RESİMLİ HARP TARİHİ

II. DÜNYA SAVAŞI

500'Ü AŞKIN FOTOĞRAF, HARİTA VE SAVAŞ PLANI

TARİHİN EN KORKUNÇ SAVAŞLARINDAN BİRİNİN, BELİRLEYİCİ ÇARPIŞMALARIN VE ÖNEMLİ ANTLAŞMALARIN ANALİZİYLE BİRLİKTE ÇARPICI VE DETAYLI ANLATIMI

DONALD SOMMERVILLE

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

RESİMLİ HARP TARİHİ

II. DÜNYA SAVAŞI

RESİMLİ HARP TARİHİ

II. DÜNYA SAVAŞI

TARİHİN EN KORKUNÇ SAVAŞLARINDAN BİRİNİN, BELİRLEYİCİ ÇARPIŞMALARIN VE ÖNEMLİ ANTLAŞMALARIN ANALİZİYLE BİRLİKTE ÇARPICI VE DETAYLI ANLATIMI

DONALD SOMMERVILLE

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Orta Tanklar, 1942-1945 132
Sicilya ve İtalya, 1943-1944 134
Piyade Destek Silahları 136
Almanya'ya Gece Bombardımanı, 1939-1944 138
Gece Avcı Uçakları 140
Birleşik Devletler Stratejik Bombardımanı, 1942-1943 142
Uçaksavar Topları 144
Ağır Bombardıman Uçakları 146
Ukrayna'nın Kurtuluşu 148
Ağır Toplar 150

BÖLÜM 5:
ALMANYA'YA KARŞI ZAFER 152
D-Günü 154
Özel Amaçlı Zırhlı Araçlar 156
Normandiya Muharebesi 158
Orta Bombardıman Uçakları 160
Direniş 162
İşbirlikçiler 164
Ezici Sovyet Zaferleri, 1944 166
Ağır Tanklar, 1942-1945 168
Totaliter Yönetim: Almanya ve SSCB 170
Luftwaffe'nin Yenilgisi 172
Avcı Uçakları, 1943-1945 174
Uçak Donanımı ve Elektronik 176
Normandiya'dan Ren'e 178
Kundağı Motorlu Toplar 180
Zırhsız Araçlar 182
Almanya'nın Sovyetler'ce İşgali 184
Ağır Havanlar ve Topçu Roketleri 186
V-Silahları 187
Bulge Muharebesi 188
Jet Uçakları 190
Tanksavar Toplar, 1942-1945 192
Batı'da ve İtalya'da Zafer 194
Piyade Tanksavar Silahları 196
Mayınlar ve Diğer Savunma Malzemeleri 197
Berlin'in Düşüşü 198

BÖLÜM 6: JAPON
İMPARATORLUĞU'NUN İMHASI 200
Yeni Gine ve Solomon Adaları 202
Deniz Uçakları ve Deniz Destek Uçakları 204
Orta Pasifik Seferi 206
Çıkarma Tekneleri ve Amfibi Araçlar 208
Mariana Adaları Seferi 210
Deniz Avcı Uçakları 212
Denizaltılar ve Bombardıman Uçakları 214
Denizaltı Sınıfları 216
Burma, 1943-1944 218
Leyte Körfezi Muharebesi 220
Deniz Bombardıman ve Torpil Uçakları 222
Filipinler'in Fethi 224
Çin'in Savaşı 226
Burma'da Zafer, 1944-1945 228
Nakliye Uçakları ve Planörler 230
İvo Cima ve Okinava 232
Destroyerler 234
Kitle İmha Silahları 236
Japonya'nın Teslimi 238

BÖLÜM 7:
SAVAŞIN MİRASI 240
Zayiat ve Tahribat 242
Mağluplarla Hesaplaşmak 244
Bölünen Avrupa 246
Yeni Ülkeler 248
Soğuk Savaş 250

Dizin 252
Fotoğraf Kaynakları 256

Giriş

Savaşın sona ermesini izleyen birkaç yıl içinde muzaffer ülkelerde yaşayanlar da dahil olmak üzere çok sayıda insan, I. Dünya Savaşı'nın haklı ve gerekli bir savaş olup olmadığını sorguluyordu. Bu durum, II. Dünya Savaşı için ne yarattığı yıkımdan hemen sonra ne de daha uzun dönemli tarihsel perspektifte söz konusu oldu. Hitler Almanya'sının yüreğindeki katışıksız şeytanlık ve Japon rejiminin tutsaklara ve tebaasına uyguladığı aşırı zulüm öylesine açıktı ki, savaş sırası ve sonrasında çok az insan, onun uğrunda savaşmaya değmeyeceğini tartışma konusu yaptı. Dünya, kısa bir süre sonra çok daha tehlikeli bir cepheleşme potansiyeli taşıyan Soğuk Savaş dönemine girse de, pek az kişi, savaşta kaybedilen Müttefiklerin yaşamlarının boşuna kurban edildiğini düşündü.

Daha önceki büyük savaşlardan farklı olarak II. Dünya Savaşı, sivillerin cephe hattındaki etkin katılımlarına tanıklık etti. Bu, kısmen Hitler ve Stalin'in totaliter rejimlerinin ölümcül doğasından ve Japon militaristlerinin vahşi ırkçılığından kaynaklandı; fakat İngiliz-Amerikan bombardımanları, bu ülkelerin liderlerinin de ellerinin temiz olmadığının kanıtı oldu.

Savaş uçağı, tank ve denizaltıların kullanıldığı ilk savaş olan I. Dünya Savaşı'ndan farklı olarak, neredeyse savaşın sonuna kadar sözü edilecek değerde yeni bir silah türü ortaya çıkmadı. En önemli askeri gelişme, hava gücü kullanımındaki mesafelerin daha önce teşebbüs edilen ya da tasarlanandan çok daha ileri düzeye ulaşmasıydı. Telsiz ve elektronikteki gelişmeler, operasyonların hem havada hem de karada daha sofistike biçimde yönetilebileceği anlamına geliyordu – tank komutanları birbirleriyle konuşabilirler; bir uçak, yüzlerce kilometre uzaktan fark edilebilir; ya da radar, denizde suya dalmış bir denizaltının periskopunu keşfedebilirdi.

Savaşın tek yeni silahı, savaşın doğasını sonsuza kadar açık bir biçimde değiştiren atom bombasıydı. Tahrip gücü öylesine yüksekti ki, sahipleri, nükleer misillemenin mümkün olmadığı bir zamanda bile onu kullanırken muhtemelen duraksamışlardı. Yaşam savaşındaki insanlığın geleceğine böylesine vahim bir tehditle birlikte, insanların Hiroşima'nın dümdüz edilmiş manzarasını görmüş ve Holokost rezaletinin korkutucu tanıklıklarını dinlemiş olmaları, bir bakıma iyi olmuştu.

Londra St Paul Katedrali, 1940 sonbaharı Blitz zamanında alevler içinde. Britanya'nın cüretkâr direnişinin sembolü olan St Paul, küçük bir hasarla ayakta kalmayı başarmıştı.

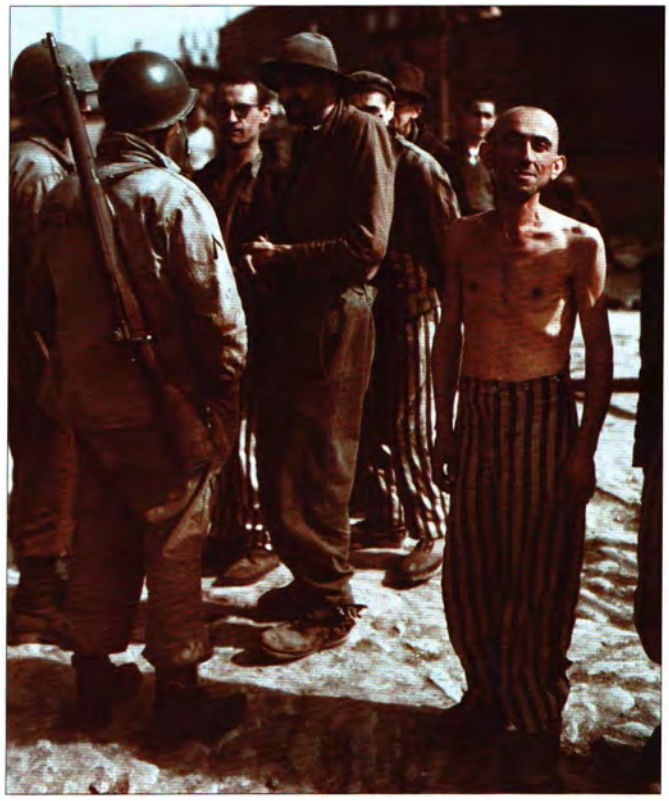
Sovyet piyadeler, 1942 sonbaharının sonunda Stalingrad için yapılan şiddetli yakın mesafe muharebesi esnasında yakınlardaki Alman mevzilerine saldırmak için siperlerini terk ediyorlar.

Savaşların ne kadar korkunç olabileceğine ilişkin bu tür bilgilerin yayılması, halkların ve hükümetlerin görüş ayrılıklarını muhtemelen barışçıl bir şekilde çözmelerine hizmet edebilirdi. Belki de II. Dünya Savaşı'nın kalıcı faydası bu olmuştur.

Kitap Hakkında

Bu kitap, her biri Avrupa ve Pasifik savaşlarının özgün bir aşamasını konu edinen beş ana bölümden oluşmaktadır; bunlara ilaveten, savaşın nedenlerini irdeleyen giriş bölümü ile savaşın sonucunu ve uzun dönemli mirasını konu edinen sonuç bölümü bulunmaktadır. Her bir bölüm, savaşın muharebe ve seferlerini ya da kullanılan silahları konu edinen iki sayfalık alt bölümlere ayrılmıştır. Ek olarak, kilit isimleri ve dikkat çekici noktaları kapsayan çeşitli konulardaki çerçeve yazılar bulunmaktadır. Bütün bu unsurlar bir araya toplandığında, savaşın gidişatının her aşamasını açıklayan ve dünyanın farklı bölgelerini nasıl etkilediğini gösteren ayrıntılı, bol resimli bir II. Dünya Savaşı tarihi sunmaktadır.

Henüz kurtarılmış Buchenwald toplama kampının bir deri bir kemik kalmış tutsakları, kampı kurtaran Amerikan birliklerindeki askerlerle konuşuyorlar, 18 Nisan 1945.

Liderleri, Sovyet tanklarını tahrip eden Hitler Gençliği'nin savaşçılarına sonraki günlerde içinde intihar edeceği Berlin sığınağının arkasında madalya veriyor.

Zaman Dizini

II. Dünya Savaşı, Avrupa, Asya ve Afrika'nın geniş alanları boyunca havada, karada ve bütün okyanuslarda, birbirine bağlı seferlerdeki eşzamanlı muharebeleriyle gerçek anlamda küresel bir çatışmaydı.

1931-1938

ULUSLARARASI OLAYLAR
Japonya, Mançurya'yı işgal etmeye başlıyor (Eylül 1931); Hitler, Almanya Şansölye'si oluyor (Ocak 1933); İtalya, Habeşistan'ı işgal ediyor (Ekim 1935); Almanya, Ren Bölgesi'ni işgal ediyor (Mart 1936); İtalya, Habeşistan'ı ilhak ediyor (Mayıs 1936); Japonya, Çin'i istila ediyor (Temmuz 1937); "Nanking Tecavüzü" (Aralık 1937); Almanya, Avusturya'yı ilhak ediyor (Mart 1938); Almanya, Çekoslovakya'yı işgale başlıyor (Ekim 1938).

1939

ULUSLARARASI OLAYLAR
Britanya ve Fransa, Polonya ile ittifak kuruyor (Mart); Nazi-Sovyet Paktı kabul ediliyor (23 Ağustos); Britanya, Fransa, Avustralya, Hindistan ve Yeni Zelanda Almanya'ya savaş ilan ediyor (3 Eylül); Güney Afrika, Almanya'ya savaş ilan ediyor (6 Eylül); Kanada, Almanya'ya savaş ilan ediyor (10 Eylül); ABD'de "Peşin Öde ve Al" yasası yürürlüğe giriyor (Kasım).
POLONYA SEFERİ
Almanya, Polonya'yı işgal ediyor (1 Eylül); SSCB, Polonya'yı işgal ediyor (17 Eylül); Varşova'nın zapt edilişi (27 Eylül); Son Polonya birliği teslim oluyor (3 Ekim).
RUS-FİN SAVAŞI
SSCB, Finlandiya'yı işgal ediyor (30 Kasım).

1940

ULUSLARARASI OLAYLAR
İtalya, Fransa ve Birleşik Krallık'a savaş ilan ediyor (10 Haziran); Baltık Devletleri SSCB tarafından zapt ediliyor (Temmuz); İtalya, Almanya ve Japonya Üçlü Pakt'ı imzalıyor (Eylül); Birleşik Krallık-ABD arasında "destroyerler karşılığında üsler" antlaşması (Eylül).
RUS-FİN SAVAŞI
Sovyetlerin kısmi zaferiyle sonuçlanıyor (12 Mart).
NORVEÇ VE DANİMARKA
Almanya işgali (9 Nisan); Müttefik direnişi sona eriyor (9 Temmuz).
BATI CEPHESİ
Almanya, Fransa'yı ve Benelüks ülkelerini işgal ediyor (10 Mayıs); Dunkerque Tahliyesi (26 Mayıs-4 Haziran); Fransa'nın teslim olması (22 Haziran).
BRİTANYA
Winston Churchill başbakan oluyor (10 Mayıs); Britanya Muharebesi (Ağustos-Eylül); İngiliz şehirlerine yıldırım baskınlar (Eylül-Mayıs 1941).
BİRLEŞİK DEVLETLER
Mecburi askerlik hizmeti yürürlüğe konuyor (Eylül); Başkan Roosevelt yeniden seçiliyor (Kasım).
BALKANLAR
İtalya, Arnavutluk üzerinden Yunanistan'ı işgal ediyor (Ekim).
KUZEY AFRİKA
İtalya, Mısır'ı işgal ediyor (Eylül); İngilizlerin karşı taarruzu başlıyor (9 Aralık).

1941

ULUSLARARASI OLAYLAR
ABD'de Ödünç Verme-Kiralama tasarısı yasalaşıyor (Mart); Japonya-Sovyetler tarafsızlık antlaşması (Nisan); Romanya ve İtalya, SSCB'ye savaş ilan ediyor (22 Haziran); ABD, Japonya'nın varlıklarını donduruyor (Temmuz); ABD ve Birleşik Krallık, Atlantik Bildirisi'ni kabul ediyor (12 Ağustos); Birleşik Krallık, Finlandiya, Macaristan ve Romanya'ya savaş ilan ediyor; ABD, Birleşik Krallık ve pek çok diğer ülke Japonya'ya savaş ilan ediyor (8 Aralık); Almanya ve İtalya, ABD'ye savaş ilan ediyor (11 Aralık).
BALKANLAR
Almanya, Yugoslavya'yı fethediyor (6-17 Nisan); Almanlar, Yunanistan anakarasını fethediyor (6-30 Nisan); Almanlar, Girit'i işgal ediyor (20 Mayıs-1 Haziran)
KUZEY AFRİKA
Alman birlikleri kıtaya ulaşıyor (Şubat); İngiliz Crusader Harekâtı başlıyor (18 Kasım)
DOĞU CEPHESİ
Almanya, SSCB'yi işgal ediyor (22 Temmuz); Smolensk cebi saf dışı bırakılıyor (5 Ağustos); Kiev kuşatması (19 Eylül); Moskova'ya Alman taarruzları başlıyor (2 Ekim); Moskova'nın karşı taarruzu başlıyor (5 Aralık); Hitler, Alman Ordusu Başkumandanlığı'nı üstleniyor (19 Aralık).
PASİFİK SAVAŞI
Japonya, Pearl Harbor'a saldırıyor (7 Aralık); Japonya, Malaya ve Filipinler'e saldırıyor (8 Aralık).

1942

ULUSLARARASI OLAYLAR
Müttefikler tarafından Birleşmiş Milletler Deklarasyonu'nun yayımlanması (1 Haziran).
SOYKIRIM
Nazi Wannsee Konferansı'nda, "Nihai Çözüm" planlanıyor (20 Ocak).

PASİFİK SAVAŞI
Japonya, Manila'yı ele geçiriyor (2 Ocak); Japonya Singapur'u ele geçiriyor (15 Şubat); ABD birlikleri, Filipinler'de teslim oluyor (8 Nisan); Mercan Denizi Savaşı (7–9 Mayıs); Midway Muharebesi (4–6 Haziran); ABD, Guadalcanal'a çıkarma yapıyor (7 Ağustos).
DOĞU CEPHESİ
Harkov Muharebesi (15–27 Mayıs); Stalingrad Muharebesi başlıyor (Eylül ortası); Stalingrad yakınlarında Sovyet karşı taarruzu (19 Kasım).
KUZEY AFRİKA
Rommel, Gazala Hattı'na taarruz ediyor (26 Mayıs); El Alemeyn Muharebesi (23 Ekim–4 Kasım); Torch Harekâtı başlıyor (8 Kasım).

1943

ULUSLARARASI OLAYLAR
Kazablanka Konferansı'nda Müttefikler, koşulsuz teslim olma politikasını deklare ediyor (14–24 Haziran); İtalya, Müttefiklere teslim oluyor (8 Eylül); İtalya, Almanya'ya savaş ilan ediyor (13 Ekim); Birleşik Krallık, SSCB ve ABD Tahran Konferansı'nda bir araya geliyor (Kasım-Aralık).
PASİFİK SAVAŞI
Müttefikler, New Georgia'ya çıkarma yapıyor (20 Haziran); Birleşik Devletler, Gilbert Adaları'na çıkarma yapıyor (20 Kasım).
DOĞU CEPHESİ
Almanlar, Stalingrad'da teslim oluyor (2 Şubat); Kursk Muharebesi başlıyor (5 Temmuz); Kiev Sovyetler'in eline geçiyor (6 Kasım).
KUZEY AFRİKA
Kasserine Muharebesi (14–24 Şubat); Tunus'ta Mihver'in teslim olması (13 Mayıs).
İTALYA
Sicilya'nın işgali (10 Temmuz); tüm Sicilya'nın ele geçirilmesi (17 Ağustos); Salerno çıkarması (9 Eylül).

1944

ULUSLARARASI OLAYLAR
Romanya, Müttefiklerle mütareke için anlaşıyor, Almanya'ya savaş ilan ediyor (23–25 Ağustos); Bulgaristan teslim oluyor (8 Eylül); Finlandiya mütarekeyi kabul ediyor (10 Eylül).
DOĞU CEPHESİ
Leningrad kuşatmasının sonu (27 Ocak); Sovyetler, Minsk'i ele geçiyor (3 Temmuz); Varşova Ayaklanması (1 Ağustos–2 Ekim); Partizanlar, Belgrad'ı kurtarıyor (20 Ekim).
AKDENİZ
Müttefikler, Anzio'ya çıkarma yapıyor (22 Ocak); Roma'nın kurtuluşu (4 Haziran); İngilizler, Atina'yı kurtarıyor (14 Ekim).
BATI CEPHESİ
D-Günü (6 Haziran); Normandiya çıkarması (1 Ağustos); Güney Fransa'ya çıkarma yapılıyor (15 Ağustos); Müttefikler Anvers'i ele geçiriyor (4 Eylül); Market-Garden Harekâtı (17–26 Eylül); Bulge Muharebesi başlıyor (16 Aralık).
PASİFİK
Filipin Denizi Muharebesi (19-20 Haziran); Leyte çıkarması (20 Ekim); Leyte Körfezi Muharebesi (24-26 Ekim).
BURMA
Imphal ve Kohima Muharebeleri (Mart-Temmuz).

1945

ULUSLARARASI OLAYLAR
Roosevelt'in ölümü, Truman ABD Başkanı oluyor (12 Nisan); Hitler intihar ediyor (30 Nisan); Almanlar, İtalya'da (2 Mayıs), Kuzey Almanya'da (4 Mayıs) teslim oluyorlar, tam teslimiyeti imzalıyorlar (7 Mayıs); VE-Günü (8 Mayıs); Potsdam Konferansı (17 Temmuz–2 Ağustos); Attlee, Birleşik Krallık Başbakanı oluyor (26 Temmuz); SSCB, Japonya'ya savaş ilan ediyor (8 Ağustos); Japonya, teslim olmayı kabul ediyor (14 Ağustos); VJ-Günü (15 Ağustos); Japonya teslimiyet belgesini imzalıyor (2 Eylül).
BATI CEPHESİ
Müttefikler, Remagen'de Ren Nehri'ni geçiyor (7 Mart); Sovyet ve ABD askerleri Elbe'de buluşuyor (25 Nisan).
DOĞU CEPHESİ
Varşova Sovyetlere geçiyor (17 Ocak); Viyana Sovyetler'in eline geçiyor (13 Nisan); Berlin'de çarpışmalar sona eriyor (2 Mayıs); Son Alman askerleri, Çekoslovakya'da teslim oluyor (13 Mayıs).
BURMA
İngilizler, Mandalay'ı ele geçiriyor (20 Mart); İngilizler, Rangoon'u ele geçiriyor (3 Mayıs).
PASİFİK
Luzon'a çıkarma yapılıyor (9 Ocak); İvo Cima'ya çıkarma yapılıyor (19 Şubat); Okinava'ya çıkarma yapılıyor (1 Nisan); Hiroşima'ya atom bombası saldırısı (6 Ağustos); Sovyetler, Mançurya'ya saldırıyor ve Nagasaki'ye atom bombası saldırısı (9 Ağustos).

Zor Zamanlar: ABD ve SSCB Sovyet paraşütçü birliklerinin 1930'lu yıllardaki eğitimi.

Çöken Ekonomiler: 1920'li yıllarda Berlin sokaklarında dilenen bir harp malulü.

Faşizm ve Nazizm: Sonradan Nazi davasında şehit mertebesine yükseltilen Horst Wessel, 1929 yılındaki bir gösteride.

SAVAŞA DOĞRU

"Bütün savaşları bitiren savaş" –I. Dünya Savaşı– Avrupa'nın merkezinde yaşanmıştı, fakat gerçekte Avrupa'nın sorunlarının pek azını çözdü. Aslında bu savaş, 1930'lu yılların diktatör ve militaristlerinin amaçlarına ulaşmak için istismar edeceği başka sorunlar yarattı ya da onların beklentileri öyleydi – fakat aksine bu durum, yeni ve çok daha korkunç bir çatışmanın sebebi oldu.

I. Dünya Savaşı, hem yitirilen yaşamlar hem de fiziksel yıkım anlamında insanlık tarihinin en maliyetli çatışması olmuştu. Sadece ölümler değil, bütün savaş üretimi süreci baştan sona makineleşmiş ve sanayileşmişti. Kullanılan silahların türü ve sivillerin duhulünde daha önce gözetilen insani davranış standartları hızla hiçe sayılmıştı. II. Dünya Savaşı, bütün bu eğilimleri daha da uç noktalara taşıyacaktı.

Almanya'nın Avrupa'ya hâkim olma gücünü I. Dünya Savaşı yok edememişti. Bunun gerçekleşmesi, sadece Hitler ve faşist yandaşlarının isteği değildi; bu yöndeki halk iradesi, Alman yaşamında bir güç olarak varlığını sürdürdü. Benzer şekilde Japon liderler, I. Dünya Savaşı'nın muzaffer Müttefikleri, hak ettikleri ödüllerin reddedilmiş olduğuna ve ulusal kaderlerinin, ırkçı Avrupalılar ve Amerikalılar tarafından engellendiğine kanaat getirdiler. Bu zorlu ekonomik dönemlerde, diğer uluslar, bu türden meselelere yanıt vermekte başarısız oldular. Bazıları tecrit politikasını, diğerleri gönülsüz bir yeniden silahlanmayla desteklenen müzakereyi –ve onun kırılgan kardeşi ödün vermeyi– seçtiler. Kendileri için uygun olduğunda savaş başlatmaktan haz alan düşmanlarla karşılaştıklarında, bu stratejiler işe yaramadı.

Zor Zamanlar: Batı Avrupa İspanya İç Savaşı sırasında milliyetçi kıtalar Madrid'de.

Faşizm ve Nazizm Mussolini (kırmızı fularlı) 1922 yılında İtalya'da iktidara el koydu.

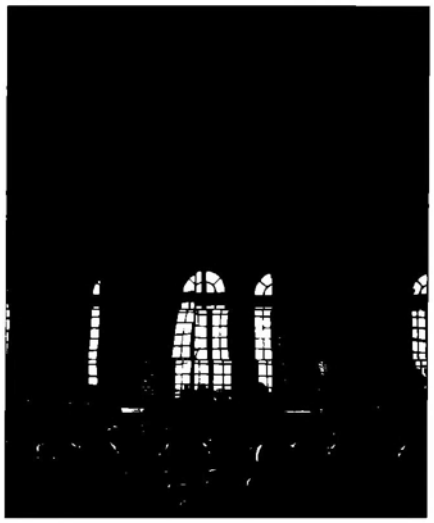
Zor Zamanlar: ABD ve SSCB Jozef Stalin'in tasfiyeleri, SSCB'yi 1930'lu yıllarda zayıf düşürdü.

I. Dünya Savaşı'nın Mirası

Büyük Savaş'ı sona erdiren barış antlaşmaları, içlerinde gelecek için birçok sorun barındırıyordu. Eski İngiliz-Fransız Başkomutan, Mareşal Ferdinand Foch, bu konudaki en iyi değerlendirmeyi yapmıştır: "Bu bir antlaşma değildir. Yirmi yıllık mütarekedir."

Paris'te I. Dünya Savaşı'nı sona erdirecek barış müzakereleri için toplanan muzaffer İtilaf devletleri, çatışmaların tekerrür etmesini önlemek azmindeydiler. Bununla birlikte, bu amacı gerçekleştirmek adına atılan adımlar yanlış hesaplanmıştı. Eski İttifak devletlerinin her biriyle ayrı antlaşmalar yapıldı (genellikle Versailles Antlaşması olarak bilinen bu antlaşmalar, gerçekte sadece Almanya ile yapılanın adıdır). Diğer İtilaf devletlerinin pek çoğunun temsilcilerinin hazır bulunmasına rağmen, en güçlü üç muzaffer devlet (ABD, Britanya ve Fransa) müzakerelerin gidişatını belirledi.

Öte yandan, yeni SSCB ve eski Rusya'nın liderleri, hâlâ yıkıcı ve bölücü bir iç savaşı sürdürüyorlardı ve müzakerelere dahil edilmediler. Ayrıca mağlup İttifak devletlerinin temsilcileri de müzakerelere katılmadılar; antlaşma metinlerinde uzlaşma sağlandığında imza için toplantıya davet edilecekler, fakat müzakerelerde söz hakları olmayacaktı. Bu eksiklik, Versailles Antlaşması'nın zayıflığının birinci nedeniydi: Sonraki yıllarda, özellikle Almanya'da antlaşma "Versailles Diktası" olarak nitelendirilecek ve bu nedenle tanım gereği haksız bulunarak reddedilecekti.

Versailles Sarayı'nın Aynalı Salon'unda Versailles Antlaşması'nın imzalanması.

Yeni Bir Avrupa

Avrupa'nın haritasını yeniden çizen antlaşmalar, gelecekte çıkacak sorunları da içinde barındırıyordu. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu parçalandı: Avusturya ve Macaristan, iki ayrı ülke oldu ve bunlara ek olarak, iki yeni ülke, Çekoslovakya ve Yugoslavya kuruldu. Romanya, Macaristan'dan ve Bulgaristan'dan toprak kazandı; Baltık devletleri de, büyük ölçüde Rusya İmparatorluğu'ndan koparak bağımsızlıklarını elde ettiler. Aynı şekilde, eski bir Alman eyaleti de dahil edilerek yaratılan Polonya, çok tartışmalı bir şekilde Danzig'deki "Polonya Koridoru" vasıtasıyla denize erişim sağladı. Bu durum, Doğu Prusya vilayetini Almanya'nın gövdesinden kopardı. Fransa, Fransa-Prusya Savaşı'ndan (1870-1871) sonra Almanya tarafından ele geçirilen Alsace ve

Antikomünist Beyaz Rus süvariler, 1919-1921 Rusya İç Savaşı'nda çarpışma anında.

Lorraine'i geri aldı. Belçika ve hatta Danimarka, Almanya'dan toprak kazandılar. Almanya'nın kolonileri İtilaf devletlerinden birinin ya da diğerinin mülkiyetine geçerken, Almanya savaş öncesi dönemdeki topraklarının toplamda yüzde 13'ünü kaybetti.

Almanya'nın silahlı kuvvetleri büyük oranda küçülmüştü. Kızgınlığı artıran şey şuydu: Almanya savaşın tümüyle kendi hatası olduğunu (ki gerçeği yansıtmaktan çok uzaktı) ifade eden bir maddeyi kabul etmek zorunda kalmıştı ve bundan dolayı, neden olduğu yıkım ve zarar için savaş tazminatı ödemek zorundaydı. Faturanın tutarı daha sonra kesinleşecekti.

Alman kruvazörü *Hindenburg*'un barış müzakerelerini protesto için mürettebatınca batırılması.

Öfke Büyüyor

Bütün bunlarla bağlantılı yığınla sorun vardı; pek çok yönden gerçek haksızlıkların Almanya'da biriktirdiği öfke değildi bu sadece. Yeni ulusların neredeyse hiçbiri etnik olarak homojen bir nüfusa sahip değildi ve çizilen sınırlar çoğunu mutlu etmemişti. Britanya ve Fransa, açıkçası en güçlü Avrupa ülkeleri olsalar da, savaştan büyük zarar görmüş olmaları ve kendi sorunları nedeniyle yeniden yapılanmada liderlik üstlenmekte isteksizdiler.

Böyle bir görevi yerine getirmesi için büyük ölçüde ABD Başkanı Woodrow Wilson'ın ısrarıyla yeni bir uluslararası örgüt, Milletler Cemiyeti kuruldu. Ancak işlevini ne ölçüde yerine getirebileceği henüz belli olmasa da, ne yazık ki, Birleşik Devletler Kongresi'nin ABD'nin katılımına izin vermemesi nedeniyle başlangıcından itibaren sınırlı kaldı.

II. Dünya Savaşı'nı kaçınılmaz kılan bu ve benzeri nedenler değildi, fakat Almanya'nın görmüş olduğu muamelenin yarattığı öfke, Adolf Hitler adlı eski bir onbaşının 1919 Eylül'ünde Münih'te Alman İşçi Partisi olarak bilinen küçük bir radikal gruba katılması için esin kaynağı oldu.

WASHINGTON DENİZ ANTLAŞMASI

I. Dünya Savaşı'nın İtilaf güçlerinden biri olan Japonya, çabalarının yeterince ödüllendirilmediği kanısındaydı. Çünkü Versailles Antlaşması, Pasifik'teki bir avuç eski Alman adasından çok azını kendilerine bırakmıştı. 1920'li yılların başlarında denizlerde silahlanma yarışı başlamıştı; Japonya'yla birlikte ABD ve Britanya, yeni ve büyük savaş gemilerinden oluşan filolar için plan yaparlarken hiçbiri, gerçekte bu yarışı istemiyor ya da mali olarak göze alamıyordu. 1922 yılının Şubat ayında bu üç devlet, Fransa ve İtalya'yla birlikte, gelecekteki deniz güçlerini sınırlandıran Washington Antlaşması'nı kabul ettiler. Özellikle Japonlar, gönülsüz imza atmışlardı ve İngilizlerin ırkçı komplosuyla hak ettikleri statüden mahrum edildiklerine inanmaya başladılar. Her ne kadar bu antlaşma ve daha sonrakiler 1930'lu yılların sonuna kadar yürürlükte kalsa da bu durum, gelecekteki sorunların diğer bir kaynağı olacaktı.

1919 yılında Ren Bölgesi'ndeki Essen'i işgal eden Fransız askerleri.

Düşkün Ekonomiler

Dünya ekonomisi, I. Dünya Savaşı'ndan sonra hem galip hem de mağlupların borçları nedeniyle dengesini yitirmişti ve ülke ekonomisinin nasıl yönetileceği konusunda doğru dürüst fikir sahibi olmayan ulusal liderler, ekonominin yarattığı sorunlara etkili biçimde müdahale edemediler.

Sadece mağlup Almanya'da değil, bütün dünyadaki insanlar I. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasındaki yıllarda pek çok güçlük ve politik sorunla karşılaştı. Hem Nazi Partisi'nin hem de İtalyan faşizminin kökleri bu döneme dayanır. Daha sonra uluslararası dostluk doğrultusunda artan refah ve görünüşteki ilerlemenin ardından Amerikan hisse fiyatlarının 1929 yılında çökmesi, Büyük Bunalım'a ve politik kargaşa dönemine yol açtı.

Birinci savaşa katılan ülkelerin hepsinde sabık askerler, sivil topluma doğru giden yolu bulmak zorundaydılar, fakat iş bulmak hiç de kolay değildi; pek çok malul emektar asker için yaşam daha da zordu.

Yoksulluk, milyonlarca dul ve yetim için sıradan bir gerçeklikti. Toplumsal düzeyi yüksek kesimler, Rusya'daki komünist devrimin yarattığı kargaşanın yayılma olasılığından endişeliydiler. Almanya'da sağcılar, sosyalist ve devrimcilerle savaşmak amacıyla milis gücü oluşturdular; Britanya ve diğer ülkelerde askeri birlikler, grevcilerle ve diğer protestocularla çarpışıyorlardı.

Bir Alman ev hanımı, 1923 krizi sırasında fırınını tutuşturmak için değersiz paraları kullanıyor.

Ekonomik sıkıntıları nedeniyle Almanya tazminat ödemelerini zamanında yapamadı. Fransa ve Belçika birlikleri, misilleme amacıyla 1923 yılı Ocak ayında Ruhr'u işgal ettiler; bu durum, Almanya'daki finansal krizin ve ağır enflasyonun tetikleyicisi oldu. 1923 yılının sonunda 1 doların değeri 130 milyar marktı. Almanya'da banknotlar neredeyse değersiz bir kâğıt parçasıydı ve orta sınıftan pek çok insan, tasarruflarının yok olduğunu gördü.

Versailles Antlaşması imzalandığında Almanya'yı terk eden Fransız birlikleri, savaş tazminatı ödemeleri gecikince 1923'te geri döndüler.

Amerikan Kredileri

1924 yılında Amerikalı bankacı Charles Dawes'in (kısa zaman sonra Birleşik Devletler başkan yardımcısı olacaktı) liderliğindeki Müttefik komitesi, Alman savaş tazminatı ödemeleri için yeni bir plan yaptı; bu plan, Alman ekonomisine istikrar getirdi ve büyümesini sağladı (fakat sadece Birleşik Devletler kredilerinin desteğiyle). Diğer ülkelerin de, I. Dünya Savaşı sırasında aldıkları krediler nedeniyle ABD'ye çok yüksek borçları vardı; bu ülkeler de, kısmen ABD'nin korumacı önlemlerinin neden olduğu uluslararası ticaretteki daralma nedeniyle borçlarını ödemekte zorlanıyorlardı.

Bununla birlikte, uluslararası ilişkilerde umut verici belirtiler or-

1920'li yıllarda sürekli yükselen getiriyle kandırılan pek çok Amerikalı, borsada oynadı ve bunun bedelini ödemek zorunda kaldı.

taya çıkarken, Amerikan ekonomisi ve borsası bir süre için canlanıyordu. 1926 yılında Almanya, Milletler Cemiyeti'ne katıldı; sağ ve sol radikal partilerin önemli sayıda yandaşı olsa da, iç politika son derece istikrarlı görünüyordu.

Hatta 1928 yılında bir grup öncü ülke, bir antlaşma –Kellogg-Briand Paktı diye adlandırılan (müzakerelere önderlik eden ABD ve Fransa Dışişleri Bakanlarının isimleri nedeniyle)– imzaladılar. Bu antlaşmayla, saldırı savaşını bir ulusal politika aracı olarak kullanmaktan vazgeçmek konusunda mutabık kaldılar. Açıkçası bu antlaşma, hedeflerini gerçekleştiremedi; fakat uluslararası hukuktaki önemini korudu. Nitekim, II. Dünya Savaşı'ndan sonra, Alman ve Japon liderlere karşı Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi tarafından yöneltilen suçlamalara dayanak olması için kullanılacaktı.

1920'lerin ilk yıllarındaki Berlin'den bir sokak görüntüsü. Bu görüntüyle pek çok yerde karşılaşmak mümkündü.

1929 yılında başka bir Amerikalı bankacı Owen Young tarafından önerilen plan, Almanya'nın hâlâ ödemek zorunda olduğu savaş tazminatlarının miktarını sonunda sabit bir rakama bağladı. Önerilen koşullar, öncekilere göre daha ılımlı olsa ve bu yaranın sonunda kapanacak olmasını mümkün kılsa da, Almanların büyük kısmı, bunların hâlâ çok acımasız olduğuna inanıyordu.

Ekonomik Çöküş

Nihayet 1929 yılı Ekim ayında New York borsasında fiyatlar dibe vurdu ve ABD'nin kendi ekonomik büyümesini finanse eden ve pek çok diğer ekonomiyi ayakta tutan krediler kesildi. Kısa zaman sonra bütün sanayileşmiş ülkelerde milyonlarca kişi işsiz kalacak ve bu sorunlara radikal çözümler öneren politikacılara gün doğacaktı.

Faşizm ve Nazizm

İtalya ve sonrasında Almanya'da radikal politik hareketler, zorba liderleriyle birlikte önce hükümeti, ardından da bütün ulusal yaşamı ele geçirdiler ve bu ülkeleri yeni, şiddet yüklü, hoşgörüsüz ve aşırı milliyetçi bir düzende yeniden biçimlendirdiler.

İtalya ve Almanya, I. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında grevlerin ve sosyalist faaliyetlerin bastırılmasında aşırı şiddet kullanımına tanıklık etti. İtalya'da gazeteci ve sabık muharip Benito Mussolini'nin önderlik ettiği Nasyonal Faşist Parti, bu faaliyetlerde öne çıkıyordu. Parti çetesinin (*squadristi* ya da Kara Gömlekliler) desteğini arkasına alan Mussolini, süreğen politik istikrarsızlığın avantajından yararlanarak 1922 yılında kendisinin başbakan olarak atanmasını sağladı. Daha sonra, 1924–1925 yıllarında krizin (Kara Gömlekliler'in sosyalist bir önderi katletmesiyle) büyümesi, Mussolini'nin anayasal yönetimi çöpe atmasına gerekçe sağladı ve İtalya'yı faşist bir devlete dönüştürme süreci başlamış oldu.

Mussolini (fularlı), 1922 yılında İtalya'da iktidara geldiğinde yapılan "Roma Yürüyüşü"nde.

Faşist Yönetim

Mussolini'nin mesajı aşırı milliyetçiydi ve ulusun iyiliğinin, bireysel hak ve özgürlüklerden önce geldiğini vurguluyordu. Seçimlere önce hile karıştırıldı ve sonrasında yürürlükten kaldırıldı; tıpkı siyasi partiler ve ifade özgürlüğünde olduğu gibi. Toplumun her kesiminde, altı yaş ve üzerindeki erkek çocukları da kapsayan faşist örgütler kuruldu. Mussolini'nin kendisi *Il Duce* ("lider") unvanı aldı ve diğer etkenlerin yanı sıra, "Mussolini daima haklıdır" propagandasının desteğiyle hükümetin mutlak ve tartışmasız denetimini ele geçirdi.

Hitler'in Almanya'da iktidarı ele geçirişi benzer, fakat daha uzun bir rota izledi. İsmi, Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi olarak değiştirilen kendi küçük partisinin önemli bir yerel güç haline geldiği 1923 yılında Münih'te bir darbe girişiminde bulundu. Bu "Birahane Darbesi" başarısız oldu ve Hitler bir süreliğine hapse atıldı. Öte yandan bu olay sayesinde ulusal bir üne kavuştu – darbe işbirlikçilerinden biri olan General Erich Ludendorff, I. Dünya Savaşı'nın en tanınmış Alman askerlerinden biriydi.

Hitler, hapishanede siyasi manifestosu *Mein Kampf*'ı (*Kavgam*) yazdı. *Kavgam*, Hitler'in inançlarının özünü açık bir biçimde ortaya koydu: Yahudi ve komünistlere duyulan nefret ve Alman ırkı için Doğu Avrupa'da yeni bir ülke (*Lebensraum* ya da "yaşam alanı") oluşturma niyeti.

Nazi davasında sonradan şehit mertebesine yükseltilen Horst Wessel'in öncülüğünde 1929'da gerçekleştirilen Nazi gösterisi.

Nazİler İktİdarda

Hitler ve partisi, 1929 yılında dünya ekonomisinin çöküşüne kadar oldukça küçük oyuncular olarak faaliyet gösterdi.

Bu aşamada büyük iş çevreleriyle ittifak kuran ve Almanya'nın hastalıklarının yurtdışından ve iğ-

ADOLF HİTLER

Hitler (1889–1945), tek başına II. Dünya Savaşı'nın nedeni değildi, fakat savaşın çıkmasında herkesten çok payı vardı. Fikirleri ve planları, savaşın karakterini biçimlendirdi ve insanlık tarihinin en vahşi çatışmalarından biri olmasına yol açtı. Doğum yeri itibariyle Avusturyalı olan Hitler, I. Dünya Savaşı'na bir Alman askeri olarak katıldı ve savaşın sonucunun yarattığı nefretle kısa zaman sonra politikaya atıldı. Siyasi düşünceleri antikomünizm, antisemitizm ve kendi kaderinin Almanya'yı yönetmek olduğu duygusuna dayanmaktadır. Rejimi kaotikti ve zaman geçtikçe, emirleri akıl dışı bir hal aldı. Hitler, Almanya'nın 1945 yılındaki tahripkâr yenilgisinin olduğu kadar, savaşın ilk yıllarındaki şaşırtıcı zaferlerinin de sorumlusudur.

Sağda: Hitler, 1933 yılı Ocak ayında şansölye olarak atanmasının ardından kabine üyeleriyle birlikte.

renç Versailles Antlaşması'ndan kaynaklandığını vaaz eden Hitler, güçlü ve yeni bir destek buldu.

1932 yılında Naziler, Reichstag'ın (Alman Parlamentosu) en büyük partisi haline geldi. İzleyen seçimler ve bazı karmaşık siyasi manevralardan sonra Hitler, 1933 yılı Ocak ayında Cumhurbaşkanı Hindenburg tarafından çok partili hükümetin başına şansölye olarak atandı.

1934 yılının sonlarında Hindenburg'un ölümünün ardından, Hitler bütün yönetimi ele geçirdi ve yasal olarak elde ettiği olağanüstü hal yetkileriyle ülkeyi yönetmeye başladı. Cumhurbaşkanlığı ve şansölyelik makamlarının yetkilerini elinde toplayarak Führer ("lider") oldu; bütün muhalif partiler yasaklandı; toplama kampları, gizli polis teşkilatı Gestapo ve polis devletinin diğer aygıtları tesis edildi ve Alman silahlı kuvvetleri üyelerinin tamamı Hitler'e kişisel olarak bağlılık yemini etti.

1934 yılında Hitler, egemenliğini Nazi hareketi içindeki "Uzun Bıçaklar Gecesi"nde de teyit ettirdi. Partinin sol kanadındakiler ve parti milislerinin (SA ya da Kahverengi Gömlekliler) lideri, öldürülenler arasındaydı. Henrich Himmler'in liderliğindeki SS'ler daha da önem kazandı. Alman Yahudilerine yapılan yasal zulüm, asıl 1935 yılının Nürnberg Kanunları'ndan sonra başladı ve pek çok sivil hak geri alındı. Aynı zamanda Yahudiler tehdit ve eşkıyalığa, giderek daha fazla maruz kaldılar.

Nazi eşkıyaları "suçlu" teşhirindeler. Bir Yahudi ve Hıristiyan kız arkadaşı.

Tecavüz: Avrupa ve Asya

1930'lu yıllar boyunca önce Japonya, ardından İtalya ve son olarak da Almanya, şiddet yoluyla sınırlarını genişletmenin peşinde koştular. Saldırganlıklarını, uluslararası ilişkilerde çok az görülen bir acımasızlığın yanı sıra, yeni ve güçlü silahlarla da desteklediler.

Bazılarının savına göre, II. Dünya Savaşı,1931 yılı Eylül ayında Japonlar Çin'in bir eyaleti olan Mançurya'ya taarruz ettiğinde ve aslında bölgeyi ilhak ettiğinde başladı. Taarruzun gerekçesi, Japonların mülkiyetinde olan Güney Mançurya Demiryolu'na uyduruk bir sabotaj düzenleyen orta rütbeli Japon Ordusu subaylarının komplosuyla yaratıldı. Tokyo'daki hükümet bunlardan haberdar değildi, fakat derhal topyekûn ilerleyiş başlatıldığında olayların gidişatına ayak uyduruldu. Savaşa yaklaşılan her adımda, Japon Ordusu ve Donanması (ve içlerindeki fraksiyonlar) bildiğini okuyacaktı.

1932 yılı Şubat ayında Mançurya'nın, Mançukoku adıyla bağımsız bir devlet olduğu Japonya tarafından deklare edildi, fakat aslında Japonya'nın egemenliği altında, ekonomik olarak sömürülen kukla bir devletti. 1933 yılında Milletler Cemiyeti soruşturması, ayan beyan ortada olanı nihayet açıkladığında (Japonya saldırgandı) Japonya derhal Cemiyet'ten ayrıldı ve askeri bütçesinde artışa gitti.

Japon birlikleri, 1937 yılı Aralık ayında Nanking'e giriyor.

Nazi Tehdidi

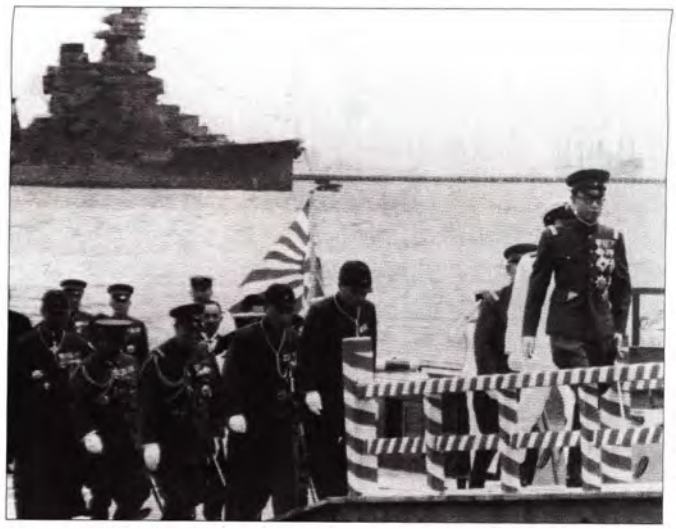
Hitler de, Cemiyet'ten 1933 yılında ayrıldı – görünüşteki gerekçe, diğer ülkelerin Almanya düzeyinde bir silahsızlanmayı reddetmesiydi, fakat asıl neden farklıydı. Hitler, 1935 yılında zorunlu askeri hizmeti tekrar yürürlüğe koydu ve Alman hava gücünün mevcudiyetini ilan etti. Her ikisi de Versailles Antlaşması'nın açıkça ihlali anlamına geliyordu. Britanya, Fransa ve bu aşamada İtalya bu girişimleri kınadılar, fakat bu sadece göz boyamaydı. Daha sonra aynı yaz Britanya, Fransa ile ön müzakere etmeksizin, özellikle Alman Donanması'nın büyümesine ve denizaltı (*U-boat*) gücü tesis etmesine izin veren İngiliz-Alman Deniz Antlaşması'nı imzaladı.

İtalya harekete geçmek için sıradaydı. Ülkenin mütevazı kaynaklarının farkında olan Mussolini hükümeti, faşist yönetimin ilk on yılında ülke dışında ganimet peşinde koşmamıştı. Bununla birlikte, Afrika'daki mevcut İtalyan kolonileri

Alman birlikleri, 1936 Mart'ında Ren Köprüsü'nü geçerek Köln'e giriyor; Hitler'in ilk ilerleyişi.

Mançukoku'nun Çinli kukla imparatoru Puyi, Japon destekçileriyle bir törende.

üzerindeki denetimini vahşice takviye etmişti. 1935 yılı Ekim ayında İtalya, Habeşistan'a saldırdı. 1936 yılı Mayıs ayına gelindiğinde, Milletler Cemiyeti'nin gevşek yaptırımlarına rağmen ilhakı tamamladı.

Bundan cesaret alan Hitler, 1936 yılı Mart ayında birliklerini Versailles Antlaşması koşulları doğrultusunda askerden arındırılan Ren Bölgesi'ne gönderdi. Bir kez daha Britanya ve Fransa'nın organize edebildikleri tek şey, zayıf protestolardı. Hitler, generallerinin muhalefetine rağmen bu girişimi gerçekleştirdi. Haklılığı ispatlandığında generalleri üzerindeki denetimi daha da güçlendi ve kendi askeri muhakemesine inancını teyit etti.

1938 yılı Şubat ayında iki üst düzey generali, savaş bakanıyla başkumandanını tasfiye edip kumandayı kendi üstlenerek ordunun yönetimini ele geçirdi. 1938 yılı Mart ayında attığı bir sonraki adım, Avusturya Nazilerinin hükümet krizi çıkarmasından sonra askerlerini sınıra göndererek Avusturya'yı Almanya'yla birleştirmek oldu. Doğal olarak bu, onun son hedefi olmayacaktı.

ÇİN VE MANÇURYA: Japonya'nın Mançurya'yı ilhakı ve 1941 yılı Aralık ayına kadar Çin'deki ilerleyişi.

Çin'deki Savaş

Mançukoku'nun kuruluşuyla, oradaki Japon Guandong Ordusu ve Kuzey Çin sınır bölgesindeki Çinliler arasında muhtelif çarpışmalar vuku bulmuştu. 1937 yılının Temmuz ayında Guandong Ordusu (Tokyo'nun kontrolü dışında), Pekin civarındaki Marko Polo Köprüsü yakınındaki silahlı çatışmayı, savaşı şiddetlendirmek için bir bahane olarak kullandı. Japonların Aralık ayında Nanjing'e (sonradan genellikle Nanking olarak anılmaya başlandı) girmesinden önce, Ağustos ayından itibaren birkaç ay boyunca Şanghay civarında çok şiddetli çarpışmalar yaşandı. Şehri ele geçiren Japon kuvvetleri, günler süren cinayet, talan ve tecavüzlerle ortalığı kasıp kavurdular. Bu durum, bütün dünyada "Nanking Tecavüzü" olarak anılmış ve büyük ölçüde kınanmıştır.

Her ne kadar öncesinde olduğundan daha güçlü olsa da, Jiang Jieshi'nin (Çan Kayşek) milliyetçi Çin hükümeti, bir milyondan fazla askerini bölgede konuşlandıran ve gelecek iki yıl boyunca Kuzey ve Doğu Çin'in büyük bölümünün denetimini elinde tutacak olan Japonları durduramadı.

Almanya'nın Avusturya'yı ilhakı (*Anschluss*) sonrasında Alman tankları, 1938'de Viyana'da.

Zor Zamanlar: ABD ve SSCB

1930'lu yıllar, ABD ve SSCB'de sosyal, siyasi ve ekonomik kargaşa dönemleriydi. Her iki ülke de, çok farklı biçimlerde, Almanya ve Japonya'dan gelen yeni tehditlere etkili karşılıklar geliştirmekte başarısız oldular.

ABD ve SSCB 1930'lu yıllarda birer süper güç değillerdi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra bu güce sahip oldular. Ekonomik zorluklarla olduğu kadar bunlara nasıl karşılık verileceği konusundaki siyasi tartışmalarla da kafası meşgul olan Amerikan halkı, ülkelerinin dünyada nasıl bir rol üstlenmesi gerektiğinden emin değildi: Tam olarak olayların içinde mi yer almalıydılar, yoksa uzak durmaları daha mı iyi olurdu?

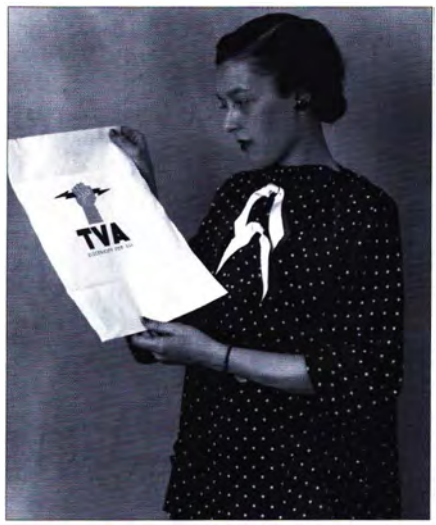
SSCB ise kendi açtığı bir dizi yarayla on yılını heba ederken, ekonomi tamamen işler hale getirildi ve Jozef Stalin'li Komünist Parti iktidarı, daha acımasız ve karşı konulmaz bir nitelik kazandı.

Birleşik Devletler

Başkan Franklin Roosevelt, 1933 yılı Mart ayında göreve başladığında Birleşik Devletler toplam işgücünün dörtte biri işsizdi ve gayri safi milli hasıla, 1920'li yılların sonundaki düzeyinin yarısına düşmüştü. Başkanın New Deal politikası, bayındırlık işleri, sosyal refah, yoksullara yardım, bankacılık sisteminin reformu ve diğer bir dizi önlemi kapsıyordu. Roosevelt ve Amerikan halkına göre, 30'lu yılların geri kalan döneminde öncelik daima iç sorunlarda olacaktı.

Roosevelt'in başarıları, bazı Amerikalıları memnun ederken diğerleri onu hor gördü. Ekonomistler, politikalarının pek çoğunun ne kadar verimli olduğundan emin değillerdi, fakat başkanlığın gücünü ve saygınlığını yükseltmesi kuşkusuz gelecek on yıl boyunca önem kazanacaktı.

Pek çok Amerikalı, 1917 yılında ülkenin kendisini akılsızca savaşın içinde bulduğu konusunda hemfikirdi ve ülkelerinin gelecekteki çatışmalardan, özellikle de Avrupa'dakilerden uzak durması gerektiğini düşünüyordu. ABD, 1919 yılında Milletler Cemiyeti'ne katılmayı reddetti. 1935 ve 1937 yıllarında Kongre, bir kez daha ABD'nin savaşa sürüklenmeyeceğini güvence altına almaya çalışan tarafsızlık yasalarını kabul etti. Her koşulda ABD, nispeten daha küçük bir askeri güce sahipti. Birleşik Devletler Donanması, antlaşmayla İngiliz Kraliyet Donanması'na eşit büyüklükte olmasına izin verilmiş gerçek bir dünya gücüydü. Bununla birlikte, ancak 1930'lu yılların sonundaki yeniden silahlanma önlemleri, gücünü izin verilen düzeye çıkardı. İlave olarak, Birleşik Devletler Ordusu, uluslararası alanda bir önem taşıyamayacak kadar küçüktü. Bütün bunların hiçbirinin saldırıları önlemesi mümkün değildi.

Tennessee Vadisi İdaresi, Roosevelt'in New Deal'inin girişimlerinden biriydi.

SSCB

1930'lu yıllar boyunca SSCB, ABD'den daha içe dönüktü ve

1937'de grevciler ve polis, Michigan'da bir fabrikada çatışıyor; 1930'ların ABD'sinde olağan bir manzara.

daha derin bir kargaşa içindeydi. Hükümetin kitlesel sanayileşme ve köylü topraklarının kolektifleştirilmesi politikaları zorla kabul ettirildi. Bir taraftan, Hitler'in 1941 yılındaki saldırısına direnebilecek bir sanayi temeli yaratıldı, fakat diğer taraftan bunun maliyeti çok yüksek oldu; yaklaşık on beş milyon insan, kıyımlar ve kırsal bölgelerdeki kıtlık nedeniyle öldü.

Komünist Parti iktidarının gerçek ya da hayali muhalifleri, Büyük Terör diye adlandırılan dönemde tümden ezildi, milyonlarca yurttaş Sibirya'daki acımasız Gulag çalışma kamplarına gönderildi. Bu korkunç süreçte devlet, Marksist-Leninist teorinin öngördüğü gibi proletarya diktatörlüğü tarafından yönetilir hale gelmedi; tek bir adamın mutlak otoritesi altına girdi. Bu adamın adı Jozef Stalin'di.

SSCB'nin yüksek askeri potansiyeli ortadaydı. Sovyet güçleri öncü deneyime sahipti –örneğin paraşütçü harekâtlarında– ve bu on yılın sonraki dönemlerinde, Mareşal Mihail Tuhaçevski, yakın zaman sonra Almanya'da görülecek olan tanklara benzer yeni tank birlikleri yaratmaya uğraşıyordu. Ayrıca, sanayileşme süreci, 1930'lu yılların sonlarında askeri teçhizatın hem nitelik hem de nicelik yönünden büyük ölçüde gelişmesine tanıklık etti.

Buna rağmen Tuhaçevski ve pek çok üst düzey komutan, genç subayların yaklaşık yarısıyla birlikte terör döneminde idam edildiler. Onların yerini alanlar, Stalin'in yaratıkları, bütün kıdemliler gibi verilen hasarı tamirde ağır kaldılar. Netice itibariyle SSCB, yaklaşan savaşa hiç de iyi hazırlanmamıştı.

JOZEF STALİN

Stalin (1879–1953), Lenin'in 1924 yılında ölümünden sonra SSCB'yi gittikçe artan bir baskıyla yöneten ve savaşın sonunda denetimini bütün Doğu Avrupa'yı kapsayacak şekilde genişleten bir diktatördü. Rakiplerine ya da farklı düşüncelerin açıklanmasına asla müsamaha göstermedi. Paranoyası öylesine aşırıydı ki, milyonlarca sadık Sovyet yurttaşı katledildi ya da Gulag çalışma kamplarına gönderildi. Hitler'in saldırılarına karşı doğru dürüst hazırlanmayı reddettiğinde soğukkanlı ve müstehzi öngörüleri, onu 1941 yılında yanlış yöne götürdü; bununla birlikte tükenmeyen enerjisi, ülkesini zafere taşıdı ve yeni bir Avrupa imparatorluğunun kuruluşunu sağladı.

Stalin, II. Dünya Savaşı süresince dışişleri bakanlığı yapan Molotov (solda) ve çapsız generali, fakat ayrıcalıklı dostu Mareşal Voroşilov ile birlikte.

Stalin'in Büyük Terörü'nde Mihail Tuhaçevski de (resimdeki) dahil olmak üzere beş mareşalden üçü idam edildi.

Sovyet paraşütçülerin denemeleri. Terör'den sonra generaller geleneksel piyade temelli taktiklere döndüler.

Zor Zamanlar: Batı Avrupa

Britanya ve Fransa, I. Dünya Savaşı'nda Alman saldırılarının bertaraf edilmesinde önemli rol oynamışlardı, fakat verdikleri zayiat, ekonomik ve sosyal sorunlar, kaynaklarının azalmasına ve sürecin tekrarı yönündeki eğilimlerinin zayıflamasına neden oldu.

İki savaş arasındaki yıllarda pek çok İngiliz, I. Dünya Savaşı'nı bir sapma olarak gördü. Uluslararası meselelerde Britanya'nın emperyal bir güç ve denizlerin hâkimi olduğunu, bu yönleri üzerinde yoğunlaşması gerektiğini düşündüler. Acemi askerlerden oluşan büyük bir orduyu kıtasal bir savaşta kavgaya ve ölüme göndermek, Britanya'nın tarihsel olarak yapmaya alışkın olduğu bir şey değildi ve bunun tekrarı için isteksiz olmalıydı; özellikle Versailles Antlaşması'nın Avrupa'nın problemlerinin çözümüne katkıda bulunmadığının gittikçe daha net olarak göründüğü bir ortamda. İngiliz kaynakları, I. Dünya Savaşı'nın kazanılması için talan edilmişti ve İngiliz hükümetleri, 1930'lu yıl-

1920'li ve 1930'lu yıllarda üç dönem İngiltere başbakanlığı yapan Stanley Baldwin, Hitler'in tehditleri karşısında silahlanmayı ağırdan almıştı.

ların ekonomik kriz ortamında Britanya İmparatorluğu'nu Japonlara karşı korumak zorundaysalar, aynı zamanda Avrupa'da Hitler'e kafa tutmanın herhangi bir çıkar yolunu göremiyorlardı.

Bazı çevrelerde, Versailles Antlaşması'nın aslında haksız olduğu yönünde güçlü bir inanış vardı. Bazıları da, Hitler'in liderliği altında daha gerçekçi bir uluslararası statüye göre yenilenen bir Almanya'ya, komünist tehdidi SSCB sınırları içinde tutmak için güvenilebileceğine inanıyordu.

Britanya, genel olarak 1939 yılına kadar Fransa'yla işbirliği yapmaktan kaçındı. Bunun iki sonucu, yeni bir "kıtasal sorumluluktan" kaçınma ve Avrupa'nın sıkıntılarına bir kez daha bulaşmak istemeyen imparatorluğun dominyon uluslarıyla ilişkilerinin korunması oldu. Britanya'nın, Fransa'yla işbirliğindeki başarısızlığı, örneğin 1935 yılında açıkça görüldü. O yılın Nisan ayında Britanya, Versailles Antlaşması'nı ihlal eden Almanya'yı kınamak üzere, Fransa ve İtalya'yla birlikte Stresa'da bir konferansa katıldı – bundan iki ay sonra, tek taraflı olarak ve ikiyüzlü bir şekilde, Almanya'ya açıkça daha fazla ihlal izni veren İngiliz-Alman Deniz Antlaşması'nı müzakere etti.

Milletler Cemiyeti Konseyi'nin 1920 yılındaki ilk toplantısı; bu organ, aşağı yukarı daha sonraki Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne denkti.

Fransız Tereddütü

I. Dünya Savaşı'nın maddi ve insan kaybı açısından maliyeti Fransa için muazzam olmuştu. Daha savaş öncesinde Fransa nüfusu, Almanya nüfusunun gerisinde kalmıştı ve Fransa ekonomisi hiçbir alanda güçlü değildi. İki savaş arasındaki dönemde süreğen demografik ve ekonomik güçsüzlükle siyasi istikrarsızlık birbirine bağlıydı. Ardı ardına güvenilmez hükümetler kuruldu. Fransa, 1914 yılındaki savaşa canı gönül-

İsyancı İspanyol milliyetçi birlikler, hava saldırılarıyla harabeye dönen binaları geride bırakarak Madrid'e doğru ilerliyorlar. Bu manzara, gelecekte olacakların habercisi gibi.

den saldırgan bir bakış açısıyla girmişti. Fakat 1930'lu yıllarda durum değişmişti ve Fransa ezici ve heyecanlı bir uluslararası desteği sağlayamadığı sürece, krize herhangi bir askeri müdahale söz konusu olmaktan çıkmıştı.

MAGINOT HATTI

Adını, inşaatını 1930 yılında başlatan Fransız Savaş Bakanı André Maginot'dan alan hat, Fransız-Alman sınırı boyunca uzanan ayrıntılı ve karmaşık bir tahkimat sistemidir. Fransız stratejisinin tamamıyla savunmacı doğası doğrultusunda inşa edilen hatla ilgili çalışmalar on yıl boyunca devam etmiştir. Beton sığınaklar, tanklara karşı savunma, mukavemet noktaları, tabyalar ve diğerleri birkaç milyar franklık bir maliyetle inşa edildi. Bununla birlikte en önemli zaafı, güçlü olsalar da, bu savunma noktalarının Fransa'nın bütün kuzey sınırını kapsayacak kadar uzun olmamasıydı.

Habeşistan ve İspanya

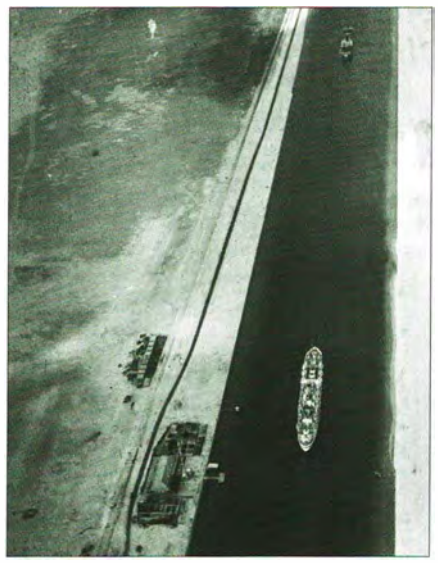
İtalya'nın 1935 yılında Habeşistan'ı işgali, Britanya ve Fransa'nın nasıl mecalsiz bırakıldığının ilk açık kanıtı oldu. Halihazırda Japonya, Milletler Cemiyeti'nin güçsüzlüğünü açıkça çekip giderek ve Mançurya'nın ilhakı kınandığında bunu umursamazca devam ettirerek ispatlamıştı. İngiliz ve Fransız öncülüğündeki Cemiyet'in, Habeşistan'a saldırısı nedeniyle İtalya'ya uyguladığı yaptırımlar hiç de bağlayıcı değildi – petrol tedariki durdurulamamıştı ve İtalyan askeri nakliye gemilerinin Süveyş Kanalı'nı kullanmasına hâlâ izin veriliyordu. İtalya'nın Habeşistan'ı işgalinin üzerinden bir yıl geçmeden yaptırımlar bir kenara kaldırıldı.

İtalya ve Almanya, her ne kadar etkisiz olmuş olsalar da, muhtelif önlemleri devreye sokan muhalif tutum nedeniyle birbirlerine daha fazla yakınlaşmışlardı. Bu süreç, çok önemli bir gelişme nedeniyle kısmen teyit edildi: 1936 yılı Temmuz ayında başlayan İspanya İç Savaşı.

Hem Almanya hem de İtalya, İspanya'nın sağcı, milliyetçi isyancılarına önemli miktarda yardım gönderdi. Sovyetler'in, İspanyol Cumhuriyetçilerine yardım gönderme açısından o kadar yararı dokunmadı, fakat Fransa'nın solcu Halk Cephesi hükümeti yardımı reddetti. Britanya, İspanya'nın meselelerine yabancıların karışmasını kınadı, fakat sözlerini destekleyecek hiçbir eylemde bulunmadı.

Savaş, büyük orduların çıkardığı dersler açısından da önemliydi. Sovyetler ve Fransa, tankların muharebelerde bazılarının düşünmüş olduğundan daha etkisiz olduğu sonucunu çıkardılar. Almanya ise her şeye farklı bir gözle baktı; özellikle de İspanya'yı, özellikle yeni hava muharebe ve havadan yere destek tekniklerinin test sahası gibi kullanarak.

İtalyan gemilerinin Britanya'nın denetimindeki Süveyş Kanalı'ndan geçmesi, Milletler Cemiyeti'nin 1936 yılındaki yaptırımlarının zayıflığını gösteriyor.

Uçurumun Kenarındaki Avrupa

Başbakan Chamberlain, Münih'ten döndüğünde "çağımızın barışını" ilan etmişti, fakat gerçek şuydu ki, 1938 ve 1939 yılları, Hitler'in insafsız yayılmacılığının Avrupa'yı yeni ve korkunç bir savaşa sürüklemesine tanıklık edecekti.

Çekoslovakya, Versailles Antlaşması'yla yaratılmıştı. 1938 yılında nüfusunun yaklaşık üçte birini, Südetler bölgesi olarak bilinen sınır bölgesinde yaşayan, Almanca konuşan halk oluşturuyordu. Bir süreden beri Südetler Alman Partisi, Nazilerin desteğiyle Almanya'yla birleşmek için ajitasyon halindeydi ve 1938 yılı Eylül ayında Hitler'in provokasyonuyla yeni bir kriz çıktı.

Çekoslovak yetkililer kısa zaman içinde durumu kontrol altına almış olsalar da, Britanya Başbakanı Neville Chamberlain soruna kalıcı bir çözüm bulunması gerektiğine karar verdi. Eğer Britanya ve Fransa kararlı olsalar ve Çekoslovakya'ya yardım etmek için savaş riskini üstlenseler, muhtemelen akıllıca davranmış olacaklardı: Çek Ordusu ve sınır savunması oldukça güçlüydü ve Alman silahlı kuvvetleri, daha sonraki durumuyla karşılaştırıldığında savaş için yeterince hazırlıklı değildi. Fransa savaşı istemeyerek kabul etse de, Chamberlain müzakereyi seçti.

Soldan sağa, Chamberlain, Daladier (Fransa Başbakanı), Hitler ve Mussolini 1938 yılında Münih'te.

Münih Antlaşması

Chamberlain, Hitler'le buluşmak ve halkın çoğunluğunun etnik yönden Alman olduğu bölgelerin Almanya'ya terk edilmesi konusunda Çekoslovakya'yı zorlayacak bir antlaşmayı müzakere etmek amacıyla Münih'e uçtu. İngiliz desteği olmaksızın, Fransa'nın da Çekleri terk etmekten başka bir seçeneği yoktu. Neticede Chamberlain, Hitler'e belirsiz bir dostluk antlaşması imzalattı ve dönüşünde "çağımızın barışı"nı güvenceye aldığını duyurdu. Anlaşılan esasen Hitler'in, verdiği sözü tutacak makul bir devlet adamı olduğunu düşünüyordu –eğer durum böyle olsaydı, Çekoslovakya'nın sorunları, başka bir Avrupa savaşını kışkırtmaya değmeyecek yerel bir mesele olurdu– öyle ki bu, Britanya'nın her geçen gün artan Japon tehdidine maruz kalan Uzakdoğu'daki imparatorluğunu tehlikeye atmaksızın sürdüremeyeceği bir savaştı.

1938 yılı Ekim ayının ilk günlerinde Almanya, Südetler bölgesine yerleşti ve Çekoslovakya'nın kalanı üç özerk eyalete ayrıldı. Sonrasında Polonya ve onu izleyen Macaristan da, tartışmalı bölgelere birkaç hafta içinde el koydular. 1939 yılı Mart ayında Hitler, Çekoslovakya'nın yıkımını tamamlamak için harekete geçti.

Bu noktada Britanya ve Fransa, biraz daha fazlasını yapmaya hazırdı ve Hitler'in açıkça sonraki hedefi olan Polonya'yı destekleyeceklerine dair garanti verdiler. Danzig (Gdansk) şehrinin uluslararası statüsü ve Doğu Prusya'yı Almanya'nın gövdesinden ayıran Polonya Koridoru, uzun süreden beri Alman nasyonalizmine hakaret olarak algı-

Hitler'in Dışişleri Bakanı Joachim von Ribbentrop, Nazi-Sovyet Paktı'nı imzalıyor. Stalin ve Molotov arkada gülümsüyorlar.

Naziler 1939 yılında Danzig'de (Gdansk) geçit töreninde. Pankartlarında, "Danzig bir Alman şehridir" yazıyor.

lanmıştı. Şimdi Hitler, büyük bir coşkuyla onları geri istiyordu.

Nazi-Sovyet Paktı

Hitler'in gözünü doğuya çevirmesiyle, SSCB'nin pozisyonu daha önemli hale geldi. 1939 yazında Britanya ve Fransa, gönülsüzce Moskova'da görüşmelere başladılar. Stalin açısından ittifakın, askerlerini Polonya'da konuşlandırma hakkı verilmesi koşuluna bağlı olduğu ortaya çıkınca, görüşmelerde çok az ilerleme sağlandı.

Bunun yerine Ağustos ayının ortasında, geçmişin amansız düşmanları komünistler ve Naziler, Sovyet-Alman Saldırmazlık Paktı'nı imzalayıp dost olunca dünya şaşkına döndü.

Dünyanın geri kalanının bilmediği yeni şey, antlaşmanın gizli bölümlerinin Polonya'yı, Rusya ve Almanya arasında paylaştırması, Baltık devletleri ve Finlandiya'nın bağımsızlıklarını Rusya'ya teslim edecek olmasıydı.

Yaz başında Britanya ve Fransa, sonunda askeri işbirliğini planlamaya başlamış ve Britanya, Mayıs ayında zorunlu askerliği uygulamaya sokmuştu. Bu son anda bile Chamberlain hâlâ, Hitler'i savaştan vazgeçirebilecek bazı ödünler vererek anlaşma yolu arıyordu.

25 Ağustos'ta İngiliz-Leh ittifakı resmen ilan edilince Hitler, birkaç günlük bir tereddüt yaşadı, Almanya'nın Polonya'ya planlanan saldırı tarihini 26 Ağustos'tan 1 Eylül'e erteledi – fakat o günün şafağında işgal başladı.

1939 yılı Mayıs ayında Britanya'da zorunlu askerliğin duyurulması.

ALMANLARIN İLERLEYİŞİ, 1936–1939
Polonya ve Macaristan da, Çekoslovakya'nın paylaşımına katılıyorlar.

Tanklar, 1939–1942 Alman tankı Panzer 3'ün ilk modeli, tatbikatta bir nehri geçiyor.

Hava Muharebesi: Silahlar, Taktikler ve As Pilotlar Bir B–17 Flying Fortress'in alt tareti.

Tanksavar Silahlar, 1939–1942: Bir Sovyet 45 mm M1937 tanksavar topu, topçu ateşi altında.

HİTLER'İN ZAFERLERİ

Tarafsız bir gözlemcinin, 1939 yılı Eylül ayından 1941 sonbaharına kadar geçen dönem boyunca Almanya'nın savaşı kazanacağına dair bahse girmeyeceği tek bir an olmamıştır. Alman askeri başarılarının ardından yapılan törenler sonsuza kadar sürecekmiş gibi görünüyordu; Polonya, Danimarka, Norveç, Fransa ve Benelüks ülkeleri, Balkanlar ve en sonunda Rusya'nın Avrupa topraklarının büyük bir bölümü Alman boyunduruğuna girmişti. Bu zincirleme başarılar, Hitler'in ülke içindeki konumunu sorgulanamaz hale getirmiş ve kendisi de askeri bir deha olduğuna inanmıştı, bununla birlikte gelecek yıllar onun o kadar da hatasız olmadığını gösterecekti.

Dikkat çeken husus, Britanya'nın, savaşı ABD'nin artan yardımıyla sürdürmesiydi; fakat Britanya'nın yapabildiği herhangi bir şeyin Almanya'yı yaraladığını söylemek zordur. Kızıl Ordu'nun da yakın zaman önce üzerine çöken ezici yenilgilerin kâbusundan kendini kurtarması olası görünmüyordu. Üstelik 1941 yılının sonuna doğru savaşın vahşi doğası gözler önüne serilmişti. Naziler ve Sovyetler, binlerce Polonyalıyı katletmişler ve Naziler, Sovyet topraklarındaki Yahudilerin ve diğerlerinin kitlesel kıyımına devam etmişti.

Bununla birlikte rüzgârın tersine döneceğinin işaretleri görülebilirdi. Amerika, hızla yeniden silahlanıyor ve Japonların Pearl Harbor'a yaptıkları sürpriz baskından önce bile savaşa katılmaya adım adım yaklaşıyordu; bu arada aynı hafta, çok idareli kullanılan Sovyet ihtiyatları, Moskova önlerinde harekete geçtiler ve Alman ilerleyişini geri püskürttüler.

Avrupa ve ABD'nin Savaşı Başkan Roosevelt'in radyodaki "ocak başı konuşmaları" çok popülerdi.

İngiliz Anavatan Cephesi 1939 yılında Londra'dan tahliye edilen çocuklar, aileleriyle vedalaşıyorlar.

Fransa'nın Düşüşü Alman Ju 87 Stuka bombardıman uçağı, *Blitzkrieg*'in belirleyici silahlarından biri.

Polonya ve Savaşın Patlaması

Stalin'le yaptığı antlaşmadan cesaret alan Hitler, artık saldırganlığına gem vurma gereği duymuyordu. Önce Hitler, ardından da Stalin Polonya'ya taarruz edip ülkeyi hızlı bir şekilde ele geçirirlerken, Britanya ve Fransa, Almanya'ya savaş ilan etmekten başka bir şey yapmamışlardı.

Avrupa'da II. Dünya Savaşı'nın ilk mermileri, Polonya'daki bir deniz üssünde eski Alman kıyı savunma gemisi *Schleswig-Holstein* tarafından 1 Eylül 1939 günü sabahın erken saatlerinde ateşlendi. Hitler'in Luftwaffe'si Polonya hava üslerine saldırırken taarruz çığlıkları atıyor ve Alman askerleri sınırdan içeri akın ediyordu. Britanya ve Fransa'nın yanıtı, derhal geri çekilmesi yönünde Almanya'ya ültimatom vermek oldu. Ültimatomlarına yanıt verilmemesi üzerine ayın 3'ünde savaş ilan ettiler.

Polonya Seferi

Almanya, taarruz için o tarihte mevcut olan 6 Panzer (ya da zırhlı) tümeni de kapsayan 53 tümenini konuşlandırdı. Başkumandan General Walther von Brauchitsch, Hitler'in küçük müdahaleleriyle harekâtı yönetti.

Bir Sovyet tankı, Brest-Litovsk'ta Alman askeri saflarının önünden geçiyor, 1939 yılı Eylül sonu.

TEMEL VERİLER

Yer: Polonya

Tarih: 1–28 Eylül 1939

Sonuç: Polonya, Almanya ve daha sonra da Rusya'nın saldırısına uğradı ve tamamen işgal edildi.

Polonya, kuvvetlerinin seferberliğine 30 Ağustos'a kadar başlamamıştı; bu nedenle ihtiyatların çoğu, birliklerine teslim olmak için hâlâ yoldaydı. Polonya'nın birkaç tankla desteklenen, konuşlanmış 23 tümeni vardı. Yine de önemli bir süvari gücüne sahiptiler, bununla birlikte (zaman zaman ileri sürüldüğü gibi) süvarilerin, muharebenin farklı noktalarında Alman tanklarına hücum etmek için kullanıldıkları doğru değildir.

Havada Alman üstünlüğü çok daha belirgindi; Luftwaffe'nin 1.600 modern hava aracına karşın Polonyalıların gücü, çoğu demode yaklaşık 500 adet uçaktan oluşuyordu.

Almanlar üstün güç, teçhizat ve eğitimleri sayesinde kısa zamanda üstünlüğü ele geçirdiler. Polonya Başkumandanı Mareşal Edward Simigly-Rydz, sınır boyunca savunma yapmaya karar verdi ve askerleri kısa zaman sonra bu planın öngördüğü mevzilerin dışına sürüldü. Ayın ortasına doğru Almanlar, Varşova'ya yaklaşırlarken –seferi 28. gününde sona erdiren acımasız bir topçu ateşi ve hava bombardımanından sonra kenti ele geçirmişlerdi– Polonya kuvvetleri, izole olmuş küçük gruplara bölünmüştü.

İşte o zaman Stalin de ganimetten payını almıştı. Sovyet birlikleri, Nazi-Sovyet Paktı'nda Hitler'le mutabık kalındığı gibi ayın 17'sinde Polonya'ya girdiler; ay sonuna doğru Sovyetler ülkenin yarısını

Alman birlikleri 1939 yılı Eylül'ünde Polonya'da. Az sayıdaki Alman birliği fotoğraftaki gibi motorizeydi.

GLEIWITZ

Polonya işgalini haklı gösterecek bahane için bir SS birimi, Polonya sınırına yakın Silezya bölgesindeki Gleiwitz'deki (Gliwice) bir Alman radyo istasyonuna Polonya askerleri tarafından yapılmış gibi gösterilen bir saldırı düzenledi. "Mütearrızlar", 31 Ağustos gecesi radyoyu ele geçirdiler, Almanya karşıtı kısa bir yayın yaptılar ve beraberlerinde getirdikleri bir toplama kampı tutuklusunu öldürdükten sonra oradan ayrıldılar. Bu talihsiz kişi, yabancı basına Polonyalıların vahşetinin sivil kurbanı olarak gösterildi.

Alman askerleri, Güney Polonya'da San Nehri'ni geçerken mağrur *Führer*'leri onları izliyor.

işgal etmişti. Resmi Sovyet martavalı, etnik Belarus ve Ukraynalıları korumak için müdahalede bulundukları yönündeydi, fakat aslında bölgeyi ilhak ediyorlardı. Ayın 29'unda Almanlar ve Sovyetler, Polonya'nın bölünmesini teyit eden dostluk antlaşmasını ilan ettiler.

Sahte Savaş

Britanya, Fransa ve bu konuda başka seçenek bırakılmamış muhtelif kolonileri gibi, Britanya'nın sözde "eski dominyonları" da, Eylül'ün ilk günlerinde Almanya'ya savaş ilan ettiler. Yine de bunların her birinin bazı çekinceleri vardı.

Örneğin Avustralya hükümeti savaş ilan etti ve askerliği zorunlu kıldı, fakat sadece anavatanı savunmak için. Kanada, parlamentodaki görüşmelerden sonra savaş ilan etti ve zorunlu askerliğe "hayır" kararı verdi. Birleşik Devletler, tarafsızlığını ilan etti – bu aşamada çoğu Amerikalının Avrupa'daki savaşın dışında kalmayı istediğinden kuşku yoktu.

Polonya'nın yanında savaşa girseler de, Fransa ve Britanya, Polonyalılara yardım etmek için hiçbir şey yapmadılar. Bu aşamada Hitler, onları daha fazla provoke etmemiş olmaktan memnundu – Eylül ayında batıdaki Alman güçleri çok zayıf bir konumdaydı. Britanya hükümetinin bakanları, Ruhr bölgesindeki sanayi tesislerini bombalamayı reddettiler, çünkü fabrikalar özel mülkiyete aitti; bu arada Fransız birlikleri, küçük bir bölge olan Saar'da belli belirsiz harekete geçtiler. Bu "Sahte Savaş" Batı Cephesi'nde Almanya'nın 1940 yılındaki taarruzuna kadar sürecekti.

Sahte Savaş döneminde Alman hava saldırılarına karşı önlem olarak Anderson sığınaklarını inşa eden İngiliz aileler.

Tanklar, 1939-1942

Almanya'nın savaşın ilk dönemindeki seferlerinin başarısı, tanka askeri alanda daha önce sahip olmadığı bir önem kazandıran, korkutucu Panzer tümenlerinin gücüne dayanıyordu.

Tanklar, tanksavar silahlar gibi, II. Dünya Savaşı sırasında büyük gelişme gösteren yegâne kara savaşı silahlarıdır. 1939 yılının en güçlü tanklarının, esas olarak 37 mm (2 pdr) sınıfında bir topu ve 40 mm'ye kadar (1.58 inç) zırh koruması vardı. 1942 yılında 75 mm'lik (2.95 inç) silahlar ve iki katı kalınlığındaki zırh tipik hale gelmişti. Bu rakamlar savaşın sonraki döneminde daha da yukarı çıktı.

İLK PANZERLER

Nazi Almanya'sının ilk tankı, 1930'lu yılların ortasında inşa edilen Panzerkampfwagen (PzKpfw) 1, sadece makineli tüfeklerle silahlanmış iki hafif süvari taşıyordu. Bu tanklara kısa zaman sonra biraz daha güçlü PzKpfw-2 katıldı. Her ikisi de 1941 yılına kadar muharebelerde yer aldı. 1939–1941 yıllarının tümenlerindeki en iyi tanklar, serinin sonraki iki tankıydı. PzKpfw-3'ten savaşın ilk dönemlerinde farklı standartlarda bulunabilirdi. 1940 yılı Nisan'ına kadar tamamı 3.7 cm'lik (1.46 inç) ana topa sahipti, fakat bunun yerini önce 42 kalibre 5 cm'lik (1.97 inç) bir top, sonra da daha güçlü 60 kalibre 5 cm'lik bir top aldı. PzKpfw-4 başlangıçta bir piyade destek aracı olarak tasarlanmıştır ve bu nedenle kısa (24 kalibre) 7.5 cm (2.95 inç) bir topu vardır; 1942 yılında 7.5 cm'lik silah iki kat uzunluğa ulaşmıştır. Savaşın ilk iki ya da üç yılında Almanlar, Çek yapımı pek çok tank kullanmışlardır. PzKpfw 38(t)*, zamanın PzKpfw-3'üne yakın kapasitede, güçlü bir silahtı.

1940 yılında bu düzenle karşı karşıya gelen İngiliz ve Fransız tankları farklı modellerden oluşuyor-

MATILDA 2

Matilda, savaş boyunca çarpışmayı sürdüren tek İngiliz tankıydı, 1945 yılına kadar Japonlara karşı kullanılmıştı. Avrupa'daki esas kullanımı 1940–1941 yıllarında Fransa ve Kuzey Afrika'da olmuştu. (Aşağıdaki örnekte 1940 yılı Aralık ayında Mısır'da görülüyor.) Kalın zırhı ve makul tanksavar top gücü, onu zor bir hasım haline getirdi, fakat arazide hareket kabiliyeti çok düşüktü. Yaklaşık 3.000 adet imal edildi.

AĞIRLIK: 26.9 ton
UZUNLUK: 5.6 m (18 ft 5 inç)
YÜKSEKLİK: 2.5 m (8 ft 3 inç)
ZIRH: 78 mm (3.1 inç)
YOLDAKİ HIZI: 25 km/sa (15 mph)
SİLAHLAR: 1 x 2 pdr (40 mm) + 1 x makineli tüfek

M3 Lee tankları ve Amerikan askerleri, 1942 yılında Kuzey İrlanda'da tatbikatta. Bunlar, Avrupa'da görev yapan ilk Amerikan askerlerinden bazılarıydı.

* "t" Almanca "tschechoslowakisch" sözcüğünün ilk harfini temsil ediyor ve aracın Çekoslovakya'dan ganimet olarak ele geçirildiğini gösteriyordu. (ç.n.)

du. Buna ilaveten, çoğu küçük piyade destek birimlerine dağıtıldıklarından neredeyse işlevsiz konumdaydılar. Somua S-35 gibi farklı Fransız tasarımları, top gücü ve zırh bakımından iyi durumdaydı; fakat içinde tank komutanının taktik kararlar verdiği ve aynı zamanda tankın topunu doldurduğu, nişanladığı ve ateşlediği taretlerinin tek kişilik olması nedeniyle muharebedeki katkıları sınırlıydı.

Britanya, savaşın ilk yıllarında bir dizi hafif, orta ve ağır tanka sahip oldu. Hafif tanklar Mark 5 ve 6, sadece makineli tüfekle donatılmıştı –bu nedenle tank savaşlarında kullanışlı değildi– fakat Fransa ve ilk dönem Kuzey Afrika muharebelerinde büyük katkı sağlamıştı.

Orta sınıf tanklar (ya da *Cruiser*), ilk üretimi 1938 yılı olan Mark 1'den 1942 yılında sahaya çıkan son sürümü Mark 6 ya da Crusader'a kadar değişmektedir. *Cruiser* tankların tamamının makul bir zırhı ve ateş gücü vardı, fakat paletleri ve motorları korkunç kötüydü.

Ağır tanklar daha iyiydi. Matilda 2'nin, *Cruiser* tankların çoğu gibi 2 pdr'lik (40 mm) topu vardı ve 1940–1941 yıllarındaki muhteşem günlerinde onu yenilmez yapan 78 mm'lik (3.1 inç) bir zırhla kuşatılmıştı. Halefleri Valentine ve Churchill, ateş güçleri yetersiz olsa da çok güçlü ve güvenilirdi.

ABD'nin ilk dönem savaş tankları, M3 Light Stuart ve ABD'de Lee olarak bilinen M3 Medium ve Britanya tarafından biraz daha farklı bir türü kullanılan Grant'ti. Stuart, 37 mm (1.46 inç) topu ve 37 mm zırhıyla hızlı ve güvenilirdi. M5 olarak standardı yükseltilen Stuart, 1944–1945 yıllarında hâlâ yaygın olarak kullanımdaydı. Lee/Grant bir ara dönem modeliydi. 75 mm (2.95 inç) topla uyumlu olması için aceleyle yeniden tasarlanmıştı, fakat taret değil, bir telsiz ve cephane yeri ilave edilmişti. Üretimi 1942 yılında sona erdi.

3.7 cm (1.46 inç) topuyla eski model bir Panzer-3, 1941 yılında nehir geçişi tatbikatında.

SÜPER SOVYET TANKLARI

Müttefiklerin en etkileyici tankları, Kızıl Ordu'nun sahip olduklarıydı. Savaşın başlangıcındaki BT-7 son derece hızlıydı ve 45 mm'lik (1.77 inç) makul bir top taşıyordu, fakat Rus tanklarının bir sonraki kuşağı zamanlarının en mükemmeliydi. Ağır sınıf KV ilk sıradaydı ve muharebe sahnesine 1940 yılında Rus-Fin Savaşı'yla çıktı. 76.2 mm'lik (3 inç) topu ve 90 mm'lik (3.54 inç) zırhı ile Almanların 1941 yılında sahip olduğu herhangi bir tanktan çok daha üstündü. Bunlardan daha iyisi, bazen savaşı SSCB'ye kazandıran tank olarak tanımlanan orta sınıf T-34'tü. Almanların şansına, 1941 yılında bu iki tasarımdan sadece birkaç adet vardı.

SOMUA S-35

1934-1935 yıllarında tasarlanan Somua S-35, hızlı "süvari" tankı olarak düşünülmüştü ve bu görevi başarılı şekilde yerine getirdi. Aşağıda resmi görülenler de dahil olmak üzere yaklaşık 300 adedi, 1940 yılındaki Fransa muharebesine katıldı. S-35 çok iyi silahlanmış ve zırhlanmıştı, fakat mekanik olarak güvenilir değildi.

AĞIRLIK: 20 ton
UZUNLUK: 5.5 m (18 ft)
YÜKSEKLİK: 2.7 m (8 ft 10 inç)
GÖVDE ZIRHI: 40 mm (1.58 inç)
YOLDAKİ HIZI: 37 km/sa (23 mph)
SİLAHLAR: 1 x 47 mm (1.85 inç)
1 x makineli tüfek

Baltık ve İskandinavya

Kuzey Avrupa'nın daha küçük ülkeleri, 1939–1940 yılları boyunca süren saldırılara boyun eğmeye devam ettiler. SSCB, 1939 yılı Kasım ayında Finlandiya'ya saldırdı ve Baltık devletlerini 1940 yılında ilhak etti, ilkbaharda Norveç ve Danimarka, Naziler tarafından ele geçirildi.

Stalin'in Batı komşuları için yaptığı planlar, ilk kez Sovyet işgali altındaki Polonya bölgelerinde açığa çıkmıştı. 1939 yılı Ekim sonuna doğru kitlesel tutuklamalar ve "sosyalizm düşmanları"nın sürgünü başlamış ve hileli seçimlerle belirlenen meclisler, görevlerini yerine getirerek SSCB ile birleşme yönünde oy vermişlerdi.

Aynı dönemde Litvanya, Letonya ve Estonya, Sovyetler'e birliklerini bu ülkelerde konuşlandırma hakkı veren "dostluk" antlaşmasını imzalamaya zorlanmışlardı. 1940 yılı Haziran'ında Stalin, antlaşmaları uygulamaya koyarak askerlerini bu ülkelere gönderdi. Polonya'daki sürecin aynısı hızlı bir şekilde takip edildi: terör, hileli seçimler ve Sovyetler'e ilhak. 1940 yılı Haziran ayında SSCB, Kuzey Bukovina ve Baserabya bölgelerini de (daha önceden Romanya'ya aitti) ilhak etti. Onların da, Stalin'in ültimatomuna boyun eğmek dışında başka seçenekleri yoktu.

Fin askerleri, ilk Sovyet taarruzlarını savuşturmak için kış koşullarındaki ustalıklarını kullandılar.

Bir Alman tankı ve Alman piyadesi Norveç seferinde ilerliyor.

Kış Savaşı

Bu hamleler, Sovyet gücünü yayma sürecinin bir parçasıydı ve aynı zamanda olası bir Alman saldırısına karşı tampon bölge oluşturulması amaçlanıyordu. Finlandiya, Nazi-Sovyet Paktı doğrultusunda Sovyet etki alanına bırakılmıştı ve 1939 yılı Ekim ayında Finlere karşı harekete geçildi.

Stalin, Finlandiya'nın güneydeki ve daha kuzeydeki Karelya bölgesi topraklarından feragat etmesini talep etti, bunun karşılığında kendi sınır bölgelerinin merkezindeki topraklar Finlandiya'ya bırakılacaktı. Stalin'in bu alışılmadık cömertliğinin iğrenç bir girişimin ilk adımı olmasından korkan Finler, teklifi reddettiler. Stalin, Kızıl Ordu'yu 30 Kasım'da Finlandiya'ya saldırması için harekete geçirdi.

Norveç'te bir İngiliz uçaksavar bataryası. Ancak, Almanlar kesin bir hava üstünlüğüne sahipti.

Finlerin 9 tümenine karşılık, hava desteği, top, tank ve her kategorideki malzemelerle güçlendirilmiş 26 Sovyet tümeni vardı. Fin birlikleri (iyi eğitimli ve kayakları üzerinde çok hareketliydiler), 1940 yılı Şubat ayının ilk günlerine kadar, yeni komutan Mareşal Semyon Timoşenko'nun emri altındaki Sovyet takviyeleri onları güçten düşürünceye kadar Sovyetler'den daha iyi savaştılar. 13 Mart'ta mütareke ilan edildi – Finler başlangıçta talep edilene yakın büyüklükteki bir topraktan feragat ettiler.

Savaşın birkaç etkisi oldu. Bu, Milletler Cemiyeti'nin tabutuna çakılan son çiviydi – SSCB Cemiyet'ten atıldı fakat bu ağır cezayı umursamadı. Bu durum, (SSCB ile savaş riskine rağmen) Finlere yardım gönderme seçeneğini düşünen, fakat iş işten geçinceye kadar hiçbir şey yapmayan Fransa ve Britanya'nın tereddütlerini de açığa çıkardı.

Finlandiya'ya yardım göndermenin kısmi gerekçesi, yardımın ulaşması için Norveç'i geçecek olan İngiliz-Fransız güçlerinin, Almanya'nın Kuzey İsveç mahreçli demir cevheri tedarikine de sekte vurabilecek olmasıydı. Zorluk, bu tarafsız ülkelerin hiçbirinin topraklarında yabancı asker istememesinden kaynaklanıyordu. Son olarak savaş, Kızıl Ordu'nun zayıf görünen yönünü açığa çıkarmıştı – Hitler de herkes gibi notunu kaydetti.

Danimarka ve Norveç

Rus-Fin Savaşı sonrasında Hitler (haklı olarak), Britanya ve Fransa'nın hâlâ Norveç'ten geçerek İsveç'teki demir cevheri kaynaklarına müdahale etmeyi planladıklarına ikna oldu. 9 Nisan 1940'ta Alman kuvvetleri, karadan Danimarka'ya girdi ve Norveç kıyıları boyunca uzanan bazı noktalara havadan ve karadan taarruz etti. Her iki ülke de önemli bir askeri kuvvete sahip değildi ve bu, Batılı Müttefikler için tam bir sürpriz oldu. Danimarka birkaç saat içinde fethedildi. Norveç'in fethi yaklaşık iki ay sürdü, fakat sonuçtan ilk günlerden itibaren asla kuşku duyulmadı; Almanya ülkeye hava üsleri kurduğunda, Britanya'nın üstün deniz gücü karşısında dengeyi kendi lehine değiştirdi.

Küçük çapta İngiliz-Fransız kuvvetleri, Norveçlilere yardım amacıyla muhtelif noktalara çıkarma yaptılar, fakat bu harekâtların örgütlenişi kaotikti. Son birlikler, Batı Cephesi'nde o günlerde yaşanan felaketler dikkate alınarak Haziran ayının ilk günlerinde geri çekildiler.

Alman muharebe kruvazörü *Scharnhorst*, İngiliz uçak gemisi *Glorious*'a Haziran ayında Norveç açıklarında ateş ediyor.

Ağır Kruvazörler

II. Dünya Savaşı'nın ağır kruvazörleri, iki savaş arası dönemdeki yoğun silahlanma yarışının ürünüydüler. Japonya, antlaşma maddelerini açıkça çiğneyerek özellikle büyük ve güçlü gemiler inşa etti; diğer donanmalar da, yarışı sürdürme gayretindeydiler.

Savaş gemisi tasarımı, Washington Deniz Antlaşması ve ardılları tarafından çok sıkı denetlendiğinden, iki savaş arasında öncü donanmalar arasındaki en sıkı yarış –ister 203 mm (8 inç) toplarla donatılmış ağır kruvazörler ister 152 mm (6 inç) silahlarla donatılmış hafif modeller olsun– kruvazör inşasında yaşandı.

İki savaş arasındaki dönemde kruvazörler için "antlaşma sınırı", standart olan 10.000 tonluk deplasmandı. Japonya, İtalya ve daha sonra Almanya açıkça bu limiti ihlal etti, fakat diğer uluslar genellikle bu limitler içinde kaldılar. Aslında, 10.000 ton/8 inç top limiti öylesine konulmuştu. Gerçekten de, zırh ve motor gücünün makul bir dengesine sahip olacak bir gemiyi, bu rakamlara uygun şekilde inşa etmek çok güçtü.

Cep muharebe gemisi *Admiral Graf Spee*, 1939 yılının ortalarında. *Graf Spee*, River Plate Muharebesi'nden sonra 1931 yılı Aralık ayında kendisini batırmıştı.

Antlaşma Kruvazörleri

Japonya ve İtalya "antlaşmaya" uygun ağır kruvazörleri 1920'li yılların ortasında inşa eden ilk ülkeler olacaktı. Japonların *Furutaka*'sı, 200 mm'lik (7.87 inç) 6 adet tekli topu, makul gövde zırhı, 33 deniz mili hızı ve 7.000 tonluk deplasmanıyla (gerçekte bundan 2.000 ton fazlaydı) görece gösterişsiz bir tasarımdı.

İtalyanların *Trento* ve *Trieste*'si, 8 x 203 mm'lik toplarıyla aynı hıza sahipti. Bununla birlikte, deplasmanları yaklaşık 11.500 ton olsa da, oldukça zayıf yapılıydı. Daha sonraki dört İtalyan Zara sınıfı geminin zırhları çok daha iyiydi ve birkaç deniz mili daha yavaştılar.

Japonların *Furutaka*'yı izleyen gemileri, antlaşma limitlerine tam anlamıyla aykırıydılar. Myoko ve Atogo sınıfı gemiler, kalınlığı 120 mm'ye (4.72 inç) varan zırhlarıyla 13.000 tonun üzerindeydiler; 10 x 203 mm top ve ağır torpil silahları taşıyorlardı.

Bunlarla karşılaştırıldığında, İngiliz ve Amerikalıların iki savaş arası dönemdeki gemileri ikinci sınıf gemi görünümündeydiler. Britanya, tamamı Country sınıfı olarak bilinen benzer nitelikte bir dizi gemi inşa etti.

IJNS* *FURUTAKA*

Furutaka, II. Dünya Savaşı'nda nispeten kısa bir muharebe geçmişine sahip oldu. İlk dönemdeki muhtelif muharebelerde hizmet ettikten sonra Guadalcanal yakınındaki Savo Adası Muharebesi'nde başarılı Japon kuvvetlerinin bir parçası oldu, fakat 1942 yılı Ekim ayında Esperance Burnu çarpışmasında batırıldı.

Kardeş gemi: *Kako*
Hizmete giriş: 1926
Deplasman: 9.000 ton
Hız: 33 deniz mili
Kuşak zırhı: 76 mm (3 inç) maksimum
Silahlar: 6 x 200 mm (7.87 inç) + 4 x 119 mm (4.7 inç) top

* Imperial Japanese Navy Ship (Japon İmparatorluğu Donanma Gemisi).

Bu gemilerin tamamı, 10.000 tona yaklaşan deplasmanlarıyla 8 x 8 inçlik toplar taşıyorlardı. Çok iyi menzilleri ve uzun süre denizde kalabilme meziyetleri vardı; fakat zayıf zırhları ve büyük siluetleri, onları çarpışmalarda kolay hedeflere dönüştürüyordu. Britanya, 1930'lu yılların başlarında 8 inçlik toplarla iki adet küçük gemi de inşa etti –*Exeter* ve *York*– fakat çoğu diğer donanma gibi, savaş sırasında 8 inçlik başka ağır kruvazör inşa etmedi.

HMS *KENT*

HMS [Her/His Majesty's Ship] *Kent*, yedi sınıflık Country kruvazörlerinin birinci grubuna ismini veren gemiydi. *Kent* başlangıçta Akdeniz'de hizmet verdi, fakat 1940 yılında hasar gördü. Aşağıda 1941 yılında *Kent*'in onarımdan sonraki hali görülüyor. Savaşın geri kalanında Anavatan Filosu'nun içinde kalarak hizmet etmeye devam etti.

KARDEŞ GEMİLER: 6, 2 Avustralya gemisi dahil
HİZMETE GİRİŞ: 1928
DEPLASMAN: 10.000 ton
HIZ: 32 deniz mili
KUŞAK ZIRHI: 115 mm (4,53 inç)
SİLAHLAR: 8 x 8 inç (203 mm) + 10 x 4 inçlik (102 mm) toplar

Almanya, çok farklı bir dizi kısıtlama altında faaliyet gösterdi, çünkü (Hitler lağvedene kadar) Versailles Antlaşması'na uymak zorundaydı. 1920'li yılların sonunda Almanya'ya, daha önce Versailles Antlaşması kapsamında onay verilmiş eski sahil savunma gemilerinin ikame edilmesi için çalışma başlatmasına izin verildi.

İkame gemiler, üç adet *Panzerschiffe*'ydi (zırhlı gemiler) ve kısa zaman sonra İngiliz yorumcular tarafından "cep zırhlısı" olarak terimleştirildiler; ancak sonunda resmen görevlendirildiklerinde, onlar için ağır kruvazör tanımı daha uygun olmuştur. Bu gemilerin iki adet üç namlulu 280 mm'lik (11 inç) tareti vardı ve 26 deniz mili hıza ulaşabilirlerdi; fakat beyan edilen 10.000 ton deplasmanı büyük ölçüde aşmışlardı (aslında Hitler rejiminden önceki bir hile). Herhangi bir kruvazöre üstün gelecek bir ateş gücüne sahip olduğu ve neredeyse hemen her savaş gemisinden kaçabilecek hızda bulunduğu varsayılmıştı. Bununla birlikte bu gemilerin, yavaş ateşli silahları ve emniyetsiz motorlarıyla tatminkâr olmadıkları anlaşılmıştı. Daha sonra 203 mm'lik silahlarla üç Alman kruvazörü inşa edildi, yine büyük ve heybetli deniz araçlarıydılar, fakat zayıf motorları nedeniyle sorun yaratıyorlardı.

AMERİKAN TASARIMLARI

Birleşik Devletler Donanması, "antlaşma kruvazörleri" sınıfından birkaç adet gemi inşa etti. Birincisi, başında ve kıçında ikili ve üçlü taretleriyle alışılmadık bir düzenlemesi olan iki adet Salt Lake City sınıfı gemiydi ve üçlü taret, ikiz taretin üstünden ateş ediyordu; ki bu gemilerin, ağırlık merkezinin yukarıda olması şaşırtıcı değildi.

Devamındaki Amerikan modelleri, üç adet üçlü 8 inçlik taret yönünde değişiklik yaptılar ki, bunun daha makul bir düzenleme olduğu görüldü. Çok sayıda 6 inçlik kruvazörü suya indiren Birleşik Devletler sanayi gücü, savaş sırasında bir düzineden fazla Baltimore sınıfı geminin tamamlanmasına da tanıklık etti. Bu gemiler, önceki 8 inçlik gemilerle aynı silahlara sahipti, fakat savaş deneyiminin gerekli olduğunu gösterdiği ekstra teçhizatın yerleştirilmesi için deplasmanları 13.600 tona yükseltildi.

Astoria sınıfı USS [United States Ship] *Vincennes*'in Temmuz 1942'deki görünümü. Birkaç hafta sonra Guadalcanal yakınında batırıldı.

Fransa'nın Düşüşü

Fransız Ordusu, geleneksel olarak Avrupa'nın en güçlülerinden biriydi, fakat 1940 yılında birkaç hafta süren çarpışmalar sonucunda tam anlamıyla bozguna uğradı. Felaketin nedeni, amansız ve çok iyi organize olmuş düşman karşısındaki moral bozukluğu ve zayıf liderlikti.

Batı Cephesi'nde 1940 yılı Mayıs ayı öncesine kadar önemli bir çarpışma olmamasına karşın pek çok plan yapılmıştı. Hitler taarruz etmek niyetindeydi ve doğal olarak, taarruzun Fransa'nın Maginot Hattı savunmasında batağa saplanmasını önleyecek radikal bir plan hazırladı. Tali kuvvetler Belçika ve Hollanda'ya ilerleyecek, bu ülkeleri bertaraf edecek, fakat aynı zamanda onlara yardıma gelen İngiliz-Fransız birliklerini ileri çekeceklerdi. Bunun ardından, çoğunlukla panzer tümenlerinin önderliğindeki esas Alman kuvvetleri, Ardennes bölgesinden (çetin arazi koşullarına rağmen) ilerleyecekler ve Müttefik cephesini ikiye ayıracaklardı.

Müttefik stratejisi savunmaya dayanıyordu. Britanya donanma ablukasının Almanya'yı zayıflatmasını beklerken, güç toplamayı amaçlıyorlardı. Planları, Almanlar taarruz ettiğinde en iyi Müttefik birliklerini Belçika'ya ilerletmek ve Belçikalı ve Hollandalılarla birleşik cephe için bir hat oluşturmaktı. Ne yazık ki, tarafsız kalmaya ve Hitler'i provoke edecek hiçbir şey yapmamaya dayanan anlaşılabilir çaresizlikleri nedeniyle Belçika ve Hollandalılar, Müttefiklerle ortak bir plan yapmayı reddettiler, bundan dolayı bütün plan tam anlamıyla asla uygulanamadı.

BATI'DA YILDIRIM SAVAŞI
Fransa, Benelüks ülkeleri ve İngiliz Sefer Kuvveti'nin tamamı, altı haftadan kısa bir süre içinde yenilgiye uğradı.

A Ju 87 Stuka hücum dalışında, aşağıda hedef alınanlar için korkutucu bir deneyim.

Güç Dengesi

Genel toplamda, Hollanda ve Belçikalıları hesaba katarsak, 1940 yılı

Mayıs'ında her iki tarafın kara kuvvetleri kabaca eşit sayıdaydı. Her birinin yaklaşık 140 tümeni ve 3.000 tankı vardı. Bununla birlikte, Müttefik zırhlı araçlarının çoğu dağınık küçük gruplara ayrılmışken Almanlarınki, çok iyi eğitimli Panzer tümenlerinde toplanmıştı. Havada, Almanya yaklaşık 3.000 modern savaş uçağını konuşlandırmıştı; Müttefikler ise çoğu eski tipte 2.000 uçağa sahipti. Bu çok kritik bir avantaj sağlayacaktı.

Alman taarruzu 10 Mayıs'ta başladı. Almanların planladıkları gibi başlangıçta dikkatler Kuzey'de yoğunlaştı. Birkaç gün içinde kombine ağır hava taarruzu, paraşütçü birliklerinin operasyonları ve karadaki ilerleme Belçika ve Hollanda kuvvetlerini bozguna uğrattı. 14 Mayıs'ta Hollanda teslim oldu. Britanya ve Fransa Almanya'nın ekmeğine yağ sürdü – Belçika içine ilerleyen kıtalar takviye edildiler, fakat yine de kendilerine doğrudan taarruz eden Alman askerleri karşısında mevzilerini ellerinde tutamadılar.

Meuse Nehri'nin Geçilmesi

Bu arada ana Alman kuvvetleri Meuse Nehri'ne ulaşıp, 14–15 Mayıs'ta nehri geçtiler ve Manş Denizi'ne doğru hızla ilerlemeye başladılar. Almanlar, tam da planladıkları gibi Müttefik orduları ortadan bölerek ayın 20'sinde sahile ulaştılar. Ne yazık ki Fransız başkomutanı, böyle bir acil durumla baş edebilmek için hiçbir ihtiyat ayırmamıştı.

Sonraki yaklaşık iki hafta boyunca kuzeydeki Müttefik tümenleri, Dunkerque limanı çevresindeki son hududa çekilmeye zorlandılar. Aralarında 120.000 kadar Fransızın bulunduğu yaklaşık 340.000 asker 4 Temmuz'a kadar buradan Britanya'ya tahliye edildi. İngilizler bütün teçhizatlarını geride bırakmak zorunda kaldı ve binlerce Fransız askeri esir düştü.

Bu arada Almanlar, yeniden toparlandılar ve işi bitirmek için hazırlandılar. Ayın 5'inde Somme Nehri hattı boyunca güneye hücum ettiler ve geride kalan Fransız kuvvetlerinin çok sert direnişine rağmen çok hızlı bir şekilde ilerlediler. Ayın 14'ünde Paris'e girdiler ve ayın 16'sında Fransız hükümeti istifa etti.

BLITZKRIEG

Almanya'nın 1939-1940 yıllarındaki birçok başarısı, yeni bir savaş türüne, bizzat Hitler'in türettiği bir terim olan *Blitzkrieg*'e ("yıldırım savaşı") bağlanmıştır. Bu terim, Fransa'yı birkaç hafta içinde istila eden, süratli tank kuvvetleri ve güçlü yakın hava desteği birleşimini tanımlıyordu. Her ne kadar daha çok zırhlı birimlere dayanıyor görünse de, *Blitzkrieg*'in sırrı daha çok görevli bütün silahlı kuvvetlerin arasındaki etkili iş bölümündedir. Bu ve her seviyedeki komutanın büyük ölçüde inisiyatif alması, Alman zaferlerinin esas temelini oluşturdu. Alman Ordusu, savaşın büyük bir bölümünde bütün düşmanlarına bu alanlarda üstünlük sağlayacaktı.

Dunkerque tahliyesi sırasında bir destroyer içinde sıkışan İngiliz askerler.

Fransa Teslim Oluyor

Yeni hükümet Mareşal Philippe Pétain tarafından kuruldu. Yakın zaman önce başbakan olarak atanmış Winston Churchill'in yönetimindeki İngilizlerin savaşı sürdürmeleri yönündeki teşviklerine rağmen Pétain ve kabinesi, mütareke için talepte bulundu. Fransa, usulüne uygun olarak 22 Haziran'da teslim oldu.

Panzer-1 hafif tankları Fransa harekâtı sırasında görülüyor. Düşük kapasiteli Panzer 1 ve 2 tasarımları 1940 yılında Alman kuvvetlerinin hâlâ önemli bir parçasıydı.

Hafif Bombardıman, Keşif ve Nakliye Uçakları

Az sayıda silahlarının olması, hatta hiç silahlarının olmaması, bu türdeki uçakların alametifarikasıydı. İronik şekilde, belki de bu tasarımların en başarısızı, hafif bombardıman uçaklarıydı – silahsız keşif ve nakliye modelleriyse en düşük zayiat oranına sahipti.

Hafif bombardıman kategorisi, 1939 yılında hizmet eden birkaç tasarımı kapsıyordu, fakat kısa zaman sonra bunların çoğunda ciddi kusurlar bulundu. Bu uçaklar, ya ağır bombardıman uçakları ya da özel amaçlı kara-taarruz araçları tarafından ikame edildiler.

Hafif Bombardıman Uçaklarının Tasarımı

Britanya ve Fransa, 1939–1940 yıllarında bu türden uçaklara sahiptiler. Fairey Battle, 1937 yılında göreve başladığında başarılı bir tasarım olarak görünüyordu, fakat 1940 yılına gelindiğinde düşük hızı ve zırhının olmaması, onu tam bir ölüm tuzağına dönüştürdü.

Fransa'nın Potez 63 serisinin de benzer kusurları vardı ve Breguet 691, biraz daha iyi olmakla birlikte daha çok savunma amaçlı silahlarla donatılmıştı. Bloch 174 hızlıydı (530 km/sa; 329 mph) ve 400 kg (880 lb) yararlı bomba yükü taşıyordu, fakat 1940 yılı Mayıs ayında bu uçaktan sadece 50 adet görevdeydi. Britanya'da da bir ölçüde olduğu gibi, nispeten küçük Fransız havacılık şirketlerinin çokluğu, savaş öncesi dönemdeki en iyi tasarım için harcanan gelişim ve üretim çabalarına engel oldu.

Fw 189 Uhu serisinin yaklaşık 800 kadarı, kara taarruz ve keşif uçağı olarak kullanıldı.

Fieseler Storch, gayri nizami hava alanlarına inme (ve bu hava alanlarından havalanma) yeteneğini gösteriyor. Buradaki gösteri, Berlin Bulvarı'nda gerçekleştiriliyor.

MITSUBISHI Ki-46

Mitsubishi Ki–46, Japon Ordusu'nun hizmetine 1940 yılında girdi. Burundaki 2 x 20 mm (0.79 inç) ve 1 x 37 mm'lik (1.46 inç) üstten ateş eden topla donatılarak bir avcı uçağı olarak (aşağıda gösterilen), başarısız bir şekilde 1945 yılına kadar kullanımda kaldı.

Hız: 600 km/sa (375 mph)
Menzil: 4.000 km (2.500 mil)
Mürettebat: 2
Motorlar: 2 x Mitsubishi Ha-102 radyal; her biri 1.080 beygir gücü
Silahlar: 1 x 7.7 mm (0.303 inç) makineli tüfek

Sovyetler'in savaşın başlangıç aşamasındaki uçaklarından Suhoi 2'lerin, yukarıda sözü edilen İngiliz-Fransız türlere yakın bir performansı vardı. Onlara göre artısı, mürettebatı korumak için makul bir zırhının olmasıydı. Bununla birlikte pek çoğu, 1941 yılında Luftwaffe'nin daha gelişkin avcı uçakları tarafından düşürüldü.

Bu "modern" tasarımların kısa ömürlü oldukları ortaya çıksa da, görünüşte daha az yetenekli bazı uçaklar (çoğu çift kanatlıydı) gece taciz-lerinde muharebe etmiş ve benzer roller üstlenmişlerdir. Bu kategorideki uçaklar kapsamında Sovyet Polikarpov I-153 (aslında bir avcı uçağı olarak tasarlanmıştı) ve Almanların Henschel 123'ü (özellikle taarruz görevi için imal edilmişlerdi) bulunmaktadır. Daha az yeteneklisi, geçmişi 1933 yılına uzanan Çek Letov S328'di; Doğu Cephesi'nin bazı küçük hava kuvvetleri tarafından 1944–1945 yıllarında hâlâ kullanılıyordu.

Keşif Uçakları

Çok iyi bilinen uçak tiplerinin çoğunun keşif görevinde kullanılmak için üretilen varyantları vardı. İngiliz örnekleri Spitfire ve Mosquito'nun bu amaç için özel tasarlanmış sürümleri imal edilmişti. Genellikle silahları yoktu ve planlanan alçak ya da yüksek irtifa görevleri için güçlendirilmiş bir motor monte edilmiş ve uygun kameralar yerleştirilmişti. Amerikan muadilleri, modifiye edilmiş Lightning avcı uçaklarını ya da Havoc bombardıman uçaklarını kapsıyordu. Bazı tasarımlarına, önlerinin kesilmesinin zor olacağı yüksek irtifalardaki görevleri başarmalarına yardımcı olması amacıyla basınçlı kabinler ve diğer bazı tertibat eklenmişti.

Sadece bir çeşit karada üslenmiş uçak tipi, uzun menzilli keşif görevi için özel olarak imal edildi: Japonların Mitsubushi Ki-46 "Dinah"ı. Bu tasarımdan 1.700 adetten fazla imal edildi ve bunlar 600 km/sa (375 mph) hıza ulaşabiliyorlardı. Menzilleri etkileyiciydi: 4.000 km (2.485 mil).

Taktik keşif görevlerinde uzmanlaşmış az sayıdaki uçaktan biri, Almanların yoğunlukla Doğu Cephesi'nde görev yapan Focke-Wulf 189'uydu. Diğerleriyle karşılaştırıldığında yavaştı, fakat dayanıklılığı ve olağanüstü çevikliğiyle hayatta kaldı.

Hafif Nakliye Uçakları

Pek çok ülke, topların yerlerinin belirlenmesi ya da düşman topraklarına casusların indirilmesi gibi görevler üstlenmiş küçük, hafif nakliye uçaklarına sahipti. Bunlar, ülkesine göre ya kara ya da hava kuvvetleri hizmetlerinde bulunabilirdi. General Rommel, bu türlerden biri olan Fieseler Storch'u mükemmel biçimde kullanıyordu; Kuzey Afrika'daki muharebe alanlarının üzerine yaptığı uçuşlarda uyuşuklaşan astlarını harekete geçirmek için zaman zaman yere iniyordu. Britanya'nın Wesland Lysander'i, direnişçi personelin Fransa'ya taşınması gizli görevleriyle düzenli olarak uçuş yaptı. Amerikan muadilleri içinde Taylorcraft L-2 Grasshopper bulunuyordu. Bu tür bir uçağa atfedilen en hayati özelliklerden biri, sınırlı ve engebeli bölgelere iniş yapma ya da bu bölgelerden havalanma yeteneğiydi. Hiçbiri hızlı değildi ve hafif silahların dışında başka silahları yoktu.

POTEZ 63-11

Potez 63 ailesi, birkaç bombardıman, avcı ve keşif uçağı varyantını kapsıyordu. Resimdeki 63-11, daha çok keşif için kullanıldı; Vichy hava kuvvetininkiler de dahil olmak üzere, yaklaşık 700 adet imal edilmişti. Potez 633 bombardıman uçakları, Romanya ve Yunanistan hava kuvvetlerinde hizmet etti.

Hız: 439 km/sa (273 mph)
Menzil: 1.300 km (800 mil)
Mürettebat: 3
Motorlar: 2 x Gnome Rhône 14M radyal; her biri 700 beygir gücü
Silahlar: 200 kg. (440 lb) bomba; 3 x makineli tüfek

Britanya Muharebesi ve Blitz

1940 yazında Hitler yenilmez görünüyordu, fakat Britanya'nın işini bitirmekteki başarısızlığı dönüm noktası olarak görülebilir ki, o noktada çatışma, Almanya'nın kazanacağı kısa bir savaştan Nazilerin olasılıkla kaybedeceği uzun bir savaşa dönüştü.

Fransa'nın yenilmesi ve İngiliz Ordusu'nun Dunkerque'teki tahliyesinden sonra neredeyse silahsızlandırılmış halde kalmasıyla Hitler, muhtemelen Britanya'nın teslim olmasını bekliyordu. Fakat Churchill tarafından şevke getirilen İngiltere, savaşı sürdürmeye hazır görünüyordu. Bundan dolayı Hitler, 16 Temmuz'da silahlı kuvvetlerine İngiltere'nin işgali için hazırlıklara başlamasını emretti. Luftwaffe, Kraliyet Hava Kuvvetleri'ni (RAF-Royal Air Force) çatışmanın içine çekmek için, derhal Manş Denizi'ndeki İngiliz gemilerine saldırmaya başladı. Britanya Kraliyet Donanması hâlâ çok güçlü olduğu ve Alman Donanması'nın önemli bir bölümü Norveç seferi sırasında kaybedildiği için hava üstünlüğünü ele geçirmek, istila için zorunlu bir girizgâhtı.

1940 yılı Blitz'i esnasında Londra'da itfaiyeciler, binalardaki yangını söndürmeye çalışıyorlar.

Britanya Savunması

Neyse ki Britanya etkili hazırlıklar yapmıştı. RAF Avcı Uçakları Komutanlığı'nın 900 adet Spitfire ve Hurricane uçağı vardı, kaçınılmaz kayıpları ikame etmek için bol miktarda üretiliyordu, fakat eğitimli pilot sayısı yetersizdi. Savunma organizasyonu mükemmeldi, radar sistemlerinden gelen bilgi, bir kontrol istasyonları ağına aktarılıyor ve sonra avcı uçaklarını muharebeye yönlendirmek için kullanılıyordu.

Bu tarihte böylesine entegre bir organizasyona sahip başka bir ülke yoktu. Almanlar, bu sistemin nasıl mükemmel çalıştığının farkına varmadılar ve bu yüzden, radar ve kontrol istasyonlarını işlevsizleştirecek taarruzlar için yeterli çabayı gösterdiler.

Almanlar, RAF'ınkine yakın sayıda tek motorlu avcı uçağına (Messerschmitt Bf 109) ve bunlara ilaveten 1.200'ün üzerinde çift motorlu orta sınıf bombardıman uçağına sahipti. Ayrıca her birinden yaklaşık 300 adet olmak üzere Messerschmitt 110 avcı uçağı ve Junkers 87 Stuka pike bombardıman uçakları bulunmaktaydı; her iki türün öncekilerden daha etkisiz olduğu bu seferde görülecekti.

Mademki Britanya, aylar süren hazırlık çalışmalarına dayanan bir savunma sistemi kullanıyordu, Almanya, kara taarruz desteğiyle gerçekleştirilen önceki seferlerden çok farklı, yeni bir tarzda muharebe etmek zorundaydı. RAF'ın gücü hakkındaki istihbaratları çok zayıftı, bundan dolayı etkili planlar geliştirmeleri zordu.

1940 yılının sonlarında mülteci Çek pilotlarından oluşan Hawker Hurricane avcı uçağı filosu havalanıyor.

Britanya Muharebesi esnasında saldırı için toplanan Heinkel 111 bombardıman uçaklarından oluşan filo.

RAF Avcı Uçakları Komutanlığı'nın başarılı Başkomutanı Hava Mareşal Hugh Dowding, Britanya Muharebesi sırasında.

Topyekûn taarruz Ağustos ayının ortasında başladı. Her iki taraf da ağır kayıplar verdi, fakat RAF başlangıçta avantajlıydı. Daha sonra Ağustos sonu ve Eylül başındaki birkaç gün için Luftwaffe taktik değiştirdi ve cephedeki RAF havaalanlarına saldırılarını yoğunlaştırdı. Bu değişiklik RAF'ı azami derecede zora soktu, fakat Alman komutanlar, muharebeyi kazanmakta olduklarının farkına varmadılar.

Almanlar, 7 Eylül'de taktiklerini yeniden değiştirdiler ve Londra'ya gündüz ve gece bir dizi toptan taarruz başlattılar; bu taarruzlar ayın 15'inde ağır bir yenilgiyle sonuçlandı. Ayın 17'sinde Hitler, işgal planlarını erteledi. Gündüz taarruzları ve hava muharebeleri birkaç hafta sürdü, fakat Britanya Muharebesi kazanılmıştı.

BLITZ

Londra'nın çilesi henüz bitmemişti. Alman bombardıman uçaklarının 400 kadarı ya da daha fazlası, Kasım ayının sonuna kadar neredeyse her akşam geri geldiler. O zamana kadar Coventry, Birmingham ve diğer bir dizi büyük şehre taarruz ediyorlardı. Kasım'dan 1941 yılı Mayıs'ına kadar, Luftwaffe'nin büyük bölümünün Doğu Avrupa'ya transfer edilmesi nedeniyle saldırılar sona erdiğinde, ana hedefler Merseyside ve Clydeside gibi çeşitli liman bölgeleri oldu. İngiliz halkı bu saldırıları "Blitz" (Almanca "*Blitzkrieg*" sözcüğünden) olarak adlandırdı.

Başlangıçta İngiliz savunması çok etkisizdi. Hazır durumda sadece birkaç adet uçaksavar topu vardı ve radar donanımlı avcı uçakları henüz geliştiriliyordu. Bununla beraber, muharebe devam ederken olumlu gelişmeler olsa da, Almanların kaybı düşük kaldı. Yaklaşık 43.000 sivil İngiliz öldürüldü ve Blitz'de on binlerce kişi evsiz kaldı, fakat Britanya'nın savaş azmi neredeyse hiç örselenmedi.

Avcı Uçakları, 1939-1942

1940 yılındaki Britanya Muharebesi'nde dünyanın kaderi, büyük ölçüde iki tarafın Spitfire, Hurricane ve Messerschmitt avcı uçaklarının kalitesine bağlıydı. Hava muharebe üstünlüğü, bu ve diğer bütün seferlerde hayati önemdeydi.

Askeri teknolojinin diğer alanlarında olduğu gibi, avcı uçakları da genellikle çelişik niteliklerin dengesini bulmak zorundaydı: hız, tırmanma hızı, manevra kabiliyeti, menzil, silahlar, korunma ve diğerleri. Savaş boyunca görev yapan avcı uçaklarının çoğu tek piston motorluydu, tek kişilikti ve alttan tek kanatlı uçaklardı. Az sayıda çift kanatlı ve çift motorlu tek kanatlı tasarımlar da üretildi, fakat genelde gündüz avcı uçakları olarak çok az muharebeye katıldılar.

Çift Kanatlı Uçaklar

Bazı ülkeler 1939 yılındaki çatışmalarda yine de modern tasarımlı birkaç çift kanatlı uçağa sahipti: örneğin, Almanların Heinkel 51'i ve Britanya'nın Gloster Gladiator'u. Tipik olarak yavaştılar ve hafif silahlarla donatılmışlardı –400 km/sa (250 mph) ve Gladiator için, dört adet yivli makineli tüfek– ve tek kanatları rakipleriyle karşılaştıklarında zor duruma düştüler. Diğer taraftan İtalya önemli sayıda Fiat CR 32 ve CR 42 çift kanatlı uçağa sahipti ve bazılarının kullanımına, 1943 yılında İtalya teslim olana kadar devam edildi.

Tek Kanatlı Uçaklar

Dönemin klasik tasarımları, Spitfire, Hurricane ve Messerschmitt Bf 109'du. Hepsi de ilk kez 1935–1936 yıllarında uçtu ve büyük ölçüde modifiye edilmiş formlarıyla savaşın sonuna kadar muharebe etmeyi sürdüreceklerdi: Spitfire 1, Bf 109E'den (temel sürümleri 1940 yılında göreve çıkmıştı) biraz daha hızlıydı ve Hurricane, diğer ikisinden daha yavaştı. Her iki İngiliz avcı uçağının manevra kabiliyeti Bf 109'dan daha yüksekti, fakat 8 x 0,303 inçlik (7.7 mm) makineli tüfekleri Messerschmitt'in 2 x 20 mm'lik (0.79 inç) topundan ve 2 x 7.92 mm'lik (0.312 inç) makineli tüfeğinden daha az etkiliydi. Üstelik Messerschmitt, daha iyi tırmanma hızına sahipti.

1941 yılındaki ardılı 109F, Spitfire 5'e göre daha üstündü, sonraki Spitfire 9'la denge sağlandı. Aslında aralarında seçim yapmak için fark çok küçüktü; bu nedenle, çarpışmalarda belirleyici olan, pilotun becerisi ya da taktikti.

Avcı uçakları, Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri'nin (USAAF- US Army Air Force) savaş öncesi önceliklerinden biri değildi – zaten Amerikan kıtasına karşı hava saldırısı olasılığı bulunmuyordu.

USAAF'ın Curtiss-P40'ı. 13.700 adet P-40'ın çoğu, Japonya'ya karşı savaşta görev yaptı.

POLIKARPOV I-16

Polikarpov I-16 (resimdeki), savaştan önce İspanya'da başarıyla görev yaptı. Oldukça iyi bir tırmanma hızına ve manevra kabiliyetine sahipti ve bazı çeşitleri en iyi silahlanmış avcı uçağıydı. 1941 yılındaki Sovyet avcı uçaklarının yaklaşık yarısı bu türden oluşmuştu.

Hız: 460 km/sa (286 mph)
Menzil: 440 km (275 mil)
Motor: Shvetsov M25 radyal; 700 beygir gücü
Silahlar: 2 x 20 mm (0.79 inç) top; 2 x 7.62 mm (0.3 inç) makineli tüfek

Polonyalı pilotlardan oluşan 303 No.'lu filonun top donatımlı Spitfire 5b'si, 1942 yılında uçuş anında.

Curtiss P-36 ve P-40, orta kapasitede uçaklardı, fakat Britanya ve Fransa'ya önemli hizmetleri oldu. P-40'ın çok az farklı Tomahawk ve Kittyhawk türleri Kuzey Afrika'da İngiliz kuvvetleri tarafından yoğun olarak kullanıldı, fakat Bf109'la tam olarak asla rekabet edemedi. Savaşın son dönemindeki USAAF avcı uçakları, çok daha yüksek niteliklere sahipti.

İlk Sovyet avcı uçakları, düşük imalat standartları ve zayıf pilot eğitiminin daha kötüleştirdiği bir karışımdı. 1930'lu yılların ortasının Polikarpov I-16'sı, Finlandiya'ya karşı ve Barbarossa Harekâtı'nın ilk günlerinde yoğun olarak kullanıldı. Makul sayılabilecek şekilde silahlanmıştı, fakat 1941 yılının standartlarına göre yavaştı. LaGG-1 ve 3, büyük oranda ahşap yapımı olduğu için sıradışıydılar ve dayanıklılıklarını ispatlamışlardı, fakat yine de muharebe görevinde oldukça yavaştılar.

Sovyetler'in MiG tasarım bürosu, yüksek irtifada en etkili uçaklar olan MiG-1 ve MiG-3'ü üretti (MiG-1'in açık kokpiti hayli sıkıntılı olmalı), fakat diğer açılardan tatmin edici değildi. En önemlileri, muhtelif Yak tasarımlarıydı. Seri, 1942 yılına kadar Yak-7'ye ulaştı ve daha sonra savaşta başarılı bir gelişim gösterdi.

Savaşın ilk yıllarında Japon Ordusu'nun avcı uçakları, daha çok donanmanın "Zero"su (ki yoğun olarak karada da hizmet etti) olarak da bilinenlerle aynı karakteristiğe sahiptiler. Mükemmel manevra kabiliyetleri, Müttefiklerin 1941–1942 yıllarında Pasifik'e konuşlandırdığı daha eski tasarımlarla karşı karşıya geldiklerinde çok işe yaradı. Bununla birlikte, hafif konstrüksiyonunun zayıflığı ve pilot için yetersiz koruması ve yakıt tankları, sınıf atlamış rakiplerine karşı daha geride olduğunu ortaya koymuştu. En önemli türleri arasında Nakajima Ki-43 "Oscar" ve Ki-44 "Tojo" vardı.

Çift Motorlu Türler

Belki de başarılı şekilde görev yapan çift motorlu tek gündüz avcı uçağı, 1941 yılından itibaren kullanımda olan Lockheed P-38 Lightning'di. Hızlı ve yüksek menzili, bombardıman uçağı refakatçisi görevini çok iyi yerine getirdiği anlamına geliyordu. Bristol Beaufighter ya da Messerschmitt 110 gibi diğer türleri, gündüz hava muharebeleri için gerekli olan çeviklikten yoksunlardı, fakat zamanı geldiğinde farklı rollerde ortaya çıktılar.

TAKMA ADLAR

Telaffuz güçlüklerinden kaynaklanan karışıklıktan kaçınmak için Amerikalılar ve diğer Müttefikler, Japon uçaklarına kısa ve kolayca anlaşılabilecek "takma adlar" verdiler. Bunun başka bir avantajı, Japonların verdiği isim bilinmeden önce bir lakap verilmesi ve bundan sonra gelen bilgi ne olursa olsun bunun değiştirilmesine gerek duyulmamasıydı. Avcı uçaklarına erkek, bombardıman uçaklarına kız adları verilmişti.

DEWOITINE D.520

Dewoitine D.520 1940 yılında en iyi Fransız avcı uçağıydı. Üretimdeki başarısızlıklar, mayıs ayında sadece 100 adedinin kullanılmasını mümkün kıldı. Fransa Muharebesi'nde çok iyi savaştılar ve daha sonra Suriye'deki Vichy kuvvetleri tarafından Müttefiklere karşı kısa bir süre kullanıldılar. Toplamda yaklaşık 900 adet imal edildi.

Hız: 535 km/sa (332 mph)
Menzil: 1.250 km (780 mil)
Motor: Hispano-Suiza 12Y45 sıra silindirli; 910 beygir gücü
Silahlar: 1 x 20 mm (0.79 inç) top; 4 x 7.5 mm (0.295 inç) makineli tüfek

Hava Muharebesi: Silahlar, Taktikler ve As Pilotlar

Kimi teorisyenler savaş öncesi hava muharebelerinin hava araçlarının hızındaki artış nedeniyle geçmişe ait olduğunu düşünmüşlerdi. Halbuki ani it dalaşları ve uzayan hava muharebeleri her sahnede sergilendi ve gökyüzünün asları, I. Dünya Savaşı'ndaki selefleri kadar meşhur oldular.

Hava araçlarının performansı, II. Dünya Savaşı boyunca hava muharebelerindeki başarının tek belirleyicisi değildi şüphesiz. Muharebeler devam eder ve daha üstün taktikler geliştirilip tatbik edilirken, avcı ve bombardıman uçakları daha ağır silahlarla donatıldılar.

Toplar ve Topçuluk

1939 yılında havadan havaya kullanılan silahların çoğu yivli (yaklaşık 7.7 mm/0.303 inç kalibreli) makineli tüfeklerdi. İtalya'nın CR-42'si gibi bazı avcı uçakları, ancak iki adet bu tür silah taşırken, Almanya'nın Heinkel 111 gibi bombardıman uçakları, sadece üç adet taşıyabilirlerdi; bunlar elle yönlendirilen silahlardı. Deneyimler kısa zamanda bunun yeterli olmadığını gösterdi. Hava taşıtlarının hızı ve ani karşılaşmalar, düşman silah menziline girdiğinde daha yüksek bir ateş gücünü zorunlu kıldı.

El idareli Vickers K makineli tüfeği, Fairey Battle'e monte edilen tek savunma silahıydı.

Britanya, Alman bombardıman uçaklarını düşürmek için daha gelişmiş silahlara ihtiyaç duyulduğunu anlamıştı. Başlangıçta Spitfire ve Hurricane, 8 adet makineli tüfekle donatıldılar, fakat bunun da yeterli olmadığı anlaşılacaktı, çünkü münferit mermilerin vurucu gücü çok zayıftı.

Yivli silahların alternatifi, 13 mm (0.51 inç) sınıfından ağır makineli tüfeklerdi ve bunların daha güçlüsü, fakat yavaş atış hızlı olanı 20 mm (0.79 inç) toplar ve daha büyük silahlardı. Savaşın sonuna doğru Amerikan avcı uçaklarının altılı ya da sekizli 0.5 inçlik (12.7 mm) makineli tüfekleri vardı ve bunu yeterli buldular. Müttefiklerin çok sayıda bombardıman uçağıyla karşılaşan Almanlar, 3 cm (1.18 inç) top ve hatta 21 cm (8.27 inç) güdümsüz havadan havaya roketlerle daha ağır bir vurucu gücü kullanmayı tercih ettiler.

Savaşın sonuna doğru B-17G Flying Fortress gibi bombardıman uçakları, güçlendirilmiş taret ve tek kaide birleşiminde 13 x 0.5 inç (12.7 mm) makineli tüfek taşıyabiliyordu; fakat hava aracı, filo ortaklarıyla birlikte sıkı düzende uçmazsa bu bile yetersiz olmaktaydı. Tek tek insanlarla değil, uzaktan kumandalı taretleriyle B-29 Superfortress ise, her şeyi bir adım ileri taşıdı.

1941 yılında bir RAF Bell-P-39 Airscobra'nın burnuna monte edilmiş 0.79 inçlik (30 mm) topun doldurulması.

Muharebe Taktikleri

Savaşın başında Britanya Avcı Uçakları Komutanlığı, avcı uçaklarının düşman bombardıman uçaklarına sıkı düzende saldırması ve planlanmış manevra dizilerini kullanmaları talimatını verdi. Fakat kısa zaman sonra bunun tehlikeli ve pratik olmadığı keşfedildi. Bunun üzerine bütün hava kuvvetleri, Almanlar tarafından

Çok açık nedenlerden dolayı B-17'lerin alt taret nişancılarının tamamı kısa ve zayıftı.

geliştirilen yöntemleri kullanmaya başladı, özellikle de onların İspanya İç Savaşı'nda kullandıkları yöntemi – ikili ve dörtlü parmak düzeni.

Temel birim, bir lider ve takım arkadaşından oluşurdu. Birbirlerine çok yakın konum alırlarken lider, taktik kararlardan ve pek çok taarruzdan sorumluydu, takım arkadaşıysa arkadan sürpriz bir atağa karşı önlem alıyordu. Bu türden ikili grup, RAF'ın deyişiyle, dört parmağı oluşturuyordu, çünkü bu grup, bir elin parmakları gibi yayılan gevşek düzende uçacaktı.

Gökyüzünün Asları

I. Dünya Savaşı'nda olduğu gibi her ülkenin pilotları, kendi "avlarının" listesini tuttular ve başarılı olanlar, as pilotlar olarak takdir edildiler ya da daha açıklayıcı olan Almanca terimle tanımlanırsa, *Experten* olarak adlandırıldılar. Farklı hava kuvvetlerinin hava muharebe başarısını değerlendirmek için değişik yöntemleri vardı ve şu kesinlikle doğruydu ki, pilotlar kaybedilenlerden daha fazla düşman uçağı düşürdüklerini iddia ettiler. Olasılıkla bu, planlanmış bir eylemi yanlış yöne sevk edecek kadar karmaşık ve hızlı gelişen hava muharebelerinin bir ürünüydü. Bununla birlikte şu da doğrudur ki, bazı asların iddiasının detaylı şekilde incelenmesi, bu skorları desteklemiştir.

Birkaç Alman pilot açık ara çok iyi derecelere sahipti. 352 uçak düşüren Erich Hartman en çok sayı yapan pilottu; onlarcası da, yüzden fazla sayı yaptıklarını iddia ettiler. Bu yüksek rakamlar, Almanların diğer hava kuvvetlerinin yaptığı gibi, usta pilotları muharebe dışındaki görevler için rotasyona tabii tutmadıklarını göstermektedir. Bu pilotlar, en fazla sayıyı düşman uçaklarının ve pilotlarının görece zayıf olduğu savaşın ilk yıllarında, Batı Cephesi'nde yaptılar. Doğu Cephesi'nde havadaki kapışmalarla ilgili en ilginç hususlardan biri, sadece Sovyet tarafında olsa da, bazı muharebe görevlerinin kadınlar tarafından yerine getirilmiş olmasıdır – bazı kadınlar, gökyüzünün asları arasına katılmışlardı.

David McCampbel, Birleşik Devletler Donanması'nın savaştaki en başarılı asıydı. Zafer sayısı sonunda 34'e ulaşacaktı.

İngiliz Anavatan Cephesi

1914–1918 savaşıyla karşılaştırıldığında bu savaşa sayısal olarak daha az İngiliz askeri katılsa da, İkinci Dünya Savaşı'nda İngiliz halkı, savaş çabasını desteklemek için dünyadaki herhangi bir ülkeden daha büyük bir gayretle seferber olmuştu.

Her ne kadar Britanya, halkın onayıyla yönetilen demokratik bir toplum olmuş ve öyle kalmış olsa da, II. Dünya Savaşı'nda halkının yaşamı pek çok bakımdan totaliter bir ülkeninki kadar sıkı denetim altında tutuldu. Britanya, ayrıca ulusal kaynaklarının çoğunu, demokratik ya da totaliter herhangi bir ülkeden daha fazla savaşa tahsis etti.

Savaşın sonuna kadar Britanya, büyük Mihver Güçleri'yle karşılaştırıldığında daha hafif bombardımanlara maruz kalmış olsa da, hava taarruzlarının yarattığı korkunun ilk andan itibaren önemli sonuçları oldu. Savaşın çıkışından birkaç hafta sonra, yanında refakatçisi olmayan 800.000'in üzerinde çocuk, büyük şehirlerden tahliye edildi ve daha güvenli kırsal bölgelerdeki yabancı ailelerin yanına yerleştirildi. Pek çoğu, Sahte Savaş'ta geri dönse de Blitz'de tekrar tahliye edildi ve süreç 1944–1945 yıllarının V-silah taarruzlarında tekrar edildi. Tahliyeler toplamda yaklaşık 6 milyon sivil yetişkin ve çocuğu kapsadı.

Gıda maddelerinin çoğu ithal edildiği için israftan kaçınmak hayati önemdeydi.

Hava Akını Önlemleri

Hava Alarm Polisi'ni de kapsayan muhtelif sivil savunma hizmetleri, yüz binlerce üyeyle organize edilmişti. Siviller için bombardıman sığınakları, parklara inşa edilmiş ya da kazılmıştı; Londralılar, sirenler çaldığında metro tünellerine sığındı; 1,5 milyon kişi, Anderson Sığınağı [bahçelere kurulan aile boyu küçük sığınak] olarak adlandırılan aile sığınaklarını bahçesine kurdu. Geceleri herkes karartma uyguladı; bunun, düşman bombardıman uçaklarını yanlış yönlendirmede küçük bir katkı sağlamış olması muhtemeldir, fakat yollardaki kazalarda büyük bir artışa neden olduğu da kesindir.

Savaşa ilişkin gelişmelerin çoğu, 1940 yılında parlamentodan geçen Acil Durum Yetki Yasası'nın ardından geldi. Bu yasa, hükümete yaşamın her alanında diktatoryal yetkiler verdi ve çok sıkı bir şekilde uygulandı. Örneğin, erkeklerin zorunlu askerlik hizmetine alınması gibi, hükümet, sivil kadın ve erkekleri belirli işlere yönlendirebilir, bu işlerdeki ücretleri denetleyebilir ve çalışanların iş bırakmasını yasaklayabilirdi.

1940 yılı Mayıs ayında başbakan olarak görevlendirilen ve ülkenin ön-

1939 yılında Londra'dan tahliye edilen çocuklar anneleriyle vedalaşıyorlar.

Tarımda çalışan kadınların sayısı, savaş sırasında üç kattan fazla artış gösterdi.

ceki uyuşuk savaş çabalarını dönüşüme uğratan Churchill, temelde kendi mensubu olduğu Muhafazakâr Parti'den gelen, fakat İşçi Parti'si ve Liberal Parti üyelerini de kapsayan bir koalisyon hükümeti kurdu. Öte yandan yöntemlerinin niteliği belirgin ölçüde sosyalistti; işgücünün, gıdanın, akaryakıtın, ekonominin ve daha birçok şeyin merkezi planlamasını öneriyordu. Hükümet, neredeyse yaşamın tüm alanlarına müdahale etti. Yaşamı tam denetim altında tutmak için kamu görevlilerinin sayısının ikiye katlanması kaçınılmaz oldu.

Gıdanın, akaryakıtın, giyim eşyalarının ve diğer malların karneye bağlanması savaşın en çok hissedilen etkisiydi. Petrol karnesi savaşın ilk aylarında uygulamaya sokuldu ve 1940 yılında et, tereyağı ve şeker karneye bağlandı. Ekmek ve patates gibi ürünler asla tayınlanmadı – "Zafer İçin Çapala" kampanyası, halkı kendi mahsulünü yetiştirmeye teşvik etti. Savaşa kadar göreli olarak kullanışsız olan fabrika kantinleri, yeterli standartlarda yiyeceğin tedarikçisi oldu. Doğal olarak karaborsa ortaya çıktı, fakat genel anlamda sistem iyi işledi ve sistemin adil olduğuna inanıldı. Kuşku götürmeyen bir gerçek, savaş öncesi yıllarda sıklıkla işsiz kalan ve yetersiz beslenen toplumun en yoksul kesiminin, savaş zamanında çok daha iyi beslenmesidir.

Beveridge Raporu

Daha iyi bir geleceği planlamak, savaşın henüz başarılı bir şekilde sonuçlanacağı kesin olmasa da önemli bir konuydu. Aralık 1942 tarihli Beveridge Raporu [adını raporu hazırlayan komisyona başkanlık eden William Beveridge'den almıştır], işsizlikle mücadele etmek ve sağlık hizmetleri için bir "sosyal güvenlik" şeması önerdi. Bu ve diğer gelişmeler, II. Dünya Savaşı'ndan sonra refah devleti olarak tanımlanan oluşumda somut olarak yer aldı.

Her şeyin ötesinde, 1945 yılında halk, ülkelerinin çok iyi bir sınav verdiğini hissetti. İlk andan itibaren Hitler karşısına dikilmişler, birlik içinde ve aynı amaç için dövüşmüşlerdi. Tamamı gerçekleşmeyecek olsa da, gelecekten büyük beklentileri vardı.

"Bevin Boys" [Bevin'in Çocukları; Ernest Bevin'in çalışma bakanı olduğu dönemdeki uygulama nedeniyle bu isimle anılmışlardır], savaş sonrası işgücü eksikliği nedeniyle kömür madenlerinde çalıştırılmak üzere askere alındılar.

WINSTON CHURCHILL

Winston Churchill (1874–1965) 1940 yılı Mayıs ayından Avrupa'daki savaşın sonuna kadar Britanya'nın başbakanıydı. Uzun süren kafa karıştırıcı bir politik durumdan sonra Eylül 1939'da bakan oldu, çünkü Britanya'nın karşı karşıya olduğu tehdidi ilk görenler arasındaydı. Bu ve doğal kavgacılığı ona, Mayıs ayında başbakanlığı getirdi. İlham verici liderliği, ileriki aylarda Britanya'nın kavganın içinde kalmasını sağlayacaktı. Aynı zamanda ABD'yi savaşın içine çekmek için durup durmaksızın çalıştı, bunun tek başına zaferi getireceğini herkesten iyi gördü. Şunu söylemek abartılı olmayacaktır: Churchill'in cesareti olmasaydı Avrupa bütünüyle Nazilerin eline düşecekti.

Başbakan Churchill'in karakteristik bir pozu.

Orta Bombardıman Uçakları, 1939-1941

Gerek kara seferlerini desteklemek, gerekse uzun menzilli stratejik saldırılar için kullanılsın, savaşın ilk dönemindeki bombardıman uçakları, hız, bomba yükü, menzil ve savunma silahlarının çelişik zorunlulukları arasında iyi bir denge kurmak için mücadele ediyordu.

Bir uçağın ne zaman, yakın destek ya da hedef taarruz aracı sınıfından çıkarılarak bombardıman uçağı olarak tanımlanacağına ilişkin kesin bir ölçüt bulunmamaktadır, fakat burada sözü edilen "orta bombardıman uçakları", az çok daha uzun menzilli hedefler için zamanın bütün hava kuvvetleri tarafından kullanılan çift ya da üç motorlu tasarımlardı.

Savaş öncesi hava kuvvetlerinin neredeyse tamamı, en azından üç adet makineli tüfek taşıyan bombardıman uçağının, kendisini düşman avcı uçaklarına karşı savunabileceğine ve hedeflerini şaşmaksızın gece ve gündüz bombalamayı sürdürebileceğine inanıyorlardı. Tecrübeler, istisnai koşullar dışında bunun doğru olmadığını gösterecekti.

Blitzkrieg Dönemi

Savaşın ilk yıllarında Almanların Luftwaffe'si, en güçlü bombardıman gücü kabul ediliyordu. Üç önemli modeli vardı. Hem Dornier (Do) 17 hem de Heinkel (He) 111'in muharebe sahnesine ilk çıkışları İspanya İç Savaşı'ndaydı, oradaki hızları ve düşmanın zayıflığı onların uygulamada sağlam görünmelerini sağladı. Bu durum, zayıf savunma silahları ve orta karar bomba yükünün bağlantısının kanıtlandığı Britanya Muharebesi'nde teyit edilmedi. Üçüncü tür olan, yakın zaman sonra gelen Junkers 88 (ve üst sınıfı Do 217), daha kapasiteli bir uçaktı.

He 111'ler Britanya Muharebesi'nde. 1944 yılında üretimleri sona erdiğinde 7.000 adedin üzerinde imal edilmişti.

Aynı dönemdeki İngiliz tasarımlarının da kendine özgü zaafları vardı. Örneğin Bristol Blenheim Mark 4, 428 km/sa (266 mph) ile makul bir hıza sahipti, fakat sadece 455 kg (1.000 lb) bomba taşıyordu. Ne Blenheim ne de onun daha büyük takım arkadaşları, güçlü bir savunmaya sahipti, daha büyük uçakların bazıları 1930'lu yılların ortasındaki İngiliz inovasyonuna –takatle döner top tareti– dahil olsalar da. Bunların içinde en az tatmin edici olanı Handley Page Hampden, gündüz ağır kayıplar verdi ve gece stratejik bombardıman için de men-

Savoia-Marchetti 79 Sparvieoro bombardıman uçakları. Bu uçaklar torpilli ve bombalı saldırılar için kullanılmıştı.

zili sınırlıydı. Daha büyük Armstrong Whitworth Whitley, çok daha fazla bomba (3.175 kg/7.000 lb'ye kadar) yükleniyordu, fakat 1943 yılın sonuna doğru cephe savaşında daha fazla yer almadı. Vickers Wellington çok daha iyiydi. Benzersiz Jeodezik iskeleti, makul bomba yükü ve hızı, ona büyük güç kattı.

1939 ve 1940 yıllarındaki yenilgilerine rağmen muhtelif diğer hava kuvvetleri az çok potansiyeli olan uçakların sahibiydiler, fakat bunlara kayda değer sayıda rastlamak pek mümkün değildi. Polonya'nın PZL P37'si hızlıydı, menzil ve bomba yükü açısından iyi bir birleşime sahipti, fakat görev yapan az sayıdaki uçak çok çabuk yenilgiye uğradı. Fransa'nın Farman F 223'ünün de, Lioré et Olivier 45'inin de etkileyici performans rakamları vardı ve 1940 yılında, bütün güçlüklere rağmen çok iyi savaştılar.

Muhtelif Amerikan tasarımları da 1941 yılı Aralık ayından önce İngiliz ve Fransız kuvvetleriyle birlikte çarpışmalarda yer aldı. Bunların en önemlisi farklı bölgelerde Boston ve Havoc olarak bilinen Douglas A-20'ydi ve Sovyetler tarafından da önemli miktarda kullanıldılar.

AKDENİZ

1940 yılında hizmetteki İtalyan tasarımları, daha önce İspanya ve Habeşistan'da kullanılanlarla temelde aynıydı. O zaman çok kaliteliydiler fakat İtalya, bu seferlerde de savaşırken ikamelerini geliştirecek kaynağa sahip değildi. Üç motorlu Savoia-Marchetti 79 Sparviero ve Fiat BR20 Cicogna'nın her ikisi de bu kategorideydi; bununla birlikte, Cant Z1007 Alcione daha iyiydi.

Akdeniz'de bir dizi Amerikan tasarımı da İngiliz hizmetinde boy gösterdi; özellikle Martin A-22 Maryland ve onun daha gelişkin modeli A-30 Baltimore. Her ikisi de daha sonra USAAF'la savaşa katılmadı.

UZAKDOĞU

Japon Ordusu ve Donanması'nın her ikisi de, karada üslenmiş bombardıman uçaklarına sahipti. 1930'lu yıllarda Çin'de bazı başarılar kazanan tasarımlar, Müttefik avcı uçaklarının karşısında kısa sürede zayıflıklarının ispat edildiği Pasifik Savaşı'nın ilk aşamalarına kadar görevlerini sürdürmüşlerdi. Bu daha eski modellerin içinde Mitsubishi Ki-30 "Ann" ve Kawasaki Ki-32 "Mary" yer alıyordu.

Mitsubishi Ki-21 "Sally", 1930'lu yılların sonuna doğru ordunun bir tasarımıydı, Batılı çağdaşlarıyla her anlamda karşılaştırılabilirdi ve sonraki sürümleri gelişkin savunma silahlarını kapsıyordu. Donanmanın Mitsubishi G3M "Nell" ve G4M "Betty"sinin her ikisi de, uzun menzile sahipti, fakat özellikle G4M'nin çok zayıf bir savunma sistemi vardı.

DOUGLAS A-20B HAVOC

İlk kez 1940 yılında Fransa tarafından kullanılan Havoc, daha sonra RAF ve USAAF'a taarruzlarda ve gece avcı uçağı olarak hizmet etti. 1944 yılına kadar toplamda yaklaşık 9.500 adet imal edildi. Sonraki A-20G modeli güçlü silahlarla donatılmıştı.

HIZ: 570 km/sa (355 mph)
MENZİL: 1.770 km (1.100 mil)
MÜRETTEBAT: 4
MOTORLAR: 2 x Wright R-2600 Cyclone radyal; her biri 1.600 beygir gücü
SİLAHLAR: 680 kg (1.500 lb) bomba; 3 x 0.5 inç (12.7 mm) + 1 x 0.3 inç (7.62 mm) makineli tüfek

HANDLEY PAGE HAMPDEN

Hampden, 1938 yılında göreve başladı, fakat tatmin edici değildi. Maksimum bomba yüküyle menzili oldukça sınırlıydı ve savunma silahları zayıftı. 1942 yılında Bombardıman Komutanlığı'ndaki görevinden ayrıldı. İmal edilen 1.400 adetten yaklaşık 700'ü operasyonlarda kaybedildi.

HIZ: 410 km/sa (255 mph)
MENZİL: 1.900 km (1.200 mil)
MÜRETTEBAT: 4
MOTORLAR: 2 x Bristol Pegasus XVIII; her biri 980 beygir gücünde
SİLAHLAR: 1.800 kg (4.000 lb) bomba; 6 x 0.303 inç (7.7 mm) makineli tüfek

Atlantik Muharebesi, 1939-1941

U-boat'lar ve Müttefiklerin denizaltı savunma güçleri, savaşın ilk gününden son gününe kadar çatışma halindeydiler. Atlantik Muharebesi, savaşın en uzun süren seferiydi ve eğer Hitler bu seferi kazansaydı, büyük bir olasılıkla savaşı da kazanacaktı.

Britanya, gıda maddelerinin yaklaşık yarısını, akaryakıtının tamamını ve savaş ekonomisine gerekli diğer pek çok kalemi ithal ediyordu. İlaveten, eğer Britanya düşmanlarıyla savaşacaksa, İngiliz kuvvetleri ve ihtiyaç duydukları her şeyin, gemiyle denizaşırı olarak taşınması gerekiyordu. Bu trafiğin akışı İngiliz limanlarından gerçekleştirilmek zorunda olduğundan Atlantik, savaşın en önemli sahnesi haline geldi.

Alman Tehdidi

Almanya'nın Kriegsmarine'sinin [Alman Donanması'na Nazi rejimi döneminde verilen isim], birkaç güçlü suüstü gemisi ve küçük bir denizaltı kuvvetiyle 1939 yılındaki savaş için hazırlığı zayıftı. Sadece 1941 ilkbaharından itibaren Alman *U-boat*'larının gücünde önemli bir artış olacaktı. Savaşın aşağı yukarı ilk yılı boyunca Alman torpillerinin üçte birinin patlamaması, açıkçası pek çok saldırının savuşturulmasına neden olmuştu.

I. Dünya Savaşı'ndan ders çıkaran Britanya, ticaret gemilerini korumak amacıyla konvoy sistemini planladı, fakat başlangıçta donanmadaki refakat gemilerinin çok az olması nedeniyle bu sistem, sadece Britanya Adaları'na birkaç yüz kilometre yakınlıkta olanlara uygulanabildi. Her ne kadar refakatçilerin suya dalmış denizaltıyı bulmak için asdikleri (sonradan sonar olarak adlandırıldı) olsa da, başlangıçta ya radarları mevcut değildi ya da konvoyları korumak için etkili taktikleri yoktu. Britanya, az sayıdaki uçağı bahri görevlere ayırmıştı ve savaş başladıktan sonraki aylar boyun-

Günther Prien, 1940–1941 yıllarının en başarılı *U-boat* komutanlarından biriydi. Prien, 1939 yılında HMS *Royal Oak*'u batırdı.

Bir hava saldırısında hasar görmesinden sonra bir İngiliz uçağına teslim olan İngiliz limanındaki bir *U-570*.

AVRUPA SAVAŞI'NIN ÖNEMLİ SUÜSTÜ ÇARPIŞMALARI

Kraliyet Ordusu, Alman ve İtalyanlara karşı muharebelerin çoğunu kazandı.

ca bu uçaklar da, yüzeydeki bir denizaltıyı bulmak için bir radara ya da dalmış olan bir *U-boat*'a hasar verebilecek silahlara sahip değildi. Bununla birlikte, Alman suüstü ve *U-boat* kuvvetleri 1940 yılı Haziran ayına kadar başarı kazanmış olsalar da, bunlar, gerçek bir problem teşkil edecek kadar çok sayıda değildi.

"Mutlu Zamanlar"

1940 yılında Fransa'nın düşüşü büyük değişikliklere neden oldu. Teslimiyetten birkaç saat sonra *U-boat* kuvvetlerinin başı Amiral Karl Dönitz, konvoy güzergâhlarına önceki Alman üslerinden yüzlerce kilometre daha yakın olan Fransa'nın Atlantik limanlarına doğru teçhizat trenlerini harekete geçirdi. *U-boat* mürettebatının "Mutlu Zamanlar" olarak adlandırdığı dönem başlamak üzereydi. 1941 yılı ilkbaharına kadar Almanların çok az kaybına karşın ardı ardına gemi batırılması neticesinde bir dizi *U-boat* komutanı "as" olarak göklere çıkarıldı.

U-boat'lar, "kurt sürüsü" olarak adlandırdıkları bir taktik kullandılar; konvoyu gözlemleyen ilk bot, *U-boat* karargâhına sinyal gönderiyor ve karargâh, taarruz pozisyonu için manevra yapıyordu. Daha sonra geceleyin, *U-boat*'lar konvoy gemilerinin arasından tamamen su yüzüne çıkıyordu – radar olmaksızın su yüzüne çıkmış bir *U-boat*'u ayırt etmek neredeyse olanaksızdı. *U-boat*'lar, birkaç gemiyi torpilleyecek ve sonuçta ortaya çıkan kıyımın ortasında karanlıkta kaybolacaklardı. Bu süreçte Almanlar, şifre kırma çabalarında üstünlüğü ellerinde tuttular. Onların mesajları güvenliyken İngilizlerin konvoy rotalarını ve diğer hareketleri bildiren mesajların çoğu güvenli değildi.

Alman muharebe gemisi *Bismarck*, 1941 yılı Mayıs ayında HMS *Hood*'u batırdıktan sonra. Muharebede aldığı hasar nedeniyle *Bismarck*'ın önü suyun içine gömülmüş durumda.

1941 yılı ilkbaharında Müttefikler adına olumlu gelişmeler oldu. Britanya, *U-boat* şifrelerini kırmaya başladı. Refakat gemilerinin sayıları artırıldı ve böylece konvoylar, Atlantik'teki güzergâhları boyunca koruma altına alınabildiler. Refakat gemileri ve birkaç destek uçağı, etkili radar setleriyle donatılmaya başlandı. ABD, resmi olarak hâlâ tarafsız olsa da, daha aktif rol almaya başladı. 1941 yılı Nisan ayında Başkan Roosevelt, Pan Amerikan Tarafsız Bölgesi'ni genişletti ve Temmuz'da, Birleşik Devletler Donanması İzlanda'yı işgal etti. İzlanda ve ABD arasında sefere çıkan gemi, hangi uyruktan olursa olsun ABD Donanması tarafından korunacaktı. Sonbahar geldiğinde Amerikalılar, İngilizlerin ve genişletilmiş Kanada Kraliyet Donanması'nın yanında aktif olarak savaşıyordu. 1941 yılının ikinci yarısında Müttefiklerin kayıpları bu nedenle keskin bir biçimde azalsa da, mücadele kesin olarak sona ermedi.

SUÜSTÜ AKINCILARI

Kriegsmarine, Müttefiklerin ticaret rotalarına düzenlediği akınlarda savaş gemileri ve tebdil edilmiş silahlı ticari gemileri de kullandı. Almanya'nın üç "cep zırhlısı", genellikle başarısız olan muhtelif seferler yaptı ve bunlardan biri olan *Graf Spee*, 1939 yılı Aralık ayında batırıldı. Daha güçlü gemiler olan *Scharnhorst* ve *Gneisenau* 1941 yılının başlarında çok daha önemli bir ani saldırı gerçekleştirdi. Daha büyük olan *Bismarck*, 24 Mayıs 1941 tarihinde HMS *Hood*'u batırdı, fakat kendisi de üç gün sonra ele geçirildi. Yedi adet tebdil edilmiş gemi, 1940–1941 yıllarında bir dizi sefer düzenledi ve yakalanmalarının çok güç olduğunu ispatladılar. Güney Atlantik'te olduğu kadar Pasifik ve Hint okyanuslarında da çok uzun süreyle başarıyla görevlerini yerine getirdiler.

Çok iyi organize olmuş bir konvoyun, limandan ayrılışından kısa bir süre sonra bir Amerikan devriye uçağından görünüşü.

Denizaltı Savunma Refakat Gemileri

Denizaltı savunma görevleri için tasarlanmış gemilerin büyük ya da hızlı olmasına ya da çok sayıda silah taşımasına gerek yoktu. Aksine, İngiliz ve Birleşik Devletler Donanmaları, düşman denizaltılarına büyük hasar veren yüzlerce sağlam ve dayanıklı küçük gemi inşa ettiler.

Bütün donanmalardaki asıl denizaltı savunma gemileri, geleneksel olarak destroyerlerdi. Bununla birlikte bunların inşası pahalıydı ve tasarımları, seyir mesafesi ve denizaltı savunma silahlarına değil, hız ve gemi savar silah sistemine öncelik vermekteydi. II. Dünya Savaşı'nda temel olarak ya da özellikle denizaltılarla savaşmak amacıyla tasarlanan ve donatılan çok sayıda küçük ve genellikle daha yavaş gemi inşa edildi.

Destroyer refakatçi USS *Huse* ve refakatçi bir uçak gemisi, 1944 yılında Atlantik'te *U-boat*'ların peşinde.

Japonya'nın Başarısızlığı

Bu kategorideki önemli operatörler, İngilizler ve Amerikalılardı (diğer Müttefiklere kendi gemilerini ve tasarımlarını verdiler ve aynı zamanda birbirlerinin tasarımlarını kullandılar). Okyanus aşırı büyük sorumluluklar yüklenen bir diğer donanma olan Japon Donanması, denizaltı savunma faaliyetlerinde dikkat çekici şekilde başarısızlığa uğradı, özellikle de ticari gemilerin savunmasında. Bunun iki nedeni vardı: Birincisi, savaştan önce ve savaş döneminde Japonların, düşman savaş gemilerine yapacakları saldırılar üzerine yoğunlaşmasıydı; ikincisi de, denizaltı savunma savaşlarında hayati rolü olan radar ve sonar donanımının gelişimine çok az çaba harcamalarıydı. Bazı Japon refakat gemilerinin 1942 yılına kadar sualtı hedef tespit cihazları yoktu; aynı yıl Japon Donanması, sekiz adet büyük tonajlı refakatçi tipi gemi siparişi verdi. Buna karşın, savaş boyunca Kraliyet Donanması, temel sınıflar için yaklaşık 600 refakatçi gemisi inşa ederken Amerikan Donanması daha da fazlasını üretmişti.

İngilizlerin önemli refakat gemisi sınıfları şunlardı: Black Swan şalupaları, Hunt refakat destroyerleri, Loch ve River firkateynleri ve Flower ile Castle korvetleri. Hunt ve

HMS *LOCH FADA*

Resimde hizmete sokulduğu 1944 yılı Nisan ayında görülen HMS *Loch Fada*, 28 adet Loch sınıfı firkateynin ilkiydi. Tasarımı, River sınıfı firkateynlerin geliştirilmişiydi ve çok daha gelişkin denizaltı savunma silahlarına ve hedef tespit cihazlarına sahipti.

Hizmete giriş: 1944
Deplasman: 1.400 ton
Mürettebat: 114
Hız: 20 deniz mili
Silahlar: 1 x 4 inç (102 mm) + muhtelif hafif uçaksavar silahlar; 2 x Squid denizaltı savar havanı + su bombası rampa ve fırlatıcıları.

Black Swan sınıfındakiler standart donanma spesifikasyonlarına uygun inşa edilen, daha küçük ve yavaş destroyerlerdi. Hunt sınıfı gemiler (86 adet inşa edildi) 1.000 tonluk standart deplasmanın biraz üzerindeydiler ve 4 ya da 6 x 4 inçlik (102 mm) silahlarla 27 deniz mili hız yapabilirlerdi; bazıları ayrıca 3 adet torpil tüpü taşıyorlardı. Büyüklükleri bunlara yakın ve benzer silah sistemiyle donatılan fakat daha düşük azami hıza sahip (20 deniz mili), buna karşılık daha uzun seyir mesafesi olan Black Swan sınıfındaki gemilerden daha az sayıda üretildi.

Diğer sınıflardaki refakat gemileri, bir donanma mirasından gelmiyorlardı, fakat donanma tecrübesi olmayan tersanelerde inşa edilebilmeleri ve ticari motorlar kullanmaları için tasarlandılar. Bunlara ilave olarak, hepsinden fazla sayıda olan (267 adet imal edildi) Flower sınıfının, sivil balina avcısı tasarımları temel alan bir gövdesi vardı.

Flower sınıfının 4 inçlik (102 mm) topuyla oldukça iyi denizaltı savar silahları ve hedef tespit cihazları vardı. Dezavantajı son derece yavaş olmasıydı (sadece 16 deniz milinde seyreden su üstündeki bir *U-boat* onları geçebilirdi) ve özellikle kötü havalarda, ki Kuzey Atlantik'in kış mevsiminin olağan haliydi, mürettebat için oldukça rahatsız ediciydi. Sonraki en çok sayıdaki tür olan River sınıfı, büyüklük ve performans bakımından Black Swan'a yakındı, fakat sivil tersanelerde de inşa edilmeye uygundu. Birleşik Devletler Donanması'nın Tacoma sınıfı buna çok benziyordu.

USS *England* (1944 yılının başlarında), inanılmaz bir başarı yüzdesine sahipti.

ABD Donanması'nın Refakatçileri

Amerikan üretimi refakat gemileri çok sayıdaydı. Destroyer refakat gemilerinde altı sınıf vardı; 400 adedin üzerinde inşa edilen bu gemiler, büyüklük ve kapasite bakımından İngilizlerin Hunt'ına benziyordu. Bunlardan en çok sayıda olanı Buckley sınıfıydı, 1943 Nisan'ından sonra Birleşik Devletler Donanması'nın hizmetine girmişti. Bu türdeki gemilerden biri olan USS *England*, 1944 yılı Mayıs ayındaki 12 günlük bir süreçte, emsalsiz bir ustalıkla 6 Japon denizaltısını batırmayı başardı.

Birleşik Devletler'in diğer refakat gemileri, çok sayıda daha küçük türü kapsıyordu ve genellikle denizaltı avcısı olarak tanımlanıyorlardı. Bunların çoğu, Birleşik Devletler Sahil Güvenliği'nde görev yaptı ve çok küçük boyutlarına rağmen, savaş boyunca 60'ın üzerinde denizaltıyı batırarak etkileyici bir rekor kırdılar.

HMS *HONEYSUCKLE*

HMS *Honeysuckle* Clyde'da inşa edilmiş Flower sınıfı bir korvetti. Burada 1945 yılında Kola Körfezi'ndeki Arktik konvoyları görevi sırasında refakatçisi olduğu HMS *Trumpeter* ile yan yana görülüyor. 4 adet Flower sınıfı gemi, (1940 yılında Fransa'da inşa aşamasındayken el konulmuştu) Almanlar tarafından kullanıldı.

Hizmete giriş: 1940
Deplasman: 925 ton
Mürettebat: 85
Hız: 16 deniz mili
Silahlar: 1 x 4 inç (102 mm) + muhtelif hafif uçaksavar toplar; 2 x su bombası rampası (inşa edildiği gibi)

Akdeniz Harekât Alanı, 1940-1941

Dunkerque'te Avrupa anakarasının dışına sürülen Britanya, savaşın ilk yıllarında Akdeniz'e ve Almanya'nın müttefiki İtalya'ya karşı taarruzlara yoğunlaştı. Mussolini'nin 1940 yılı Haziran'ındaki savaş ilanının akıllıca olmadığı kısa sürede görülecekti.

Fransa, 1940 yılının Haziran ayındaki yenilgiyle sarsılırken, yağmadaki payını kaptırmamaya azmetmiş Mussolini, Müttefiklere savaş ilan etti. İtalya, 1939 baharında tek kurşun atmaksızın Arnavutluk'u ilhak etmişti (bu, İngiltere tarafından halihazırdaki yatıştırma politikasının bir parçası olarak görülmüştü). Daha sonra 1940 yazında Mussolini, umutsuzca savaşın dışında kalmaya çabalamış olan Yunanistan'la kavga çıkardı. 28 Ekim'de İtalyan askerleri Arnavutluk'tan sınırı geçtiler, fakat Yunanistan'daki ilerleyişleri Yunan kuvvetleri tarafından durduruldu ve geri püskürtüldü. 1941 yılının Mart ayı itibariyle Arnavutluk'un yarısı, Yunan denetimindeydi.

İtalya'nın, Doğu Afrika'daki İtalyan Somali'si ve Habeşistan'da olduğu kadar Kuzey Afrika'daki kolonisi Libya'da da büyük kuvvetleri vardı. 1940 yılı Ağustos'unda Habeşistan'daki kıtaları, İngiliz ve Fransız Somali'sini işgal etti. Daha sonra Eylül ayında İtalyan Onuncu Ordu'su, Libya'dan Mısır'a girdi, fakat ileri gitmedi ve kısa bir ilerleyişten sonra tahkimat yaptı.

Mısır'da İngiliz A9 kruvazör tankının topları ve mürettebatı, Mayıs 1940.

Bütün bu seferler, İtalyan kuvvetlerinin zayıflığını açık bir şekilde gösterdi. Askerler genellikle kötü eğitilmişti, kötü idare ediliyorlardı ve kendilerini savaşa adamış değillerdi. Karadaki, denizdeki ve havadaki teçhizat, güçsüz tanklar, eski model çift kanatlı uçaklar, kusurlu donanma topları ve daha niceleriyle çok yetersizdi. Sonuçlar kısa zaman içinde bunu net olarak gösterdi.

İtalyan Felaketi

İtalya'nın en görkemli yenilgisi Kuzey Afrika çölünde gerçekleşti. 1940 yılı Aralık ayında Mısır'daki İngiliz kuvvetleri, ilk İtalyan ilerleyişine karşılık vermek için hazırdı. İki ay içinde İtalyan Onuncu Ordu'su El Aghelia'ya (Al-'Uqaylah) geri itildi ve sadece 550 İngiliz ölüye karşılık 130.000 tutsak verildi. Bununla birlikte İngilizlerin ko-

KUZEY AFRİKA 1940–1942

Çöl Savaşı, talihin devamlı taraf değiştirerek bir o tarafta bir bu tarafta boy göstermesine tanıklık etmiştir.

numu daha riskli hale geldi. Birlikler halihazırda Doğu Afrika'ya geri çekilmişti; diğerleriyse kısa zaman sonra Yunanistan'a gidecekti.

Rommel Sahnede

İtalyan müttefikinin başarısızlıklarından rahatsız olan Hitler, İngilizlerin ilerleyişini engellemek için 1941 yılı Şubat ayında Erwin Rommel isimli genç ve hırslı bir generalini Libya'ya gönderdi.

Rommel, İngiliz cephesinin ne kadar zayıf düşmüş olduğunu tespit etti ve Mart'ın sonunda taarruza başladı. Bir ay içinde İngilizler, üstün Alman teçhizatı ve taktikleri karşısında kolayca kurban olmuş tank döküntüleriyle birlikte Mısır'a tamamen geri püskürtüldüler. İki küçük İngiliz saldırısı –Nisan sonu ve Haziran ayında– Almanların üstün savaş yeteneklerini birkaç kez sergilemelerinden sonra başarısızlığa uğradı.

Müttefikler adına sevindirici olan, seferlerinin birinin çok başarılı olmasıydı. 1941 yılı Ocak ve Şubat aylarında Sudan ve Kenya'da üslenmiş İngiliz, Hint ve Afrikalı askerler Habeşistan ve İtalyan Somali'sine taarruz etmeye başladılar. Kesin teslimiyet Kasım ayına kadar gelmese de, İtalyan birliklerinin pek çoğu, Mayıs'a kadar bertaraf edilmişti.

Britanya, denizde güçlü İtalyan filosuna karşı kazanılan önemli başarılar sayesinde büyük moral kazandı. İlk çarpışmalar Britanya'nın lehine gelişti. 11 Kasım 1940 tarihinde uçak gemisi hava filosu tarafından gerçekleştirilen gece hava taarruzu, Otranto'daki İtalyan üssünde üç İtalyan gemisini işe yaramaz hale getirdi. Malta'da üslenen İngiliz kuvvetleri, İngilizlerin çöldeki başarılarına büyük katkı sağlayan İtalya ve Kuzey Afrika arasındaki ikmal rotasına yönelik saldırılarını pekiştirme olanağı buldular. Kara muharebesinin Rommel'in lehine dönmesinin sebebi Alman Hava Kuvvetleri'nin doğru bir zamanlamayla, 1941 yılının başlarında, Sicilya'ya güçlü bir şekilde ulaşmasıdır.

Otranto limanında tahrip edilmiş gemilerin saldırıdan sonra İngilizler tarafından çekilmiş bir fotoğrafı.

1941 yılı Mart ayındaki Matapan Muharebesi, İtalyan filosunun güçsüzlüğünü teyit etti. Üç İtalyan ağır kruvazörü, Amiral Andrew Cunningham'ın Akdeniz filosundan kaçarken yakalanıp batırıldılar. İleriki aylarda İngiliz Donanması'nın gücü büyük ölçüde zayıflasa da, İtalyanlar denizde yeniden bir tehdit oluşturamayacaktı.

1940 yılı Aralık ayında Libya'da İngilizlerce tutsak edilen on binlerce İtalyan'ın bir kısmı.

Balkanlar ve Kuzey Afrika, 1941-1942

1941 yılında Hitler, SSCB'ye gerçekleştireceği taarruz için güneydeki güçlerini muhafaza ederek, görünüşe bakılırsa Balkanlar'da çok sıkı bir denetim sağladı. Kuzey Afrika'da şansın dönmesi, 1942 yılının ortasında İngilizlerin kendilerini Mısır'ı tekrar umutsuzca savunurken bulmalarına neden oldu.

Hitler'in 1941 yılı için ana planı, SSCB'ye taarruz etmekti, fakat güneydoğu Avrupa'daki Alman egemenliğini de sağlama almak istiyordu. 1940–1941 kışında Macaristan, Romanya ve Bulgaristan Alman ittifakına katıldılar. Öte yandan Yunanistan, Arnavutluk'ta İtalya'yla yaptığı savaşı kazanmak üzereydi ve Britanya'dan gittikçe daha çok yardım alıyordu. Almanların büyük ölçüde bel bağladığı Romanya'daki petrol sahalarına Yunanistan'daki İngiliz üslerinin görece olarak çok yakın vuruş mesafesinde olması, Almanların işini zora soktu.

Bu nedenle 1940 yılının sonundan itibaren Almanlar, Yunanistan'a taarruz etmek için hazırlık yaptılar. 1941 yılı Mart ayının sonunda, baskıya dayanamayan Yugoslavya hükümeti, tam Alman bloğuna katılacakken bir askeri darbe vaziyeti tersine çevirdi ve kızgın Hitler, ani bir Alman taarruzu için emir verdi.

Almanlar, karşı konulamayacak büyüklükteki kuvvetlerini hava ve kara taarruzu için konuşlandırdılar. Yugoslavya taarruzu, 6 Nisan'da Belgrad'a yoğun hava akınlarıyla başladı. Esas kara taarruzu ayın 8'inde Romanya'dan başladı ve sonraki günlerde Macaristan ve Avusturya'dan yapılan yakınsak taarruzlar buna dahil oldu. Küçük bir direnişle karşılaşıldı ve Yugoslavya ayın 17'sinde mütarekeyi kabul etti. Seferdeki Alman zayiatı 200'ü bulmamıştı.

Alman askerleri, Kuzey Yugoslavya'da 1941 yılının Nisan ayında gerçekleşen ani ve başarılı işgal sırasında.

6 Nisan 1941 tarihinde üç İngiliz imparatorluk tümeni ve destek kuvvetleri, Kuzey Afrika'da Britanya'nın mevzisini zayıflatacak olmasına rağmen Yunanistan'a gönderilmişti. Bununla birlikte Yunan Ordusu'nun önemli bir bölümü, halihazırda Arnavutluk cephesine tahsis edilmiş ve kalanlar çok zayıf konuşlanmıştı; Almanlara uzun süre direniş göstermek için düzen çok zayıftı. Nisan sonuna doğru Yunanistan anakarasının tamamı istila edilmişti. Seferin son harekâtı, Girit'in Alman hava indirme kuvvetleri tarafından 20-31 Mayıs arasında zapt edilmesi oldu.

1941 yılı Mayıs'ında Girit'in işgali sırasında Suda Körfezi'nde düşen bir Alman nakliye uçağı.

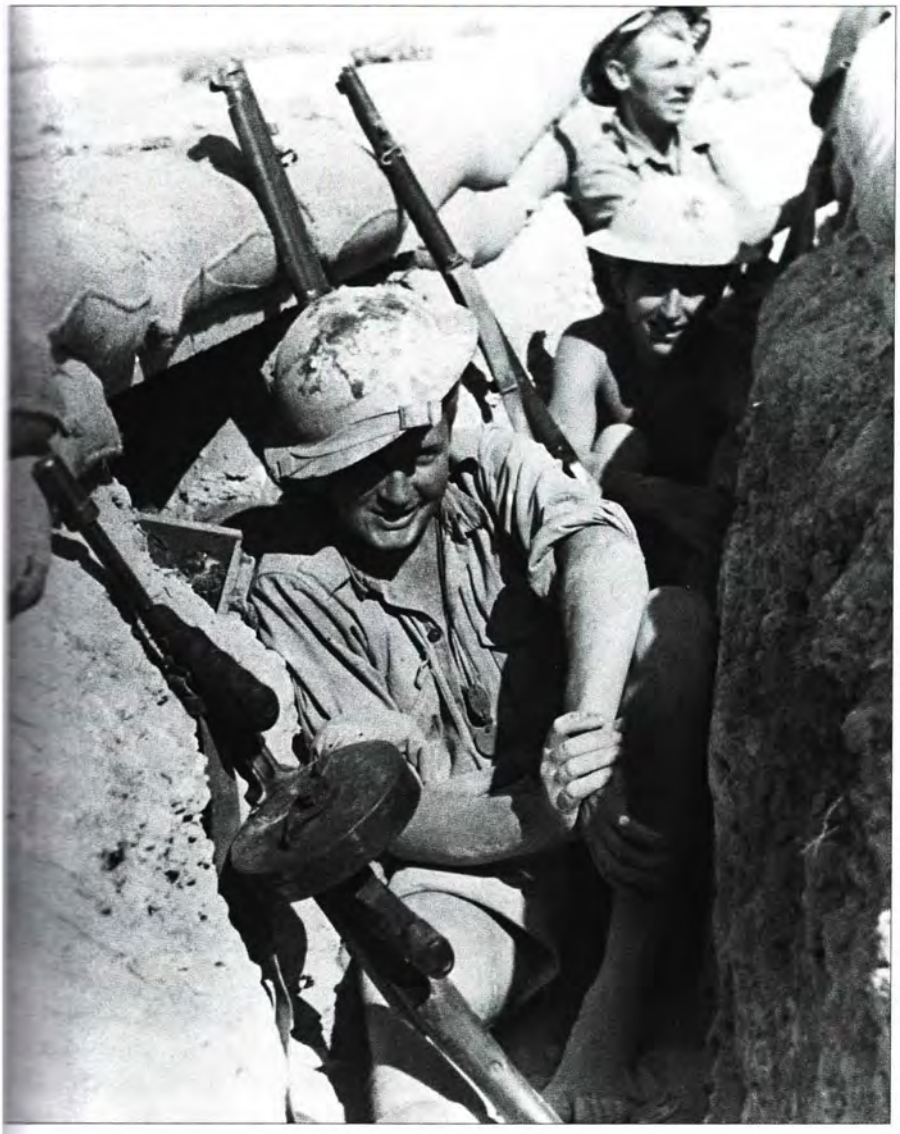

Çöl Muharebeleri

1941 yılının ilk yarısındaki yenilgilerinden sonra, İngiliz kuvvetlerinin Kuzey Afrika'da yeni bir hücum için hazırlıkları Kasım ayına kadar devam etti. Ayın 18'inde Mısır'dan sınırı geçerek Libya'ya ilerlemeye başladılar.

Bundan sonraki aşağı yukarı üç hafta boyunca şaşırtıcı manevralar ve tank muharebeleri birbirini izledi. Müttefiklerin sayısal üstünlüğü zayıf komuta nedeniyle ziyan edildi, fakat neticede bitkin Alman kuvvetleri ve onların İtalyan müttefikleri, çekilmek zorunda kaldı. Öncekinde olduğu gibi bu, Sirte Körfezi'ndeki El Agheila'ya kadar bütün yolu geri gitmek demekti; Aralık ayının sonunda Rommel, buraya ulaştı.

Neticede sarkaç etkisi bir kez daha devreye girdi. Akdeniz'deki Alman hava gücü yeniden arttı ve İngiliz deniz gücü en kötü durumundaydı. Bu arada Rommel'in ikmal durumu çok çabuk iyileşti. Karada büyük oranda İngiliz gücü boşa harcanmış ve Kuzey Afrika'ya tahsis edilebilecek kaynak ve askerler, Pasifik'teki Japon ilerleyişini durdurmak için gönderilmişti. Geri çekil-

1941 yılındaki kuşatma sırasında Tobruk Garnizonu'nun büyük bir kısmını Avustralyalı askerler oluşturdu.

mesinin ardından bir ay geçmemişti ki, Rommel tekrar taarruza geçti.

Yeni Alman İlerleyişi

1942 yılı Şubat ayı başında sona eren birinci aşamada İngilizler, ele geçirmiş oldukları bölgenin dışına sürülmüşlerdi. Sonrasında, 26 Mayıs'tan itibaren üç haftalık muharebede Gazala Hattı'ndaki İngiliz savunması, daha güçlü kuvvetlerle tutuluyor olmasına rağmen aşıldı. Rommel'in ilk ilerleyişinden sonra uzun süre kuşatma altında ayakta kalan Tobruk, Rommel'in *Afrika Korps*'unu [II. Dünya Savaşı sırasında Almanların Libya ve Tunus'taki sefer kuvveti] Mısır'a girmesi için hazırlayan büyük ikmal gücünün katkısıyla bu kez ele geçirildi. Düzensiz ve panik içinde bir geri çekilmeden sonra İngilizler, Temmuz'un ilk günlerinde El Alameyn isimli küçük demiryolu istasyonunda direnişe geçti. Rommel'in son umutsuz taarruzları, Birinci El Alameyn Muharebesi'ndeki duraklamaya kadar devam etti. Şimdi her iki taraf da harap olmuş kuvvetlerini yenilemek için sakinleşecekti.

ERWIN ROMMEL

Mareşal Erwin Rommel, (1891–1944) 1941–1942 yıllarında Kuzey Afrika'da Almanya'nın komutanı olarak ünlendi. Rommel, şöhrete ilk adımlarını 1940 yılında bir panzer tümeninin komutanı olarak atandığında attı. 1941 yılında Afrika'daki Alman kıtalarının komutanlığına atandı; bu görevi 1942 yılı yaz sonunda çok daha büyük Müttefik kuvvetleri tarafından yenilgiye uğratılıncaya kadar üstün bir beceriyle yerine getirdi. 1944 yılında D-Günü çıkarmalarına karşı savaşan birliklere kumanda etti, fakat kısa zaman sonra bir Müttefik hava saldırısında yaralandı. Aynı yılın sonuna doğru intihara zorlandı, çünkü Hitler'e karşı düzenlenen ünlü bombalı suikast girişimine adı karıştırılmıştı.

Rommel ve (solda) 1941 yılında Kuzey Afrika'daki İtalyan kuvvetlerinin komutanı Mareşal Italo Gariboldi.

Hücumbotlar ve Cep Denizaltıları

Bu iki farklı türdeki savaş gemisi, herhangi bir donanmada hizmet eden en hızlı ve en yavaş gemilerdi, fakat tek bir nitelikleri ortaktı: Herhangi büyüklükteki bir düşman gemisini batırabilecek kapasiteye sahip en küçük gemilerdi.

Cep denizaltılarının kurbanları arasında Pasifik ve Avrupa savaşlarında yer alan bazı muharebe gemileri ve kruvazörler vardı. Savaşın hemen bütün arenalarında farklı türdeki nakliye gemilerine karşı çok sayıda, olasılıkla daha önemli başarılara sahip olan hücumbotlar da, bir dizi kruvazör ve daha küçük savaş gemisini batırmıştı.

HÜCUMBOTLAR

Uzunlukları kabaca 24-34m (80-110ft) olan II. Dünya Savaşı'nın hücumbotlarının, genellikle bir çift torpil tüpü, 20 mm'lik (0.79 inç) topları ve daha hafif silahları bulunmaktaydı ve azami 40 deniz mili hıza ulaşabilirlerdi. Çoğu donanma benzinli motorları kullandı, fakat Almanlar özellikle dizel motorları tercih etti. Almanlar, yuvarlak gövdeli sıra dışı formu temel alırlarken, diğer hücumbotların dibi, yüksek hızda etkili süzülme için düz biçimde tasarlanmıştı.

Alman hücumbotları olasılıkla, savaş sırasında görev yapan en iyi botlardı. *Schnellboote* ("hızlı bot") olarak adlandırılıyorlardı, fakat Müttefikler bunlardan genellikle *E-boat* olarak bahsediyorlardı. Yuvarlak gövde yapılarının, hücumbotlar için genellikle sorun yaratan kötü havalarda etkili olduğu kanıtlanmıştı. Dizel motorları, sualtında kalan egzozları sayesinde çok sessiz çalışıyordu ve her durumda, muharebe hasarından sonra alev almaya benzinlilere göre daha az meyilliydiler. Muhtelif çeşitleri vardı, hepsi Müttefiklerin tasarımından oldukça büyüktü, savaşın sonuna doğru 2 cm'lik (0.79 inç) ikiz ve 3.7 cm'lik (146 inç) tek top, artı makineli tüfekler ve çift torpilli standart silahlarla donatılmışlardı.

İngiliz hızlı hücumbotları, Normandiya istilası sırasında Manş'ta devriye geziyorlar.

USS *PT-174*

Burada 1944 yılı Ocak ayında Rendova yakınında görülen *PT-174*, 1943 yılının ortasından savaşın sonuna kadar Pasifik'te hizmet etti. *PT-174*, 80 ft'lik Elco modeliydi (326 adet inşa edilmişti). Bu ahşap botlar, tam yüklüyken 56 ton deplasmana sahipti ve görev sırasında aşağıdaki listede sayılan tipik niteliktekilere ek olarak, muhtelif silahlar taşıyordu.

UZUNLUK: 24.4 m (80 ft)
HIZ: 40 deniz mili
MOTORLAR: 3 x Packard 4 m-2.500; her biri 1.500 beygir gücünde
SİLAHLAR: 1 x 40 mm (1.58 inç) top; 4 x 0.5 inç (12.7 mm) makineli tüfek; 4 x 21 inç (533 mm) torpil

Bunların Amerikan muadilleri (İngilizler tarafından yoğun olarak kullanılmıştır), çoğunlukla Higgins ve Elco şirketleri tarafından üretilen PT sınıfı "devriye hücumbotları"ydı. Birbirinden çok az farkı bulunan en yaygın Elco botları 24.4 m (80 ft) uzunluğundaydı, 4 torpil rampası, 20 mm ya da 40 mm

(1.58 inç) top ve çok sayıda makineli tüfekle donatılmıştı. Higgins botları biraz daha kısa ve yavaştı, fakat olasılıkla deniz koşullarına daha dayanıklıydı. En büyük başarılarını, büyük savaş gemilerine gerçekleştirdikleri dramatik saldırılarda değil, çok sayıdaki küçük boyutlu harekâtlarda, daha büyük Müttefik gemilerinin giremediği Pasifik adalarının sığ sularında Japon ikmal şatlarına ve benzer teknelere gerçekleştirdikleri taarruzlarda elde ettiler.

Cep Denizaltıları

Cep denizaltılarını en çok kullanan ülkeler Britanya, Almanya, İtalya ve Japonya'ydı. İtalya ve Britanya "insanlı torpilleri" başarıyla kullandılar; bunları, üzerine tekne benzeri oturarak kullanan dalgıçlar, hedeflerine patlayıcıları yerleştirmek için yavaşça demirlemiş düşman gemilerine yaklaşırlardı. Bunlara ilave olarak Britanya'nın, daha çok geleneksel küçük denizaltılara benzeyen X-sınıfı cep denizaltıları, demirlemiş düşman gemilerini batırmak için çok güçlü patlayıcılar taşırlardı. Alman savaş gemisi *Tirpitz*, 1943 yılında Alten-fjord'da böyle bir saldırıyla felç edildi.

Diğer cep denizaltıları, ateşlemeli torpilleri esas almışlardı. En küçükleri olan Alman *Marder* ve *Neger* modelleri, aslında altlarında ikinci silahlı bir torpil asılmış insanlı torpillerdi. Daha büyükleri *Seehund* tasarımı, altta asılı iki torpilli iki kişilik bir deniz aracıydı. Bunlar ve birkaç diğer Alman modeli, az sayıda üretildiler ve seyrek başarılar elde ettiler.

Japonya'nın 1941 yılında Tip A ya da *Ko-hyoteki* olarak bilinen 40'ın üzerinde cep denizaltısı vardı. Bunlar, yaklaşık 24 m (80 ft) uzunluğundaydı ve iki torpil taşıyorlardı. Pearl Harbor ve Avusturalya'nın Sidney şehrindeki başarısız saldırılarda kullanıldılar. Bununla birlikte Madagaskar'daki bir limanda, yaşlı İngiliz savaş gemisi *Ramillies*'e hasar vermişlerdi. Cep denizaltıları, bütün bu hedeflerinin yakınına daha büyük bir "ana denizaltı" tarafından taşınıyordu.

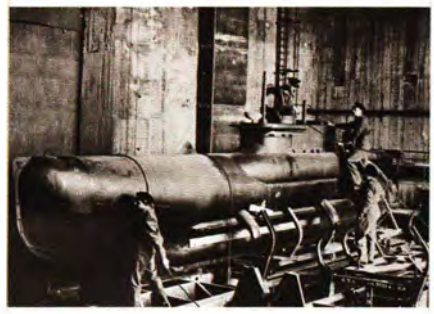
Güneybatı Pasifik'teki bir kumsalda karaya oturmuş bir Japon cep denizaltısı.

İntihar Silahları

Japonlar, muhtelif suüstü ve denizaltı intihar tekneleri ürettiler. İşgalci Amerikan kuvvetlerine karşı kullanılmak üzere 6.000'in üzerinde *Shinyo* sürat botu imal edildi. Bununla birlikte bu küçük tekneler etkisizdi – pek çoğu Amerikan PT botları tarafından avlandı. İş görecek tek denizaltı silahı *Kaiten*'di; yani, esas olarak tek bir denizci tarafından kontrol edilebilecek ve daha büyük bir denizci tarafından fırlatılabilecek şekilde modifiye edilen "Uzun Mızrak" torpilleriydi. Birkaç yüz adet imal edilmiş, fakat çok küçük başarılar sağlamışlardı.

SEEHUND MODELİ XVIIB

Seehund modeli, en başarılı Alman cep denizaltısıydı. 1944–1945 yıllarında 138 adeti hizmete girdi. Muhtemelen 9 gemi batırdılar, kendileri de 35 kayıp verdi. Onların küçük boyutta olmasının bir avantajı, su bombası atıldığında hasar görmeden kenara fırlamalarıydı.

Deplasman: 17 ton
Mürettebat: 2
Hız: 7 deniz mili
Motorlar: 60 beygir gücü dizel; 25 beygir gücü elektrik motoru
Silahlar: 2 x 533 mm (21 inç) torpil (harici olarak taşınırdı)

ABD ve Avrupa Savaşı

ABD, Hitler'in Polonya'ya taarruzundan sonra iki yılı aşan bir süre tarafsız kaldı, bütün bu süreçte Britanya ve diğer Müttefiklere yardımlarını giderek artırmış olsa da. Yine de ABD'nin Almanya ile savaşa girmesi için Hitler'in onlara savaş ilan etmesi gerekmişti.

Birleşik Devletler I. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle, geleneksel denizaşırı çatışmaların dışında kalma ve sadece alçakgönüllü bir orduya sahip olma politikalarına geri dönmüştü. 1939 yılı Eylül ayına kadar bu izolasyonizm, Birleşik Devletler hükümetinin ve özel kuruluşların savaştaki ülkelere silah satmasını ya da borç vermesini yasaklayan katı tarafsızlık yasalarıyla desteklenmişti. Pek çok Amerikalı, Almanya'yı savaşı başlatmakla suçladı ve Britanya ve Fransa'nın kazanmasını umut etti, fakat ABD'nin savaşın dışında kalması gerektiği konusundaki düşünceleri de çok netti.

Başkan Roosevelt ve hükümeti, olaylara biraz daha farklı baktı. Nazi rejiminin ve Japon militarizminin kötülüğünün farkındaydılar ve (ahlaki olarak iğrenç olduğu kadar)

Öncü pilot Charles Lindbergh izolasyonist "Önce Amerika" hareketinin liderlerinden biriydi.

Amerikan çıkarlarına da gerçek bir tehdit olarak algıladılar. Roosevelt, Amerikan halkının istediğinden daha fazla savaş istiyor değildi, bu nedenle politikası Avrupalı Müttefiklere "savaş dışındaki bütün yollarla" yardım etmek iken, Japonlara karşı da, onları saldırıya geçmeye provoke etmeksizin mümkün olduğunca güçlü durmaktı. Bu politikanın detayları zamanla değişti, fakat genel prensipler 1941 yılı Aralık ayına kadar geçerliliğini korudu.

Tam Tarafsız Değil

İlk adım, 1939 yılı Kasım ayında "Peşin Öde ve Al" yasası çıktığında atıldı. Savaştaki ülkeler, Amerikan silahlarını kendi gemileriyle taşımak şartıyla peşin olarak (krediyle değil) satın alabilirlerdi. Coğrafi gerçekler ve Britanya'nın büyük donanması, bundan sadece Müttefiklerin yararlanacağı anlamına geliyordu ki, zaten amaçlanan da buydu.

Beklenti bunun, 1940 yılı Haziran ayında Fransa'nın teslim olmasıyla hayal olan İngiliz-Fransız zaferi için yeterli olmasıydı. ABD'nin yeniden silahlanması çok hızlı bir şekilde devreye girdi, özellikle Amerikan Deniz Kuvvetleri'nde muazzam bir büyümeye yol

1940 yılı Eylül ayındaki "üsler karşılığında destroyerler" antlaşmasıyla, *U-boat* tehdidine karşı koyması için Birleşik Devletler Donanması'nın bu resimdeki gibi eski gemileri Britanya'ya verildi.

Roosevelt ileri gelen Cumhuriyetçileri kabinesine aldı. Bunların arasında Donanma Bakanı olarak yemin eden Frank Knox da vardı.

FRANKLIN D. ROOSEVELT

Roosevelt (1882–1945), 1933 yılından ölümüne kadar ABD Başkanlığı görevinde kaldı. Churchill'in savaş zamanı liderliği neredeyse evrensel olarak saygı görürken, Roosevelt'inki daima daha tartışılır olmuştur. Savaş çığırtkanı olmasa da, Almanya ve Japonya'nın yarattığı tehditleri açıkça görmüş ve bu tehditlere karşı kararlı bir şekilde çalışmıştır. Öte yandan muhalifleri, ne kadar ileri gittiği konusunda Amerikan halkını kandırdığını söylemişlerdir. Ayrıca Stalin ve Çin milliyetçileriyle ilişkilerinde çok naif olmakla eleştirilmiştir. Diğer taraftan Ödünç Ver-Kirala politikası onun cömertliğini göstermiştir; bu politika olmaksızın, Britanya ve diğer Müttefikler savaşı sürdüremezlerdi.

Roosevelt, çok bilinen "Ocak Başı Sohbeti" adlı radyo programlarından birinde konuşuyor.

açan Temmuz ayındaki İki-Okyanus Donanması Yasası'yla. Bu yasa, Alman tehdidine karşı tasarlandı, fakat Japonya'yı da endişelendirdi. Gemilerin inşası birkaç yılı bulacaktı, fakat o andan itibaren Japonlar rekabet edemeyecekti, tabii ki önce kendileri bir şeyler yapmazlarsa.

Daha sonra 1940 yılı sonbaharında zorunlu askerliği yürürlüğe koyan Seçici Hizmet Yasası çıkarıldı; ülke savaşta olmadığı halde böyle bir yasanın çıkarılması Amerikan tarihinde bir ilkti.

Ödünç Ver-Kirala

Riskli olsa da –Britanya'ya silah gönderilmesi, Hitler savaşı kazanırsa bu silahların onun eline geçme olasılığını taşıyordu– Roosevelt, Britanya'ya yardım etmeyi sürdürdü. Bununla birlikte yeni bir sorun ortaya çıktı: Britanya sıfırı tüketmek üzereydi ve Amerikan malları için daha fazla ödeme yapmasa bile savaşı büyük olasılıkla sürdüremeyecekti. 1941 Mayıs ayında yürürlüğe giren "Ödünç Ver-Kirala" programı bunun çaresiydi. Britanya ve daha sonrasında SSCB'yi de kapsayan diğer Müttefiklere, başlangıçta Amerikan parasıyla üretilen çok miktarda silah ya da diğer mallar, savaştan sonra bedeli ödenmek, yahut iade edilmek koşuluyla gönderilecekti.

Roosevelt, Britanya'ya sadece silah vermenin bir anlamı olmadığının gayet farkındaydı, çünkü Almanlar, bunları Atlantik'i geçerken batıracaktı. Bu nedenle 1941 yılı boyunca Birleşik Devletler Donanması Atlantik'teki Alman *U-boat*'lara karşı daha aktif rol aldı. Gerçi bunun ne kadar devam edeceği Amerikan halkına açıklanmamıştı. Sonbaharda, Britanya ve Kanada savaş gemilerinin yaptığının aynısını Birleşik Devletler savaş gemileri de Batı Atlantik'te yapıyordu. Fakat aynı derecede açık olan şey, Amerikalıların hâlâ savaştan uzak durmak istemesiydi. 1941 yılı Ağustos ayında Seçici Hizmet Yasası kongrede sadece bir oy farkla onaylandı.

Bütün bu süreç boyunca halihazırdaki düşmanlarıyla savaşmaktan hoşnut olan Hitler tedbirli davranmıştı. Akıl almaz bir şekilde Pearl Harbor'dan dört gün sonra düşüncesini değiştirdi ve ABD'ye savaş ilan etti. Bu, kendi rejimini Japonya'yı bekleyen felaket kadar kötü bir sona mahkûm eden bir karardı.

1940 yılı Ekim ayında, yeni Seçici Hizmet Yasası kapsamında askerlik için kayıt yaptıran erkekler.

Avrupa'da Alman Nizamı

Naziler tarafından işgal edilen ülkelerde yaşam son derece ağırdı. Yahudiler ve direnişçiler daha kötü durumda olsalar da, açlık tayınları, köle işgücü ve diğer gaddarlıklar işgal edilmiş bütün ülkelerde sıradan gerçekliklerdi.

Avrupa'daki Alman hâkimiyetinin temeli bütünüyle ırkçılığa dayanıyordu. Her şey, Almanya ve *Volk*'un –Hitler ve Naziler tarafından tanımlandığı biçimiyle Alman ırkının– yararı için yapılacak ve düzenlenecekti. Bu sistem içinde dereceler vardı. En yüksekte, kesinlikle ikinci sınıf vatandaş kabul edilseler de hâlâ bir parça saygıyı hak eden Hollandalı ve Norveçliler vardı ve neredeyse en aşağıda, işgüçleri bazen işe yarasa da, yaşamları değersiz olan Slavlar bulunuyordu. Yahudiler, bütün kategorilerin en altındaki kitleydi.

Zapt edilmiş ülkelerdeki yönetim tarzı doğal olarak bu hiyerarşiye göre değişmekteydi. Polonya ya da Ukrayna'da SS'lerin organize ve öncülük ettiği Nazi gaddarlığı, açık ve aşırıydı. Norveç gibi yelpazenin diğer ucuna yakın ülkelerdeyse, yerel Nazi sempatizanlarına hükümette söz hakkı verildi. (Norveç'in Vidkun Quisling'i, bu türden vatan hainliklerini tanımlamak için İngiliz diline bir sözcük kazandırmış ve savaş sonrasında da ihaneti nedeniyle idam edilmiştir.) Son olarak da, hiç olmazsa Almanya'ya düşman olmayan bir hükümetin, bütün ülkeyi ya da bir bölümünü denetimi altında tutmasına izin verilmiş Fransa gibi ülkeler bulunmaktaydı.

Bir Alman subayı ve İngiliz polis memuru, işgal edilen tek İngiliz toprağı olan Manş Adaları'nda.

Romanya'nın Besarabya bölgesindeki *Volksdeutsche*, Almanya'da yeniden yerleştirilmek üzere yoldalar.

Bununla birlikte, Mareşal Pétain'in Vichy Rejimi'nin "bağımsızlığının" bir bedeli vardı. Hükümet gelirlerinin yarısından fazlası, işgal kuvvetlerinin masraflarının ödenmesi için doğrudan Almanya'ya gidiyordu ve Fransız sanayi üretiminin neredeyse yarısı, Alman çıkarları doğrultusundaydı. Frank'ın değeri suni olarak belirlenmişti, bu nedenle Almanlar ödedikleri her şeyi haksız koşullarda elde ediyorlardı.

Gıda tayını, resmi olarak belirlenmiş yetersiz 1.200 kalorilik günlük düzeyiyle çok katıydı, yine de en yoksulların çoğu, bu kadar gıdayı bile elde edemiyordu. Gıda maddelerinin büyük bölümü pahalı karaborsaya yönlendiriliyordu. Batı Avrupa'daki diğer ülkelerin yaşadıkları, çoğu açıdan birbirinin benzeriydi.

Zorla Çalıştırma

Savaş ilerledikçe ekonomisini ayakta tutmak için Almanya, yabancı işgücüne daha fazla ihtiyaç duydu. Yabancı işgücü yaklaşık 1,5 milyon savaş tutsağını ve 1943–1944 yılları itibariyle Almanya'da çalışmaya zorlanan aşağı yukarı 5 milyon siviliı kapsıyordu ve bunların çoğu köle olarak muamele görüyordu. Savaşın son yıllarında Almanya'daki işgücünün yaklaşık dörtte biri yabancılardan oluşuyordu.

Bu süreç, 1939–1940 yıllarında pek çok Polonyalının tarım işçisi olarak Almanya'ya getirilmesiyle başladı. Daha sonra, Doğu Avrupa'da erkekler, kadınlar ve çocuk yaştaki gençler rastgele toplandılar ve Almanya'da nerede gerekiyorsa oraya gönderildiler. Vichy Fransa'sında erkekler, vatani görevlerini Alman işgücünde yapmaları amacıyla askere alındılar.

Volksdeutsche

Alman soyundan gelen halklar (Nazilerce *Volksdeutsche* olarak ta-

Alman subaylar, 1940 yılında işgalin daha yumuşak geçen ilk günlerinde Paris'teki bir kafede zaman geçiriyorlar.

nımlanıyordu), Doğu Avrupa'daki pek çok bölgede yaşıyorlardı; Nazi yönetiminin en tuhaf yönlerinden biri, onları *Volk*'un içinde yeniden asimile etme planıydı. Yüz binlerce insan Reich'e geri getirilecekti. Çoğu, asıl Almanya'nın bir parçası olacak zapt edilmiş ülkelerde yeniden yerleştirilecekleri varsayımıyla Baltık ülkelerindeki ya da Batı SSCB'deki yurtlarından sürgün edildi. Büyük çoğunluğu, savaştan sonra Orta Avrupa'daki evsiz, yurtsuz milyonlarca insan arasına katıldı.

Belki de bu özel politikaların en kalpsizi *Lebensborn* programıydı. Alman ırkını yükseltmenin bir parçası olarak, bu plan kapsamında SS temsilcileri, "ırk olarak değerli" çocukların tespit edilip bu çocukların Almanya'da zoraki evlatlık olarak verilmesi amacıyla işgal edilmiş toprakları turladılar. Bu şekilde yaklaşık 300 bin çocuğun ailelerinden koparıldığı sanılmaktadır; bunların yüzde 80'i bir daha evlerine dönmemiştir.

Hitler, koyu hayranı Vidkun Quisling'le beraber. Almanlar işgal edilmiş Norveç'te Quisling'e asla gerçek iktidarı vermediler.

HEINRICH HIMMLER

Himmler (1900-1945), 1929 yılından Hitler rejiminin çöküşüne kadar Nazi SS'inin liderliğini yaptı. SS'i göreceli olarak küçük bir Nazi parti örgütü konumundan devlet içindeki devlet konumuna getirdi. Almanya'nın bütün polis ve güvenlik aygıtının, partinin kanlı "ırkçı politikasının" ve Alman Ordusu'nun rakibi Waffen-SS'in sorumlusuydu. Kişisel olarak sayısız korkunç zulümden sorumlu olsa da, aynı zamanda, son derece korkak bir kişilikti. Er olarak kılık değiştirdiği ifşa olunca, İngiliz kuvvetleri tarafından savaşın sonunda ele geçirilmiş ve kendini zehirlemiştir.

Reichsführer-SS [özel bir SS rütbesi] Heinrich Himmler geçit töreninde.

Barbarossa Harekâtı

Almanya'nın Sovyetler Birliği'ni işgali, tarihte görülen en büyük askeri harekâttır. Sonucu savaşın gidişatını değiştirecek ve sefer, her iki taraf için başka yerde eşine rastlanmayan korkunç barbarlıkta bir kapışma olacaktı.

Britanya Muharebesi'nden önce Hitler'in generallerine ilk emri, Sovyetler Birliği'ne taarruz etmek için plan yapmaya başlamaları olmuştu. Aslında Naziler, Avrupa SSCB'sinin tamamını işgal edip bütün Yahudi ve komünistlerin kökünü kazımak, yaşayan "yarı insan" tüm Slavları köleleştirmek niyetindeydiler.

Almanlar, yaklaşık 3 milyon asker, 3.300 tank ve 2.700 uçaktan oluşan gerçekten çok büyük bir gücü konuşlandırsalar da, onları bekleyen görev olağanüstüydü. SSCB'nin batısındaki Kızıl Ordu kuvvetleri, onlardan sayıca üstündü ve Uzakdoğu ve diğer yerlerdeki Sovyet ihtiyatlarının sayısını, büyük ölçüde eksik tahmin etmişlerdi. Sovyet silahlarını ya da verimliliklerini dikkate almamışlardı; gerçekte, 24.000 güçlü Sovyet tankının sadece dörtte biri işler durumdaydı. Alman istihbaratı da KV-1 ve T-34 tankları gibi hizmete girmekte olan Sovyet silahları hakkında çok az şey biliyordu.

Almanya'nın Sorunları

Olağanüstü mesafeler göz korkutucuydu. Almanlar, zapt ettikleri her ülkeden binlerce araca zorla el koymuşlardı, fakat nakliye görevi için hâlâ 600 binden fazla ata ihtiyaç vardı. Çoğu sıradan asker sadece yürümek zorundaydı, bazı yerlerde yol yoktu ya da çok berbat durumdaydı ve Sovyet demiryolu sistemi, farklı bir ray açıklığı üzerinden işliyordu, bu yüzden demiryolu hatlarının kullanılabilmesi için öncelikle değiştirilmeye ihtiyacı vardı. Bu bölgeler-

Sovyet askerleri, kısa zaman sonra Büyük Vatanseverlik Savaşı olarak adlandırdıkları savaşta benzersiz bir cesaretle savaşmışlardı.

BARBAROSSA HAREKÂTI
Ne Hitler ne de generalleri, üç ana ilerleme hattından hangisinin öncelikli olması gerektiğine karar verebildiler.

Sonsuz bozkır boyunca uzanan çamurlu yollar; Panzerler doğudaki savaşta, 1941.

deki sorunlar, ilerleyiş sürdükçe daha da artacaktı, bu arada sonbahar ve kışın kötü havası gelip bastırdı.

Almanların en büyük artısı, birçok kere uyarılmasına rağmen Stalin'in yeterli hazırlık yapılmasına izin vermemesiydi ve hiç kimse, konuyu tartışmaya cesaret edemedi. Neden böyle olduğu bir muammadır. Stalin, Almanların taarruzuna uğrama şanssızlığından öylesine ürkmüştü ki, provokasyondan kaçınmak için becerebildiği her yolu denemiş olması muhtemeldir.

Muharebe Başlıyor

Alman taarruzu Barbarossa Harekâtı, 22 Haziran 1941 sabahı erken saatlerde başladı. Öncü tanklar, birkaç saat içinde hazırlıksız Sovyet savunmasını delerek onlarca kilometre ilerlemişler ve binin üzerinde Sovyet uçağını havaalanlarında imha etmişlerdi. Bir hafta içinde Merkez Ordular Grubu'nun ilerleyişine öncülük eden iki Panzer Grubu, Minsk'in batısını büyük bir çember içine almıştı; 300.000 Kızıl Ordu askeri temmuz ayının ilk günlerinde orada teslim oldu. Aynı zamanda Moskova'ya mesafeyi 320 km (200 mil) daha kısaltacak taarruz, Smolensk'e yoğunlaşmıştı.

Diğer ana taarruz cephesindeki ilerleyiş mükemmeldi; Kuzey Ordular Grubu, Baltık ülkelerini ezip geçmişti ve Leningrad'a yaklaşıyordu. O kadar güçlü olmayan Güney Ordular Grubu ise, her nasılsa Kiev'in batısındaki Sovyet direnişçiler tarafından durdurulmuştu. Ne Hitler ne de generalleri başlangıcından itibaren harekâttaki en iyi stratejinin ne olduğu konusunda emindiler ve o sırada Hitler, planlarda değişiklik yapılmasını emretti. Guderian'in İkinci Zırhlı Grubu, Kiev'in zaptına yardım için güneye taarruz edecekti ve Guderian ile diğer generallerin tavsiye ettiği gibi durmaksızın doğuya, Moskova'ya doğru ilerlemeyecekti.

Sonuçlar kararın doğruluğunu gösterir gibiydi. Eylül ortasına kadar yarım milyondan fazla Kızıl Ordu askeri Kiev'in doğusunda tutsak edildi. Yorgun Alman birlikleri, nihai taarruz olması umuduyla ay sonunda Moskova cephesine nakledildiler.

Bununla birlikte gecikme, kötü hava koşulları demekti. Pek çok sert çarpışmadan sonra Aralık ayının başında Moskova'nın dış banliyölerine ulaştılar, fakat daha fazla ilerleyemediler. Alman birlikleri şimdi eski gücünün bir bölümünden ibaretti ve birlikler dondurucu havadan korkunç derecede mustariptiler. Yıldırım bir zafer öylesine kesin görünmüştü ki, kışlık kıyafet ikmali hazırlanmamıştı. Halbuki Doğu Cephesi'nde uzun, korkunç bir savaş şimdi kaçınılmazdı.

HEINZ GUDERIAN

General Guderian (1888–1954), Alman Ordusu'nun ürkütücü zırhlı (Panzer) birliklerinin yaratılmasındaki en sorumlu adamdı. Savaş öncesi kitabı *Achtung! Panzer!* [Dikkat! Panzer!] tankların, çok hızlı gelişen yeni tarzdaki savaşta nasıl kullanılabileceğini açıklamaktadır. 1939-1940 yıllarında, Polonya ve Fransa'da bir Panzer kolordusunun komutasında çok başarılı olmuştu. Bu başarılar, Barbarossa Harekâtı'nın ilk aylarında da devam etti, fakat aynı kış Hitler tarafından görevden alındı. Daha sonra savaş boyunca karargâh görevlerinde hizmet etti, fakat artık Hitler, çoğu kararı kendisi alıyordu ve Guderian'ın tavsiyeleri sıklıkla göz ardı edildi.

General Guderian 1940 yılında *Panzergruppe*'si ile.

Tanksavar Toplar, 1939-1942

Tankların sürekli gelişim göstermesi gibi, piyade ya da topçu sınıfları tarafından onlara karşı kullanılan silahların da niteliği yükseldi. İlk tanksavarlar, küçük, manevra kabiliyeti olan ve gizlemesi kolay silahlardı, fakat ölçüleri büyüdükçe bu nitelikleri yok olmaya başladı.

Tanklar, ilk kez I. Dünya Savaşı'nda sahneye çıktığında onları durdurmak için kullanılan silahlar, ya standart topçu silahları ya da özel olarak güçlendirilmiş tüfeklerdi. 1939 yılında tanksavar tüfekler çoğu ordu tarafından hâlâ kullanılıyor olsa da, 1930'lu yıllarda açıkça görülmüştü ki, piyade ya da diğerleri tarafından daha güçlü tanksavar silahlara ihtiyaç duyulmaktaydı.

Almanya'nın savaşın başlangıcındaki standart tanksavar topu, 1936 yılından itibaren Rheinmetall Şirketi tarafından üretilen 3.7 cm'lik (1.46 inç) bir silahtı. Bu top (resmi adı Panzerabwehrkanone [PaK] 36) diğer orduların da kullandığının tipik bir örneğiydi. Tekerlekli bir taşıyıcı üzerine monte edilmişti, ağırlığı yarım tonun altındaydı ve çarpışma anında kolaylıkla insan gücüyle taşınabilirdi. 0.68 kg (1.5 lb) ağırlığında zırh delici mermi ateşliyordu, 30 derecelik bir açıyla 500 m'lik (550 yd) bir menzilden 31 mm'lik (1.22 inç) bir zırhı delebilirdi.

Sovyetler'in 45 mm (1.77 inç) M1937 tanksavar topu ateş altında.

Sovyet ve ABD Modelleri

1930 37 mm Sovyet modeli topun orijinali Rheinmetall tarafından geliştirilmişti ve PaK 36'ya çok benziyordu. Japonların da PaK 36 lisans-lı bir sürümü bulunmaktaydı. ABD Ordusu'nun 1940 yılında üretilen M3A1 37 mm'lik modeli, Alman topu Amerikan tasarımcılar tarafından incelenmiş olmasına rağmen biraz daha farklıydı. Bu modelden 18 binden fazla üretildi. 1942 yılının sonuna doğru Avrupa'da bu silah artık yararlılığını yitirmiş olsa da, Pasifik'te Japonların daha zayıf tanklarına karşı en uzun hizmeti verdi.

1939 yılında Britanya'nın 2 pdr (40 mm) standart silahı, oldukça ağır ve gösterişli bir taşıyıcının üzerinde olsa da, benzer bir performansa sahipti. Sovyetler'in de biraz daha güçlü 45 mm'lik (1.77 inç) M1937'si vardı – daha sonra bunun yerini uzun namlulu M1942 sürümü aldı.

Büyük Kalibreliler

1939 yılı itibariyle Batı'da daha ağır silahlar geliştiriliyordu. Almanya PaK 38'i, 5 cm (1.97 inç) ile güçlendirdi; PaK 36'ya göre zırh delişi iki kat daha fazlaydı.

3.7cm PAK 36

3.7 cm PaK 36 tanksavar top, (aşağıda 1940 yılında Hollanda'da bir nehir geçiş harekâtı sırasında görülüyor) savaşın başlangıcında Alman Ordusu'nun standart silahıydı. 1942 yılında birliklerin çoğunda başka silahlarca ikame edildi. Benzer bir silah, Panzer 3 ve muhtelif diğer zırhlı araçlara monte edildi.

Kalibre: 3.7 cm (1.46 inç) L/45
İlk hız: 762 m/sn (2.500 ft/sn)
Zırh delme: 31 mm (1.22 inç) 30°, 500 m (550 yd)
Mermi ağırlığı: 0.68 kg (1.5 lb)

Britanya'nın bir sonraki modeli 6 pdr'ydi (57 mm). Fakat bu model hizmete geç girdi, çünkü 2 pdr'nin üretiminden bu modele geçiş, ordunun Dunkerque'ten sonra yeniden teçhiz edilme ihtiyacı nedeniyle gecikti. ABD'nin 57 mm M1'i, esasında tersine çevrilmiş Ödünç Verme-Kiralama uygulaması altında imal edilmiş 6 pdr'lik bir silahtı. Sovyetler'in de kendi standartlarına göre sınırlı sayıda üretilen 57 mm'lik M1943 silahı vardı. Bütün bu ülkeler, savaşın sonraki dönemlerinde daha büyük silahlar imal edeceklerdi.

Almanya, savaşın ilk dönemlerinde hem küçük ve hem de daha büyük kalibreli tanksavar silahlara sahip olduğundan farklı bir konuma sahipti. Daha büyük silahlar, 8,8 cm'lik (3,46 inç) toplardı; bunlar aslında FlaK-18 ve 36 olarak uçaksavar görevi için üretilmişlerdi. Mevcuttaki uçaksavar topları yüksek bir namlu çıkış hızına sahipti; bu özelliğe tanksavar silahlarda da ihtiyaç vardı ve diğer ordulardaki uçaksavar silahlardan farklı olarak uygun mühimmat sağlandı ve özellikle bu tür bir görev için tasarlandılar. Bunlar, savaşın ilk yıllarının en dehşetli tanksavar toplarıydı.

Daha küçük kalibreli silahlar "namlu ağzına doğru daralan" tasarımlar olarak adlandırıldı; bunlarda namlu, kama payı boşluğundan namlu ağzına kadar daralırken, namluda ileri doğru hareket eden özel tasarımlı mermi tazyik altında kalıyor, basınç altında ortaya çıkan enerji, çok yüksek bir ilk hız üretiyordu.

İngiliz birlikleri 2 pdr'lik (40 mm) tanksavar silahıyla 1940 yılında eğitimde.

Önemli katkı sağlayan bu türden tek silah, 2,8 cm'den 2 cm'ye (1,1-0,79 inç) kadar daralan Almanya'nın sPzB 41'iydi. Zırh deliş performansı PaK 36'ya yakındı ve hava indirme birliklerinin kullandığı sürüm sadece 118 kg (260 lb) ağırlığındaydı. Dezavantajı tungsten dolgulu cephaneye gerek duymasıydı. Tungsten, abluka altındaki Almanya'da çok kıttı ve bu nedenle üretimi 1943'te sona erdirildi.

Öte yandan bu, gelecekteki gelişmeler için bir işaretti. Savaşın ilk dönem tanksavar mermileri, görece olarak basit gülleli tasarımlardı. 1942 yılından itibaren başlıklı tasarımlar ve kompozit yapım giderek daha fazla diğerlerinin yerine geçti ve savaşın son döneminde yoğun olarak kullanıldı.

8.8cm FLAK 36

Bütün savaş boyunca Müttefiklerin tank mürettebatı, bütün Alman silahlarının en ünlüsü "seksensekizlik" ten korktu. Aşağıdaki örnek, 1942 yılında El Alameyn'de görev başında görülüyor. Çöl savaşının açık alanları, bu güçlü silahın isabetliliğine, zırh deliciliğine ve menziline uygundu.

Kalibre: 8.8 cm (3.46 inç) L/56
İlk hız: 773 m/sn (2.536 ft/sn)
Zırh delme: 110 mm (4.33 inç)
550 m (550 yd) 30°
(1.000 metrede 99 mm)
Mermi ağırlığı: 10.2 kg (22.5 lb)

Savaşın Dehşeti: Doğu Cephesi

Doğu Cephesi'ndeki savaş, II. Dünya Savaşı'nda başka bir yerde görülmeyecek bir vahşetle yürütüldü. Naziler, düşmanlarını değersiz aşağı ırk olarak gördüler ve Sovyet liderleri için de yaşam çok ucuzdu; hem kendi vatandaşlarının hem de başkalarının yaşamı.

Alman ilerleyişi, 1941 yılı Aralık ayının ilk günlerinde eksi 40 derecede ya da daha beter soğuklarda Moskova toprağına çakılmış, Doğu Cephesi'ndeki amansız savaş örgüsü herkes tarafından iyice anlaşılmıştı. Milyonlarca sivil ve savaş tutsağı, cephe kenarında ya da hatların gerisinde savaş nedeniyle ölecekti.

Kitlesel Kıyım

Barbarossa Harekâtı başlamadan önce Hitler, ele geçirilen komünist yetkililerin öldürülmesini emretmişti. Polonya işgali sırasında yapmış olduğu gibi SS, ilerleyen orduları takip etmesi için *Einsatzgruppen*'i kurdu. Bu ölüm mangaları (yaklaşık 3.000 kişi), komünist ve Yahudileri yok etmek için emir almıştı. Kendi kayıtlarına göre bu mangalar, 1941 yılının sonuna kadar işgal altındaki SSCB topraklarında 600.000'in üzerinde Yahudi'yi katletmişti.

Moskova Muharebesi sırasında güçlükle de olsa ilerleyen bir Kızıl Ordu tanksavar takımı.

Her iki tarafın savaş tutsakları da korkunç bir kaderle yüzleştiler. Savaş süresince 3.8 milyonu 1941 yılında olmak üzere 5 milyonun üzerinde Kızıl Ordu askeri, Almanlarca tutsak edildi; bunların sadece yüzde 35 kadarı tutsaklıklarında hayatta kaldı. Her iki taraftaki tutsaklara çok az yiyecek verildi. Aldıkları tek sağlık hizmeti, tutsak edilmiş kendi sağlık personeli ve onların elindeki malzemeler sayesindeydi.

Bu eziyetin kısmen kaynak yokluğu ve yetersizlikten gelmiş olması mümkündür, fakat Nazi ideolojisinin merkezinde yer alan ırkçılık ve Stalinizm'in merkezindeki insan yaşamına karşı duyarsızlık en büyük rolü oynamıştır. Şüphesiz teslim olmayı deneyen daha fazla sayıda insan derhal vurulmuştu. Savaşın sonunda Alman kuvvetlerinin önemli bir bölümünü oluşturan Waffen SS, Doğu Cephesi'nde neredeyse hiç tutsak almamıştı. Savaş tutsaklarına ve potansiyel düşmanlara Sovyet muamelesi de, ellerine düşmüş 15.000 Polonya Ordusu subayına Katyn ve başka yerlerde yaptıkları kıyımlarda açıkça görülmüştü.

Alman işgali altındaki topraklardaki nüfusun beşte biri ya mülteci konumuna düştü ya da Sovyet otoriteleri tarafından tahliye edildiler. Pek çoğu, yaşam ve çalışma koşullarının aşırı derecede acımasız olduğu Urallar'da yeni kurulan fabrikalara çalışmaya gönderildi. Geride kalanların önemli bir bölümü iyi muamele görmüş olsalardı, Almanları iyi karşılarlardı. Aksine yaşamları ve malları sürekli risk altındaydı – bütün köyler, partizan faaliyetlerine mi-

Bir Alman askeri teslim oluyor, 1941–1942 kışı. Alman savaş tutsaklarının çoğu, kötü muamele nedeniyle hayatını kaybetti.

1942 yılının ilk aylarında Doğu Cephesi'nde çamur içindeki siperinde uyuklayan yorgun bir Alman askeri.

silleme amacıyla rutin olarak yakılıp yıkıldı. Diğer taraftan partizanlar, siviller tarafından genellikle sevilmiyorlardı; komünist hiyerarşi tarafından çok sıkı denetleniyor ve liderlerini izlemekte başarısız olanlar derhal "disiplin" altına alınıyorlardı.

Moskova Taarruzu

Seferin en amansız çarpışmalarından bazıları 1941–1942 kışında gerçekleşti. 6 Aralık'ta Sovyet kuvvetleri, Uzakdoğu'dan toplanan taze ihtiyatları kullanarak Moskova cephesinden bir karşı taarruz başlattılar. Almanlardan farklı olarak Sovyet askerleri sağlam kışlık kıyafetlere ve ülkenin aşırı soğuklarına mukavemet edecek teçhizata sahipti.

Hitler'in yanıtı, "fanatik" bir direnişi ve geri çekilmemeyi emretmek olacaktı. Geri çekilmeme kararı bu durumda doğru olabilirdi ve kuvvetlerini çözülmekten kurtardı, fakat en iyi generallerinin bir kısmı aynı fikirde değildi ve tasfiye edildiler. Hitler, ordunun başkumandanlığını üstlendi ve Doğu Cephesi'ndeki bütün önemli kararları artık kendisi denetleyecekti. Bazı yerlerde neredeyse 160 km (100 mil) geri sürülseler de, 1942 yılının ilk ayları, doğuda doğal olarak bütün harekâtların durdurulduğu ilkbahar karının eridiği âna kadar Almanların cephe hatlarını tahkim etmesine tanıklık etti.

Katyn'de katledilen Polonyalı subaylardan bazılarının toplu mezarı.

Alman askerleri bir Rus köylüyü döverken diğer köylüler seyrediyorlar.

S S C B
MOĞOLİSTAN
ÇİN
KORE
JAPONYA
TOKYO
Doğu Çin Denizi
Aleut Adaları
Attu
Kiska
BURMA
FRANSIZ ÇİNHİNDİ
TAYLAND
FİLİPİNLER
Saipan
Guam
Wake
Harbor
Palau Adaları
MALAY
HOLLANDA DOĞU HİNT ADALARI
Yeni Gine
PAPUA
Mercan Denizi 7-8 Mayıs 1942
AVUSTRALYA
0 200 400 600 800
0 400 800 1200
Japon taarruzları Aralık 1941-May
Japon İmparatorluğu Aralık 1941
Japon İmparatorluğu Ağustos 194
Japon denetimi Aralık 1941

JAPONYA'NIN PASİFİK ZAFERLERİ

Japonların Pearl Harbor Taarruzu, pek çok İngiliz, Amerikan, Fransız ve Hollanda kolonisinin –batıdaki Burma'dan doğu ve güneydeki Pasifik Adalar silsilesine kadar– istilasına tanıklık eden, inanılması güç askeri başarılarla dolu altı aylık bir sürecin başlangıcı oldu. Karadaki zaferler ve Birleşik Devletler Pasifik Filosu'nun büyük ölçüde tahrip edilmesine ilave olarak, İngiliz Donanması ve diğer donanmalar adeta harekât alanından temizlendiler ve Müttefik hava kuvvetleri büyük oranda bertaraf edildi.

Japon liderler, bu toprakların fethinin, ülkelerinin çılgıncasına ihtiyaç duyduğu doğal kaynaklara ulaşma olanağı vereceğini ve düşmanların yapabileceğinin en kötüsüne karşı başarıyla savunulabilecek bir savunma çemberi yaratacağını umut ediyorlardı. Aksine, Çin'de daha önceki ve devam eden müdahalelerde olduğu gibi çok daha derin bir girdabın içine çekildiler ki, bu durum sağduyulu Japon komutanların çok önceden gördüğünü teyit etmiştir: ABD'ye saldırmakla, daha önce Çin'de olduğu gibi, çiğneyebileceklerinden daha büyük bir lokmayı ısırmışlardı.

Japonlar ayrıca, bütün saf Asyalıların yararlanacağını umut ettikleri, muğlâk bir anti-emperyalist ittifaka dayanan Büyük Doğu Asya Ortak Refah Bölgesi planını geliştirmişlerdi. Aslında ise, 1941–1942 yıllarında yaratılan genişletilmiş Japon İmparatorluğu acımasız, ırkçı ve sömürgeci bir yapıya dönüşmüştü.

ABD Savaşta Uçak motoru imalatı, Amerikalı kadınlar için yeni bir iş alanıydı.

Japonya Vahşet İmparatorluğu Hasta bir İngiliz eski tutsak, 1945 yılında özgürlüğe kavuşmasından sonra tıbbi yardım alıyor.

Japonya'nın İlk Atılımı General Percival, 15 Şubat 1942 tarihinde Singapur'un teslimiyet antlaşmasını imzalıyor.

Pasifik'te Savaşa Doğru

1939-1941 yılları boyunca Japonya ve Birleşik Devletler arasındaki gerilim giderek arttı. Çin'deki orduları büyük bir batağa saplanan Japonya, doğal kaynaklar ve imparatorluk kurma hayali için güneye yönelmeye karar verdi. Liderleri, ülkelerinin bu kaynaklara ihtiyacı olduğunu ve bunları hak ettiğini düşünüyordu.

Japon liderler, 1939 yılının ilk kısmında Çin'deki güçlüklerin ve bununla bağlantılı ekonomik sorunların üstesinden gelmek için ne tür bir strateji benimsemeleri gerektiği konusunda kararsızdılar. Bazıları, kuzeyde SSCB'ye saldırmayı, diğerleri, Avrupa'nın Güneydoğu Asya kolonilerindeki petrol, kalay, kauçuk ve diğer zengin doğal kaynaklar için güneye yönelmeyi arzuladı.

Hayati Sovyet Zaferi

Japonya'nın, Rusya'yla uzun süreli bir düşmanlığı vardı. 1930'lu yıllar boyunca Japonya'nın denetimindeki Kuzeydoğu Çin toprakları ve SSCB'nin Uzakdoğu eyaletleri arasındaki sınır bölgesi boyunca sık sık çarpışmalar yaşanmıştı. 1939 yazında Sovyet destekli Moğolistan ile Çin arasındaki sınırda bulunan Halhin Gol bölgesinde çok şiddetli bir muharebe gerçekleşti ve Japonya çok kötü bir yenilgiye uğradı.

Birleşik Devletler Dışişleri Bakanı Cordell Hull, 1941 yılındaki savaş öncesi son müzakereler sırasında Japon Büyükelçisi Nomura ile birlikte.

Bu çok az bilinen muharebeler, tarihteki dönüm noktalarından biriydi. Hem Japon Ordusu hem de hükümeti, acilen güneye doğru genişlemenin yolunu aramaya başladılar. 1941 yılı Nisan'ında Japonya, Sovyetler'le Tarafsızlık Antlaşması imzaladı ve Hitler'in, 1941 yılı Haziran'ında SSCB'ye saldırısıyla antlaşmayı değiştirmek için aklı çelinmiş olsa da imzasına sonuna kadar bağlı kalacaktı.

Japonya ile ABD ve Avrupa Kolonyal Güçleri arasındaki gerilim, Çin'deki olaylar üzerine 1930'lu yıllarda artmıştı. Japonya, Burma ve Fransız Çinhindi üzerinden geçerek Çin'e ulaşan malzemenin Çin'i savaşın içinde tuttuğuna inanıyordu. Daha sonra 1940 yılı yazında yeni fırsatlar doğdu. Hitler'in zaferleri, Fransız ve Hollanda kolonilerini neredeyse tamamen savunmasız bıraktı ve İngilizlerin Asya'daki gücü ciddi biçimde zayıfladı. Öte yandan ABD'nin yeniden silahlanması için hâlâ kat etmesi gereken çok yol vardı.

1940 yılı Temmuz ayında Japonya hükümeti resmen ikili bir politika izlemeye karar verdi: İlki, Çin'e giden ikmal yollarını bloke ederek mevcut savaşı kazanmaktı; ikincisi ise istedikleri hammadde kaynaklarına Malezya ve Doğu Hint Adaları'ndan ulaşmaktı; gerekirse yeni bir savaşla. Bu, Japonya ile ABD arasındaki savaş olasılığının hiç olmadığı kadar yükseldiği bir zamandı. Eylül'de Japonya, bu plandaki ilk adımı attı ve birliklerini Vichy Fransa'sı ile yaptığı antlaşmaya dayanarak Ku-

Almanya, Japonya ve İtalya Üçlü Pakt'ı imzalıyorlar, Eylül 1940.

zey Çinhindi'ne nakletti. Buna karşılık Amerikalılar, Japonya'ya yapılan bazı demir ve çelik ihraç ürünlerine ambargo koydular. Gerginliği tırmandıran misilleme süreci başlamıştı.

Yeni gelişmelerin diplomatik hazırlıkları, 1940 yılı Eylül'ünde Japonya'nın, İtalya ve Almanya ile Üçlü Pakt'ı imzalamasıyla başladı. Bunun nihai amacı, Japonya'nın hesabıyla, Pasifik'teki ABD müdahalesini, bu tür müdahalelerin ABD'yi Avrupa'daki savaşa bulaştıracağı tehdidiyle önlemekti.

Çinhindi'nde

1941 yılı Temmuz ayındaki Japon hükümet toplantısında daha güneye ilerlemenin ilk adımı olarak Güney Çinhindi'ne girilmesi kararlaştırıldı, bedeli savaş olsa dahi. Bununla birlikte aynı zamanda Japonya, ABD ile müzakereleri sürdürecekti.

Amerikan şifre kırıcıları toplantı raporlarını okudular; Birleşik Devletler liderleri de, Japonya'nın geri dönülmez noktayı aştığı sonucuna vardılar, halbuki gerçekte Japonlar hâlâ kararsızdı. Amerikalılar, Japonya'nın neredeyse bütün petrol

tedarikini keserek baskıyı bir adım daha ileriye götürmeye karar verdiler. Bu, militan Japonları ABD'nin saldırgan niyetleri olduğuna ikna etti, bu arada stratejik malzeme stoklarının yavaş yavaş eridiğini gördüler.

Yarı gönüllü müzakereler Kasım ayına kadar devam etti, fakat bu tarihte Japonya'nın yeni Başbakanı Tojo Hideki ve hükümeti, ülkelerinin uzun süre kararsız kalmış olduğundan emindiler. Japonya Çin'den geri çekilmeksizin, ki bunun düşünülmesi dahi mümkün değildi, Amerikalılarla antlaşma yapmak ciddi bir olasılık olarak görünmüyordu. Japonya'nın, hâlâ savaşma şansı vardı ya da onlar, öyle olduğuna inanıyorlardı; fakat çok çabuk karar vermeliydiler. Kasım ayının 29'unda savaşmaya karar verdiler.

1941 yılı Ağustos ayında Fransız Çinhindi'nde işgal alanlarını genişleten Japon askerler.

Sovyet askerleri, 1939 yılında Halhin Gol'de Japonya'ya karşı kazandıkları kesin zaferi kutluyorlar.

JAPON HÜKÜMETİ

Dışarıdan bakanlar için Japonya, seçilmiş bir hükümet ve temsili bir hükümdarla Britanya gibi ülkelere benzer şekilde idare ediliyor görünebilirdi. Aslında Japonya'da ordu ve donanma ve hatta onların içindeki fraksiyonlar, ulusal politikayı büyük ölçüde denetlemekteydi. En militan subaylar, genellikle dış dünyayı en az bilenlerdi, fakat onların varsayılan vatansever dürtüleri büyük saygı görmüştü. Bu türden askerler, 1931 yılındaki Mançurya Hadisesi'ni provoke etmişlerdi ve on yıl sonra Birleşik Devletler'in gücünü küçümsemeleri, Japonya'yı bir başka korkunç savaşa sürükleyecekti.

Prens Konoye ve General Tojo, Japonya'nın Aralık 1941'den önceki son başbakanları.

Pearl Harbor ve Japonya'nın Savaş Planları

Japonya, Pearl Harbor'da çarpıcı bir zafer kazanmış görünüyordu, fakat uzun vadede Birleşik Devletler'in egemenliğindeki topraklara savaş ilan etmeksizin saldırmak, Japonya'nın çıkarlarına uygun olmayabilirdi. ABD, zafere kadar savaşacaktı.

Altı Japon uçak gemisinden kalkan uçaklar 7 Aralık 1941 tarihinde, Hawaii'deki Pearl Harbor ana üssünde bekleyen Birleşik Devletler Pasifik Filosu'na sürpriz bir taarruz gerçekleştirdi. Japonya taarruz başladığında savaş ilanını tebliğ etmemişti; ABD, ertesi gün Japonya'ya savaş ilan etti.

TEMEL VERİLER

YER: Oahu Adası, Hawaii

TARİH: 7 Aralık 1941

SONUÇ: Birleşik Devletler Pasifik Filosu büyük hasar gördü; ABD ve Japonya arasında savaş başladı.

Neden Pearl Harbor?

Japonya'nın Pearl Harbor'a taarruz kararı, dolaylı bir yoldan ortaya çıktı. Japonya'nın istediği şey, Malezya ve Doğu Hint Adaları'ndaki İngiliz ve Hollanda kolonilerinin her ikisinin de doğal kaynaklarını kontrolü altına almaktı.

Bir Amerikan bağlaşığı olan Filipinler, bu tür bir ilerleyişin cenahındaydı ve bu yüzden de saldırıya uğrayacaktı, neticede ABD'yle savaş kaçınılmazdı.

Britanya, Avrupa Savaşı'yla uğraştığı ve diğer kolonyal güçlerin anavatanları Alman işgalinde olduğu için Japonya'ya asıl tehdit Birleşik Devletler Pasifik Filosu'ndan gelecekti – Birleşik Devletler Ordusu olmasa da, Birleşik Devletler Donanması ürkütücüydü. Bu nedenle Pearl Harbor'a işin başında vurula-

Japon saldırısından kısa bir süre önce Pearl Harbor huzur içinde. Ford Adası uçuş pisti ve solundaki "Muharebe Gemileri Sırası" ana hedefler olacaktı, fakat daha soldaki petrol tankları kurtulacaktı.

Pearl Harbor'a taarruz için hazırlanmış Japon hava mürettebatı uçaklarına biniyor, 7 Aralık 1941.

Saldırıdan sonra Ford Adası havaalanı. Arka planda limandaki gemiler yanıyor.

cak darbe, istedikleri topraklara el koyması için Japonya'ya zaman kazandıracaktı. Japonya'nın, bundan sonra yeni imparatorluğun çevresinde yapacağı tahkimat öylesine göz korkutucu olacaktı ki, (Japon liderlerine göre) yorgun ve çökkün Amerikalılar saldırmaya cesaret edemeyecek, tam aksine barış isteyeceklerdi.

Amerikan Önlemleri

Taarruzdan haftalar önce Birleşik Devletler hükümeti, şifre kırma istihbaratı sayesinde bir Japon askeri baskınının eli kulağında olduğunu biliyordu. Muhtemel hedefin Filipinler olacağını ve Hawaii için asıl tehlikenin, Japon casuslar tarafından gerçekleştirilecek bir sabotaj olduğunu düşünmüşlerdi. Bununla birlikte savaştan beri iddia edilmektedir ki, Başkan Roosevelt ve hükümeti Japon planlarını biliyorlardı, fakat yeterli önlem almadılar, böylece Amerikan halkını savaşa girilmesi için yanlış yöne sevk edebildiler. Bu iddia için gerçek bir kanıt bulunmamaktadır.

Pazar sabahı saat 07.45'ten itibaren Japon uçakları, iki dalga halinde iki saat boyunca Oahu'daki demirlemiş gemilere ve muhtelif hava sahalarına hava akını gerçekleştirdiler. Bu baskınların sonunda 2.403 Amerikalı öldü, limandaki diğer gemilerin yanı sıra sekiz Birleşik Devletler zırhlısının altısı battı ve 188 Amerikan uçağı tahrip edildi. Japonlar 29 uçak, 5 cep denizaltısı ve 1 büyük denizaltı kaybetmişti. Birleşik Devletler tarafındaki bir dizi yanlış, Japonların işini kolaylaştırmıştı: Radar uyarıları dikkate alınmadı; uçaksavar mühimmat sandıkları kilitliydi; ve uçaklar karada kolay hedef konumundaydılar, çünkü sabotaja karşı kolay korunmaları için yan yana park edilmişlerdi.

Başkan Roosevelt'in "alçaklığın günü" diye nitelediği saldırı karşısında şok geçiren Amerikan halkı, tam bir kararlılıkla geleceği için dövüşecek ve karşı konulmaz güçleri kesin zaferi getirene kadar kavgasını sürdürecekti. Ellerinin altında hâlâ önemli bir zenginlik vardı. Pasifik Filosu'nun uçak gemileri bu uğursuz pazar günü şans eseri limanda değildi, bu şans anı Japonların dize getirilmesinde kullanılacak yöntemlere işaret ediyordu.

Pearl Harbor'da kendi çıkarlarına karşı eylemde bulunanlar sadece Japonlar değildi. Hitler, 11 Aralık 1941 tarihinde Amerika'ya savaş ilan etti. ABD, şimdi Avrupa'da da savaşmak durumundaydı.

YAMAMOTO ISOROKU

Amiral Yamamoto (1884–1943), ölümüne kadar, Japonya'nın ana deniz gücünün savaştaki en önemli komutanıydı; şifre kırma istihbaratından gelen bilgi doğrultusunda faaliyet gösteren Amerikan avcı uçakları tarafından uçağının düşürülmesiyle hayatını kaybetti. Savaştan önce Japonya deniz havacılığının gelişiminde büyük rol oynamıştı ve Pearl Harbor taarruzunun mimarıydı. Öte yandan, ABD ile savaşa girmeye muhalefet etmişti; ilk aylarda filosunun zaferler kazanacağını, fakat daha sonra Japonya'nın kesinlikle yenileceğini belirtmişti. Öngörüleri kesinlikle doğru çıktı.

Amiral Yamamoto, harita masasında çalışıyor.

Zırhlılar ve Muharebe Kruvazörleri

Bu "ana muharebe gemileri", en büyük topları ve en kalın zırhlarıyla geleneksel olarak deniz savaşının belirleyicisi olarak görüldüler. II. Dünya Savaşı, zırhlılar arasında çok az çatışmaya şahit oldu, fakat bu gemiler yine de hayati rol oynadılar.

Büyük ülkelerin donanmaları, II. Dünya Savaşı'nda, I. Dünya Savaşı ile 1920'li yıllarda ve 1930'ların sonlarından itibaren inşa edilmiş daha modern gemileri kullanarak savaştılar.

İki savaş arası dönemde, görevdeki zırhlıların sayısı ve yeni gemilerin maksimum büyüklükleri, 1922 yılında imzalanan Washington Deniz Antlaşması ve sonraki antlaşmalarla sınırlandırılmıştı. Britanya, ABD ve Japonya'ya sırasıyla 15, 15 ve 10'ar adet gemi için izin verilmişti; Fransa ve İtalya için bu rakamlar daha azdı. Almanya da, savaş yaklaştıkça donanma yarışına katılacaktı, fakat diğer hiçbir donanmanın önemli denecek bir zırhlısı yoktu.

I. Dünya Savaşı döneminden beri varlığını sürdüren iki tür gemi vardı: Zırhlılar (bütün önemli donanmaların elinde mevcuttu) ve muharebe kruvazörleri (sadece Britanya ve Japonya'da bulunuyordu). Her ikisi de benzer silahlara sahipti ve büyüklük olarak birbirlerinin neredeyse aynısıydılar, fakat muharebe kruvazörleri yüksek hız uğruna daha ince bir zırhla inşa edilmişlerdi ki, bu kombinasyon, I. Dünya Savaşı'nda her zaman başarılı olmamıştı. II. Dünya Savaşı'nda kullanılan gemiler, daha yüksek hız ve kalın zırhı bir araya getirdi ve bunlara bağlı olarak da boyutları büyüdü.

USS *Mississippi* (New Mexico sınıfı, 1917 yılında inşası tamamlandı) 1939 yılında hâlâ görevde olan tipik bir I. Dünya Savaşı gemisiydi. 33.000 tonluk deplasman üzerinde 12 x 14 inçlik (355 mm) toplar ana silahlarıydı, 21 deniz mili hız yapabilirdi ve 355 mm'lik (14 inç) kalınlığına kadar yan zırhla korunuyordu.

1939 yılında görev yapan bütün eski ana muharebe gemileri, iki Dünya Savaşı arasındaki yıllarda bir ölçüde modernize edilmişlerdi. Bu değişiklikler temel olarak onların uçaksavar kapasitelerinin geliştirilmesi için yapıldı. Daha fazla uçaksavar topla donatıldılar, bunların bazıları suüstü gemilere karşı da kullanılabilen çift maksatlı tasarımlardı. Örneğin, HMS *Queen Elizabeth* 1915 yılında hizmete girdiğinde 2 x 3 inçlik (76,2 mm) uçaksavar silahları ile

USS *North Carolina* 1942 yılında Amerika açıklarında, Birleşik Devletler Pasifik Filosu'na katılmadan hemen önce.

HMS *DUKE OF YORK*

Beş adet King George-V sınıfı gemiden üçüncüsü olan *Duke of York*'un en dikkat çekici başarısı, Almanya'nın *Scharnhorst*'unu 1943 yılı sonunda batırmasıydı. Sınıfın sıra dışı iki adet dörtlü ve bir adet ikili taretten oluşan ana top sistemi, başlangıçta sıkıntılıydı, fakat neticede verim sağlandı.

HİZMETE GİRİŞ: 1941
DEPLASMAN: 37.500 ton
HIZ: 30 deniz mili
KUŞAK ZIRHI: 15.4 inç (39 cm) maksimum
SİLAHLAR: 10 x 14 inç (355 mm) + 16 x 5.24 inç (133 mm) top

donatılmışken, savaşa 20 x 4.5 inçlik (114.3 mm) çift maksatlı ikincil toplarla başladı. Güverte zırhı da, bombalara ve uzun menzilli top ateşine karşı korunmasını geliştirmek amacıyla çoğunlukla artırılmıştı. Bu değişiklikler, genellikle deplasmanı artırma eğilimindeydi (antlaşmayla yasaklanmıştı) ve bu artış, kısmen daha hafif, fakat çok daha güçlü motorların montajıyla telafi edilmişti.

Antlaşmaya Uygun Son Gemiler

Savaş yaklaştıkça Britanya ve Birleşik Devletler'in her ikisi de, bu eğilimlere uygun modern gemi inşasına başladılar. Aynı zamanda antlaşmanın limitleri içinde kalmak için çaba gösterdiler.

Birleşik Devletler Donanması'nın iki adet North Carolina ve dört adet South Dakota sınıfı gemisi, 9 x 16 inçlik (406 mm) ve 20 x 5 inçlik (127 mm) çift maksatlı toplarını 37.000 tonluk deplasman üstünde taşıyordu; azami hızları 27 deniz miliydi. Britanya'nın King George V sınıfı (savaşta hizmet eden son İngiliz sınıfı), biraz daha zayıf ana top gücüne ve kalın zırha sahipti. Amerika'nın savaşın son dönemindeki Iowa sınıfı (dört gemi), önceki tasarımların üçte birinden daha fazla deplasman ve uçak gemisi kuvvetlerine refakat etmek için yüksek bir azami hıza sahipti. Bunlar o dönemde Birleşik Devletler Filosu'nun kalbini oluşturdular.

Mihver'in Devleri

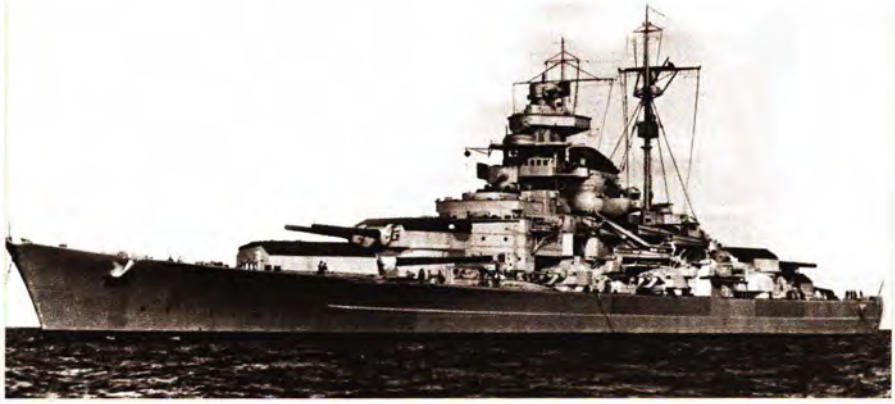
Almanya'nın *Bismarck* ve *Tirpitz*'i savaş öncesi inşa edilseler de, antlaşma limitleri dikkate alınmamıştı. Her iki gemi 42.000 tonun üzerindeydi ve zırhları çok güçlüydü, fakat eski moda ikincil silahları, birbirinden ayrı suüstü ve uçaksavar toplarından oluşuyordu.

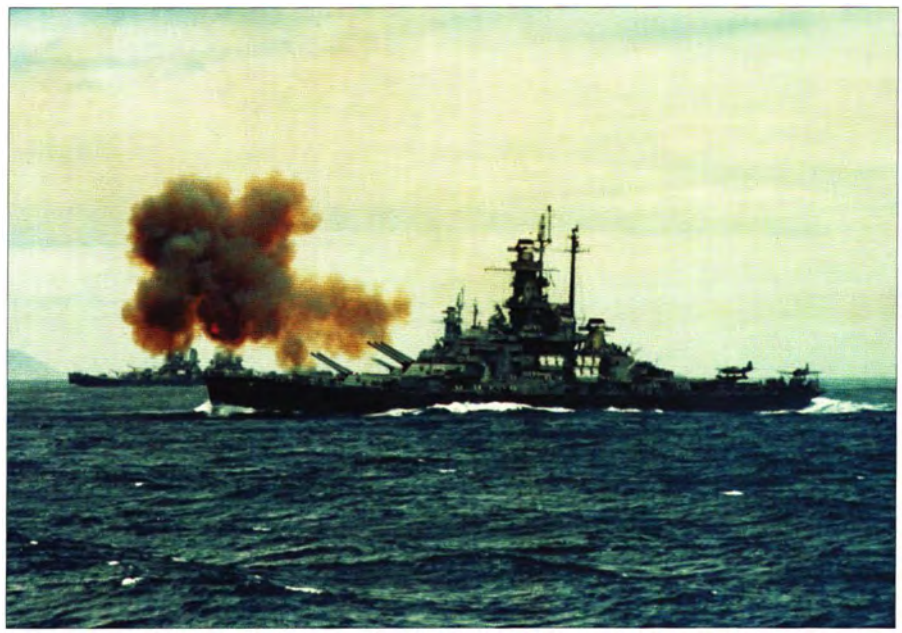
Japonların en modern muharebe gemileri, hepsinden daha büyüktü. 65.000 tonluk *Yamato* ve *Musashi* (iki kardeş gemi planlanmış, fakat muharebe gemisi olarak inşa edilmemişlerdi) 9 x 460 mm'lik (18.1 inç) ana toplarla, çok sayıda tali silah taşıyordu ve 406 mm (16 inç) kalınlığında zırhları vardı. İronik bir biçimde o ana kadar inşa edilmiş en güçlü gemi olmalarına rağmen gerçekte bu iki gemi, denizdeki yeni hava taarruzu tehditlerine boyun eğen az sayıdaki II. Dünya Savaşı muharebe gemisinin arasındaydı.

TIRPITZ

Kardeş gemisi *Bismark* gibi *Tirpitz* de, Almanya'nın pek işine yaramadı. *Tirpitz* ana toplarını bir düşman gemisine karşı hiç ateşlemedi ve sonunda RAF tarafından 1944 yılında batırıldı.

Hizmete Giriş: 1941
Deplasman: 42.000 ton
Hız: 30 deniz mili
Kuşak Zırhı: 32 cm (12.6 inç) maksimum
Silahlar: 8 x 38 cm (15 inç) + 12 x 15 cm (5.91 inç) top

USS *Indiana*, (Güney Dakota sınıfı) 1945 yılında Japon kıyılarını bombalıyor.

ABD Savaşta

Savaş, Birleşik Devletler'e, savaşan diğer ulusların hepsinden daha lütufkâr davrandı. Ülke, savaş önemli muharip ülkelerin her birinden daha düşük zayiat oranıyla tamamladı ve Amerikan halkı, genel olarak savaşın getirdiği ekonomik canlanma sayesinde zenginleşti.

Başkan Roosevelt, 1940 yılının sonunda Amerika'nın "demokrasinin cephaneliği" olması yönündeki arzusunu açıklamıştı. Pearl Harbor'dan önce dahi bu arzu, hızla bir gerçeklik haline geliyor ve sonuçları, ABD'yi ve dünyanın geri kalanıyla olan ilişkilerini dönüştürüyordu. 1939 yılında bilgi sahibi olan hiçbir gözlemci, ülkenin potansiyel gücünden şüphe duymazdı, fakat Avrupa'da savaş başladığında ABD'deki işgücünün yüzde 15'i işsizdi, fabrikalar âtıldı ve ekonomik göstergeler, iç karartıcı bir tabloyu teyit ediyordu.

1945 yılı itibariyle çok şey değişmişti. Savaş boyunca ABD, inanılmaz sayıda askeri uçak (300.000), tank (86.000) ve çok büyük miktarlarda akla gelebilecek her çeşitten askeri teçhizat imal etti. ABD Silahlı Kuvvetleri, dünyanın en cömertçe teçhiz edilen ordusuydu ve Amerikan üretimi, onların levazımından başka İngiliz ihtiyaçlarının tahminen yüzde 25'ini, Sovyet talebinin yüzde 10'unu ve diğer Müttefik kuvvetlerin gereklerini büyük ölçüde karşıladı.

Uçak motoru imalatı, Amerikalı kadınlara açılan pek çok yeni iş alanından biriydi.

1942 yılında M3 tanklarını üreten Chrysler'in Detroit'teki fabrikası.

Savaş boyunca Birleşik Devletl
Ordusu'nda yaklaşık 15 milyon e
keğin yanı sıra 350.000 kadın hi
met etti. Bu rakam sadece Sovye
ler tarafından aşıldı. 1942 yılı
dan itibaren bu devasa askeri kur
luşlar, dünyanın en büyük bina
olan ve Washington DC'de yakı
zaman önce açılmış bulunan Pent
gon tarafından denetlendi.

Pentagon'un kalbi, yeni oluştı
rulmuş bir bölüm olan ABD Gene
kurmay Başkanlığı'ydı; silahlı kuv
vetlerin başkanlarından oluşan k
mite, Amerikan planlamasını koo
dine etti ve İngiliz muadilleriyle b
raber çalışan, etkili irtibata sahip b
organizasyon geliştirdiler. Her n
kadar pek çok anlaşmazlık çıksa d
İngiliz-Amerikan planlaması, kaı
risli liderleri ve servisler arası tehl
keli rekabet nedeniyle kaotikleşe
Alman ve Japon muadillerinkin
den çok daha etkiliydi. ABD Gene
kurmayı'nın organizasyonu, Mütt
fiklerin zaferinde kesinlikle ço
önemli bir etkendi.

1941 yılı Aralık ayında Kongr
Başkan'a daha önce hiç olmadığı k
dar fazla icra yetkisi veren Savaş Ye
kileri Yasası'nı onayladı. Savaş ekc
nomisinin farklı boyutlarını yönler
dirmeleri için bir dizi devlet organ
oluşturuldu – en önemlileri arasın
da Savaş Üretim Komitesi ve Sava
Seferberlik Dairesi vardı. İnsan
gücü belki de en önemli hususu
Zorunlu askerlik, çoğu ülkedekinin
aksine ABD'de asla fazla derine in
memişti – örneğin çok az evli adam
askere alınmıştı. Askere alınma

1941 yılında Birleşik Devletler karne sistemi o kadar hoşgörülüydü ki, bu sürücü deposunu doldurduğu gibi, boş bir bidonu da doldurabiliyor.

yan erkekler, savaş işlerini üstlenmek zorunda değildi ve kadınlar, hiçbir şekilde çalışmaya ya da hizmet etmeye zorlanmadılar.

Büyük işletmeler ve sıradan insanlar savaş sırasında zenginleştiler. Şirket kârları patladı ve buna bağlı olarak tarım ürünlerinin fiyatları da. Ücretler reel olarak yüzde 50 artı. Ev dışında çalışan kadınların sayısı da yaklaşık üçte bir oranında artarak toplam işgücünün yüzde 22'sine çıktı. Daha önce ücretli çalışan kadınlar genellikle genç, bekâr ya da çocuksuzdu; fakat savaş sırasında daha yaşlı kadınlar ve anneler de iş buldular.

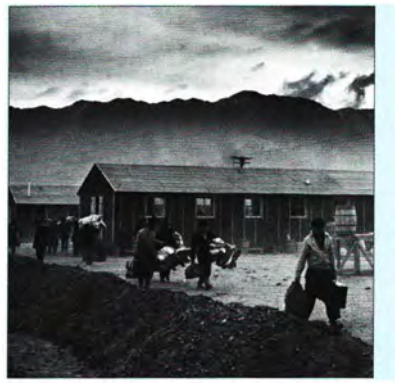
Her ne kadar "erkeklerin işini" yapan kadınlar fikri sıklıkla gündeme getirilse de, gerçek biraz farklıydı. İşgücüne katılan çok az kadın, daha önce erkekler tarafından yapılan işleri üstlendi; kadınlar çoğunlukla yeni işleri üstlendiler, genellikle de önceden mevcut olmayan işleri.

Tersanede çalışan prototip karakter Rosie the Riveter'in [Perçin Ustası Rosie] mevcudu çok azdı, çünkü gemi inşası konstrüksiyonun daha modern kaynaklarına doğru hızla yol alıyordu. Gerçekte savaşın üretimi canlandırmasının merkezinde üretkenlikteki bu tür yoğun gelişmeler yer alıyordu: Yeni teknolojiler, daha iyi makineler, seri üretim hattının daha yoğun kullanımı ve daha fazlası.

Her ne kadar pek çok kadın çalışıyor ve zenginleşiyor olsa da, erkeklerin benzer işleriyle karşılaştırıldığında onlardan üçte bir oranında daha az ücret alıyorlardı. Aynı durum Afrikalı-Amerikalılara ve ırk olarak dezavantajlı olanlara da uygulandı. Onların ücretleri, savaş sırasında beyazlarınkinden daha hızlı yükseldi, fakat hâlâ arada büyük bir fark vardı ve ırkçılık, hem sivil hem de askeri yaşamda yaygın olarak var olmaya devam etti. Askeri birimler ırk temelinde ayırıma tabi tutuldu ve beyaz ırktan olmayan çok az kişinin muharebe düzenlerinde yer almasına izin verildi ve çok daha azı subay oldu.

JAPON AMERİKALILAR

1941 yılında kıta ABD'sinde yaşayan 120.000'in üzerinde Japon vardı (bunların yüzde 60'tan fazlası Birleşik Devletler vatandaşıydı) ve Hawaii nüfusunun üçte birinden fazlası Japon soyundandı. Çok yakından izlenseler de, Hawaii'de bulunanların normal bir yaşam sürmesine izin verildi. Bununla birlikte 1942 yılının ilk dönemlerinde Amerika'nın Batı sahili boyunca yaşayan neredeyse bütün Japonlar, iç bölgelerdeki bir dizi iğrenç toplama kampında tehcir edildiler ve 1944 yılının sonuna kadar bu kamplarda tutuldular. Casusluk ve sabotaj korkusu açıklanan resmi nedendi, fakat gerçek motivasyon ırkçılıktı. Kanada da kendi Japon nüfusuna benzer bir politika uyguladı.

1942 yılında yaklaşık 110.000 Japon-Amerikalı toplama kamplarına gönderildi. Alman ve İtalyan Amerikalılar aynı muameleye maruz kalmadılar.

Japonya'nın İlk İlerleyişleri

Japonya'nın denizdeki ilk başarılarına kısa zaman sonra karadaki zaferler eşlik etti. Malaya ve Britanya'nın Singapur'daki büyük deniz üssü, 1942 yılı Şubat ayında kolayca zapt edildi ve Filipinler'deki son Müttefik tabyası, onlardan sadece biraz daha uzun süre dayandı.

Japon kuvvetleri, Pearl Harbor Taarruzu'yla aynı anda Filipinler ve Malaya'ya karşı da harekât düzenledi. Malaya'da Japon çıkarması, 8 Aralık 1941 tarihinde saat 01.00'de (yerel saatle) başladı. Bu aslında, Uluslararası Gün Değiştirme Hattı'nın etkisi nedeniyle Pearl Harbor'a 7 Aralık'ta yapılan saldırıdan çok kısa bir zaman önceydi. İlk hava taarruzları, Filipinler'deki Luzon üzerine birkaç saat sonra yapıldı.

Bu büyük hedefler kadar Japonlar, Hong Kong'u da fethetmek için hızlı bir sefer başlattılar; bu arada diğer kuvvetler, Müttefik kuvvetlerinin enerjik savunmasına rağmen Guam, Wake ve ABD egemenliğindeki diğer küçük adaları ele geçirdiler.

Malaya Taarruz Altında

General Yamaşita Tomoyuki'nin komuta ettiği 65.000 kişilik Yirmi Beşinci Ordu, seferine Güney Malaya'nın Güney Çin Denizi sahiline ve Güney Siyam'a (şimdiki Tayland) yaptığı çıkarmayla başladı. Japonları, Kara Komutanı General Arthur Percival ile birlikte Hava Mareşal Robert Brooke-Popham'ın genel komutası altındaki yaklaşık 90.000 İngiliz, Hint ve Avustralya askeri karşıladı. Japonlar, kısa zamanda hava hâkimiyetini ve HMS *Prince of Wales* ve *Repulse*'ı batırdıktan sonra denizde de kesin kontrolü ele geçirdiler.

Avrupa standartlarına göre demode olsalar da, Tip 95 türündeki bu Japon tankları, 1942 yılında Japonların ilerleyişine öncülük etmişti. Bir Tip 95 Luzon'daki çarpışmada.

Japon kıtalarının çoğu, Çin Savaşı'yla deneyim kazanmış tecrübeli eski askerlerden oluşuyordu, fakat genel inancın aksine özel bir orman eğitimi almamışlardı. Karşılaştıkları savunma mevzilerini dağıtmak için birkaç tankları ve hareket kabiliyeti için de bisikletleri vardı. Tam tersine Müttefik askerlerin çoğu oldukça kötü eğitilmişlerdi ve neredeyse her seviyede çok zayıf idare edildiler. Sonuç Müttefik kuvvetlerinin birbiri ardına zorunlu geri çekilmesi oldu.

Singapur'un Düşüşü

1942 yılı Ocak ayı sonunda Müttefik kuvvetleri, ilk Japon çıkarmalarından 950 km (590 mil) uzaklıktaki Singapur'a çekilmişti. Singapur'un zapt edilemez bir kale olduğu varsayılıyordu, fakat savunma hatları farazi bir deniz taarruzuna göre düzenlenmişti ve Johor Boğazı'nı geçerek kuzey yönünde gerçekleştirilecek bir ilerleyişi karşılamak için uygun değildi.

Z KUVVETİ'NİN BATIŞI

1941 yılının sonunda Japonya'yla ilişkiler kötüleşince İngiliz hükümeti, Japonları eylemlerinden caydırmak amacıyla Singapur'a takviye deniz kuvvetleri (Z Kuvveti) göndermeye karar verdi. İki muharebe gemisi *Prince of Wales* ve *Repulse* gönderilirken planlanan uçak gemisi gitmedi. Sorumlu Amiral, Kraliyet Donanması'nda hava gücüne en az önem verenlerden biriydi; acemice bir teşebbüste bulunarak, hava koruması olmaksızın Japonların Malaya'daki çıkarma kuvvetlerini önlemek istedi. Aksine 10 Aralık'ta İngiliz gemileri, Japonların karada üstlenmiş uçakları tarafından takip edildiler ve batırılmaları hiç de zor olmadı.

Prince of Wales, Repulse ve refakatçi bir destroyerin (öndeki) bir Japon uçağından görünüşü.

8-9 Şubat gecesi Japonlar akın akın geldiler ve savunmacıları Singapur şehrinin kenarlarına ittiler. General Percival, birlikleri taarruz kuvvetlerinden sayıca fazla olsa da (yakın zaman önce takviye edilmişlerdi) şartlı teslim olmaya karar verdi.

Bütün Malaya seferi boyunca Japonlar 10.000'den daha az zayiat vermişti. Müttefiklerin buna yakın sayıda ölü ve yaralısı vardı, fakat buna ilave olarak yaklaşık 130.000 asker, acımasız Japonlarca tutsak edildi; bu tutsaklıktan çoğu sağ çıkamayacaktı.

Filipinler

Japonların Filipinler'i zaptı çok hızlı olmuştu. Zorunlu olarak çoğu, Filipin takımadalarına dağıtılmış olsa da General Douglas MacArthur, 110.000 Filipinli asker ve 30.000 Amerikalıdan oluşan savunma kuvvetine komuta etti. Teçhizat ve eğitim zayıftı, fakat destek olarak 200'ün üzerinde Amerikan uçağı vardı. Ancak MacArthur'un çapsızlığı, Pearl Harbor haberleri ulaştıktan sonraki saatlerde bunların pek çoğunun karada baskına uğramasına zemin hazırladı. O andan itibaren Japonlar havada kontrolü ele geçirdiler. Pearl Harbor öncesi planların öngördüğü gibi, Birleşik Devletler Donanma Kuvvetleri'nin ulaşma imkânı kalmayınca Japonlar, denizde de egemenliği ele geçirdiler.

General Homma Masaharu'nun On Dördüncü Ordu'sundaki birlikler, 10 Aralık'ta Luzon ana adasına çıkarma yaptılar, bunları ayın 22'sinden sonra daha büyük kuvvetler izledi. MacArthur, bozulmuş Müttefik kuvvetlerine Bataan Yarımadası'na geri çekilmelerini emretti. Kuvvetler 1942 yılı Ocak ayı başında çekildiler.

Amerikalı ve Filipinli askerler, Bataan Yarımadası'nın savunması sırasında ateş altındalar.

Müttefikler burada 9 Nisan'a kadar dayandı. Bunun bir nedeni de hücum eden Japon birliklerinin bir kısmının Japon taaruzunun başka aşamalarında görevlendirilmek üzere geri çekilmesiydi. Tahkim edilmiş Corregidor Adası 6 Mayıs'a kadar teslim olmadı. Yine pek çok Müttefik askeri, vahşi bir tutsaklığın eline düştü.

Bu arada MacArthur'a, Mart ortasında Avustralya'daki Müttefik kuvvetlerin komutanlığını üstlenmesi için oradan ayrılması emredilmişti. MacArthur ayrılırken söz verdi: "Geri döneceğim."

Singapur'un teslim oluşu, 15 Şubat 1942. General Yamaşita, General Percival'e derhal imza atması için ısrar ediyor.

Japonya'nın Devam Eden Başarıları

Malaya ve Filipinler düşmeden önce de Japon kuvvetleri Burma içlerine akın ediyor ve Hollanda Doğu Hint Adaları boyunca çıkarma yapıyorlardı. Oradaki seferleri de daha öncekiler kadar hızlı ve başarılı olacaktı.

Japon birlikleri, 14 Aralık 1941 tarihinde Burma'ya hareket ettiler. Gerçek anlamda taarruz, 20 Ocak 1942 tarihinde General Iida Shojiro'nun On Beşinci Ordu'sunun iki tümeni Tayland sınırından Moulmein'e doğru harekete geçtiğinde başladı. Müttefik kuvvetler başlangıçta etkili mücadeleyle ağır ağır geri çekildiler. Şubat'ın 23'ünde Sittang Nehri üzerindeki hayati bir köprü, Hint birlikleri ters taraftayken havaya uçuruldu. Bu aşamadan sonra çekilme, bozguna döndü.

Japonlar, Malaya'dan gelen askerlerle takviye edildiler; şimdi sefer tamamlanmıştı ve Rangoon, Mart'ın 8'inde düştü. Daha fazla Japon birliği, Tayland'dan harekete geçti ve elde kalan İngiliz kuvvetlerini Hindistan'a doğru kuzeye ittiler. Amerikalı General Joseph Stilwell'in kumanda ettiği Çinli birlikler muharebeye katıldılar, fakat onlar da yenildiler. Müttefik kuvvetinin son kalıntıları, Mayıs'ın ilk günlerinde Hindistan'a ulaştı.

Japon işgalciler geçerken, endişe içindeki Burmalılar yol kenarında bekliyorlar.

Japonların Tip 89 tanklarının 1942 yılındaki ilerleyişi. Hafif zırhlı ve düşük güçlü 57 mm'lik (224 inç) topuyla Tip 89, daha sonraları asıl olarak Çin'deki savaşta kullanıldı.

Hayati Petrol Alanları

Hollanda Doğu Hint Adaları, özellikle Sumatra'dakiler olmak üzere çok zengin petrol alanları ve belli başlı metal cevherleri ve diğer önemli ticari malların üretimiyle, Japonya'nın planladığı ilerlemenin en büyük ödülüydü. Japonların hava ve deniz üstünlüğü, ilerleyişlerindeki kilit etmendi.

Karadaki ana kuvveti oluşturan General Imamura Hitoşi'nin On Altıncı Ordu'sundan muhtelif birliklerle birlikte üç ana taarruz kolu vardı. On Altıncı Ordu ilkin, Caroline Adaları'ndaki Japon sömürgelerinden güneydeki Filipin adası Mindanao'ya hareket etmişti. Ocak ayının ilk günlerinde paraşütçü birlikleri ve denizden çıkarma yapan kuvvetler kullanılarak, Timor ve Doğu Cava yönünde güneye doğru dönüşümlü

Japon piyadesi, 1942 yılı Nisan'ında Burma'daki Yenangyaung petrol sahalarını ele geçiriyor. Yabancı petrol sahalarına ulaşım, Japonların temel amacıydı.

ilerlemeye geçmeden önce, Borneo ve Celebes'e güçlü bir darbe indirildi. Aynı anda diğer kuvvetler, Borneo'nun kuzey sahilinden çıkarma yaptılar ve Şubat sonu/Mart başı gibi Sumatra ve Batı Cava'ya girdiler. Burada bulunan Hollanda ve diğer Müttefik kuvvetleri, 8 Mart'ta teslim oldular.

Yeni Deniz Zaferleri

Sefer sırasında bir dizi deniz çarpışması yaşanmış, Müttefiklerin saflarında Hollandalı Amiral Karel Doorman komutasında Hollanda, Britanya, Avustralya ve Birleşik Devletler Donanması'na ait gemiler savaşmıştı. Müttefik kuvveti, 27 Şubat 1942 tarihinde Cava Denizi Muharebesi'nde yenildi ve bu yenilgiyi izleyen iki gün boyunca devam eden çarpışmalar sonucu yok edildi.

Avustralya yönetimindeki topraklar da düştü. Ocak ayında Japonlar, Yeni Britanya'daki (Yeni Gine'nin Avustralya mandasındaki toprağının bir bölümü) Rabaul'u ele geçirdiler ve orada önemli bir üs inşa etme kararı aldılar. 19 Şubat'ta Pearl Harbor taarruz kuvvetinden dört uçak gemisi, Kuzey Avustralya'daki Darwin'e yapılan tahripkâr bir baskına öncülük ettiklerinde, deniz güçlerinin üstünlüğünü harekât alanında ortaya koydular. 8 Mart'ta Japon birlikleri, Papua'nın güney kıyısındaki Port Moresby'e planlanan ilerlemenin ilk aşaması olarak Yeni Gine adasındaki Lae ve Salamua'ya çıkarma yaptılar.

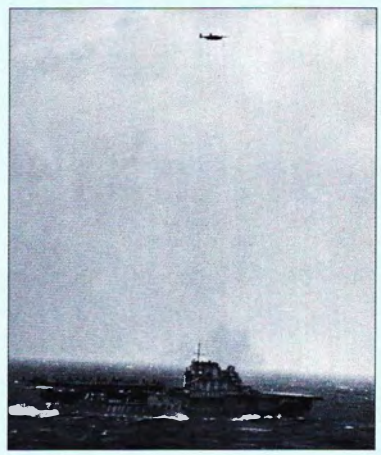
Muhtelif Japon çıkarmalarını destekledikten sonra uçak gemisi kuvveti, Seylan'a ve İngiliz Hint Okyanusu ticaretine taarruz etmek için Mart ayında batı yönünde ilerledi. Ana İngiliz ve Japon deniz kuvvetleri birbirlerine karşı çarpışmaya girmediler, fakat iki İngiliz kruvazörü ve küçük bir uçak gemisi batırıldı. Colombo ve Trincomalee limanları çok şiddetli baskınlara uğradı, bu arada yardımcı bir Japon kuvveti, Bengal Körfezi'nde çok sayıdaki ticari gemiyi batırdı.

Japonlar geniş bir alanda hayret uyandırıcı bir dizi zafer kazanmıştı, fakat ihtiraslı general ve amiraller daha da ileri gitmeyi planladılar. İlkin Yeni Gine'ye taarruz etmeyi istediler ve yakında (Japon Anavatan Adaları'nda moral bozucu bir etki yapan Doolittle Baskını'nın kızgınlığıyla) Orta Pasifik'teki Midway'e doğru ilerleyeceklerdi.

DOOLITTLE BASKINI

1942 yılının ilk aylarında Birleşik Devletler uçak gemileri, muhtelif Pasifik adalarına yaptıkları küçük saldırılarla Japonlara darbe indirmeye başladı. Nisan ayında daha zorlu bir planla Tokyo'ya saldırı gerçekleştirildi. 18 Nisan'da kıyıdan 1.000 km (625 mil) uzaktaki uçak gemisi *Hornet*'ten, Albay James Doolittle tarafından kumanda edilen 16 adet Ordu Hava Kuvveti B-25 bombardıman uçağı havalandı. Bu baskınlarla Japonya başkentine ve üç diğer şehre küçük hasarlar verildi. Saldırı ABD'de büyük bir moral artışına yol açtı ve Japon liderlerin, kendilerinin felaketine yol açacak Midway Taarruzu'nun akıllarına yatmasına sebep oldu.

Bir B-25 uçağı Tokyo'ya doğru yola çıkıyor. B-25'i uçak gemisinden havalandırmak dikkat çekici bir beceriydi, fakat böylesi bir görev için yeterli menzile sahip deniz uçağı yoktu.

Mercan Denizi ve Midway

Bu iki muharebe, savaşan gemilerin birbirlerinin görüş alanına asla girmediği tarihteki ilk deniz çarpışmasıdır. Bu muharebeler, deniz savaşında uçak gemilerinin artık hâkim silahlar olduğunu teyit etmiştir.

Japon komutanlar, 1942 yılı Mayıs ayına girildiğinde fetih alanlarını Güney Papua'daki Port Moresby'ye çıkarma yaparak genişletmek istediler. Böylece uçakları, buradan Avustralya'daki hedeflerine ulaşabilirdi. Şifre kırma istihbaratıyla uyarılan Müttefik deniz kuvvetleri, onları durdurmak için bölgeye gönderildiler.

Müttefik kuvvetlerine, Amerikan ve Avustralya kruvazör ve destroyerleriyle desteklenen uçak gemileri USS *Lexington* ve USS *Yorktown* öncülük ediyordu. Onların karşısında üç ana Japon kuvveti vardı: Port Moresby işgal gücünün kıta nakliye ve refakat gemileri; küçük uçak gemisi *Shoho* ve 4 kruvazörden müteşekkil örtme kuvveti ile *Zuikaku* ve *Shokaku* etrafında üslenmiş bir uçak gemisi vuruş kuvveti. Ayrıca küçük bir müfreze, Solomon Adaları'ndaki Tulagi'ye orada bir üs kurmak amacıyla çıkarma yapacaktı.

TEMEL VERİLER-MIDWAY

YER: Orta Pasifik, Midway Adası'nın yakını

TARİH: 4 Haziran 1942

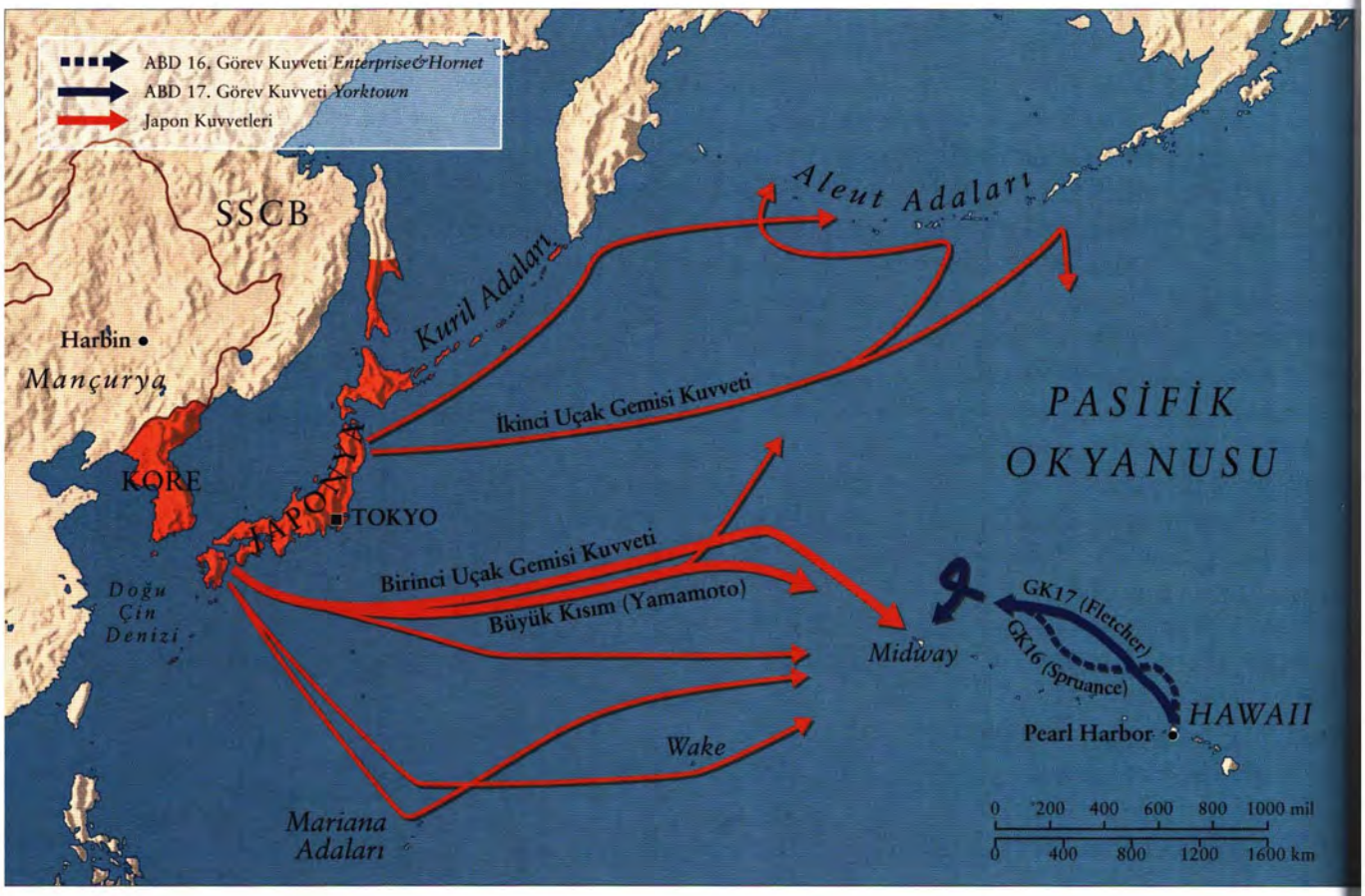
SONUÇ: 4 Japon uçak gemisi batırıldı; Japonlar denizdeki üstünlüklerini kaybettiler.

MIDWAY MUHAREBESİ

Pasifik'teki diğer muharebelerde olduğu gibi, Midway için yapılan Japon planı da fazlasıyla karmaşıktı ve ana hedefler üzerine yoğunlaşmada başarısız oldu.

MERCAN DENİZİ MUHAREBESİ

İlk çatışmalardan sonra, esas muharebe 7 Mayıs'ta başladı. Birleşik Devletler uçakları *Shoho*'yu batırdı; buna karşılık Japon uçak gemileri, bir Amerikan tanker ve destroyerini batırdı. Topyekûn uçak gemile-

ri muharebesi, ayın 8'inde gerçekleşti. *Lexington*'ı batıran ve *Yorktown*'a ağır hasar veren Japonlar daha iyi durumdaydı. Bununla birlikte *Shokaku* da ağır yara almış ve *Zuikaku*'nun uçaklarının pek çoğu tahrip edilmişti. Gemilerden hiçbiri, sıradaki Midway harekâtına katılabilecek durumda değildi ve Port Moresby işgali iptal edildi.

Midway Planı

Japon Donanması'nın Başkomutanı Amiral Yamamoto, çoktan beridir farkındaydı ki, eğer Birleşik Devletler uçak gemisi kuvvetini tahrip edemezse, Pearl Harbor'daki zaferi eksik kalacaktı. Orta Pasifik'in uzak noktasında Pearl Harbor doğrultusunda bulunan Midway'i fethetmeyi planladı, bu hareketin Amerikalıları muharebeye zorlayacağından emindi.

Japonya'nın planı, Midway'e farklı yönlerden yaklaşan nakliye ve örtme kuvvetleriyle onlar için tipik olan karmaşık bir yapıdaydı. İki küçük uçak gemisi ve diğer büyük savaş gemileri Aleut Adaları yönünde şaşırtma yaparken esas kuvvetler, dört uçak gemisi, bir muharebe gemisi ve kruvazör grubundan oluşacaktı.

Japonlar adına üzücü olan şey, niyetlerinin bir kez daha Birleşik Devletler şifre kırma servisleri tarafından keşfedilmesiydi. Bu nedenle Amerikalılar, Aleut kuvvetlerini göz ardı edebildiler (böylece Aleut kuvvetlerinin değerli uçak gemileri boşu boşuna ziyan oldu) ve Japonlar orada olduklarını öğrenmeden önce en güçlü birimlerini Midway yakınında topladılar. Amerikalılar, *Hornet* ve *Enterprise* uçak gemilerini ve aralarına son dakikada çok hızlı bir onarım görmüş *Yorktown*'ın da katıldığı destek gemilerini konuşlandırdılar (Japonlar *Yorktown*'ın çok daha uzun sürü hizmet dışı kalacağına inanmışlardı).

Japon uçak gemisi *Shokaku*, Mercan Denizi Muharebesi'nde taarruz altında ve alevler içinde.

Midway'de bir Japon torpili, uçaksavar savunmasına rağmen *Yorktown*'ı can evinden vuruyor.

Esas muharebe, 4 Temmuz'un erken saatlerinde Japonların Midway Adası'na hava taarruzuyla başladı. Bu taarruzların yeterince başarılı olmadığını düşünen ve Amerikan uçak gemilerinin varlığının o an için farkında olmayan Japon uçak gemilerinin komutanı Amiral Nagumo Chuichi, Midway'e yeni bir saldırı için hazırlık yapılmasını emretti.

Bütün bunlar gerçekleşirken, Midway Adası'ndan ve sonrasında Amerikan uçak gemilerinden taarruz uçakları zuhur etti. Japonların avcı perdesi bunların çoğuyla kolayca başa çıktı, fakat *Enterprise*'ın son pike bombardıman uçağı grubu, *Agaki*, *Kaga* ve *Soryu*'ya öldürücü hasarlar verdiler (üçü de daha sonra batacaktı). Dördüncü Japon uçak gemisi *Hiryu*, *Yorktown*'a ağır hasar veren son bir hava saldırısı gerçekleştirdi, fakat *Hiryu*'nun kendisi de ölümcül bir darbe aldı. Yamamoto, Midway harekâtını askıya aldı.

Yorktown 7 Temmuz'da bir Japon denizaltısı tarafından batırılsa da, Midway müstesna bir Amerikan başarısı olmuştu. Japon filosunun belkemiği imha edilmişti; sadece kaybedilen gemiler değil, çoğu iyi eğitimli hava mürettebatı da hemen ikame edilemeyecekti.

Bir Devastatör torpil-bombardıman uçağı filosu, Midway'de *Enterprise*'ın üzerinde kalkmaya hazır durumda.

Uçak Gemileri

Hava gücü tutkunları, 1920'li yıllardan beri uçak gemilerinin yakında ana deniz silahı olarak muharebe gemilerini gölgede bırakacağını iddia ediyorlardı. En azından, Pasifik Okyanusu'nun sonsuzluğunda bunun doğru olduğu kesinlikle kanıtlandı.

Uçak taşıyan gemilerle ilgili çalışmalar I. Dünya Savaşı'ndan önce başlamış ve hava taarruzuna boyun eğen ilk gemi, 1914 yılında bir Japon uçağı tarafından batırılan bir Alman gemisi olmuştu. Fakat uçuş güverteleri bir uçtan bir uca uzanan ilk iki gerçek uçak gemisinin hizmete girmesi, savaşın bitmesinden kısa zaman sonra Britanya Kraliyet Donanması'nda gerçekleşti.

II. Dünya Savaşı başladığında Britanya, ABD ve Japonya'nın hatırı sayılır bir uçak gemisi kuvveti vardı ve savaş boyunca daha fazlası inşa edildi. 1939 yılında görevde olan diğer tek uçak taşıyıcısı, hiçbir muharebe görmeyecek Fransa'nın deneysel gemisi *Béarn*'dı. Bu arada Almanya bir uçak gemisi inşa ediyordu ve İtalya iki adedinin inşasına daha sonra başladı, fakat bunların hiçbiri tamamlanamadı.

Üç lider donanmanın üçü de, uçak gemileriyle ilgili fikirlerini iki savaş arası dönemde geliştirdi. Hem Amerikalılar hem de Japonlar en iyisi olduğu anlaşılan yönde ilerlediler. Onlar, uçak gemilerinin en iyi savunmasının –ve en iyi taarruz araçlarının– geminin uçakları olduğunu, bu yüzden daha fazlasının daha iyi olacağını anladılar.

Japonya ve Amerika, uçuş güvertesinin altında hava akımı için iki tarafı da açılabilen görece olarak hafifçe kapatılmış bir hangar alanı bulunan uçak gemileri inşa ettiler. Bu, uçak gemisine daha büyük bir alan sağladı.

İlk gemilerinden bazıları -Japonların *Agaki* ve *Kaga*'sı ve ABD'nin *Lexington* ve *Saratoga*'sı- oldukça büyüktü, hepsi 30.000 tonun üzerindeydi ve her biri 120 uçak taşıyabilirdi. Ayrıca, büyük hava gruplarını harekâtlar sırasında idare etmek için etkili teknikler geliştirmişlerdi.

İNGİLİZ TASARIMLARI

Britanya, ilk uçak gemisinin geliştirilmesine öncülük etmişti, fakat iki savaş arası dönemde oldukça geride kaldı. Bunun temel nedeni Kraliyet Hava Kuvvetleri'nin, –Kraliyet Donanması değil– bahri görevlerde uçak ve pilot tedarikini denetiminde tutması ve burlara düşük öncelik verilmesiydi. Ayrıca donanmanın da, her ne kadar ileri yangın kontrol sistemlerinin gelişimine öncülük etmiş olsa da, uçak kapasitesini düşüren "kapalı" hangarlı güverteleri tercih etmesi bu duruma yol açmıştı.

1930'lu yılların sonunda fark edildi ki, demode uçaklar, uçak gemilerini korumakta yetersiz kalıyor-

IJNS *KAGA*

II. Dünya Savaşı'nın başında *Kaga* gibi görevdeki en büyük uçak gemileri, I. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra orijinalde muharebe gemisi ya da muharebe kruvazörü olarak planlanan teknelerden dönüştürülmüştü. 1936 yılındaki yeniden inşa, sıradışı aşağı doğru bükümlü bacanın takılmasını da kapsıyordu. *Kaga*, Pearl Harbor Taarruzu'na ve Darwin'e yapılan saldırıya katıldı, fakat Midway'de batırıldı.

HİZMETE GİRİŞ: 1929
DEPLASMAN: 38.000 ton
HIZ: 28 deniz mili
UÇAK SAYISI: Yaklaşık 90
TOPLAR: 10 x 200 mm (7.87 inç) + 16 x 127 mm (5 inç)

Independence sınıfı hafif uçak taşıyıcısı USS *Langley*, gerisinde Essex sınıfı bir gemiyle 1944 yılında Ulithi atolünde.

du; özellikle daima karada üslenmiş uçakların, vuruş menzilinde olacağı Akdeniz'de İngilizler yeni uçak gemilerinin uçuş güvertelerini zırhlandırmak suretiyle bu süreci bir adım daha ileri taşıdılar. Bu, kapasiteyi biraz daha düşürdü; 1937 yılında inşasına başlanan HMS *Illustrious* sadece 36 uçak taşıyordu, bununla birlikte *Illustrious* ve onu takip eden beş benzerinin kapasiteleri savaş sırasında artırıldı.

Pasifik Uçak Gemileri

1941 yılında hem Japon hem de ABD Donanmaları, daha önce sözü edilen en büyük gemilere ilaveten çok daha küçük bir dizi uçak gemisiyle savaşa girdiler. Çoğu yaklaşık 18.000 ton civarındaydı ve 70-80 adet uçak taşıyorlardı. Bu kategoridekiler arasında *Yorktown, Enterprise, Hiryu* ve *Soryu* bulunmaktaydı. Diğer önemli gemiler içinde, 25.000 tonluk *Shokaku* ve *Zuikaku* ve biraz daha küçükleri *Wasp* ve *Ranger* vardı.

Japonlar, 1941-1942 yıllarında diğer türdeki gemilerden dönüştürülmüş daha küçük boyutlarda bir dizi uçak gemisini daha sahneye çıkardılar. Savaş sırasında toplam 17 uçak gemisini (büyük ya da küçük) tamamladılar. Bunların hiçbiri savaşta önemli rol oynamadı. Bunun nedeni, hepsinin yetersiz gemiler olmasından ziyade göreve çıktıkları tarih itibariyle Japonların eğitimli hava mürettebatı çekirdek kadrosunun yok edilmiş olması ve yerlerinin kolayca doldurulamamasıydı.

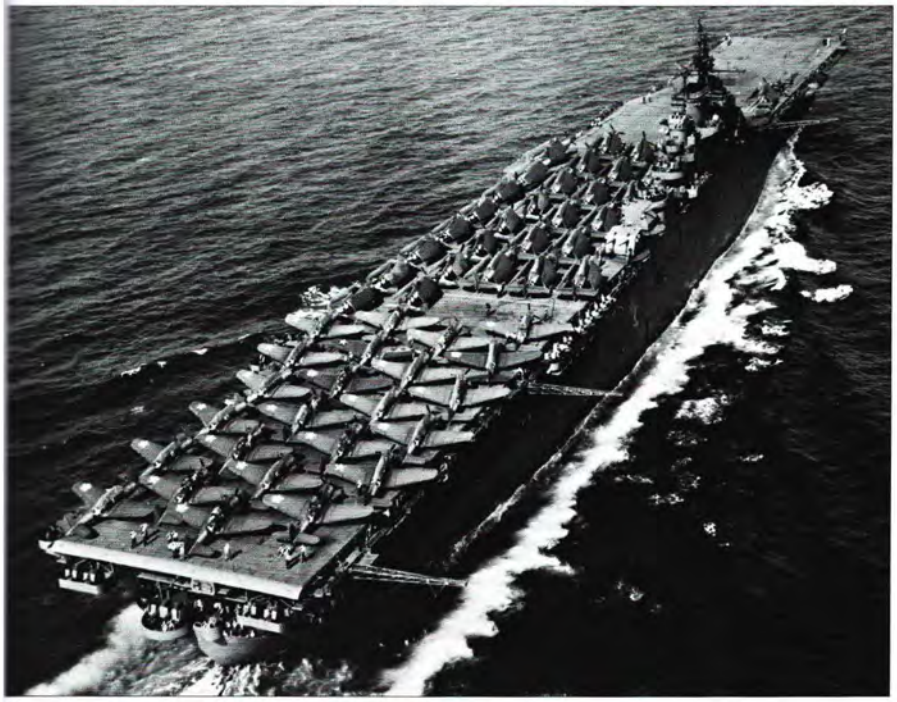
Birleşik Devletler Donanması'nın bu türden sorunları yoktu. 27.000 tonluk Essex sınıfı gemiler yüzün üzerinde uçak taşıyabilirdi; 24 adedi, 1943 yılının başından itibaren görevdeydi. Bunlara ilaveten Birleşik Devletler Donanması, 9 adet Independence sınıfı hafif uçak gemisine sahipti; bunların bazıları 10.000 tonluktu ve 40 civarında uçak taşıyordu. Yeterli sayıda iyi eğitilmiş pilot ve mükemmel uçaklarla birlikte bu gemiler, Japonya'yı Pasifik'te yenilgiye uğratan Birleşik Devletler ilerleyişine öncülük etmişlerdi.

HMS *ARK ROYAL*

Savaşın ilk döneminin muhtemelen en ünlü İngiliz gemisi olan HMS *Ark Royal*'in batırıldığı, Alman propagandası tarafından birkaç kez yanlışlıkla rapor edildi. *Ark Royal* genel olarak Akdeniz'de görev yaptı (aşağıda görülen Spartivento Burnu yakınındaki çarpışma da dahil olmak üzere), fakat *Bismarck*'ı ağır yaralayan torpili de *Ark Royal*'den havalanan bir Swordfish fırlattı. *Ark Royal* sonunda, 1941 yılı Kasım'ında bir Alman denizaltısı tarafından batırıldı.

Hizmete giriş: 1939
Deplasman: 22.000 ton
Hız: 30 deniz mili
Uçak sayısı: Maksimum 60
Toplar: 16 x 4.5 inç (114.3 mm)

Sınıfının lideri USS *Essex*, geniş uçak filosunun yaklaşık 50 adedi güvertesinde park halindeyken görülüyor.

Zirveden Dibe Doğru

1942 yılının ortalarından itibaren Solomon Adaları ve Yeni Gine'deki dehşetli mücadeleler, Japonya'nın ilerleyişinin ilk kez durdurulmasına tanıklık etti. Müttefikler, vahşi orman çarpışması ve bir dizi dramatik deniz muharebesinde üstünlüğü ele geçirdiler.

Doğu Hint Adaları'nı kolayca ezen Japonya, daha sonra Güney Papua'daki üsleri zapt etmeyi planlıyordu. Avustralya ve Solomon Adaları'ndaki diğer üslere yapılması muhtemel bir taarruza girizgâh olacak bu sefer, Avustralya ve ABD arasındaki iletişim yolları için tehdit oluşturuyordu. Bu muharebeler, Avustralya ve Amerikan Kara ve Hava Kuvvetlerini olduğu kadar Japon ve Birleşik Devletler Donanmalarının ana kuvvetlerinin de bu savaşa sürüklenmelerine sebep olacaktı.

Yeni Gine

Mercan Denizi Muharebesi'nde Japon deniz taarruzu önlendikten sonra, General Horii Tomitaro'nun Güney Deniz Müfrezesi, 1942 yılı Temmuz'unda Papua'nın kuzey kıyılarından sarp Owen Stanley Sıradağlarındaki Kokada Yolu'ndan (ki ormandaki bir izden ibaretti) Port Moresby'e doğru ilerlemeye başladı. Çok kötü koşullara rağmen (her iki taraf için) Japonlar, kısa zamanda artık General MacArthur'un Müttefik Güney-Batı Pasifik Komutanlığı'na bağlı olan zayıf Avustralya kuvvetlerini geri çekilmeye zorladı. Müttefik hava kuvvetleri ve bazı takviyeler, Horii'yi Eylül ayında Port Moresby yakınlarında durdurdu ve Japonlar geri çekildi (ikmal öylesine zayıftı ki bazı askerler çareyi yamyamlıkta buldular).

Bu arada Müttefik hava ve deniz kuvvetleri, Ağustos ayında Milne Körfezi'nden başlayarak Papua'nın doğu ucunda ilerleme sağladılar. Kasım ayına kadar Kokoda Trail boyunca taarruz eden Avustralya askerleri ve kuzey kıyıları boyunca hareket eden Amerikan askerleri, Buna ve Gona'da çok iyi tahkim edilmiş Japon kıyı başlarını kuşatma altına almıştı. Burada kalmış Japon kuvvetleri, 1943 yılı Ocak ayı sonuna doğru ortadan kaldırıldı.

Seferin diğer kanadının merkezi Guadalcanal Adası, korkunç koşullara tanıklık etti. Japonlar, Mayıs ayında Tulagi'nin yanı başında bir deniz uçağı üssü kurmuşlardı ve küçük bir kuvvet, Guadalcanal'da bir havaalanı kurmaya çalışıyordu. Birleşik Devletler Birinci Deniz Tümeni, 7 Ağustos 1942 tarihinde Guadalcanal'a çıkarma yaptı, havaalanını ele geçirdi ve onu Handerson Alanı olarak Müttefiklerin hizmetine soktu. Başlangıçta deniz piyadeleri, denizden çok iyi desteklenmedi; Japon takviye kuvvetleri, deniz piyadelerinin kıyı başına taarruz etmeye başladı. Bunu izleyen altı aylık mücadele sırasında Japon birlikleri azimle savaştılar, fakat taarruzları çok iyi koordine edilmemişti. Bir dizi çetin muharebe sonrasında geri püskürtüldüler. Japonlar, adayı 1943 yılı Şubat ayı başında tahliye ettiler.

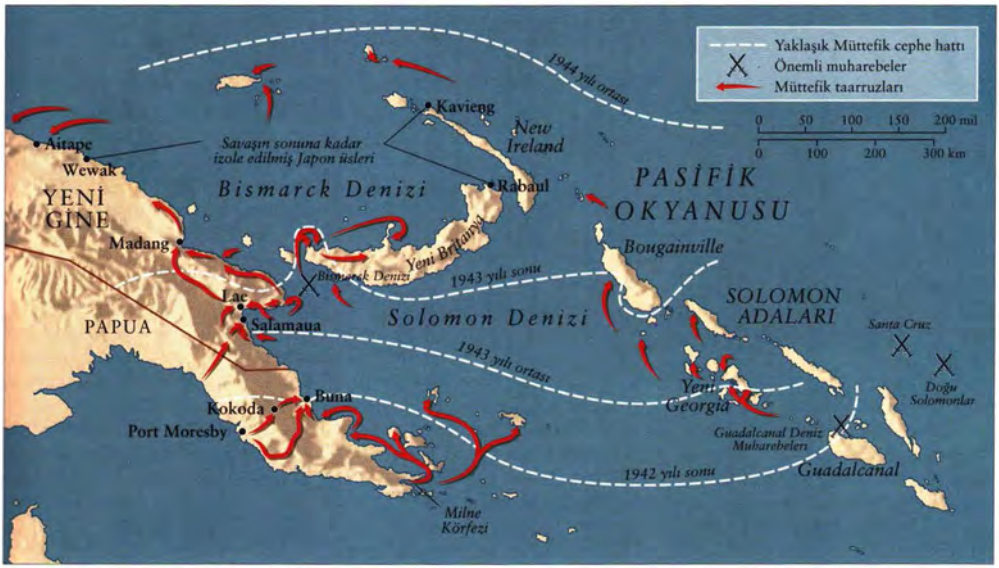
Buna yakınlarında yaralı bir Avustralyalıya, çoğunluğu Mütlefikleri desteklemiş Papualardan biri yardım ediyor.

SAHİL GÖZCÜLERİ

Avustralya Donanması, Solomon seferi ve diğer muharebeler sırasında Müttefik kuvvetlere hayati önemde bilgiler sağlayan sahil gözcüleri kullandı. Uygulama seyrek yerleşimli Güney-Batı Pasifik boyunca uzanan bölgelerin korunması amacıyla savaştan önce devreye sokulmuştu. Sahil gözcüleri, ıssız ve izole karakollarından, havadaki ve denizdeki hareketleri kontrol ettiler ve genelde aynı derecede önemli olan hava tahmin raporlarını verdiler. Kendilerini Japon devriyelerine karşı korumak zorunda kalsalar da, rolleri savaşmak değildi. Amiral Halsey, onların yardımı olmaksızın Guadalcanal'ın kazanılamayacağını ifade etmiştir.

Deniz Muharebeleri

Her iki tarafın kıtalarını takviye ve ikmal gayretleri, altı büyük deniz muharebesi ve bir dizi daha küçük çarpışmanın sebebi olmuştur. Japonlar, başlangıçta üstünlüğü ellerinde tutuyordu. 9 Ağustos gününün ilk saatlerindeki Savo Adası Muharebesi'nde gece savaşma becerileri ve üstün torpil donanımı, bir grup Japon kruvazörü ve destroyerinin, çok küçük kayba karşılık dört hasmını batırmasına yardım etti.

GÜNEYBATI PASİFİK

1942 yazından itibaren Müttefik kuvvetleri, Yeni Gine'nin kuzey kıyısı boyunca ve Solomon Adalar zincirinin yukarısında iki yönlü bir ilerlemeyi gerçekleştirmişlerdi.

23–24 Ağustos'taki ana uçak gemisi kuvvetleri arasındaki Doğu Solomonlar Muharebesi'nde Japonlar, küçük bir zafer kazandılar; ileriki haftalarda iki Birleşik Devletler uçak gemisi denizaltılar tarafından batırıldı. Yine de o zamana kadar Handerson Alanı'ndaki uçaklar Guadalcanal çevresindeki sulara gündüzleri egemen oldu; fakat geceleri, deniz piyadeleri tarafından "Tokyo Ekspresi" olarak bilinen Amiral Tanaka Raizo komutasındaki Japon savaş gemileri üstünlüğü ele geçirdi.

26 Ekim'deki ikinci uçak gemileri muharebesi Santa Cruz sonuçsuz kaldı, fakat 12-13 ve 14-15 Kasım geceleri gerçekleşen Guadalcanal Muharebesi'yle gidişat değişti. O zamana kadar Amerikan kuvvetleri, kendilerine gece muharebelerini kazandıracak üstün radar sistemlerini kullanmayı öğreniyorlardı. Savaş gemileri arasındaki çarpışmada bir taraf ağır basmadı, fakat birkaç Japon kıta nakliye gemisi batırıldı. Kasım'ın sonundaki bir sonraki gece çarpışmasında (Tassafaronga Muharebesi) Japonlar daha iyiydi, fakat o zamana kadar deniz kuvvetleri o kadar yıpranmıştı ki, Ocak ayının ilk günlerinde Tokyo Ekspresi, sonunda adayı ikmal etmek yerine tahliye etmek üzere geri döndü. Müttefiklerin Pasifik'teki genel karşı taarruzu şimdi yoldaydı.

Bir Japon bombası Doğu Solomonlar Muharebe'sinde *Enterprise*'ın üzerinde patlıyor.

Hafif Kruvazörler

Muharebelerde iyi bir sınav veren hafif kruvazörler, her işe yararlardı; fakat aynı zamanda uzun menzilli ticari koruma görevlerinde, kıyıları bombalamada ve muhtelif diğer işlerde de kullanıldılar.

Yaklaşık 150 mm'lik (5,91 inç) top taşıyan kruvazörler, çatışmada belki de en sık rastlanan savaş gemileriydi. Küçük ya da büyük her seferde, deniz kuvvetleriyle ilgili işlerin en hayati kısmını onlar yerine getirdi.

II. Dünya Savaşı'ndaki hafif kruvazörler üç alt gruba ayrılabilir: Genellikle üçlü taret içinde 12 ya da 15 topu bulunan ve çoğunlukla, en azından Washington Antlaşması'nın 10.000 tonluk limiti içerisinde ya da bunun üzerinde deplasmana sahip büyük gemiler; ikiz taret içinde, genellikle 8 topla donatılan, 6.000-8.000 tonluk genel amaçlı daha küçük gemiler ve 10-12 adet daha küçük çift maksatlı topla donatılan 6.000 tonluk uçaksavar kruvazörleri.

USS *Atlanta* (San Diego sınıfı) 1942 yılında Güney Pasifik'te görev yaptı, fakat Guadalcanal yakınında batırıldı.

Büyük Hafif Kruvazörler

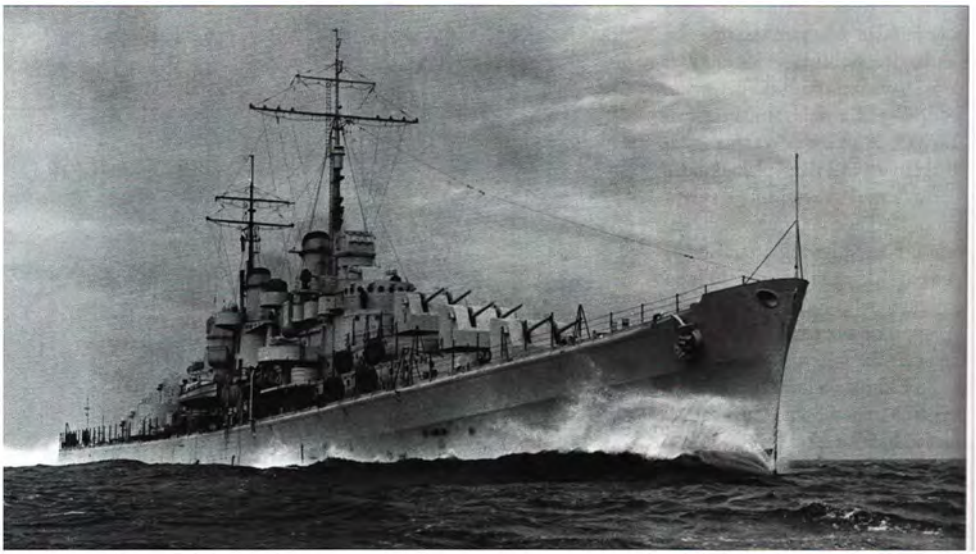
Bu tür, büyük ölçüde savaş öncesi Pasifik'teki silahlanma yarışının sonucunda, Japon Mogami sınıfı gemilerin 1930'lu yıllarda inşasına başlanmasıyla geliştirildi. 35 deniz millik inanılmaz azami hızları ve 15 x 155 mm'lik (6.1 inç) toplarıyla bu gemilerin göreli olarak 8.000 tonluk orta karar bir deplasman hacimleri olduğu kabul edilmiştir (fakat gerçekte 10.000 tonun üzerindeydiler).

Mogami'ye, Birleşik Devletler Donanması, Brooklyn ve Britanya, Southampton sınıfıyla yanıt verdi. Bunların savaş zamanı halefleri sırasıyla Cleveland (ABD) ile Edinburgh ve Fiji (Birleşik Krallık) sınıfıydı. Bunların tamamı, yaklaşık 10.000 ton civarındaydı ve üçlü taret içinde 12 x 6 inçlik (152 mm) toplarla inşa edilmişlerdi (15 topu bulunan Brooklyn sınıfı istisnai bir örnekti). Savaş zamanında bazı gemilerin 6 inçlik taretlerinden birisi sökülmüş ve yerine daha küçük kalibreli uçaksavar silahları monte edilmişti.

Japonların büyük kruvazörlerinin çoğu, ağır kruvazör kategorisindeydi ve Pearl Harbor zamanında Mogami'ler de 203 mm'lik (7.99 inç) toplarla silahlanmıştı.

Küçük Hafif Kruvazörler

Her ne kadar Birleşik Devletler ve Japon donanmaları bu türden kruvazörlere 1920'li yıllarda ya da öncesinde birkaç adetle sahip olsalar da, Birleşik Devletler'in Omaha sınıfı on adet gemisi de dahil olmak

üzere, bu kategorideki gemilerin çoğu Avrupa donanmalarında görev yapmıştır. Britanya Kraliyet Donanması'nın iki savaş arası dönemde uzun menzilli ve etkili top gücü kombinasyonuyla en çok inşasını istediği gemiler, bu türden kruvazörlerdi. Örneğin, 1930'lu yılların ortasındaki Leander sınıfı gemiler 8 x 6 inçlik toplara sahipti ve yaklaşık 7.200 tonluk deplasmanlarıyla 32 deniz mili hız yapabilirlerdi. Fransa, Almanya ve İtalya'nın da benzer gemileri vardı.

Bununla birlikte, 1935 yılında görev yapan en modern Alman gemisi *Nürnberg*, 9 x 15 cm'lik (5.91 inç) toplara sahipti ve diğer nitelikleri, İngiliz Kraliyet Donanması'nın gemilerine benziyordu.

Fransız ve İtalyan Donanmalarının öncelikleri biraz daha farklıydı. 1930'lu yıllarda İtalyanlar, çok süratli gemiler inşa ettiler (ve deneme sonuçlarında oynayarak daha da hızlı görünmesini sağladılar) ve Fransızlar buna ayniyle karşılık vermişlerdir. Örneğin, İtalyan Duca d'Aosta sınıfı gemiler (8.500 ton, 8 x 152 mm/5.98 inç toplarla) iddiaya göre 37 deniz mili hıza ulaşmıştır.

Giuseppe Garibaldi, 10 x 152 mm'lik (5.98 inç) toplara sahipti ve 34 deniz mili hıza ulaşabildiği rapor edilmişti.

KÖLN

Alman Donanması, 1920'li yılların sonunda üç adet K sınıfı kruvazör inşa etmiştir. Sıradışı bir biçimde, dokuz ana topun altısı kıçtaydı. Hizmet döneminde, *Köln* ve kardeşlerinin kötü havalardaki dayanıklılığı yetersiz bulunmuştur. *Köln*, 1940 yılında Norveç'in istilasına katıldı, fakat ondan sonra, 1945 yılında bir hava taarruzunda limanda batırılmasından önce, çok az muharebe görmüştür.

HİZMETE GİRİŞ: 1930
DEPLASMAN: 6.700 ton
HIZ: 32 deniz mili
UÇAK: 2 x Arado 196
SİLAHLAR: 9 x 15 cm (5.9 inç) + 6 x 8.8 cm (3.46 inç) top; 12 x 533 mm (21 inç) torpil tüpü

UÇAKSAVARLI KRUVAZÖRLER

Yukarıda tanıtılan kruvazörlerin çoğunun hava savunma kapasiteleri sınırlıydı, çünkü ana top yuvaları ve kontrol sistemleri, sadece suüstü hedeflere karşı kullanılmaya uygundu. Savaş ilerledikçe, bütün donanmalardaki gemiler ilave hafif hava savunma topları edindiler, fakat Britanya ve ABD, kruvazörlerin büyük ölçüde geliştirilmiş ağır uçaksavar ateş gücüne ihtiyaç duyduğunu da fark ettiler. Birleşik Devletler Donanması'nın San Diego ve Britanya'nın Dido ve Bellona sınıfı gemileri, büyük bataryalı çift maksatlı ana toplarla donatıldılar; Dido'nunkiler 10 x 5.25 inçlik (133 mm), San Diego'nunkilerse 12 ya da 16 x 5 inçlikti (127 mm). Bunların hepsi, 33 ya da 34 deniz mili hız kapasiteleriyle süratli uçak gemisi kuvvetlerine eşlik edebilecek gemilerdi.

HMS *AJAX*

Beş adet Leander sınıfı hafif İngiliz kruvazöründen biri olan *Ajax*, maceralı bir savaş geçmişine sahipti. 1939 yılında *Ajax*, *Graf Spee* avına *Exeter* ve *Achilles* adlı iki kruvazörle birlikte katıldı. 1944 yılında *Ajax*, D-Günü bombardıman kuvvetindeki gemilerden biriydi. Bu muharebe sicili, benzer türdeki görece küçük kruvazörlerin yararlılığının kanıtıydı.

HİZMETE GİRİŞ: 1935
DEPLASMAN: 7.200 ton
HIZ: 32 denizi mili
ZIRH: 102 mm (4 inç) maksimum
SİLAHLAR: 8 x 6 inç (152 mm) + 8 x 4 inç (102 mm) top; 8 x 21 inç (533 mm) torpil tüpü

Japonya Vahşet İmparatorluğu

Japonya'nın askeri zaferleri, ülke içinde otoriter askeri bir hükümet ve fethedilen ülkelerdeki halkların ve kaynakların acımasız sömürüsüyle desteklenmiş; fakat bu, antiemperyalist bir propagandayla maskelenmişti.

Japonya Başbakanı Prens Konoye Fumimaro, 1938 yılında Japonya'nın amacının Asya'da "Yeni Nizam"ı kurmak olduğunu açıklamıştı. Bir dönem hükümet dışında kalan Konoye, 1940 yılında başbakanlığa geri döndü ve Büyük Doğu Asya Ortak Refah Bölgesi'nin kurulmasına ilişkin Japon planını ilan etti. Bu fikirler ve sloganları "Asya Asyalılarındır", Japon savaş dönemi imparatorluğunun temelini oluşturdu. Avrupa ve Amerikan ırkçılığı ve emperyalizmi, bütün Asyalıların yararına olacağı düşünülen muğlak bir bağlaşıklık için reddedilecekti – bu fikirler, hem Japonlara hem de bütün Asyalılara cazip gelecek biçimde formüle edilmişti.

Bir Japon askeri, bir Çinlinin kesik başını gururla gösteriyor, Şanghay 1937.

Yurt İçinde Militarizm

1920'li yılların sonundan itibaren Japonya, giderek daha militarist ve katı disiplinli bir toplum haline geldi. Silahlı kuvvetler, hükümeti etkili bir şekilde denetim altına aldı. Japonya'nın Çin'deki savaşı genişlerken, ordu içindeki fraksiyonlar, muhalifleri öldürmekten ya da askeri darbeler planlamaktan çekinmemişlerdi. Ekonomi yüksek oranda sanayileşti ve militarize oldu, şirketler ve işçi sendikaları da hükümetin denetimi altına alındı.

Eğitim sistemi, askeri ve milliyetçi değerleri vurguluyordu; örneğin okul kitaplarındaki haritalar, Güneydoğu Asya'nın büyük bir bölümünü Japon İmparatorluğu'nun meşru bir parçası olarak gösteriyordu. Geri plandaki Tokko ya da Özel Yüksek Polis (genellikle İngilizcedeki "Düşünce Polisi"ne göndermede bulunulmaktadır), vatandaşların hükümetin arzu ettiği gibi hareket etmesi için işkenceye ve diğer baskı yöntemlerine başvurdu.

Liseli Japon öğrenciler, 1941 yılından itibaren müfredatlaki zorunlu askeri eğitime tabiydiler.

Yurtdışında Zulüm

Japonların yurtdışı egemenliğinin gerçekliği, Konoye'nin sloganlarında ifade edilen niyetin doğru olmadığını gösterdi. Batılı Müttefikler için son derece aşikâr olan, Japonya'nın savaş tutsaklarına muamelesiydi. Japon askerlerine, teslim olmanın rezillik olduğu ve teslim olan düşmanlara da bu gözle bakılması gerektiği öğretilmişti. 1942 yılında Filipinler'de tutsak düşen pek çok Amerikalı asker, Bataan Ölüm Yürüyüşü'ndeki kötü muamele nedeniyle ve yaklaşık 12.000 İngiliz ve Avustralyalı da, Siam-Burma De-

Çinhindi'ndeki Japon karşıtı direniş hareketinin lideri Ho Şi Minh'e, savaşın daha sonraki aşamalarında Birleşik Devletler Özel Güçleri tarafından yardım edildi.

Bir deri bir kemik kalmış İngiliz tutsak, 1945 yılında Japon işgalindeki Hong-Kong'dan kurtuluşu sonrasında tıbbi yardım alıyor.

miryolu hattında çalışma, açlık ve dayaktan öldü; bunlar, çok sayıdaki kötü örnekten sadece ikisidir.

Japonların eline daha az sayıda Batılı düşmüş ve zulüm görmüştü; fakat bu, diğer Asyalılara yapılan zulümle asla karşılaştırılamaz. Örneğin 90.000 kadar Malezyalı, Taylandlı ve diğer Asyalı işçi, Burma Demiryolu'nda öldü. Japonların diğer Asyalılara reva gördüğü muamele, küçümsenen kolonyal güçlerin herhangi birinden çok daha vahşi, ırkçı ve sömürgeciydi.

Dış dünya bunun ilk kez, 1937 yılı Aralık ayındaki utanç verici "Nanking Tecavüzü" –ki başka bölümlerde sözü edilmişti– vasıtasıyla farkına varmıştı. Japon birlikler şehri (şimdi Nanjing olarak adlandırılıyor) ele geçirdiklerinde geniş çaplı cinayet, tecavüz, yağma ve kundaklama faaliyetleri gerçekleştirdiler, bunun sonucunda (bazı tahminlere göre) çeyrek milyon insan öldü. Çin'deki savaş süresince Japon taktiği, siviller ve askeri hasımları arasında ayrım yapmadı; düsturları "üçünü de yapın"dı – hepsini öldürün, hepsini yakın, hepsini yağmalayın.

Diğer Japon metotları daha sinsiceydi. Örneğin Mançukoku kukla devletinde Japon yetkililer, afyon üretimini teşvik ettiler ve büyük ölçüde artmasını sağladılar. Ayrıca oradaki afyon kullanıcılarını özendirdiler ve Çin'in geri kalanında yerli halkı, uysallaştırma stratejisinin bir parçası olarak afyondan çok daha tehlikeli morfin ve eroin bileşimlerine yönlendirdiler. Bu düzenden elde ettikleri gelirler, Japon Guandong Ordusu'nun yararına kullanıldı.

Japon yönetimi, öncesindeki kolonyal rejimlerden çok daha acımasız olmasına rağmen, savaş öncesi hükümetleri de itibarsızlaştırdı. Neticede Asya, savaşın sonunda daha önce hayal edilemeyen ölçüde Asyalılar tarafından yönetilecekti.

SEKS KÖLELERİ

Japon yönetiminin en iğrenç yönlerinden biri, çoğu Japon olmayan binlerce kadına zorunlu fahişeliği dayatmasıydı. Kısmen Nanking'de meydana gelen kitlesel tecavüzler gibi barbarlıkları önlemek amacıyla Japon Ordusu, Çin'de ve başka yerlerde askeri genelevler kurdu. Bu batakhanelerde yaklaşık 200.000 kadın çalıştırıldı ve bunların çoğu genç kızlardı. Ücretlerinin ödendiği iddia edilse de, çoğu bedelsiz fahişeliğe zorlandı. Kadınların çoğu Koreliydi.

Holokost Bir deri bir kemik kalmış kurbanlar, Buchenwald Kampı'nın 1945 yılında kurtarılmasından sonra.

Piyade Silahları Bir Amerikan piyadesi, yarı otomatik tüfeği M1 Garand ile eğitimde.

Birleşik Devletler Stratejik Bombardımanı, 1942–1943 Bir B-24 Liberator'ın baraj ateşiyle vurulmasından sonra alevler içinde düşüşü.

AVRUPA'DAKİ BÜYÜK KAPIŞMA

Kuvvetleri 1941 yılı Aralık ayında Moskova'dan geri püskürtülen Hitler, ABD'ye savaş ilan ederek nihai yenilgisini garantilemiş oldu. 1944 yılının ortasına gelindiğinde Mihver birlikleri SSCB'nin dışına sürülmüş ve Afrika'dan atılmışlardı; İtalya barış yapmıştı; İngiliz-Amerikan kuvvetleri Almanya'ya havadan bomba yağdırıyordu ve Müttefik Kara Kuvvetleri, Normandiya istilası için Manş üzerinden geri dönmeye tamamıyla hazırdı. Yine de bu dönüm noktaları arasında, sert çarpışmalı seferler ve korkunç acılar yaşandı.

Bu, Avrupa Yahudilerine karşı Nazi kıyım kampanyasının zirveye çıktığı bir dönemdi. Doğu Cephesi, Leningrad ve Stalingrad kuşatmalarının dehşetine ve Kursk'ta savaşın en büyük tank muharebesine tanıklık etti. Batılı Müttefikler, öncelikle Kuzey Afrika'daki zaferleri ve akabinde denizde ve havada büyüyen kuvvetleriyle zaman içerisinde büyük güç ve güven kazanarak önce Hitler'in Kriegsmarine'sini ve ardından Luftwaffe'sini, önceki şanlı güçlerinin hayaletine dönüştürdüler.

Churchill, savaş sonu hatıralarında, ABD'nin savaşa girdiği andan itibaren Müttefik zaferinin kaçınılmaz olduğunu yazdı. Geçmişe bakıldığında bu doğru olabilirdi, fakat bu yargıyı gerçekliğe dönüştüren, 1942-1944 dönemindeki şiddet dolu muharebelerin kazanılmasıydı.

Hücum Topları Bir Amerikan askeri, 1945 yılında tahrip edilmiş Alman Jagdpanther'ini inceliyor.

Ukrayna'nın Kurtuluşu Kızıl Ordu askerlerine Kiev'in geri alınması sonrası sıcak karşılama.

Donanma Silahları Ve Elektronik Birleşik Devletler Muharebe Gemisi *Iowa*'nın ön güvertesindeki toplar.

Stalingrad ve Kafkasya'ya Doğru

Doğu Cephesi'ndeki dehşetli ilk kış savaşındaki kayıplarına rağmen Almanlar, 1942 yılında yeniden taarruz etmek için hazırdı. İlk başarılarını tekrarlamak için üstün taktik becerilerini bir kez daha kullandılar, fakat nihai zafer hâlâ uzaktaydı.

Almanları 1941 yılı Aralık ayındaki genel karşı taarruzlarıyla Moskova'dan geri püskürten Sovyetler, bütün Doğu Cephesi boyunca genel bir ilerleyişe geçmeyi denediler. Bu taarruzlar Almanların elindeki bölgelerde büyük gedikler açsa da, Almanlar önemli savunma mevzilerini fazla zorlanmadan tutmaya devam ettiler. İlkbaharda karların erimesi harekâtı durdurduğunda, Almanların o yaz büyük bir azimle yeniden saldıracakları belliydi.

Alman kuvvetleri, Macaristan, Romanya, İtalya ve hatta İspanya'dan büyük ölçüde takviye edilmiş olsa da, artık bütün Doğu Cephesi üzerinden saldıracak güçleri yoktu. Bunun yerine Hitler, güneyde yoğunlaşmaya karar verdi. İki hedef seçti: Petrol alanlarını ele geçirmek amacıyla Hazar kıyılarına kadar Kafkaslar'ın içine girmek ve kuzeydeki Voronej'e kadar Don Nehri boyunca koruyucu bir cephe kurmak amacıyla Stalingrad'a (Volgograd) ilerlemek.

Romanya askerleri 1942 yılı Haziran-Temmuz aylarında Kırım'da Alman kuvvellerinin yanında savaşıyor.

Harkov yakınındaki başarılı genel karşı taarruz sırasında ilerleyen Alman piyadeleri. Mayıs sonu.

Ön Taarruzlar

İlkbahar sonu ve yaz başı, Almanların yeni başarılarına tanıklık etti. General Erich von Manstein'in komuta ettiği Kırım'daki taarruzlar, Mayıs ayında Kerç Yarımadası'ndaki Sovyet kuvvetlerini silip süpürdü ve Temmuz başında Sivastopol düştü. Mayıs ortasında Harkov yakınlarında kuzeye doğru gerçekleştirilen Sovyet taarruzu kırıldı. Bu harekâtlar sonucu 450.000 Sovyet askeri daha Almanlara tutsak düştü.

Asıl Alman taarruzu 28 Haziran'da başladı. Voronej, birkaç gün içinde ele geçirildi, çünkü Alman taarruzlarından önce Sovyet Cephesi parçalanmıştı. Temmuz sonuna kadar gerçekleştirilen taarruzlarla Almanlar, Rostov'u zapt ettiler ve Kafkasya'ya giden güney yolu açılmış oldu.

Bununla birlikte Hitler, öncelikler konusundaki düşüncelerini değiştiriyor ve kuvvetlerini yeniden düzenliyordu. Temmuz ortasında, General Friedrich Paulus'un Altıncı Ordu'suna doğudaki Stalingrad'a doğru hücuma kalkması emredildi ve Kafkasya'ya yapılacak yarma taarruzunun öncüsü olduğu düşünülen Dördüncü Panzer Ordusu tank kuvvetlerinin büyük bir bölümü Altıncı Ordu'nun ilerleyişinin sağ kanadına katılmaları için kaydırıldı. Çelişkili hedefler dizisini tamamlamak için Hitler, Manstein'in ga-

STALİNGRAD'A ALMAN İLERLEYİŞİ
Alman ilerleyişi, 1942 yazında cephe hatlarını büyük ölçüde uzattı, fakat kesin kazanımlar elde edilemedi.

1942 yazının sonunda Alman askerleri Maykop'ta. Geri çekilen Sovyetler, petrol kuyularını ateşe vermiş.

lip kıtalarının Kırım'dan kuzeydeki Leningrad'a doğru, oradaki Sovyet direnişini kırmak amacıyla hareket etmelerini istedi.

SOVYET YANITI

Stalin, kendi adına Alman taarruzlarının yönünü yanlış yorumlamış, güneyden Moskova'ya doğru gelecek bir hücumdan korkmuş ve bu yüzden ihtiyatlarını iyi konuşlandırmamıştı.

Bununla birlikte Sovyet organizasyonu, genel olarak büyük bir gelişim göstermişti. Alman gücüne karşılık verebilecek tank ve hava ordularının yaratılması için yeni üretim teknikleri kullanılıyor, bu arada birim komiserlerinin politik müdahaleleri kısıtlanarak komutanlara harekâtlarını yönlendirmede daha fazla yetki veriliyordu. Son olarak, daha da güçlenen Sovyet kuvvetlerini en iyi şekilde idare edecek amansız ve liyakatli bir grup general, üst noktalara yerleştiriliyordu.

Bu arada Alman ilerleyişi devam etti. Ağustos'un başında Altıncı Ordu, Don kıvrımındaki (Stalingrad'ın batısı) Sovyet kuvvetlerini yenilgiye uğratıyordu. Ay sonunda Altıncı Ordu Volga'ya ulaşmış, Dördüncü Panzer Ordusu'yla birleşmiş ve şehre bir karış mesafesi kadar yaklaşmıştı. Bu arada Stalingrad bölgesine yönlendirilen ikmal maddeleri ve hava desteği nedeniyle Kafkasya'daki ilerleyiş patinaj yapmış, hedeflerini gerçekleştirememişti ve süreç asla başa döndürülemeyecekti. Çünkü Hitler ve Stalin için, Stalingrad'ı fethetmek ya da kaybetmemek önemli olan tek hedefti.

Stalingrad'ın güneyinde, uçsuz bucaksız ve dümdüz bozkırda durdurulan bir Alman tank birliği. Üzerlerinde bir irtibat uçağı onları izliyor.

Holokost

Savaştaki mezalimde bir dizi eylem, olağanüstü korkunçluklarıyla dikkat çekiyor: Hitler'in emrindeki Nazi Almanya'sının Avrupa'nın bütün Yahudilerini sadece ırkları ve dinleri nedeniyle katletme girişimi.

Muazzam II. Dünya Savaşı tarihinin pek çok boyutu içinde basit olgulara dayanan bir hesap yetersiz görünüyor. Naziler tarafından katledilen Yahudilerin listesi, en az 2,5 milyon Polonyalı, 750.000 SSCB vatandaşı, Romanya ve Macaristan'ın her birinden yaklaşık aynı sayıda ve Avrupa'da işgal edilen hemen her ülkeden on binlercesini içeriyor; onların maruz kaldıkları acı ve alçakça zulmün açıklaması olamaz. Aynı zamanda ne olduğunu ve nasıl olduğunu ifade etmekte kifayetsiz kalmak, bu suçların varlığını reddedecek ve küçümseyecek olanlara sadece destek olabilir.

Varşova gettosundan toplanan Yahudi aileler, olasılıkla Treblinka ölüm kampına götürülüyorlar.

Zulmün Başlangıcı

Savaş öncesi Almanya'sında ve 1940-1941 yıllarında işgal altındaki Batı Avrupa'da Yahudilere alçakça eziyet edilse de, cinayet sayısı çok azdı. Nazi bakış açısıyla Doğu Avrupa'nın farklı bir sorunu vardı. Etki alanlarını "Yahudilerden arındırmayı" amaçladılar ve buralarda ilgilenilecek çok sayıda Yahudi vardı. 1940 yılında çoğu Polonya Yahudisi, büyük şehirlerin "gettolarında" yaşamaya zorlandı. Bu gettolar, kasıtlı olarak aşırı kalabalık ve sağlıksız düzenlenmişti ve normal gıda tayını, günlük 200 kaloriden daha azdı. 1941 yılının ortası itibariyle, Varşova gettosundaki yarım milyon Yahudi'den günde yaklaşık 2.000 kişi ölüyordu.

İşbaşında bir *Eintsatzgruppe* katili, Ukrayna'daki Vinnitsa'da Yahudileri öldürürken, 1941–1942.

Nazileri bu bile tatmin etmedi. SSCB'yi işgal eden orduları yakından takip eden bir grup vardı: *Einsatzgruppen* – görevleri, Yahudi ve komünistleri öldürmek olan Nazi ölüm timleri. 1941 yılı sonu itibariyle en azından 600.000 Yahudi bir araya toplanmış, vurulmuş ve toplu mezarlara gömülmüştü. Bu, o denli göz önünde yapıldı ki, Alman Ordusu askerleri ve diğer personel tarafından sıklıkla seyredildi ve fotoğraflandı.

Nihai Çözüm

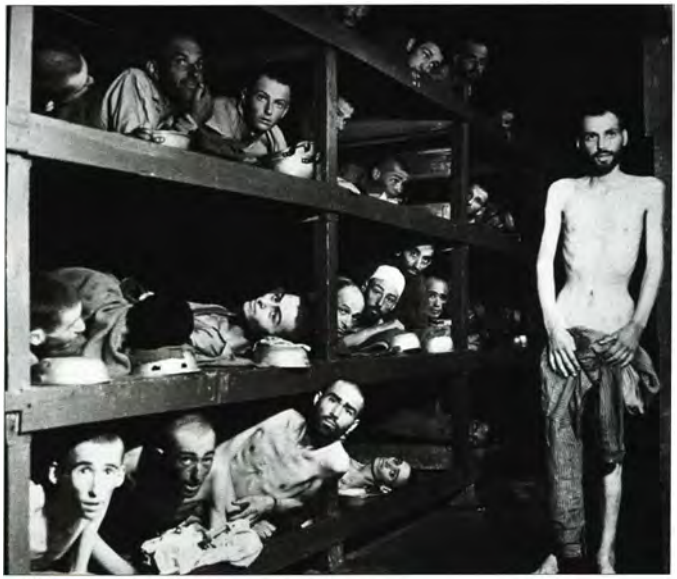
Bu aşamaya gelindiğinde önde gelen Naziler, "Yahudi problemine nihai çözüm" arayışındaydılar; bununla kastedilen, Avrupa'daki bütün Yahudileri öldürmenin kolay bir yolunu bulmaktı. Süreç, 1941 yılı sonbaharında başladı ve 1942 yılı Ocak ayında üst düzey Nazilerin toplantısıyla –Wansee Konferansı olarak bilinir– hızlandırıldı.

Cinayetlerin çoğu, işgal altındaki Polonya'da özel olarak kurulan ölüm kamplarında gerçekleşti. 1941

yılı sonundan itibaren Polonya gettolarındaki Yahudiler kamplara nakledildiler ve gazla zehirlendiler; daha sonra bunları, Almanya'nın egemenliğindeki Avrupa'nın geri kalanından yapılan nakiller izledi. Yahudiler çoğunlukla kamplara ulaşır ulaşmaz öldürüldü, fakat kamplarının en büyüğü Auschwitz-Birkenau'da sadece bir kısmı derhal gaz odalarına gönderildi ve kalanların pek çoğu yakındaki fabrikalarda ölümüne çalıştırıldı. Kamplarda hayatta kalanlar, Kızıl Ordu yaklaştığında 1944 yılında Batı'ya yürütüldüler, köle olarak çalışmaya katlanmak zorundaydılar. İskelete dönmüş çok sayıdaki kurban, 1945 yılında özgürlüğe kavuştu.

Almanya, Polonya ve Batı SSCB'deki Yahudilerin çoğu hayatını kaybetti. Başka yerlerdeki resim aynı değildi. Örneğin Bulgar hükümeti, hiçbir Yahudi'nin kampa gönderilmesine izin vermedi, Mussolini rejimi büyük ölçüde onları kendi başlarına bıraktı ve Danimarka Yahudilerinin neredeyse tamamı, tarafsız İsveç'e kaçırıldılar.

Her ülkeden pek çok insan, kendi yaşamını Yahudilere yardım etmek için az ya da çok riske attı. Aksine Fransa'nın Vichy Hükümeti'nden bazıları, kamplara taşınma sürecine istekli olarak destek sağladılar ve çoğu ülkede, Nazilerin kirli işlerine yardımcı olan işbirlikçileri vardı. Pek çok Alman kendi adlarına yapılmış olan şeyi bildiklerini kabul etmediler (gerçekten de Naziler, kamplarda yapılanları gizli tutmaya çalışmıştı) fakat Yahudilerin, "tekrar yerleşim" için Doğu'ya götürüldükleri şeklindeki resmi Nazi açıklaması, insanları kandıramamıştı.

1945 yılında Buchenwald'da kurtarılan kurbanlardan bazıları. Nobel ödüllü Elie Wiesel orta ranzada, soldan yedinci.

Britanya ve Amerika'nın 1942 yılı ortasından itibaren ne yapılmakta olduğuna ilişkin gerçek bilgileri vardı, fakat birkaç protesto dışında ölümleri yavaşlatacak ya da durduracak hiçbir şey yapmadılar. Her ne kadar antisemitizmle suçlansalar da, bu başarısızlığın nedeni muhtemelen, altı milyon Yahudi öldürülürken bu korkunç gerçeği kabullenmenin çok zor olmasıydı.

Adolf Eichmann, "Nihai Çözüm" programını yöneten taş yürekli bürokrat.

ÖTENAZİ

Yahudilere karşı kullanılan kitlesel ölüm tekniklerinin pek çoğu, Nazi ötenazi programlarında kullanılmak için geliştirilmişti. 1930'lu yıllarda kalıtsal akıl hastalığı taşıyıcısı ya da engelli 300.000 kişi hadım edildi. 1939 yılından itibaren 100.000 "değersiz Alman" duygusuzca katledildi, üstelik pek çoğu onlara "bakmakla" yükümlü hastane personeli tarafından. Kurbanlar arasında bunamış hastalar, akıl hastaları ve fiziksel engelleri ya da genetik farklılıkları olanlar, örneğin Down sendromlu bebekler vardı.

Sahra Topları

Tankların ve uçakların olağanüstü katkılarına rağmen II. Dünya Savaşı, topların yönlendirdiği bir savaştı; bütün muharebe cephelerindeki kayıpların yarıdan fazlası, görülmemiş yoğunluktaki ölümcül topçu ateşinden kaynaklandı.

Her ordunun ateş gücünün omurgasını, sahra topçu birliklerinin orta kalibredeki topları oluşturuyordu. Tümenler, değişmez biçimde birliklerinin desteğine tahsis edilmiş topçu birliklerine sahipti. Bu genellikle her bir piyade ya da tank taburu için kabaca bir topçu bataryası (olasılıkla altı toptan oluşan) temelindeydi. Sahra topçu sınıfının topları, genellikle 75-105 mm (2.95-4.13 inç) kalibredeydi ve 10-15 kg'lık (20-35 lb) mermilerini 12-15 km'ye (7.5-9.5 mil) ateşleyebilirlerdi.

Bir Alman 10.5 cm'lik (4.13 inç) leFH 18 topu, 1944 yılının sonunda Ardenness'te ilerliyor.

Silah Türleri

Bu türün tipik silahı, Birleşik Devletler Ordusu'nun standardı M2A1 105 mm'lik (4.13 inç) obüs, 1934 yılından beri kullanılan ve Vietnam dönemine kadar kullanımda kalan bir modeldi. Çok benzer nitelikteki silahlarla M2A1'in ortak özelliği, çeşitli türdeki mermileri ateşleyebilmesiydi ki, içlerinde yüksek patlayıcılı mermileri, yüksek patlayıcılı tanksavar mermiler, beyaz fosfor, sis, hatta propaganda malzemesi taşıyan mermiler bulunuyordu. Ayrıca mesafe tanzimi için muhtelif sevk barutu da ikmal edildi.

Almanya'nın standart silahları 10,5 cm leFH 18 ve kısmen modifiye edilmiş leFH 18/40, özde benzer ürünlerdi. Britanya'nın ana sahra topu –25 pdr, 3,45 inç (87 mm)– biraz daha küçük bir mermi atıyordu. Bununla birlikte menzil kaybı yoktu ve seri ateşiyle küçük mermi atışını telafi ediyordu. Sovyet tümen topçu silahları, daha küçük toplarla (76.2 mm/3 inç M1936, 1939 ya da 1942 topu ve diğerleri) daha ağır 122 mm'lik (4.18 inç) türlerin (M1931 topları ve M1938 obüs ve diğerleri) karışımından oluşmuştu. 122 mm'lik obüs, yukarıda açıklanan sahra toplarına yakın bir menzile sahipti ve 21.8 kg'lık (48 lb) mermiler ateşliyordu.

Diğer önemli Mihver kuvvetleri İtalya ve Japonya, muhtelif 75 mm (2.95 inç) ve 105 mm'lik silahlara sahiptiler ve yukarıda bahsedilen türlere yakın performansları vardı. Bununla birlikte her iki ülke, topçularını muharebelerde çok verimli kullanamadılar.

Organizasyon

Şaşırtıcı şekilde ordular, II. Dünya Savaşı'nda, I. Dünya Savaşı'ndan genellikle daha az top kullandılar. Bunun temel nedeni, topçu taktiklerinin değişmiş olması ve top ateşini kontrol için kullanılan tekniklerin büyük gelişim göstermesiydi.

I. Dünya Savaşı'nda topçu ateşi, ağırlıklı olarak hazırlık bombardımanına hasredilmişti – bir muharebedeki atış programları, düşman mevzilerini imha etmek ve düşman kuvvetlerinin tertibini bozmak içindi. Almanya ve Batılı Müttefikler, II. Dünya Savaşı'nda bu tür aksiyonlara daha az vurgu yaptılar. Bunların, sınırlı bir verimliliği olduğunu fark ettiler; ayrıca sıklıkla ters sonuçları olabilmekteydi. Bunun yerine, bir çarpışma anında baskı ateşinin önemi üzerinde durdu-

İngiliz topçu erleri Burma'da 3.7 inçlik (94 mm) çekili obüsle çarpışmada. Geçmişi I. Dünya Savaşı'na dayanmaktaydı, fakat geliştirilmiş montajıyla bu top, 9 kg'lık (20 lb) bir mermiyi fırlatabilirdi.

lar. Amaç, düşmanın ateş gücünü ve manevra kabiliyetini baskı altına almaktı.

Her ne kadar Kızıl Ordu, topçularını toplu düzende konuşlandırsa da, kullanımları daha az karmaşık olma eğilimindeydi; en azından savaşın ilk birkaç yılında. Muhtemelen batarya komutanları, daha karmaşık ateş planları için gereken hesaplamaları yapabilecek tek personeldi – yardımcıları okuma yazma bilmeyebilirdi ve hedefteki değişimlerin zamanlaması için saatleri yoktu.

İletişim de hayati bir rol oynadı. Batı topçu bataryaları, rutin olarak ileri gözetleme subayları kullandılar, ki bu subaylar, top ateşini yönetmek ve tanzim etmek için telsizle teçhiz edilmişlerdi ve topçu birlikleri arasında detaylı ara bağlantıları sağladılar. Bir ileri gözetleme subayı, sadece kendi bataryasına değil, duruma göre birkaç yüz topçuya kısa sürede ateş isteğinde bulunabilirdi. Bu süreç, çeşitli standart modellerin geliştirilmesiyle desteklendi ve ateş çizelgeleri, çok çabuk bir biçimde çeşitli topçu birlikleri tarafından yerine getirilebildi. 1943-1945 yılları itibariyle tesis edilen daha üstün İngiliz ve Amerikan topçu organizasyonu, Müttefiklerin zaferinde önemli bir etmen olmuştu.

M3 105 MM OBÜS

M3 105 mm obüs, standart M2 sahra topunun daha kısa bir namlu yerleştirilmiş hafif sürümüydü. Hava indirme kuvvetlerinin kullanımına tahsis edilmişti ve ayrıca piyade birlikleri destek bölüklerinin hizmetindeydi (burada gösterildiği gibi, Yeni Gine 1943-1944). Kabaca akraba toplarının üçte ikisi kadar bir menzili vardı, buna rağmen benzer mühimmatı ateşlerdi. Yaklaşık 2.500 adet imal edildi.

KALİBRE: 105 mm (4.13 inç)
AĞIRLIK: 1.135 kg (2.500 lb)
UZUNLUK: 3.94 m (12 ft 11 inç)
MENZİL: 7.600 m (8.300 yrd)
MERMİ AĞIRLIĞI: 15 kg (33 lb) yüksek patlayıcı

Stalingrad

Stalingrad Muharebesi, çok doğru bir yorumla, II. Dünya Savaşı'nın dönüm noktası olarak değerlendirilir. Bu tarihten önce Almanya'nın uğradığı her yenilgi küçük tersliklerdi; Stalingrad felaketinden sonra Hitler generallerine ne kadar bağırsa da, savaşı kaybetmişti.

Alman ilerleyişi 1942 yazında sürünerek Stalingrad'a dayandığında, savaş gerçekten de yerel halkın kapısını çalmıştı. Stalin, ilk olarak şehrin düşeceği beklentisini kırmak için sivil halkın şehirden tahliyesini yasakladı. Acilen kullanılabilecek silahları imal eden fabrikalarda faaliyet devam etti. Eski traktör fabrikasındaki T34'ler, doğruca muharebe alanına sürülecekti; boyasız ve çoğunlukla nişan tertibatı olmaksızın. Orduda görev yapmayan erkeklerden milis birimleri oluşturuldu ve eğitilmeksizin, korkunç kayıplar verecekleri bilinerek savaşa sürüldüler. Kadınlar ve çocuklar, siper kazmak ve savunma hatlarının inşası için ölümüne çalıştılar; diğer kadınlar, uçaksavar birliklerine katıldılar.

Makineli tabanca kuşanmış Alman piyadesi, Stalingrad'ın kalıntıları arasında taarruz etmeye hazırlanıyor.

TEMEL VERİLER

YER: Stalingrad

TARİH: 12 Eylül 1942–2 Şubat 1943

SONUÇ: Alman Altıncı Ordu'su şehri fethetmeyi başaramadı ve imha edildi.

ŞEHRE HÜCUM

12 Eylül'de ilk Alman askerleri şehre doğru hareket etti. Almanlar, doğrudan kent alanına taarruzu seçti ve kısa zaman sonra kendilerini, ev ev sürecek vahşi bir muharebenin içinde buldular. Sovyet taktiği, Alman hatlarına mümkün olduğunca yakın bir ileri cephe hattı kurmaktı – Alman hava ve topçu taarruzlarına karşı en güvenli bölge buydu.

Ağustos sonunda Stalin, en iyi generali Georgi Jukov'u bütün Güney Cephesi'ne komuta etmesi için göndermişti ve şimdi yeni bir komutan, Vasili Çuykov, şehirdeki Altmış İkinci Ordu'nun komutanlığını üstlendi. Jukov, nihai genel karşı taarruza hazırlanırken, Çuykov askerlerini amansızca muharebe alanına sürdü. Takviye birliklerin ateş altında, Volga'nın karşı kıyısından istikrarlı bir şekilde harabelere taşınması, (tekrarlanan krizlere rağmen) şehrin en azından bir bölümünün Sovyetler'in elinde kalması için yeterli oldu.

Altmış İkinci Ordu'nun metanetli komutanı General Vasili Çuykov, Stalingrad savunmasında.

"GERİ ADIM YOK"

Stalingrad'ın çılgınca savunulmasının temelinde, Kızıl Ordu'nun şiddetli ve hoşgörüsüz disiplin sistemi yatıyordu. 1941 yılı Ağustos ayında Stalin, teslim olmayı deneyenlerin derhal öldürülmesi yolunda bir emir yayımladı. 28 Temmuz 1942 tarihindeki 227 No'lu bu emir ("Geri Adım Yok" olarak bilinmektedir), bu mesajı pekiştirdi. Ordular, taarruz hattının gerisinde, tereddüt edenleri vurmak için ikinci bir hat oluşturacaklardı. Askerlerinin firar etmesine "izin veren" subaylar ya da Almanlar tarafından etrafı çevrilen, fakat sonra Sovyet hatlarına dönenler, ceza taburlarına gönderilecekler, yani gayriresmi bir ölüm cezasına çarptırılacaklardı. Savaş boyunca en azından 400.000 asker bu tür birliklerde hayatını kaybetti.

Stalingrad'daki Alman garnizonunda hayatta kalanlar Sovyet lulsaklığına yürüyor.

Sovyetler'in kayıpları çok yüksekti, fakat Alman zayiatı da artmıştı. Eylül sonunda ve Ekim ortasında yeniden Almanlar zafere çok yaklaşmıştı; fakat müdafiler, şehrin kuzeyindeki fabrika bölgesindeki küçük bir bölüme sımsıkı tutunmuşlardı.

Alman Kırılganlığı

Stalingrad'a ilerlemenin Mihver kuvvetleri açısından başka sonuçları da oldu. Yaz boyunca Hitler, üst düzey generallerinin bir kısmını, stratejik plan hakkında çıkan anlaşmazlıklar nedeniyle görevden aldı. O andan itibaren önemli ya da önemsiz bütün komuta kararlarını kendisi aldı. Stalingrad'a ilerleyiş Alman cephesini büyük ölçüde uzattı ve bunun sonucu iki Romen Ordusu ve bir İtalyan Ordusu, Altıncı Ordu'nun ve Dördüncü Panzer Ordusu'nun kanatlarındaki hatta getirilmişlerdi. Romen askerlerinin motivasyonu ve eğitimi zayıftı; çok kötü teçhiz edilmişlerdi. Planlanan Sovyet genel karşı taarruzunun ilk hedefleri onlar olacaktı.

Sovyetler, 19 Kasım'da Stalingrad'ın kuzeyine, ertesi gün de güneyine taarruz ettiler. Romen cepheleri paramparça oldu. Bir hafta içinde, ilerleyen iki Kızıl Ordu kuvveti birleşmiş ve Stalingrad'ın dış dünyayla bağlantısını kesmişti. General Paulus, yarma harekâtı için izin istedi –bu aşamada büyük olasılıkla başarılabilecek bir şeydi– fakat Hitler, kapana kısılmış birliklere havadan ikmal sözü vererek reddetti. General Erich von Manstein, bir kurtarma teşebbüsüne liderlik etmek için göreve getirildi, kuşatılmış bölgeye hemen hemen ulaşmıştı, fakat hemen yılbaşından önce geri çekilmek zorunda kaldı.

Bu arada Stalingrad'ın donmuş havaalanlarına hava ikmali çabaları, Luftwaffe'nin yüzlerce nakliye uçağına mal oldu ve gerekli ikmalin çok küçük bir bölümü teslim edilebildi. Akaryakıt ve mühimmat sıkıntısı ve yavaş yavaş kendini gösteren açlıkla birlikte, Altıncı Ordu şimdi dört bir taraftan çok zorlu kuvvetlerle karşı karşıyaydı. Son kaçınılmazdı. Şehirdeki son Alman askerleri, 2 Şubat 1943 tarihinde teslim oldu.

Alman Stuka'ları, kuşatmanın ilk aşamalarında Stalingrad üzerinde faaliyette, 1942 sonbaharı.

Piyade Silahları

Kara savaşındaki çarpışmalar en temel düzeyde, piyadelerin kullandıkları silahların kalitesine dayanıyordu. Birleşik Devletler deniz piyadelerine (bütün askerler gibi) şu öğretilirdi: "En iyi arkadaşım tüfeğimdir. ... Tüfeğim olmadan işe yaramam."

Bütün orduların askerlerinin II. Dünya Savaşı'nda en yaygın kişisel silahları, el bombaları, makineli tabancalar ve tüfeklerdi.

El bombaları, savaşın bütün harekât alanlarındaki bütün yakın mesafe çarpışmalarda gerekliydi ve çok sayıda kullanıldı. Bazı el bombalarının saldırı ve savunma türleri vardır, ilki sadece infilak tesirine dayanırken, sonraki buna ilaveten parça ya da şarapnel parçası fırlatıyordu. Özel amaçlı el bombaları, sis ya da yangın bombalarını kapsıyordu. Dış görünüş itibariyle iki ana türü vardı: I. Dünya Savaşı'ndaki Mills bombasını temel alan İngiliz No. 36 gibi yumurta biçimli bombalar ve Alman Stielhandgranate 24 gibi çubuk biçiminde olanlar.

Bir Alman harp istihkâm uzmanı bir tatbikat sırasında dikenli teller arasında yol açıyor. Üstündeki silahı Stielhandgranate 24'tür.

M1 Garand 0.3 inç'lik (7.62 mm) tüfek kullanılarak Amerikalı ere nişancılık eğitimi veriliyor.

TÜFEKLER

1939 yılında, on yıl öncesinde olduğu gibi bütün ordulardaki askerler için standart silah, şarjörlü, tek atımlı, kabaca 7,7 mm'lik (0,3 inç) mermi ateşleyen tüfeklerdi. Böyle bir atış öldürücüydü ve teoride 1.000 m (1.100 yrd) üzerindeki bir menzile doğru ateşlenebilirdi, fakat bu mesafenin üçte birinden hedef alınarak vurulan biri, şanssız bir kayıp sayılırdı.

Bu türden en iyi silah, ABD'nin standart tüfeği 0.3 inçlik (7.62 mm) M1 Garand, yarı otomatik tasarımlı olmanın avantajına sahipti. Belli başlı diğer tüfeklerin çoğu daha eski mekanizmalı silahlardı. İngiliz 0.303 inç'lik (7.7 mm) Lee Enfield No. 4 belki de bunların en iyisiydi, çünkü mekanizması en hızlı şekilde çalıştırılabilir olan oydu. Bununla birlikte Almanların 7.92 mm'lik (0.312 inç) Mauser 98K'sı gibi diğer türler güçlü, şaşmaz ve güvenilirdi.

Sovyet piyadesi taarruz ediyor. En öndeki askerin bir PPSh 41 makineli tabancası, soldaki askerinse, sadece beş atımlık şarjörü bulunan, eski tasarım 7.62mm'lik Mosin-Nagant M1891 tüfeği var.

Makineli Tabancalar

Makineli tabancalar, sadece I. Dünya Savaşı'ndaki siper savaşının son aylarında kullanılmıştı. Çok daha yüksek düzeydeki ateş gücüyle (cephane ikmalinin izin verdiği oranda) tüfeklerden daha avantajlıydı, fakat bununla, iyi eğitilmiş bir askerin bile doğru atış yapması zordu ve düşük güçlü tabanca mermisi nedeniyle kısa bir menzili vardı.

Makineli tabancaları en yaygın şekilde kullanan Kızıl Ordu ve Alman Ordusu'ydu. En bilinen Sovyet tasarımı (yaklaşık 6 milyon adet imal edildi) 7.62mm'lik PPSh-41'di. Ucuz, fakat sağlamdı ve tambura şarjöründe çok işe yarayan 71 mermisi bulunuyordu. Almanya, verimli ve çok geniş alanda hizmet eden 9 mm'lik (0.345 inç) MP38 ve MP40'ı (yanlışlıkla Schmeisser olarak adlandırılan) temel alan bir dizi silah üretti.

Amerikan ve İngiliz Orduları tarafından savaşın ilk yıllarında kullanılan temel tasarım, bazılarından daha hassas ve güvenilir, fakat ağır ve pahalı olan 0.45 inçlik (11.4 mm) Thompson'du. Britanya ve ABD'nin her ikisi de savaş zamanı kullanışlı tasarımlar ürettiler: 0,45 inçlik M3 "Grease Tabancası"nı ABD ve 9 mm'lik Sten'i Britanya üretti. İngiliz Sten'inin özelliği, hassas olmaması ve şüpheli güvenilirliğiydi; öte yandan, ucuz ve imalatı kolaydı – Dunkerque'ten sonra elinde hiçbir şey kalmayan büyük bir ordunun teçhizinde önemli bir husus. Bunlar direnişçilere de çok sayıda gönderildi.

Hücum Tüfekleri

Savaşın daha sonraki yıllarında Almanlar, geleneksel tüfeklerin ve makineli tabancaların olumsuzluklarından kaçınan ve iyi yönlerini kapsayan bir dizi otomatik hücum tüfeği çıkardılar. En önemli tasarım, savaş sonrası yıllarda AK-K7 Kalaşnikov'un ilk modelleri tarafından da kullanılacak 7.92 mm'lik (0.312 inç) yeni bir mermi ateşleyen Sturmgewehr 44'tü.

STEN

1941 yılında çıkarılan Sten, ucuzdu ve üretimi hızlıydı. Birbirinden çok az farklarla 4 milyon adet üretildi. İngiliz Ordusu tarafından kullanıldığı kadar, basitliğini ve Alman mühimmatı kullanabilmesini seven direnişçi güçlere de gönderildi.

Model: Sten Mark 2
Kalibre: 9 mm (0.354 inç)
Uzunluk: 762 mm (30 inç)
Ağırlık: 2.96 kg (6 lb 8 oz)
Namlu uzunluğu: 196 mm (7.75 inç)
İlk hız: 381 m/sn (1.250 ft/sec)
Şarjör: 32 mermi

Bunlara ilaveten, bütün ulusların kara, deniz ve hava kuvvetlerinde muharip ya da muharip olmayan pek çok personel, çok çeşitli tasarım ve kalibrelerde tabanca taşıdı (revolver ya da otomatik). Bunlar, genellikle son çare silahları olarak yakın mesafe çarpışmalarında sıklıkla kullanıldı. Fakat bunlar, nadiren ilk tercih edilecek muhabere silahları olarak görülüyordu.

Sovyetler'in Kış Zaferleri, 1942-1943

Stalingrad çevresindeki başarılarla canlanan Sovyetler, taarruzlarına 1942-1943 yılı kışında devam etti. Şimdi daha güçlenmiş ve öncesinden çok daha iyi teçhiz edilmiş olarak, 1942 yılında kaybetmiş oldukları bütün toprakları geri aldı.

Stalingrad'ın kuşatılması ve neticede Alman Altıncı Ordu'sunun imha edilmesi, 1942-1943 kışında Doğu Cephesi'nin güneyi boyunca gerçekleşen genel Sovyet taarruzunun sadece bir bölümüydü.

General Manstein'ın Stalingrad'ı kurtarma çabası, 12 Aralık 1942 tarihinde başladı ve acımasız kış koşullarına rağmen her şey yolunda gitti. Bununla birlikte, birkaç gün içinde kanatlara yapılan yeni Sovyet taarruzları fazladan tehdit oluşturuyordu. Kuzeye yönelen İtalyan Sekizinci Ordu'su ezilmişti, bu arada Stalingrad'a doğru hareket eden kuvvetler, şiddetli savunma nedeniyle yavaşlıyordu. Yıl sonu itibariyle Manstein'ın kuvvetleri geri çekilmekteydi. Güneyde, Sovyet Stalingrad Cephesi (ya da Ordular Grubu), Alman A Ordular Grubu'nun Kafkaslar'la bağlantısını kesmek için Rostov'a doğru vuruşuyordu; Don Cephesi, Stalingrad çevresindeki çemberi daraltıyor ve Güneybatı Cephesi Don Nehri'nin büyük kıvrımının batısındaki bütün bölgeyi kurtarıyordu.

General Konstantin Rokossovski, 1942-1943 yıllarında Stalingrad çevresindeki Don Cephesi'ne komuta etti.

KIŞ MUHAREBELERİ, 1942–1943
Harkov'daki kısa süreli geri kazanımlarına rağmen kış muharebeleri, Alman kuvvetleri için yıkıcı olmuştu.

Yeni Sovyet Taarruzları

Ocak ayında Sovyet taarruzları kuzeye doğru genişledi. Bir kez daha, Almanya'nın uydularından gelen kıtalardan biri ana hedefti. Voronej Cephesi, İtalyan ve Romen emsalleri gibi zayıf ve eksik teçhizatlı Macaristan İkinci Ordu'suna karşı güçlü bir saldırıya geçti. Birkaç gün içinde Macar kuvvetleri bozguna uğratılmış ve kuzeyindeki Alman İkinci Ordu'su da geri püskürtülmüştü.

Hitler, güneydeki A Ordular Grubu'na Kafkaslar'dan geri çekil-

DOĞU CEPHESİ'NDEKİ ROMANYALILAR

Romen kıtaları, 1941 yılındaki Barbarossa Harekâtı'nda küçük bir rol oynamıştı. Hükümetin başı Mareşal Ion Antonescu, bunu Bolşevizm'e karşı kutsal bir savaş olarak görüyordu ve 1942 yılında Romen kuvvetlerinin artırılmasına onay verdi. Sovyetler, Stalingrad çevresindeki Mihver savunmasını dağıttığında 100.000'in üzerinde Romanyalı ölmüş ya da esir düşmüştü. Yine de güçlü Romanya kuvvetleri,1944 yılı Ağustos ayına kadar Almanların yanında savaşmayı sürdürecekti; o tarihte ülke, Kral Mihail'in liderlik ettiği darbenin Antonescu'yu görevden uzaklaştırması sonrasında taraf değiştirdi. Zinde Romen kuvvetleri, o andan sonra Kızıl Ordu'yla birlikte Macaristan ve Çekoslovakya'ya ilerledi.

Romanyalı tutsaklar Stalingrad yakınlarında, 1942 yılının sonları.

mek için izin vermekte gecikmişti. Birinci Panzer Ordusu'nun motorize birlikleri Ocak ayı sonunda Rostov'dan kaçmayı başarmışlardı, fakat daha yavaş hareket eden Yedinci Ordu'nun piyadeleri doğuya, Kırım'ın karşısındaki Taman Yarımadası'ndaki köprübaşına doğru sürüldüler.

Sovyet komutanlarının önünde şimdi iki hedef vardı: Kuzey yanda Kursk ve Harkov'a doğru zorlu bir ilerleyiş gerçekleştirecekler, güneyde Donets'i geçerek ve Manstein'ın kuvvetlerini izole etmek için Dinyeper'e yöneleceklerdi. Bu taarruzlar, Ocak ayının son günlerinde başladı.

Sovyetler, bu taarruzları güçlendirmek için Stalingrad'ı sonunda ele geçiren kıtaları esas muharebe alanına yönlendirmeyi planladılar. Fakat bu hareket, planlanandan daha uzun sürdü.

SON İLERLEYİŞLER

Sovyet ilerleyişi sonucu Şubat ayı başında Kursk ve Rostov fethedildi ve ayın ortası itibariyle Sovyetler Harkov'u geçiyordu, fakat askerler çok yorgun düşmüşlerdi. Şubat ayı ortasında Hitler, kuvvetlerini yeniden organize etti, ordusunun en yetenekli generali Manstein'ı artık Güney Ordular Grubu olarak anılacak kuvvetlerin başına getirdi. Büyük Rus ilerleyişi, dikkat çekici bazı çıkıntılar da yaratmıştı, çünkü Alman çekilişi, hatlarını kısaltmıştı. Bu, Almanların süratle karşılık vermesi için ek bir fırsattı; bu karşılık, Şubat ayı ortasında başlayacaktı.

Kızıl Ordu piyadesi taarruz ediyor. Tüfekliler ilerlerken, hafif makineli tüfek örtme ateşi açmış.

Sovyet askerleri sıklıkla, muharebeye lankların üstüne binerek gitti, yüksek zayiat riski taşıyan bir pratik.

Hücum Topları

Tank taretinin maliyeti yüksek ve imalatı zordu, bu nedenle daha basit, kısmi dönüşlü yatak içinde güçlü toplar taşıyan çok sayıda ağır zırhlı araç da üretildi ve özellikle Doğu Cephesi'nde çok etkin şekilde kullanıldılar.

Bu kategorideki silahlar, neredeyse tamamen Alman ve Sovyet ordularına özgüydü. En azından makul sayılabilecek zırh korumaları vardı ve silahları, hem zırh delici kullanım hem de hücum eden birliklere ve tanklara görerek ateş desteği sağlamak için uygundu. (İngiliz-Amerikan Ordusu'ndaki kundağı motorlu toplar--diğer Sovyet ve Alman tasarımlarıyla birlikte– kundağı motorlu topçu ve tanksavar top kategorileri içinde tanımlanmıştır; bu tanımlama, onların kapasite ve işlevsel kullanımlarına daha uygun düşmektedir.)

Kapsam bu şekilde daraltılmasına rağmen bu kategorideki araçların sayısı oldukça fazladır. Sovyet modelleri, SU–45, -57, -76, -85, -100, -122 ve -152 ile JSU-122 ve -152 tasarımlarını da kapsamaktadır (rakamlar monte edilen silahın kalibresini göstermektedir). Almanlar da benzer çeşitlilikle sahaya çıkmıştır. Bu nedenle, her iki taraftan sadece birkaç örnek incelenecektir.

SU-85

SU-85, T34/76'dan daha güçlü bir tanksavar performansı sağlaması için tasarlanmıştı. 1943-1944 döneminde üretildi, fakat T34/85 hizmete girdiğinde aşamalı olarak kaldırıldı. Buradaki örnek, ele geçirilmesinin ardından Alman Ordusu'ndaki görevinde görülüyor.

AĞIRLIK: 29.4 ton
GÖVDE UZUNLUĞU: 5.92 m (19ft 5 inç)
YÜKSEKLİK: 2.54 m (8 ft 4 inç)
SİLAHLAR: 85 mm (3.35 inç) D-5 M1943
ZIRH: 54 mm (2.13 inç) maksimum
YOL HIZI: 55 km/sa (34 mph)

İLK TASARIMLAR

Panzer 3'ün şasisini temel alan Almanya'nın Sturmgeschütz 3'ü, bu türün ilk dikkat çeken silahıydı. Bu tasarımın sürümleri 1940 yılından itibaren savaş boyunca hizmet edecek ve 9.000 adedin üzerinde üretildiğinden, gerçekte Almanya'nın en çok üretilen zırhlı savaş aracı olacaktı.

Başlangıçta, kısmi dönüşlü kulesiyle birlikte monte edilen kısa (L/24–24 kalibre) 7.5 cm'lik (2.95 inç) topuyla sadece piyade desteği için tasarlanmıştı. Sonraki modellere daha etkin bir tanksavar gücü elde etmek için önce L/43 7.5 cm ve sonra daha güçlü L/48 topları ilave edildi. Ayrıca özde çok benzer StuG 4 ve 10.5 cm'lik (4.13 inç) obüs monte edilen bir sürüm vardı. Benzer kapasitedeki diğer araç Hetzer, PzKpfw 38 (t)'nin şasisini temel alan bir tasarımdı ve L/48 7.5 cm top taşıyordu.

Daha farklı kategoridekilerden biri, *Jagdpanzer* (genellikle "tank avcısı" olarak tercüme edilmektedir) araçlarıdır. (Jagdpanzer 4'ün tümüyle yeni bir model değil de, StuG 4'ün yenilenmiş hali olması kafa karıştırıcıdır.) Bu türün üç tipinden söz edilmesi gerekmektedir.

Birincisi Elefant ya da Ferdinand, Tiger tankının alternatif bir tasarımına dayanmaktadır. Çok kalın bir zırh altında, ünlü "seksensekizlik", PaK 43 L/71 8.8 cm'lik

Tahrip olmuş bir Jagdpanther 1945 yılının ilk aylarında bir Amerikan askeri taralından inceleniyor.

Bir StuG 3, 1944 yılında Polonya'daki çarpışmada tahrip olmuş bir T-34'ün yanından geçiyor.

SU-100

SU-85 gibi SU-100 de, T-34 şasisi üzerine oturtulmuştu, fakat daha güçlü 100 mm D-10 topuyla. Büyük çaplı üretim 1944 yılı Eylül ayında başladı ve 1945 yılında önemli hizmetlerde bulundu.

Ağırlık: 32.5 ton
Gövde uzunluğu: 5.92 m (19 ft 5 inç)
Yükseklik: 2.54 m (8 ft 4 inç)
Silahlar: 100 mm (3.94 inç) D-10 M 1944
Zırh: 75 mm (2,95 inç) ön gövde
Yol hızı: 48 km/sa (30 mph)

(3.46 inç) topun çok güçlü bir sürümünü taşıyordu. Mekanik olarak güvenilmezdi ve piyade taarruzuna karşı kendini koruyacak tali silahlardan yoksun olması nedeniyle başarılı olamamıştı.

Jagdpanther aynı silahı taşıyordu ve sağlam zırhlı ve çevikti; hepsinden ötesi, muhtemelen savaşın en etkin tank avcısıydı. Onun büyük ekürisi Jagdtiger, taşıdığı 12.8cm'lik (5.04 inç) heybetli topuyla –savaşın en güçlü tanksavar topu– 250 mm'lik (9.84 inç) zırha rağmen kullanışsız ve güvenilmezdi. Daha etkili bir şekilde söylersek, bütün güçlerine rağmen bu modellerin toplam üretimi kabaca 90 Elefant, 390 Jagdpanther ve 80 Jagdtiger'di – bunlar, Almanya'yı yenilgiden kurtarmaya asla yeterli değildi.

Sovyet Rakipleri

İlk önemli Sovyet tasarımı, hafif tank şasisi üzerindeki açık üstlü bineği içinde M1942 76.2 mm'lik (3 inç) top taşıyan SU-76'ydı. Alman StuG modellerine karşılık olması için tasarlanmıştı; 12.000 adetten fazla imal edildi. Aslında daha güçlü SU-85, 1943 yılında ve SU-100 1944 yılının sonlarında çıkarılmıştı. Bunların hiçbirinin zırhı Alman tank avcılarıyla aynı değildi, fakat özellikle SU-100 Almanların en güçlü zırhlı savaş araçlarıyla başa çıkabilecek top gücüne sahipti. Karşılaştırmak amacıyla belirtilirse 1945 yılının ortası itibariyle en azından 1.500 adet SU-100 imal edilmişti.

En ağır Sovyet hücum topu modelleri, 122 mm'lik (4.8 inç) ve 152 mm'lik (5.98 inç) topa sahipti. Bu silahlar, özellikle tanksavar amaçlı tasarlanmamıştı, fakat ağır mermileri her şeye rağmen bunların güçlü tanksavar kapasitesine sahip olması anlamına geliyordu ve sıklıkla bu amaç için kullanıldılar.

JAGDTIGER

Jagdtiger, hizmete 1944 yılında girdi ve Bulge Muharebesi'nde birkaç müsademede bulundu. Temel araç, Tiger 2 şasisinin bir varyantıydı, fakat ondan güçsüzdü ve arızaya meyilliydi. Jagdtiger'leri kullanan sadece iki tabur oluşturulmuştu.

Ağırlık: 70 ton
Gövde uzunluğu: 7.39 m (24 ft 3 inç)
Yükseklik: 2.95 m (9 ft 8 inç)
Silahlar: 12.8 cm (5.04 inç) PaK44 + 1 x makineli tüfek
Zırh: 250 mm (9.84 inç) maksimum
Yol hızı: 34 km/sa (24 mph)

Propaganda, Sanat ve Popüler Kültür

II. Dünya Savaşı, aslında topyekûn bir savaş olduğundan, her ülkedeki yazar, ressam, film yapımcısı, gazeteci ve radyo-televizyoncular savaştaki rollerini oynadılar; ya totaliter yöneticilerin diktası altında ya da demokrasilerde dayatılan daha mutedil bir denetim altında.

Totaliter ülkelerde sanat, gösteri ve halkla ilişkiler, barışta ya da savaşta devletin iyiliği için yönetilecek ulusal yaşamın basit veçheleriydi. Demokrasilerde bu kadar kesin çizgilerle ayrılmış bir durum yoktu, fakat genel anlamda popüler ve daha seçkin sanatçılar ve medya içindekiler, kişisel alanlarında savaş çabalarına katkıda bulunmaya kendilerini zorunlu hissettiler.

Tam Denetim

SSCB ve Almanya, hatta Japonya'daki vaziyet birbirine çok benziyordu. Her üç ülkede de sansür kesindi, resmi olarak onaylanmamış hiçbir şey basılamadı, radyo ve TV'den yayınlanmadı; süregelen rejime hiçbir eleştiri hoş görülmedi. Naziler, özellikle radyo yayıncılığının gücünün farkındaydılar. Ucuz radyo alıcılarının Almanya'da kolayca temin edilmesini güvenceye aldılar, fakat işgal altındaki ülkelerde pek çok radyoya el koydular, denetimleri altındaki herkese Müttefik radyoları dinleme yasağı getirdiler.

Görsel sanatlarda Sovyet yetkilileri tarafından talep edilen sosyalist gerçekçilik anlayışıyla Hitler ve Nazilerin onayladığı klasisizm arasında birçok benzerlik vardı. Alman savaş sanatındaki amansız Arî askerlerinin, Sovyet sanatçılarının tasvir ettiği yiğit işçi ve köylülerden çok az farkı vardı.

Alman ve Sovyetler, karşıtlarının resimlerinde, iğrenç olarak tasvir edilmişlerdi. Komünist ve Yahudilerin, Nazilerce şeytanlaştırılmasını detaylandırmaya gerek yok; öte yandan Sovyet tarafında çok iyi bilinen ve tanıtılan materyal, "Öldür Onu" ve "Nefret Ediyorum" başlıklı şiirleri kapsıyordu.

Mihver kuvvetlerinin Britanya ve ABD'de tasviri ne çok kaba ne de hatalıydı, bununla birlikte çok iyi bilinen bazı savaş zamanı filmleri, örneğin *Albay Blimp'in Yaşamı ve Ölümü* derli toplu Alman karakterlere yer verdiği için bazı kesimlerce eleştirilmişti. Her iki taraftan, neredeyse savaşan bütün ülkelerde ortak olan bir şey, gazete sirkülasyonunun önemli miktarda artması, bununla birlikte hemen bütün ülkelerde

Signal dergisi, Almanlar tarafından birkaç dilde çıkarılıyordu. Bu Fransızca nüsha Katyn katliamını duyuruyor.

JOSEF GOEBBELS

Goebbels (1897-1945), Hitler'in iktidarı ele geçirdiği 1933 yılından, altı çocuğunu öldürdükten sonra Hitler'in sığınağında karısıyla birlikte intihar ettiği 1945 yılı Nisan ayına kadar Nazi Propaganda Bakanı'ydı. Almanya'daki bütün medyayı ve sanatsal üretimi denetimi altında tuttu. Nazi rejimine desteği artırmada ve Hitler'in büyük lider imajının yaratılmasında ve korunmasında, özellikle radyo yayınlarını çok parlak bir şekilde kullandı. Hitler'e sonuna kadar bağlıydı ve yenilgi kesinleştikten sonra da, Alman halkının uzunca bir süre etkili şekilde savaşmasında onun çabaları en büyük rolü oynadı.

Josef Goebbels, 1934 yılındaki Nazi Partisi mitinginde nutuk çekiyor.

"Düşman Güçlerinin Payandası: Yahudi", 1942 yılının bir Alman posteri.

farklı yayınların azalmasıdır; bu arada ayakta kalanlar, kâğıdın karneye bağlanmasıyla birkaç sayfaya düşürülmüştür.

Basın Ve Yayın

Britanya ve ABD'de, basın ve yayın kuruluşlarının sahipleri ve yöneticileri, düşmana herhangi bir sır vermeme ve olası hükümet eleştirilerini yumuşatma yönündeki resmi isteklere uyum göstermekten genellikle mutluydular. Fakat hükümet de, ne basıldığını ya da yayınlandığını dikte etmeyi kesinlikle istemedi ve kesinlikle, Nazi bültenlerindeki klişelerin benzeri yalanları yaymadı.

Avrupa'daki pek çok insan gizlice BBC'yi dinledi, çünkü biliyorlardı ki, haberleri daima tam doğru olmasa da mümkün olduğunca doğruydu. Fakat Almanya'nın İngilizce yayınlarındaki ana spikeri William Joyce'un ("Lord Haw Haw" olarak tanınırdı) resmi üslubu ve dinleyicilerine sıklıkla anlatmayı denediği gerçekdışı hikâyeleri nedeniyle kendisiyle Britanya'da dalga geçiliyordu.

Sinema, olasılıkla en güçlü kültürel araçtı. Güncel konulardaki üretimleri kadar hem Holywood hem de devlet idaresindeki Alman film endüstrisinin ürünleri, zor zamanlar için çok basit, hayalperest eğlencelikleri kapsıyordu. Geçmiş yurtseverlikleri ve kahramanları filmleştiren tarihsel epikler, Almanya ve SSCB'de –*Bismarck* ve *Korkunç İvan* ilk sıradaydı– sıklıkla gösterimdeydi ve Britanya'da, Shakespeare'in *V. Henry*'sinin Laurence Olivier tarafından yapılan 1944 yılı uyarlaması benzer bir temaya sahipti.

Pek çok insan için popüler müzik ve şarkılar, sınırları aşan bir rahatlama ve mutluluk kaynağıdır. 1943 yılında Afrika seferinin sonunda meydana gelen bir olayda bir grup İngiliz askeri Tunus'ta zafer geçişi yaparken, tutsak düşmüş *Afrika Korps*'larının bir taburunun yanından geçti. Her iki grup da aynı şarkıyı söylüyordu: "Lili Marlene".

l'Humanité
LE COMMUNISME,
SEUL ESPOIR DE LA FRANCE

Fransa'nın komünist *l'Humanité* gibi yeraltı gazeleleri, işgal edilen her ülkede alternatif bir haber kaynağı oldu.

Laurence Olivier, 1944 yılındaki filmi *V. Henry*'de kral rolünde.

Alameyn ve Tunus'a İlerleme

Doğu Cephesi'ndeki büyük ölçekli muharebelerle karşılaştırılması mümkün olmasa da, El Alameyn, Britanya'nın Almanya'yla savaşında haklı olarak bir dönüm noktası olarak görülür. Çok sert çarpışmalar devam etse de, Alameyn'den sonra daha büyük bir yenilgi olmayacaktı.

Her ne kadar 1942 yılı Temmuz ayında I. El Alameyn Muharebesi'nde Mısır'a yaptığı tank hücumu durdurulmuş olsa da, Rommel, kuvvetleri takviye edilir edilmez tekrar taarruz etmek için çok hevesliydi. Bu arada Başbakan Churchill, General Bernard Montgomery'i Sekizinci Ordu'nun başına getirerek, Mısır'ı savunan İngiliz kuvvetlerine yeni bir komuta ekibi atamıştı.

Yeni İngiliz Planları

"Monty", göreve başlar başlamaz, İngiliz kuvvetini dönüştürmeye girişti; işe, yılın başındaki felaketler nedeniyle yerlerde sürünen moralin yeniden tesis edilmesiyle başladı. Öncesine göre daha net bir şekilde asla geri çekilme olmayacağını bildirdi ve kuvvetlerini, Alman manevrasıyla uğraşmak yerine toplanmış ateş güçlerini en iyi şekilde kullanabilmeleri için konuşlandırdı. Böylece Almanlar 30 Ağustos akşamı hücum ettiklerinde İngiliz askerleri geri adım atmadılar ve Almanlar, 6 Eylül'de başlamış oldukları noktaya geri çekilmeye zorlanmışlardı. Bu Alam Halfa Muharebesi, açık bir Müttefik zaferiydi.

Almanların yenilgisindeki en önemli etmen, ikmal yetersizlikleriydi. En yakın limanlarından yüzlerce kilometre uzakta savaşıyorlardı, bu arada Avrupa ve Kuzey Afrika arasındaki güzergâhlar, Müttefiklerin gittikçe artan ağır hava ve deniz taarruzları altında kalıyordu. Bu saldırıların çoğu, yılın ilk yarısında ağır bir bombardımana maruz kalmış, fakat şimdi bir dizi şiddetli deniz konvoyu muharebesinden sonra takviye edilen Malta'dan geliyordu.

Alam Halfa'dan sonra Churchill, Montgomery'den taarruz etmesini istedi; fakat Montgomery, kuvvetlerinin öncelikle tam olarak toparlanmasına izin verilmesinde ısrar ederek bu talebi reddetti. Ekim ayında Sekizinci Ordu El-Alameyn'de taaruza geçtiği zaman as-

TEMEL VERİLER- EL ALAMEYN

Yer: Kuzeybatı Mısır

Tarih: 23 Ekim–4 Kasım 1942

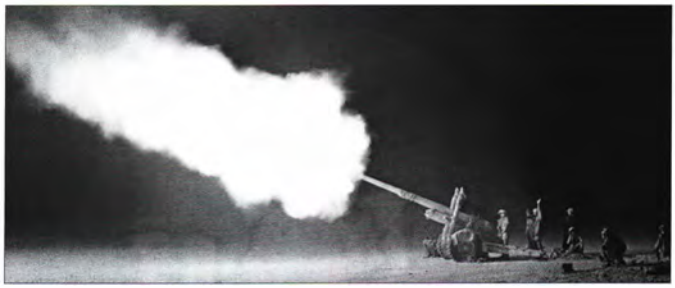
Sonuç: İtalyan ve Alman kuvvetleri yenildi ve Batı Libya'ya geri çekilmeye zorlandılar.

Bir Crusader Mark 3 tankı, El Alameyn Muharebesi'nde. Crusader'in bütün sürümlerinden yaklaşık 4.500 adet imal edildi, fakat tamamı mekanik açıdan güvenilmezdi.

KUZEY AFRİKA, 1942–1943 El Alameyn'deki zafer ve Torch çıkarmasından sonra Müttefik kuvvetler, adım adım Afrika zaferlerini tamamladılar.

5.5 inçlik (140 mm) bir İngiliz topu, El Alameyn Muharebesi'ni başlatan ağır bombardıman sırasında ateş ediyor.

ker tank ve top olarak yaklaşık ikiye bir üstünlüğe sahipti ve havada da önemli bir avantajı vardı (ve Mihver kuvvetlerinin çoğu, daha etkisiz İtalyan birliklerinden oluşuyordu).

Rommel, mayın ve diğer savunma araçlarını çok yoğun bir biçimde kullanarak aşılması zor bir mevzi oluşturmuştu, fakat Montgomery birliklerini titizlikle eğitmişti. Piyade, tank birlikleri ve topçularının beraberce, etkili bir şekilde çalışmasını sağladı ki, bu, daha önceki çöl muharebelerinde çok seyrek görülen bir şeydi.

Alameyn Zaferi

Birkaç günlük yıpratıcı çarpışmayı, Müttefiklerin ilk ilerleyişi izledi. Mihver savunmasının belkemiğini oluşturan Alman tank birlikleri yavaş yavaş bitkin düştüler. 2 Kasım'da Rommel, geri çekilmek zorunda olduğunun işaretini verdi. Hitler, gerçekçi olmaktan uzak her zamanki emri "çekilmek yok" şeklinde karşılık verdi, fakat bu, sonucu değiştirmedi. Muharebe başlangıcında elinde bulunan 500 tanktan hareket halinde yalnızca birkaç düzine kalan Rommel'in başka seçeneği yoktu. 4 Kasım'da bütün savunma mevzilerini terk etti.

Kısmen Montgomery'nin enerjik bir takip organize etmemesi nedeniyle, kalan Mihver kuvvetinin çoğu kaçmayı başardı. Bunu, İngiliz-Amerikan kuvvetlerinin Kuzeybatı Afrika'da 8 Kasım'dan itibaren yaptığı Torch çıkarması nedeniyle, Rommel'in bu kez gerçekleştirmek zorunda kaldığı çok uzun bir geri çekilme izledi.

İkmal malzemelerinin yetişmesi için verilen kısa aralardan sonra Sekizinci Ordu, yaklaşık 1.500 km'lik (930 mil) bir ilerleyişten sonra Trablus'u fethetti. Almanların tahrip etmesine rağmen İngilizler, ay sonu itibariyle liman tesislerini kısmen kullanılabilir hale getirmeyi başardılar.

Öncü kıtaların daha fazla ilerlemek üzere güç kazanmaları için birkaç hafta daha geçecekti, fakat onlar, Şubat ayının başında Doğu Tunus'taki Medeniyin'e doğru ilerlemeyi başardılar.

İtalyan askerleri, El Alameyn Muharebesi'nin ilk aşamalarındaki Müttelik hava laarruzundan korunmaya çalışıyor.

MAREŞAL BERNARD MONTGOMERY

Montgomery (1887–1976), Britanya'nın savaştaki en ünlü generaliydi. Dikkatli planlaması ve metodik liderliği, 1942 yılı sonbaharından savaşın sonuna kadarki süreçte Kuzey Afrika, İtalya ve Kuzeybatı Avrupa'daki bir dizi Müttefik zaferinde büyük rol oynadı. Özellikle D-Günü'nde onun planlama sürecine katkısı olmasaydı, her şeyin yolunda gitmesi düşük bir olasılıktı. Bununla birlikte bazı tarihçiler, onun aşırı temkinli olduğuna ve bu nedenle daha ucuz ve hızlı zafer fırsatlarını harcadığına inanmaktadırlar.

"Monty", alamelilarikası olan bir çift kep nişanını gösteriyor.

Hafif Zırhlı Araçlar

Genel olarak savaşın artan mekanizasyonuyla birlikte, keşif ve diğer destek görevlerinin zırhlı araçlar tarafından yerine getirilmesi doğaldı. Dolayısıyla, Avrupa Savaşı'ndaki bütün ordularda zırhlı arabalar ve personel taşıyıcıların sayısı hızla arttı.

Bütün ordular II. Dünya Savaşı'nda keşif ve destek görevleri için zırhlı araçlar kullandı. Zırhlı araçların düzinelerce modeli üretildi ve bunların çoğunun çok sayıda oldukça farklı varyantları vardı; bundan dolayı, burada sadece aradan seçilenler tartışılacaktır.

İngiliz ve Amerikan Modelleri

Şimdiye kadar en çok üretilen zırhlı araçla, 100.000 adedin üzerinde imal edilen Britanya Ordusu'nun Bren'i ya da Universal Carrier'ı ile başlamak uygun olacaktır. Diğer pek çok görevi arasında, bir makineli tüfek ya da havan ve mühimmatını çarpışma sahasına taşıyabilir, hafif bir tanksavar topu çekebilir ya da keşif görevinde bulunabilirdi.

Britanya, tekerlikli zırhlı araçların ve onların zırhsız kuzenlerinin –keşif araçları– en önemli kullanıcısıydı. En çok üretilen modeller Daimler Dingo ve Humber keşif araçlarıydı. İki kişilik Dingo'dan

Bir İngiliz Humber zırhlı aracı, 1944 yılında Kuzey Fransa'da.

6.000 adet üretildi. 30 mm'lik (1.2 inç) bir zırha sahipti, patlamış lastiklerle yol alma, 5 ileri ve geri vites kutusu gibi inceliklere sahipti. Humber ve Daimler (bu sırayla), her ikisi de 1941 yılından itibaren kullanılmaya başlanılan en yaygın zırhlı arabaları da ürettiler. Ağır zırhlı arabalar, yerel AEC tasarımını ve Amerikan yapımı T17 Staghound'u da kapsıyordu. Britanya, çeşitli personel taşıyıcıları (genellikle yarı tırtıllı) ve benzer araçlar için de ABD'ye bel bağlamıştı.

Britanya'dan farklı olarak ABD, göreli olarak daha az zırhlı araç imal etti ve kullandı. Bunların en önemlisi, İngiliz Ordusu'nda Greyhound olarak bilinen M8'di. Bu araç,

Bir Amerikan M8 zırhlı aracı, 1944 yılında "İngiltere'de bir yerlerde" D-Günü için tatbikat yapıyor.

37 mm'lik (1.46 inç) bir top taşıyordu ve özünde tank tahrip edici görevler için düşünülmüştü. En önemli Amerikan keşif aracı, 20.000 adedin üzerinde imal edilen White M3'tü. Bu araç, sürücü dışında yedi kişiyi taşıyabilirdi.

Birleşik Devletler ve Alman Orduları, yarı tırtıllı araçları çok yoğun olarak kullandılar. Bunlar, tam tırtıllı araçların arazi hareket kabiliyetinin çoğuna sahiptiler ve basit te-

SdKfz 251

Başlangıçta zırhlı tümenlerdeki piyadeyi taşımak için tasarlanan SdKfz 251'in, tanksavar, uçaksavar ve komuta araçları da dahil olmak üzere muhtelif görevler için 20 varyantı vardı. Toplamda yaklaşık 13.500 adet üretildi.

Ağırlık: 7.9 ton
Uzunluk: 5.8 m (19 ft)
Yükseklik: 1.75 m (5 ft 9 inç)
Genişlik: 2.1 m (6 ft 11 inç)
Yoldaki Hız: 53 km/sa (33 mph)
Motor: 120 İngiliz beygir gücü Maybach HL42
Zırh: 15 mm (0.6 inç) maksimum

Bir M3 yarı lırtıllı, bir Birleşik Devletler koluna Almanya'da öncülük ediyor, 1945.

kerlek aksı nedeniyle imalatları daha ucuz ve kolaydı. Birleşik Devletler modellerinin içinde daha küçük M2 ve M9 ile daha büyük M3 ve M5 vardı. M3 ve M5, 9 tonluk araçlar olup, tam bir piyade mangasını taşıyabilirdi. Bu dört tür araç da, genel cephe hattı taşıma görevi için kullanılmıştır. Bunlara ilave olarak uçaksavar, tanksavar ve yakın destek silahları taşıyan pek çok varyant vardı. Çok sayıda Birleşik Devletler yarı tırtıllı ve keşif aracı, Sovyetler'in kullanımına tahsis edilmişti.

Alman Tasarımları

Almanya'nın yarı tırtıllı araç sınıfındaki en küçük ve en alışılmışın dışındaki aracı SdKfz 2 Kettenkrad, gerçekte yarı tırtıllı bir kargo motosikletiydi ve 8.000 adet imal edilmişti. Daha önemlileri, daha klasik 5.9 tonluk SdKfz 250 ve onun türevleri ile daha büyüğü 7.9 tonluk SdKfz 251 ve onun muhtelif varyantlarıydı. Bu türlerin hareket kabiliyeti, Birleşik Devletler'in M2/M3'ünden daha azdı, çünkü ön tekerlekler güçsüzdü; fakat benzer nitelikte personel nakliye ve silah taşıma hizmetinde bulundular. Çoğu, komuta aracı olarak kullanıldı. Savaşın ilk yıllarında, taşıdıkları radyolar için büyük ve dikkat çekici "karyola" antenler yerleştirilmişti.

Almanya ayrıca 4, 6 ve 8 tekerlekli araçlara da sahipti. 4 tekerlekli SdKfz 221, iki mürettebatı ve tek makineli tüfeğiyle 4 tonluk bir araçtı. 6 tekerlekli araç, savaş öncesi bir tasarımdı ve çoğu 1941 yılına kadar görevden çekildi. 1937 yılından itibaren yerlerine 8 x 8 modelleri geçti.

8 tekerlekli SdKfz 232'nin, 2 cm'lik (0.79 inç) bir topu ve bir makineli tüfeği vardı (6 tekerlekli SdKfz 232'nin ve diğer çakışık tasarımların da var olması kafa karıştırıcıdır). 8.8 tonluk aracın 4 mürettebatı içinde, savaş bölmesinin arkasında aracı ters yöne sürebilecek ikinci bir sürücü bulunuyordu. En ağır varyantı SdKfz 234 Puma'nın, 7.5 cm'lik (2.95 inç) tanksavar bir topu vardı.

İngiliz ağır zırhlı aracı AEC Mark, 3.75 mm'lik (2.95 inç) bir top taşıyordu.

BREN TOP TAŞIYICI

Universal Carrier, yani çok amaçlı taşıyıcı (standart örnekleri 1940 yılından itibaren böyle biliniyordu) İngilizlerin esas yardımcı aracıydı. Sıklıkla Boys uçaksavar tüfekleri ve Bren topu (fotoğrafta görülüyor) gibi hafif silahlar taşıdı.

Tip: Universal Carrier
Ağırlık: 4.3 ton
Uzunluk: 3.75 m (12 ft 4 inç)
Yükseklik: 1.6 m (5 ft 3 inç)
Genişlik: 2.1 m (6 ft 11 inç)
Yoldaki Hız: 32 km/sa (20 mph)
Motor: 85 İngiliz beygir gücü Ford V8
Zırh: 10 mm (0.4 inç) maksimum

Torch Harekâtı ve Afrika'da Zafer

Amerikan askerleri, Avrupa sahnesindeki ilk muharebe performanslarını 1942 yılında Torch Harekâtı'nda sergilediler. Aksilikler ve çok sert çarpışmalardan sonra Kuzey Afrika'daki Müttefik zaferi, 1943 yılının Mayıs ayında tamamlandı, bu arada Almanya'nın etrafındaki çember daralmaya başladı.

Almanya ve Japonya ile savaş konusundaki Birleşik Devletler politikası, 1941 yılının ilk aylarından itibaren Avrupa sahnesine öncelik vermekti. Başlangıcından itibaren Birleşik Devletler Ordusu liderleri, Hitler'i yenmenin yolunun İngiltere'den Manş Denizi'ni aşmak suretiyle yapılacak bir taarruzdan geçtiğine inandılar, fakat bu harekâtın aylar boyunca kotarılamayacağı kısa zaman sonra anlaşıldı. "Önce Almanya" politikasını sürdürmek için Başkan Roosevelt, 1942 yılında Amerikan askerlerinin Almanya'ya karşı muharebeye gönderilmesini emretti; böylece, Kuzey Afrika'yı Mihver kuvvetlerinden temizlemek amacıyla Fas ve Cezayir'e çıkarma yapılması kararlaştırıldı.

Fas ve Cezayir, Mareşal Pétain'in Vichy rejiminin denetimi altındaki Fransız kolonileriydi. İngiliz-Fransız ilişkileri, 1940 yılındaki olaylardan sonra hâlâ vahim durumdaydı. Bu yüzden Afrika'daki büyük Fransız kuvvetlerinin liderlerini Müttefik ilerleyişine karşı koymamaya ve bunun yerine, halen Müttefiklerin tarafında çarpışan daha küçük özgür Fransa kuvvetlerine katılmaya ikna etmek için yapılacak çıkarma öncesi müzakerelerin liderliğini Amerikalılar üstlendi. Fransızlar, gerçekten de çıkarmalara güçlü bir direniş göstermediler, fakat birleşik bir özgür Fransa kuvveti yaratmak için yapılan politik münakaşalar aylar boyunca sürdü.

TEMEL VERİLER-TORCH

YER: Kuzeybatı Afrika

TARİH: 8 Kasım 1942

SONUÇ: Müttefik Kuvvetlerin Fas ve Cezayir'deki çıkarmaları başarılı oldu, fakat Alman takviye kuvvetleri onların ilerleyişini yavaşlatmak için Tunus'a yığıldı.

Torch Çıkarmaları

Torch Harekâtı olarak bilinen işgal, 8 Kasım 1942 tarihinde başladı. Bu tarih, Sekizinci Ordu'nun Alman ve İtalyanları Mısır dışına iten El Alamein'deki zaferinden dört gün sonraydı. İdeal olarak taarruzun yeri, doğuda Tunus'a kadar uzayacaktı, fakat bu çok riskli olduğundan reddedildi. Bunun yerine çıkarmalar Kazablanka yakınındaki, Fas'ın Atlantik sahiline ve Cezayir'deki Cezayir ve Oran civarına yapıldı. İngiliz-Amerikan kuvveti Birinci Ordu, derhal Tunus için doğuya yöneldi, fakat iş işten geçmişti.

Mareşal Albrecht Kesselring, Almanya'nın çok yetenekli güney başkumandanı, askerlerini, tanklarını ve uçaklarını 9 Kasım'da Sicilya'dan Tunus'a akıtmaya başladı. Kasım sonlarından 1943 yılının Ocak ayına kadar sürecek bir dizi acı muharebe, Tunus'un batısındaki çetin tepelerde Müttefiklerin ilerleyişini durdurdu.

Tunus Muharebesi

1943 yılı Şubat ayı itibariyle Tunus'taki Mihver kuvvetlerine, Mısır'dan geri çekilişini başarıyla tamamlayan Rommel'in ordusu da katılmıştı. Sekizinci Ordu, hâlâ Trablusgarp limanını tam kullanıma hazır hale getirmek için uğraşıyordu, bu nedenle güneydeki Tunus'a doğru bir hamle için hazır değildi. Bu,

1943 yılı ilkbaharında, Güney Tunus'ta bir 105 mm'lik (4.13 inç) Amerikan M2 obüs mevzii.

Torch Harekâtı'nın başlangıcında, hafif uçaksavar bir topla Oran'da çıkarma yapan Amerikan askerleri.

Birinci Ordu'ya darbe vurmak için Almanlara bir fırsat verdi, bu fırsatı da Almanlar 14 Şubat'ta kullandılar.

Takip eden Kasserine Muharebesi'nde, taarruzda ilk hedef olan tecrübesiz Amerikan askerleri ağır bir yenilgiye uğradılar. Aceleyle tehdit altındaki bölgeye hücum eden Amerikan ve İngiliz takviyeleri, nihai bir yarma taarruzunu önlediler ve bundan sonra, Şubat sonu itibariyle kaybedilen yerlerin çoğu yavaş yavaş geri kazanıldı. General George Patton, Tunus'taki Birleşik Devletler Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nı üstlendi ve onun liderliği, askerlerin muharebe etkinliklerini kısa zamanda geliştirdi.

Mart ayı başlarında Sekizinci Ordu, Almanların bir taarruz girişimini dağıttı ve aynı ayın ilerleyen günlerinde Mareth Muharebesi'ndeki çok sıkı çarpışmalar neticesinde Mihver Kuvvetleri Güney Tunus'taki savunma hatlarının dışına itildiler.

Tunus'taki çarpışma sırasında terk edilen bir İtalyan M13/40 tankını inceleyen Amerikan askerleri.

Nisan ayında, Birinci ve Sekizinci Ordular taarruzlarına devam etti. Neticede tepeleri ele geçirdiler ve Mayıs ayının ilk günlerinde Bizerta ve Tunus'a ilerlediler. 13 Mayıs'ta teslim oldukları son çarpışmalarda yaklaşık 250.000 Mihver askerinin hepsi esir düştü. Afrika şimdi tümüyle Müttefiklerin elindeydi.

GENERAL DWIGHT D. EISENHOWER

Eisenhower (1890-1969), Torch Harekâtı için Müttefiklerin üst komutanı olarak atandı ve bu rolünü Sicilya ve İtalya'da, sonrasında da son olarak 1944-1945 yıllarında kuzeybatı Avrupa'da sürdürecekti. İngiliz-Amerikan ortaklığı içindeki iyi ilişkilerin korunmasının büyük önemini, diğer üst düzey komutanlardan daha iyi anlamıştı. Her ne kadar Patton ve Montgomery gibi emrindeki kendini beğenmiş komutanlarla problem yaşasa da, Eisenhower'in liderliği, Müttefiklerin çabalarının doğru yolda kalmasını sağladı.

Eisenhower, kendini tamamıyla Müttefiklerin birliğine adamıştı.

Almanya Direniyor: Harkov ve Kursk

Harkov'daki karşı saldırı, Hitler'e Kursk'ta yeni bir hücum emri vermesi için ilham kaynağı oldu. Rusya'da ilk kez Almanların büyük yaz taarruzu, mukavemeti kırmakta başarısız oldu; bu, Sovyetler'in şimdi Büyük Vatanseverlik Savaşı'nı kazanmakta olduklarının açık bir işaretiydi.

Sovyet ilerleyişi, 1943 yılı Ocak ve Şubat aylarında Harkov şehrini fethedecek ve Dnyepropetrovsk'u tehdit edecek kadar Almanya işgalindeki toprakların içine girmişti. Bu yarma taarruzunun kuzeyinde Alman Merkez Ordular Grubu, Oryol civarında güçlü duruyordu ve güneyde General Manstein'ın Güney Ordular Grubu, Mius Nehri boyunca çok iyi savunma mevzilerine sahipti. Manstein'ın elinin altında şimdi güçlü ve çok iyi teçhiz edilmiş Waffen-SS birimlerini de kapsayan birkaç panzer tümeni vardı. Manstein, bu tabyalar arasında şansı Sovyet hücumcularının aleyhine çevirmeye hazırdı.

TEMEL VERİLER-KURSK

YER: Oryol ve Harkov arasında, Doğu Cephesi

TARİH: 4–13 Temmuz 1943

SONUÇ: Alman birlikleri savaşın en büyük tank muharebesinde mukavemeti kırmakta başarısız oldu.

1943 yılı Şubat ayı sonunda Harkov'un banliyölerinde savaşan Alman askerleri.

Harkov Muharebesi

Şubat'ın ikinci yarısında Manstein'ın tank birlikleri, Dnyepropetrovsk yakınlarındaki Sovyet ok başı birliğine darbe vurdu. Ay sonu itibariyle dört Sovyet tank ve mekanize kolordusu (kabaca her biri Almanların panzer tümenlerinin denginde) ezilmişti ve hayatta kalanlar Donets'e sürüldüler.

İlkbaharın kar çamuru öncesindeki donmuş katı zeminin son birkaç günlük avantajından yararlanan Manstein'ın tankları, sonrasında Harkov'a yöneldiler ve 16 Mart'ta bölgeyi ele geçirdiler. Hitler bu dikkate değer geri dönüşle öylesine cesaretlendi ki, daha Harkov düşmeden kuzeydeki Kursk civarını merkez alan büyük Sovyet çıkıntısına karşı yeni bir taarruz düzenlenmesi için emir yağdırıyordu.

Zitadelle Harekâtı

Almanlar, kış boyunca yarım milyona yakın zayiat vermiş olsalar da, Hitler, hâlâ Doğu Cephesi'nde inisiyatifi tekrar ele geçirebileceğine inanıyordu ve aynı zamanda, İngiliz-Amerikalıların yıl içindeki olası faaliyetlerine karşı Batı ve Güney Avrupa'da önlem alabilirdi. Kesin olan şey, Alman kıtalarının ve özellikle tank birliklerinin muharebede Kızıl Ordu'dan genel olarak hâlâ daha yetenekli olduklarıydı. Hitler ayrıca, yeni hizmete gi-

ren Tiger ve Panther tanklarının kendilerine niteliksel katkı sağlayacağına inanıyordu.

Alman planı, Mareşal Günther von Kluge'nin Merkez Ordular Grubu'na bağlı Dokuzuncu Ordu'nun çıkıntının kuzey yanına saldırması, bu arada Manstein'ın Güney Ordular Grubu'na bağlı Dördüncü Panzer Ordusu'nun güney yandan giriş yapmasıydı. Aslında Hitler, ilerleyişi Mayıs'ta başlatmayı planlamıştı, fakat daha fazla yeni tank hazır oluncaya kadar planını birkaç kez erteledi.

Stalin tarafında ise Jukov ve Genelkurmay Başkanı Mareşal Aleksandr Vasilevski (Sovyetler Birliği'nin savaşının kalan bölümünü idare edecek komuta ekibi), öncelikle savunmada kalmaya karar verdiler, bu arada kendi kuzeylerinden ve Kursk'un güneyinden bir hücum planı hazırladılar. Casuslar ve diğer istihbarat kaynakları sayesinde Almanların planı hakkında yeterli bir fikre sahiptiler ve tehdit altındaki bölgelerdeki savunmalarını büyük ölçüde takviye ettiler.

Alman ilerleyişi, 4 Temmuz'da başladı ve başlangıcından itibaren çok şiddetli bir direnişle karşılaştı. Kuzeyde Dokuzuncu Ordu, taarruza liderlik eden yedi zırhlı tümeniyle birlikte çok az ilerleme kaydetti. Bu aşamada Sovyet komutanları, kendi tank ihtiyatlarını muharebeye soktular. 9 Temmuz'da Kluge, Hitler'e yarma taarruzunun başarılı olmadığını bildirdi. 12 Temmuz'da Sovyetler, Oryol'un kuzeyinde kendi taarruzlarını başlattılar ve Kluge geri çekilmek zorunda kaldı.

Alman Panzer 4 tankları, Kursk Muharebesi esnasında açık arazide ilerliyor.

Güney Cephesi'ndeki olaylar Almanlar için daha olumlu görünüyordu. Dördüncü Zırhlı Ordu, ilk birkaç günde aşağı yukarı 35 km (20 mil) ilerleme sağladı. Ciddi zayiat verdi, fakat kendisinin verdiğinden daha fazla zayiatı karşı tarafa verdirdi. Ayın 12'sinde küçük bir kasaba olan Prokhorovka yakınında muazzam bir tank savaşı yaşandı. Bir kez daha Sovyetler daha kötü durumda olsalar da, başından itibaren sayıca üstündü ve bu üstünlüklerini sürdürebilecek durumdaydılar.

Temmuz ayının 13'ünde ufukta yarma taarruzu olmaması ve Sicilya'daki İngiliz-Amerikan işgalinin ilerlemesi nedeniyle Hitler, taarruzları durdurdu. Bununla birlikte, Doğu Cephesi'ndeki inisiyatif, sonunda ve kalıcı olarak Kızıl Ordu'ya geçti.

MAREŞAL ERICH VON MANSTEIN

Bütün ülkeler içinde II. Dünya Savaşı'nın en yetenekli generali, Alman mareşali, von Manstein'dı (1887-1973). 1940 yılında Fransa'ya taarruz için yapılan parlak Alman planındaki en büyük katkı onundu. 1942 yılının sonlarında Stalingrad'ı kurtarma girişimi başarısız olsa da, ilerleyen aylarda onun liderliği Doğu Cephesi'ne istikrar getirdi ve Harkov'da Alman başarısına öncülük etti. Kursk'ta onun hücumları, Alman taarruzunun en başarılı bölümüydü. Bu aşamadan sonra çekilme sırasında çarpışırken büyük bir beceri gösterdi, ta ki Hitler, 1944 yılı Mart ayında onu görevden alana kadar.

Mareşal von Manstein ve erkânı, manevralarını planlamak amacıyla harita üzerinde çalışıyorlar.

Yer Destek Uçakları

Savaş sırasında cephe hattına yakın taarruz harekâtları, muhtemelen hava gücünün en etkili kullanımıydı. Stuka, Almanya'nın ilk savaş başarılarının sembolüydü ve Müttefiklerin buna yanıtı Shturmovik, Typhoon ve Thunderbolt oldu.

Sadece Alman ve Sovyet Hava Kuvvetleri, 1939 yılında havadan yere taarruz görevi üzerinde önemle durdular. Almanya'nın 1939 ve 1941 yıllarındaki *Blitzkrieg* seferlerinde hava ve kara kuvvetlerini entegre etmesi, bu tür harekâtların gerçekte çok etkili olabileceğini gösterdi. Britanya ve ABD bu kapasitelerini savaş süresince geliştireceklerdi.

P-47D THUNDERBOLT

Republic P-47D Thunderbolt, bir II. Dünya Savaşı avcı uçağı için özellikle büyük ve ağırdı, fakat yeterli gücü, ağır taarruz yükü taşıyabilmesini sağlıyordu. P-47D pilotları, 1944-1945 yıllarında Avrupa'da on binlerce Alman tankını ve aracı tahrip ettiklerini iddia etmişlerdir.

MÜRETTEBAT: 1
MOTOR: Pratt&Whitney R2800 radyal, 2.535 beygir gücü
HIZ: 697 km/sa (433 mph)
SİLAHLAR: 8 x 0.5 inçlik (12.7 mm) makineli tüfek + 10 x 5 inçlik (127 mm) roket ve/ya da 1.130 kg (2.500 lb) bomba

Almanya'nın Junkers 87 Stuka pike bombardıman uçakları, aslında *Blitzkrieg*'in kusursuz imajı olmuştu ve rakip kuvvetlerin korkulu rüyasıydı. Britanya Muharebesi sırasında ilk kez ciddi mukavemetle karşılaşması gösterdi ki, aslında yavaş ve korunaksızdı. Bununla birlikte, ilk dönemdeki Doğu Cephesi muharebelerinde başarıyla hizmet vermeyi sürdürdü – ve 1943 yılında kullanılmaya başlanan Ju-87G modeline tank tahrip görevi için bir çift 3.7 cm'lik (1.46 inç) top monte edildi. Bu görevinde çok etkili oldu, özellikle Hans-Ulrich Rudel'in elinde dikkat çekiciydi; as pilotun 500'ün üzerinde Sovyet tankını tahrip ettiği kabul edilmişti.

Diğer Alman kara taarruz modelleri arasında Focke-Wulf (Fw) 190 avcı uçağının ve keşif için de kullanılan Fw 189'un sürümleri bulunuyordu. Henschel 129 da, 7.5 cm'lik (2.95 inç) topuyla sınırlı sayıda hizmet etti.

KIZIL ORDU'NUN UÇAKLARI

1945 yılı itibariyle Sovyetler, 1941 yılında Alman saldırısının kalan enkazından yaratılan dünyanın en güçlü taktik-destek hava gücüne sahipti. Sovyet liderler, savaştan kısa süre önce taktik hava kuvveti üzerine yoğunlaşma kararı alsalar da, uçak tasarımları ve eğitimler, Barborassa Harekâtı başladığında bu değişime yetişmemişti.

Taarruz görevinde hizmet veren çok sayıda köhne uçak vardı, örne-

Yer mürettebatı, Typhoon av-bombardıman uçağına bomba yüklüyor. 1944-1945 yıllarında kullanılan "D-Günü şeritleri" taşıyor.

Ju-876 Stuka'nın silahı 3.7 cm'lik (1.46 inç) tanksavar toptu.

ğin çift kanatlı Ilyushin (Il) 153 ve daha modern Sukhoi 2. Hizmete yeni giren uçak çok daha iyiydi –Il-2 Bronirovanni Shturmovik ("Zırhlı Saldırgan") doğal olarak şimdiye kadar en çok üretilen askeri uçak olacaktı.

Shturmovik, mürettebat bölümündeki ve diğer hayati parçalardaki güçlü zırhıyla aslında uçan bir tanktı. Çok güçlü makineli tüfek ve toplara sahipti (modellerine göre değişiyordu), önemli miktarda roket ve bomba yüküyle desteklenmişti. Shturmovik'lerin düzenleri, bir Alman mevzii ya da tank birliği etrafında daire çizmek, hedefleri tahrip edilene kadar üst üste taarruz etmekti ki, bu taktik, "Ölüm Çemberi" olarak adlandırılıyordu. Sovyetler'in gözünde, savaşın en önemli uçağıydı.

İkincisi, yine de önemli sayıda üretilmiş olan (11.000'in üzerinde) Petlyakov 2'ydi. Bu çift motorlu tasarım, yüksek irtifa avcı uçağı olarak düşünülmüş, fakat taarruz uçağına dönüştürülmüştü. Güçlü ve hızlıydı, 3 ton bomba taşıyabilirdi.

Batılı Müttefikler

Uygun uçakların mevcut olmaması nedeniyle, 1940 yılında İngiliz-Fransız havadan yere hücum operasyonları korkunç durumdaydı. Sonradan Britanya, avcı uçağı görevinde Hurricane ve P40 Kittyhawk'ın sürümlerini kullanmaya başladı. Bu uçaklar yeterli miktarda bomba taşıyabilirlerdi, etkili top ve makineli tüfekleri mevcuttu. Hurricane'lerin bir sürümünde 40mm'lik (1.58 inç) bir çift top bulunuyordu – fakat bu şekilde silahlandırıldığında performansı düşüyordu.

Bristol Beaufighter ve De Havilland Mosquito'nun avcı bombardıman sürümleri de kısmi bir başarıyla kullanıldı. Bu büyük ve güçlü uçaklar hayret uyandırıcı bir silah yükü taşıyabilirlerdi, fakat taarruzdaki hassasiyetleri belirsizdi.

1943 yılından itibaren hem İngiliz hem de Amerikan taarruz uçakları roket kullanmaya başladılar. Her ne kadar bu uçaklar, bir tankı tahrip etmek için kesin nokta hassasiyetinden yoksun olsalar da, daha büyük ve daha az korunaklı hedefleri yangın yerine çevirebilirlerdi.

Roketlerin en bilinen kullanımı, Britanya'nın Hawker Typhoon ve ABD'nin Republic P-47 Thunderbolt'u gibi uçaklara monte edildiğinde gerçekleşmişti. Bu iki tür uçak da aslında saf avcı uçağı tasarımıydı (Thunderbolt başarılı olanıydı, Typhoon daha az başarılıydı), her ikisi de taarruz görevlerinde başarılı olabilecek güce ve dayanıklılığa sahipti. 1944-1945 yıllarında Avrupa'daki İngiliz-Amerikan zaferinde hayati bir rol oynadılar.

IL-2M SHTURMOVIK

Shturmovik'in prototipi, ilk kez 1939 yılında uçtu ve 1941 yılında birkaçı görevdeydi. İlk modelleri tek kişilikti, fakat üretilenlerin çoğu, iki kişilik Il-2M ve -2M3 sürümleriydi ki, bunlar çeşitli yönlerden geliştirilmişti. Daha fazla değişiklik yapılan Il-10 modeli 1945 yılındaki bazı muharebelere katılmıştı.

Mürettebat: 2
Motor: Mikulin AM-38 sıralı, 1.680 beygir gücü
Hız: 414 km/sa (257 mph)
Silahlar: 2 x 23 mm'lik (0.91 inç) top; 1 x 12.7 mm'lik (0.5 inç), 2 x 7.62 mm'lik (0.3 inç) makineli tüfek + 4 x RS82 ya da RS132 roket ve/ya da 600 kg (1.320 lb) bomba

Şifreler ve Şifre Kırma

Düşman mesajlarını okumak için süregiden çaba, savaşın her harekâtının değişmez yönüydü. Muharebe istihbaratı pek çok zafere katkıda bulundu, fakat zaman zaman ileri sürüldüğü gibi, olasılıkla savaş kazandıran bir avantaj sağlamadı.

Şifrelenmiş düşman telsiz mesajlarını okumak için II. Dünya Savaşı'nın bütün önemli muharipleri büyük gayret gösterdiler. Genelde Britanya ve ABD, en başarılı ülkelerdi ve elde edilen bilgiyi en iyi onlar kullandı; ABD ve SSCB, kendi mesajlarının güvenliğini sağlamada en başarılı olanlardı (her ne kadar bugün bile bu alandaki Sovyet çabalarının çok azı açıkça bilinse de).

Şifreleme Sistemleri

II. Dünya Savaşı'nda kullanılan kripto yöntemleri, karmaşık ve teorik olarak daha güvenli manuel sistem (rastlantısal sayıların yazdırılmış setlerine dayanan) ve makinelerden oluşuyordu. Bu makinelerden üretilen sinyallerin asla kırılamayacağı düşünülüyordu. Bu makinelerden ikisi, Amerikan Sigaba modeli ve İngiliz Typex'ti. Daha az güvenli makineler arasında, Alman Enigma ve Geheimschreiber, Japonların Müttefiklerce Purple olarak bilinen diplomatik servis makinesi ve Amerikan M-209 makineleri (düşük nitelikli işlemler için kullanıldı) sayılabilir. Şifreleri kırmak için gösterilen çabalar, Britanya ve ABD'de muhtelif nitelikte hesaplama donanımının gelişmesine yol açtı ki, bunların içinde bugün ilk elektronik bilgisayarlar olarak kabul edilenler de bulunmaktadır.

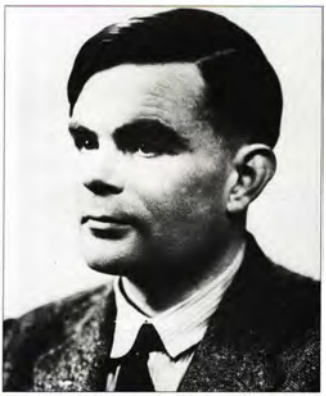
Britanya, savaş devam ederken, Alman ve İtalyan sistemlerine karşı gittikçe artan başarılar elde etti. Mihver kuvvetleri de kendilerine göre, 1943 yılına kadar Kraliyet Donanması'nın pek çok mesajını okumada başarılı oldu.

Enigma'yı Kırmak

İngiliz sistemi, savaş öncesi Fransız ve Polonya çalışmalarını temel alıyordu. Deşifre edilen ilk mesajlar, genel Luftwaffe Enigma kodlamasından 1940 yılı Mayıs ayında gelenlerdi ve bunu, diğer şifrelerin kırılması izledi. Süreç hiçbir şekilde süreklilik arz etmiyordu. 1941 yılının başlıca *U-boat* şifrelerinin çoğu kırıldı, fakat 1942 yılındaki şifrelerin çoğuna nüfuz edilemedi; her iki durumun da Atlantik Muharebesi'ni etkileyen önemli sonuçları oldu.

Bir Enigma makinesinin (altta solda) 1940 yılında General Guderian'ın komuta aracındaki kullanımı.

Alan Turing, Britanya şifre kırma organizasyonundaki önde gelen matematikçilerden biriydi.

İngiliz örgütlenmesinin en güçlü yönlerinden biri sistemin, Bletchley Park'taki Devlet Kod ve Şifre Okulu'nda merkezileştirilmesiydi; burada çeşitli birimler, uyum içinde çalışıp birbirlerinin tekniklerini zenginleştirdiler ve bilgi paylaştılar.

Almanya, İtalya ve Japonya'da ise tam tersine, bu işle ilgilenen farklı birimler mevcuttu ve bunlar, sıklıkla birbirleriyle rekabet ettiler. Servisler ya da Mihver ortaklar arasındaki bir bilgi paylaşıldığında bile alıcılar buna tam olarak güvenmediler – İtalyanlar, Almanları ve Almanlar da, Japonları Müttefiklerin şifreyi kırmasıyla ilgili uyardılar, fakat her

U-505, USS *Pillsbury*'nin yanında. 1944 yılındaki bu zapt, şifre kırma sayesinde gerçekleşti.

Japonya'nın Berlin Büyükelçisi General Oşima'nın (soldaki), ülkesine gönderdiği mesajlar Müttefikler tarafından deşifre edildi.

iki durumda da uyarılar çok az dikkate alındı.

Alman Donanması'nın B-Dienst'i, [Almanların II. Dünya Savaşı'ndaki donanma şifre kırma organizasyonu] esas olarak Kraliyet Donanmasının operasyonel şifreleri ile ilgili 1943 yılına kadar muhtelif dönemlerde ve 1944 yılına kadar da Müttefiklerin ticari gemileri tarafından kullanılan sistemlerle ilgili çok iyi sonuçlar elde etti. 1943 yılının sonlarına doğru Kraliyet Donanması'nda manuel sistemler yerine diğer İngiliz servisleri tarafından hâlâ kullanılan, yüksek güvenlikli Typex makinesi kullanılmaya başlandı.

Pasifik'te Amerika önderliğindeki Müttefikler, ilkin Japonların diplomatik şifreleri, sonra Japon Donanması ve son olarak ordu sistemleri ile ilgili büyük başarı kazandılar. İşin ilginç yanı, bunların içinde en değerli olanları, Alman planlarının anlaşılmasına dönük olanlardı. Berlin'deki ve diğer yerlerdeki Japon diplomatlar, yeni Alman silahları ve savunma sistemleriyle ilgili Müttefikler tarafından okunan kapsamlı raporlar gönderdiler.

Japon Donanması'nın JN-25 şifresinin kırılması Pasifik'te rüzgârı tersine çeviren Midway'deki Birleşik Devletler zaferine büyük katkı sağladı. Daha sonra şifre kırılmasıyla elde edilen bilgiler, Müttefik komutanlara hangi garnizona taarruz edilmesi, hangisinin atlanması konusunda yardımcı oldu. Bununla birlikte (bazen ileri sürüldüğü gibi), Purple ve JN-25'in şifre çözümü Birleşik Devletler, İngiliz ya da Hollandalı servisler tarafından doğru yorumlansaydı, Japonların Pearl Harbor Taarruzu'na ilişkin kesin bir uyarı verebileceği doğru değildir.

YEMLEME

RAF bombardıman uçakları, normal faaliyetleri sırasında Alman denetimindeki limanlara sık sık deniz mayınları bıraktılar. Bu aktivite "yemleme" kod adıyla biliniyordu. Aslında bu, sadece düşman gemilerini batırmak amacıyla yapılmadı. Bu türden eylemlerin çoğunun Almanlar tarafından fark edileceği ve bölge karargâhının, birimlerine uyarı göndereceği varsayılıyordu. Müttefik kriptocuları, daha sonra içeriği tahmin edilebilen bu işaretleri o günün makine ayarını çözmek için kullanıyordu – ve sonrasında bu ayarları, daha önemli mesajları okumak için kullanacaklardı.

Hitler'in Donanması Yeniliyor, 1942-1945

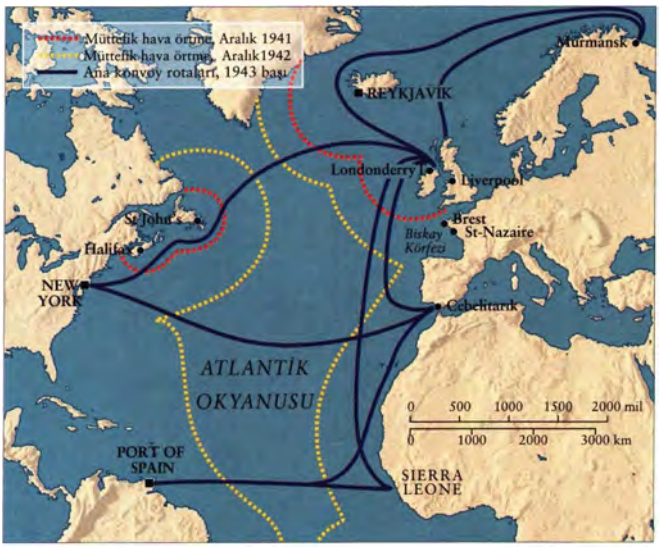
Almanya'nın U-boat'larına karşı mücadele 1945 yılına kadar devam etti, aslında 1943 yılı baharında hava gücü, bilimsel araştırma, şifre kırma becerisi, endüstriyel etkinliğin kombinasyonu - ve "Müttefik denizcilerin cesareti"- sayesinde bu savaş kesin biçimde kazanılmıştı.

Almanya'nın *U-boat*'ları ile Müttefik ticaret ve refakat gemileri arasındaki çarpışmalar, 1941 yılının sonu itibariyle, aylardan beri çok şiddetli bir şekilde devam etmekteydi. Tehdit çok ciddi olmasına rağmen Britanya makul bir şekilde ayakta kalmaya devam ediyordu. Karne sistemi, tüketimi önemli ölçüde düşürmüştü, yeni inşa edilmiş gemiler ile Norveç ve Yunanistan gibi işgal altındaki Müttefik ülke gemilerinin Britanya'nın kontrolüne bırakılması kayıpların olumsuz etkisini gidermişti. Bununla birlikte Hitler'in 1941 yılı Aralık ayında ABD'ye savaş ilanı, Hitler'in *U-boat* kuvvetini kısa zamanda etkisizleştirecek yeni fırsatlar yaratmıştı.

1943 yılının başlarında Rusya'ya giden bir Kutup konvoyuna eşlik eden Britanya ağır kruvazörü.

1942 yılının yaklaşık ilk altı ayında *U-boat*'lar, Birleşik Devletler doğu sahilinde ve Karayipler'de pek çok başarı elde etti. Bunun temel nedeni, Amerikalı komutanların refakatçi konvoylar ve destek hava gücü sistemi tesis etmedeki müthiş başarısızlıklarıydı. Atlantik ötesi güzergâhtaki gemilerle konvoyların birbirine bağlanması, Nisan ayından itibaren yavaş yavaş gerçekleşti, fakat Meksika Körfezi'ne kadar uzanan bir alanın kapsanması Eylül'e kadar başarılamadı. Yaz aylarında durum böylece kontrol altına alınıyor olsa da, 1942 yılı Haziran'ı, Müttefik gemi kayıpları açısından savaşın en kötü dönemiydi.

ATLANTİK MUHAREBESİ
Muharebenin en yoğun günlerinde konvoy rotaları ve hava örtme bölgeleri.

Almanya'nın Avantajları

Almanya tarafındaki sorunlara, 1942 yılı Şubat ayından yıl sonuna kadar İngiliz kriptocularını asıl *U-boat* trafiğinin dışında bırakan kod değişiklikleri çare oldu. *U-boat* kuv-

vetinin büyüklüğü, 1942 yılı Ocak ayında faal durumdaki yaklaşık 100 parçadan bir yıl sonra 200'e çıkıyordu. Aslında, üretim yarışında, kaybedilen bir muharebe uğruna savaşıyorlardı. 1942 yılı Temmuz'u, suya indirilen yeni Müttefik gemi sayısının kayıpları aştığı ilk aydı ve Amerikan gemi inşa çabaları, hız kesmeksizin devam ediyordu.

Almanya'nın Atlantik Muharebesi'ni kazanma olasılığı geçmişte kalsa da, yeni bir kriz kapıya dayanacaktı. Bu krize, Müttefikler tarafından yapılan kaynak tahsisinin yetersizliği neden oldu. Öte yandan gemi kayıpları, Birleşik Devletler'in İngiltere'deki gücünün takviyesini ve buna bağlı olarak Müttefiklerin ana planı varsayılan Kuzeybatı Avrupa'nın işgalini geciktirse de, Atlantik Muharebesi'ne tahsis edilen güçler görece zayıftı. Bu, özellikle hayati bir kategori olan çok uzun menzilli uçaklar için geçerliydi; yüzlercesi, İngiltere ve Pasifik'teki Birleşik Devletler Donanması'ndaki ağır bombardıman kuvvetleri tarafından kullanılıyor olsa da, en azından 1943 yılına kadar, konvoy rotalarına sadece çok azı tahsis edilmişti.

Ticari gemi *Pennsylvania Sun*, 1942 yılı Temmuz'unda *U-571*'in saldırısı sonrasında yanıyor.

Muharebenin Zirvesi

1943 yılı Mart ayındaki bir dizi çılgın konvoy muharebesinde *U-boat*'lar, Atlantik'i geçen gemilerden beşini, kendileri çok az kayıp vererek batırdıklarında son önemli zaferlerine imza atmış oldular. Haftalar içinde durum tersine döndü. Mayıs ayında 41 *U-boat* batırıldı ve Amiral Dönitz, konvoylara karşı paket taarruz taktiğinden vazgeçti.

Bu ani değişimin birçok nedeni vardı. Daha fazla Müttefik uçağı muharebeye sürüldü, hem refakat uçak gemilerinde üslenmiş olanlar hem de kara üslü olanlar. Müttefiklerin gemi ve uçak radarları çok daha gelişmişti, tıpkı denizaltı savunma silahları gibi. Taktikler ve refakat gemilerinin eğitimi çok daha karmaşıktı. Hiç de küçümsenmeyecek bir diğer neden, İngiliz şifre kırıcılarının büyük ölçüde doğru olarak Alman mesajlarını okumalarıydı.

Müttefikler, Almanların yeni silahlar ve taktiklerle olayların akışını tersine çevirme gayretlerine rağmen üstünlüklerini savaşın sonuna kadar bütün kategorilerde koruyacaktı. 1945 yılı Mayıs ayına kadar muhtelif *U-boat*'lar savaşmaya devam etseler de (birkaç gemi batırmayı başardılar), son aylarda birçok yeni *U-boat*, ilk savaş devriyelerini tamamlamadan batırılıyordu.

Amiral Ernest King, Birleşik Devletler Donanması'nın 1942-1945 yılları arasında büyük etkinliği olan komutanıydı, fakat Birleşik Devletler sahillerinde konvoy sistemlerini tanzim etmekte yavaş davrandı.

AMİRAL KARL DÖNITZ

Dönitz (1891-1980), Alman denizaltı kuvvetinin savaşın başlangıcından itibaren başı ve Ocak 1943 yılından itibaren Alman Donanması'nın başkomutanıydı. Hitler 1945 yılında intihar edince Dönitz, kısa süreliğine onun halefi oldu. Dönitz, I. Dünya savaşı'nda bir *U-boat* kaptanıydı ve II. Dünya Savaşı boyunca *U-boat* kuvvetlerine büyük bir beceriyle komuta etti. Dönitz, *U-boat*'larının savaşı Almanya'ya kazandırabileceğini düşündü, fakat bunu başarmak için yeterli sayıda gemi çok geç olana kadar inşa edilmedi.

Refakat Uçak Gemileri

1939 yılında herhangi bir refakat uçak gemisi mevcut değildi, fakat savaşın sonu itibariyle Britanya ve ABD, Atlantik'teki hayati ikmal rotalarını koruyan ve Pasifik'teki amfibi harekâtlara destek sağlayan bu türden olasılıkla 100'ün üzerinde uçak gemisine sahipti.

Savaşın her alanında, karada olduğu kadar denizde de hava gücünün hayati önemde olduğu, II. Dünya Savaşı'ndan çıkarılacak en basit derslerden biriydi. Sadece ABD, Britanya ve Japonya ana deniz kuvvetlerinin yanı sıra büyük "filo uçak gemileri"nin faal olduğu ülkelerdi ve aynı zamanda sadece bu üçü, daha küçük "refakat uçak gemileri"ni kimi zaman alelade, ikinci dereceden sayılan görevler için tahsis etmişti (her ne kadar Japonya'nın bu türden yarım düzine tamamlanmış gemisi hiçbir şey başaramasa da).

Konvoy Hava Şemsiyesi

Atlantik Muharebesi, 1940 yılı yazından itibaren çok yoğun devam ederken İngiliz yetkililer, kısa zamanda Atlantik konvoylarının hava korumasına ihtiyaç duyduğuna karar verdiler. Filo uçak gemileri kıt ve bu tür bir kullanım için pahalı olduklarından, farklı gemi ve teknikler geliştirildi. Bu aşamada bu tür gemiler için düşünülen temel görev, konvoylara saldıran ve *U-boat* gruplarını yönlendiren Alman Focke-Wulf Kondor uçağına önlem almaktı.

Geçici çözüm, 1941 yılı Nisan ayından itibaren ticari bir gemiye, bir avcı uçağı taşıması için tekli uçak fırlatma mancınığı monte edilmesiydi. Kraliyet Donanması'nın dört adet mancınıklı avcı uçağı gemisi vardı ve 35 adet ticaret gemisi, uçak mancınıklı ticaret gemisine (CAM) [Catapult Aircraft Merchant] dönüştürülmüştü. Pilot, gö-revini tamamladıktan sonra ya karaya inmek ya da uçağını konvoyun yanına suya indirmek ve oradan alınmayı beklemek zorundaydı. Dikkat çekici olan, bu çok tehlikeli sistemin bazen çalışmasıydı; altı Alman uçağının CAM uçakları tarafından vurulduğu iddia edilmiştir, bununla birlikte bir dizi gemi de *U-boat*'lar tarafından batırılmıştır.

İlk gerçek refakat uçak gemisi 1941 yılı Haziran'ında faaliyete geçen HMS *Audacity*'di. *Audacity*, 1941 yılı Aralık ayında bir *U-boat* tarafından batırılmadan önce sadece üç konvoyla sefere çıktı, fakat o zaten kıymetini açıkça ispatlamıştı.

Bir ticari gemiden dönüştürülen HMS *Audacity*, konvoyun hava savunması için sadece sekiz avcı uçağı taşıyordu.

USS *LONG ISLAND*

Temmuz 1941'de suya indirilen Long Island, Amerika'nın ilk refakat uçak gemisiydi ve HMS *Audacity* gibi bir ticari gemiden dönüştürülmüştü. *Long Island*, daha çok tali görevler için kullanıldı, örneğin hava mürettebatının eğitimi (1943 yılı Mayıs'ına ait resimde görüldüğü şekilde) ya da çarpışma bölgelerine uçakların taşınması gibi. İlk kez 1942 yılında Guadalcanal'a uçak taşıdı.

Deplasman: 13.500 ton
Uzunluk: 150 m (492 ft)
Genişliği: 21.2 m (69,5 ft)
Hız: 16.5 deniz mili
Mürettebat: 970
Hava aracı: 20 adet (yaklaşık)

O tarihte Birleşik Devletler Donanması, ilk refakat uçak gemisini teslim almıştı ve daha fazlası inşa ediliyordu, hem kendi kullanımı hem de Kraliyet Donanması için. Toplamda yaklaşık 130 adet refakat uçak gemisi inşa edildi ya da mevcut ticari gemi veya yardımcı kruvazör teknelerinden dönüştürüldüler.

Bogue ve Kazablanka sınıfları ana modellerdi. Genellikle 20-35 ara-

CAM *Empire Spray*, mancınığında Sea Hurricane avcı uçağıyla, Ekim 1941.

sı uçakla faaliyet gösterdiler; çoğunlukla üçte biri avcı ve üçte ikisi bombardıman/keşif uçaklarından oluşuyordu. Filo uçak gemilerinden çok daha yavaştılar ve sadece hafif inşa gemilerdi, fakat hava ya da suüstü taarruzunun önemli risk teşkil ettiği yerlerde faaliyet göstermeleri asla düşünülmemişti.

1943 yılına kadar Atlantik konvoy güzergâhında çeşitli nedenlerden dolayı az sayıda refakat uçak gemisi hizmete girdi. Bununla birlikte, o tarihten savaşın sonuna kadar çok sayıda konvoyu korudular ve sayısız *U-boat*'u avladılar ve batırdılar. Hatta 1944 yılı Temmuz'unda refakat uçak gemisi USS *Guadalcanal*, Alman denizaltısı *U-505*'in ele geçirilmesine katkıda bulunmuştu.

1943 yılının ortasından itibaren ayrıca 19 adet İngiliz ticari uçak gemisi (MAC-Merchant Aircraft Carrier) faaliyetteydi. Ticari gemilerin basit bir uçuş güvertesi ve denizaltı savunma rolü için donatılan üç ya da dört adet Swordfish uçağı bulunuyordu. Bunlar normal kargoları da taşıdılar ve konvoylara eşlik ettiler; bünyesinde bir MAC bulunan hiçbir konvoy, *U-boat* saldırılarında bir gemi dahi kurban vermedi.

Pasifik Çarpışmaları

Bazı refakat uçak gemileri, hava mürettebatını eğitmek için kullanıldı, fakat birçoğu da Pasifik'te çok yoğun muharebe hizmetinde bulundular. Birleşik Devletler'in genel karşı taarruzu gelişirken, refakat gemisi grupları çıkarma yapan muhtelif birliklere yakın destek sağladılar, bu arada ana filo uçak gemileri, Japon hava gücünü kuvvetten düşürdü ve Japon filosu tarafından yapılacak müdahalelere karşı koruma sağladı.

Kazablanka sınıfı USS *Makin Island*, 1944 yılı Kasım'ında Leyte yakınında muharebe hizmetinin başlangıcında.

En azından teorik anlamda durum buydu. Bununla birlikte Leyte Körfezi'nde işler son derece ters gitti. Dikkat çekici bir çarpışmada refakat uçak gemisi grupları, Japon Donanması'nın en güçlü gemilerinden bazılarının taarruzunu başarılı şekilde püskürttüler. Bu çarpışmada bir uçak gemisi top ateşi, bir diğeri kamikaze uçağı tarafından batırıldı.

Donanma Silahları ve Elektronik Aygıtlar

II. Dünya Savaşı süresince tümüyle yeni bir donanma silahı kullanıma girmedi, fakat mevcut top, torpil ve su bombalarına, kontrol sistemlerindeki ve keşif donanımındaki gelişmeler sayesinde yeni isabet ve vuruş gücü kazandırıldı.

Denizde görev yapan toplar, II. Dünya Savaşı'nda Japonların *Yamato*'su ve kardeş gemilere yerleştirilen 460 mm'lik (18.1 inç) canavarlardan 20 mm'lik (0.7 inç) ve daha büyük çaplı hafif uçaksavar silahlarına kadar değişmekteydi ki, bu tür silahlar, bütün ülkelerin donanmalarındaki neredeyse her muharip geminin demirbaşıydı.

Büyük toplar, çok güçlü mermileri (*Yamato*'nun mermileri 1.460 kg/3.220 lb'ydi) en isabetli şekilde ateşlerken, aynı zamanda çok bir iyi menzile sahipti. Şimdiye kadar hareketli bir hedefe –24km (15 mil)– bir top tarafından yapılan en uzun menzilli vuruş, İtalyan *Gulio Cesare*'ye 1940 yılı Temmuz'unda HMS *Warspite* tarafından 15 inçlik (380 mm) mermiyle gerçekleştirildi.

Muharebe gemisi HMS *Nelson*'ın mermi haznesine 929 kg (2.048 lb), 16 inçlik (406 mm) mermilerin yüklenmesi.

TORPİLLER

Bütün donanmalar, toplarının performansı bakımından benzeşiyordu (bununla birlikte imalatları zayıf İtalyan mermileri oldukça isabetsizdi). Öte yandan, diğer belli başlı gemi savar silah-torpil için bu çok da doğru değildi.

İki temel torpil itiş sistemi vardı. En yaygın olanı, sıkıştırılmış gaz ile petrol ya da alkol yakıtını torpil motorunu çalıştırmak için kullanıyordu. Bu, en iyi hız/menzil birleşimini sağlıyordu, fakat suda torpilin gerisinde hedefe, kaçıp kurtulması için yeterli uyarı veren bir iz bırakıyordu. Bu türden en iyi torpil, Japonların genellikle "uzun mızrak" takma adıyla bilinen 610 mm'lik (24 inç) Model 93'üydü. Bu torpilde, diğer herhangi bir modelden daha iyi bir performans göstermesi için hava yerine sıkıştırılmış oksijen kullanıldı.

Almanya ve daha sonra Birleşik Devletler Donanması, akülü torpiller kullandılar. Bunlar daha kısa menzilli olsa da arkalarında herhangi bir iz bırakmıyordu.

Savaşın ilk dönemindeki torpiller, sabit bir derinlikte, düz bir hatta ilerlemeleri ve temasla ya da düşman gemisinin altında manyetik etkili bir cihaz kullanılarak infilak ettirilmesi temelinde tasarlandı. Hem Almanlar hem de Amerikalılar, savaşa katıldıktan sonraki aylar boyunca doğru derinlikte kalma problemiyle uğraştılar ve bütün uluslar manyetik etkili savaş başlıklarının çok da güvenilir olmadığını tespit ettiler.

Savaş sırasındaki gelişmeler, vuruş şansını artırmak için zikzak çizebilen ya da dairesel rota izleyebilen Alman torpillerini ve hem Almanlar hem de Müttefikler tarafından üretilen ve suyun altındaki denizaltılara ve diğer hedeflere karşı

Uçak gemisi USS *Cowpens*, 1943 yılında. SC, SG ve SK radar antenleri, sergilenen donanım arasında radarın önemini gösteriyor.

Graf Spee'de 1939 yılı Aralık ayındaki River Plate Muharebesi'nden sonraki hasar izleri. Geminin Seetakt radar anteni, fotoğrafın üst kısmında görülebilir.

kullanılan akustik güdümlü torpilleri sahneye çıkardılar.

Ana denizaltı savunma silahları, su bombası olarak bilinen güdümsüz sualtı bombalarıydı. Bu bombalar, önceden belirlenen derinlikte infilak etmesi için suya bırakılırdı. Genel olarak bir denizaltını batırmaları için denizaltının 10 m (33 ft) altında infilak etmesi gerekirdi. Bu nedenle birkaç tanesi, birbirlerinden az çok farklı derinlikteki "dağılım" ile suya bırakılırdı. Su bombaları, savaş süresince içlerine gittikçe daha güçlü infilak maddelerinin doldurulması suretiyle daha etkili hale geldiler.

Su bombaları, taarruz eden bir geniye doğru fırlatılabilen daha küçük silahlarla –temas ya da derinlik fünyesi– takviye edildiler. En başarılıları, İngiliz Hedgehog ve Skuid modelleriydi.

Elektronik Aygıtlar

Kullanımdaki ana sualtı hedef tespit cihazı sonardı (İngiliz Kraliyet Donanması'nda 1943 yılına kadar resmi olarak ASDIC olarak adlandırıldı). Bu sonar, menzili tayin etmek için ses titreşimlerinden ve hedefin hareketinden yararlandı, fakat denizaltının derinliğini tayin edemedi. Ayrıca geminin altındaki alanı da göremiyordu (bu nedenle öne doğru ateş eden silahlarla kullanışlıydı).

Radarlar, doğal olarak deniz savaşlarında düşman gemilerinin ve uçaklarının bulunması ve kötü havalarda ve geceleyin top menzilinin saptanmasında çok önemli bir rol oynadılar. Almanların Seetakt modeli, savaşın başlangıcı aşamasında –1939 yılında kullanımdaydı– çok etkili bir tasarımdı. Müttefiklerin savaşın son dönemindeki tasarımları İngiliz Tip 271 ve diğerleri,

Birleşik Devletler relakat gemisinden fırlatılan bir su bombası.

bir denizaltı periskopu kadar küçük hedefleri tespit edebilirdi.

Hedef ve menzil tayin sistemleri kadar önemli olan, bu ve diğer bilgileri atış verisine çeviren sistemdi. Birleşik Devletler Donanması, özellikle çok etkili uçaksavar kontrol sistemleri geliştirdi ve denizaltılara monte edilen Amerikan torpil veri bilgisayarı, diğer donanmalarda kullanımda olan muadillerine göre çok üstündü.

1943 yılında Birleşik Devletler muharebe gemisi *Iowa*'nın ön güvertesindeki 20 mm'lik (0.79 inç) uçaksavar topunun pozisyonu. Geminin 16 inçlik (406 mm) ana top tarellerinin ikisi arka tarafta görülebilir.

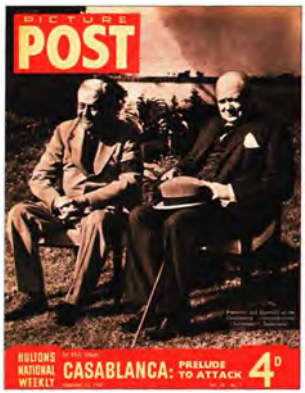
Müttefiklerin Genel Stratejisi

Britanya ve ABD, II. Dünya Savaşı sırasında resmi bir ittifak antlaşmasını asla imzalamadılar, fakat buna ve radikal politik sistem ve hayat tarzı farklılıklarına rağmen Almanya'yı yenmek için genellikle etkili bir işbirliği yaptılar.

Savaş boyunca, Churchill, Roosevelt ve onların üst düzey danışmanları arasında bir dizi zirve gerçekleştirilmişti. Bazen bu toplantılara Fransa ya da Çin gibi diğer Müttefik ülkelerin liderleri de katıldı. Ayrıca Stalin ile üç zirve yapıldı ve Churchill, 1942 yılında Moskova'yı ayrıca ziyaret etti.

Askeri Planlar

Genellikle dostça ve çok yakın bir işbirliği çerçevesinde gelişen İngiliz-Amerikan ilişkilerinde daha önemli olan, entegre bir askeri planlama sisteminin yaratılmasıydı. Britanya ve ABD'nin kendi ulusal askeri operasyonlarını denetlemek için üst düzey karacı, denizci ve havacılardan oluşan kurmay başkanları komiteleri bulunmaktaydı. Bununla birlikte, ABD'nin savaşa girmesinden sonraki ilk Müttefikler arası konferansta (Washington "Arkadya Konferansı" Aralık 1940-Ocak 1941) yeni bir organ oluşturuldu: Müşterek Kurmay Başkanlığı.

Roosevelt ve Churchill, Kazablanka Konferansı'yla ilgili verilen güncel haberde görülüyorlar.

Churchill ve Kurmay Başkanları 1945 yılında. Ön sıra soldan: Hava Mareşal Portal, General Brooke, Churchill, Amiral Cunningham.

Müşterek Kurmay Başkanları, normal olarak Washington'da toplandılar ve bizzat Birleşik Devletler Müşterek Genelkurmayı ve İngiliz Genelkurmayı'nın temsilcileri, bu göreve kalıcı olarak atandılar. Bu organ, başlıca askeri planların hayati önemdeki ayrıntıları üzerinde mutabakata vardı ve bu çerçevede kaynak tahsis edildi.

Daha alt düzeyde, Avrupa sahnesindeki bütün önemli İngiliz-Amerikan harekâtları, D-Günü işgalinden itibaren tamamıyla entegre komuta ekipleri tarafından planlandı ve kadro tahsis edildi. Bir dizi Avrupa harekâtında Müttefik Orduları Başkomutanı olan General Eisenhower'in en önemli başarılarından biri, ulusal sınırlarla ilgili anlaşmazlıklardan mümkün olduğunca kaçınmayı sağlamasıydı.

Zirveler, Müşterek Kurmay Başkanları'nın toplantılarını da kapsıyordu (bu durumda İngiliz Genelkurmayı bizzat bulunacaktı) ve burada ulusal anlaşmazlıklar kaçınılmaz olarak daha yaygındı. Québec'te iki Müttefik konferansı gerçekleştirildi. İkincisi Washington'daydı ve birer kez de Kazablanka, Kahire ve Malta'da yapıldı. Her biri burada detaylı bir özet yapamayacağımız karmaşık tartışma ve konuşmalara sah-

ne oldu. Yine de bazı önemli konuların altı çizilebilir.

Manş Üzerinden Taarruz

Amerikan liderleri, Almanya'yı yenmenin en iyi yolunun, en doğrudan olanı olduğuna daima inandılar: Kuvvetleri Britanya'ya yığmak, Manş'ı işgal etmek ve Berlin'e ilerlemek. Yaşadıkları acı deneyimden İngilizler, Alman Ordusu'nun savaşçı gücünü çok iyi biliyorlardı. Zamansız bir Manş işgaliyle, büyük bir yenilgi riskini üstlenmek konusunda isteksizdiler. Ayrıca, bu tek hedef üzerinde yoğunlaşarak tek bir hedef gütme, Akdeniz'deki önemli çıkarları göz ardı edecek ve çıkması olası fırsatları Müttefiklerin en iyi şekilde değerlendirmesine engel olacaktı.

Genel anlamda İngilizler, 1942-1943 yıllarındaki politikalarında fikirlerinin kabul edilmesi açısından daha başarılıydılar, çünkü savaş çabaları hâlâ ABD'ninkinden daha somuttu; daha sonraki dönemde ABD'nin gücü genişlerken Britanya'nınki düştü. Pratikte bunun anlamı şuydu: Kuzey Afrika'nın düşmandan temizlenmesi ve peşi sıra 1942-43'te Sicilya'nın ve Güney İtalya'nın işgali, ilk başta Amerikalı komutanlar tarafından olumlu karşılanmadı ve daha sonra da kaynakların çoğunun İtalyan seferinden kaydırılmasına İngilizler sert bir şekilde muhalefet etti.

Stalin'le gerçekleşen zirveler (Tahran, Yalta; Harry Truman ve Clement Attlee'nin Roosevelt ve Churchill'in yerlerini aldığı Potsdam), askeri planlar üzerinde anlaşmaktan çok, savaş sonrası Avrupa'da nasıl bir düzen kurulacağıyla ilgiliydi. Aslında bir gerçek çok açıktı: Savaş, Kızıl Ordu Doğu Avrupa'da denetimi ele geçirdiğinde bitecek ve Stalin, onu uygun gördüğü gibi yönetecekti (savaş zamanı serbest seçimler ve benzer konularda verdiği sözler ne olursa olsun). Yine de Stalin, 1943 yılı Kasım'ında Tahran'da verdiği bir sözü kesinlikle tuttu: Avrupa'daki savaş sona erer ermez Japonya'ya karşı savaşa katıldı.

1943 yılında Tahran'daki ilk konferansta Stalin, Roosevelt ve Churchill.

Bu yeni suya indirilmiş Amerikan Liberty gemileri gibi gemilerin idaresi, İngiliz-Amerikan işbirliğinin kilit noktalarından biriydi.

Orta Tanklar, 1942-1945

Her ne kadar faaliyetleri, hava, topçu ve piyade silahları tarafından gittikçe daha fazla kısıtlansa da, tanklar muharebelerde belirleyici rol oynamaya devam etti. Özellikle orta boyutlu tasarımların binlercesi, Avrupa muharebe meydanlarının çoğunda boy gösterdi.

Tanklar, gelişimlerini sürdürürken, daha güçlü top ve daha kalın zırh arasındaki rekabet de doğal olarak devam etti, fakat bunlardan daha önemlisi kesinlikle nicelikti.

Kitlesel Üretim

Her ne kadar Almanya'nın PzKpfw 5 Panter'i burada tartışılan en heybetli tank olsa da, sırasıyla 40.000 ve 50.000 adedin üzerinde üretilen Sovyet T-34 ve Amerikan Sherman'la karşılaştırıldığında yaklaşık sadece 6.000 adet imal edilmişti (orta tank ile ağır tank arasındaki farklılığın kesin bir tanımlaması yoktur, fakat burada sözü edilenler, ayrı ağır tank birimlerinden ziyade, ağırlığı dikkate alınmaksızın standart zırhlı tümenlerin zırhlı alaylarında hizmet veren tanklardır).

T-34, 1941 yılındaki ilk önemli çarpışmalarında gelecek tasarımlar için kıstasları belirlemişti. Çok az tadil edilmiş modelleriyle 1944 yılına kadar etkili bir şekilde hizmet etmeyi sürdürdü. O tarihte 76.2 mm'lik (3 inç) topu, son Alman modelleriyle mücadelede yetersiz kaldı. 1944 yılının başında çok daha gelişmiş bir sürümü –T-34/85, 85 mm'lik (3.35 inç) top taşıyordu– meydana çıktı.

Normal bir muharebe menzilinde bir Panter'i tahrip edebilecek yeterli top gücüne sahip olmanın yanı sıra, üç kişilik bir tareti bulunmaktaydı. Daha önceleri T-34 komutanı, aynı zamanda tankın topçusuydu, fakat şimdi muharebe etkinliğini büyük ölçüde geliştiren esas rolüne yoğunlaşabilirdi.

Savaşın son yıllarında ana İngiliz-Amerikan tankı, Amerikan M4 Sherman'dı. 1942 yılında ortaya çıktığında dönemdaşı T-34/76 ile ya da (savaşın sonuna kadar görev yapmayı sürdüren) PzKpfw'nun daha sonraki sürümleriyle pek çok açıdan benzerdi. 75 mm'lik (2,95 inç) ana topu, o tarih için yeterli güce sahipti ve makul zırhını mükemmel manevra kabiliyeti ve güvenilirliğiyle birleştirmişti. Yeterli niteliklere sahip olduğu düşünüldüğünden Birleşik Devletler yetkilileri, halefini geliştirme çalışmalarını, bu tasarımın (birçok küçük sürümüyle) kitlesel üretimine yoğunlaşmak amacıyla durdurmuşlardı. Ne yazık ki bunun doğru bir karar olmadığı 1944-1945

COMET A34

Comet A34, savaş boyunca görev yapan İngiliz *cruiser* tank serisinin son aracıydı. 17 pdr'lık çok daha iyi bir topla ve daha güçlü ve daha makul süspansiyonla, Crommwell'in geliştirilmiş bir modeliydi.

Ağırlık: 33,2 ton
Silahlar: 1 x 77 mm (3 inç) top + 2 x makineli tüfek
Zırh: 101 mm (4 inç) maksimum
Mürettebat: 5
Yol hızı: 50 km/sa (31 mph)

Döküm gövdeli Sherman'ın 75mm'lik silahlı modeli 1944 yılında İtalya'da.

Bir Panter, Doğu Cephesi'nde muharebede. Müttefiklerin Sherman ve T-34'lerinin istilasıyla başa çıkacak Panter'lerden az sayıda üretildi.

T-34/85

1944-1945 yıllarında yaklaşık 22.500 adet T-34/85 tankı üretildi. Daha iyi bir top ve gelişkin iç düzenlemeye sahip olan T-34/85, önceki T-34/76 modellerinin arazi performansını ve geniş tırtıllarını muhafaza ediyordu.

Ağırlık: 32 ton
Silahlar: 1 x 85 mm (3.35 inç) ZiS S53 top, 2 x makineli tüfek
Zırh: 90 mm (3.5 inç)
Mürettebat: 5
Yol hızı: 50 km/sa (31 mph)

yılları boyunca ispatlandı, Sherman'ın güçsüzlüğü açıkça görülmüştü. 75 mm'lik topu bir Panter'in ya da Tiger'in ön zırhını asla delemiyordu ve kendisi vurulduğunda kısa zamanda alevler içinde kalıyordu – bu, tank mürettebatı için tam bir kâbustu.

Daha İyi Sherman'lar

Gelişkin sürümleri, 1944-1945 yıllarında hizmet etti. Birleşik Devletler'de bazı Sherman'lara daha güçlü 76 mm'lik (3 inç) top monte edildi ve artık yangın sorununu azaltan daha iyi bir cephane deposuna sahipti, fakat gerçekten yeterli ateş gücüne sahip tek model, 17 pdr'lık (76 mm) tanksavar topuyla Britanya'nın Sherman Firefly'ıydı. Bu modelin de bazı kusurları vardı: Ateş sürati yavaştı ve Firefly'lar, Alman tankları tarafından sıklıkla öncelikli hedef olarak seçiliyordu.

Britanya'nın da savaşın başlarındaki *cruiser* tank serilerinden geliştirilen kendine özgü tasarımları vardı. 1944 yılında yaygın olarak kullanılan Cromwell, çok hızlı ve öncüllerinden farklı olarak oldukça güvenilirdi. Bununla birlikte Sherman'ın 75 mm'lik topunun aynısını taşıyordu ve benzer bir zırh kalınlığına sahipti. 1944 yılı sonbaharından itibaren göreve başlayan Comet, Cromwell'den yola çıkarak geliştirildi, benzer meziyetler ve 17 pdr'lık topuyla birlikte savaşın tümüyle İngiliz yapımı ilk yeterli ateş gücü olan tankıydı.

1944-1945 yıllarında gelişmişlik düzeyi Panter tarafından belirlendi. Ağırlığıyla değerlendirildiğinde ağır tank sınıfındandı (45 ton). Belki de en doğru şekilde, kalın zırhı, makul hızı ve her şeyden ötesi büyük top gücüyle bir savaş sonrası tanımı olan "ana muharebe tankı" ifadesiyle en doğru şekilde tanımlanmış olabilir. Topu son derece etkili 7.5 cm'lik KwK 42'ydi, kalın ve eğimli bir zırha sahipti. Hareket kabiliyeti ve güvenilirliği zayıf taraflarıydı, fakat güçlü bir düşmandı.

SHERMAN FIREFLY

Firefly yeni bir tasarım değildi, dönüştürülmüş bir modeldi. En önemli değişim, daha güçlü bir topun monte edilebilmesi için daha büyük bir taretinin olmasıydı, fakat gövdedeki makineli tüfek ve telsiz operatörü tanktan çıkarıldı ve bu boşluk cephane için kullanıldı.

Ağırlık: 32,5 ton
Silahlar: 1 x 17 pdr (76 mm) top, 1 x makineli tüfek
Zırh: 76 mm (3 inç)
Mürettebat: 4
Yol hızı: 39 km/sa (24 mph)

Sicilya ve İtalya, 1943-1944

1943 yılı Temmuz ayında Sicilya'nın Müttefiklerce işgalini, Eylül ayında İtalya anakarasına yapılan çıkarmalar izledi. Bunlar, İtalya'yı savaşın dışına itti, fakat Alman Ordusu'nun dirençli savunmasını sürdürmesi hızlı bir Müttefik zaferi kazanılamayacağı anlamına geliyordu.

Kazablanka'da 1943 yılının başında yapılan toplantıda İngiliz-Amerikan liderler, Kuzey Afrika'daki seferin tamamlanmasından sonra mümkün olan en kısa sürede Sicilya'nın işgal edilmesini kararlaştırdılar. Bu doğrultudaki Husky Harekâtı, 10 Temmuz 1943 tarihinde başladı. Harekât için yapılan hazırlıklar, planlamadaki pek çok değişiklik nedeniyle altüst oldu, bu durum, genel kara komutanı General Harold Alexander'ın başlıca astları İngiliz Sekizinci Ordu Komutanı Genaral Montgomery ve Birleşik Devletler Yedinci Ordu Komutanı General Patton'ı yönlendirmede yetersiz kaldığının ispatı oldu. Neticede, adanın fethi için asla net bir plan olmadı ve muharebeyi derhal ve kesin bir şekilde kazandıracak fırsatlar harcanmış oldu.

Her ne kadar sefere katılan hava indirme askerlerinin pek çoğu, yetersiz eğitimli pilotlar ve kötü hava nedeniyle denize indirme yapılırken boğulsalar da, Sicilya'nın güney ve güneydoğusundaki ilk Müttefik çıkarmaları başarılıydı. Büyük İtalyan kıtaları çok az direniş gösterdi ve çoğu teslim olmaya hazırdı. Bununla birlikte Alman kıtaları ayrı bir konudur. Almanlar, engebeli araziyi bir dizi oyalama muharebesinde ustaca kullandılar; bu arada Müttefik komutanları, seferi nasıl sevk ve idare edeceklerini tartışıyorlardı. Sonunda Almanlar, Ağustos ortasında Müttefiklerin üstün hava ve deniz kuvvetlerince hiç rahatsız edilmeden Messina Boğazı'nı geçerek geri çekildiler.

İTALYA 1943–1945
Sicilya ve İtalya'daki sefer boyunca Müttefik kuvvetler her ilerleyiş için çok sıkı çarpışmak zorunda kaldılar.

Sicilya'dan Sonra

1943 yılının başlarında, pek çok asker ve kaynağın Akdeniz'e muharebeye sürülmesi ve 1944 yılından önce Manş Denizi'ni işgal edecek organizasyonun mümkün olmaması nedeniyle Müttefik liderler, bir ikilemle yüzleştiler. Britanya, Akdeniz harekâtlarının sürdürülmesini istedi, çünkü bunun alternatifi askerlerin âtıl kalacak olmasıydı; Amerikalılarsa, 1943 yılı Mayıs ayında İtalya anakarasının işgalinin Sicilya muharebelerinin ardından yapılması konusunda mutabakata vardılar. İtalya seferini savaşın sonuna ka-

dar etkileyecek olan planlarına ve öncelikler konusundaki anlaşmazlıklar, bir kez daha ortaya çıktı.

Mussolini, Temmuz ayında İtalyan hükümetinin başkanlığından azledilmişti ve yeni rejim, Müttefiklerle gizli barış görüşmelerine başladı. 3 Eylül'de Sekizinci Ordu Sicilya'dan çizmenin parmak ucuna geçti ve ayın 8'inde İtalya'nın teslim olduğu duyuruldu. Öte yandan Almanlar hazırlıklıydı ve ülkeyi ele geçirmek için takviye kuvvetler göndermişlerdi. Ayın 9'unda General Mark Clark komutasındaki Birleşik Devletler Beşinci Ordu'su, Napoli'nin tam güneyindeki Salerno civarında Müttefiklerin ana çıkarmasını gerçekleştirdi ve ilk birkaç gün içerisinde neredeyse tümüyle denize geri sürüldü.

Yavaş Çekilme

Yılın geri kalanında Almanlar, çok iyi tahkim edilmiş bir nehir hattından diğerine ağır ağır geri çekildiler. Sekizinci Ordu İtalya'nın doğu kıyısından ve Beşinci Ordu, batıya doğru baskı yaptı. Yılbaşı itibariyle Müttefik ilerleyişi Almanların Gustav Hattı'na ulaşmıştı, bu hattın en ünlü tabyası, Roma'nın oldukça güneyindeki Monte Cassino'yu temel almıştı.

Bir Birleşik Devletler kargo gemisi, Alman hava saldırısının ardından Sicilya açıklarında infilak ediyor, Temmuz 1943.

Kilidi kırmak için yapılan bir girişimde Müttefik kuvvetleri, 22 Ocak 1944 tarihinde Alman hatlarının gerisindeki Anzio'da amfibi çıkarması gerçekleştirdiler. Çekingence liderlik edilen oradaki askerler, kısa zamanda kendilerini kıyı başlarında etkili bir kuşatma altında buldular. İleriki aylarda Gustav hattı üzerinde tekrarlanan taarruzlar da başarısızlığa uğradı.

1944 yılı Mayıs ayında Müttefikler, sonunda bütün İtalyan cephesi boyunca çok iyi koordine edilmiş bir taarruz düzenlediler ve bu kez Cassino'yu ele geçirdiler ve Gustav Hattı'nı kırdılar.

Bu arada o tarihte Montgomery ve birçok deneyimli asker, D-Günü için hazırlık yapmak amacıyla ayrılmış ve İtalya, öncelikler listesinden silinmişti. Roma 4 Temmuz'da düştü, fakat 1944 sonbaharı itibariyle Almanlar tekrar direnişe geçiyorlardı; bu kez de Floransa'nın tam kuzeyindeki Gothic Hattı'ndaydılar.

Alman paraşütçüleri, Cassino savunmasına ikmal maddeleri geliriyor.

Monte Cassino'nun aşağısındaki kalıntılar içinde bir İngiliz Bofors topu.

Piyade Destek Silahları

Bütün piyadeler kişisel silahlar taşısalar da, muharebe alanındaki başarı, sıklıkla onların ağır teçhizatları sayesinde sağlandı. Ateş timinden tabur düzeyine kadar piyade ateş gücü, özellikle makineli tüfek ve havanlara bağlıydı.

Piyade birliklerinde kullanılan ana destek silahları, makineli tüfek ve havanlardı. Her iki kategoridekiler, farklı bölgeler arasında hızlı manevra yapılması amacıyla tasarlanan hafif silahları ve hem saldırı hem de savunmada daha uzun menzilli mevzilerden kullanılmak amacıyla ağır silahları kapsıyordu.

1944 yılının başlarında İtalya'daki Monte Cassino'da Alman mevzilerine ateş eden Bren tüfekli İngiliz bir nişancı.

Hafif Makineli Tüfekler

Bütün ordulardaki piyade birimleri, hücumda ve savunmada mangaların ana ateş gücünü sağlayan bir ya da daha fazla hafif makineli tüfek taşıyan, kabaca on askerden oluşan mangalarla işlevlerini yerine getirdiler. Bu türdeki silahlar kapsamında, Sovyetlerin 7.62 mm'lik (0.3 inç) Degtyarev DP1928'i, İngilizlerin 0.303 inçlik (7.7 mm) Bren'i ve Birleşik Devletler'in 0.3 inçlik (7.62 mm) Browning Otomatik Tüfek'i (BAR) bulunmaktaydı ki, bunların tamamı çatal ayak kaideli ve şarjörlüydü. Bren, yüksek isabet ve güvenilirliğiyle ve Degtyarev de, çok kullanışlı 47 mermilik şarjörüyle BAR'dan çok daha başarılı tasarımlardı; BAR, muharebede hantaldı ve 20 atımlık daha küçük bir şarjörü vardı. Küçük silahlar arasında Fransız yapımı 7.5 mm'lik (0.295 inç) Châtellerault bulunuyordu.

1941 yılında Doğu Cephesi'nde ağır makineli tüfek olarak kullanılan üçayaklı kaidesi üzerindeki bir Alman MG34'ü.

Ağır Makineli Tüfek

Orduların çoğunun, savunma ya da taarruzda düşmanı ileri bölgeden uzak tutmayı amaçlayan destek ateşi rolünde kullanılmak için makineli tüfeklerle teçhiz edilmiş tabur ya da alay destek birimleri vardı. Bu silahlar genellikle üçayaklıydı ve fiziki olarak mangaların hafif makineli tüfeklerinden daha ağırdı, fakat daha büyük kalibreli olmaları gerekmiyordu.

Aslında Alman Ordusu, kendi MG34 ve MG42'lerini hem çatal ayaklı manevra silahı olarak hem de üçayaklı kaideler üzerinde destek

3 İNÇLİK HAVAN

Britanya'nın 3 inçlik havanı, savaş boyunca İngiliz piyade taburlarının destek bölükleri tarafından kullanıldı. Sürümleri, değişken namlu uzunluklarıyla üretildi – standardı, 130 cm (51 inç) idi. Orman savaşı için tasarlanan daha kısa 76 cm'lik (30 inç) namlulunun, oldukça isabetsiz olduğu ispatlanmıştı.

KALİBRE: 76.2 mm (3 inç)
AĞIRLIK: 57.2 kg (126 lb) – Namlu 20 kg (44 lb), taban levhası 16.8 kg (37 lb), çatal ayak 20.4 kg (45 lb)
MENZİL: 2.560 m (2.800 yrd)
BOMBA AĞIRLIĞI: 4.5 kg (10 lb)

ateşi rolü için kullandı. Birleşik Devletler Ordusu, bu son ihtiyacı (hafif makineli tüfek olarak da kullanılan) 0.3 inçlik Browning M1917 ile doldurdu. Britanya'nın silahı 0.303 inçlik Vickers'ti; Sovyetler 7.62 mm'lik PM1910 ve Goryunov SG43'ü kullandılar. PM1910 özellikle ağır olsa da, bunların hepsi şeritli ve tamamıyla güvenilirdi.

Diğer ulusların tasarımları sıklıkla o kadar tatminkâr değildi. İtalyan 6.5 mm'lik (0.256 inç) Breda Modello 1930 hafif makineli tüfeği ve daha ağır Fiat Revelli Modello 1935 (aynı kalibreli) marka silahların ikisi de tutukluk yapmaya meyilliydi.

Çeşitli ordular, ağır kalibreli makineli tüfeklere sahipti. Bunlar, sıklıkla kara ve uçaksavar işlevlerinin kombinasyonu ile kullanıldı ve sıklıkla zırhlı araçlara monte edildi. Dikkat çekici türler, Sovyetler'in 12.7 mm'lik (0.5 inç) DShK1938'i ve Amerikan 0.5 inçlik Browning M2 HB'ydi.

HAVANLAR

Piyade havanları iki ana kalibreyle ortaya çıktı: Kabaca 50 mm (2 inç) ve 80 mm (3 inç). Japonların 50 mm'lik (1.97 inç) Tip 89'u daha küçük silahların tipik bir örneğiydi; 0,8 kg (1.76 lb) bir bombayı 650 m'ye (700 yrd) kadar fırlatırdı. Müttefik askerler bunu "Diz Havanı" olarak adlandırdılar, yanlış bir düşünceyle bu havanın, bir askerin bacakları arasında dengelendiğinde güvenli şekilde ateşlenebildiği varsayılmıştı.

Başka basit bir tasarım, Britanya'nın 2 inçlik havanı, 1.1 kg'lık (2.4 lb) bombayı yaklaşık 500 m'ye (550 yrd) ateşleyebilirdi. Daha büyük kalibrelerde birkaç ülke Fransız Brandt tasarımlarının sürümlerini kullandılar, ki bunlardan Amerika'nın 81 mm'lik (3.19 inç) M1'i, 4.8 kg'lık (10.6 lb) bombayı 2.250 m (2.450 yrd) ateşleyebiliyordu. Sovyetler'in 82 mm'lik (3.23 inç) PM37'si ve Japonların 81 mm'lik Tip 99'unun yaklaşık performansları aynıydı. Bu sınıftaki havanların çoğu, insan tarafından taşınabilir (fakat her biri çok ağır olan) üç parça olarak ortaya çıktı: Namlu, taban levhası ve çatal ayak.

ALEV MAKİNELERİ

Her büyük ordu, insan tarafından taşınabilen alev makinelerini korugan yıkma gibi görevler için kullandı. Hepsinin benzer meziyet ve benzer zaafları vardı. Hepsi çok ağırdı (40 kg kadar/90 lb), sınırlı menzilleri (40-50 m/yd) bulunuyordu ve yakıtı çabuk (10 sn ya da daha az zamanda) bitiyordu.

Kullanımları aşırı derecede tehlikeliydi, en azından alev makinesi kullananlar, eğer düşman tarafından yakalanırlarsa merhamet beklemezlerdi. Muhtemelen alev makinelerinin en verimli kullanımı, Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri tarafından Pasifik Adaları için yapılan muharebelerde gerçekleşti.

Bir Alman askeri, savaşın başladığı dönemde özellikle ağır bir alev makinesi tasarımı olan Flammenwerfer 35'i kullanıyor.

Almanya'ya Gece Bombardımanı, 1939-1944

Hava taarruzu, Fransa'nın teslim olmasından sonra Britanya'nın Almanya'ya doğrudan darbe vurabilmesinin tek yoluydu. RAF liderleri, topyekûn bombardıman seferlerinin gelişiminden memnundular; çabalarının, savaşı tek başına kazandırabileceğini düşündüler.

Britanya Kraliyet Hava Kuvvetleri (RAF), 1918 yılında özellikle Almanya'yı bombalaması için kurulmuştu ve 1930'lu yıllarda savaş yaklaşırken bu amacına bağlı kaldı. Sahte Savaş sırasındaki az sayıdaki gündüz baskını, bombardıman uçaklarının avcı uçaklarının taarruzuna karşı tamamen korunmasız olduğunu gösterdi ve taarruzlar 1940 yılında gerçekten başladığında, bunların esas olarak gece yapılması gerektiğinin teyidi oldu.

1942 yılına kadar olan ilk aşamada çok küçük bir başarı sağlandı, bununla birlikte seferdeki sonraki bazı noktalarla karşılaştırıldığında kayıplar daha makul düzeydeydi. Bombardıman uçakları, belirli hedeflere taarruz etmeleri için gönderildiler –örneğin tek tek fabrikalar ya da demiryolu kavşakları– fakat navigasyon becerileri o kadar zayıftı ki, hedeflere çok az isabetli atış yapabildiler.

Karartma önlemlerini vurgulayan bir Alman posteri.

Saha Bombardımanı

Hava Mareşal "Bomber" Harris, 1942 yılının ilk aylarında RAF Bombardıman Komutanlığı'nın başına atandı; ardından politik üstlerinin ve servisindekilerin tam desteğiyle taktik değiştirdi. Komutanlıktaki görev süresi boyunca Harris, düşman şehirlerinin yerleşim bölgelerine gerçekleştirilecek "saha bombardımanının", kuvvetlerinin tek anlamlı kullanımı olduğuna ve doğru uygulanırsa savaşı kazandıracağına inandı.

Amaç, çalışan nüfusun moraline taarruz ederek, bazılarını öldürerek ve hiç olmazsa pek çoğunu evsiz bırakarak Almanya'nın savaş çabalarını sekteye uğratmaktı. Bunun, etik olarak haklı bir savaş aracı olup olmadığı konusundaysa çok az kafa yorulmuştu.

Bu anlayıştaki ilk etkili taarruzlar, 1942 yılı ilkbaharının sonlarına doğru yapıldı; bunların en dikkat çekicisi, harekât kuvvetinin ve Bombardıman Komutanlığı'nın bütün eğitim uçaklarının da katıldığı, birkaç kez tekrarlanan "bin bombacı" baskınıydı. Bu baskınlar, ilk önemli elektronik navigasyon cihazı Gee'nin icadıyla aynı zamana denk geldi ve bu sayede, taarruzların isabetinde gelişme sağlandı. Bununla birlikte Harris, taarruzları yönlendirecek ve hedefleri işaretleyecek Kılavuz Kuvveti'nin kurulmasına aptalca karşı çıktı, fakat düşüncesi kabul görmedi.

1942 yılı boyunca Bombardıman Komutanlığı tarafından kullanılan uçaklar büyük gelişim gösterdi; dört motorlu Halifax ve Lancaster modelleri, büyük bomba yükleriyle 1943 yılının başlarında üstünlük sağladı. Nitekim 1942 yılı Haziran'ında yaklaşık 5.000 bombardıman uçağı çıkış yaparak 6.950 ton bomba bıraktı. Bununla birlikte sadece bir yıl sonra, 1943 yılı Haziran'ında 5.800 bombardıman

Görev için yola koyulan Lancaster bombardıman uçağının klasik bir görüntüsü.

Bir Lancaster bombardıman uçağı. Hamburg üzerinde diğer bir bombardıman uçağından uzun pozlandırma ile çekilen fotoğrafta işaret fişekleri ve yer ateşinin gölgesinde.

uçağı çıkış yaparak 15.500 tonun üzerinde bomba bıraktı.

Bu gittikçe artan tahripkâr taarruzlara karşılık Almanlar, aşılması zor bir gece avcı uçağı kuvveti ve kontrol sistemi kurdular. Başlangıçta bu sistem, özellikle yer istasyonlarının yönlendirdiği iki motorlu ağır avcı uçağının hedef uçağa yeterince yakın temasla radar sistemleriyle yönlendirilerek önlemeyi tamamlamasına dayanıyordu. Daha sonra tek motorlu gündüz avcı uçakları, radyo bağlantısıyla taarruza uğrayan şehirlerin göklerine gönderildiler ve bunlar görerek önlemede başarılı oldular.

Buna karşılık RAF, uçaklarını radar sinyallerini bozmaya ve sistemin belirli bölümlerini çökertmeye, elektroniği ve diğer hile önlemlerini kullanarak kontrolörleri şaşırtmaya ve donanımlarını körleştirmeye yoğunlaştırdı.

1943 yılında Bombardıman Komutanlığı, Almanya'nın bir ucundan diğerine pek çok şehre hasar vermişti, fakat Harris'in beklediği türden sonuçların elde edilmesine yaklaşılan tek sefer, Temmuz ayında Hamburg'a yapılan bir seri taarruzla geldi. Bu taarruzlar, elektronik savaş yarışındaki geçici Müttefik avantajlarından yararlandı ve bundan dolayı ve diğer özel durumlar nedeniyle asla tekrarı gerçekleşmedi.

Berlin Muharebesi

1943-1944 kışında Harris, kendisinin Berlin Muharebesi olarak adlandırdığı harekâtı başlattı. Öte yandan verilen tüm hasara rağmen, Alman başkenti ve diğer şehirlere gerçekleştirilen bir dizi taarruz, aslında Bombardıman Komutanlığı'nın yenilgisiydi. Kayıplar öyle çok arttı ki uzun süre idamesi mümkün olmadı. Bu arada Alman ekonomisi ve halkın morali asla çöküş noktasına yaklaşmadı. Harris için için şikâyet etse de ve emirlerine mümkün olduğunca uyulmasa da bu, D-Günü hazırlığı için gelecek aylarda kısmen Fransa'daki hedeflere kaydırılacak Bombardıman Komutanlığı'na verilen zorunlu bir istirahattı.

HAVA MAREŞAL ARTHUR HARRIS

Harris (1892-1984), RAF Bombardıman Komutanlığı'na 1942 yılı Şubat ayından savaş sonuna kadar liderlik etti. Harris, yeterince güçlendirilirse, komutanlığının Alman şehirlerini bombalamak suretiyle savaşı kazanabileceğine tutkuyla inandı. Liderliği, görevi üstlendiğinde etkinliği ve morali yerlerde sürünen Bombardıman Komutanlığı'nı kuşku götürmeyecek bir biçimde dönüştürdü. Bununla birlikte kuvvetleri, 1943-1944 yıllarında ağır kayıplar verdi ve Fransa'daki harekâtları desteklemek için kuvvetlerin kısmen kaydırılması, onları daha büyük bir yenilgiden kurtardı.

Hava Mareşal Harris (oluran) ve Bombardıman Komutanlığı'ndaki kıdemli üstler.

Gece Avcı Uçakları

II. Dünya Savaşı sırasında radar sistemlerindeki gelişmeler, gece hava operasyonlarındaki karanlık örtüsünü yavaşça çıkarıp attı. 1940-1941 yıllarındaki Blitz'le başlayarak, gece avcı uçakları, üstünlük için verilen amansız mücadelede saldıran ve savunan uçaklar olarak gittikçe artan kayıplar verdi.

Hiçbir ülkede II. Dünya Savaşı'nın başlangıcında gece avcı uçağı bulunmuyordu; gece hava savunması, ışıldakların ve uçaksavar toplarının yetersiz bir birleşimine dayanıyordu. Bununla birlikte, 1940-1941 yıllarındaki Blitz'in son aşamalarında Britanya, ilk etkili gece avcı uçaklarını kullanıma soktu; bir yer radarıyla hedef uçağın yanındaki bir mevziye yönlendirilen gece avcı uçağı, sonrasında kendi uçak radar donanımını kullanarak saldırmak için hedefe yaklaşıyordu. Her ne kadar kullanılan radarlar menzil ve isabet açısından gelişse ve onları saf dışı etmek için karşı önlemler çok daha karmaşık hale gelse de, savaşın kalan yıllarında gece çarpışmalarının çoğu bu yöntemi izleyecekti.

İngiliz Tasarımları

Bristol Beaufighter, ilk başarılı gece avcı uçağıydı; savaş boyunca kullanımda olan çoğu gece avcı uçağı gibi iki koltuklu, çift motorlu bir tasarımdı. Çift motor radar donanımı (ve genellikle ağır silahlar da dahil olmak üzere) uçağın burnunun serbest kalmasını sağladı ve cüsseli antenlerin neden olduğu hava direncinin üstesinden gelmesi için gerekli gücü üretti; ikinci mürettebat, radar operatörüydü. Beaufighter, savaş meydanına ilk kez 1940 yılı Eylül ayında çıktı ve ilk başarısını ertesi ay elde etti.

1941 yılından itibaren De Havilland Mosquito'nun bir dizi varyantı ona katıldı ve neticede onun yerini aldı. Çok hızlı, uzun menzilli, çok ağır silahlı –genellikle dört adet 20 mm'lik (0.79 inç) top ve dört makineli tüfek– bu uçak, ardı ardına geliştirilen radar modelleriyle donatılmıştı. Savaşın son dönemindeki sürümleri, Alman gece avcı uçaklarının radar sinyallerinden güdüm almak için Serrate cihazıyla donatıldı. O andan itibaren düşman topraklarının üstünde gece yapılan hava akını harekâtları, Müttefik gece avcı uçakları kuvvetinin ana görevi oldu.

ABD'ye o gün itibariyle faaliyetteki bombardıman uçaklarının gece hava taarruzu olasılığı çok düşük olduğundan, Amerikan gece avcı uçaklarının gelişimi oldukça yavaş seyretmiştir. Başlangıçta Birleşik Devletler gece avcı uçağı birimleri, Beaufighter'ı ve A-20 Havoc bombardıman uçağının sürümlerini kullandılar, fakat 1944 yılının ortasından itibaren Northrop P-61 Black

NORTHROP P-61

P-61 Black Widow, ilk kez 1942 yılında uçtu ve ilk kez 1944 yılı Haziran'ında hem Pasifik hem de Avrupa harekâtlarına katıldı. Toplamda yaklaşık 740 adet üretildi. Bazı modellerinin sadece buruna monte edilmiş bir topu ve iki mürettebatı vardı; diğerlerininse iki ya da dört makineli tüfekli tamamen dönen tareti vardı.

Mürettebat: 2 ya da 3
Motorlar: 2 x Pratt&Whitney R2800-65; her biri 2.250 beygir gücü
Hız: 589 km/sa (336 mph)
Azami irtifa: 10.100 m (33.100 ft)
Silahlar: 4 x 200 mm (0.79 inç) top + 4 x 05 inç (12.7 mm) makineli tüfek

HEINKEL 219

Almanya'nın kaotik uçak üretim sistemine He-219 ilginç bir örnek oluşturmaktadır; üreticisi tarafından büyük miktardaki bir özel yatırım sonrası imal edilmiştir. Hız ve irtifa performansı, önceki Alman modellerinden genellikle daha başarılıdır, fakat Mosquito ya da P-61'le karşılaştırıldığında zayıf kalmaktadır.

Mürettebat: 2
Motorlar: 2 x Daimler Benz 603
Hız (A-7): 616 km/sa (383 mph)
Menzil: 1.540 km (960 mil)
Azami irtifa: 9.300 m (30.500 ft)
Silahlar: En fazla 4 x 3 cm (1.18 inç) + 4 x 2 cm (0.79 inç) top

Lichtenstein SN-2 radarının hantal anten dizilerinin monte edildiği bir Alman Ju 88 gece avcı uçağı.

Widow'a geçiş yaptılar. Bu, savaş sırasında bir ülkede hizmete giren tek özel amaçlı gece avcı uçağıydı ve Mosquito'nun performans özellikleri ve silahlarıyla neredeyse aynıydı.

Birleşik Devletler Donanması da, birkaç adet tek koltuklu, tek motorlu (kanatlarına radar seti monte edilen) Corsair ve Hellcat avcı uçağını geceleyin kullandı.

ALMANYA'NIN YANITI

Savaşın en korkunç gece bombardımanı taarruzlarına maruz kalan Almanya, doğal olarak buna güçlü gece avcı uçakları geliştirerek yanıt verdi; her ne kadar bu gelişmeler, Almanya'nın uçak üretim ve elektronik araştırma faaliyetlerinde zayıf organizasyonu nedeniyle kesintiye uğrasa da.

İlk modeller, Messerschimitt (Me) Bf 110 avcı uçağı ve Junkers (Ju) 88 bombardıman uçağının farklı sürümlerinden oluşuyordu. Her ikisi de ağır silahlar taşıyabilirdi, bu silahların içinde, hedefteki bir uçağın altındaki kör noktadan yukarı ateş eden *Schräge Musik* ("Caz Müziği") topu vardı. Bununla birlikte, Alman Lichtenstein radar setlerinin gerektirdiği büyük antenlerin direnci nedeniyle performansı yeterli olmadı.

Başka modeller de kullanıldı; bunların arasında Me 210 ve 410 ile Ju 188 ve 388 vardı. Bütün bunların içinde kapasitesi en yüksek olan, sınırlı sayıda üretilen (300 adetten az) Heinkel 219, 1943 yazında hizmete girmişti.

Almanya ayrıca, modifiye edilmemiş tek motorlu gündüz avcı uçaklarını gece avcı uçağı görevinde kullandı. İngiliz gece bombardıman uçakları yoğun dalgalar halinde faaliyet gösterdiğinden, böyle bir dalgaya yönelen bir avcı uçağının hedefini görerek yakalamak için makul bir şansı olacaktı, özellikle bombardıman hedefine yakınken alevler ve yer ateşi fazladan aydınlanma sağlayacaktı. Bu *Wilde Sau* (Yaban Domuzu) taktiği, İngiliz karşı önlemlerinin Alman radar sistemlerini 1943 yılı ortalarında bir süre için kör ettiğinde ilk kez kullanıldı. Bu taktik, savaşın geri kalan döneminde başarıyla uygulandı.

Japonya, kısmen etkili radar sistemlerinin olmaması nedeniyle sınırlı sayıda gece avcı uçağı kuvvetine sahipti. Donanmanın Nakajima J1N "Irving" i ülke adaları üzerinde ve diğer yerlerde az sayıda başarı kazanmıştı ve ordunun Kawasaki Ki-102 "Randy"si potansiyel olarak kapasiteli bir uçaktı, fakat sadece makul sayılarda üretildi.

BRISTOL BEAUFIGHTER

Beaufort torpil bombardıman uçağından geliştirilen Beaufighter, ilk kez 1939 yılı Temmuz'unda havalandı. 1940 yılı sonbaharından itibaren radar donanımlı gece avcı uçağı olarak kullanıldı, fakat bu rolünü zamanla Mosquito'ya bıraktı. Torpil bombardıman uçağı ve baskın modeli, savaşın sonuna kadar yoğunlukla kullanıldı.

MÜRETTEBAT: 2
MOTORLAR: 2 x Bristol Hercules III; her biri 1.400 beygir gücü
HIZ: 540 km/sa (335 mph)
MENZİL: 2.400 km (1.500 mil)
AZAMİ İRTİFA: 8.800 m (28.900 ft)
SİLAHLAR: 4 x 20 mm (0.79 inç) top

Birleşik Devletler Stratejik Bombardımanı, 1942-1943

Amerikan Flying Fortress ve Liberator bombardıman grupları, 1942 yılının ortasında Avrupa üzerinde dolanmaya başladı. Liderleri, Luftwaffe ve Alman ekonomisini dizlerinin üzerine çöktürmeyi umut ettiler, fakat başlangıçtaki çabaları kanlı bir yenilgiye dönüştü.

Britanya'nın RAF'ı gibi Birleşik Devletler Ordusu Hava Kuvvetleri de (USAAF), savaşa uzun menzilli stratejik bombardıman politikasına kendisini adamış olarak girdi. 1939 yılının RAF'ı gibi o da, bombardıman uçaklarının ağır savunma silahlarına ve düşman uçaklarını defetmek için onların sıkı düzenine güvenerek belirli hedeflere gündüz taarruz etmeye inandı. Aynen RAF gibi, bombalama isabetinin öngörülen sonuçlara asla ulaşmadığını ve bombardıman uçağı düzeninin avcı uçaklarına karşı kendilerini yeterince savunamadığını öğrenecekti.

Sefer boyunca USAAF'ın ana ağır bombardıman organizasyonu Britanya'da üslenen Sekizinci Hava Kuvveti'ydi. 1942-1943 yıllarında Kuzey Afrika'da üslenen Dokuzuncu ve On İkinci Hava Kuvvetleri de bünyelerinde ağır bombardıman birimleri bulunduruyordu; bu birimler, Güney İtalya'da 1943 yılı Ekim ayından itibaren faal olan On Beşinci Hava Kuvveti'ne transfer edilmişlerdi.

B-17 *Memphis Belle* ve mürettebatı, görevlerindeki 25 görev turunu tamamladıktan sonra bunu gerçekleşliren ilk mürettebatlardan biri olarak Birleşik Devleller'e dönüyor.

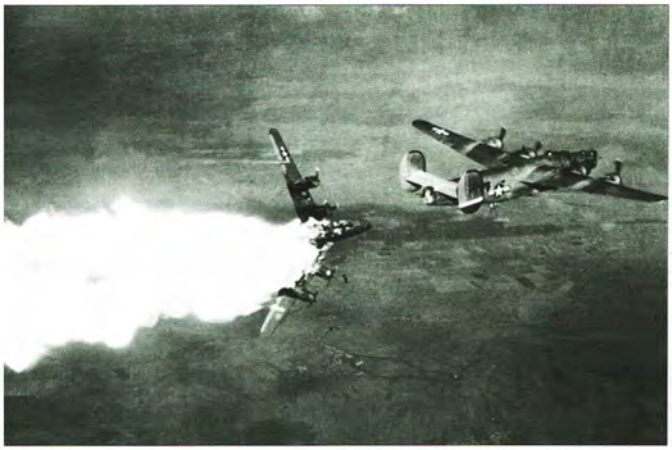
Tümüyle Amerikan Bombardıman Kuvvetleri'yle Batı Avrupa'ya yapılan ilk baskın, Kuzey Fransa'daki Rouen'de bulunan hedeflere karşı 17 Ağustos 1942 tarihinde gerçekleştirildi. Bu yılın geri kalanında taarruz edilen bütün hedefler benzer biçimde kısa menzilliydi ve bombardıman kuvvetlerine hem RAF hem de Amerikan Kuvvetleri'nden güçlü refakatçi avcı uçakları eşlik etti. Amerikan bombardıman gücünün gelişimi yavaştı. Yıl sonu itibariyle sadece yaklaşık 1.550 çıkış yapılmış ve 32 uçak kaybedilmişti.

Almanya'ya Taarruz

Bir Alman hedefine ilk baskın, 27 Ocak 1943 tarihinde Wilhelmshaven'e karşı yapıldı; 91 uçak taarruz etti, 6 Alman avcı uçağına mukabil 3 adedi düştü. Bunun Amerikalılar için olağanüstü kötü bir kayıp oranı olduğu ortaya çıkacaktı.

Gelecek birkaç ay içinde, *U-boat* üssü olarak kullanılan Fransız limanlarıyla birlikte diğer Alman limanları da hedef alındı. Fransız limanlarına yapılan baskınlar, aynı dönemde gerçekleştirilen RAF'ınkiler gibi tam bir fiyaskoydu. Bölgedeki Fransız nüfusun evlerini dümdüz ettiler, fakat *U-boat* yuvalarının kalın duvarlarına ancak küçük bir çizik atabildiler.

Sekizinci Hava Kuvveti ilk kez 1943 yılı Haziran ayında 2.000 çıkış yaptı ve 1944 yılı Ocak ayında aylık 6.000 seviyesini geçecekti. İngiliz-üslü kuvvetler tarafından ger-

Bir B-24 Liberator, uçaksavar tarafından vurulduktan sonra alevler içinde. Bombardıman mürettebatı için yol arkadaşlarının bu şekilde öldüğünü görmek, kelimelerle ifade edilemeyecek kadar zordu.

Almanya'ya yapılan bir baskında B-17'lerin düzeni. Bulutlu Avrupa göklerinde yapılan bombardıman isabeli, beklentileri asla karşılamadı.

Bremen'e yapılan bir baskında bir B-17'den atılan bombalar. Alttaki diğer taarruz uçakları lekâsül izi bırakıyor.

çekleştirilen taarruzlara, 1943 yılı yazının başından itibaren İtalya'daki ve başka yerlerdeki hedeflere Kuzey Afrika'dan yapılan baskınlarla iştirak edildi.

Her ne kadar 1943 yılının ortasına kadar taarruzlar, Alman hava sahasının derinliklerine nüfuz etmek için kararlı girişimleri henüz içermese de, Alman anayurt savunma kuvvetlerinin önemli ölçüde güçlenmesine sebep oldu, gündüz avcı uçaklarının sayısı 450'den 1.100'e çıktı. Uçak fabrikalarını İngiliz-Amerikan uçaklarının bombalama çabalarına rağmen Alman avcı uçağı üretimi, 1943 yılından 1944 yılı Eylül'üne kadar artmaya devam etmişti.

Ağır Kayıplar

Birleşik Devletler kumandanlarının bombardıman uçaklarının refakatsiz olarak hedeflerine kadar savaşarak gidebileceği yönündeki inançlarının ilk büyük testi, 1943 yılının Ağustos ayında gerçekleşti. Ayın 1'inde Akdeniz kuvveti, Romanya'daki Ploesti petrol sahaları üzerinde çok ağır kayıplar verdi. 17 Ağustos'ta 376 kadar Birleşik Devletler bombardıman uçağı, Regensburg'daki Messerschmitt fabrikasına ve Schweinfurt'taki bilyeli rulman tesisine taarruz etti; 60 bombardıman uçağı kaybedildi ve özellikle Schweinfurt çok az hasar gördü.

Bombardıman uçaklarının refakatçilerinin bir bölümü uzun menzilli yakıt tankı monte edilen P-47 Thunderbolts'lardan oluşsa da, bunlar sadece Almanya'nın içlerine ulaşabiliyordu; kayıpların çoğu, refakatçisiz aşamada, refakatçinin ayrıldığı yer ile hedef arasında ve geri dönüşte verildi.

Daha uzun menzilli refakat avcı uçaklarına duyulan acil ihtiyaç, Ekim'de teyit edildi. Bir dizi baskın, ayın 14'ünde Schweinfurt'a yapılan da dahil olmak üzere, Sekizinci Hava Kuvveti'nin harekât gücünün neredeyse yarısına mal oldu. Amerikalı komutanlar, derin taarruzlarını o an için terk ettiler. Luftwaffe, muharebenin ilk raundunu kazanmıştı.

General Ira Eaker 1942 yılında çekilmiş bir fotoğrafta görülüyor. Eaker, 1943 yılındaki başarısız harekâtları sırasında Sekizinci Hava Kuvveti'ne komuta etti.

Uçaksavar Topları

Tek bir tüfek mermisi bile bir uçağı düşürebilse de, etkili uçaksavar ateşi, genellikle otomatik silahların ve yüksek yıkıcı güç ve menzili olan daha yavaş ateşli orta topların birleşimine bağlıydı.

Her ülkeden binlerce uçak, II. Dünya Savaşı sırasında yerden açılan ateşle düşürüldü. Yüksekten uçan ağır bombardıman uçakları ya da uzun menzilli avcı uçakları ya da alçak irtifalı kara taarruz uçaklarının hepsi, genellikle farklı silahlara karşı olsa da, tehlikeye açıktı.

3 İNÇLİK M3 TOPU

3 inçlik M-3 topu, savaşın ilk dönemlerinde Birleşik Devletler'in standart orta uçaksavarıydı, fakat tedricen M-3 90 mm ile ikame edildi. Her iki top da kara görevlerinde kullanıldı, tıpkı 1943 yılında Yeni Gine'deki 3 inçlik bu top gibi.

KALİBRE: 3 inç (76.2 mm)
MERMİ AĞIRLIĞI: 5.6 kg (12.3 lb)
ATEŞ SÜRATİ: 25 mermi/dakika
ETKİLİ AZAMİ İRTİFA: 9.100 m (30.000 ft)
İLK HIZ: 853 m/s (2.800 ft/sn) – yüksek patlayıcılı (HE) mermi

Kara savaşı silahlarının pek çok türünde olduğu gibi, hizmetteki uçaksavar toplarının türleri de 1939-1945 döneminde az çok değişti, bununla birlikte asıl gelişim, mühimmat ve kontrol sistemlerindeydi.

Hafif Uçaksavar Topları

Alçaktan uçan bir uçak, yerdeki gözlemciye daha hızlı gidiyor göründüğünden, bu türden uçakları vuracak silahın hızlı dönüş imkânına ve çok sayıda mermiyi süratlice ateşleyebilecek kapasiteye sahip olması gerekir, çünkü hedef, sadece birkaç saniye için görünür olacaktır. Pratikte bu, kabaca 40 mm'lik (1.5 inç) ya da daha küçük bir silahla ortalama olarak ağırlığı 1 kg'dan (2.2 lb) daha az olan bir merminin, 3.500 m'lik (11.500 ft) etkili azami irtifada ateşlenmesi anlamına geliyordu.

Askerler, özel kaide üzerine monte edilmiş makineli tüfekler de dahil olmak üzere her türlü ateşli silahla uçaklara hücum etmeye kalkışmışlar ve bunu gerçekleştirmiş olmalarına rağmen onlar da, tüm büyük ordularda amaca yönelik en küçük uçaksavar sistemi olan Amerikan "Quad Fifty" kullanmışlardı. Bu, 0.5 inçlik (12.7 mm) dört M2 Browning ağır makineli tüfek taşıyan dörtlü bir kaideydi, çekili bir römork ya da kundağı motorlu bir araç üzerinde işlevini yerine getirirdi. Bununla birlikte tümüyle tatminkâr değildi; çünkü münferit mermiler, bir düşman uçağını düşürecek yeterli darbe gücünden yoksundu.

Almanların 2 cm'lik (0.79 inç) bir silahları vardı (ve aynı zamanda dört toplu kaide geliştirmişlerdi) fakat bunun da benzer yetersizlikleri vardı. Japonya, İtalya ve Britanya benzer nitelikte tek namlulu 20 mm'lik silahlara sahiptiler. İngiliz ve Japon silahlarının bir kısmı İsviçreli Oerlikon Şirketi'nin tasarımına dayanıyordu.

Almanya ve ABD'yi bir adım yukarı çıkaran 3.7 cm'di (1.46 inç), bu kalibre Sovyetler tarafından da kullanıldı. Britanya'nın esas hafif uçaksavar topu 40 mm'likti (1.58 inç). İsveç'in Bofors Şirketi lisansıyla üretilen ve savaştaki pek çok ülke tarafından kullanılan bir silahtı. Bu silah, 0.9 kg'lık (2 lb) yüksek patlayıcılı mermiyi 80-100 rds/min. [mermi/dakika] ortalamasıyla ateşliyordu.

Bu sınıftaki pek çok silah gibi Bofors'a da basit görsel nişan tertibatı monte edildi, sıklıkla da bunlar kullanıldı. Diğer silahlar gibi, onların da çeşitli mekanik prediktör nişan tertibatı vardı (türü ülkesine göre değişiyordu), çok hızlı hareket eden hedeflerin yeterli "önleme mesafesi"nin hesaplanmasında top-

2 cm'lik (0.79 inç) Flak 38'lerle Alman Flakvierling dörtlüsü, 1944 yılında Kuzey Fransa'da.

3.7 inçfik (94 mm) bir İngiliz topu gece muharebesinde. Pek çok diğer İngiliz uçaksavar bataryası gibi bunun da mürettebatı, erkek ve kadınlardan oluşuyordu.

çulara yardımcı olması için tasarlanmışlardı.

Ağır Uçaksavar Topları

Aralarında Almanların 12.8 cm'lik (5.04 inç) Flak 40'ı, Birleşik Devletler'in 120 mm'lik (4.72 inç) M1'i ve Britanya'nın 5.25 inçliği (135 mm) bulunan yaklaşık 127 mm'lik (5 inç) toplar, muhtelif ülkeler tarafından az sayıda kullanıldı. Bununla birlikte, bunların daha büyük kalibreden kazandıkları azami irtifa ve vuruş gücü yerine muharebedeki kabalığı ve yavaş ateş süratleri daha önemli olmaya başladı.

En yaygınları, Almanya'nın "seksensekizliğine" benzer hafif silahlar, 8.000 m (26.200 ft) üzerine 9.4 kg (20.7 lb) mermi ateşleyen 8.8 cm'lik (3.46 inç) topun muhtelif sürümleriydi. Britanya'nın 3.7 inçlik (94 mm) ve Birleşik Devletler'in 90 mm'lik (3.54 inç) silahları, pek çok yönden benzerdi. Seksensekizlik gibi M2 kaidesindeki 90 mm'lik silah da, tanksavar silahı olarak kullanılabilirdi.

Hedefin Vurulması

Savaşın ilk yıllarında bütün uçaksavar topları, en iyi olasılıkla uçağın yükseklik, hız ve rotasının insan tarafından tahminine dayanılarak, nereye nişan alınacağını hesaplayan mekanik prediktörlere bel bağlamıştı.

Savaş sırasında bunların yerini yavaş yavaş radarlar aldı; radar sistemleri, diğer avantajlarının yanı sıra geceleyin ya da bulutların ötesini algılayarak başarılı şekilde kullanılabiliyordu. Daha ağır uçaksavar mermileri başlangıçta zamana ya da barometrik fünyelere dayanıyordu ki, radardan elde edilen bilgi girildiğinde, bu, kesinlikle son derece isabetli olabiliyordu.

O tarihte daha iyisi, bir İngiliz-Amerikan icadı olan Vt tapası, yani gerçekte bir radar setiydi, hedefe yaklaştığında patlaması için bir mermiye takılabilirdi. Bu sistem, daha sonra Japon kamikazelerine ve Alman V-1 füzelerine karşı yapılan savaşta büyük bir başarıyla kullanıldı.

BOFORS 40MM

40 mm'lik Bofors topu, 1930'lu yılların başında tasarlanmış ve II. Dünya Savaşı'ndaki muharip ülkelerin çoğu tarafından kullanılmıştı; hem karada hem de gemiyle taşınan bir silah olarak. Fotoğrafta bir İngiliz Ordusu örneği gösterilmiştir, fakat aynı zamanda ikiz ve dördüz namlulu sürümleri, donanmanın kullanımı için üretilmişti.

KALİBRE: 40 mm (1.58 inç)
MERMİ AĞIRLIĞI: 0.9 kg (2 lb)
ATEŞ SÜRATİ: 160 mermi/dakika maksimum
KESİN AZAMİ İRTİFA: 6.800 m (22.300 ft)
İLK HIZ: 880 m/s (2.890 ft/sec)

Ağır Bombardıman Uçakları

İngiliz ve Birleşik Devletler hava kuvvetlerinin dört motorlu ağır bombardıman uçakları, savaşın en güçlü silahları arasındaydı. Onlar, düşman ülkelerine tonlarca bomba yağdırmak için yüksek teknoloji ürünü elektronik donanımı kaba kuvvetle birleştirdi.

Muhtelif ülkelerden havacı subaylar, I. Dünya Savaşı sonrası yıllarda, eğer yeterince teçhiz edilse ve büyüseydi, faaliyetlerinin bir düşman ülkenin halkına ve sanayisine bombardıman taarruzları düzenlemesi suretiyle savaşı kazanabileceğini tartışmışlardı. Bu tür taarruzlar, stratejik bombardıman olarak adlandırıldı (kara muharebe cephesi yakınındaki taktik harekâtlardan farklı oldukları için).

II. Dünya Savaşı'nda sadece Britanya ve ABD, diğer ülkelerden farklı olarak bu tür harekâtlar için kendilerini teçhiz eden ve bu harekâtları icra ederek savaşı kazanmaya çalışan ülkelerdi. Stratejik bombardıman seferlerinin asıl gücü dört motorlu bombardıman uçakları, bu bölümde tarif edilmiştir.

Bir çift B-24 Liberator, 1944 yılında P-40 avcı uçakları refakatinde Kuzey Pasifik'te görev sırasında.

Bu türden hizmete giren ilk uçak, ilk uçuşunu 1935 yılında gerçekleştiren ve seri üretimine 1939 yılında geçilen Boeing B-17 Flying Fortress oldu. Bu uçağın etkileyici bir performansı vardı, fakat sadece beş adet el idareli makineli tüfeğiyle ve deliklerini kendi kapatan yakıt tankları ve mürettebat için yeterli zırh koruması olmadığından ilk modelleri, ismine yakışır değildi. 1942 yılında kullanıma giren B-17E ile önemli gelişmeler sağlandı; sonuncu sürüm B-17G'nin 13 adet savunma makineli tüfeği vardı.

İlk bakışta B-17'nin dönemdaşı olan Consolidated B-24 Liberator (ilk uçuşu 1939) daha üstün görünüyordu. Daha hızlıydı, menzili daha iyiydi, aynı bomba yükü kapasitesine ve benzer savunma silahlarına sahipti. Bununla birlikte, Almanya üzerindeki harekâtlar için ihtiyaç duyulan yüksek irtifada yanaşık düzene o kadar uygun olmadığı anlaşıldı. B-17 gibi o da, en iyi savunma sağlayan son sürümü B-24J'ye ulaşmadan önce birkaç farklı aşamadan geçti.

BOEING B-17G FLYING FORTRESS

B-17G, bu uçağın kusursuz sürümüydü. 12.700 adet B-17'nin yaklaşık üçte ikisi bu modeldendi. Orijinali üzerinde yapılan tadilatlar, gövdenin uzatılmasını, kuyruğun büyütülmesini, çene ve kuyruk taretlerini kapsıyordu.

HIZ: 462 km/sa (287 mph)
MOTORLAR: 4 x Wright Cylone R1820 radyal; her biri 1.500 beygir gücü
MENZİL: 3.200 km (2.000 mil)
SİLAHLAR: 13 x 0.5 inçlik (12.7 mm) makineli tüfek; tipik olarak 2.000 kg (4.000 lb) bomba

Gündüz Bombardımanı

Savaş boyunca Avrupa'daki Birleşik Devletler taktiği, bombardımanın büyük bir isabetle gerçekleştirilmesi beklentisiyle stratejik bombardı-

PIAGGIO P.108B

İtalya'nın P.108B'si, Birleşik Krallık ve Birleşik Devletler kuvvetleri dışında muharebe gören az sayıdaki ağır bombardıman uçağından biriydi. P.108B, uzaktan kumandalı top taretlerini de kapsayan muhtelif gelişkin özellikleriyle güçlü ve verimli bir makineydi.

Hız: 430 km/sa (267 mph)
Motorlar: 4 x Piaggio PXII RC35 radyal; her biri 1.500 beygir gücü
Menzil: 3.540 km (2.200 mil)
Silahlar: 6 x 12.7 mm (0.5 inç) + 2 x 7.7 mm (0.303 inç) makineli tüfek; 3.500 kg (7.700 lb) bomba

man akınlarının gündüz başarılmasıydı. Bu, ağır savunma silahlarının B-17 ve B-24'e monte edilmesini zorunlu kıldı ve ayrıca göreli olarak makul bomba yüklerinin yaklaşık 2.5 tonla sınırlandırılmasıyla sonuçlandı. Bulutlu Avrupa göklerindeki bombardıman isabeti, Birleşik Devletler'deki tatbikatlardan çok daha düşüktü ve 1944 yılında uzun menzilli refakatçi avcı uçaklarının gelişimine kadar bombardıman uçaklarının kaybı çok ağır oldu.

İngiliz Taktikleri

Britanya'nın RAF'ı da, kendi bombardıman uçaklarının gündüz vakti hedeflerine giden yolu bulabileceğine aynı derecede inanarak savaşa başladı. Fakat acı deneyimler kısa zamanda aksini ispat etti ve Bombardıman Komutanlığı, Almanya'da gece baskını taktiğine döndü.

Bu taarruzlarda 1943 yılına kadar iki motorlu modeller önemli rol oynasa da, bunların yerini alan dört motorlu tasarımlar, 1941 yılında hizmete girdi. Gecenin karanlığına güvenildiğinden tamamının savunma silahları, Birleşik Devletler modellerinden daha zayıftı, fakat daha fazla bomba yükleniyorlardı. Bombardıman isabeti, seferin ilk aşamalarında çok zayıftı, fakat daha sonra navigasyonda elektronik cihazların devreye girmesi ve gelişmesi sayesinde büyük ilerleme sağlandı.

İlk model olan Short Stirling, cephede sadece 1943 yılına kadar kullanıldı – düşük azami irtifası onu kabul edilemeyecek derecede savunmasız bıraktı. Daha sonra ortaya çıkan Handley Page Halifax, özellikle daha sonraki modeli Mark 3'le önemli bir aşamaydı ve savaşın sonuna kadar hizmet etti. Kuşkusuz savaştaki en iyi İngiliz ağır bombardıman uçağı, nedense 1942 yılının başlarından beri filo görevinde bulunan Avro Lancaster'dı. Bu zorlu ve güvenilir uçaktan 7.000 adedin üzerinde üretildi.

Japonya ile savaşa girmek, Avrupa'da konuşlandırılanlardan daha uzun menzilli uçaklara talep yarattı ve Boeing B-29 Superfortress adıyla dünyaya gelen bu uçağın tasarım çalışması savaştan önce başladı. Prototipi ilk kez 1942 yılında uçtu, fakat o tarih ve 1944 yılı ortasındaki ilk muharebe sahnesine çıkışı arasında pek çok aksaklık yaşandı ve yapılan modifikasyonlar bunlara çare oldu. Bunun başlıca nedeni, büyüklüğüne ilave olarak, son derece karmaşık ve teknolojik olarak gelişmiş bir uçak olmasındandı. Bununla birlikte, savaşı kesinkes sona erdiren nükleer görevlerle doruk noktasına ulaşan Japonya taarruzlarına, 1944 yılının sonlarında Mariana Adaları'ndaki üslerin kurulmasıyla başlayabildi.

Short Stirling bombardıman uçakları, 1942 yılında eğitim uçuşunda. Stirling, dört motorlu üç İngiliz tasarımının en etkisiz olanıydı.

Ukrayna'nın Kurtuluşu

1943 yılının yaz ortası ve 1944 yılı baharında ezici bir dizi Sovyet taarruzu, Almanları Ukrayna'nın dışına sürerek onları savaş öncesi Polonya ve Romanya sınırlarına itti. Kuzeyde de, Leningrad'ın 900 gündür süren kuşatması sona erdi.

Kursk taarruzunun sona ermesinden savaşın sonuna kadar geçen iki yıldan daha kısa bir sürede Kızıl Ordu amansızca ve neredeyse ara vermeksizin zafere ilerleyecekti.

Muharebelerin ilk aşamasında Sovyetler başından itibaren, Dinyeper Nehri'ne ulaşmak ve nehri geçmek, Smolensk, Kiev ve Dnyepropetrovsk gibi büyük kentleri geri almak için güneydeki cephenin üçte ikisini ileri sürdü. İkinci aşamada, kışın ve 1944 ilkbaharının başlarında güneyde ve kuzeyde taarruz edildi. Kuzeyde acımasız Leningrad kuşatması sonunda kırıldı; güneyde, Ukrayna'nın kalan bölümleri tekrar ele geçirildi ve Güneydoğu Avrupa'nın fethine doğru ilk adımlar atılmış oldu.

Doğu Cephesi kışının kar ve soğuğunda Alman askerleri, Mart 1944.

SOVYET ZAFERLERİ, 1943–1944
Kızıl Ordu'nun ilerleyişi, savaş öncesi SSCB topraklarının çoğunu Almanlardan temizledi.

Dinyeper'e Doğru

Süreç, 12 Temmuz'da Kursk çıkıntısının kuzeyinde Sovyet taarruzuyla başladı ve 3 Ağustos'ta çıkıntının güney yanına yapılan ilave taarruzla genişledi. Almanlar, bu ilerlemeler karşısında çok becerikli savunmalar yapsalar da, Ağustos başında kuzeyden yapılan süpürücü taarruzda Oryol'u ve ayın 23'ünde de güneydeki taarruzda Harkov'u bırakmak zorunda kaldılar.

Ağustos ayı sonu itibariyle Sovyet birlikleri, Moskova'nın güneyindeki her bölgede ilerliyorlardı – fakat özellikle Kursk'un batısındaki geniş alanda ve Stalino'ya (Donetsk) doğru güneydeki uzak bir bölgede.

Muhtemel bir İtalyan teslimiyetinin (8 Eylül'de gerçeklik haline geldi) farkında olan Hitler, İtalya'daki kıtalarını halihazırda takviye etmeye başlamıştı. İtalya anakarasına Eylül başında Müttefiklerin yaptığı çıkarmalar bunu daha da acil hale getirdi. Bu nedenle, Doğu Ukrayna'daki Alman kıtalarının Dinye-

Kiev'in geri alınışından sonra yerel halk, Sovyet askerlerini sıcak bir şekilde karşılıyor.

per'e çekilmesine izin verdi. Bunu yaparken, nehir üzerindeki köprülerden geçerek muhtelif büyük kasabalarda buluştular. Sovyet birlikleri bunların arasındaki boşluklara ilerlediler ve Dnyepropetrovk'un batısı ve Kiev'in kuzeyine ay sonu itibariyle irticalen geçtiler. Kiev, Kasım'ın ilk günlerinde ele geçirildi.

Sınırlar Üstünde

Aralık itibariyle Mareşal Erich von Manstein ve Ewald von Kleist'ın yetenekli savunma liderliklerine rağmen Alman cephesi, Hitler'in emirlerine uyarak birkaç kırılgan çıkıntı içeriyordu. 24 Aralık'ta başlayan ve 1944 yılı Mart'ına uzanan taarruzlarda, yeni ilerleyişlerin başlangıcında bunlar bertaraf edildi. Her iki mareşal geri çekildikleri ve dengesiz *Führer*'leriyle sıklıkla tartıştıkları için işine son verilen yetenekli Alman generallerinin gün geçtikçe kabaran listesine dahil oldular.

Muharebenin bu aşaması Nisan ayıortasında sona erdiğinde, cephe hattı Karpat Dağları'nın doğu eteklerindeki Pripet Bataklıkları'ndan başlayarak Odessa'nın batısından Karadeniz sahiline uzanıyordu.

Ukrayna'da eriyen ilkbahar karının çamurunda atların çekliği 5 cm'lik (1.97 inç) PaK 38 tanksavar topla birlikte geri çekilen Alman askerleri, 1944.

LENİNGRAD KUŞATMASI

Savaşın sonucunu etkileme anlamında Leningrad kuşatması olsa olsa küçük bir gösteriydi. Bununla birlikte çoğu açlık, hastalık ve soğuktan olmak üzere 1 milyonun üzerinde sivilin öldüğü büyük bir insanlık trajedisine sahne oldu.

1941 yılı Eylül'ünün başlarında Almanların ilk ilerleyişi, Leningrad'ın SSCB'nin geri kalanıyla bağlantısını kopardı ve Hitler, şehri bombardıman, topçu ateşi ve açlıkla imha etmeye karar verdi. Sovyet yetkililer, 2,5 milyon sivil nüfusu tahliye etmekte geç kalmıştı: Yaklaşık üçte biri, 1942 yılında tahliye edildi; üçte biri, savaşmak ya da fabrikalarda çalışmak için şehirde kaldı; üçte biriyse, ilk korkunç kışta öldü.

Bir yıldan fazla bir süre boyunca iki tarafın da taarruz ve karşı taarruzlarına rağmen, ikmal maddeleri, Ladoga Gölü'nden geçirilerek azar azar (sadece bu kadar) şehre ulaştırıldı. İkmal maddeleri yazın teknelerle, kışın buzun üzerinden kamyonlarla, fakat daima Alman topçu ateşi ya da hava taarruzu altında taşındı. 1943 yılı Ocak ayında Sovyetler'in yeni taarruzları, şehre dar bir kara geçidi açtı, şehrin en acil ihtiyaçlarını giderdi, fakat daha fazlası sağlanamadı. Nihayetinde 1944 yılı Ocak ayındaki yeni taarruz, Almanları genel bir çekilmeye zorladı. Stalin, ayın 27'sinde şehrin özgürlüğe kavuştuğunu duyurdu.

Ağır Toplar

Ağır topçunun dehşetli topları, II. Dünya Savaşı'nın en çok korkulan kara savaşı silahları arasında yer alıyordu. Yüze yakın ya da daha fazla çeşidi ortaya çıktı – Sovyetler, 1945 yılında Berlin'e son taarruzlarında her kalibreden 16.000'in üzerinde top kullandılar.

Jozef Stalin'in, topçuyu "savaşın tanrısı" olarak tanımladığı söylenir. Herhangi bir büyük ordunun ağır toplarının bombardımanına maruz kalan hiçbir askerin buna katılmaması beklenemez. Ağır topçu silahları, genellikle daha yüksek teşekküllere (kolordu, ordu ya da benzeri) tahsis edilmiştir ve desteğini hem taarruzda hem de müdafaada birlikten birliğe kaydırma kapasitesi olacaktır.

Topçu Taktikleri

Topçu silahlarının diğer kategorilerinde de olduğu gibi, Sovyetler, bu ağır silahların en üretken kullanıcısıydı. Britanya ya da ABD, en sofistike organizasyona sahipti, ayrıntılı bastırma bombardıman planlarını devreye koyabilir ya da hayranlık verici ateş gücü yoğunluğu ile olaylara çok hızlı tepki verebilirlerdi.

Bu sınıftaki silahlardan kullanımda yüzlerce model vardı: Almanya, 200'ün üstünde farklı model (her kalibrede) topçu silahına sahipti. Daha spesifik bir örnek vermek gerekirse, Sovyetler 152 mm'lik (5.98 inç) obüsün en azından beş farklı modeline ve iki adet 152 mm'lik topa sahipti. Dolayısıyla burada sadece temsili bir örnek tartışılabilir.

Çoğu ordu, sözü edilen Sovyet tasarımlarına çok benzeyen silahlara sahipti; kabaca 45 kg'lık (100 lb) bir mermiyi, 15 km'lik (9.3 mil) bir menzile ateşleyen yüksek mermi yollu obüsler ya da 27 km (17 mil) menzile kadar yatay mermi yollu toplar. Farklı ateşleme karakteristikleriyle birlikte obüsler, hepsinden daha hafif ve dolayısıyla genellikle daha hareketli ve doğal olarak daha ucuz ve yapımı kolaydı; ki bu hiç de önemsiz bir değerlendirme değildir.

Britanya'nın 5.5 inçlik (140 mm) topu, tipik bir örnekti. 45.4 kg'lık (100 lb) standart bir mermiyi 14.8 km'ye (9.2 mil) ya da 37 kg'lık (82 lb) mermiyi 16.6 km'ye (10.3 mil) ateşleyebiliyordu. Muharebe ağırlığı 6 tonun biraz üzerinde olan top, bir dakikada muhtemelen 3 mermilik maksimum atış hızına sahipti. ABD'nin 155 mm'lik (6.1 inç) Top M1'i, biraz daha hafif bir mermiyi 23 km'ye (14.3 mil) ateşliyordu, fakat top ve yatağı 5.5 inçlik topun iki katı ağırlığındaydı. Daha az bilinen fakat aynı zamanda etkili modeller, İtalya'nın 149 mm'lik (5.87 inç) Cannone 149/40 M35 ve Fransa'nın 155 mm'lik M1932 Schneider'iydi.

Süper Ağır Silahlar

Pek çok ülke, silah depolarında ağır toplar ve obüsler de bulunduruyordu. Birleşik Devletler'in 8 inçlik (203 mm) Top M1'i, savaşın ortasında hizmete girdi. Uzun menzilli bombardıman ve düşman topçusu ile yapılan muharebe atışlarında 109 kg'lık (240 lb) bir mermiyi 35.5 km'ye ateşleyebilirdi. Dönemdaşı 240 mm'lik (2.45 inç) Obüs M1, 157 kg'lık (346 lb) mermisi ve 23 km'lik (14.3 mil) menziliyle onun biraz daha büyüğüydü.

Birleşik Devletler'in 155 mm'lik (6.1 inç) M1 "Uzun Tom" topu, 1944 yılı Kasım'ında Leyte'de muharebe esnasında. Çalal kundaklı tasarım çok güçlü bir ateşleme platformu sağlıyordu.

5.5 İNÇLİK TOP

İngilizlerin 5.5 inçlik (140 mm) topu 1940 yılında sahneye çıktı ve çok geniş bir hizmet alanında kullanıldı (resimdeki örnek 1943 yılı İtalya'sından). Aynı kundak üzerine monte edilen biraz daha uzun menzilli 4.5 inçlik (114 mm) bir modeli de vardı.

KALİBRE: 5.5 inç (140 mm)
MUHAREBE AĞIRLIĞI: 6.3 ton
MERMİ AĞIRLIĞI: 45.4 kg (100 lb) ya da 37 kg (82 lb)
MENZİL: 14.8 km (16.200 yrd) – 100 lb mermi; 16.5 km (18.100 yrd) – 82 lb mermi
İLK HIZ: 619 m/sn (2.030 ft/sn.) maksimum
MÜRETTEBAT: 10
ATEŞ SÜRATİ: 3 mermi/dakika maksimum

Demiryolu topları, en uzun menzilli ve en büyük kalibreli silahlar arasında savaşa katılan özgün bir Alman icadıydı. Bunların en iyi bilineni, diğer yerler de dahil olmak üzere Anzio'daki Müttefiklerin kıyı başına karşı kullanılan 28 cm'lik (11 inç) K5 (E) idi. Bu silah, 255 kg'lık (562 lb) bir mermiyi 63 km'ye (39 mil) ya da roket desteğiyle 86.5 km'ye (54 mil) kadar ateşleyebiliyordu. Test atışı için 28 cm'lik bir topun kalibresi 31 cm'e (12.2 inç) yükseltildiğinde, 150 km'lik (93 mil) inanılmaz bir menzile ulaşıldı.

Bütün silahların en büyüğünün kalibresi 80 cm'ydi (31.5 inç). Bu türden iki top imal edildi, fakat sadece birinin kullanıldığı biliniyor (Almanların 1942 yılındaki Sivastopol kuşatmasında). Topun muharebedeki ağırlığı 1.350 tondu. İki demiryolu hattı üzerinde hareket etti ve 7 tonluk yüksek infilak maddeli mermiyi 47 km'ye (29 mil) ateşledi. Böyle bir silahın tasarımı ve üretimi için gereken endüstriyel kaynak, son derece sınırlı muharebe değeriyle tamamıyla orantısızdı.

1940 yılında Fransa sınırı yakınındaki mevzide bir Alman bataryası, 15 cm'lik (5.91 inç) Kanone (E) demiryolu topuyla. Aslında bu silahların çok azı muharebeye katıldı.

Almanya'nın Sovyetler'ce İşgali 1945 yılının başlarında Alman şehri Küstrin'de çarpışma.

Totaliter Yönetim, Almanya ve SSCB Sachsenhausen toplama kampının tutukluları.

Direniş Fransız direnişinin kadın savaşçıları, 1944 yılında Marsilya'nın kurtuluşunu kutluyorlar.

ALMANYA'YA KARŞI ZAFER

Hitler'in Kriegsmarine'si, 1944 yılının başında Atlantik Muharebesi'nde neredeyse tamamen güçten düşürülmüştü ve baharda Luftwaffe, Almanya üzerindeki bir dizi çok zorlu hava muharebesinde kesin bir yenilgiye uğratıldı. Yine de Haziran başında Alman askerleri, hâlâ her yerde yabancı topraklardaydı ve hatta savaş öncesi SSCB topraklarındaki bir tutunma noktasını koruyorlardı. Sonbaharın başında Batılı Müttefikler, Fransa'yı özgürleştirmiş, doğudaki Hitler orduları, Merkez Ordular Grubu'nun imhası olarak bilinen korkunç bir yenilgiye uğramış, sabık Müttefikleri arasındaki Romanya taraf değiştirmiş ve Finlandiya barış yapmıştı.

Alman ekonomisi ve sanayisi kesin çöküşe doğru ilerlerken, bombalı suikast girişiminde aldığı yaralardan zayıf düşen ve sarsılan Hitler'in kendisi, gittikçe gerçeklikle bağını koparıyordu, fakat bütün bunlara rağmen Alman Ordusu, tehlikeli savunma kapasitesi ve umutsuzca yaptığı son karşı taarruzlarla yenilmesi zor ve becerikli bir organizasyon olarak kalmaya devam etti. Nazi rejiminin gerçek yüzü, 1945 yılı ilkbaharında toplama kamplarının özgürleştirilmesiyle sonunda herkes tarafından görüldü, fakat Avrupa Savaşı, Almanya'nın neredeyse tamamı Müttefiklerin eline geçinceye ve Hitler, övünç kaynağı "Bin yıllık *Reich*"ın başkenti Berlin'in yıkıntıları arasında ölünceye kadar sona ermeyecekti.

Avcı Uçaktan, 1943-1945 Türünün son sürümü bir Supermarine Spitfire Mark 14 avcı uçağı uçuş anında.

Normandiya İçin Savaşmak Birleşik Devletler topçusu, Cotentin Yarımadası'nda çalışma anında

Berlin'in Düşüşü Sovyet askerleri, şehrin merkezindeki Reichstag binasına kendi bayrağını dikiyor.

D-Günü

Overlord Harekâtı, 1942 yılından beri İngiliz-Amerikan planlarının en önemli maddesi olmuştu ve tarihteki en büyük müşterek kara, deniz, hava harekâtıydı. Almanlar, nihayetinde Müttefiklerin ateş gücü ve birlik kuvvetine karşılık veremeyeceklerdi.

TEMEL VERİLER

YER: Aşağı Normandiya, Fransa

TARİH: 6 Haziran 1944

SONUÇ: Müttefiklerin hava ve deniz çıkarmaları, güçlü Alman direnişine rağmen başarılı oldu.

Müttefikler, 1944 yılı 6 Haziran gününün sonunda aşağı yukarı 150.000 askeri Normandiya'ya çıkarmışlardı. Çıkarma yapılan beş sahilin hepsi güvenliydi ve kıtaların tamamı içeri doğru ilerliyordu, planlandığı ve beklenildiği kadar olmasa da. Overlord Harekâtı'nın ilk günü en azından sınırlı bir başarıydı.

PLANLAR

Müttefikler, havada ve denizde ezici bir üstünlüğe sahip olsalar da, asıl çıkarma kuvvetleri, çıkarma araçlarının ve hava indirme uçaklarının sınırlı sayıda olması nedeniyle karşı konulmaz bir güçte değillerdi. Bunu telafi etmek için birkaç strateji uygulandı. Aylar boyunca süren yoğun hava taarruzları gerçekleştirilmişti ve Almanların Normandiya'ya takviye kuvveti naklini zorlaştırmak amacıyla bütün Fransa'daki karayolu, demiryolu ve köprülere karşı hava taarruzları sürdürülecekti.

Aynı zamanda Almanları, Müttefiklerin daha doğudaki Pas de Calais bölgesine çıkarma yapmayı planladıklarına inandıracak özenli bir aldatma planı hazırlanmıştı. Bu plan, çıkarmalardan sonra da Normandiya'nın bir yanıltma harekâtı olduğu ve asıl Pas de Calais harekâtının daha sonra geleceğine ilişkin telkini sürdürdü. Her iki aşama da oldukça başarılıydı.

Müttefik Yüksek Komutanı General Dwight D. Eisenhower, 13.000 uçak, 2.500 çıkarma aracı, 1.200 savaş gemisi ve bir dizi yeni teçhizat eşliğinde 3 milyon askere komuta etti. Bunların arasında bütün taarruz düzenlerinde kullanılan amfibi tanklarının yanı sıra, sadece İngiliz-Kanada çıkarma sahilinde kullanılan İngiliz Yetmiş Dokuzuncu Zırhlı Tümeni'nin engel atlayan ya da korugan parçalayan tankları da vardı. Çıkarma takviye kuvvetleri, Mulberry limanlarından faydalanacaklardı ve akaryakıt ihtiyaçları, PLUTO (Okyanus Altındaki Boru Hattı) tarafından karşılanacaktı.

D-Günü'nden önce örtme için kıyı tahkimatlarını inşa eden Alman askerlerinin bir Müttefik uçağından görünüşü.

D-GÜNÜ PLANLARI

Müttefik taarruz kuvvetleri, Britanya Adaları'ndaki üslerinden geldiler. Alman kuvvetleri kaçınılmaz olarak Fransız kıyıları boyunca dağıldılar.

Sword sahilindeki bir İngiliz komando birliği, içeri ilerlemek için emir bekliyor.

Son derece sıkı çarpışmaların yaşandığı Omaha sahiline D-Günü sabahında çıkarma yapan Birleşik Devletler Ordusu askerleri.

Almanlar, bir işgal harekâtı olacağını çok iyi anlamış olsalar da, işgalin mevkii ve gücü hakkında doğru istihbarata sahip değillerdi. Mareşal Erwin Rommel, o sırada kuzey Fransa'daki Alman kuvvetlerine komuta ediyordu. Tek şansının, düşman kıyıya tam çıkmadan önce onu yenmek olacağına inanıyordu. İhtiyatlarını kıyı boyunca dağıtmayı istedi, böylece çıkarma kuvvetlerine derhal taarruz edebilirdi, çünkü Müttefik Hava Kuvvetleri'nin daha uzak birliklerin yeniden tertiplenmesini zorlaştıracağını biliyordu.

Rommel'in amiri Batı Orduları Başkumandanı Mareşal Gerd von Rundstedt, esas Müttefik çıkarmasının nereden yapılacağının netleşmesiyle taarruz bölgesine kaydırılabilecek güçlü bir merkezi ihtiyat istedi. Almanlar sonunda bir uzlaşmaya vardılar. Bir kısım ihtiyatlar Normandiya sahilinde olacaktı, fakat Hitler'den onay alınmaksızın konuşlandırmalarına izin verilmedi.

ÇIKARMALAR

Beş çıkarma bölgesi vardı – batıdan doğuya doğru Utah, Omaha, Gold, Juno ve Sword. İlk ikisi, Birleşik Devletler Birinci Ordu'su birliklerini kapsıyordu ve son üçü, İngilizleri ve İngiliz İkinci Ordu'sundaki Kanadalıları. İki Birleşik Devletler hava indirme tümeni paraşütleriyle indirme yaptılar ve planörleriyle Utah'tan içeri süzüldüler ve bir İngiliz hava indirme tümeni Sword'un doğu yanındaydı.

Hava indirme tümenleri hedeflerinin çoğunu gerçekleştirdi ve olası düşman karşı taarruzlarını önlemede başarılı oldular. Omaha sahilindeki Alman direnişi çok sertti ve Müttefik zayiatı ağırdı. Bir an için oradaki çıkarma başarısızlığa uğrayacakmış gibi görünüyordu, fakat gün sonunda sahil temizlenmişti. Utah hepsinin en kolayıydı – aradaki diğer üç sahildeki durum ise ikisinin arasındaydı.

D-Günü hazırlığı sırasında Müttelikler tarafından Birleşik Krallık'ta kurulan büyük, geçici silah depolarından biri.

Sadece kalabalık çıkarma takviye kuvvetleri için bir boşluk yaratmak amacıyla olsa bile Müttefik kıtaları için başlangıçta mümkün olduğunca toprağın ele geçirilmesi önemliydi. Bununla birlikte gün içindeki daha sonraki ilerlemeler, D-Günü'nün Caen ve Bayeux hedeflerini gerçekleştirememişti. Kıyı başlarını genişletmek için çok sıkı çarpışmalar onları bekliyordu.

MULBERRY* LİMANLARI

İkmal maddeleri ve takviye kuvvetlerin karaya çıkarılmasındaki hız, hayati önemde olduğu için ve bir limanı ele geçirmek çok zor olacağından Müttefiklerin planlamacıları sorunu kendi "Mulberry Limanları"nı yanlarında götürmek suretiyle çözmeye karar verdiler. Dev dalgakıranlar, geçiş yolları ve iskeleler Britanya'da inşa edildi ve Manş Denizi'nden yüzdürülerek geçirildiler. D-Günü'nden sonra birkaç hafta içinde Normandiya yakınında batırıldılar. İki Mulberry limanı inşa edildi, biri 19 Haziran'daki fırtınada battı, fakat diğeri 1944 yılının sonlarına kadar kullanılmaya devam etti.

* Dut anlamına gelen sözcük, harekât sırasında limanlara verilen kod adıdır. (ç.n.)

Özel Amaçlı Zırhlı Araçlar

Engelleri temizlemek ve düşman savunmasını yarmak, geleneksel olarak ordu istihkâmcılarının görevidi. Bu görevlerin yerine getirilmesi için tasarlanan modifiye edilmiş tanklar ve diğer araçlar, D-Günü'nde ve diğer muharebelerde önemli bir etken olmuştu.

Devam etmekte olan bir kara seferinin parçası olarak detaylı hazırlanmış düşman savunmasını aşmak için ya da bir seferin başlangıcında suyolu ile gerçekleştirilen çıkarmalar sırasında yapılan muharebeler, II. Dünya Savaşı'nın ikinci yarısında Müttefik genel karşı taarruzunun yinelenen bir özelliğiydi. Düşmanın güçlü noktalarının tahrip edilmesi kadar mayınların temizlenmesi, savunma hendeklerinin ve nehirlerin geçilmesi, gerçekleştirilmesi istenen görevler arasındaydı. Savaşın pek çok yönden mekanizasyonuna paralel olarak özel amaçlı zırhlı araçlar, bu görevleri üstlenerek önemli hizmetlerde bulundular – en ünlüsü İngilizlerin Yetmiş Dokuzuncu Zırhlı Tümeni'nin "Funnies"i, D-Günü çıkarmalarına ve daha sonraki muharebelere katılmıştı.

Bir Alman Bergepanzer 3 zırhlı kurtarma aracı, bozulmuş bir Panter muharebe tankına yardım ediyor.

Mayın Temizleme

İki ayrı modelde mayın temizleme tankı geliştirilmişti: düvenler ve silindirler. Düvenler, tanklar gibi ilerlerken, ön kısmında toprağı döven, zincirlerle tutturulmuş dönen bir makara sayesinde yolundaki mayınları patlatırdı. Bunların Matilda Scorpion formları, ilk kez 1942 yılı Ekim ayında El Alamein Muharebesi'nde kullanıldı ve savaşın daha sonraki aşamalarında daha gelişmiş Sherman Crab sürümleri ortaya çıktı. ABD Ordusu, bir tankın önünde ittiği çelik disklerden düzeneği olan T1 mayın silindirlerini geliştirdi.

Engel Geçme

Savunma hendekleri ve duvarlarla da sıklıkla karşılaşılırdı. Bazı tanklar dolgu demetlerini ya da benzeri materyali taşıması için teçhiz edilmişti ki, bunlar, bir yarığa indirilebilir ya da bir rampa sağlayabilirdi. Diğer tanklar, özellikle Churchill ARK, savunma hendeklerine ya da duvarların tepesine çıkar ve sonra önlerinde ve arkalarında rampa oluşturur, böylece onu takip eden araçlar yukarıdan geçebilirlerdi. Halı ya da Makara tankları, bir makara hasırı, kumlu sahiller ya da benzer zorluktaki zeminlere seriyordu – bu, arkadan gelen tekerlekli araçlara bir platform sağlamaktaydı.

DD Sherman tankları bir tatbikat sırasında. İkinci tank, yüzdürme tertibatını henüz indirmemiş, fakat diğerleri indirmişler ve hemen savaşmaya hazır durumdalar.

Bir Birleşik Devletler T1 Mayın Patlatıcı 1944 yılında Fransa'da. 18 tonluk silindirler Sherman tankının önünde 8 km/sa (5 mph) bir hızla itilebilirdi.

1944 yılının sonlarında bir Churchill AVRE'sinin tıkaç havanı ve engel geçiren dolgu demeti görülüyor.

Avrupa Savaşı'nın bütün büyük orduları, muhtelif çeşitlerde köprü kurma teçhizatına sahipti. Almanya, Panzer 4'ten türetilen az sayıdaki Bruckenleger 4 araçlarını 1940 yılında Fransa'da kullanmıştı, fakat bu araçlar çok az görev yaptı. Britanya ve ABD'ninse Churchill ve Sherman isimli köprü kurucuları vardı.

Belki de bu sınıftaki en önemli araç, İngiliz Kraliyet Mühendisleri Churchill Zırhlı Aracı'ydı (AVRE). Bu araç, dolgu demetleri ya da kısa bir köprü ve ilave olarak küçük koruganlardaki tahrip haklarını ateşlemek için bir tapalı havan taşıyabilirdi. AVRE'den 500 adedin üzerinde üretildi, 1944-1945 yıllarında yoğun olarak kullanıldılar.

Normandiya Muharebeleri

Göreceli olarak D-Günü dışında nadiren kullanılan diğer bir adaptasyon da önemliydi. Bunlar Çift Sürüşlü (Duplex Drive-DD) tanklar olarak adlandırılmıştı – sıradan muharebe tankları, yükseltilmek için gövde etrafında kanvas paravanlar ve bir pervanenin su içinde yaklaşık 7 km/sa (4m ph) hızla itiş sağlaması için monte edilmesiyle amfibiye dönüştürülmüştü. Çıkarma kıyısına ulaşır ulaşmaz tanklar, suyun dışına sürülecek, paravanlarını atacak ve sonra normal bir şekilde muharebe edeceklerdi. DD fikri, ilkin 1941 yılından itibaren Valentine tanklarda test edildi, fakat 1944 yılı itibariyle Sherman tanklarında devamlı olarak kullanıldı.

DD tanklarının, D-Günü'nde çok fark yaratıp yaratmadığı tartışmalı bir konudur ve bunlardan göreli olarak az kullanılmıştır. Bununla birlikte birkaç hafta sonra Birleşik Devletler Birinci Ordu tanklarının çoğuna irticalen yapılan basit modifikasyon, gerçek bir fark yaratmış olabilir. Rhino olarak adlandırılan alet, Normandiya'nın kırlarını kapatan yüksek duvarların arasına hapsolmaktansa, çitleri keserek yol açmaya imkân verecek şekilde tankın önüne kaynak yapılan fildişi benzeri çatal bir setti.

Bir Churchill Carpet'i D-Günü için yapılan latbikat sırasında. Carpet'lerin hasırları, lekerlekli araçların dikenli telli engelleri aşmasına yardımcı olurdu.

Normandiya Muharebesi

Müttefik kuvvetler, Normandiya'daki çıkarma bölgesini yarıncaya kadar iki ay süren amansız bir muharebeye tutuştular. Müttefikler, çok güçlü kaynaklara sahipti ve gökyüzüne hâkimdiler, fakat Almanların muharebe meydanındaki becerileri onları sonuna kadar savaşın içinde tuttu.

Overlord Harekâtı'nın başarısı ya da başarısızlığının 6 Haziran 1944 tarihinde belli olması beklenmiyordu. Müttefikler, D-Günü'nde her şeyin yolunda gitmesini garantilemek için büyük ve detaylı hazırlıklar yaptılar ve bunlar göz önüne alındığında, başarının kaçınılmaz olması bekleniyordu. Günler ve haftalar geçtikçe önemli hale gelen şey, Almanların onları hapsetmek amacıyla ihtiyatlarını toplayabileceğinden daha hızlı bir şekilde Müttefik kuvvetlerini ve denetimleri altındaki bölgeyi takviye etmekti.

Bir Amerikan sahra topçu birliği, Normandiya yakınındaki Carentan şehrinde eylem anında, 1944 yılı Temmuz ayındaki çarpışmalar sırasında.

Montgomery'nin Planı

Müttefiklerin bütün kara kuvvetleri, İngiliz, Amerikan ya da Kanadalı kuvvetler, General Montgomery'nin Yirmi Birinci Ordular Grubu'nun komutası altındaydı. Muhtemelen, eğer Normandiya işgali başarılı olacaksa, Müttefiklerin kıyıdan içeri doğru ilerlemesi için net bir plana sahip olması zorunluluğunu, Müttefiklerin tarafındaki diğer bütün generallerden daha iyi anlamıştı. Montgomery, böyle bir plan geliştirdi ve ona öylesine sadık kaldı ki, muharebe boyunca Almanlar onun dümen suyuna kapıldılar. Hatası, planın bir kısmı yanlış yola saptığında bunu asla kabul etmemesi oldu. Bu nedenle yüksek rütbeli diğer komutanlarla ilişkileri zayıf, olayları basına aktarması tatmin edici olmaktan uzaktı.

Montgomery'nin planı, Müttefiklerin solundaki İngiliz ve Kanadalıların Alman ihtiyatlarını içeri

İngiliz askerleri, Temmuz sonlarında Caen şehrinin enkazı arasında Alman keskin nişancıları gözlüyorlar.

Amerikan piyadeleri, bir Normandiya köyünde yanan bir Panter tankının yanından dikkatlice ilerliyorlar.

çekmek için taarruz etmelerini öngörürken, bu arada sağdaki Amerikan birliklerinin daha hızlıca ilerlemesine izin veriyordu. Bu, aslında tam da gerçekleşen şeydi. Bununla birlikte, Montgomery her ne kadar planın işlediğini iddia etse de, her şey "plana göre" yürümedi.

Sol yandaki Caen şehri ve iletişim merkezlerinin D-Günü'nde ele geçirilmesi amaçlanmıştı, fakat sahille şehir arasındaki mesafenin yarısı kadar ilerlenebilmişti. Caen, Temmuz ayının son haftasına kadar tamamen düşmedi, İngiliz İkinci Ordu'sunun tam kapsamlı birkaç taarruzu sonrasına, özellikle Haziran sonundaki Epsom Harekâtı ve Temmuz ayındaki Goodwood Harekâtı'na kadar.

Sağ yanda birincil görev olan Utah ve Omaha çıkarmalarının diğer kıyılarla birleştirilmesi, 10 Haziran'da başarıldı. Sonrası Cotentin Yarımadası'nı geçerek batıya ilerlemek ve ardından Cherbourg'u ele geçirmek amacıyla kuzeye yönelmekti ki, orası da 27 Haziran'da zapt edildi. Fakat liman tesisleri, teslim olmalarından önce Almanlar tarafından tamamen yıkılmıştı. Bazı kargolar Temmuz ayı boyunca karaya çıkarılsa da, limanı tam kapasiteye göre tekrar inşa etmek haftalar alacaktı.

Alman Direnişi

Bütün Müttefik kuvvetleri, ister Panzer Lehr Tümeni gibi en iyi birim, ister genç SS fanatiklerden oluşan Hitler Gençlik Tümeni olsun, Alman silahlı kuvvetlerini yenmenin ne kadar zor olacağını keşfediyorlardı. Bütün alt ve orta kademelerde Alman liderliğinin standardı oldukça yüksekti ve Alman askerleri, özellikle kendi tanklarının Müttefiklerin sahip olduğu her şeyden daha iyi olduğu inancıyla dövüştüler. Bununla birlikte Müttefik generalleri, sürekli kendi ordularının güçlü yanlarına oynuyorlardı, özellikle topçu birliklerinin etkili bir şekilde konuşlandırılmasına ve Almanların karşılık veremediği hava ateş gücüne.

Haziran'dan Temmuz'a kadar Birleşik Devletler Birinci Ordu'su yavaş ve düzenli şekilde yerini sağlamlaştırırken, İngiliz İkinci Ordu'su Caen'e saplanmış görünüyordu. Montgomery, Caen en kısa sürede ele geçirilse ve oradan içeri doğru baskı yapılsa mutlu olacaktı, fakat bu olmaksızın da planı işliyordu. Neredeyse bütün Alman zırhlı tümenleri, kuvvetlerinin bel kemiği olan, cephenin İngiliz bölgesinde savaşıyordu. Bu, 25 Temmuz'dan itibaren Alman cephesinin en zayıf bölümü St-Lo'nun batısına doğru, Birinci Ordu'nun Cobra Harekâtı'nda tayin edici bir Müttefik yarma taarruzu için zemin hazırladı.

Cotentin Yarımadası'ndaki ilerleyiş sırasında Périers yakınında muharebe eden Amerikan askerleri.

Orta Bombardıman Uçakları, 1942-1945

Savaşın sonu itibariyle Müttefik Hava Kuvvetleri, çok uzun süredir tam bir üstünlük elde etmişti ve bu üstünlük, en çok da İngiliz-Amerikan orta bombardıman uçaklarının binlercesinin Avrupa üstünde ve Pasifik'te yaptığı harekâtlarda görülebilirdi.

Dönemin en ünlü uçaklarının bir kısmı, 1942-1945 yıllarındaki İngiliz ve Amerikan orta bombardıman uçaklarının arasında yer almaktadır. Öte yandan, zamanın benzer Mihver uçaklarından çok azı bilinmektedir. Bu bir rastlantı değildir. Bu, Almanların ve Japonların Müttefiklerin havadaki meydan okumasına etkili bir karşılık veremediği gerçeğinin basit bir yansımasıdır. (Sovyetler'in de birkaç orta ya da ağır bombardıman uçağı vardı, fakat bu onların tümüyle kara taarruz uçakları ya da avcı uçakları üzerinde yoğunlaşmasından kaynaklanmıştı, etkili bir hava gücü yoksunluğundan değil.)

Ahşap Harikası

Britanya, bu sınıf uçaklardan tek model üretti, fakat sınıfının en iyilerinden biriydi: De Havilland Mosquito. Savaş sırasında yaklaşık 7.000 adet üretildi; bunların arasında bombardıman uçakları olduğu kadar fotoğraf keşif uçağı, kara taarruz ve gece avcı uçaklarının varyantları da vardı.

Tamamı hızlıydı ve büyük miktarda bomba, top ve diğer teçhizatı taşıyabilirdi ve temel olarak ahşaptan üretilmişti! RAF Bombardıman Komutanlığı'nın hizmetinde Mosquito'lar, ana ağır bombardıman kuvvetine şaşırtma baskınlarıyla ve hedeflerin işaretlenmesi suretiyle destek verdi.

Ana ABD Modelleri

Birleşik Devletler orta bombardıman uçakları arasında savaşın başından beri görev yapan Douglas A-20 Havoc/Boston, North American B-25 Mitchell, Martin B-26 Marauder ve Douglas A-26 Invader bulunuyordu. A tasarımı uçaklar, güya (kara) taarruz görevi için optimize edilmişlerdi, öte yandan B modelleri biraz daha farklı olarak orta bombardıman görevindeydiler. Pratikte çakışan çok

Mitsubishi Ki-67 *Hiryu* (Uçan Ejderha) bombardıman uçağı, Müttefiklerce "Peggy" olarak biliniyordu. 1944 yılının sonlarında hizmete giren Ki-67 hızlıydı (537 km/sa; 334 mph) ve daha önceki Japon bombardıman uçaklarından daha iyi silahlandırılmıştı.

MOSQUITO B MARK 16

Mosquito bombardıman uçakları 4.000 lb bomba (gösterildiği gibi) ya da hedef işaretleri ve aydınlatma cephanesi taşıyordu. Mark 16'dan 1.200 adedin üzerinde üretildi, bombardıman sürümü en fazla olanıydı.

Hız: 668 km/sa (415 mph)
Menzil: 2.400 km (1.500 mil)
Mürettebat: 2
Motorlar: 2 x Rolls-Royce Merlin 76/77; her biri 1.710 beygir gücü
Silahlar: 1.800 kg (4.000 lb) bomba ya da aydınlatma cephanesi; namlulu silah taşımıyordu.

Bir B-25H Mitchell uçuş anında. Bu, Mitchell'in taarruz varyantlarından biriydi, burnu camlı bir bombacı tipinden farklı olarak kapalı bir burnu vardı. 8 adet öne ateş eden makineli tüfeği ve 75 mm'lik bir topu bulunuyordu.

şey vardı. B-25, Birleşik Devletler'in savaşa katılmasından itibaren hizmet etti ve yukarıda sözü edilen bütün Amerikan uçakları gibi Ödünç Verme-Kiralama uygulaması kapsamında bazı Müttefiklere de çok sayıda tesis edildi. Yaklaşık 10.000 adet üretildi, pek çok varyantı arasında içlerinden bir kısmı taarruz görevi için burna monte edilen 12'ye kadar çıkan makineli tüfek ve 75 mm'lik (2,95 inç) top bulunduruyordu. Saf bombardıman sürümleri, 2.700 kg (6.000 lb) bomba taşıyabilirdi.

B-25 ve B-26 arasında performans ve hizmet geçmişi açısından seçim yapmak için çok az fark vardı, yine de USAAF için üretilen 4.700 adet B-26'nın çoğu Avrupa'ya gönderildi. B-26, neticede USAAF'ın önemli muharebe uçakları arasında kayıp oranı en düşük olanıydı, fakat ilk kez kullanıma sokulduğunda çeşitli kazalar yaşandı, daha sonra uçakta yapılan modifikasyonlar ve pilotların daha iyi eğitilmesiyle kazalar da azaldı.

B-25 ve B-26'nın her ikisi de, 1942 yılından sonra savaşa katıldı, fakat A-26, 1944 yılının ortasına kadar operasyonlara başlamadı. 1945 yılı itibariyle 1.000'in üzerinde uçak kullanımdaydı ve bu model savaştan sonra da uzun yıllar hizmet etmeyi sürdürdü. Mitchell ve Marauder'a benzer silahlar taşıdı, fakat sadece üç askerden oluşan bir mürettebatı vardı: Pilot, navigatör/bombacı ve uzaktan kontrollü üst ve arka taretleri idare eden hava nişancısı.

Almanya ve Japonya

Savaşın ortasındaki yıllarda, Almanların uçak üretimi planlaması neredeyse hiç yoktu, mevcut demode modellerdeki küçük iyileştirmeler ve muhtelif prototip tasarımların geliştirilmesi için büyük bir emek çöpe atılmıştı. Bu işler, 1944-1945 yıllarında düzene konulduğunda artık çok geçti. Bombardıman uçağı üretimi, yerine avcı uçağı üretilmek üzere neredeyse tamamen terk edildi. Böylece muhtemelen Almanya'nın savaştaki en iyi bombardıman uçağı olan Dornier 217-K'nın üretimine 1943 yılının sonlarında son verildi.

Hizmete giren dikkat çekici bir model Heinkel 177'ydi. Bu sıra dışı tasarım, çift motorlu olarak ortaya çıktı, fakat gerçekte tek pervaneleri çalıştırması için her bir kanatta bir çift motoru vardı. Genel olarak makul performans rakamları vardı, fakat ilk örnekleri, özellikle feci motor yangınlarına eğilimliydi.

Japon uçak endüstrisi, asla düşmanlarıyla rekabet edecek güçte değildi. Savaşın sonundaki bombardıman uçağı modelleri arasında Yokosuka P1Y "Frances", Nakajima Ki-49 "Helen" ve Mitsubishi Ki-67 "Peggy" vardı. Her bir bombardıman uçağından 1.000'den daha az sayıda imal edildi.

MARTIN B-26 MARAUDER

İlk uçuşu 1940 yılında olan B-26, ilk muharebesini 1942 yılında Güney Pasifik'te gördü. Bununla birlikte çoğu, Avrupa'da hizmet etti. Toplamda yaklaşık 5.300 adet üretildi ve Birleşik Devletler'in bütün ordu birimleri ve İngiliz İmparatorluğu'nun muhtelif hava kuvvetleri tarafından kullanıldı.

Hız: 462 km/sa (287 mph)
Menzil: 1.850 km (1.150 mil)
Mürettebat: 7
Motorlar: 2 x Pratt&Whitney R2800; her biri 1.900 beygir gücü
Silahlar: 1.800 kg (4.000 lb) bomba; 12 x makineli tüfek

Direniş

İşgal altındaki Avrupa'da pek çok insan, Nazi Almanya'sının yenilgisini, uğruna kendi yaşamlarını riske atacakları bir dava olarak gördü. Onların cesareti ve özverileri, nihai Müttefik zaferinin kazanılmasında kesinlikle büyük rol oynadı.

Doğası gereği direniş büyük ölçüde, neredeyse hiç kaydı tutulmayan gizli bir faaliyetti. Pek çok kahramanca eylem de kuşkusuz bilinmeze gitti, bu nedenle direnişin etkilerini anlamlı bir şekilde ölçmek şimdilik imkânsızdır.

Direniş kesinlikle tehlikeliydi. Şüpheli direnişçiler rutin olarak tutuklandılar ve eğer idam edilmedilerse toplama kamplarına gönderildiler. Direnişçilerin ait oldukları topluluklara karşı nefret dolu kitlesel misillemeler yaygındı, bu nedenle pek çok insanın, Almanya'nın yenilgisini görmek için direnişte aktif olarak yer alması şaşırtıcı değildi ve nihayetinde, en aktif olanların da savaş boyunca kayıtları en iyi tutulanlardan çıkmış olması gerekmiyordu.

Polonya Halk Ordusu direniş savaşçıları, 1944 yılındaki Varşova Ayaklanması'nda çarpışma esnasında.

Direnişin yöntemleri çok farklıydı ve savaşın üzerinde uzun dönemli etkisi söz konusu dahi olmayabilirdi. Örneğin, Norveçli tarih öğretmenleri, Nazi onaylı müfredatı reddettiler ve bazılarının toplama kamplarına gönderilmiş olmasına rağmen istediklerini elde etmek için ayak dirediler. Sessiz kahramanlığın bir diğer biçimini, Yahudileri SS'lerden saklayanlar gösterdi, bunların binlercesi sadece Polonya ve Hollanda'daydı.

Şiddete dayanmayan yöntemlerin çok açık askeri sonuçları oldu. İşlerini bilinçli olarak yavaş ve özensiz yapan Fransız demiryolu işçilerinin, 1944 yılı Fransa'sında Alman kıtalarının ve ikmal maddelerinin naklini, Müttefik bombacılardan ya da direnişçi yoldaşlarının aktif sabotaj faaliyetlerinden daha fazla zorlaştırmış olması mümkündür. Benzer şekilde, uçağı düşürülmüş yaklaşık 2.000 İngiliz-Amerikalı havacıya Alman işgali altındaki topraklardan kaçarken yardımcı olunması, Müttefiklerin gücüne önemli bir katkıydı.

Yeni kurtulmuş Marsilya'nın direnişçileri silahlarını gösteriyorlar. Direniş, kadın savaşçıların önemli rol oynadığı alanlardan biriydi.

Müttefik Yardımı

Batılı Müttefikler, direnişi desteklemek için muhtelif organizasyonlar oluşturmuştu. ABD'nin Stratejik Servisler Ofisi (OSS), hem istihbarat toplayarak (açıkçası genel olarak direnişin en önemli işleviydi) hem de silahlı direnişe destek sağlayarak katkıda bulunmuştu. Britanya bu işlevleri gizli servis MI6 ve savaş zamanı Özel Operasyonlar Bi-

rimi (SOE) arasında ayırmıştı. Britanya'nın MI9 ve Amerika'nın MIS-X'i firarilere ve onlara destek olanlara yardım etti. SOE ve OSS, işgal edilmiş ülkelerdeki gizli görevler için pek çok ajan yetiştirdi ve özel silah tasarlayan ve yapan, sahte doküman hazırlayan ve benzer nitelikte pek çok görevi yerine getiren kapsamlı bölümleri vardı.

YUGOSLAVYA'DAKİ DEHŞET

Direniş savaşının en yoğunu Yugoslavya'daydı. Josip Broz Tito önderliğindeki Partizan Hareketi, o tarihte hem Sovyetler hem de Batı tarafından destekleniyordu, dört yıllık kanlı bir mücadeleden sonra ülkeyi Almanlardan kurtarmayı başardı. Partizanlar, kendileri ve Çetnikler (ağırlıklı Sırp milliyetçileri) ve Ustaşiler (çoğunlukla Hırvat faşistleri) arasındaki iç savaştan galip çıkan taraftı. Her biri, farklı zamanlarda diğeriyle ve işgalci Alman ve İtalyanların yanında ve karşısında savaştılar. Savaş sırasında ölen 1 milyonun üzerindeki Yugoslav'ın çoğu, diğer Yugoslavlar tarafından öldürülmüştü.

Batı Avrupa'daki vaziyet, Fransa örneğinin de gösterdiği gibi asla aşırı şiddetli değildi. Komünist ve anti-komünist direniş grupları arasında kesinlikle bir gerilim, güvensizlik vardı; fakat neredeyse bütün direniş hareketi 1943 yılında sürgündeki Özgür Fransız liderleri altında birlikte çalışmayı kabul etti. 1944 yılında Normandiya işgaliyle direniş faaliyetlerini koordine etmek için çok detaylı ve başarılı planlar yapılmıştı. Direnişçilerin çoğu, Almanya'daki zorunlu çalışma hizmetinden kaçıp dağlara, ormanlara sığınmış genç erkeklerdi. Bu Maki [Maquis (Makiler), Fransa'da Nazilere karşı mücadele eden, çoğunlukla kırsal kesimde faaliyet gösteren örgüt] grupları, Güney Fransa'daki Müttefik işgalinin desteklenmesinde önemli rol oynadılar. Olasılıkla 100.000 Fransız yurttaşı, direniş faaliyetleri sırasında ya da Alman misillemelerinde öldü.

Özgür Fransa'nın lideri General Charles De Gaulle, yurttaşlarına radyodan sesleniyor.

Yugoslav Partizan Harekeli'nin önderi Josip Broz Tito (önde en sağda) başlangıçta Müttefiklerden en büyük desteği alan rakip Çetnik grubun lideri "Draza" Mihailoviç'le.

İşbirlikçiler

İşbirlikçilerin pek çok dürtüsü vardı. Bazıları, samimi olarak Nazi fikirlerini destekliyordu; kimi, sadece imkânsız koşullarda en iyi şekilde hayatta kalmaya çalışıyordu ve bazıları, kendilerini ülkelerine dürüstçe hizmet etmeye çalışan vatanseverler olarak görüyordu.

İşbirlikçi kimdi? Savaşın ilk yıllarında işgal edilmiş ülkelerinde Nazi Almanlarla çalışmaya karar vermiş hükümetin bakanları, işbirlikçi addedilebilirdi – yoksa onlar, savaşı kesin olarak kazanmış bir ülkeyle yapabildikleri en iyi anlaşmaları yapan realistler miydi? Sanayiciler, para kazanmak ve Almanlara mal üretmek için fabrikaları çalıştırıyor olabilirlerdi, fakat aynı zamanda işçilerine doğru dürüst iş vermeye devam ediyorlar ve onların köle işgücü olarak Almanya'ya sürgün edilmelerini önlüyorlardı. Bir kasaba belediye başkanının ya da polisin, Almanların emirlerine itaat etmek dışında fazla seçeneği yoktu, fakat bunu ne zaman coşkuyla yaptılar? Ya da en basit düzeyde bir Alman askeriyle ilişkisi olan kadın, rezil bir vatan haini miydi, yoksa aslında evinden uzak ve korkmuş bir genç adamla insani bir şeyler mi yaşıyordu? Karar verilmesi hiç de kolay olmayan bir durum.

Bir Alman SS posteri, komünizmle savaşmak için Norveçli asker arıyor. Norveç ve Danimarkalılar, SS'ler tarafından büyük bir şevkle askere alındılar.

Hemen her ülkede vatanseverce faaliyet gösterdiğine yürekten inanan, Nazilerle gönüllü olarak çalışan yerel faşist ve antisemitler vardı. Örneğin, Hollanda'da Anton Mussert'in partisinin 50.000 üyesi vardı, fakat Naziler ona ve başka yerlerdeki onun gibilere iktidarı tam olarak asla teslim etmediler.

Polonya, olasılıkla Almanlarla en az işbirliği yapan ülkeydi, fakat orada da başka türden bir işbirliği görüldü. Komünizm yanlısı pek çok Polonyalı, 1944 yılından itibaren Sovyetler'in ülkedeki denetimlerini güçlendirmesine yardım ettiler ve yurttaşlarının çoğu tarafından işbirlikçi olarak görüldüler.

Almanlarla ilişkisi olmuş kadınlar kurtuluştan sonra tıraşlı kafa ve iç çamaşırlarıyla Paris'in caddelerinde geçit töreni yapmaya zorlandılar.

SS Olmak

Alman üniformasını sırtına geçirmek ve Almanlar için savaşmak, çoğu insanın gözünde işbirliği demekti. Aslında Almanya dışında doğan pek çok kişi, Nazi Partisi'nin silahlı eliti Waffen-SS'e gönüllü olarak katılmıştı. Bunların içinde yurtdışından askere alınan etnik Almanlar -*Volksdeutsche* (Nazilerin taktığı isim)- ya da Norveç ve Danimarka gibi "Ger-

Hollanda Nazi lideri Anton Mussert'in (siyah üniformalı), SS şefi Heinrich Himmler'le buluşması.

men" ülkelerdeki yabancılar da vardı. Savaşın son döneminde ağa farklı türler takıldı; Ukraynalılar, Hırvat Müslümanlar, Litvanyalılar, Estonyalılar ve diğerleri kabul edildi. Nihayetinde Waffen-SS'in yarısından fazlası saf Alman değildi.

Önemli sayıda Sovyet yurttaşı, kendini Alman Ordusu için çalışır ya da bazen savaşır konumda buldu. 1942 yılı itibariyle Alman birliklerinin çoğunun bol sayıda yedeği vardı –*Hilfswillige* (ya da "Hiwis")– bunların büyük bir kısmı, açlıktan ya da ölüm tutsaklığından kaçmak için bu yolu seçmiş eski savaş mahkûmlarıydı. Başlangıçta genellikle muharip olmayan destek görevlerinde şoför, aşçı vb. olarak çalıştılar; fakat daha sonra savaşçı asker oldular. 1944 yılında Normandiya'daki Alman ordu alayları düzenli olarak bu tür askerlerden kurulu bir *Ostbataillon*'u (ya da "Doğu Taburu") bünyesinde bulunduruyordu ve bunların bazıları çok etkili savaşmıştı.

Rus Milliyetçileri

Almanlar tarafından teşkil edilen birlikler, Sovyet karşıtı hissiyatı ve hatta Rus milliyetçiliğinin cazibesini kullanmayı denedi. Bu birliklerin bünyesinde genellikle, partizan karşıtı harekâtlarda muharebe eden Slav olmayan Sovyet yurttaşları –Kazaklar, Ermeniler, Gürcüler ve diğerleri– bulunuyordu. Ruslar da böylesi bir yapılanmada yer aldılar. Rusya Milli Kurtuluş Ordusu, Bryansk bölgesinde kuruldu. Daha çok Kaminski Tugayı olarak bilinen birlik, vahşiliğiyle ün kazanmıştı, özellikle de 1944 Varşova Ayaklanması sırasında.

1942 yılında tutsak edilen üst düzey bir Kızıl Ordu subayı General Andrey Vlasov, büyük bir anti-Stalinist Rus kuvveti oluşturması konusunda anlaşmıştı. Üst düzey Alman desteği yarı gönüllüydü ve sadece iki tümen teşkil edildi, fakat kullanılmadı. Savaşın son günlerinde bunlardan biri Almanların karşı safında yer aldı ve Prag Muharebesi sırasında Çek direnişçilerinin yanında savaştı.

Teşhir edilen işbirlikçileri savaş sonrası acı bir kader bekliyordu. Milyonlarca Sovyet yurttaşı, Batılı Müttefikler tarafından Sovyetler'e teslim edildi. Çoğunun sonu en iyi olasılıkla Gulag'dı; Vlasov ve subayları idam edildi.

Waffen-SS Dağ Tümeni için askere alınların çoğu, Bosnalı ve Hırvat Müslümanlardı.

Ezici Sovyet Zaferleri, 1944

1944 yılının yaz muharebeleri, Sovyet tarihçilerinin "Merkez Ordular Grubu'nun yıkımı" olarak adlandırdıkları vakayla başladı ve yıl sonu yaklaşırken Romanya ve Bulgaristan, Sovyetler'in yanında Polonya ve Macaristan'a doğru ileri hatta savaşıyorlardı.

Sovyetler'in 1944 baharında Romanya'daki ilerleyişine aldanan Hitler ve generalleri, bir sonraki büyük taarruz için Sovyetler'in cephenin güney kısmında yığınak yapmaya devam edeceklerini sandılar. Bu nedenle, tanklarının çoğunu ve diğer ağır silahların büyük bir bölümünü Belarus'taki Merkez Ordular Grubu'ndan aldılar, tam da Sovyetler'in taarruz etmek için 2 milyonun üzerinde asker ve çok geniş kaynakları yığınak yaptığı bir zamanda.

Alların çektiği bir Sovyet tanksavar (45 mm/1.77 inç) birliği, 1944 yılında Polonya'ya ilerliyor.

Belarus'ta İlerleyiş

Taarruzlar 23 Haziran'da başladı ve kısmen Mareşal Ernst Busch'un (acilen yerine başka biri atanacaktı) öngörüsüz komutası yüzünden Alman Cephesi kısa zamanda çöktü. Üç Alman Ordusu'nun –Üçüncü Panzer, Dördüncü ve Dokuzuncu– her biri kuvvetlerinin büyük bir bölümünü –toplamda yaklaşık 400.000 asker– kaybettiler. Sovyetler'in birinci hedefi Minsk, 11 Temmuz'da ele geçirildi.

4 Temmuz'da başlayan kuzeydeki Sovyet taarruzları, Ağustos sonu itibariyle Letonya ve Litvanya'nın büyük bölümünü Almanlardan temizledi. Kasım ayına gelindiğinde Baltık devletlerinin neredeyse tamamı Sovyetler'in elindeydi; bu bölgede zapt edilemeyen Kurland Yarımadası'nı, 20 Alman tümeni savaşın sonuna kadar eline tutacaktı. 1941 yılından beri Almanya'nın müttefiki olan Finlandiya'ya da Haziran ayında taarruz edilmişti; Finler, daha sonra Eylül ayında Sovyetler'le mütareke için anlaştılar.

Temmuz ayı boyunca Sovyetler'in Belarus cepheleri ilerleyişlerini aynı hızla sürdürdüler ve güneydeki Ukrayna cepheleriyle yeni taarruzlara katıldılar. Brest-Litovsk ve Lvov'un her ikisi de ayın sonunda alındı; 15 Ağustos itibariyle Sovyet kıtaları, Varşova'nın karşısındaki Vistül Nehri'nin doğu kıyısındaydı.

Varşova Ayaklanması

Polonya Halk Ordusu'nun savaşçıları, şimdiye kadar Sovyet ilerleyişine yardım etmişlerdi ve 1 Ağustos'ta Varşova'da topyekûn bir ayaklanma başlattılar. Çarpışmaya devam ettikleri Ekim başına kadar 200.000'in üzerinde Polonyalı öldürülmüştü.

Sovyetler yardım teşebbüsünde bulunmadı; son ilerleyişler sonrasında Vistül'ü geçiş denemesinden önce, ileri hatlarının tekrar ikmal edilme ihtiyacında olduğunu ileri sürdüler (tümüyle mantıksız değildi). Bununla birlikte, Almanların anti-komünist Polonyalı vatanseverleri öldürmesi, Stalin'in çirkin amacına uygun düştü. Benzer şekilde Slovaklar da Almanlara karşı Ağustos'un sonunda ayaklandıklarında,

Kızıl Ordu piyadesi 1944 yılı Temmuz ayında Lvov'a yapılacak Sovyet taarruzu için cepheye ilerliyor.

Sovyet piyade hücumu, yanan bir Panter tankına doğru ilerliyor. Doğu Polonya, 1944 yazı.

Sovyetler çok az katkıda bulundular. Bu isyan da Ekim sonu itibariyle büyük ölçüde bastırıldı.

Balkanlar'a Doğru

Kuzey kuvvetleri Vistül'de mola vermişken, Kızıl Ordu Ağustos'un 20'sinde en güneyde yeni bir taarruz başlattı. Birkaç gün içinde Alman Altıncı Ordu'su Kişinev yakınlarında yok edildi. Romanya Kralı Mihail, 23 Ağustos'ta darbe yaptı ve yeni hükümeti, ülkeyi (ve onun büyük ordusunu) Sovyetler'in yanında savaşa soktu.

Alman kuvvetleri, Romanya'dan geçerek ve Macaristan içine doğru dövüşerek geri çekilirken, Bulgaristan, düşecek bir sonraki ülkeydi. Bir dizi hükümet değişikliğinin sonuncusunda, Sovyet askerlerinin Romanya'dan Bulgaristan'a girişinin bir gün sonrasında, 9 Eylül'de, kısmen komünist olan bir grup iktidara geldi. Bulgarlar da şimdi, Doğu Cephesi'nde Müttefik kuvvetlere katılacaktı. Bu arada bazı Sovyet kıtaları, komünist denetimi garanti altına almak amacıyla ülkede kaldı.

Arkalarını tehdit eden bu ilerleyişler karşısında Alman birlikleri, Yunanistan ve Yugoslavya'yı terk etmeye başladı. Yugoslav Partizanlar, 19 Ekim'de Belgrad'ı özgürlüğüne kavuşturdular ve yıl sonunda, ülkelerinin yarısını egemenlikleri altına aldılar. İngiliz kıtaları, yönetimi devralmak amacıyla Ekim ayında İtalya'dan Yunanistan'a ulaştı.

Aralık ayı itibariyle Almanlar, yeni bir savunma cephesi kurmayı başardılar. Esas çatışma Macaristan'da idi, 26 Aralık'ta Budapeşte'nin etrafı sarıldı ve çok acımasız bir kuşatmaya Şubat ortasına kadar katlanmak zorunda kalınacaktı.

Bir SU-76 hücum topu, 1944 yazının sonunda Sovyet ilerleyişi sırasında Güneydoğu Avrupa'da bir köyde çarpışma sırasında.

GEORGI JUKOV

Mareşal Jukov (1896-1974), savaşın öncü Sovyet askeridir. İlk büyük başarısı, 1939 yılında Halhin Gol'de Japonların kesin bir yenilgiye uğratılmasıdır. 1941-1942 yıllarında Stalin'in kararlarıyla defalarca karargâh görevi ve cephe kumandanlığı arasında mekik dokudu. Her seferinde gelişi biraz şans eseri olsa da, Leningrad, Moskova ve Stalingrad'ın savunmasını yönetmesiyle büyük itibar kazandı. Jukov, daha sonra Kızıl Ordu'nun muhtelif ilerleyişlerine ve 1945 yılında Berlin'in zaptına komuta etti. Komutan olarak acımasız ve titizdi. 1941 yılının kaotik Kızıl Ordu'sunu, 1945 yılı itibariyle dünyanın en korkutucu savaş gücüne çeviren öncü generallerden biriydi.

Mareşal Jukov, 1945 yılında Berlin ilerleyişi sırasında.

Ağır Tanklar, 1942-1945

Savaşın en korkunç silahları arasındaki ağır tanklar, muharebede düşmanın güçlü noktalarına ve zırhlılarına karşı aynı derecede ürkütücüydü. Bazıları, büyük top güçleriyle düşman tanklarını bir kilometreyi aşkın bir mesafeden rahatlıkla vurabilirdi.

Savaşın başlangıcında ağır tankların esas kullanıcıları, Britanya ve SSCB'ydi. İngiliz katalog ismi olan "piyade tankı", her iki ülke için işlevini çok iyi tanımlamıştı; bu tanklar, hücumlarında piyadelere eşlik edecek ve onları destekleyecekti. Savaşın ikinci yarısında hizmete girecek olan çok daha güçlü tanklar da bu rollerini sürdürdü, fakat zırhlı savunma performansları daha önemli hale geldi. Burada konu edilen tanklar, normal olarak müstakil ağır tank ya da piyade destek birliklerinde hizmet etti.

Britanya'nın son piyade tankı Churchill, 1941 yılından itibaren bir dizi varyantıyla görevdeydi. İlk sürümü aceleyle hizmete sokulmuştu, topları ciddi olarak yetersiz olduğu kadar (2 pdr/40 mm) son derece güvenilmezdi de. Sonraki markalar 6 pdr (57 mm), daha sonrakiler 75 mm (2.95 inç) topa sahipti. Bütün sürümleri çok iyi zırh korumasına sahipti fakat yavaştı, bununla birlikte rampalara tırmanmada ve engelleri aşmada çok iyiydi. Ayrıca birkaç yüz adedi özel mühendislik görevleri için olmak üzere, bütün modellerden 6.500 adedin üzerinde üretildi.

Sovyet Gücü

1941 yılında hizmetteki Sovyet KV-1 ağır tanklarının performansı karşısında Almanlar şok geçirdi, fakat aşama aşama gelişen Alman topları, onların dayanıklılıklarını kaybetmeleri anlamına geliyordu, aynı zamanda kendi 76.2 mm (3 inç) silahları, daha yeni Alman tank modellerine karşı yetersizdi. Az sayıdaki acil ihtiyaç tankı KV-85, 85 mm'lik (3.35 inç) toplarıyla birlikte –üretimi sona ermeden önce– 1943 yılının ikinci yarısında üretildi. Bütün modellerden yaklaşık 10.000 adet üretildi.

Onların yerini Jozef Stalin serisi aldı. Bu tasarımın az sayıdaki örneği, 122 mm'lik (4.8 inç) D25 topu için son karar verilmeden önce, birkaç örnek her biri 85 mm ve 100 mm (3.94 inç) silahlarıyla birlikte üretildi. D25, 100 mm'lik modelden daha zayıf bir zırh delici performansa sahipti, fakat çok güçlü yüksek patlayıcılı mermisi, tankların işlevlerindeki diğer yönleri telafi etti. Bununla birlikte kesin bir dezavantajı, 122 mm'lik kalibreyle yavaş bir ateş süratinin ol-

JOZEF STALİN 2

JS-2, bilinçli olarak küçük imal edilmişti – KV'den ya da Alman Panter'inden ağır değildi. Yine de korkutucu bir gücü ve etkili korunma için iyi eğimli bir zırhı vardı.

Ağırlık: 44.7 ton
Uzunluk: 8.33 m (27 ft 4 inç)
Yükseklik: 2.72 m (8 ft 11 inç)
Genişlik: 3.12 m (10 ft 3 inç)
Zırh: 120 mm (4.7 inç)
Yol hızı: 37 km/sa (23 mph)
Silahlar: 1 x 122 mm (4.8 inç) D25T + 4 x makineli tüfek

Doğu Cephesi'nde taarruz etmek için hazırlanan Tiger tankları.

TIGER 2/KÖNIGSTIGER

Büyük muharebe gücüne karşın az sayıdaki ağır tank taburunda hizmet eden Tiger 2'den sadece 454 adet üretildi. Burada gösterilen grubun fotoğrafı, 1944 yazı Fransa'sında bir propaganda filmi için çekilmişti.

AĞIRLIK: 69.4 ton
UZUNLUK: 7.23 m (23 ft 9 inç)
YÜKSEKLİK: 3.07 m (10 ft 1 inç)
GENİŞLİK: 3.73 m (12 ft 3 inç)
ZIRH: 180 mm (7.1 inç)
YOL HIZI: 35 km/sa (22 mph)
SİLAHLAR: 1 x 8.8 cm (3.46 inç) KWK 42 + 2 x makineli tüfek

Birleşik Devletler İkinci Zırhlı Tümeni'nin M26 Pershing'leri, 1945 yılında Elbe'deki Magdeburg caddelerinde.

ması ve sadece 28 mermi taşıyabilmesiydi. Muhtemelen JS-1 ve JS-2'nin 4.000 adedi hizmette bulundu, JS-3 sürümü 1945 yılında üretimdeydi, fakat muharebe görmedi.

ÇARPIŞMA ANINDA TIGER'LAR

KV-1'i etkisiz kılan Alman tasarımlarının birincisi ünlü PzKpfw 6 Tiger, 1942 yılı Eylül'ünde Doğu Cephesi'nde sahneye çıktı. Tiger'ın tasarım çalışması, Barbarossa Harekâtı Sovyet zırhlıların gücünü ortaya çıkarmadan önce başlamıştı, fakat harekâttan sonra büyük hız kazandı. Tiger, meydana çıktığı zaman çok kalın bir zırhın içinde dünyanın en güçlü tank topunu (8.8 cm/3.46 inç KWK 36) kuşanmıştı. Kısa zamanda ateş gücü ve savunma direnciyle korkutucu bir ün kazandı. Hareketliliği ve güvenilirliği asla güçlü yönleri değildi, fakat 1944 yılı Ağustos'unda 1.355 Tiger'ın sonuncusu üretim bandından çıktığında hâlâ belalı bir hasımdı.

Onun yerini Tiger 2 aldı (Königstiger olarak da bilinmektedir; 1945 yılı itibariyle 454 adet üretilmiştir). İlk hizmetini 1944 yılı Temmuz'unda Normandiya'da gördü. Yaklaşık 70 ton ağırlığındaydı, çok güçlü bir zırh kuşanmıştı ve 8.8 cm'lik KwK 42'si Tiger 1'in topundan çok daha güçlüydü. Tahmin edilebileceği gibi zayıf noktası hareketliliğiydi, fakat o tarihten sonra Alman Ordusu tarafından asıl olarak kullanıldığı savunma muharebelerinde bu, çok büyük bir dezavantaj değildi.

Savaş ortası gecikmelerden sonra Alman Tiger ve Panter'leriyle karşılaştırıldığında M4 Sherman'ın daha gösterişsiz bir türünün üretimi, nihayetinde 1944 yılının sonunda ABD Ordusu için daha iyi bir şey üretmek amacıyla teşvik edildi. M26 Pershing ilk muharebesini 1945 yılı Şubat ayında gördü ve birkaç yüz adedi VE-Günü için Avrupa seferine gönderildi. 90 mm'lik (3.54 inç) etkili bir M3 topu vardı ve zırhı ile motoru arasında çok iyi bir dengeye sahipti.

Totaliter Yönetim: Almanya ve SSCB

Nazi Almanya'sı ve SSCB, birbirlerinin en amansız düşmanı olmalarına rağmen rejimlerinin acımasız ve kanlı doğalarından başlayarak, her iki ülkenin hükümet yöntemlerinde pek çok yakın benzerlik vardı.

Nazi Almanya'sı ile komünist Rusya arasında II. Dünya Savaşı sürecinde çok büyük benzerlikler olması şaşırtıcı değildi. Her iki ülkede de, organlarının ve gizli polisinin ülke yaşamının her köşesinde varlığını gösterdiği tek parti yönetimi egemendi. Partinin başında da, idam ve af yetkisi olan ve devlet politikalarının her aşamasında mutlak kontrolü bulunan tek bir adam vardı.

Polis ve Güvenlik

Her iki ülke rejiminin güvenlik, polis ve kamu disiplini konularında birleşik bir aygıtı vardı. Almanya'da Heinrich Himmler'in SS'inin ana bölümü (RSHA) Reich Temel Güvenlik Ofisi, denetim organıydı.

1944 yılının Bomba Suikastçıları'ndan biri, kaçınılmaz idam kararı öncesinde, göstermelik mahkemede yaygaracı Nazi yargıcı Roland Freisler'in karşısında.

Stalin'in emriyle ya da kendi zevki için adam öldüren Lavrenti Beria, SSCB'nin güvenlik aygıtını 1938-1958 yılları arasında denetimi altında tuttu.

Şefleri önce Reinhard Heydrich ve sonra Ernst Kaltenbrunner'di; alt bölümleri arasında SS güvenlik birimi ve Gestapo gizli polisi bulunuyordu. RSHA, şaşırtıcı şekilde küçüktü, 1944 yılı itibariyle toplamda yaklaşık 50.000 kişiydi, fakat "bozguncu" ya da "asosyalleri" ihbar etmeye hazır geniş bir istihbaratçı ağı kurmuştu.

SSCB'deki organizasyon, savaşın farklı zamanlarında çeşitlilik gösterdi, fakat NKVD de NKGB de bünyesinde mevcuttu. Her iki birim de Devlet Güvenlik Komiseri Lavrenti Beria'nın denetimi altındaydı. Verdiği işkence emirlerinin yerine getirilmesine kişisel olarak katılmaktan nefret eden hassas Himmler'den farklı olarak, Beria'nın kendisi, coşkulu ve azgın bir işkenceci ve katildi.

Her iki ülkedeki zorbalığın temel enstrümanı toplama kamplarıydı. Sovyet kamplarında (Gulag) kaç zavallının zulüm gördüğünü kimse bilmiyor, fakat şurası açıktı ki, kampa gönderilmek ölüm cezasıyla eşanlamlıydı. Savaş boyunca yılda 1 milyon tutsağın aşırı çalışma, açlık ve diğer her türden vahşet nedeniyle öldüğü tahmin edilmektedir. Ayıklama süreci rastlantısaldı; çoğu tutuklu, rejimi rencide edecek hiçbir şey yapmamıştı.

Alman toplama kamplarındakilerin çoğu, Nazilere göre bir şekilde tiksindiriciydi: Sabık suçlular, solcular ve daha birçoğu. Başlangıçta tutukluları çalıştırmak için en azından hayatta kalmaları amaçlanıyordu (Yahudilerin gönderildiği ölüm kamplarının başka bir misyonu vardı). Kampın tutukluları, iğrenç şartlar altındaki taşocaklarında, madenlerde ve fabrikalarda –pek çoğu çok kârlı işletmeler olarak SS'lerin yönetimindeydi– köleleştirildi. Toplama kamplarında ölenlerin sayısı, genellikle yarım milyon olarak tahmin edilmektedir.

Silahlı kuvvetlerdeki disiplin de şaşırtıcı derecede sertti. Alman Ordusu, en azından 10.000 askerini (olasılıkla daha fazla) asker kaçaklığı ve korkaklık gibi suçlardan idam etti (Birleşik Devletler Ordusu 1 kişiyi idam etti). Kızıl Ordu'nun farklı cezalandırma birimlerine, şaşırtıcı derecede keyfe keder

nedenlerden yüz binlerce asker gönderildi. Bu birimler sürekli, sadece birkaç askerin hayatta kaldığı adeta intihar görevleri için kullanıldı.

Sivil Yaşam

Almanlar için genel anlamda sivil yaşam, en azından 1943 yılına kadar rahattı. Tayınlar makuldü, tüketim malları temin edilebiliyordu, kadınların savaş işi yapması istenmiyordu, zengin ailelerin hizmetçileri bile vardı.

Bunların hiçbiri SSCB için geçerli değildi. Sadece önemli sanayilerdeki işçilerin tayınları açlık seviyesinin üzerindeydi. Milyonlarca insan, Alman menzilinin dışındaki yeni sanayi ve madencilik bölgelerine nakledildi. 1941-1942 yıllarında inşa edilen yeni fabrikalardaki işçiler, işe sıklıkla daha çatı bile yerleştirilmeden başladılar ve makinelerin arasında uyudular, çünkü evleri yoktu. Dikkat çekici olan, her şeyi genel olarak çok isteyerek yapmalarıydı; bağlılıklarının derecesi, liderlerinin halkına öğrettiği Büyük Yurtseverlik Savaşı SSCB zaferi açısından büyük önem taşıyordu.

Gerçekten de, iktidardaki rejimlerin tüm vahşetine rağmen, Alman ve Sovyet halkları savaş boyunca ülkeleri için zorlu bir mücadeleye giriştiler.

Eski elbise ve yünlülerin savaş için bağışlanmasını isteyen bir Alman posteri.

HİTLER'E SUİKAST GİRİŞİMİ

Hitler'e birkaç suikast girişiminde bulunuldu. Amacına en yaklaşanı, 20 Temmuz 1944 tarihinde konferans odasına yerleştirilen bombayla yaralandığı girişimdi. Bu işten sorumlu subaylar bir askeri darbe planladılar, fakat Hitler'in kurtulduğu netleşince bu plan hayata geçmedi. Bunu takiben yaklaşık 5.000 kişi idam edildi. Hitler, öncesine göre daha da dengesizleşti ve generallerine daha az güvenir oldu.

1938 yılında Nazi Sachsenhausen toplama kampındaki tutsaklar. Kampta yaklaşık 100.000 kişi hayatını kaybetti.

Luftwaffe'nin Yenilgisi

Amerika'nın Almanya'ya karşı 1944 yılının başlarında havada kazandığı zaferler, Alman savaş gücünün ezilmesi için İngiliz ve Amerikan bombardıman uçaklarının önündeki engelleri kaldırdı. Sayıca çok azınlıkta kalan ve pratikte yakıt sıkıntısı çeken Luftwaffe, direnmek için çok az şey yapabildi.

İki hayati komuta kararı, 1944 yılının başlarında Luftwaffe'nin ezici yenilgisini garantilemiş oldu. Amerikan bombardıman kuvvetlerinin liderleri, taarruzlardaki avcı refakat uçaklarının önemini tam olarak değerlendiremeseler de, 1943 yılı Ekim'inin sonunda USAAF Karargâh Komutanı General "Hap" ["Happy" (mutlu) sözcüğünden türetilmiş takma isim] Arnold, gelecek üç ay boyunca bütün P-51 Mustang üretiminin Sekizinci Hava Kuvveti bombardıman desteğine gönderilmesini emretti. İkinci karar, 1944 yılı Ocak ayında Sekizinci Hava Kuvveti'nin yeni komutanı General James Doolittle, avcı uçaklarının yakın refakat misyonuna bağlı kalmamalarını, fakat Alman hasımlarını her yerde arayıp vurmalarını emretti. Bütün bunlar, USAAF'ın Almanya göklerinde üstünlük kazanacağı bir dizi büyük hava muharebesine zemin hazırladı.

1944 yılının ilk ayları, RAF Bombardıman Komutanlığı'nın Berlin Muharebesi'nde ağır kayıplar vermeye devam ettiğine tanıklık etti. Bu, 795 bombardıman uçağından 96'sının kaybedildiği 30-31 Mart geceleri Nürnberg'e düzenlenen feci taarruzlarda zirveye çıktı. Her ne kadar Hava Mareşal Harris, uçaklarının başka hedeflere yollanmaları kararına son derece karşı olsa ve Alman hedeflerine mümkün olduğunca çok "saha bombardımanı" yapılmasını istese de, askerlerinin çoğunun D-Günü çıkarmalarını desteklemeleri için sonraki birkaç ay boyunca Fransa'daki hedeflere gönderilmiş olmaları büyük bir şanstı.

"Büyük Hafta"

Amerikan kuvvetleri için yeni bir politikayı uygulamaya koymak adına ilk gerçek şans, Şubat'ın ortasında "Büyük Hafta" olarak bilinen Alman uçak sanayiine düzenlenecek bir dizi taarruzla geldi. Bu dönemde Müttefiklerinin inandığının tam tersine bunlar, gelişmiş organizasyonu sayesinde 1944 yılı Eylül ayına kadar artışına devam eden Alman uçak üretimini ancak zedeledi. Havada her iki taraf için de kesin bir zafer yoktu – Ameri-

Dortmund-EMS Kanalı civarındaki bombardıman kraterlerinin bir keşif uçağından çekilen lotoğrafı. Bir zamanlar *U-boat* parçalarını taşımak için kullanılan kanal, RAF'ın 1944 yılı sonundaki taarruzları nedeniyle boşaltılmış durumda.

1944 yılının sonlarında, Almanya üzerinde Lancaster bombardıman uçağına taarruz elmeyi deneyen Fw 190'ı düşüren bir İngiliz avcı uçağından çekilen loto-milrayöz resmi.

kan kuvvetleri yaklaşık 250 bombardıman uçağı kaybederken Almanların 355 avcı uçağı düşmüştü. Bununla birlikte yeri doldurulamaz 100 Alman pilotu öldürülmüştü. Avcı pilotu eğitimi ve tecrübe düzeyi Amerika tarafında yükseliştedi; sayıları azalan bir avuç en üst as dışında, Almanlar içinse şimdi tam tersi söz konusuydu.

Süreç kesintisiz olarak devam etti, özellikle Mart ayında Berlin'i hedef alan görevlerle. Her ne kadar Birleşik Devletler ağır bombardıman uçakları, RAF Bombardıman Komutanlığı gibi 1 Nisan'da D-Günü hazırlıkları için General Eisenhower'ın kontolüne girseler de, Almanya ve Orta Avrupa'daki hedeflere etkili taarruzlar yapmaya devam ettiler.

Akaryakıt Taarruzları

Mayıs'tan itibaren USAAF da, RAF Bombardıman Komutanlığı da, Almanya'nın sentetik akaryakıt üretim tesislerine çok sayıda saldırı düzenledi. Her ne kadar Harris, daha önceki teşebbüsleri etkisiz "her derde deva"lar olarak alaya alıp kilit Alman hedeflerine saldırılardan vazgeçmekte haklı çıksa da, bunun farklı olduğu kanıtlandı. 1944 yılı Eylül'ü itibariyle Alman uçak benzin üretimi, Mayıs'ta erişilen yetersiz düzeyin yüzde yedisi civarındaydı. Bu, operasyonları aksattı ve çok acil talep olan yeni pilotların eğitimini neredeyse imkânsızlaştırdı. Eğitimini tamamlayanlar, daha iyi hazırlanmış Müttefik avcıları için gittikçe daha kolay bir av haline geldiler.

Ağustos'ta belki de işlerin nasıl değiştiğinin göstergesi RAF Bombardıman Komutanlığı'nın Almanya üzerindeki gündüz harekâtlarına geri dönmesiydi. O andan itibaren, taarruzların savaşın son haftalarında giderek yavaşlamasına kadar hem İngiliz hem de Amerikan ağır bombardıman uçakları, neredeyse her istediklerinde Almanya üzerinde gezintiye çıktılar, yıkıcı bir gücün ağırlığıyla şehirleri dümdüz ettiler ve sanayii çökerttiler; isabet oranı daha önceki saldırılardan çok daha yüksekti.

1944 yılı Ağustos'undaki bir saldırı sırasında hasar görmüş bir B-17 Flying Fortress, Berlin'e bombalarını bırakıyor.

DRESDEN

Savaştan beri ve bir ölçüde savaş esnasında bazı insanlar, düşman halk üzerine yapılan ağır bombardıman taarruzlarının ahlaki boyutunu sorguladı ve bunların etkili bir kaynak kullanımı olup olmadığıyla ilgili şüphelerini dile getirdiler. 13-14 Şubat 1945 tarihlerinde Dresden şehrinin RAF tarafından bombalanması özellikle tartışmalıdır. Şehirde önemli bir askeri hedef yoktu ve mültecilerle doluydu; yine de 700'ün üzerinde bombardıman uçağıyla yerle bir edildi ve 70.000 kadar ve belki daha fazla sayıda insan öldürüldü.

Taarruzlardan sonra Dresden caddelerine yayılan cesetler.

Avcı Uçakları, 1943-1945

1944 yılının sonlarında İngiliz-Amerikan ve Sovyet avcı uçağı kuvvetleri ve onların muhteşem uçak modelleri sayesinde Müttefik bombardıman uçakları, Almanya ve Japonya üzerinde özgürce dolaştılar ve kara taarruz uçakları, Mihver devletlerinin kara kuvvetlerine bütün cephelerde egemen oldu.

Müttefiklerin 1943 yılının ortasından itibaren her muharebe cephesindeki hava üstünlüğü barizdi ve 1944 yılı boyunca bu üstünlük, gece ve gündüz Alman ve Japon anavatan topraklarını kapsayacak kadar genişledi. Almanya ve Japonya'nın ikisi de, yüksek etkili piston motorlu avcı uçaklarını sahaya sürmeye devam etseler de, genel olarak Müttefikler, büyük sayısal üstünlüklerine ilave olarak niteliksel avantajlara da (Alman jetlerinin dışında) sahipti.

Müttefik Tasarımları

USAAF, 1944-1945 yıllarında dünyanın en muazzam hava kuvvetiydi ve yeterli avcı uçağına sahipti. Ana modeller North American P-51 Mustang ve Republic P-47 Thunderbolt'tu; ikisi de 1940-1941 tarihini taşıyordu, bu arada daha önceki model P-38 Lightning de kullanımdaydı.

P-47, başlangıçta daha umut verici bir tasarım olarak görünüyordu. Özellikle büyük ve güçlü radyal motoru, görkemli büyüklüğüne ve ağırlığına rağmen ona etkileyici bir tırmanma ve dalış sürati verdi. P-47D sürümü, 12.000'in üzerindeki imalat rakamıyla herhangi bir avcı uçağının en fazla üretilen alt modeliydi.

Hiç de umut vermeyen bir başlangıçtan sonra P-51 Mustang, Batı Avrupa üzerindeki hava savaşını kazanmak için diğer herhangi birinden daha fazlasını yapan bir uçağa dönüştü. İlkin Allison motoru monte edilen Mustang'ın moral bozucu bir uçuş performansı vardı,

Savaşın son döneminde üretilen P-47 Thunderbolt'lara, pilot görüş açısını geliştirmek için "balonumsu" bir kokpit kapağı monte edilmişti.

P-51D MUSTANG

P-51D Mustang'e kusursuz bir savaş dönemi sürümü gözüyle bakılmıştır. Öncülleri B ve C modellerindeki gibi, Amerikan yapımı Packard Merlin motoru yerleştirilmişti, fakat iki adet ekstra makineli tüfeği ve gelişmiş pilot görüş açısı için "balonumsu" kokpit kapağı vardı. P-51D'lerden 8.000'in üzerinde ve bütün P51'lerden yaklaşık 16.000 adet üretildi.

Hız: 703 km/sa (437 mph)
Menzil: 2.665 km (1.650 mil) atılır tanklarla birlikte
Mürettebat: 1
Motor: Packard Merlin V-1650; 1.695 beygir gücü
Silahlar: 6 x 0,5 inç (12.7 mm) makineli tüfek

özellikle de yüksek irtifada; fakat 1942 yılında Rolls-Royce Merlin motorlu sürümü test edildi ve Mustang dönüşüme uğradı. İlave benzin için atılır depoyla donatılan yeni uçak, İngiltere'den Berlin'e ve daha ötesine kadar bombardıman uçaklarına refakat edecek menzile sahipti ve oraya ulaştığında neredeyse bütün Luftwaffe avcı uçaklarından daha üstündü; daha önce imkânsız olduğu düşünülen menzil ve performansın bir birleşimiydi.

Savaşın son aşamalarında İngiliz avcı uçağı birimleri, 1942 yılında sahaya çıkan Spitfire Mark 9'u kullanmayı sürdürdü. Buna farklı varyantlar eşlik etti, özellikle Mark 14'te Merlin motorunun yerine daha güçlü Rolls-Royce Griffon motoru yerleştirildi. Bu uçaklar da, tıpkı önceki Spitfire'lar gibi, hız ve manevra kabiliyetinde dönemindekilere çok üstündü, fakat menzilleri yetersizdi.

Zorlu bir müttefik hattını tamamlamak için sıra etkileyici Sovyet tasarımlarındaydı, onların en iyisi, Yakovlev ve Lavoçkin tasarım bürosundan geldi. 1942 yılında sahaya çıkan YaK-9, daha güçlü motor ve daha iyi silah donanımıyla önceki YaK-7'nin etkili bir üst modeliydi. Onun üst tasarımı, 1944 yılının 9U sürümü daha da etkileyiciydi. Savaşın asıl YaK avcı uçağı, 1944 yılında sahaya çıkmıştı, bu, şaşırtıcı bir tasarımı olan YaK3'tü. Bu uçak,

Yak-9D refakat avcı uçaklarından oluşan bir dizi, uçuş anında. Yak-9 avcı uçaklarından 16.500 adet üretildi.

son derece hızlı ve manevra kabiliyeti yüksek bir tasarımdı, olasılıkla Doğu Cephesi'nde savaşın en iyi avcı uçağıydı. Önceki LaGG tasarımlarından geliştirilen La-5 ve La-7 modellerinin ikisi de, YaK modellerinin tam eşitleri olmasa da çok etkiliydiler.

Mihverin Yanıtı

Almanya'nın Focke Wulf 190'ı 1941 yılında kullanıma girdiğinde RAF'ın Spitfire'larına üstünlük sağladı. Bu tasarımın sürümleri ve Messerschmitt'in Bf 109'unun sonraki markaları savaşın sonuna kadar belli başlı Alman uçakları olmaya devam etti. 1944 yılı itibariyle Bf 109 ve Fw 190'ın radyal motorlu sürümleri en iyi Müttefik uçaklarıyla rekabet için mücadele etti. Sıralı silindirli bir motorla donatılan ve 1944 yılının sonlarında kullanımı mümkün olan Fw 190 D, daha hızlı ve ürkütücüydü.

Pasifik Savaşı'nda Japon uçak sanayii yeni tasarımlarla seviyesini yukarıda tutmakta başarısız oldu. Bunun bir göstergesi olarak Kawasaki Ki-61 "Tony" (Japon avcı uçaklarının savaşın son dönemindeki en önemlilerinden biri), Alman motorlarının lisansıyla imal edilmiş modelleri temel alan muhtelif Japon uçaklarından sadece biriydi. Savaşta Japon Ordusu'nun en iyi avcı uçağı 1944 yılı Nisan'ında hizmete giren Nakajima Ki-84 "Frank"ti.

Griffon motorlu Spitfire Mark 14, uçuş anında. Mark 14, azami 721 km/sa (448 mph) hıza sahipti.

FOCKE-WULF 190

Fw 190'lardan farklı varyantlarda 20.000'in üzerinde imal edildi; bunların içinde, radikal biçimde farklı D modeli ve çoğunlukla, radyal motorlular yerine sıralı silindirli ardılları vardı. Fw 190 avcı uçağı olarak hizmet etti; bir kısmı, bombardıman taarruz görevi ve avcı bombardıman uçağı rolü için ağır zırh ve silah da kuşanmıştı.

Tip: Fw 190A-3
Hız: 640 km/sa (398 mph)
Menzil: 800 km (500 mil)
Mürettebat: 1
Motor: BMW 801-D2; 1.730 beygir gücü
Silahlar: 2 x 20 mm (0.79 inç) top; 2 x 7.92 mm (0.312 inç) makineli tüfek

Uçak Donanımı ve Elektronik

Hava taarruzları, etkili silahlar ve uçaklara hedefleri için rehberlik edecek sistemler olmaksızın anlamsız olurdu. Bombalar, roketler, radar, navigasyon cihazları ve düşman gönderilerini karıştıracak ya da güdümleyecek donanımın tamamı savaş sırasında büyük gelişim gösterdi.

Çok iyi bilinmektedir ki II. Dünya Savaşı, perde gerisinde radar ve uçak elektroniğinin diğer alanlarında büyük yeniliklere tanıklık etti, fakat bomba tasarımı gibi görünüşte basit alanlardaki gelişmeler de önemliydi.

Bombalar ve Roketler

Milyonlarca atılan 1.8 kg'lık (4 lb) yangın bombalarından 1945 yılında 41 adet kullanılan RAF'ın 9.980 kg'lık (22.000 lb) Grand Slam'ine kadar çok farklı çeşitte bomba kullanıldı. Savaşın son aşamalarında bir Alman şehrine taarruz edecek tipik bir İngiliz ağır bombardıman uçağının yükü, binaları tahrip etmek için tek bir "kurabiye" (büyük, yüksek kapasiteli, yüksek infilak bombası) ve onları tutuşturmak için bir dizi yangın maddesinden oluşurdu. 1945 yılında Japonya şehirlerine yapılan Birleşik Devletler taarruzlarındaki yanıcı maddeli bombalar, en yoğun kullanılanlardı. 1945 yılı itibariyle Birleşik Devletler, İngiliz ya da Sovyetler'in hizmetindeki kara taarruz ya da gemi taarruz uçakları da, silah depolarının önemli bir parçası olarak güdümsüz havadan karaya roketleri kullanıyorlardı.

Her ne kadar bombaların çoğu, serbest düşümlü "ahmak" silahlar olsalar da, muhtelif sayıda güdümlü ve motorlu bombalar da geliştirildi. Alman modelleri roket motorlu HS-293 ve serbest düşüşlü Fritz-X'i kapsıyordu; Amerikan Azon modeli Fritz-X'e benziyordu. Tamamı atıldıkları uçağın radyo kontrolündeydi, uçağın bombayı ve hedefi göz önünde tutmak zorunda olması daima çetrefilli ve sıklıkla tehlikeliydi. Amerikan Bat modeli, potansiyeli en yüksek olanıydı, çünkü kendi radar seti bulunuyor ve onu hedefine güdümlemek için kullanıyordu. Almanların başarıları arasında İtalyan muharebe gemisi *Roma*'nın bir Fritz-X tarafından 1943 yılı Eylül'ünde batırılması da vardı.

Bir *Mistel* kompozit uçak. İkiz uçak, hedefe avcı uçağının pilotu tarafından uçurulacak, daha sonra pilot mürettebatsız fakat patlayıcı yüklü bombardıman uçağını taarruzu tamamlaması için serbest bırakacaktı. *Mistel* uçağı çok az başarı sağladı.

Elektronik Savaş

Bütün büyük devletler, 1939 yılında bir dereceye kadar radar kapasitesine sahipti, fakat Britanya, Birleşik Devletler ve Almanya, bu alanda büyük gelişme gösteren ülkelerdi. Savaş sırasında radar setlerinin hassasiyeti önemli oranda arttı; onları atlatacak çeşitli yöntemlerin ve karşılığında da bu yöntemleri alt edecek araçların geliştirilmesinde olduğu gibi.

En çok kullanılan anti-radar araç, düşman ekranlarına yanlış radar sinyali göndermesi amacıyla bir uçaktan atılan metal folyolu şeritlerdi – ancak şeritlerin radar dalga boyuna uygun kesilmiş olması gerekiyordu. Bu yöntem, ilk kez 1943 yılı Temmuz'unda İngiliz kuvvetlerinde kullanıldı ve daha geliştirilmiş

Lichtenstein radarı monte edilen bir Messerschmitt 110 gece avcı uçağı.

Yer mürettebatı Lancaster'a 4.000 lb'lik (1.850 kg) "Yüksek Kapasite" bomba yüklüyor.

biçimleri, savaşın sonuna kadar Almanya ve Japonya göklerinde İngiliz ve Amerikan uçaklarına kayda değer bir koruma sağladı.

Luftwaffe, 1939 yılında geceleri ve kötü hava koşullarında bombalanacak hedeflerin güçlüğünü göz önüne alan tek hava kuvvetiydi ve bunu başarmak amacıyla muhtelif radyo huzmesi sistemlerine (Knickebein, X-Gerät ve Y-Gerät) sahipti. Bu sistemler, 1940-1941 yıllarındaki Blitz sırasında kısmen başarıyla kullanıldı, fakat İngiliz bilim insanları, bunların nasıl işlediğini bir kez çözünce sistemlerin karıştırılması görece olarak çok kolay hale geldi.

1942 yılında kullanıma giren İngilizlerin Gee'si, benzer bir üçgenleme ilkesi temelinde çalıştı ve kullanıma girdikten birkaç hafta sonra karıştırmaya uğratıldı. Sonra gelen Oboe, uçak ve muhtelif yer istasyonları arasındaki mesafe ölçümünde radar kullandı. Bütün bunların dezavantajı, menzillerinin dünyanın yuvarlaklığı nedeniyle yaklaşık 450km (280 mil) ile sınırlı olmasıydı.

Çok kısa zaman sonra ortaya çıkan yöntem H2S sistemiydi (Amerikan kuvvetleri tarafından H2X ve daha gelişmişi APS-20 formu kullanıldı) ki bu, karadaki herhangi bir istasyondan bağımsız olarak, bir uçaktan işletilen yer haritalandırma radarıydı. Bu sistem, aşağıdaki zeminin nehir ya da deniz kıyısı gibi belirleyici özellikleri olduğunda iş-levini daha iyi yerine getirirdi. Bu tür araçlarla 1944-1945 yıllarının RAF ağır bombardıman kuvveti, Amerikan bombardıman gruplarının gündüz başardığı kadar isabetli taarruzları geceleri de gerçekleştirebildi.

Yine de bütün bu araçların beraberinde getirdiği bir dezavantaj vardı. Düşman, uçaktaki herhangi bir telsiz ya da radar göndericisini ondan güdüm almak için kullanabilirdi. Örneğin, savaşın son dönemindeki İngiliz Mosquito gece avcı uçaklarının, bunu Alman muadillerine yapmak için Perfectos ve Serrate diye adlandırılan etkili cihazları vardı.

Bir Avro Lancaster, arka gövde altında açıkça görülebilen, ayırt edici şekilde çıkıntı yapmış H2S yer haritalandırma radarıyla uçuş anında.

Normandiya'dan Ren'e

1944 yılının Temmuz ayı sonunda Normandiya'da süregelen Müttefik baskısı, sonunda Alman Cephesi'ni yarmayı başardı. Müttefik kıtaları, bir ay içinde Fransa'nın ve Belçika'nın büyük bölümünü kurtarmışlardı, fakat savaşın 1944 yılında kazanılmasına ilişkin umutlar kısa zamanda sönecekti.

Birleşik Devletler Birinci Ordu'su 25 Temmuz'da Normandiya köprübaşından çıkmak için Kobra Harekâtı'nı başlatma imkânı buldu. Birkaç gün içinde taarruz, Avranches'ın güneyine kadar ilerleme sağladı. 1 Ağustos itibariyle bölgedeki Alman Cephesi küçük parçalara ayrılmıştı ve Müttefiklerin yeni teşekkülü, General George Patton'ın komutasındaki Birleşik Devletler Üçüncü Ordu'su açık bölgeye daldı. Üçüncü Ordu'nun bir bölümü Brittany'yi batısına kadar temizledi, neticede St-Malo ve Brest limanları ele geçirildi, fakat diğer birlikler Lemans için güneydoğuya ve Fransa'nın içine yöneldi.

Hitler, bu aşamada müdahalede bulundu. Bütün diğer Müttefik kuvvetleri ileri doğru baskı yapıyor olsa da ve generalleri sağduyulu bir şekilde çekilmeyi düşünmeye başlasalar da o, Üçüncü Ordu'nun ilerleyişini başladığı yerde kesmek için Mortain üzerinden Avranches'a doğru yeni bir taarruz emri verdi. Bu taarruz, 7-8 Ağustos'ta kesilinceye kadar devam etti ve o andan itibaren Normandiya'daki bütün Alman kuvvetlerinin başı büyük bir belaya girdi.

Falaise Cebi

Yaklaşık 20 tümen, kuzeyde İngiliz ve Kanadalılar, güneyde Amerikalılar arasındaki bir cepte yakalanmıştı. Başka seçenekleri olmadığından çılgınca Falaise üzerinden doğuya doğru çekildiler, bütün yol boyunca Müttefik taarruzlarına karşı koymaya çalıştılar. Her ne kadar Falaise Cebi diye adlandırılan bölgeden boğaz kapatılmadan önce kaçmayı başarsalar da, bundan sonra etkili bir askeri düzen kuramadılar. Normandiya'daki zaferi tamamlamak için Müttefik kıtalar Paris'in batısında, Sen Nehri'nin karşı kıyısına geçmişlerdi.

Almanlar için henüz kötü haberlerin sonu gelmemişti. 15 Ağustos'ta Fransız ve Amerikan askerleri, Cannes ve Toulon arasındaki Akdeniz sahiline çıkarma yaptı. Güney Fransa'daki Alman kuvvetleri mukavemet etmek için çok zayıftı ve Fransız direniş savaşçıları tarafından

FRANSA'NIN KURTULUŞU
Normandiya'daki uzun ve amansız mücadeleden sonra Müttefik kuvvetleri, Fransa'nın geri kalan bölgelerini sadece birkaç hafta içinde özgürlüğüne kavuşturdu.

Alman asker ve araçlarının çoğu Falaise Cebi'ndeki Müttefik hava taarruzlarında vurulmuştu.

Arnhem'e ilerleyen Müttefik Sherman tankları Nijmegen Köprüsü'nü geçerken.

ciddi şekilde taciz ediliyorlardı. Ağustos sonu itibariyle işgal kuvvetleri, Rhône Vadisi'ne doğru kararlı şekilde ilerliyordu ve 12 Eylül'de Normandiya'dan ilerleyen kıtalarla birleşeceklerdi.

Normandiya'daki ağır ilerleyişten sonra seferin şekli değişti. Paris, 25 Ağustos'ta kurtuldu. Ay sonu itibariyle Fransa'nın büyük bölümü özgürdü ve bunu birkaç gün içinde Belçika'nın büyük bölümünün kurtuluşu izledi. Şimdi Müttefik kuvvetleri, ikmal kaynaklarından daha hızlı ilerliyor ve generaller, bir sonraki adımda ne yapacaklarını tartışıyorlardı. Orduların ihtiyaç duyduğu olası bütün ikmal maddelerini indirme kapasitesi olan Anvers limanı 4 Eylül'de düşmüştü, fakat ırmak ağzı hâlâ Almanların elindeydi. En iyi plan, ırmak ağzını temizlemek için derhal bir sefer düzenlemek ve ikmal problemini çözmek olacaktı, fakat bu Ekim'e kadar gerçekleştirilemedi ve ilk kargolar Kasım sonuna kadar karaya indirilemedi.

Çok Uzakta Bir Köprü

Bunun yerine Montgomery, en iyi planın Almanya güzergâhını bloke eden nehir dizilerini ortak bir hava indirme ve kara kuvvetleri taarruzuyla geçmek olacağına yüksek komutan Eisenhower'ı ikna etti. Market Garden Harekâtı'nda bazı büyük köprüler ele geçirildi, fakat sonuncusu, Ren Nehri üzerindeki Arnhem'deki köprü alınamadı. Müttefik ilerleyişi, Eylül ayı sonu itibariyle cephe boyunca patinaj yapmaya başladı.

Sonunda İngiliz ve Kanada kuvvetleri Scheldt ırmak ağzını temizlerken, Amerikan orduları da Aachen civarında, Saar'da ve güneydeki Moselle bölgelerinde küçük kazançlar için sıkı bir kavgaya tutuşmuşlardı. Bu, sadece birkaç hafta önceki büyük umutların ardından sonbahar ve erkenci kışın çaresiz düş kırıklığıydı. Bu arada Almanlar Normandiya felaketinin yaralarını hızla sarıyor ve ihtiyatlarını yeni bir taarruz için topluyorlardı.

GENERAL GEORGE PATTON

Patton (1885-1945), yetenekleri şovmenlik ve şöhret sevdasıyla lekelenmiş olsa da, belki de savaşın en yetenekli Amerikalı generaliydi. Kuzey Afrika ve Sicilya'daki Amerikan kıtalarına ustalıkla kumanda etti, fakat hasta numarası yaptıkları gerekçesiyle haksız yere suçladığı iki hastanelik askeri darp etmesinden sonra bir süre için kızağa çekildi. 1944-1945 yıllarında Birleşik Devletler Üçüncü Ordu'suna komuta etti, özellikle 1944 yılı Ağustos'undaki ilerleyiş ve Aralık'taki Bulge Muharebesi sırasında parlak bir liderlik sergiledi.

General Patton'ın, General Montgomery ile çok şiddetli biçimde tartıştığı Sicilya Seferi'nden kısa süre önce çekilen fotoğrafı.

Kundağı Motorlu Top

Hızlı gelişen bir savaşta zırhlı birlikler, kendi toplarının tankları kadar hareketli olmasına ihtiyaç duyuyordu ve bu gereğin yerine getirilmesi için farklı nitelikte kundağı motorlu toplar geliştirildi. Çoğu standart sahra toplarını temel aldı, fakat bazıları ağır top sınıfındaydı.

Bu kategorideki silahlar, ateş güçleri esas olarak ya da münhasıran yüksek infilak maddesi ya da benzer mühimmatın kullanımı için tasarlanan kundağı motorlu toplardır – bunların normal olarak zırh korumalarının zayıflığı, düşmanın görerek ateş menzili içinde sürekli kullanımına izin vermiyordu.

Hem Amerikan hem de İngiliz Ordularındaki bu sınıftaki tasarımlar, saf topçu silahları olarak kabul edilmiştir, Amerikan örneğinde "zırhlı sahra topçu alayları" içinde hizmet vermiş ve ilave hareket kabiliyeti olan çekili sahra topçu birlikleri gibi faaliyet göstermiştir. Sovyet ve Alman Orduları için bu tür silahlar ve hücum silahları olarak tanımlananlar arasında daima açık bir ayrım yoktur.

Batılı Müttefikler

İlk İngiliz-Amerikan modelleri sahneye ilk kez 1942 yılındaki Çöl Savaşı'nda çıktı. İlk İngiliz tasarımı, Valentine tank şasisi üzerinde ek kat gibi yüksek bir kutu içine 25 pdr'lık (87 mm) bir top monte edilen Bishop'tu [İngilizce'de piskopos anlamına gelir]. Bu başarılı bir örnek değildi – diğer hatalarının yanı sıra yatağı, topun nişangâh açısını büyük ölçüde sınırladı, normal menzilini yarıya düşürdü.

En çok üretilen Birleşik Devletler tasarımı, ilk kez 1942 yılında Alameyn'de İngilizlerin elinde muharebeye katıldı. Bu model 105 mm'lik M7 HMC'ydi (ya da İngilizlerin deyişiyle Priest/Rahip). Standart 105 mm'lik (4.13 inç) M2 Obüs (Bishop kadar kötü olmayan bir sınırlandırılmış nişangâh açısı vardı), M3 Lee tankını esas alan bir şasi üzerindeydi. Kullanımı 1945 yılına kadar devam etti. İngiliz kuvvetleri benzer bir araç kullandılar, tam nişangâh açısıyla 25 pdr'lık bir top monte edilmişti ve Sexton [zangoç anlamına gelir] olarak biliniyordu.

Diğer Amerikan tasarımları içerisinde iki hafif model bulunuyordu, 75 mm'lik (2.95 inç) top monte edilmişti. M3 GMC dönüştürülmüş M3 yarım tırtıllı üzerine ve M8 HMC modifiye edilmiş M5 Stuart tank serisine monte edilmişti. Her ikisi de çok başarılı değildi.

Az sayıda 155 mm'lik M12 GMC, I. Dünya Savaşı'ndan kalma 155 mm'lik (6.1 inç) top taşıyordu, 1944-1945 yıllarında Kuzeybatı Avrupa'da kullanıldı. Daha modern 155 mm'lik toplar ve obüsler kullanan diğer tasarımlar da geliştirildi.

Kış kamuflajı için beyaz badanalanmış araçlarıyla bir Alman 10.5 cm'lik Wespe bataryası.

BISHOP

Çöl Savaşı'nda hızlı geçen tank muharebeleriyle başa çıkabilecek topçu silahı üretmeye duyulan ihtiyaç Bishop'ın acil gelişimiyle sonuçlandı. 1943 yılında Tunus'taki bu örnek gibi yaklaşık 100 tanesi Kuzey Afrika'da savaşa katıldı.

Ağırlık: 17.4 ton
Uzunluk: 5.53 m (18 ft 2 inç)
Yükseklik: 2.76 m (9ft 1 inç)
Genişlik: 2.61 m (8 ft 2 inç)
Zırh: 60 mm (2.4 inç) maksimum
Yol hızı: 24 km/sa (15 mph)
Silahlar: 1 x 25 pdr (87 mm) Gunmark 2; 32 mermi taşıma kapasitesi

105 mm'lik M7 topları, Fransız İkinci Zırhlı Tümeni'nin 1944 yılı Ağustos'unda Paris'in kurtuluşunu kutlaması sırasında Notre Dame'ın önünde.

rildi, fakat muharebe görmelerine yetecek bir sürede üretilemediler.

Doğu Cephesi

Burada sözü edilen Sovyet tasarımları, 152 mm'lik (5.98 inç) topun monte edilmiş birkaç modelini kapsıyordu. Savaşın ilk yıllarının KV-1 ağır tankına 152 mm'lik KV-2 eşlik etti. Zırhı çok güçlüydü, fakat yüksek, kutu gibi biçimi onu hantal ve savunmasız yapmıştı. Sonraki model SU-152 de KV şasisi kullandı, fakat çok daha etkiliydi, 1943 yılındaki Kursk Muharebesi'nden itibaren görev yaptı. Yaklaşık 700 adet imal edildi. Onun yerini 1944 yılında JSU-152'lerin üretimi aldı, aynı silahı taşıdılar, fakat ağır tankların JS serisini esas aldılar. Bütün bu silahların hepsi, önemli tanksavar kapasitesine sahipti.

Alman tasarımları daha çeşitliydi. Wespe, kabaca Amerikan M7'nin muadiliydi. Panzer 2 şasisi üzerinde standart 10.5 cm'lik leFh 18 obüs taşıyordu ve Panzer tümenlerinin topçu birimlerine tahsis edilmişti. Yaklaşık 700 adet üretildi ve 1943 yılında hizmete girdi. Panzer kuvvetindeki ağır ortağı Hummel'e 15 cm'lik (5.91 inç) sFH 18 yerleştirilmişti.

İlave olarak muhtelif şasiler üzerinde az sayıdaki araç, 15 cm'lik sIG 33 topunu taşıması için imal edilmişti. Daha ileri tasarım, (300'ün üzerinde üretilen) Sturmpanzer 4'tü, bazen Brummbär olarak biliniyordu, 15 cm'lik StuH 43 taşıyan güçlü zırhı olan bir modeldi.

Diğer uçtaki Karl Gerät, palet üzerine yerleştirilmişti, 60 cm'lik (23.6 inç) bir muhasara havanıydı. 6 adet imal edildi, daha uzun menzil için alternatif 54 cm'lik (21.3 inç) namluyla donatıldı. 60 cm'lik mermisi 2.170 kg'dı (4.784 lb) ve 6.580 m'ye (7.200 yrd) ulaşabilirdi.

STURMPANZER 4 BRUMMBÄR

Brummbär ("Boz Ayı"), Panzer 4 şasisi üzerinde taşınan bir piyade destek topuydu. 15 cm'lik obüsü, önceki StuG3'lerden daha ağır (38 kg/84 lb) mermiler ateşliyordu. 1943 yılından itibaren başarıyla görev yaptı ve yaklaşık 300 adet üretildi ya da dönüştürüldü.

Ağırlık: 28.6 ton
Uzunluk: 5.93 m (19 ft 5 inç)
Yükseklik: 2.52 m (8 ft 3 inç)
Genişlik: 2.88 m (9 ft 5 inç)
Zırh: 100 mm (3.9 inç) maksimum
Yol hızı: 40 km/sa (25 mph)
Silahlar: 1 x 15 cm (5.91 inç) StuH43; 38 mermi taşıma kapasitesi

Zırhsız Araçlar

Savaşan ordular, büyük miktarlarda akaryakıt ve mühimmat tüketti ve doğal olarak savaşan askerlerin beslenmeye ihtiyacı vardı. Öyle ki, bu görevlerin yerine getirilmesinde nakliye araçları savaş teçhizatından daha önemliydi.

Müttefik kuvvetler, 1944 yılı Haziran sonu itibariyle o güne kadar konuşlandırılmış 850.000 askere destek sağlaması için Normandiya'da 150.000 aracı karaya çıkarmıştı. Bunların bir kısmı zırhlı savaş aracıydı, fakat çoğu ince kaportalı nakliye kamyonları, top traktörleri, tamir araçları ve diğerlerinden oluşuyordu. Başka açıklayıcı bir istatistik, 1941 yılında SSCB'nin işgali sırasında Almanların 2.000 farklı tipte araç kullanmasıdır – üstelik ordularının kısmen mekanize olmasına ve hâlâ yüz binlerce yük hayvanı mevcudiyetine rağmen. Motorlu araçların önemi son derece açıktır, kullanılanlardan alınan birkaç ömeklemeden fazlasının detayına girmenin olanaksız olduğu gibi.

Belki de savaşın en ünlü nakliye aracı Willys şirketi tarafından tasarlanan ve Ford tarafından üretilen Jeep'ti. ABD Ordusu için Jeep, "1/4 ton kamyon, 4 x 4'tü". 600.000 adedin üzerinde üretildi ve Birleşik Devletler kuvvetlerindeki kullanımlarına ilaveten çoğu hemen her Müttefik ülkeye verildi. Bunlardan başka Ford, Dodge, Chevrolet ve diğerlerinin, hafif kamyon sınıfında ½ ton ve ¾ tonluk araçları vardı.

Diğer ülkeler bunların denginde araçlara sahipti. Sovyetler, Ödünç Ver-Kirala kapsamındaki araçlarını tamamlamak için Jeep'in kopyası GAZ-67'yi ürettiler. Almanların, savaş öncesi Volkswagen tasarımını temel alan Kübelwagen'i vardı. Hatta İtalyanların da, Kuzey Afrika'da çok verimli bir şekilde kullanılan Fiat 508 modeli mevcuttu.

1944 yılında Fransa'da Red Ball Express güzergâhındaki Amerikan kamyon konvoyu.

Topçu Traktörleri

Jeep'ler, sıklıkla tanksavar silahlarını çekmek için kullanıldı, fakat bütün uluslar topçeker görevi için özel tasarımlara sahipti. İngilizlerin 25 pdr'lık topları sıklıkla Morris C8 "Dörtlü" Traktörleri ve daha ağır silahlar da AEC Matadorları tarafından çekildi. Birleşik Devletler topçu birlikleri, aynı görev için tam paletli araçların birkaç farklı modelini kullandı ki bunlar şaşırtıcı şekilde hızlı ve arazi çekiş kapasiteleri yüksekti. Bu araçların çoğu, daha önceden zirai traktörleriyle tanınan Allis-Chalmers şirketi tarafından üretildi.

Sovyet ağır topçu birlikleri de, traktör sanayi tarafından imal edilen paletli araçlar kullandı. Almanların ağır çekici araçları arasında tank kurtarıcı görevleri için de kullanılan ya-

1945 yılının başlarında Berlin ilerleyişi sırasında ağır Sovyet toplarını çeken traktörler.

1942 yılındaki El Alameyn Muharebesi'nden sonra bir İngiliz kolunun ilerleyişine öncülük eden Scammell tank taşıyıcı.

rım paletli araçlar SdKfz 8 ve 9 bulunuyordu.

Tankların muharebe alanına ve muharebe alanından taşınması, zarar görenlerin muharebe alanında onarımı çok önemli bir destek görevidi. İngilizler tarafından da kullanılan Amerikan tank taşıyıcı modeller arasında Diamond T ve Mack gibi araçlar vardı; İngilizlerin yerli modelleri arasında Albion ve Scammel vardı.

Kargo Araçları

Basit kargo taşıma görevleri için ABD'nin $2^{1/2}$ ton ("dence and a half") tasarımı dikkat çekicidir. Çoğu General Motors tarafından olmak üzere gerçekten çok büyük sayıda, 800.000 adet üretildi ve bütün Müttefiklerin kullanımına verildi. Savaş sonu itibariyle Sovyetler, Doğu Cephesi'nde yerli araçlarından daha çok Amerikan kamyonlarını kullanıyordu.

Çoğu ülkenin kendi ünlü motor şirketleri tarafından imal edilen, kabaca 3 ton kapasiteye denk tasarımları vardı ve genellikle daha az sayıda 10-12 tonluk büyük araçları da mevcuttu. Bunların örnekleri arasında İngiltere'nin 10 tonluk Leyland Hippo'su, Sovyetler'in 8 tonluk tasarımı YAG-10 sayılabilir.

Savaşta nakliye kamyonlarının en iyi bilinen kullanımı Red Ball Express denilen sistemdi; bu, 1944 yılında Fransa'da Müttefik kuvvetleri tarafından kurulmuştu ve ilerleyen güçlere ikmal sağlama konusunda bir son çare girişimiydi. Sistem, St-Lô ve Chartres arasındaki tek yönlü yollarda halka çizen birkaç bin kamyonun kullanılmasına dayanıyordu. Bununla birlikte bu büyük çaba bile, ikmal maddelerinin karaya indirildiği Normandiya sahillerinden, 1944 yılı Eylül ortası itibariyle 700 km (435 mil) içeri girmiş orduların ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli olmadı.

NAKLİYE HAYVANLARI

Orduların mekanizasyon dereceleri önemli ölçüde birbirinden farklıydı. Britanya ve ABD, mümkün olan her yerde motorlu taşıyıcı kullanırlarken, Alman Ordusu'nun Barbarossa Harekâtı'na katılan 600.000'den fazla atı vardı. Savaş boyunca SSCB, olasılıkla 14 milyon at kaybetti, bunların çoğu Kızıl Ordu'yla çalışmamış olsa da. İngiliz ve Amerikalılar da nakliye hayvanlarını önemli ölçüde kullandılar; çoğunlukla katırlar, özellikle Sicilya, İtalya ve Burma'nın zor arazilerinde kullanıldı. Ayrıca Burma'da Müttefik kuvvetler tarafından 1.000'in üzerinde fil kullanıldı.

Rusya'da bir nehri geçen Alman nakliyatı.

Almanya'nın Sovyetler'ce İşgali

Milyonlarca mülteci, Sovyet ilerleyişinden önce terörden kaçarken Kızıl Ordu 1945 yılının ilk aylarında Varşova'dan Oder'e merhametsizce ve ağır ağır ilerledi, Mart'tan itibaren de Çekoslovakya ve Avusturya'yı fethetmek amacıyla taarruz başlattı.

Sovyetler, 1945 yılı Ocak ayı itibariyle Almanya'ya asıl taarruzlarını başlatmak için hazırdı. Yaklaşık 4 milyon asker ve çok sayıda tank, top ve uçak, Polonya'nın güneyinden Litvanya'nın Baltık sahiline kadar cephe boyunca ilerlemek için konuşlandırılmıştı.

Stalin, bütün komutanın kendisinde olduğunu açıkça belirtmişti. Mareşal Jukov, Berlin'e ilerleyişte Birinci Belarus Cephesi'ne liderlik etmek üzere merkezi karargâhtaki görevinden cepheye atanmıştı; kurmay başkanı Mareşal Vasilevski'ye de, Şubat ayında bir harekât komutanlığı verilecek ve yerine daha kıdemsiz bir subay getirilecekti.

Sovyet hücumu, Birinci Belarus Cephesi tarafından birkaç aydan beri tutulan Vistül'ün batısındaki köprübaşından ve güneye yönelen Mareşal Ivan Konev'in Birinci Ukrayna Cephesi'nden gelen şiddetli hücumlarla 12 Ocak'ta başladı. Birkaç hafta içinde bu kıtalar Silezya'ya ilerlemişti ve Varşova ayın 17'sinde düştü.

Breslau (Wroclaw) civarında savaşan Sovyet topçuları. Şehir 1945 Şubat'ında kuşatıldı, fakat Hitler'in emirleri üzerine Mayıs ayına kadar teslim olmayarak direnmeyi sürdürdü.

Alman Cephesi göçerken ilerleyiş hızlandı. Bu arada panikleyen Hitler, askeri eğitimi olmayan ve generallik için çok yetersiz bir adamı, SS şefi Henrich Himmler'i Vistül Ordular Grubu'nun başına getirdi. Yeni komutanla ordudaki çürümenin durdurulması hedefleniyordu. Bunun yerine, Şubat başında Jukov'un tankları, Berlin'den sadece 65 km (40 mil) uzakta olan Oder'e ulaşmıştı.

Doğu Prusya'nın Fethi

Bu arada Almanya'nın Doğu Prusya eyaleti büyük ölçüde işgal edilmişti. Vistül taarruzu başladığında, İkinci ve Üçüncü Belarus Cepheleri, güneyden ve kuzeydoğudan aynı anda hücuma kalkmışlardı. Güney taarruzu Şubat'ın başında Elbing (Elblag) yakınındaki Baltık'a ulaşarak Doğu Prusya'yı Almanya'nın geri kalanından kopardı. Başkent Königsberg (Koliningrad) teslim olduğunda eyaletin neredeyse tamamı nisan başı itibariyle fethedilmişti.

Bu süreç boyunca Alman askerleri ve siviller, Danzig Körfezi çev-

1945 yılı başında Elbe'deki Küstrin (Kostrzyn) taarruzunda Sovyet istihkâmcılar bir alev makinesi kullanıyorlar.

Sovyet ilerleyişi öncesinde olası bir zulüm korkusu nedeniyle gerçekleşen Alman mülteci akını.

resinden Kiel gibi batıdaki güvenli limanlara denizden kitleler halinde çok büyük kayıplarla tahliye edildi. Sahildeki birkaç cep, Mayıs ayındaki teslimiyete kadar Almanların elinde kaldı.

Elbe Molası

Şubat itibariyle Sovyet ok başları Berlin'e ilerlemeye hazır görünüyorlardı ve olasılıkla bunu kolayca yapabileceklerdi. Her nedense, asla bilinemeyecek nedenlerden dolayı Stalin, bunu yapmamayı seçti. Bunun yerine Sovyet kuvvetleri, Pomeranya ve Güney Silezya'yı zapt etmek için birkaç hafta harcadılar. En iyi açıklama, Stalin'in, Polonya'nın ve Alman topraklarının mümkün olduğunca büyük bir bölümünün doğrudan denetimini sağlamadan savaşı bitirmek istemediği gibi görünüyor. Bu aşamada Ren'e doğru savaşarak ağır ağır ilerleyen Müttefik kuvvetlerin, Berlin'e ilk önce ulaşmaları çok küçük bir olasılıktı.

Polonya'nın güneyindeki Sovyet kuvvetleri, 1945 yılının ilk aylarında çok az taarruz düzenlediler, fakat Şubat'ta kuşatma altındaki Budapeşte'yi ele geçirdiler. Garip bir şekilde bunu, Almanya'nın savaştaki son önemli hücumu izledi. Bulge Muharebesi'ndeki başarısızlıktan sonra Hitler seçkin Altıncı SS Panzer Ordusu'nu Macaristan Cephesi'ne yönlendirmiş ve bu ordunun taarruzları sonucunda Mart'ın ilk haftalarında Balaton Gölü bölgesinde sınırlı kazanımlar elde edilmişti. Bu bölgeler, Mart'ın 16'sında yeniden başlayan Sovyet hücumlarıyla derhal geri alındı. Nisan ayında Sovyetler Avusturya'nın çoğunu fethettiler ve Mayıs başında Çekoslovakya'ya doğru rahatlıkla harekete geçtiler.

Mart ayında İngiliz ve Amerikalıların Ren Nehri'ni başarıyla geçmesi, ana cephelerdeki harekâtlara yeni bir aciliyet getirmişti. Mart ayının sonunda Stalin, nihayet Berlin için kesin taarruz emrini verdi.

Volkssturm üyeleri ya da sivil muhafızlar, Posen'de (Ponzan) Nazi şeflerinin önünde geçit törenindeler.

Ağır Havanlar ve Topçu Roketleri

Almanların Nebelwerfer'i ve Sovyetler'in Katyuşa'sı, II. Dünya Savaşı'nın en çok korkulan kara silahlarıydı. Ağır havanlar da, müthiş bir ateş gücü yoğunluğu yarattı ve pek çok zayiata neden oldu.

Ağır havanlar ve karadan karaya roketler, savaşın en tahripkâr ani bombardımanlarından bazılarını gerçekleştirdiler. Roketlerin ve havanların aslında geleneksel topçu silahlarına göre avantajları vardı. Çok büyük hacimde süratli ateş edebilir ve hedef üzerinde yüksek isabet sağlayabilirlerdi; mermilerinin neredeyse dikeye yakın uçması, parça tesirinin yüksek derecede etkili olmasını sağladı. Örneğin, kuzeybatı Avrupa'da 1944-1945 yıllarında İngiliz kayıplarının yarıdan fazlasının nedeni bu silahlardı.

Piyade desteği için kullanılan havanlara ilave olarak orduların ekseriyeti, daha ağır modellere de sahipti, fakat Almanya ve Sovyetler, bu silahları en çok kullananlardı. Sovyetler'in 120 mm'lik (4.72 inç) HM38'i (Fransız Brand tasarımını temel almıştır), 16 kg'lık (35 lb) bombayı 6.000 m'ye (6.500 yrd) ateşlemiştir. Diğer Sovyet silahları 160 (6.3 inç) ve 240 mm'lik (9.45 inç) silahlardı. Almanların 12 cm'lik (4.72 inç) tasarımı, Sovyet HM38'in bir kopyasıydı. ABD ve Britanya'nın her ikisi de 4.2 inçlik (107 mm) silahları kullandı. Yivli bir namluya sahip olan Amerikan modeli sıra dışıydı; diğer havanların çoğu yivsiz namlulu silahlardı.

Bir Sovyet 120 mm'lik (4.72 inç) havan balaryası, savaşın sonunda Berlin caddelerindeki çarpışmada.

Topçu Roketleri

Sovyetler ve Almanya, roket toplarını diğer ordulardan daha yoğun olarak kullandılar. Almanların Nebelwerfer modeli, daha büyük kalibrelilerden kadar 6 namlulu 15 cm'lik (5.91 inç) ve 5 namlulu 21 cm'lik (8.27 inç) tasarımları da kapsıyordu. Sovyetler'in Katyuşa'ları genellikle kamyona monte edilmişti ve M8, 32 x 82 mm'lik (3.23 inç) ve M13, 16 x 132 mm'lik (5.2 inç) roketler ateşleyen modelleri vardı. Bunlardan ikincisinin 18 kg'lık (40 lb) savaş başlığı vardı ve 8.500 m'lik (9.300 yrd) bir hedefe ulaşabilirdi.

Roket silahları ateşlendiklerinde sıklıkla ayırt edici bir ses çıkarıyorlardı: İngiliz-Amerikan askerleri Nebelwerfer modellerine "İnleyen Minikler" ismini takmıştı; Kızıl Ordu askerleri Katyuşa'larını "Stalin'in Orgları" diye anıyorlardı.

SdKfz 4/1 MAULTIER

SdKfz 4, Almanya'nın standart 3 tonluk kamyonlarının yarı tırtıllısıydı. Doğu Cephesi'nin zorlu zeminiyle başa çıkmak için tasarlanmış, Panzerwerfer 42 roket fırlatma rampalarını taşımak için yaklaşık 300 adet üretilmişti.

Ağırlık: 7.1 ton
Uzunluk: 6 m (19 ft 8 inç)
Yükseklik: 2.5 m (8 ft 2 inç)
Zırh: 8 mm (0.3 inç)
Yol hızı: 40 km/sa (25 mph)
Silahlar: 10 x 15 cm (5.91 inç) Panzerwerfer 42 roketleri

V-Silahları

Hitler "Misilleme Silahlarının" savaşı Almanya'ya kazandıracağını düşündü, fakat uğursuz ünlerine karşın etkileri çok sınırlıydı. Üstelik üretimleri binlerce köle işçinin yaşamına mal oldu.

Sabit uçuş hızlı füzeler ya da balistik füzeler, 21. yüzyılın askeri dilinin günlük bir parçasıdır; onların asıl ataları, II. Dünya Savaşı'nda sıkça kullanılan Alman Fi-103 ve A-4'tür. Her iki modelin çeşitli kod adları ve işaretleri vardı: Çoğu genellikle V işaretiyle bilinirdi (V, *Vergeltungswaffe*'nin V'sidir bir başka deyişle "misilleme silahı"), ilk kez Alman propagandası tarafından uydurulan sözcük, daha sonra Hitler tarafından resmen teyit edilmişti.

FIESELER 103/V-1

GÖVDE UZUNLUĞU: 6.65 m (21 ft 10 inç)
KANAT GENIŞLIĞI: 5.33 m (17ft 6 inç)
MOTOR: Argus 109-014 pulse-jet; 310 kg (680 lb) maksimum çekiş
MAKSIMUM HIZ: 670 km/sa (415 mph)
MAKSIMUM MENZIL: 200 km (125 mil)
SAVAŞ BAŞLIĞI: 850 kg (1.870 lb)

V-1 Uçan Bomba

Fieseler 103 ya da V-1 uçan bomba, onu hedefine güdümlemek için bir otomatik pilotla donatılan, pulse-jet motorundan güç alan, küçük, pilotsuz bir uçaktı. 1942 yılında test edildi, 1944 Haziran'ında, D-Günü çıkarmalarından birkaç gün sonra savaşa sürüldü.

İlk aşamalarda ateşlenen füzelerin çoğu Londra'yı hedef almıştı. Fransız üsleri Müttefik ordularca ele geçirilmeden önce fırlatılan yaklaşık 8.600 adedin ancak dörtte biri hedeflerine ulaşmıştı. Savaşın sonraki aşamalarında Anvers ve diğer Belçika şehirleri hedef alındı ve yine düşük bir isabet sağlandı; fırlatılan füzelerin yaklaşık yarısı hedeflerinin 12 km uzağına düşmüştü.

V-1'in imalatı ucuz olsa da (her biri 5.000 Mark, V-2'nin fiyatının yüzde iki buçuğu) imal edilen 30.000 adet, 1944-1945 yıllarında Alman patlayıcı üretiminin yarısından fazlasına denk geliyordu ve 7.000'den daha az sayıdaki İngiliz'in ölüm nedeni oldu.

V-2 Roket

A-4/V-2 balistik füzesi, tümüyle ileri bir teknoloji silahıydı. Sıvı yakıtlı roketi onu, hedefinin üzerine süpersonik bir hızla düşmeden önce 80 km (50 mil) yukarı, stratosfere taşıdı. V-1'den farklı olarak bir avcı uçağı ya da uçaksavar top ateşiyle engellenemezdi.

1944 yılı Eylül'ünden itibaren yaklaşık 3.500 adet Londra ve diğer şehirlere ateşlendi, toplam olarak Müttefiklerin Almanya üzerine aynı dönemde yaptığı büyük tek bir hava akınından daha az patlayıcı taşıdı. V-2 üreten Nazi fabrikalarında, füze taarruzlarında öldürülen insan sayısından daha fazla köle işçi öldü. Çok daha güçlü bir savaş başlığıyla hikâye daha farklı yazılabilirdi. Bununla birlikte bu şekilde V-2'yi geliştirme maliyetinin, Amerika'nın atom bombasını imal ettiği maliyetle aşağı yukarı aynı olduğu hesap edilmiştir.

A-4C/V-2

UZUNLUK: 14 m (45 ft 11 inç)
GÖVDE ÇAPI: 1.64 m (5 ft 5 inç)
MOTOR: Sıvı yakıtlı roket
UÇUŞ ZAMANI: 330 saniye
MAKSIMUM MENZIL: 314 km (195 mil)
SAVAŞ BAŞLIĞI: 730-975 kg (1.600-2.150 lb)

Bulge Muharebesi

Hitler, Ardennes bölgesine düzenleyeceği bir taarruzla Müttefik orduları ikiye bölerek 1940 yılının zaferini tekrarlamayı amaçlıyordu. Buna mukabil Almanya'nın son ihtiyatları, umutsuz bir dizi kış muharebesinde mağlup oldular.

Alman Ordusu, 1944 yılı sonbaharının sonu itibariyle Normandiya ve Doğu Cephesi'ndeki yaz felaketlerinden sonra gücünü kısmen toparlamıştı. Bununla birlikte Amerikan Orduları, Doğu Fransa'da ve Belçika'da ileri doğru ağır ağır baskı yapıyordu, bu arada İngilizler sonunda Scheldt ırmak ağzını temizlemeyi başarmıştı. Böylece Anvers'teki büyük liman faaliyetleri, nihayet Müttefiklerin ikmal problemlerini hafifletmeye başlayabilirdi.

Hitler, batıda bir araya toplanmış Alman ihtiyat kuvvetini kullanmaya karar verdi; orada kazanacağı büyük bir başarının Britanya ve ABD

Makineli lülek mühimmalı ve diğer teçhizatla süslenen bir SS eri, Ardennes Muharebesi sırasında taarruz elmeye hazırlanıyor.

Bir M36 tank lahrip edici Ardennes'te. M36'nın 90 mm'lik (3.54 inç) topu 1944-1945 yıllarında Birleşik Devleller'in en iyi tanksavar silahıydı.

arasında hırgür çıkaracağına, onları barış yapmaya ikna edeceğine ve belki de Sovyetler'e karşı savaşta ona katılacaklarına ikna oldu. Plan, tıpkı 1940 yılı Mayıs'ında olduğu gibi, Ardennes bölgesinden geçerek ilerlemek ve daha sonra kuzeydoğuda Anvers'e kadar gidilerek Müttefik cepheyi ikiye bölmekti. Bütün bunlar bir fanteziydi, fakat Hitler taarruzun başlamasında ısrar etti; hem de taarruzu fiilen yerine getirecek komutanlarının protestosuna rağmen.

Müttefik istihbaratı, Alman ihtiyatlarının toplandığının farkındaydı, fakat ileride gerçekleşecek Müttefik ilerleyişine önlem olarak karşı taarruz gücü planladıklarını düşündüler. Ardennes bölgesi, aslında istirahata çekilmiş gaziler ile tecrübesiz askerlerin talihsiz bir karışımı tarafından tutulan, Müttefik hattının en zayıf bölümüydü. Müttefiklerin ilerlemek için bölgenin güney ve kuzeyine yaptığı tahsisat, diğer yerlerde kullanılabilecek ihtiyatların yetersiz olması anlamına geliyordu. Almanlar toplam olarak, en yeni ağır tanklarla donatılmış 10 panzer tümeni ve yeni kurulmuş birkaç *Volksgrenadier* piyade birliği topladılar. Üç ordu konuşlandırıldı; hepsi beraber Mareşal Walther Model'in B Ordular Grubu'nu oluşturdu.

Başlangıçtaki Alman Kazanımları

Almanlar, 16 Aralık'ta taarruza geçtiler ve tam bir baskın elde ettiler. Taarruz cephesi boyunca Müttefiklerin bütün hatlarını çok hızlı bir şekilde yardılar, bu arada özel kuvvetlerin küçük grupları, Müttefik sınırlarının içine dalarak karmaşa ve paniğin yayılmasına neden oldular. Birkaç Müttefik takviye kuvveti acilen bölgeye gönderildi ve orijinal ileri cephe hattının ayakta kalanlarıyla beraber St-Vith ve Bastogne kasabaları civarına yerleştiler. Her ikisi de önemli bağlantı yollarının üzerindeydi, özellikle sık ağaçlı tepelerdeki harekât için hayati konumdaydılar.

Ayın 19'u itibariyle üst düzey Müttefik komutanları durumu ele alıyordu. Diğer yerlerdeki bütün Müttefik taarruzları durduruldu ve mevcut tehditle başa çıkmak için yeni düzenlemeler gerçekleştirildi. Mareşal Montgomery, Alman ilerleyişinin kuzeyindeki İngiliz-Amerikan kuvvetlerinin ve General Omar Bradley, güneydeki Birleşik Devletler kuvvetlerinin sorumluluğuna getirildi. Patton'ın Birleşik Devletler Üçüncü Ordu'sunun bir bölümü, şaşırtıcı bir hızla cephe değiştirdi ve Bastogne'yi kurtarmak

Birleşik Devletler Yetmiş Beşinci Tümeni 1945 yılı Ocak ayındaki Müttefik karşı taarruzunda St-Vith'e doğru ilerliyorlar.

BODENPLATTE

Luftwaffe, Ardennes Harekâtı'na eşlik etmek amacıyla Belçika'daki Müttefik hava üslerine bitirici bir darbe –Bodenplatte Harekâtı– planladı. Nihayet 1 Ocak 1945 tarihinde pek çoğu acemi pilotlarca uçurulan 900'e yakın uçakla yürürlüğe konuldu. Taarruz, bir dizi Müttefik havaalanı için sürpriz oldu ve çoğu yerde olmak üzere, yaklaşık 150 uçak tahrip edildi, fakat Alman uçaklarından yaklaşık 300'ü ve en tecrübeli pilotlarının çoğu düşürüldü. Bu, Luftwaffe için bir diğer ciddi yenilgi oldu.

BULGE MUHAREBESİ

Ardennes taarruzundaki Alman planı, Müttefik ordularını bölmek ve ana ikmal limanı Anvers'i ele geçirmekti.

için kuzeyde taarruz etmeye ve Almanların o ana kadar Müttefik hattına yaptığı çıkıntıyı düşürmeye başladı.

Bu noktaya kadar kötü hava koşulları, Müttefik hava desteğinin en alt düzeyde kalmasına neden oldu, fakat ayın 22'sinde hava açtı. Almanların ikmal sistemi şimdiye kadar iyi işlemişti; fakat hem bu sistem hem de cephe hattı kesintisiz bir taarruz altındaydı. Birkaç Alman kıtası, ayın 24'ünde geç saatlerde Meuse Nehri'ne ulaştı, fakat daha fazla ileri gidemedi. Generalleri, Hitler'e taarruzun iptal edilmesi için yalvarıyorlardı (sürekli reddediliyorlardı).

MÜTTEFİKLERİN YANITI

Destansı bir savunmadan sonra Bastogne, Patton'ın ilerleyişiyle 26 Aralık'ta kurtuldu. Bulge'un kuzeyinden 3 Ocak'ta büyük bir taarruz başlatıldı ve ay ortasına doğru büyük ölçüde eski durumuna dönülmüştü. Almanlar, 100.000 asker ve harekâtta kullanılan tankların çoğunu kaybetti. Müttefiklerin kaybı sayısal olarak buna yakındı; onların kayıplarının yeri doldurulabildi, fakat Almanların kayıplarının yeri doldurulamazdı.

Jet Uçakları

1944-1945 yıllarında görev yapan piston motorlu uçaklar savaşın başında kullanılanlara karşı pek çok yönden daha üstün olsalar da, yeni turbo jet modeller de onlara üstünlük sağladı. Bununla birlikte bu yeni modellerde de güvenilirlik sorunu ve diğer eksiklikler mevcuttu.

Pistonlu uçak motorlarının gücü, II. Dünya Savaşı sırasında büyük gelişim gösterse de, roket ve turbo jet itici gücünün, gelecekte büyük bir potansiyel olduğu aşikârdı. 1945 yılı itibariyle savaşan taraflarının tamamı bu tür tasarımlar üzerinde çalışıyorlardı, fakat sadece Almanya ve Britanya, savaşın sona ermesinden önce jet uçağını muharebede kullandı; ABD'nin jetleri hizmete girmişti, fakat harekâtlarda henüz görevlendirilmemişti.

İlk Jetler

Çalışabilir ilk jet motorları, 1937 yılında ayrı araştırma programlarında Almanya ve Britanya'da üretildi. Bu dönemde Frank Whittle tarafından geliştirilen İngiliz tasarımı daha gelişkindi, fakat ilk uçan, 1939 yılında Heinkel (He) 178'e yerleştirilen Heinz von Ohain'in motoru olacaktı. Whittle'ın Gloster E. 28/39'u ilk kez 1941 yılında uçtu. Bunların ikisi de muharebe uçağı olarak düşünülmemişti, fakat iki tasarım 1941-1942 yıllarında gökyüzüne çıktı: Messerschmitt (Me 163) ve Me 262.

GLOSTER METEOR F 1

Gloster Meteor hizmete hazır ilk Müttefik jetiydi. Resimdeki örnek F-1, ilk muharebesinden sonraki günlerde 1944 yılı Ağustos'unda Kent üzerinde uçuş anında. Sonraki F-3 modeli daha iyi Derwent motorlara ve gelişkin bir aerodinamiğe sahipti.

Hız: 670 km/sa (417 mph)
Menzil: 880 km (550 mil)
Mürettebat: 1
Motorlar: 2 x Rolls-Royce W2B Welland turbojet
Silahlar: 4 x 20 mm (0.79 inç) top

Me 163, tamamıyla farklı bir gelişim çizgisinde ortaya çıktı. Tümüyle gelenek dışı ok başı biçimi ve Walther roket motoruyla güçlendirilmiş haliyle inanılmaz bir hıza, saatte 960 km'ye (596 mph) ulaşabilirdi. Dezavantajları, sadece 10 dakikalık bir uçuş için yakıt taşıması, yakıtının tehlikeli şekilde patlamaya meyilli olması ve kısa bir uçuştan sonra üsse geri süzülmek ve normal bir iniş takımıyla değil, ızgaralar kullanarak iniş yapmak zorunda olmasıydı. 1944 yılı ortasından itibaren harekâtlara katılmaya başladı ve Müttefik bombardıman uçaklarına karşı birkaç başarı kazandı, ama kazalar ve diğer problemler çok fazlaydı.

Turbo jet ve Me 262'den beklenti daha yüksekti, her ne kadar ilk modelinin 1942 Temmuz'unda uçuşundan muharebe düzeyine ulaşması iki yıl alsa da. Bunun nedeni, temelde motor ve diğer eksikliklerdi, fakat Hitler'in onun hızlı bir bombacıya dönüştürülmesi emrinin pek bir yararı olmadı.

Muhtemelen 1.400 adet üretilmiş olsa da, çok azı filoya katıldı ve yakıt yetersizliği ve diğer problemlerle boğuşmak zorundaydı. Herhangi bir Müttefik uçağından daha hızlı uçabilirdi ve bombardıman uçaklarının önlenmesi için oldukça iyi silahlandırılmıştı, fakat pek çoğu yavaş hareket ettiği ve savunmasız olduğu anlarda üslerine iniş ya da kalkış sırasında vuruldu.

ME 163 roket avcı uçağı, şaşırtıcı bir hıza sahipti, lakat düşürdüğü Müttefik uçağı sayısı muhtemelen 20'yi bulmadı.

1945 yılı itibariyle Müttefik hava üstünlüğü, pek çok fabrikanın yeraltına taşınmasını zorunlu kılmıştı. Burada tuz madeninde üretilen He 162 avcı uçakları görülüyor.

Üretilen ve işlevsel kılınan iki Alman jeti, çok az muharebeye iştirak etti. 1944-1945 yıllarında 200'ün üzerinde Arado 234 bombardıman uçağı üretildi, fakat az sayıda muharebeye katıldılar, özellikle Remagen'deki Ren Köprüsü'nün bombalanmasında yer aldılar.

Savaşın son aylarında basit avcı uçağı modeli olan He 162 *Volksjäger*'den (ya da "Halkın Avcısı") yaklaşık 50 adet üretildi. Bu modelin daha deneyimsiz pilotlar tarafından gerçekleştirilecek harekâtlara uygun olduğu düşünülmüştü, fakat o tarihe gelindiğinde çok az yakıt bulunabildi. Muhtemelen 1945 Nisan ayında sınırlı sayıda muharebe görevi gerçekleştirdi.

Müttefik Modelleri

Müttefiklerin tarafında Amerikan Bell P-59 Airacomet, ilk uçuşunu 1942 yılı Ekim'inde gerçekleştirdi, fakat yinelenen sorunlarla karşılaştı ve asla harekâta alınmadı. Birleşik Devletler'in tasarımlarından diğer ikisi de Lockheed P-80 ve Ryan FR-1 (bu model monte edilmiş hem pistonlu hem de jet motoruna sahipti) Japonya teslim olduğunda konuşlandırılıyordu, fakat hiçbir muharebeye katılmadı.

Britanya'nın Gloster Meteor'u ilk kez 1943 yılında uçtu ve 1944 yılı Temmuz'unda harekâtlarda kullanımına başlandı. Başlangıçta F1 modelleri ülke topraklarının savunulmasında görevlendirildi, V-1 uçan bombalara karşı faaliyet gösterdi, fakat az sayıda daha gelişkin F3 1945 yılında anakaradaki üslere konuşlandırıldı. İlk jetler gibi o da başlangıçta ortaya çıkan sorunlardan mustaripti ve izleyen üretim partilerindeki çok sayıda küçük iyileştirme, bu sorunların çözümüne yönelmişti.

ARADO 234

Arado 234, ilk uçuşunu 1943 yılı Haziran ayında gerçekleştirdi. İlk üretilen, Ar 234B olarak tasarlanan sürümlerinin Junkers motoru vardı. Resimdeki örnek, dört adet BMW 003A motorlu bir 234C olup büyük ölçüde daha hızlıydı, fakat savaş sona erdiğinde henüz prototip aşamasındaydı.

Hız: 742 km/sa (461 mph)
Menzil: Bomba yüküyle birlikte 1.100 km (680 mil)
Mürettebat: 1
Motorlar: 2 x Junkers Jumo 004B-1 turbo jet
Silahlar: 1.500 kg (3.300 lb) bomba, genellikle top taşımıyordu

Bomba yüklü Me 262. Hitler, bu modelin hızlı bombardıman uçağı olarak geliştirilmesi konusunda ısrar etmişti.

Tanksavar Toplar, 1942-1945

Yüksek ilk hızları ve yeni tür mühimmatları ile tanksavar toplar, savaşın nihai muharebeleri için üretilen devasa ağır tanklara bile dehşetli bir tehdit oluşturduklarını kanıtladı.

Savaşın ilk yıllarında tanksavar topların gücünde görülen artış, savaşın ikinci yarısında da devam etti. Gelişmeler kalibredeki büyük artışlardan ziyade yeni tür mühimmat dolayısıylaydı. Ayrıca ordular, daha büyük kalibredeki çekili tanksavar silahların çarpışmada hantal ve gizlenmesinin daha güç olduğunun farkına vardılar; bundan dolayı tanksavar görevi için bütün ordular giderek daha fazla kundağı motorlu topa yöneldiler.

Yeni Mühimmat

Mühimmatta basit, metal dolgulu, zırh delici tasarımların kullanılmakta olan yüksek hızlar nedeniyle darbe anında parçalanmaya meyilli olduğu anlaşılmıştı. Bunların ayrıca daha fazla tankta var olan eğimli zırhları sıyırıp geçmesi yüksek olasılıktı. Bu, daha iyi darbeyi başarmak için zırh delici kaplamalı (APC) mermilerin ortaya çıkmasına, bunlarla daha iyi vuruş sağlanırken ideal şekillerin bulunması için üzerlerine balistik kaplama (APCBC) yerleştirilmesine yol açtı.

Daha hafif bir taşıyıcı içine yerleştirilen yoğun çekirdekli karma mermiler (sert zırh delici karma mermi-APCR; veya Birleşik Devletler tasarımında yüksek hızlı zırh delici-HVAP) de kullanıma sürüldü. Bunların daha gelişkin bir versiyonunda hafif taşıyıcı, namludan çıkışta ayrılıp düşmektedir (zırh delici sabot mermisi – APDS). Bunlar topun namlusunda çok çabuk hızlanmak için hafif bir kombinasyona, fakat iyi taşıma gücü, giriş ve isabet hassasiyeti için sert ve yoğun cephaneye sahipti. Muhtelif toplar, savaş boyunca farklı zamanlarda geliştirilen bir dizi farklı mühimmatla kullanıldı. Örneğin APDS, 1944 ilkbaharında

NASHORN

Nashorn, ("Gergedan", Hornisse ya da "Eşekarısı" olarak da bilinen) uzun namlulu 8.8 cm'lik topun monte edildiği çok etkili bir tanksavardı. Ana araç modifiye edilmiş bir Panzer 4 şasisiydi. İlk kez 1943 yılında Kursk'ta kullanıldı.

Ağırlık: 24 ton
Uzunluk: 7.17 m (23 ft 6 inç)
Yükseklik: 2.65 m (8 ft 8 inç)
Genişlik: 2.8 m (9 ft 2 inç)
Zırh: 30 mm (1.2 inç) maksimum
Yoldaki hızı: 42 km/sa (26 mph)
Silahlar: 1 x 8.8 cm (3.46 inç) PaK 43; 25 mermi taşıma kapasitesi

Yeni Zelanda İkinci Tümeni'nin 17 pdr'lık (76 mm) tanksavar silahı 1944 yılının başlarında İtalya'daki Monte Cassino'da çarpışma anında.

Amerikan piyadesi, tahrip olmuş bir çift Hetzer tanksavarın yanından geçiyor. Hetzer eski PzKpfw 38(t)'nin şasisi üzerine inşa edildi.

6 pdr'lık (57 mm'lik) top için geliştirildi.

6 pdr gibi daha önceki silahlar, kısmen gelişmiş mühimmat sayesinde, fakat aynı zamanda kısa menzillerde çoğu rakibine karşı hâlâ etkili olduğu için savaşın sonuna kadar kullanımda kaldı. Bununla birlikte İngiliz Ordusu'nda 6 pdr, 1942 yılından itibaren 17 pdr (76 mm) ile takviye edildi. ABD'de de 57mm olarak adlandırılan bu mermi temel olarak, onun birebir aynısı olmakla birlikte 3 inç (76 mm) M5 ile ve ilk etapta uçaksavar olarak tasarlanan 90 mm'lik (3.54 inç) çift amaçlı tiple takviye edilmiştir.

Kundağı Motorlu Toplar

Bu silahların tamamı, kundağı motorlu kaideler üzerinde boy gösterdi. Gerçekte çekili ve kundağı motorlu toplar, Amerikan tank tahrip birimlerinde birlikte kullanıldı. Bunların içersinde en dikkat çekenleri, M10 (3 inçlik topa sahip), M36 (90 mm'lik topa sahip) ve onlar kadar hafif ve hızlı bir tasarım olan ve daha sonra Birleşik Devletler Sherman tanklarına da monte edilen, 76 mm'lik topa sahip M18 Hellcat'lerdir. Britanya için 17 pdr'lık top bir M10 varyantından birine –Achilles– ve Valentine tanklarından türetilmiş bir araca –Archer– monte edildi.

Sovyet tanksavar silahları arasında kayda değer bir zırh delici performansı olan ZiS-3, 76.2 mm'lik (3 inç) sahra topu vardı. Bu toptan 1944 yılında cepheye sürülen güçlü 100 mm'lik (3.94 inç) BS-3 de dahil olmak üzere on binlerce üretildi. Hatırı sayılır tanksavar kapasiteleriyle birlikte Sovyet toplarının çoğu, ağır zırhlı SU serisi hücum toplarıydı.

Almanya, hücum toplarının yanı sıra *Panzerjäger* (ya da "Tank Avcısı") modellere ve şüphesiz çekili toplara sahipti. 7.5 cm'lik (2.95 inç) PaK-40 çekili top, 1941 yılının sonunda üretildi ve savaşın sonuna kadar hizmet etti. Ayrıca seksensekizliğin gelişmiş bir sürümü de mevcuttu – 71 kalibre (8.8 cm) 3.46 inç PaK-43.

Panzerjäger'in araçlarının Marder olarak bilinen birkaç modeli vardı. Bunlar değişik şasiler üzerine oturtulmuş ya Alman PaK-40 topuyla ya da zapt edilmiş Sovyet 76.2 mm'lik silahlarla donatılmıştı. 1942-1943 yıllarında cepheye sürüldüler. Daha sonraki Hetzer, en fazla üretilen *Panzerjäger*'di; yaklaşık 2.500 adet üretildi ve 7.5 cm'lik topu bulunmaktaydı. Uzun namlulu PaK-43 taşıyan Nashorn daha güçlüydü, fakat sadece 500 adet üretildi.

M36 GMC

M36 Gun Motor Carriage, hizmete 1944 yılında girdi. Muhtelif varyantları mevcuttu, farklı motor ve gövdelerle inşa edildi. Tamamı 90 mm'lik uçaksavar topun tanksavar sürümünü taşıyordu. Panter ve Tiger toplarını yenilgiye uğratabilirdi.

Ağırlık: 28.1 ton
Uzunluk: 6.15 m (20 fit 2 inç)
Yükseklik: 2.72 m (8 ft 11 inç)
Genişlik: 3.04 m (10 ft)
Zırh: 50 mm (2 inç) maksimum
Yoldaki hızı: 48 km/sa (30 mph)
Silahlar: 1 x 90 mm (3.54 inç) M3; 47 adet mermi taşıma kapasitesi

Batıda ve İtalya'da Zafer

Müttefik komutanlar, Almanya'yı fethetmek için büyük bir mücadele bekliyorlardı. Oysa, Müttefikler Ren Nehri'ni geçtikten sonra Alman direnişi birkaç haftada çöktü. Bununla birlikte, büyük ödül Berlin'in zaptı, Sovyetler'e bırakıldı.

Müttefik komutanları, 1944 yılı sonbaharındaki hayal kırıklıkları ve yıl dönemecindeki Bulge Muharebesi'nde yaşanan sert çarpışmalardan sonra Almanya'ya karşı düzenlenen seferin kolayca bitmesini beklemiyorlardı. Özellikle sert Alman direnişi karşısında Ren Nehri'ni geçmenin zor olacağını düşündüler, fakat olaylar onların öngörülerini doğrulamadı.

İngiliz ve Kanada kıtaları, Şubat başında cephenin kuzey ucunda taarruzu başlattılar, Ren Nehri'ne doğru ilerlemek için Reichswald Ormanı'nda şiddetli bir kavgaya tutuştular. Güney yanlarındaki Birleşik Devletler Dokuzuncu Ordu'su kısa zaman sonra taarruza katılmayı amaçladı, fakat Almanların kasıtlı olarak başlattıkları yoğun su baskını nedeniyle zaman kaybettiler. Bununla birlikte Mart ayının ilk günlerinde Dokuzuncu Ordu harekete geçti ve daha güneyde bulunan Birleşik Devletler Birinci ve Üçüncü Orduları da ona katıldı.

İngiliz Sekizinci Ordu'sunun askerleri, 1945 yılı Nisan'ında İtalya'daki son Müttefik taarruzları sırasında Ferrara yakınındalar.

Birkaç gün içinde Müttefik kıtaları, Köln'ün kuzeyindeki her bölgede Ren Nehri'ne ulaşmıştı ve 7 Mart'ta Birleşik Devletler Ordusu güneyde Remagen'e neredeyse 45 km (28 mil) yaklaştı.

Bundan daha iyisi, Amerikalılar halihazırda nehir üzerindeki demiryolu köprüsünü, geri çekilen Almanlar tahrip edemeden ele geçirmişlerdi ve zaman kaybetmeksizin askerlerini geçirmeye başladılar. Nihayetinde, son Müttefik orduları, yani Birleşik Devletler Yedinci ve Fransız Birinci Orduları, ay ortası itibariyle nehrin batı kıyısında Almanların elinde kalan bütün toprakları istila ettiler.

Montgomery'nin İngiliz kuvvetleri, uzun vadeli planlanmış hücumlarını ayın 23'ünden itibaren Wesel civarında Ren Nehri'ni geçerek yaptılar, hem de beklenenden kolay bir şekilde. Başlangıçta bu, asıl Müttefik ilerleyişi olarak düşünülmüştü, fakat Remagen'i geçişte, ayın 22'sinde başka bir ordu onlara katılmıştı – Mainz'ın kuzeyindeki Üçüncü Ordu. Patton, Monty'nin zaferini çalmaya kararlıydı. Birkaç gün önce General Eisenhower sürpriz bir şekilde, bu taarruzları Ruhr'un güneyinde güçlendirmek suretiyle Müttefik planlarını değiştirmeye karar vermişti.

Ruhr'un Kuşatılması

Hitler, hâlâ geri çekilinmemesi ve ölümcül bir direniş için alışılagelen emirlerini yağdırıyordu. Bununla birlikte gerçek şuydu ki, gittikçe artan sayıda Alman askeri, Rusların eline düşmemek için batılı Müttefikle-

Amerikan askerleri, Müttefikler tarafından Ren üzerinde ele geçirilen ilk geçiş noktası olan Remagen'deki köprü üzerinde.

re teslim olmaktan fazlasıyla memnundular. Mart sonunda Müttefiklerin yeni ilerleyişi bütün Ruhr bölgesini kuşatma altına aldı ve oradaki kıtalar –300.000'in üzerinde asker– Nisan ortasında teslim oldu.

Bu aşamada Sovyet askerleri, Berlin'den sadece 65 km (40 mil) uzakta olan Oder'deydiler ve Berlin'i ele geçirmek için çok iyi konuşlanmış görünüyorlardı. Bu nedenle Eisenhower, Mart ortasında kuvvetlerinin Berlin'e ulaşmaya çalışmaması gerektiğine karar verdi ve ilerleyişi güneye doğru, fanatik Nazilerin Güney Almanya'da oluşturduğu düşünülen son bir direniş noktasındaki korkutucu (aslında mevcut olmayan) Ulusal Sığınak'ta yoğunlaştıracaktı.

Aslında İngiliz-Amerikan Orduları bütün cephe boyunca hızla ilerlerken, Sovyetler Berlin'e yapacakları son süpürücü taarruz için hazır değildi. Birleşik Devletler askerleri, Nisan ortasında Alman başkentinin batısındaki Elbe'ye ulaştı ve orada durdular. O noktada, ayın 25'inde Torgau'da biraz güneybatıya doğru yaklaşan Sovyetler'le ilk temas gerçekleşti.

İtalya'daki Son Muharebeler

Roma'nın 1944 yılı Haziran'ında ele geçirilmesinden sonra, Müttefik kıtaları Güney Fransa'nın işgali için İtalya'dan nakledilmişlerdi. Kalan Müttefik askerleri, 1945 yılının ilk aylarına kadar ağır ilerleyişlerini sürdürdüler. Nisan ayında tekrar taarruz ederek daha başarılı sonuçlar elde ettiler. İtalya'daki Alman kuvvetleri 2 Mayıs'ta teslim oldular ve 4 Mayıs'ta ileri yürüyüşünü sürdüren Müttefik askerleri, Bavyera'dan aşağı doğru gelen Birleşik Devletler Yedinci Ordu'suyla Brenner Geçidi'nde birleştiler.

Mayıs başı itibariyle ileride Batı Almanya olacak toprakların çoğu İngiliz-Amerikan kuvvetlerinin eline geçti ve resmi teslim olmalar burada başladı. Kuzeydeki Alman kuvvetleri, Montgomery'ye ayın 4'ünde şartlı teslim oldular, bunu ayın 7'sinde Eisenhower'ın karargâhında imzalanan Almanların genel teslimiyeti izledi.

Birleşik Devletler Üçüncü Ordu'sunun tank ve askerleri, Koblenz yakınındaki tombaz köprüyle Ren Nehri'ni geçiyorlar.

1945 yılının ilk günlerinde Müttefiklerin yarı tırtıllı aracı M3, Alman kentinin yıkıntıları arasında ilerliyor.

Piyade Tanksavar Silahları

1945 yılı itibariyle en iyi teçhiz edilmiş ordulardaki piyadeler, en ağır tankı dahi tahrip edebilecek, tek kişi tarafından taşınabilen silahlara sahipti – tabii ki bu metal canavarlara umutsuzca yaklaşacak kadar cesaretleri varsa.

Özellikle güçlendirilmiş tüfekler, I. Dünya Savaşı'nda neredeyse tankların savaş sahasına sürüldüğü andan itibaren tanksavar silahlar olarak kullanılmıştı. Bu silahların sürümleri, II. Dünya Savaşı çıktığında hâlâ kullanılıyordu, fakat tank zırhlarındaki gelişmeler sonucu kısa zaman içinde işe yaramaz hale geldiler.

1942–1943 yıllarından itibaren Britanya, ABD ve Almanya infilak gücünü odaklama amacıyla boşluklu imla hakkı prensibine dayalı silahları sahaya sürdüler. Bunlar, piyadeye bir tankın canına okuyabilecek ya da küçük bir koruganı ya da diğer tahkimatı parçalayabilecek bir silah sağladı.

Tanksavar Tüfekler

Savaşın ilk yıllarındaki tanksavar silahlar kapsamında, 0.55 inç (14 mm) kalibreli British Boys modeli ve her ikisi de 14.5 mm (0.57 inç) kalibrelik iki Sovyet tasarımı –PTRD 1941 ve PTRS 1941– yer alıyordu.

Genç bir Alman askeri, bir evin yıkıntıları arasında Panzerfaust'u hazır vaziyette bekliyor.

Bunların hepsinin birbirine yakın performansları vardı. 400 m (440 yrd) mesafeden yaklaşık 25 mm'lik (1 inç) bir zırhı delebiliyorlardı. Daha küçük kalibreli modeller arasında Polonyalıların Maroszek Wz 35'i (İtalyanlar tarafından da çok sayıda kullanılmıştır) ve Almanların Panzerbüsche 38 ve 39'u vardı; hepsi, 7.92 mm (0.312 inç) kalibredeydi.

Roketatarlar

Savaşa girdiğinde Birleşik Devletler Ordusu'nun tanksavar tüfeği yoktu, fakat kısa zaman sonra çok daha etkili bir silaha sahip oldular – 2.36 inçlik (60 mm) M1 Roketatar (Bazuka olarak adlandırılmıştı). Bu silah, dönemdaşı Mihver tanklarının çoğunu tahrip edebilirdi; 400 mm'lik (440 yrd) menzili vardı, fakat bu mesafeden isabet olasılığı kesin olmaktan uzaktı. Daha sonraki sürümlerin, 3 inçe (76.2 mm) yükseltilen bir kalibreyle birlikte geliştirilmiş bir zırh delici performansı vardı.

Almanya'nın 8.8 cm'lik (3.46 inç) Panzerschreck (ya da "Tank Terörü") özünde Bazuka'nın bir kopyasıydı. Britanya'nın Tanksavar Piyade Atıcısı (PIAT) hantal ve ilkel görünüyordu, fakat 1.4 kg'lik (3.1 lb) bir bombayı ateşleyebilirdi.

Almanya daha yaratıcı bir tasarım olan Panzerfaust'u (Tank Yumruğu) kullandı, hafif ve kullanımdan sonra atılacak şekilde tasarlanan atış namlusuyla basit, tek ateşli bir silahtı. En uzun menzilli Panzerfaust varyantı sadece 100 m'ye (110 yd) ulaşabiliyordu, fakat gücü ve kolay kullanımı onu, özellikle kapalı bölge ya da yapılı alanlarda herhangi bir tank için korkunç bir tehdide dö-nüştürdü.

Başka hiçbir ordu II. Dünya Savaşı'nda bu tür bir silah geliştirmedi.

Savaşın son dönemlerinde Sovyetler, sıklıkla tanksavar tüfekler kullandılar. Burada olduğu gibi tanklara karşı değil, düşman mevzilerine karşı.

Mayınlar ve Diğer Savunma Malzemeleri

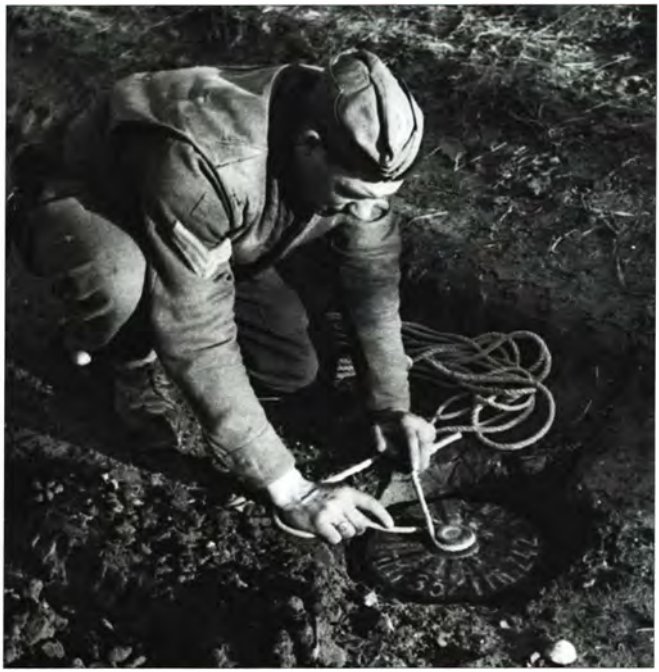
Düşmanı sabırla pusuda bekleyen mayınlar ve onların yakın akrabası bubi tuzakları, bazen sessiz askerler olarak adlandırılmıştır. Muharebe anındaki ve savaştan sonra da devam eden öldürme kapasiteleriyle bu silahlar, savaştaki her muharebe meydanında bir tehdit unsuruydular.

Anti-personel ve tanksavar, II. Dünya Savaşı sırasında kullanımda olan iki asıl mayın kategorisiydi; ilk kategoridekiler genellikle daha küçük olup patlatılmaları için daha az bir kuvvet gerekirken, sonrakiler daha büyük ve ağırdı. Mayın tarlaları herhangi bir açık araziye kurulabilir ve bir ya da daha sıklıkla iki kategorideki türleri ihtiva edebilirdi; tek veya az sayıdaki mayın, nokta savunması için kullanılabilirdi ya da bubi tuzakları olarak hemen hemen her yerde bulunabilirdi.

Askerler, haklı olarak düşman mayınlarından nefret ediyorlardı. Anti-personel mayınlar sıklıkla öldürmekten çok sakatlamak amacıyla tasarlanırlardı, çünkü yaralı bir asker, çevresindeki birkaç savaşçıyı ateş hattının dışına çıkaracak yardıma ihtiyaç duyardı.

Mayınların tasarımı da sıklıkla korku kaynağıydı. Almanya ve ABD, iki infilak maddeli mayın kullandılar – biri, uyarıldığında mayını havaya fırlatmak amacıyla, ikinci ana infilak maddesiyse, onu fırladığı yerde patlatmak için. Örneğin Almanya'nın Schrapnellmine'si, yaklaşık 350 şarapnel topunu bulunduğu pozisyondan zeminin kabaca 1.5 m (5 ft) yukarısına harap edici bir hızla fırlatıyordu.

Tanksavar mayınlar çubuk ya da disk şeklinde olabilirdi. Bunların ilk kullanımını İtalyanlar 1940 yılında Batı Çölü'nde gerçekleştirmişlerdi. Daha genel tasarımlar, 3 kg (6.6 lb) patlayıcı taşıyan Sovyet yapımı TM/39'u ya da biraz daha ağırı İngiliz Mark V'i kapsıyordu.

Almanya ve SSCB mayınların en üretken kullanıcılarıydılar. En sık karşılaşılan Tellermine tanksavar mayınları kadar, Almanya ayrıca cam, plastik ve ahşap örneklerinde olduğu gibi muhtelif tanksavar ve anti-personel modellere sahipti, hepsi fark edilebilirliği daha güçleştirmek için tasarlanmıştı. Bütün ülkelerin mayınlarına yerlerinden kaldırılmalarını daha zor ve tehlikeli yapacak kaldırmaya karşı hassas mayın tuzak düzeni monte edilmişti.

Sovyet istihkâmcılar, 1942 yılında Doğu Cephesi'nde Alman ilerleyişini engellemek için mayın yerleştiriyorlar.

Kanadalı bir istihkâmcı, İtalya'da düşman tanksavar mayınını patlatmaya hazırlanıyor.

Berlin'in Düşüşü

Savaşın son haftalarında Hitler'in Avrupa'ya getirmiş olduğu yıkım, en korkunç haliyle Berlin'de tekrar yaşandı. Bu arada Sovyet Orduları, Hitler'in sığınağı üzerinde şehrin tamamını ve Almanya'nın da büyük bir bölümünü yakıp yıkıyordu.

TEMEL VERİLER

YER: Berlin

TARİH: 16 Nisan–2 Mayıs 1945

SONUÇ: Sovyet askerleri, Berlin'i fethetmek amacıyla Oder Nehri'nden geçerek ilerlediler; Hitler intihar etti.

Başlangıcından itibaren II. Dünya Savaşı, azami şiddet ve vahşetle sürdürülen topyekûn bir savaş olmuştu ve son büyük muharebesi, bu gidişatın sonuna kadar devam edeceğini gösterdi. 1945 yılı Mart'ının sonunda General Eisenhower, kuvvetlerinin Berlin'e yakın bir yerde duracağını ve şehri ele geçirmek için herhangi bir girişimde bulunmayacağını Sovyetler'e bildirmişti. Stalin ona inanmadı ve Berlin'e ilk giren olmak için Kızıl Ordu'nun hazırlıklarını hızlandırdı.

Oder Yarma Taarruzu

Sovyet taarruzu, yaklaşık 2,5 milyon asker ve –gerçekten inanılması zor sayıda– konuşlandırılan 16.000 adet topçu silahıyla 16 Nisan günü başladı. Almanların muhtemelen 1 milyon askeri vardı, fakat onların ekseriyeti ya çok yaşlı ya da çok genç ti. Düşmanlarının teçhizatına benzer hiçbir şeye sahip değillerdi ve hatta tankları olduğunda bile onları çalıştıracak yakıtı bulamıyorlardı. Öyle olmasına rağmen Jukov'un Birinci Belarus Cephesi tarafından Küstrin'in batısındaki Seelow Tepeleri'ne karşı gerçekleştirilen ilk Sovyet taarruzları cepheyi yarmada başarısız oldu, bunun nedeni kısmen, Vistül Ordular Grubu'na şimdi tescilli savunma uzmanı General Gotthard Heinrici tarafından komuta edilmesiydi.

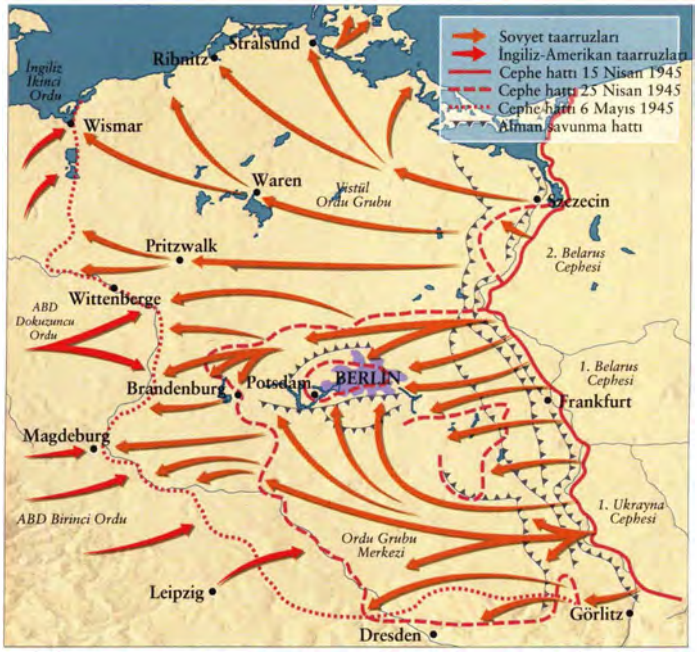
Reichstag'da (Alman Parlamentosu) Kızıl Bayrak'ın yükselişi.

Yine de 20 Nisan itibariyle Alman direnişi kaçınılmaz olarak parçalara ayrıldı. Jukov'un Berlin'e hücumu ve şehrin kuzeyini kuşatmasına, güneydeki Neisse Nehri üzerinde Konev'in İkinci Belarus Cephesi süpürücü taarruzla katıldı.

Stalin, daha hızlı ilerlemeyi sağlamak amacıyla her iki mareşaline kim önce ulaşırsa Berlin'i alması için izin verdi. Jukov'un kıtaları ayın 21'inde şehrin kenar mahallelerine ulaştı ve iki hat, kuşatmayı tamamlamak amacıyla Potsdam'ın batısında ayın 25'inde buluştu. Aynı gün Konev'in askerleri güneyde, Elbe'deki Targau üzerinde Birleşik Devletler askerleriyle temas kurdular.

Sonraki birkaç gün boyunca Sovyetler, yolları üzerinde sokak sokak ve ev ev çatıştılar. 30 Nisan'da Hitler'in komuta sığınağından sadece 400 m (440 yd) uzaklıktaki Reichstag binasına ani bir baskın düzenlediler. Hitler, ayın 29'unda halefinin Amiral Dönitz olduğunu bildirdi ve sonrasında kendini öldürdü. Çarpışmalar birkaç gün daha sürdü, fakat 2 Mayıs'ta Sovyet hatları kuzeyden ve güneyden birleştiler ve son garnizon teslim oldu.

Bu arada birkaç hafta önce Oder'de savunma kuvvetinin bir parçası olan Alman Dokuzuncu Ordu'sunun kalan askerleri, Sovyetler'den kaçmak ve Amerikalılara teslim olmak için umutsuzca batıya hücum ediyorlardı. Sovyet esaretinde kendilerini bekleyen olası kaderi çok iyi biliyorlardı. Sovyet-

BERLİN MUHAREBESİ

Oder'den başlayan Sovyet ilerleyişi sonucunda Berlin'in istila edilmesi sadece üç hafta kadar sürdü.

ler, Almanya'ya girdiklerinden beri, cinayet, tecavüz ve sarhoş yağmalaması dalgasıyla birlikte ilerlemişlerdi, bu aşırılıklar düşman başkentinde ve çevresinde zirveye çıktı.

Almanya Teslim Oluyor

Hitler'in ölümüyle hikâyenin sonu belli olmuştu. İtalya'daki Alman kıtaları 2 Mayıs'ta, Kuzey Almanya'dakiler 4 Mayıs'ta, Güney Almanya'dakiler 5 Mayıs'ta teslim oldular. 7 Mayıs'ta Dönitz'in temsilcileri, Eisenhower'ın Reims'deki karargâhında genel teslimi imzaladılar. Stalin, şüpheci bir şekilde imzaların ayın 8'inde Berlin'de tekrar atılmasını istedi. Batılı Müttefikler, yine de VE-Günü'nü (Victory in Europe-Avrupa'da Zafer) ayın 8'inde, Sovyetler ayın 9'unda kutladılar.

Bu gelişmelere rağmen ölümler sona ermemişti. Nisan sonuna kadar direnen son Alman birliklerinin bir kısmı Çekoslovakya'daydı. 5 Mayıs'ta Prag halkı, Almanlara karşı ayaklandı. Almanlar çok sıkı bir şekilde mücadele ettiler. Ertesi hafta Sovyet birlikleri doğudan ve güneyden taarruz için şehri kuşattı ve son Alman kuvveti ayın 13'ünde teslim oldu. Avrupa'daki savaş kesinlikle sona ermişti

Sovyetler'in Jozef Stalin tankları zapt edilen Reichstag'ın önünde.

MAREŞAL İVAN KONEV

Konev (1897-1973), savaş süresince üst pozisyonlarda görev yapan, sert ve işinin ehli bir Sovyet komutanıydı. 1941 yılının sonlarında Moskova'nın savunmasında cephe komutanı olarak önemli bir rol oynadı, fakat bu aşamadan sonra ve sonraki kariyerinde, büyük bir rekabet içinde olduğu Jukov'un gölgesinde kaldı. Konev'in halk arasındaki şöhreti 1943 ve 1944 yıllarındaki Ukrayna ve Polonya Muharebelerindeki rolü nedeniyle arttı. 1945 yılında kaçınılmaz şekilde Berlin'in fethini Jukov'la paylaştı, fakat Konev, Prag'ın ele geçirilmesine komuta ederek tek başına savaşı bitirmiş oldu.

Leyte Körfezi Muharebesi
Japon kamikaze pilotları görev öncesi seremonide.

Çıkarma Tekneleri ve Amfibi Araçlar
Tahrip edilmiş bir Japon çıkarma şatı Saipan Adası'nda.

Denizaltılar ve Bombardıman Uçakları
Amiral Lockwood, USS *Balao* denizaltısında.

JAPON İMPARATORLUĞU'NUN İMHASI

Amerikan askeri gücündeki büyük gelişim 1943 yılı itibariyle etkisini gösteriyordu. Kendi savaş sanayiindeki büyük ilerlemeye rağmen Japonya rekabette geri kaldı. Yeni Gine ve Solomon Adaları'ndaki göreli olarak küçük başlangıçlardan sonra Müttefiklerin genel karşı taarruzu hızlanarak ve güçlenerek gelişti. Birleşik Devletler Donanması ve Deniz Piyadeleri, Orta Pasifik boyunca adadan adaya sıçrayarak ilerlediler ve MacArthur'un Müttefik Güneybatı Pasifik Komutanlığı Filipinler'e doğru hızla harekete geçti. 1944 yılının ortasında amansızca devam eden denizaltı seferleri, Japonların kibirli imparatorluğunu, kendisi de ağır bombardıman taarruzuna maruz kalan Japon anavatanı için faydasız hale getirdi. Asya ana karası üzerinde Japonlar hâlâ zayıf Çin kuvvetlerine karşı küçük kazanımlar elde edebiliyorlardı, fakat Burma üzerinden Hindistan'ı işgal planı, İngiliz-Hint On Dördüncü Ordu'su tarafından paramparça edildi.

1944 yılının ikinci yarısı ve 1945 yılının ilk günlerinde, Filipinler, İvo Cima ve Okinava'nın düşüşüyle Japonya'nın etrafındaki çember daraldı. Kamikazelerin çare olarak buldukları intihar saldırıları, Amerikan ilerleyişinin yavaşlatılmasına çok az katkı sağladı. Japonya'nın işgali için Müttefik planları 1945 yılı Ağustos'u itibariyle el altındaydı, fakat Hiroşima ve Nagasaki'ye yapılan atom bombası saldırıları ve Asya anakarası üzerindeki ezici Sovyet taarruzları her şeyi değiştirdi. Japonlar, birkaç gün içinde teslim oldular.

Deniz Bombardıman ve Torpil Uçağı
Birleşik Devletler Donanması'nın Curtiss SB2C Helldiver'i uçuş anında.

Filipinler'in Fethi
Birleşik Devletler Donanması çıkarma gemileri, askerlerini ve ikmal maddelerini Leyte'de boşaltıyor.

Japonların Teslim Olması
Atom bombasının mantar biçimli bulutu Nagasaki üstünde yükseliyor.

Yeni Gine ve Solomon Adaları

Japon askerleri, savaşın ilk dönemindeki pervasız fetihlerinin bedelini ödemeye başladılar. Müttefik kuvvetler, Filipinler'e doğru genel karşı taarruzda onları itip geçerken garnizonları izole edildi ve sonrasında, tek tek avlandılar ya da açlığa terk edildiler.

Midway'deki zaferden sonra Amerikan stratejistleri Pasifik'te taarruza geçebileceklerini biliyorlardı, fakat karşı taarruzun nasıl gelişeceği konusunda sert tartışmalar yaşandı. O anda Avustralya'daki Müttefik Güneybatı Komutanlığı'nın karargâhında bulunan MacArthur, Filipinler'e dönmek için verdiği sözü yerine getirmek için Solomon Adaları ve Yeni Gine'nin kuzey sahili boyunca bir ilerleyiş için çok sıkı bir kavgaya girişti.

Hawaii'deki üssünden Pasifik Okyanusu bölgelerine komuta eden Amiral Chester Nimitz, Orta Pasifik'teki ada grupları üzerinden bir ilerleme istedi. MacArthur'unki gibi bu da kendi komutanlığı ve servisini, yani Birleşik Devletler Donanması'nı kollayan bir stratejiydi; fakat gerçekte bunun, çok daha doğrudan bir harekât, zayiat ve malzeme anlamında da daha ekonomik olması bekleniyordu. Bununla birlikte Amerikan kaynakları her iki planı sürdürmek için fazlasıyla yeterliydi. Gerçekte karar yetkisi elinde olan başkan ve danışmanları için özellikle bir stratejiyi seçmek politik olarak çok zor olacaktı.

Japon mevzilerinin araştırılmasına öncülük eden Stuart tankları. New Georgia Adası, Ağustos 1943.

Hava Üstünlüğü

Müttefiklerin bütün ilerleyişleri, 1942 yılının sonu itibariyle açıkça daha üstün oldukları hava gücüne dayanıyordu. Bu, 1943 yılı Mart ayının ilk günlerinde Bismarck Denizi Muharebesi'nde net olarak kanıtlanmıştı. Bir Japon konvoyu, Yeni Gine üstündeki Lae civarındaki ileri mevzilerini takviye etmek için Rabaul'dan denize açılmıştı, fakat rotası üzerinde taarruza uğradı. Bir düzine gemi batırıldı ve 4.000 civarında asker boğuldu.

Taarruzlar, seferin geri kalan bölümünde hayati rol oynayacak şifre kırma istihbaratı sayesinde mümkün olmuştu. Birçok kez Müttefik kuvvetleri, savunması zayıf olan mevkilere taarruz edecekler ve hemen yakındaki daha güçlü Japonlara karşı üstünlüğü güvence altına almak için çok hızlı şekilde hava üsleri inşa edeceklerdi.

Hava taarruzlarıyla önemli Japon mevzileri bertaraf edildi ve sonrasında Müttefik ilerleyişi başka yerlerde devam ederken, kalanlar "kendi kaderleriyle baş başa bırakıldılar." Bu teknik (her ne kadar önceki planlarda ele geçirilmeleri öngörülmüş olsa da) Japonların çok güçlü olan, ancak bu yolla izole edilerek ve etkisiz bırakılan Rabaul ve Kavieng'deki başlıca müstahkem mevkilerine de uygulandı.

Yeni Gine

İlerleyişin ilk aşamasında, Avustralya ve Amerikan kuvvetlerinin hava indirme ve deniz taarruzlarıyla Japonların Wau ve Salamaua yönüne doğru ilerlemeleri sağlandı; sonrasında Markham Vadisi ve

Yeni Gine'deki bir Japon havaalanına taarruz eden Birleşik Devletler Beşinci Hava Kuvveti'nin B-25 bombardıman uçakları, Şubat 1943.

Huon Yarımadası bölgelerine münavebeli olarak ilerleyen diğer kuvvetler tarafından sürekli olarak dengeleri bozuldu. İkinci aşamada, 1944 Nisan ve Mayıs aylarında Aitape ve Hollandia'daki çıkarmalar on binlerce Japon askerini Wewak civarında tecrit etti. Batı Yeni Gine'ye ve yakındaki adalara yapılan son çıkarmalar, bir sonraki aşama olan Marianalar ve Filipinler harekâtlarını destekleyecek üslerin kurulmasını sağladı.

Solomon Adaları

Yine aynı taktikler Solomon Adaları'ndaki seferde de uygulandı. Bu en açık olarak 1 Kasım 1943 tarihinde başlayan Bougainville'deki çıkarmalarda görüldü. Adanın güneyindeki Buin civarında yaklaşık 60.000 Japon askerinin toplandığı bir garnizon vardı. Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri buraya doğrudan taarruz etmek yerine, 120 km (75 mil) uzaklıktaki Empress Augusta Körfezi'ndeki doğu sahiline çıkarma yaptılar. Japonlar, Müttefiklerin kıyı başına doğru ormanı geçtiklerinde onların taarruzlarını kolayca geri püskürtmek için yeterince güçlü bir tahkimat çoktan yapılmıştı.

Her ne kadar Bougainville'deki çarpışmalar savaşın sonuna kadar sürmüş olsa da, ki o andan itibaren harekât Müttefikler kanadında Avustralya kuvvetleri tarafından sevk ve idare ediliyordu; bölgedeki diğerleri gibi açlık çeken Japon garnizonu, Japonların savaş çabalarına anlamlı hiçbir katkı sağlayamıyordu.

Birleşik Devletler Ordusu askerleri, New Georgia Adalar grubu içindeki Vella Lavella Adası'nın sık ormanlarında ihtiyatla ilerliyor, Eylül 1943.

Avustralya askerleri, Lae'de taarruza geçmeden kısa süre önce çıkarma aracındalar, Eylül 1943.

GENERAL DOUGLAS MACARTHUR

MacArthur (1880-1964), savaş boyunca Pasifik'teki en kıdemli Birleşik Devletler Ordusu generaliydi. 1941 yılında Filipinler'deki yerel kuvvetlere ve Amerikan kuvvetlerine komuta etti, fakat ilk Japon taarruzunda kolayca mağlup oldu. MacArthur'a Filipinler'den ayrılması ve yeni Müttefik Güneybatı Pasifik Komutanlığı'nı üstlenmesi emredildi. Bu görevi sırasında 1944-1945 yıllarında Filipinler'e dönene kadar Yeni Gine seferine başarıyla liderlik etti. Pek çok üst düzey komutan gibi çok büyük bir egoistti ve kendi reklamını yapmayı severdi, fakat bununla birlikte yetenekli ve etkili bir generaldi.

General MacArthur, beş yıldızlı generalliğe terfi ettikten sonra 1945 yılının ilk aylarında Filipinler'de.

Deniz Uçakları ve Deniz Destek Uçakları

Fırtınalı okyanusların diğer ucunda dolaşan, belki de bir düşman denizaltısının ani hücumunda yolculukları sona eren devriyeler, uçak gemilerinin stoktaki malları gibiydiler. Diğer askeri görevlerde olduğu gibi sıkıntı dolu saatlerin ardından umutsuzca korku anları başlayabilirdi.

Deniz devriye uçakları uzun menzilli büyük deniz uçaklarını, (uçak gemisi yerine bir gemideki mancınıktan fırlatılan) daha küçük flotörlü [uçağın altına monte edilmiş yüzdürücüler] uçakları ve özellikle savaşın sonunda radar donanımının gelişmesi sayesinde uzun menzilli denizaltı savunması için kullanılan kara üslü uçakları kapsıyordu. Deniz gücünde öncü ülkeler (Birleşik Krallık, ABD ve Japonya), bu tür uçakları çok kullandılar, fakat herhangi büyüklükte bir donanması olan bütün ülkeler, bu tür uçaklara ancak bir dereceye kadar filolarında yer verdiler.

Flotörlü Uçaklar

Kullanımdaki bu modelin çok farklı tasarımları vardı. Fransa, ABD ve Almanya'nın her birinde 10'dan fazla model vardı, bu nedenle burada sadece birkaçı üzerinde durulacaktır. En fazla sayıdaki Amerikan tasarımı Vought OS2U Kingfisher'dı (1.500 adedin üzerinde üretildi). Yaklaşık 1.300 km (800 mil) menzile sahipti ve Birleşik Devletler Donanması'nın çoğu muharebe gemisi ya da kruvazöründe bulunan mancınıktan havalanırdı.

Dikkat çekici iki Japon makinesi, şaşırtıcı bir performansa sahip çift kanatlı Mitsubishi F1M "Pete" ve 2.100 km (1.300 mil) menziliyle ondan daha kapasiteli olan Aichi E13A "Jake"ti.

Almanya'nın bu sınıftaki en iyi uçağı Heinkel 115'ti, fakat Arado 196 da sıklıkla kullanıldı.

Britanya'nın en yaygın küçük flotörlü uçağı Supermarine Walrus, itici pervaneli demode bir uçaktı, öyle olmasına rağmen geniş ve etkili bir kullanımı oldu.

Öte yandan pek çok deniz uçağı, flotörlü uçaklardan daha modern ve etkileyiciydi. Britanya ve ABD, Imperial Airways ve Pan Am'ın

Vought OS2U Kingfisher flotörlü uçakları, ağır kruvazör USS *Quincy*'nin fırlatma rampasında, 1944.

ARADO 196

Arado 196, mancınık-fırlatmalı keşif uçağı olarak kullanılmak üzere tasarlandı. Fakat kara üslerindeki faaliyetlerde de hizmet etti. 500 adedin üzerinde imal edildi ve orduya savaşın başlangıcından birkaç hafta önce girdi. Diğer başarılarının yanı sıra Arado 196'lar, 1940 yılında İngiliz denizaltısı Seal'in zapt edilmesine de katıldılar.

Hız: 311 km/sa (193 mph)
Menzil: 1.080 km (670 mil)
Motor: 830 beygir gücü Bramo 323
Mürettebat: 2
Silahlar: 100 kg (220 lb) bomba, 2 x 20 mm (0.79 inç) top + iki makineli tüfek

uzun menzilli sivil deniz uçaklarını askeri görevler için dönüştürdüler, fakat bunlara ilaveten özel üretilen uçakları da vardı. Britanya'nın Short Sunderland'i 16 saat havada kalabiliyordu ve su bombası, bomba ya da mayın ve diğer savunmacı makineli tüfeklerden oluşan silahlarla donatılmıştı.

Diğer Tasarımlar

ABD'nin oldukça başarılı çift motorlu iki tasarımı mevcuttu: Martin PBM Mariner ve Consolidated [üretici firma Consolidated Aircraft'a atıfta bulunmaktadır] PBY Catalina (özellikle Catalina Müttefik ülkelerde de çok sayıda kullanıldı). Mariner daha uzun menzilli (5.600 km/3.500 mil) Catalina'dan biraz daha kapasiteli bir tasarımdı. Yine de Catalina daha fazla üretildi ve daha iyi biliniyordu. Birleşik Devletler'in dört motorlu modeli (Consolidated PB2Y Coronado) daha küçük kardeşleri kadar başarılı değildi.

Tam tersine Japonların dört motorlu ana modeli muhtemelen II. Dünya Savaşı'nda kullanılan en iyi deniz uçağıydı. Kawanishi H8K "Mavis"in uzun menzilli sürümleri 7.000 km (4.350 mil) kat edebilirdi ve öylesine silahlarla donatılmışlardı ki, onları düşürmek neredeyse imkânsızdı.

Bunlardan daha da büyüğü, 28 saate kadar çıkan inanılmaz seyir mesafesiyle Almanların altı motorlu Blohm und Voss 222 Viking'iydi; bununla birlikte asıl olarak nakliye işlerinde kullanıldı.

Kara Üslü Destek Uçakları

Farklı ülkeler, deniz devriye görevi için daha az kullanışlı modelleri istihdam ettiler; bunların içinde (savaşın ilk yıllarında) Britanya'nın Avro Anson'u da vardı. Oldukça yavaş fakat güvenirliği yüksekti – denizin ortasındaki motor arızası, mürettebatın asla istemediği bir şeydi.

Bir Birleşik Devletler PBY-5 Catalina'sı, Kuzey Pasifik'teki Aleut Adaları'nda devriye görevinde, 1944 yılının ilk ayları.

Etkili, uzun menzilli devriye ve denizaltı savunma harekâtları, havadan karaya radardaki İngiliz-Amerikan inkişafları sayesinde kendiliğinden ortaya çıktı. Büyük bombardıman uçaklarının çeşitli sürümleri bu görev için kullanıldı. En dikkat çekici sürüm Consolidated B-24 Liberator'dı. İlave olarak PB4Y-2 Privateer, Liberator'ı esas alan yeni bir modeldi ve denizdeki baskın ve keşifler için özellikle tasarlanmıştı. B-24'ten daha büyüktü ve ikiz değil tek kuyruğu vardı. Birkaç yüz kadarı 1944-1945 yıllarında görev yaptı.

Yolcu uçağından dönüştürülmüş Almanların az sayıdaki Focke-Wulf 200 Kondor'u, Atlantik Muharebesi'nin ilk aşamalarında önemli bir rol oynadı. Nedense Luftwaffe genel olarak denizle ilgili görevleri ihmal etti – bu Almanya'nın fazlasıyla zararına oldu.

SHORT SUNDERLAND

Short Sunderland, RAF'ın hizmetine 1938 yılında girdi ve 1946 yılında üretimi sona erinceye kadar 749 adet üretildi. Bazı markalar, güçlendirilmiş savunma silahları, gelişmiş radar ve diğer sistemlerle üretildi. Bazı Alman *U-boat*'larını batırdıkları gibi, birkaç Sunderland, sayıları sekize kadar çıkan Alman uçaklarının taarruzuna karşı mücadele etti.

Hız: 336 km/sa (210 mph)
Menzil: 2.850 km (1.770 mil)
Motor: 4 x 1.065 beygir gücü Bristol Pegasus 18 (Mk 2 içinde)
Mürettebat: 8-11
Silahlar: 900 kg (2.000 lb) bomba; 8 x 0.303 inç (7.7 mm) makineli tüfek

Orta Pasifik Seferi

1943 yılının son aylarından itibaren Birleşik Devletler Donanması ve Deniz Piyadeleri, Orta Pasifik boyunca öncekilerden daha farklı bir savaş sürdürdüler, savaşan kuvvetlerin olduğu kadar lojistik desteğin de sıra dışı yöntemlerine dayanan sistem "adadan adaya sıçrama" olarak tanımlandı.

Birleşik Devletler Donanması, 1943 yılında 15 adet filo tipi ya da hafif uçak gemisini hizmete soktu, Japonlar ise sadece bir adet. ABD, Japonya'ya karşı denizaltılarda dörtte birlik, destroyerlerde kabaca 10'a 1'lik ve diğer türdeki savaş malzemelerinde benzer oranlarda üretim üstünlüğü sağladı.

Japonya kaynaklarını idareli kullanmadı. Sayıları azalmış bulunan eğitimli uçak gemisi hava mürettebatı, yılın ilk aylarında Solomon Adaları ve Yeni Gine'de karaya konuşlanma nedeniyle iyice zayıflamıştı. Eğitim ve gelişmiş donanım (özellikle daha iyi uçak ve radar), Japonların bazı alanlarda daha önceden sahip oldukları niteliksel avantajları dengeliyordu, örneğin hava muharebesi ya da denizdeki gece çarpışmalarında.

TEMEL VERİLER

YER: Tarawa Atolü, Gilbert Adaları

TARİH: 20–23 Kasım 1943

SONUÇ: Ağır Amerikan zayiatına rağmen, Japon garnizonu ortadan kaldırıldı.

Uçak gemisi USS *Lexington*, Tarawa Harekâtı sırasında yakıt dolduruyor, Kasım 1943.

Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri'nin cansız bedenleri, Tarawa'daki sahilde büyük yıkımın ortasında uzanmış yatıyor.

Potansiyel çarpışma üstünlüklerine rağmen Birleşik Devletler kuvvetleri hâlâ mesafe problemiyle başa çıkmak zorundaydılar: Pearl Harbor'daki Birleşik Devletler Pasifik Filosu'nun üssü, Batı Yakası'na 3.200 km (2.000 mil); Solomon Adaları, California'ya 14.500 km (9.000 mil) uzaklıktaydı; Avustralya daha da uzaktı. Böylesine çok uzun mesafelerden askerlere, gemilere ve uçaklara yemek, yakıt ve silah sağlamak çok büyük bir lojistik çaba gerektiriyordu.

Çözüm, tankerleri ve diğer ikmal gemilerini kapsayan ve böylece savaş gemilerini herhangi bir üsten uzaktaki hücum harekâtı sırasında ikmal edebilecek yeni bir türde deniz organizasyonunda, yani filo zincirindeydi. Ardından, önceleri çok sakin olan muhtelif Pasifik lagünlerinde –Caroline Adaları'ndaki Ulithi gibi (1944 yılı Eylül'ünden itibaren çok önemli bir üs)– bir dizi üs, çok hızlı bir şekilde kıyı tesislerinin inşası ve yüzer dokların kurulması yoluyla acil tedbir olarak devreye sokuldu.

Gilbert Adaları

İlk adım, Gilbert Adaları'ndaki Tarawa ve Makin Atollerine 20 Kasım 1943 tarihinde çıkarma yapmak olacaktı. Makin çıkarmaları, esas olarak Butaritari Adası'ndaydı ve çok sert karşılık gördü, fakat Birleşik Devletler Ordusu kıtaları bütün direnişi ayın 23'ü itibariyle ortadan kaldırdı. Bununla birlikte Tarawa

Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri çıkarma yaptıkları sahilden içeri doğru hareket etmek için hazır bekliyorlar. Eniwetok, Şubat 1944.

Atolü'ndeki ana hedef Betio Adası farklı bir hikâyeydi.

Sadece 3 km (2 mil) uzunluğu olan ve hiçbir yerinde 800 m'den (880 yrd) geniş olmayan Betio'nun hiçbir yerinde deniz seviyesi yüksekliği 3 m'den (9 ft) fazla değildi. 1943 yılı Kasım ayına kadar 4.800 kişilik Japon garnizonu burada çok güçlü bir sığınak ağı ve top mevzileri inşa etmişti; bunlar, hazırlık bombardımanında büyük ölçüde ayakta kalmışlardı. Çıkarma kuvveti esas olarak Birleşik Devletler İkinci Deniz Piyade Tümeni, lagündeki ve mercan kayalığındaki suyun derinliğinden habersizdi. Bu nedenlerden, başlangıçtaki 5.000 askerlik hücum kuvvetinin yaklaşık 1.500'ü ilk günde kayıp verildi, fakat hayatta kalanlar devamını getirdi. Ayın 23'ünde hayatta kalanlar, bir avuç yaralı Japonla, esir düşmüş birkaç Koreli çalışandı. Birleşik Devletler Deniz Piyadelerinin zayiatıysa, 1.000'in üzerinde ölü ve 2.000 yaralıydı.

Marshall Adaları

Bir sonraki aşama, Marshall Adaları'nın kontrolünü ele geçirmek olacaktı. Bu adalara her ne kadar bir dizi ada boyunca önemli sayıda hava kuvveti konuşlandırılmış olsa da korkulduğu kadar güçlü tahkim edilmemişlerdi. Bu adalar, 1943 yılının sonlarından itibaren uçak gemisi taarruzları ve Gilbert Adaları'ndan kalkan kara üslü uçaklarla sürekli güçten düşürüldü.

31 Ocak 1944 tarihinde Birleşik Devletler askerleri, Kwajalein, Roi-Namur ve Majuro'ya çıkarma yapmaya başladılar. En şiddetli çarpışmalar Kwajalein'deydi, fakat 4 Şubat itibariyle 8.700 kişilik garnizon neredeyse son askerine kadar savaşmış, mütearrızlardan 370 askeri öldürmüşlerdi. Daha sonra Şubat ayında Eniwetok ele geçirildi. Aynı zamanda Caroline Adaları'ndaki Truk'taki Japonların en büyük denizaşırı üssü Birleşik Devletler uçak gemisi kuvvetleri tarafından ağır şekilde tahrip edildi. ABD'nin durmak bilmeyen ilerleyişi, Japonların soluklanmasına izin vermeyecekti.

DENİZ ARILARI*

Deniz arıları, aslında Birleşik Devletler Donanması'nda çalışan ve gerektiğinde karada da savaşan istihkâm kıtalarıydı. İlk kez 1941 yılının sonlarında organize edildiler ve popüler isimleri Construction Battalions'un (İnşaat Taburu) baş harfleri "CB"den türedi; CB onların resmi rumuzuydu. Sonradan askere alınanlar olsa da başlangıçta bütün askerler, gönüllü sivil zanaatkâr ve istihkâmcılardı. Bütün bölgelerde, fakat daha çok Pasifik'te hizmet ettiler. Doğal olarak asıl hücum kuvvetinden hemen sonra karaya çıktılar; derhal pist ve diğer üs tesisleri için çalışmaya başladılar. Onların gayretleri olmasa, adadan adaya sıçrama stratejisi mümkün olmazdı.

Gilbert Adaları'nın birinde iletişim tesisi kuran Deniz arıları.

* İngilizce karşılığı Seabees, CB'nin okunuşundan türetilmiştir.

Çıkarma Tekneleri ve Amfibi Araçlar

Amfibi araçlar ve pek çok türdeki daha büyük çıkarma tekneleri, İngiliz-Amerikan savaş gücü için hayati konumdaydı. Onlar olmasaydı, Pasifik'teki bütün genel karşı taarruz ve Batı Avrupa'da Almanya'nın yenilgisi mümkün olmayacaktı.

Amfibi harekâtlar uzun bir tarihe sahip olsalar da, 1938 gibi geç bir tarihteki tatbikatta (Montgomery adındaki bir tuğgeneral tarafından idare edildi) İngiliz askerleri kıyıya çıkmak için sandal kullanıyordu.

Bununla birlikte o tarihte, Japonların özel amaçlı 8.000 tonluk çıkarma gemisi -*Shinshu Maru*- hizmetteydi ve yeni Daihatsu çıkarma teknesini kıç tarafından suya indirebilirdi. Japonlar, bunu takiben az sayıda çıkarma teknesi ve çıkarma gemisi sahaya sürdüler ve bunları ilk dönemdeki taarruz seferlerinde başarılı şekilde istihdam ettiler. Ek olarak, birkaç adet Toyota SUKİ amfibi kamyon da kullanımdaydı.

Deniz Piyadelerinin Fikirleri

Çıkarma harekâtlarındaki diğer öncüler, Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri sınıfıydı. İki savaş arasında Deniz Piyadeleri, amfibi savaş yöntemi üzerine II. Dünya Savaşı'nda uygulamaya konulan çok sayıda fikir geliştirdi. 1938 yılında Higgins diye adlandırılan botları test etmeye başladılar (kısmen Çin'deki savaş sırasında görülen Daihatsu modelinden kopyalandı). Ahşap Higgins botları, II. Dünya Savaşı seferlerinde binlercesi kullanılan daha dayanıklı metal Çıkarma Teknesi, Araç, Personel'e (LCVP- Landing Craft, Vehicle, Personel) dönüştürüldü. 1941 yılında Deniz Piyadeleri hayati amfibi serilerinin birincisi olan Tırtıllı Çıkarma Aracı'nı (LVT- Landing Vehicle Trucked) sipariş etti. Daha sonraki LVT'ler üç ton kargo taşıyabilir ve 75 mm (2.95 inç) kadar olan obüs gibi silahlarla

D-Günü'nde bir LCVP üstünde Omaha sahiline ilerleyen Birleşik Devletler askerleri. Bir LCVP tipik olarak 36 asker ve 3 mürettebat taşıyordu.

LCT MARK V

Tank Çıkarma Tekneleri'nin (LCT- Landing Craft Tank) birkaç tasarımı Britanya'da ve ABD'de Kasım 1940'tan itibaren inşa edildi. Mark V Amerikan tasarımıydı. Buradaki örnek, 1943 yılında New Georgia grubundaki Rendova Adası'na düzenlenen harekât sırasında görülüyor.

Uzunluk: 35 m (114 ft 2 inç)
En geniş yeri: 10 m (32 ft 8 inç)
Deplasman: 120 ton
Yük: 127 ton kargo ya da 5 adet M4 Sherman tankı
Hız: 7 deniz mili
Silahlar: 2 x 20 mm (0.79 inç) uçaksavar top
Mürettabat: 13

donatılabilirlerdi. Bunlardan 18.000 adedin üzerinde inşa edildi.

Ondan daha fazlasıyla üretilense DUKW amfibi kamyondu. Son Amerikan amfibi aracı daha küçük boyutlardaki Studebaker M29 Weasel kargo taşıyıcısıydı. Bütün bu amfibi araçlar İngilizler tarafından da kullanıldı.

1940 yılı itibariyle Britanya az sayıda Hücum Çıkarma Teknesi (LCA-Landing Craft Assault) ve Mekanize Çıkarma Teknesi (LCM-Landing Craft Mechanized) kullanıyordu -sırasıyla bir müfreze piyadeyi ya da bir tankı taşıma kapasitesine sahip tekneler– ve kısa zaman sonra bunlara diğer modeller eklendi. Piyade Çıkarma Gemisi'nin (LSI-Landing Ship Infantry) birden fazla varyasyonu vardı, ya feribotlardan ya da küçük yolcu gemilerinden dönüştürülmüşlerdi ve özel amaçlı Dok Çıkarma Gemileri (LSD-Landing Ship Dock) vardı.

Onların Amerikan muadilleri Yardımcı Personel Taarruz (APA-Auxilary Personnel Attack) gemileri ve Yardımcı Taarruz Kargo (AKA-Auxilary Attack Cargo) gemileriydi. Bu muhtelif "gemiler" bütün yolu kat ederek çıkarma kıyılarına bizzat ulaşmaları için tasarlanmamışlardı; hücum çıkarmaları için askerleri ve ikmal maddelerini yükledikleri daha küçük "tekneleri" taşıyorlardı.

1940 yılından itibaren Britanya'da tasarlanan –ve ardından ABD'de çok sayıda imal edilen– muhtelif markalarda Tank Çıkarma Teknesi (LCT-Landing Craft Tank) vardı. En büyüğü yaklaşık 56 m (185 ft) uzunluğundaydı ve 9 Sherman tankı taşıyabilir, baş tarafındaki bir rampadan onları karaya çıkarabilirdi.

Bu çıkarma tekneleri, kıyıdan kıyıya harekât diye adlandırılan çıkarmalar için imal edilmiş en küçük muhtelif modeldeki tekneler arasındadır. Dost topraklarda yükünü alacak ve sonra kendi gücüyle çıkarma bölgesine sefer yapacaklar. Bu tür gemiler arasında Tank Çıkarma Gemileri (LST-Landing Ship Tank) ve Büyük Piyade Çıkarma Teknesi (LCI/L-Landing Craft Infantry, Large) vardı; her birinden 1.000 civarında inşa edilmiştir. Bir LST yaklaşık 20 tank, bir LCI/L ise 180-210 piyade eri taşıyabilirdi.

Pasilik savaşının son aşamalarında Saipan'daki bu örnek gibi pek çok Japon Çıkarma Teknesi, taarruz altındaki ada garnizonlarını desteklemeye çalışırken imha edilmişti.

Diğer Kullanımlar

Her boyuttaki pek çok çıkarma gemisi özel amaçlı kullanımlar için dönüştürülmüştü. Bazıları komuta ya da hastane gemisi oldu, diğerleriyse uçaksavar ateşi sağladı. En muhteşemleri roketle silahlandırılmış sürümleriydi ki, bunlar, çıkarma bölgesine 1.000 rokete kadar yıkıcı bir baraj ateşi yapabilirlerdi. 1945 yılındaki çıkarma teknelerinin çeşitliliği, çok yönlülüğü, taktikleri ve sağladıkları destek ateşinin ağırlığı hemen her savunmaya karşı hücum çıkarmasının başarıyla yapılabileceği anlamına geliyordu – bununla birlikte Japonların Okinava'daki kararı, Amerikan çıkarmalarına hiç karşı koymamak yönündeydi.

DUKW

DUKW, 2.5 tonluk General Motor kamyonunu esas alan ve karada 6 x 6'lık olan bir amfibi aracıydı. Nakliye gemilerini boşaltmak ve kargoları iç bölgelerdeki askerlere taşımak için her bölgede binlercesi kullanıldı. Resimdeki örnekler, D-Günü için hazırlık yapan İngilizlerin kullanımında bulunanlardan.

Uzunluk: 9.45 m (31 ft)
Genişlik: 2.49 m (8 ft 2 inç)
Ağırlık: 6.7 ton + 2.3 ton kargo
Motor: 91.5 beygir gücü GMC
Hız: Karada 80 km/sa (150 mph); suda 10 km/sa (6.2 mph)

Mariana Adaları Seferi

Mariana Adaları'nın zapt edilmesi ve Japonya'nın Filipinler Deniz Muharebesi'nde bozguna uğraması, imparatorluğun çevresiyle bağlantısını kopardı. Savaş, Anavatan Adaları'na hiç olmadığı kadar yaklaşmışken, güneydeki bölgelerin bağlantısı kesiliyordu.

Japon İmparatorluğu'nun dış bölgeleri 1944 yılının ortası itibariyle Amerikan ilerleyişi karşısında gittikçe çaresizleşirken, Japon liderler hâlâ nihai bir deniz muharebesinde kazanılacak zafer sayesinde her şeyi yoluna koyma hayali kuruyorlardı. A-Go kod adlı planları, ana Amerikan kuvvetlerini yenmek için uçak gemileri ve kara üslü uçaklarla bir dizi taarruz düzenlemeye dayanıyordu.

Ne yazık ki, Amerikan filosu sadece iki kat daha fazla uçak gemisi uçağına sahip değildi (950/470)

Amiral Ozawa, Filipinler Deniz Muharebesi'nde Japon kuvvetlerine ve Leyte Körfezi'ndeki sahle uçak gemisi kuvvetine kumanda etmişti.

ABD askerleri Saipan'da muharebe ediyor. Çıkarmalar, İkinci ve Dördüncü Deniz Piyade Tümenleri ve Yirmi Yedinci (Ordu) Piyade Tümeni tarafından gerçekleştirilmişti.

aynı zamanda –şifre kırma ve istihbarattaki şimdiye kadarki genel Amerikan üstünlüğüne ilave olarak– Filipinler'de gerillalar tarafından uçağı düşen bir Japon subayından ele geçirilen A-Go planları, Amerikalılara ulaştırılmıştı.

Saipan, Tinian, Guam

15 Haziran'da iki Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri tümeni, kara savaşını hareketlendirmek amacıyla Saipan'a çıkarma yaptı. Saipan'da yaklaşık 27.000 askeriyle bölgedeki en güçlü Japon garnizonu bulunuyordu, fakat 9 Temmuz itibariyle son etkili direniş kırıldı. Hemen yakınındaki Tinian'a 24 Temmuz'da çıkarma başladı. Buradaki 6.200 kişilik garnizon, 1 Ağustos'ta ortadan kaldırıldı. Guam da, 21 Temmuz'da çıkarmalarla başlayan sert çarpışmalardan sonra 19.000 mevcutlu garnizonun elinden alındı; organize Japon direnişi 10 Ağustos itibariyle sona erdi.

Japon garnizonları neredeyse son askerine kadar savaştı. Esas olarak deniz piyadelerinden oluşan Amerikan kuvvetleri 5.000 kayıp verdi. Bununla birlikte o an itibariyle A-Go Muharebesi çoktan sona ermişti.

Filipinler Deniz Muharebesi

Amerikan hava ön taarruzu adalarda başladığında, Japon Birleşik Filosu'nun Komutanı Amiral Toyoda Soemu, A-Go'nun başlatılması emrini verdi. Japonlar için neredeyse

Uçak gemisi *Zuikaku* ve birkaç destroyer Birleşik Devleller hava laarruzunu atlatmaya çalışıyor, 20 Temmuz 1944. *Zuikaku* vurulmuş, fakal batmamıştı.

her şey kötü gitti. Filo harekete geçtiğinde Birleşik Devletler Deniz Piyadeleri tarafından tespit edilmişti. Aynı zamanda Amerikan hava taarruzu, Mariana Adaları üzerindeki Japon Hava Kuvveti'nin büyük kısmını tahrip ettiği gibi, oraya İvo Cima ve diğer adalardan gönderilmesi düşünülen hava gücünü de tahrip etti. Burada hayati önemde olan nokta, Mariana Adaları bölge komutanının kötü haberleri filonun taktik komutanı Amiral Ozawa Jisaburo'dan gizlemesi oldu; Jisaburo, kendisi yaklaşırken Amerikan kuvvetlerinin yıpratılmakta olduğunu düşündü.

Japonların geriye kalan son avantajı, muharebe ve keşif uçaklarının menziliydi. Bu, ayın 19'u sabahında onlara Amerikan uçak gemilerini bulma ve ilk darbeyi vurma olanağı sağladı. Gün boyunca Ozawa, 370 uçağı kapsayan 4 hava taarruzu gerçekleştirdi, uçakların yaklaşık üçte ikisi düşürüldü, bu arada diğer Japon uçakları Guam üzerinde tahrip edildi. Sadece bir Amerikan gemisi bombayla vuruldu ve sadece 29 Amerikan uçağı kaybedildi.

Japon uçakları ve onların alelacele eğitilmiş mürettebatı, o güne "Büyük Marianalar Hindi Avı" adını koyan Amerikan pilotları ve uçaksavar topçularıyla artık rekabet edemiyordu. Japonlar için daha kötüsü, en büyük iki uçak gemisinin -*Taiho* ve *Shakoku*- Amerikan denizaltıları tarafından torpillenmesi ve batırılması oldu.

Bütün bunlara rağmen hâlâ kendisine ulaşan iyimser raporlara inanan Ozawa, muharebeyi sürdürmeyi denedi. 20 Temmuz'da Amerikan keşif uçakları öğleye kadar Japonların konumunu belirleyemedi, bu arada 130 bombardıman ve 85 avcı uçağı taarruz etmeleri için gönderilmişti, böyle olsa da Amerikalı komutanlar, pilotlarının hava karardıktan sonra döneceklerini biliyorlardı. Başka bir Japon uçak gemisi batırıldı ve diğer üçü tahrip edildi. Karşılığında 20 Amerikan uçağı kaybedildi, 70'in üzerinde uçak, gemilerine dönerken denize indi, fakat mürettebatın çoğu kurtarıldı. Bunun tam aksine, muharebede kaybedilen 400'den fazla Japon savaş uçağının mürettebatından neredeyse kimse kurtarılamadı. Böylece, şimdiye kadarki en büyük uçak gemileri muharebesi de, Japon uçak gemisi kuvvetinin fiilen yok olmasıyla tarihe geçti. Japonların hâlâ gemileri vardı, fakat bu gemilerden havalanacak eğitimli uçuş mürettebatı neredeyse kalmamıştı.

AMİRAL CHESTER NIMITZ

Nimitz (1885-1966), Pearl Harbor baskınının birkaç gün sonrasından savaş sonuna kadar Birleşik Devletler Pasifik Filosu'na kumanda etti. Onun liderliğinin etkisi, Japonya'nın maruz kaldığı bir dizi ezici yenilgide ve Birleşik Devletler Donanması'nın 1941 yılı Aralık ayındaki müşkül durumdan 1944-1945 yıllarındaki üstün güce dönüşümünde diğer herhangi bir komutandan daha fazlaydı. Liderliği, belki de 1942 yılının zor zamanlarında daha iyi anlaşıldı; o süreçte istihbaratı çok yetkin bir şekilde kullanması, Midway'deki ilk büyük zafere öncülük etti.

Filo komutanı Amiral Chester Nimitz'in 1937 yılında çekilen bir foloğrafı.

Deniz Avcı Uçakları

Muadilleri kara üslü uçaklar gibi, uçak gemilerinden düzenlenecek harekâtlar için tasarlanan avcı uçakları da hızlı, manevra kabiliyetleri yüksek ve iyi silahlanmış olmak zorundaydılar. Fakat uzun menzil ve denizlerin zor şartlarında yapılacak operasyonlar için dayanıklılık da aynı derecede önemliydi.

Sadece Britanya, ABD ve Japonya uçak gemisine sahip oldukları için bu türden uçaklar yalnızca bu ülkelerde mevcuttu, bununla birlikte gerektiğinde söz konusu uçaklar kara üslerinden de faaliyet gösterdiler.

İngiliz Tasarımları

Britanya'nın savaşın başındaki deniz avcı uçakları oldukça zayıftı. 1939 yılında Britanya Donanması Hava Kolu hâlâ çift kanatlı Sea Gladiator modeli ve tek kanatlı olsa da Gladiator'dan daha yavaş olan, taret silahlı Blackburn Roc'u istihdam ediyordu. Bunlar, 1940 yılından itibaren Akdeniz'de İtalyan uçaklarına karşı etkili şekilde muharebe eden, fakat diğer ulusların tasarımlarıyla karşılaştırılamayacak olan Fairey Fulmar ile ikame edildi. Bir sonraki model Fairey Firefly da görece olarak büyük, iki kişilik bir uçak ve 508 km/sa (316 mph) hızıyla modern standarda daha yakın bir performansa sahipti ve yeterli miktarda bomba yükü taşıyabiliyordu.

Kraliyet Donanması'nın süüstünde istihdam ettiği yerli yapım saf-kan avcı uçaklarının en iyisi Spitfire'dan dönüştürülen, deniz kuvvetlerinde Seafire olarak bilinen uçaktı. Seafire'ın muhtelif modelleri kullanıldı ve atasının tasarımı gibi hızlı, manevra kabiliyeti yüksek ve iyi silahlanmıştı – fakat menzili yetersizdi. Savaşın son yıllarında İngiliz Ordusu'ndaki deniz avcı uçaklarının çoğu aşağıda detayları verilen ABD modelleriydi.

Japon Donanması

Japonya'nın en iyi bilinen deniz avcı uçakları Mitsubishi şirketinden geldi. A5M "Claude", 1930'lu yılların sonunda Çin'de ve bir ölçüde Pasi-

Bir hava grubuna öncülük eden Grumman Hellcat'ler, 1944 yılında uçak gemisi *Lexington*'dan havalanmaya hazırlanıyor.

Birleşik Devletler Donanması'nın Grumman F4F Wildcat'lerinden bir grup uçuş anında.

fik Savaşı'nın başlangıcında görev yaptı. 435 km/sa'lik (270 mph) azami hızıyla, sabit iniş takımlı bir tasarım için şaşırtıcı şekilde süratli ve yüksek manevra kabiliyetine sahipti.

Sonraki Mitsubishi avcı uçağı – A6M Tip 0 "Zeke" (ya da "Zero") gerçekten dikkat çekiciydi. 1940 yılından itibaren hizmete giren uçağın bu döneme göre eşsiz bir manevra kabiliyeti vardı, 2 x 20 mm'lik (0.79 inç) top ve 2 makineli tüfekle çok iyi silahlanmıştı ve 950 km'lik (600 mil) inanılması güç bir hareket yarıçapına sahipti. En azından 1942 yılının sonuna kadar bütün Müttefik rakiplerini yarış dışı bıraktı. Savaşın son dönemindeki daha güçlü varyantı A6M5 en çok üretilen Zero olmuştu. Bununla birlikte bu tarihte Müttefikler çok sayıda iyi eğitilmiş pilota, ağır silahlı uçağa ve Zero'nun hafif inşa zayıflığından ve pilot için zırh yetersizliğinden faydalanacak performansa sahipti.

Japon Donanması'nda diğer dikkat çekici avcı uçakları, Mitsubishi J2M Raiden "Jack" ve Kawanishi N1K Shiden " George"un muhtelif modelleriydi. Bunlar, genellikle kara üslü görevlerde, özellikle de savaşın son döneminde Anavatan Adaları'nın savunulmasında Amerikan B29 bombardıman baskınlarına karşı kullanıldılar.

Diğer iki kişilik avcı uçakları gibi Fairey Fulmar da, ağır silahlarına rağmen muharebede tek kişilik modern tasarımlarla başa çıkamadı.

Amerikan Modelleri

Birleşik Devletler Donanması da kısa zamanda aşamalı olarak kullanımdan kaldırılacak savaş öncesi bir tasarımla, Birleşik Devletler Donanması'nın ilk tek kanatlı avcı uçağı Brewster F2A Buffalo ile savaşa girdi. Bu uçak, Midway'de ve İngiliz RAF'iyla Malaya'da 1941-1942 yıllarında hizmet etti, fakat açıkçası Zero'nun dengi değildi.

O dönemde Grumman F4F Wildcat (İngiliz Ordusu'nda Martlet olarak da bilinir) ile ikame edilmeye başlanmıştı. Wildcat'in güncellenmiş modeli 1945 yılına kadar kullanıldı. O tarihte daha büyük ve daha güçlü Grumman tasarımı –F6F Hellcat– bunun yerini almıştı ki, kimileri onu savaşın en iyi deniz avcı uçağı olarak tanımlamıştır. Manevra kabiliyeti yüksek ve son derece sağlamdı; bu ona sadece muharebede değil, sıklıkla yapılan zorlu uçak gemisi inişlerinde de avantaj sağladı. 620 km/sa'lik (285 mph) azami hızıyla gerekli performanstan fazlasına sahipti.

Hellcat'i zorlayan Birleşik Devletler Donanması'nın savaş sonu bir diğer avcı uçağıydı – Chance Vought F4U Corsair (1942 Ekim'inden itibaren hizmete girdi). Önemli olan husus, Hellcat'ten daha hızlı olan –savaş sonu varyantları 700 km/sa (435 mph) üzerinde hız yapıyordu– F4U'nun, aynı zamanda etkili bir avcı bombardıman uçağı olarak da kullanılmasıydı.

MITSUBISHI A6M2 ZERO

1941-1942 yıllarında Zero avcı uçağı, herhangi bir Müttefik uçağından daha iyi performansa sahip olduğundan yenilmez görünüyordu. Bununla birlikte başlangıçta kokpit zırhının ve kendini mühürleyen yakıt tanklarının olmaması nedeniyle daha hafif bir uçaktı. 1945 yılına kadar kullanımda kalan sonraki modelleri de devreye sokuldu.

Mürettebat: 1
Hız: 533 km/sa (331 mph)
Menzil: 3.100 km (1.930 mil) atılabilir tankla
Motor: 940 beygir gücü Nakajima NK1C Sekae Radyal
Silahlar: 2 x 20 mm (0.79 inç) top + 2 x 7.7 mm (0.303 inç) makineli tüfek

Denizaltılar ve Bombardıman Uçakları

Teslimden önceki aylar boyunca Amerikan denizaltı taarruzları neticesinde Japon İmparatorluğu'nun anavatana bir faydası kalmamıştı, bu arada neredeyse Anavatan Adaları'ndaki bütün büyük şehirler 1944-1945 yıllarındaki Amerikan bombardıman seferinde dümdüz edilmişti.

İmparatorluğunu genişletmek ve Anavatan Adaları'nda olmayan doğal kaynaklara ulaşmak yönündeki Japon planları, savaştan önceki yıllarda olgunlaşmıştı. Fakat dikkat çekici biçimde Japonya'nın, imparatorlukla olan bağlarını korumaya ya da imparatorluğun ürünlerini güvenli bir şekilde nakletmeye çok az kafa yorulmuştu. Muhtemelen Japon yenilgisinin sebebi değilse de, bu göze batan husus, neden ABD'nin savaşı bu kadar kolay kazandığının en önemli açıklamasıydı.

Pearl Harbor'dan sonra Birleşik Devletler Pasifik Filosu'nun derhal taarruz düzenleyebilecek tek birimi, denizaltı kuvvetiydi, fakat 1939-1940 yılında Almanların durumu gibi, torpilleri çok zayıftı; sıklıkla ya patlamıyor ya da hedefine ulaşmıyordu. Bu problemler 1943 yılının ortasına kadar tam olarak çözülemedi. O andan savaş sonuna kadar Amerikan denizaltıları, Japon deniz taşımacılığına en büyük darbeyi vurdu. Japonya, ekonomik faaliyetini sürdürmek için ithalata bağımlı yaşasa ve askerleri, ikmal malzemelerini ve silahları ileri karakollara gönderme ihtiyacında olsa da, Japon Donanması, denizaltı savunma faaliyetlerini ihmal etmişti. Örneğin 1942 yılı gibi geç bir tarihte bile sadece birkaç geminin sualtı sensörü varken, konvoy sistemi için herhangi bir planları yoktu.

Birleşik Devletler şifre kırma ve istihbarat servisi, sıklıkla denizaltıları doğru yerlere yönlendirdi; denizaltılar, doğru yere ulaşınca hedeflerini bulmak ve hava taarruzu uyarısı yapmak için radarlarından yararlandılar.

General Curtis Lemay, 1945 yılı Ocak ayından itibaren Mariana Adaları'ndaki Birleşik Devletler bombardıman kuvvetlerine komuta etti.

Felç Eden Kayıplar

Savaşın sonuna kadar aralarında çok sayıda savaş gemisinin de bulunduğu yaklaşık 5 milyon ton gemi denizaltılar ve 2 milyon tonun üzerindeki gemi de uçaklar ve denizaltılar

İmparator Hirohito (ortadaki) Tokyo'da hasar mahallini teftiş ediyor, Mart 1945. Şehrin yaklaşık dörtte biri harabeye dönmüştü.

Birleşik Devletler denizaltıları, düşman kuvvetlerine taarruz ettikleri gibi sıklıkla düşürülmüş havacıları da kurtardı. 1944 yılında USS *Tang*'daki bu havacılar gibi.

Batan Japon ticaret gemisinin USS *Wahoo*'nun periskopundan görünüşü, 1943.

Amiral Charles Lockwood (soldaki): Birleşik Devletler Pasifik Filosu denizaltılarının en yetenekli komutanı, 1945 yılında USS *Balao*'da.

tarafından döşenen mayınlarla batırılmıştı. 1945 yazında Amerikan denizaltıları, Japonya'yla Asya anakarasındaki büyük ordular arasındaki bağı kesmek amacıyla da karayla çevrili Japon Denizi'nde faaliyet gösteriyordu. Japonya asıl şimdi tümüyle ablukaya alınmıştı.

Havadan Gelen Felaket

Denizaltı taarruzlarından farklı olarak Japonya'nın bombalanması, sadece uzun menzilli Boeing B-29 Superfortress uçağı hizmete girdiğinde başlayabildi. Bombardıman seferi, Hindistan'da üslenen 50 adet B-29'un Çin'deki havaalanları bağlantısıyla en güneydeki Japon Adaları Kyuşu üzerindeki hedeflere taarruz etmesiyle başladı. 1945 yılının başlarında Japon Ordusu'nun ilerleyişi Çin'deki üsleri istila etmeden önce, bu üsler vasıtasıyla 50 kadar daha taarruz uçuşu gerçekleştirildi, fakat sadece çok azı Japonya'daki hedeflerini vurdu.

1944 Kasım ayı itibariyle neredeyse bütün Japonya'nın vurulabileceği Mariana Adaları'ndaki üsler devreye sokulmuştu. Başlangıçtaki Birleşik Devletler taktiği, yüksek irtifalı gündüz baskınları düzenlemekti, amaç uçak fabrikaların ve benzeri hedeflerin tam bir kesinlikle bombalanmasıydı. Bu baskınlar, kararlı Japon savunmasıyla karşılaştı ve düş kırıklığıyla sonuçlandı.

1945 yılının ilk aylarında denemeler yeni bir teknikle başlatıldı – şehirlerin yangın bombasıyla alçak irtifadan gece bombalanması. Bunun potansiyel birkaç avantajı vardı: Eğer sivillere doğrudan taarruz kabul edilebilirse, ağırlıklı kâğıt ve ahşaptan yapılmış binalarıyla Japon şehirleri oldukça hassastı; Japonya'nın gece muharebe kapasitesi oldukça düşüktü, bundan dolayı kayıplar düşük olacaktı; bombardıman uçakları daha ağır yük taşıyabilirlerdi ve yine düşük irtifa sayesinde daha az mekanik probleme maruz kalacaklardı.

Bir dizi deneme harekâtından sonra yeni taktik, yaklaşık 280 adet B-29'un Tokyo'ya taarruz etmesiyle 1945 yılının 9-10 Mart gecesinde daha ciddi olarak uygulamaya konuldu. Yangın maddelerinin neden olduğu ateş fırtınası, arkasında muhtemelen 120.000 sivil ölü bırakttı, (henüz zamanı gelmemiş atom bombası saldırıları da dahil olmak üzere) bu, savaşın en korkunç hava saldırısıydı. İlerleyen haftalarda, Nisan sonundan başlayarak, yakın tarihte ele geçirilmiş İvo Cima'daki havaalanlarından kalkan refakat avcı uçaklarının desteklediği taarruzlarda arka arkaya pek çok şehir aynı kaderi paylaştı.

Temmuz sonu itibariyle bombardıman uçakları hedefteki büyük şehirleri bitiriyorlardı, Japon ekonomisi yıkıntı halindeydi, en azından 800.000 kişi ölmüştü ve 10 milyon kişi evsizdi. Belki de her şeyden önemlisi, imparatorun ve bazı sivil liderlerin savaşın sona erdirilmesi gerektiğine ikna olmaya başlamalarıydı.

Denizaltı Sınıfları

II. Dünya Savaşı denizaltılarının kapasiteleri sınırlıydı, fakat onların savaş kazandırma potansiyeli bulunan silahlar olduğundan kimsenin kuşkusu yoktu. Almanya'nın 1.000 U-boat'u Atlantik Muharebesi'nde başarısız olmuştu, fakat Birleşik Devletler denizaltıları, Japonya'yı ölümcül biçimde zayıf düşürmüştü.

Almanya'nın *U-boat* kuvveti savaşın genelinde iki ana tasarıma bağlı kalmıştı: Daha küçük Tip VII (su üstünde 750 ton) ve daha büyüğü (1.000 ton) Tip IX. Açıkçası I. Dünya Savaşı *U-boat*'larından türetilen bu tasarımların ikisi de dip dalışı için çok iyi projelendirilmiş ve sağlam inşa edilmişlerdi.

1945 yılı Mayıs'ında San Francisco Körfezi'nde görülen Gato sınıfı USS *Barb*, bakım sonrası savaşa geri dönüyor.

U-Boat'lardaki Gelişmeler

On adet Tip XIV ikmal *U-boat*'u da inşa edildi. Bunlar, harekât menzilinin uzamasında önemli rol oynadılar, özellikle Tip VII'ler fakat Tip XIV'lerin hepsi, şifre kırma istihbaratını kullanan Müttefik kuvvetleri tarafından öncelikle avlandılar. Savaş ortası yıllarda *U-boat*'lar, Müttefik denizaltı savunma kuvvetleri tarafından rekabet dışına itildi, bu durumla başa çıkmak için yeni teknolojiler üzerindeki çalışma hızlandırıldı. İlk devreye sokulan bir soluma tüpü ya da *Schnorchel*'di (savaş öncesi bir Hollanda icadı), denizaltı suya daldığında ve fark edilmesi güç olduğunda çalıştırılabilmesi üzerine tasarlanmıştı. Bu sistem bir noktaya kadar iyi çalıştı, fakat kullanım sırasında çeşitli dezavantajları vardı. Daha umut verici olanı, denizaltı gövdelerine aerodinamik biçim verecek ve batarya kapasitesini bir adım yukarıya taşıyacak çalışmaydı. Bu teknolojiyi kullanan birkaç *U-boat*, Tip XXI ve Tip XXIII savaş sona ermeden çok kısa bir zaman önce hizmete girdi – oldukça yüksek sualtı hızları onlara karşı konulmasını çok güçleştirdi. Bunlardan daha fazlası inşa edilebilirdi, eğer Almanya ölü doğmuş Walther sisteminin geliştirilmesi

Tritone sınıfı İtalyan botu *Marea*, 1944 yılında Bermuda açıklarında. *Marea* sonradan suallı savunma eğitimi için Müttefikler tarafından kullanıldı.

için daha fazla emeği çöpe atmasaydı; Walther sistemi, oksijen temin etmek için hidrojen peroksit kullanıyor, böylece ana motorlar, tekne suya daldığında çalışabiliyordu.

Avrupa Modelleri

Britanya savaş sırasında üç farklı türden denizaltına sahipti: U, S ve T (büyüklük sırasına göre). 550 tonluk U sınıfı botlar, eğitim amaçlı tasarlandı, fakat gerektiğinde Akdeniz'in sınırlı sularındaki muharebelerde etkili biçimde kullanıldı. Bütün İngiliz tekneleri, hızlı dalış ve baş torpil tüplerinden oluşan ağır silahlar taşıma kapasitesine sahipti – diğer ülkelerin botları 6 ya da 4 adet taşırken, T sınıfında 8 adet bulunuyordu.

Pasifik görevi için tasarlananlar (İngiliz T sınıfı da dahil olmak üzere), Avrupa suları için tasarlananlardan daha büyük olma eğilimindeydi. 1939 yılında görev yapan en büyük denizaltı, Fransa'nın *Surcouf*'uydu – 3.250 ton, 203 mm (7.99 inç) ikiz taretle silahlandırılmıştı ve bir deniz uçağı taşıyordu.

Japon Denizaltıları

Japonya'nın savaş zamanı I-400 sınıfı denizaltıları ondan (üç adet inşa edildi) daha da büyüktü –5.200 ton– ve üç adet uçak taşıyabiliyorlardı, Panama Kanalı'ndaki geçiş havuzlarına taarruz etmek niyetindeydiler. Diğer ülkeler de II. Dünya Savaşı'ndan önce devasa denizaltılarla denemelerde bulundular, fakat sadece bu denizaltılar hizmete girdi.

Japonların standart denizaltıları sıradandı: Göreli olarak daha yavaş dalışlıydı ve çok derine dalamıyordu. Avantajları açık ara savaşın en iyi denizaltı torpili olan ünlü "Uzun Mızrak" (533 mm/21 inç) taşıyor olmalarıydı. Japon taktikleri, düşman savaş gemilerine taarruz etmeye önem veriyordu ve ikmal gemilerine taarruz etmeyi önemsemiyordu. Japon denizaltıları diğer başarılarının yanı sıra *Wasp* ve *York Town* uçak gemilerini batırmış olsalar da, katkıları sınırlı oldu. En büyük boyutlu sınıf, 2.200 tonluk I-15 modeliydi.

HMS *TUDOR*

İngiliz T sınıfı denizaltı *Tudor*, 1944 yılında göreve çıktı ve savaşın sonuna kadar Japonya'ya karşı görev yaptı. Toplamda 53 adet T sınıfı geminin üretimi tamamlandı, bunların bazıları Hollanda Donanması'nda görev yaptı.

Deplasman: Suüstü ağırlığı 1.290 ton; sualtı ağırlığı 1.560 ton
Uzunluk: 84.3 m (276.5 ft)
Suüstü hızı: 15.5 deniz mili
Sualtı hızı: 9 deniz mili
Silahlar: 11 x 21 inç (533 mm) torpil tüpü + 1 x 4 inç (102 mm) top

Birleşik Devletler Donanması'nın Modelleri

Amerikan filosundaki denizaltıların tamamı yüksek kalitedeydi. En çok hizmet verenler, benzer nitelikteki Gato, Balao ve Tench sınıfından olanlardı. Bunların hepsi kabaca 1.500 tondu ve radar ve sonar donanımı açısından iyi tasarlanmışlardı, ayrıca klima gibi küçük ayrıntılar, Pasifik gibi uzun devriyelerde personelin daha rahat etmesini sağlıyordu. Ne yazık ki, Pearl Harbor'dan bir yıl sonrasına kadar torpilleri çok zayıftı. Bu eksiklik giderildiğinde, Birleşik Devletler denizaltıları Japon ticari filosuna büyük zararlar verdi ve onları avlamak için gönderilen pek çok deniz aracını da batırdı.

Bir *U-boat* 1945 yılında teslim olduktan sonra. O tarihte *U-boat*'lar tarafından taşınan ağır uçaksavarlara dikkat edin.

Burma, 1943–1944

1942 yılında İngilizler Burma'da tarihlerinin en uzun geri çekilmesini yaptılar. Fakat 1944 yılı ortası itibariyle İngiliz-Hint On Dördüncü Ordusu, Imphal ve Kohima Muharebelerinde Japonya'ya o ana kadar karadaki en ağır yenilgisini tattırmıştı.

Japonya'nın 1942 yılında Burma'ya taarruz etmekteki amacı, Çin'e giden hayati önemdeki Burma yolu ikmal güzergâhını kesmek ve zamanı geldiğinde Hindistan'a doğru ilerlemekti. Britanya'nın niyeti, Hindistan'ı savunmak, nihayetinde Burma'yı ve ardından Malaya'yı kurtarmaktı; öte yandan Amerikalı liderler, Burma'nın kurtuluşu için elde edilecek bir zaferden çok Çin'e ikmal güzergâhının yeniden açılması ve oradan Japonya'ya karşı güçlü taarruzlar düzenlenmesiyle daha yakından ilgiliydi. Nihayetinde,1944 yılında Hindistan'daki Japon ilerleyişinin geri püskürtülmüş olmasına rağmen, Müttefiklerin öncelikler listesinde Burma'nın alt sıralardaki pozisyonu, İngiliz ve Amerika planlarının tam olarak sonuca ulaşmamasına neden oldu.

Orde Wingate, Chindit'lere 1943 yılında komuta etti, fakat 1944 yılındaki ikinci Chindil harekâtı sırasında öldü.

Burma'nın muson sezonu, Mayıs sonlarından Kasım başına kadar askeri harekât yapılmasına olanak vermiyordu. Yılın ilk aylarında kıyıya yakın Arakan bölgesinde kısıtlı bir taarruz teşebbüsünden sonra, 1942 yılının sonraki aylarında Müttefik kuvvetleri yeterli düzeyde yeniden oluşturuldu. Birkaç aylık çarpışmalardan sonra, Japonlar İngilizlerin kısa bir süreliğine kazandıkları toprakları geri aldılar – bu sonuç, Japonların orman muharebesinde taktik ve psikolojik üstünlüğü hâlâ ellerinde tuttuğunun teyidi oldu.

25 pdr'lık (88 mm) bir İngiliz topu Burma ormanında nişan vaziyetinde.

Chindit'ler*

Bu dönemde mümkün olan diğer tek taarruz hareketi karizmatik (ve yarı deli) lider Tuğgeneral Orde Wingate idaresindeki Chindit'ler adlı bir kuvvet tarafından gerçekleştirilen, bütünüyle sıra dışı "Düşmanın Gerisine Sarkma" hareketiydi. Havadan ikmal edilen bu kuvvetler, Japon hatlarının gerisinde çok başarılı operasyonlar gerçekleştirdiler, iletişim hatlarını kestiler ve Hindistan'a dönüş emrinden önceki birkaç hafta boyunca üslere saldırdılar. Wingate, Churchill tarafından göklere çıkarıldı; o ve askerlerinden, Japonların ormanda yenilmez olmadıklarını gösterdikleri için basın tarafından övgüyle söz edildi. Gerçekse farklıydı: Kuvvetin üçte biri kayıptı, geriye kalanların çok azı gelecekteki operasyonlara katılabilecek durumdaydı ve taarruzları hiçbir işe yaramamıştı.

İlerlemenin doğru yolunu, 1943 yılı sonlarında ve 1944 yılı başlarındaki bir dizi diğer Arakan muharebesi gösterdi. Oradaki İngiliz ilerleyişi, genel Müttefik taarruzunun bir parçası olarak düşünülmüştü, öte yandan Japonlar, kendi taarruzlarını kuzeydoğudaki denizden uzak Imphal bölgesinden Hindistan'a

* Chindit, Burma mitolojisindeki yırtıcı hayvan Chinthé ya da Chinthay adının değiştirilmiş biçimidir. (ç.n.)

Imphal seferi sırasında Japonlar ve Hindistan Ulusal Ordusu'nun askerleri.

girecek şekilde planlamışlardı. Harekât gerçekleştiğinde İngiliz kuvvetlerinin bir bölümü, bir süre kuşatma altında kaldı, böyle bir durum geçmişte sıklıkla yenilgiye neden olmuştu. Şimdi daha iyi eğitilmiş askerler kendi mevzilerinde direnmiş (hava ikmalinin yardımıyla) ve Japonlarla daha iyi dövüşmüştüler. Bu başarıdaki en büyük pay, 1943 yılı Ekim ayından beri Burma'daki İngiliz kuvvetlerinin –On Dördüncü Ordu– komutanlığını yapan General Bill Slim'e aitti.

Imphal ve Kohima

Çok sert muharebelerden sonra benzer bir şablon, iç kesimdeki esas cephede de ortaya çıktı. Japonlar, U-Go kod adıyla General Mutaguçi Renya'nın komutasındaki On Beşinci Ordu'nun taarruzlarıyla Hindistan'a ilerlemeyi planladılar. Slim ve diğer İngiliz komutanlar, bir Japon taarruzu bekliyorlardı, fakat Japonların hızlı ilerlemesi onlar için bir sürpriz oldu. Neticede Kohima'da küçük bir kuvvet ve Imphal'de daha büyüğü, 4-5 Nisan'da kuşatma altında kaldı. Bir kez daha plan, destek kıtaları kuzeyden düşmanı sürüp gelinceye kadar hava kuvvetlerinin yardımıyla geri adım atmamaktı.

Kohima kuşatması, şehrin içinde ve çevresinde gerçekleşen yakın mesafe muharebesinden sonra kırıldı. Imhpal garnizonuyla birleşmek amacıyla yapılan ilerleme harekâtı Haziran ortasını buldu ve Japonların nihayetinde geri çekilmelerine kadar bir ay daha geçti. Slim'in askerleri muharebe boyunca havadan hayati olan takviye gücü ve binlerce ton ikmal malzemesi alırken, Japonlar lojistik yetersizliklerle uğraşmışlardı; pek çoğu şimdi açlık çekiyordu. Yaklaşık 60.000 kişilik zayiatlarının sadece yarısı ölümlerden kaynaklanıyordu, buna karşılık İngiliz ve Hintlilerin yaralı ve ölü sayısı yaklaşık 17.000'di.

On Dokuzuncu Hint Tümeninde görev yapan İngiliz askerler, 3 inçlik (76.2 mm) havanlarıyla Imphal yakınında çarpışma anında.

HİNDİSTAN ULUSAL ORDUSU

Esas olarak 1942 yılında Malaya'da ele geçirilen Hindistan Ordusu tutsaklarından devşirilen bu kuvvet, Japonlarla birlikte İngilizlere karşı savaşarak Hindistan'ın bağımsızlık davasını desteklemek için oluşturulmuştu. Yapısı ve liderlerinde muhtelif değişiklikler olmuştu, fakat 1943 yılının ortasından itibaren Subhas Chandra Bose tarafından yönetilmiş ve maksimum kuvveti aşağı yukarı 20.000 olmuştu. Japonlar, bu kuvvete asla tam olarak güvenmedi ve küçük müfrezeler halinde kullanıldılar. Hindistan Ulusal Ordusu askerleri, 1944 yılının başlarından savaşın sonuna kadar Burma'daki muhtelif muharebelerde (genellikle çok etkili olamadan) yer aldılar.

Leyte Körfezi Muharebesi

Leyte Körfezi Muharebesi'nin üç ayrı çarpışması, tarihin en büyük deniz muharebesini oluşturur. Büyük üstünlüklerine rağmen Birleşik Devletler kuvvetleri, Leyte işgal filosunun korkunç kayıplar vermesinden güçlükle kurtulabildi.

Birleşik Devletler ilerleyişi 1944 yılı ortasında hız kazandığında komutanlar, Japonya'ya nasıl taarruz edeceklerini tartıştılar. General MacArthur, Filipinler'in geri alınması gerektiği kanısındaydı, fakat Birleşik Devletler Donanması liderleri, Formaza'yı (şimdi Tayvan) bir sonraki hedef olarak uygun gördüler. Nihayetinde 20 Ekim tarihi için Leyte'ye çıkarma planlandı, öte yandan Filipinler'in ana adası Luzon'a yıl sonunda taarruz edilecekti.

TEMEL VERİLER

YER: Filipin Adaları arasında ve civarında üç ayrı çarpışma

TARİH: 24–5 Ekim 1944

SONUÇ: Amerikalılar büyük bir zafer kazanmak isterlerken felaketten kıl payı kurtuldular.

Japon Planı

Japonlar hâlâ büyük topları olan çok sayıda gemiye sahipti, bunların arasında o tarihe kadar inşa edilmiş en büyük muharebe gemileri olan *Yamato* ve *Musashi* de bulunuyordu. Japon amiraller de, bu gemilerin savaşın yönünü tersine çevirebileceği topyekûn bir savaş istediler. Japon Donanması'nın hava kolu artık gücünü yitirmişti: Uçak gemileri vardı, fakat çok az eğitimli mürettebatı veya uçağı mevcuttu. Amiral Toyoda'nın Sho-Go planı (Zafer Harekâtı), uçak gemilerinin Amerikan gücünü kuzeye çekmesine dayanıyordu; bu sırada ağır savaş gemilerinin çoğu, Filipin Adaları arasındaki boğazlardan çıkacak, Birleşik Devletler'in savunmasız çıkarma filosuna batıdan taarruz edecekti.

Leyte'ye Birleşik Devletler çıkarması 20 Ekim'de başladı. Ana Japon kuvveti (A Kuvveti), ayın 22'sinde Borneo'dan denize açıldı. Birleşik Devletler denizaltıları iki kruvazörü batırdı ve ertesi gün A Kuvveti'nin hareketini rapor ettiler. Ekim'in 24'ünde Amerikan uçak ge-

LEYTE KÖRFEZİ MUHAREBESİ
Filipin Adaları'nda Japonların harekât tarzı ve Leyte Körfezi'ndeki üç çarpışma.

Amiral Thomas Kinkaid (soldaki) ve General Waller Krueger, Leyte'deki Altıncı Ordu'nun komutanı.

Alevler içindeki uçak gemisi USS *Princeton*'ın batışı, 24 Ekim.

misi *Princeton*, kara üslü uçaklar tarafından batırıldı. A Kuvveti, Sibuyan Denizi'nde Birleşik Devletler uçak gemisi hava grubunun saldırısına uğradı; *Musashi*, bombalar ve torpillerle batırıldı. Amiral Kurita Takeo, bu taarruzlar nedeniyle kısa bir süreliğine çekilme emri verdi.

Halsey'nin Yanlışı

Birleşik Devletler'in iki ana deniz kuvveti, Amiral William Halsey'nin ana uçak gemisi kuvveti Görev Kuvveti 38'i de kapsayan Üçüncü Filo'su ve Amiral Thomas Kinkaid'in nakliye ve destek gemilerinden müteşekkil Yedinci Filo'suydu. Halsey, bu aşamada (yanlış olarak) A Kuvveti'nin temelli geri çekildiğini ve (doğru olarak) Kinkaid'in kıyı bombardıman gemilerinin Japonların güney kuvvetiyle baş edebileceğini varsayıyordu. Bu nedenle, kuvvetlerini Japon uçak gemilerine karşı kuzeye yönlendirme konusunda kendini serbest hissetti.

Böylece ayın 25'inin ilk saatlerinde Yedinci Filo'nun eski savaş gemileri, Surigao Boğazı'ndaki top ve torpille yapılan gece muharebesinde zafer kazandı; iki Japon muharebe gemisi batan gemiler arasındaydı. Şimdi ilk anlardaki beyhude darbelerden sonra, kuzeydeki Japon uçak gemilerinin Görev Kuvveti 38'in on adet tam kapasiteli uçak gemisini karşılayacak birkaç düzinelik uçağı kalmıştı. Üç Japon uçak gemisi ve diğer gemilerden bir kısmı da, ayın 25'indeki Engano Burnu Muharebesi'nde batırılmıştı.

Daha fazla gemi batırılacaktı, fakat aniden A Kuvveti'yle karşılaşan Leyte yakınındaki filodan alınan acil durum mesajı, Birleşik Devletler taarruzlarının kısmen iptal edilmesi zorunluluğunu doğurdu. Bu durumda, baskın sağlayan Japon ateş gücünün, kendisiyle savunmasız olduğu bilinen çıkartma teknelerinin arasında bulunan refakat uçak gemileri ve destroyerleri ortadan kaldırması gerekirdi.

Tam tersine, dirençli Amerikan savunması ve artan yakıt darlığı, Samar Muharebesi olarak bilinen sonuçsuz muharebeden sonra Kurita'yı ezik bir şekilde geri dönmeye zorladı. Muhtelif Japon kuvvetleri, çekilmeleri sırasında daha fazla zayiat verdiler. Hepsi hesaba katıldığında bir Amerikan felaketi olabilecek olay, Japon filosu adına başka bir faciaya dönüştü.

Engano Burnu Muharebesi sırasında *Akuziki* destroyerinin batışı.

KAMİKAZE SALDIRILARI

1944 yılı itibariyle muhtelif Japon garnizonları, son çare olarak umutsuz intihar saldırıları yapmışlardı, fakat 1944 yılı Ekim'inden itibaren kamikaze intihar saldırıları ilk sırada yer alan planlı bir taktiğe dönüştü. İlk organize kamikaze saldırısı Leyte yakınında 21 Ekim'de gerçekleşti; kruvazör HMAS [Her/His Majesty's Australian Ship'in (Majeste'nin Avustralya Gemisi) baş harfleri, Avustralya Donanması'na ait gemilerin adından önce kullanılmaktadır] *Australia* ciddi şekilde yara aldı. İlk kamikazeler standart avcı uçaklan kullandılar, fakat daha sonraları içlerine ağır bombalar yerleştirilen uçaklarla birlikte pilotlu uçan bombaları, patlamaya hazır motorlu botlan, insanlı torpilleri ve cep denizaltıları da kapsayan çok amaçlı muhtelif araçlar kullanıldı. Filipin seferi sırasında yaklaşık 500 ve 1945 yılındaki Okinawa çarpışmaları sırasında muhtemelen 2.000 kamikaze saldırısı gerçekleştirildi.

Kamikaze pilotlarına törensel kafa bantları dağıtılıyor.

Deniz Bombardıman ve Torpil Uçakları

Deniz kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen etkili bir hava saldırısı için genellikle pike-bombardıman uçakları ve torpil taşıyan uçaklar birlikte görev yaptılar. Bu iki roldeki uçaklar, avcı uçakları ve uçaksavar ateşi karşısında çaresizce savunmasız kalabiliyorlardı; zayiat sıklıkla ağırdı.

Deniz uçaklarının diğer kategorilerinde de olduğu gibi, bu tür tasarımlan olan ülkeler sadece ABD, Britanya ve Japonya'ydı. 1939 yılında görev yapan İngiliz uçağı demode olmuştu ve sonraki tasarımlar biraz daha iyiydi. Öte yandan Japonların başlangıçta etkili olan uçak modelleri –özellikle daha üstün deniz avcı uçağıyla desteklendiğinde– daha sağlam ve daha sofistike Amerikan kuvvetleriyle karşı karşıya geldiğinde yerine yeterince güçlü bir model konulamadı.

Kraliyet Donanması

Britanya'nın 1939 yılındaki torpil bombardıman uçağı, antika görünümündeki çift kanatlı Fairey Swordfish'ti, yavaştı ve tam yükle 880 km'lik (550 mil) bir menzile sahipti. Dikkat çekici husus radar monte edilmiş, su bombası ve roket taşıyan Swordfish'in, 1945 yılında denizaltı savunma görevi için hâlâ kullanılıyor olmasıydı. Bu tarih itibariyle Swordfish'in ikamesi çift kanatlı Fairey Albacore, halihazırda emekliye ayrılmıştı. Savaşın ilk dönemlerindeki pike-bombardıman uçağı, tek kanatlı Blackburn Skua da zayıftı: Yavaştı ve sadece 226 kg (500 lb) bomba yüküyle uçuyordu. 1943 yılından itibaren daha ileri bir Fairey tasarımı –Barracuda (nihayet bu kez tek kanatlıydı)– hizmete girdi. Her ne kadar torpil uçağı olarak tasarlanmış olsa da, sıklıkla bombardıman uçağı olarak da kullanıldı.

Amerikan Tasarımları

Birleşik Devletler Donanması'nın savaşın başlangıç yıllarındaki uçaklarının ikisi, Douglas şirketinin ürünüydü. SBD Dauntless, bir pike-bombardıman uçağıydı. Müretteba-tı onun başharflerinin "Slow But Deadly" [Yavaş Ama Ölümcül] anlamına geldiğini iddia etti. Midway gibi muharebelerde gerçekten çok başarılıydı. Bazı birimler tarafından 1945 yılına kadar kullanıldı. Savaşın başlangıcındaki yol arkadaşı TBD Devastator'a iyi gözle bakılmadı. Yavaş ve güçsüzdü; açıkçası oldukça savunmasızdı.

Dauntless, 1943 yılının sonunda cephe hattı uçak gemisi görevini Curtiss SB2C Helldiver'a bıraktı.

Nakajima B5N "Kate" torpil-bombardıman uçakları savaştan önce bir Japon deniz üssü üzerinde uçuyorlar.

CURTISS SB2C HELLDIVER

İlk uçuşunu 1940 yılında gerçekleştiren Curtiss Helldiver'ın muharebe sahnesine ilk çıkışı, 1943 yılı Kasım'ında Rabaul'a düzenlenen bir taarruzla oldu. Toplamda 7.140 adet üretildi. 1945 yılında birkaç Müttefik ülkeye hizmet etti.

Hız: 473 km/sa (294 mph)
Menzil: 1.900 km (1.200 mil)
Müretteba: 2
Motor: 1.900 beygir gücü Wright R-2600 Cylone radyal
Silahlar: 900 kg (2000 lb) bomba, yarısı içerdeki bomba bölmesinde; 2 x 0.79 inç (20 mm) top + 2 x 0.3 inç (7.62 mm) makineli tüfek

Bir Douglas Daunlless, 1944 yılında Yeni Gine üzerinde. Bu modelden yaklaşık 6.000 adel üretildi.

Bu uçağın performans rakamları oldukça iyiydi, fakat güvenilirlik sorunu vardı; mürettebatı tarafından çok sevilmedi. Onun yerine geçen Devastator çok daha başarılıydı.

Grumman tarafından TBF olarak tasarlanan ve orijinal olarak üretilen –daha sonra Eastern Aircraft Şirketi tarafından TBM olarak üretildi– Avenger, dirençli ve kapasiteli bir uçaktı. 1940 yılında tasarlanan ve 1941 yılının ortasında çarpışmaya sürülen uçak, savaşın geri kalanında başarıyla görev yaptı. Torpil uçağı olarak tasarlanmasına rağmen daha sıklıkla bomba ya da havadan karaya roket atışı yaptı.

Japonya'nın Yanıtı

Japonların Pearl Harbor taarruzu, Müttefiklerce "Val" ve "Kate" olarak bilinen uçaklar tarafından gerçekleştirilmişti. Aichi D3A "Val" pike-bombardıman uçağı, görece az miktarda, 360 kg (800 lb) bomba yükü taşıyabilirdi; ancak 397 km/sa'lik (247 mph) hızı şaşırtıcıydı, sabit iniş takımlıydı ve pike-bombardımanı yaptığında tam isabet oranıyla saygınlık kazanmıştı.

Onun yerine Yokosuka D4Y "Judy" geldi; birkaç alt modeli üretildi, fakat onların hiçbiri tatminkâr değildi. Bir sonraki Aichi tasarımı B7A "Grace", potansiyel olarak daha iyiydi, fakat hizmete ancak 1944 yılında girdi.

1941 yılında "Val" ile birlikte Nakajima B5N "Kate" kullanımdaydı. O da savaşın ilk aylarında çok iyi performans gösterdi, fakat onun da geçmişi 1930'lu yılların sonlarına dayanıyordu ve yerini bırakma zamanı gelmişti. Yeni model Nakajima B6N "Jill", 1944 Haziran'ına ancak yetişebildi. Harika menzili ve cephane malzemesi taşıma kapasitesiyle çok etkili bir hava aracı olacaktı, fakat maalesef Japon Donanması artık yeterli sayıda eğitimli pilota ve Jill'i havalandırabilecek uçak gemisine sahip değildi.

FAIREY SWORDFISH MARK 1

İlk uçuşunu 1934 yılında gerçekleştirmiş olsa da "Stringbag" 1945 yılında hâlâ büyük ölçüde kullanımdaydı. Otranto Muharebesi ve Bismarck'ın batırılışını da kapsayan pek çok başarılı muharebede hayati rol oynadı. Toplamda 2.392 adet üretildi.

Hız: 222 km/sa (138 mph)
Menzil: 880 km (550 mil)
Mürettebat: 3
Motor: 690 beygir gücü Bristol Pegasus III radyal
Silahlar: 1 x 18 inç (457 mm) torpil ya da 680 kg (1.500 lb) bomba; 2 x 0.303 inç (7.7 mm) makineli tüfek.

Filipinler'in Fethi

General MacArthur, 1942 yılında Filipinler'den ayrıldığında, bir vaatte bulunmuştu: "Geri döneceğim." Bu vaadini yerine getirmek amacıyla 1944 yılı Ekim'inde Leyte'de karaya çıktı, fakat yaklaşık bir yıl sonra savaş sona erdiğinde, Japon kuvvetleri Luzon'da hâlâ direniyorlardı.

Uçak gemisi taarruzları adanın savunmasının görece zayıf olduğu varsayımını gündeme getirdiğinde, Filipin takımadalarının güneybatısındaki Leyte'ye planlanan çıkarmalar aceleyle erken bir tarihe alındı. Bunun yanlış bir beklenti olduğu ortaya çıktı, fakat sonunda Pasifik çarpışmalarının oturmuş düzeni burada da tekrar edildi. Amerikan kuvvetleri çetin ve kararlı savunma güçlerini yavaş yavaş yıprattılar.

Leyte İçin Savaşmak

General Walter Krueger'in Altıncı Ordu'su, harekâtın birinci günü olan 20 Ekim 1944 tarihinde Leyte'nin doğu kıyısında yaklaşık 130.000 askerini karaya çıkardı. General MacArthur da oradaydı, çıkarma gemisinden kıyıya kadar suyun içinde dramatik bir yürüyüş gerçekleştirmişti (ve sonrasında doğal olarak bu sahneyi, toplanan basın kameramanları yararına başından tekrar almıştı). Başlangıçta Leyte'deki Japon kuvvetinin sayısı 20.000 kişiydi, fakat Filipinler'deki kuvvetlerin başkomutanlığına yakın zaman önce atanan General Yamaşita, adaya yaklaşık 50.000 askerlik takviye kuvvet göndermişti; her ne kadar birlikler geçişleri sırasında önemli sayıda zayiat vermiş ve teçhizatlarının çoğunu yitirmiş olsalar da.

General MacArthur (güneş gözlüklü), Filipinler'e dönüşünde Leyte'de suda yürüyerek karaya çıkıyor.

Öte yandan Japon Donanması Leyte Körfezi Muharebesi'ne müdahale teşebbüslerinde kesin yenilgiye uğramış olsa da, karadaki çarpışmalar son derece acımasız olmuştu. Aslında Japonlar, Amerikan çıkarmalarına ve hava ateş gücüne yanıt verememişti ve organize direniş Aralık ayının son günlerinde tükenmişti. Zayiat orantısızlığı şimdiye kadar görülmemiş boyuttaydı. 60.000'i aşkın Japon'a karşılık 3.600 Amerikalı ölmüştü.

Bu tarihten sonra, çarpışmalara katılan General Robert Eichelberger komutasındaki Birleşik Devletler Sekizinci Ordu'su, zayıf savunması olan Mindoro Adası'na ayın 15'inde asker çıkarmaya başladı. Her zamanki gibi, gelecekteki harekâtları desteklemek için hızlı bir şekilde hava pistleri inşa ettiler.

Luzon'un Kurtuluşu

General Yamaşita'nın yıl sonu itibariyle Luzon'da 250.000 askeri kalmıştı, fakat kaçınılmaz bir şekilde adanın önemli bölgelerine büyük ölçüde yayılmışlardı. Teçhizat ya da silahları zayıftı. Bu nedenle Yamaşi-

Japonya'nın asla ulaşamadığı malzeme gücü. Toplu düzendeki Birleşik Devletler LST'leri ikmal malzemelerini karaya çıkarıyor.

Bir Birleşik Devletler M10 Tank Destroyeri, 1944 yılının sonlarında Leyte'de piyade destek görevini yerine getiriyor.

ta, Amerikalıların seçtiği çıkarma kıyısı neresi olursa olsun, böylesi büyük bir güçle rekabete girmemeye, fakat bunun yerine dağlık iç bölgelere doğru çekilmeye ve buralarda mümkün olduğunca direnmeye karar verdi.

9 Ocak 1945 tarihinde General MacArthur, Altıncı Ordu'yu Lingayen Körfezi'nde karaya çıkması için gönderdi. Kamikaze ve konvansiyonel hava taarruzları, çıkarma filosuna güzergâh üzerinde kısmen hasar verdi, fakat kısa zaman sonra sağlam kalmış birkaç Japon uçağı, Formoza (Tayvan) ya da başka yerlere gönderildi.

Manila'ya Doğru

Japon işgalcilerin 1942 yılında yaptığı gibi, Birleşik Devletler kuvvetleri de kısa zamanda güneye, başkent Manila'ya doğru ilerlemeye başladı. Burada Japon kuvvetleri Yamaşita'nın genel planının dışına çıkarak, beklemeyi ve savaşmayı seçtiler. Manila için savaş, Şubat'ın başından Mart ayının 3'üne kadar devam etti. Her ne kadar MacArthur, topçu bombardımanı ve kara savaşının imha edemediği yerlere hava taarruzunu yasaklasa da, Japonlar her yeri havaya uçurdular ya da yaktılar. Şehir dümdüz edildi ve muharebede muhtemelen 100.000 yerli sivilin yanı sıra yaklaşık 1.000 Amerikalı ve 16.000 Japon öldü.

Yaralı bir Amerikalı, Manila'nın yıkıntıları arasında tedaviye götürülüyor, Şubat 1945.

Luzon ve Filipinler'in diğer bölgelerinde yavaş yavaş daha küçük ve ıssız alanlara sıkışmakta olan organize Japon kuvvetlerine karşı operasyonlar savaş boyunca devam etti. Japon işgali sırasında bir ölçüde aktif rol alan Filipinli gerillalar, bu harekâtlarda Amerikalıların yanında çok önemli rol oynadılar. Bununla birlikte Yamaşita Ağustos'ta teslim olduğunda komutasında hâlâ 50.000 askeri bulunuyordu.

105 mm'lik (4.13 inç) obüs bataryası, 1945 yılı Şubat ayında Manila'nın Intramuros bölgesini bombalıyor.

Çin'in Savaşı

Çin, Sovyetler haricinde savaşta en çok zayiat veren ülkeydi ve Çin ile Japonya arasındaki savaş, II. Dünya Savaşı'nı yaratan çelişkiler dizisinin en uzun süreli olanıydı.

Diğer çatışma alanlarından farklı olarak, Çin'deki savaş, iki taraf arasındaki basit bir güç yarışması değildi. 1930'lu yılların sonlarında Çan Kayşek'in (Jiang Jieshi) milliyetçi Çin hükümeti, kuzeydeki büyük alanların ve Çin sahillerinin dışına sürülürken, Mao Zedong liderliğindeki Çin komünistlerinin büyüyen gücüyle de çatışmaya başlıyordu.

İç Çatışmalar

1941 yılı itibariyle bu güçlere ve Çin ile Mançurya'daki 1,5 milyon Japon askerine ilave olarak, Japonlar tarafından kurulmuş kukla rejimlerin ve sürekli taraf değiştiren yerel grupların da dikkate değer orduları vardı. 1937 yılındaki Japon saldırısından sonra komünist ve milliyetçiler arasında resmi bir mevzi mütarekesi yapılmıştı, fakat gerçekte iki tarafın yerel düzeydeki güçleri arasında çarpışmalar devam ediyordu. 1941 yılı Aralık ayına kadar geçen süreçte Çin komünistleri Japonların egemenliğinde olduğu varsayılan bölgelerde örgütlenmelerini genişletmede büyük ölçüde başarılı oldular.

Bunlar gibi milliyetçi Çin askerleri, Ledo Yolu ikmal güzergâhını açmak için 1944-1945 yıllarında Burma'da savaştılar.

Pearl Harbor sonrası Batılı Müttefiklerin umudu ve ABD'li liderlerin inancı, Çin milliyetçilerinin büyük ve etkili bir ordu yaratabileceği ve Japonya'nın mağlup edilmesinde önemli bir rol oynayacağı yönündeydi. Bununla birlikte Çan Kayşek ve Mao kendi açılarından iki şeyin farkındaydılar: Kendi aralarında hesaplaşacakları gün gelecekti ve Japonlar, kendi yardımları olmadan ABD tarafından yenilecek ve Çin'i terk etmeye zorlanacaktı. Bu öngörü, savaşın sonuna kadar onların bütün hareketlerine yön vermiştir.

Komünistler, Japonlarla mücadelede daha aktif rol oynayacaklardı: Kendi çıkarları adına bunu yaparken Çin halkı arasında desteklerinin artacağını biliyorlardı; hasbelkader onların güçlenmeyi hedefledikleri bölgelerde de zaten Japonlar çok aktiftiler.

Milliyetçi hareketin başındaki Çan Kayşek'in pozisyonu, ordu üzerindeki kişisel egemenliğine bağlıydı. Ordudaki yozlaşmayla mücadele ve profesyonelleşme (General Joseph Stilwell liderliğindeki Amerikan danışmanlarının istediği) bu egemenliği riske atacaktı ve bu yüzden gerçekleşmedi. Japonlara karşı kullanılmak yerine Amerikan kaynakları büyük ölçüde komünistlere karşı kullanıldı ya da daha sonra kullanılmak üzere elde tutuldu.

1941 yılına gelindiğinde Çin'deki Japon ilerleyişi hemen hemen durma noktasına gelmişti. O zamandan 1944 yılına kadar Japonlar ileri doğru önemli birkaç adım attılar. Her ne kadar Japon kuvvetleri, Çin

Mao Zedong, komünist Sekizinci Yol askerlerini 1944 yılında Şensi eyaletinde teftiş ediyor.

kara parçasının geniş bölgelerine konuşlanmış olsalar da, aslında büyük şehirler ve onların arasındaki bağlantılar dışında fazla bir yere egemen değillerdi. Kırsal kesimde sürekli devam eden "eşkıya karşıtı" seferlerinde istedikleri kadar soygun yaparak ve tahrip ederek savaştılar. Savaş yıllarında Japon egemenliğindeki bölgeler, komünistlerin gittikçe artan etkisi altına girdi – "eşkıyaların" çoğu aslında komünist gerillalardı.

Japon Hücumları

Doolittle baskıncılarının Tokyo taarruzunun ardından Çin'e uçmalarından sonra, 1942 yılında Japonlar önemli bir hücum gerçekleştirmişlerdi. Muhtelif Çin ve Amerikan üsleri ele geçirilmiş ve önemli bir bölümü biyolojik silahlarla olmak üzere 250.000 Çinli öldürülmüştü.

Bir Birleşik Devletler C-46'sı meşakkatli "Hörgüç" [Himalayalar] güzergâhında Hindistan'dan Çin'e ikmal malzemesi taşıyor.

1944 tarihi itibariyle ABD, Çin'deki On Dördüncü Hava Kuvveti'ni takviye etti. Çin'deki ilk taarruzları (ve bunu takiben Japonya'ya gerçekleştirilen ilk baskınlar), özellikle Güney Çin'de büyük Japon taarruzunu kışkırttı – bu yılın Nisan'ında başlayan Ichi-Go Hücumu bunun sonucuydu. Bu ilerleyişle karşılaşan milliyetçi kuvvetler bozguna uğradı ve Amerikan hava üsleri kolayca istila edildi. Çinliler, 1945 yılında uzak güneyde bazı toprakları geri kazandılar, fakat o tarihte hiç kimse Japonya'nın nihai yenilgisinde Çin'in büyük bir rol oynamış olduğuna inanmıyordu.

Çin milliyetçilerinin savaş zamanı başkenti Chongqing, 1939 yılı Mayıs'ında bir Japon taarruzu sonrasında.

Burma'da Zafer, 1944-1945

On Dördüncü Ordu'nun parlak zaferler serisi, 1944 yılının sonlarından savaşın bitimine kadar devam etti. Meiktila ve Mandalay'daki başarılar, Burma'nın 1945 yılının Mayıs'ı itibariyle neredeyse tamamen özgür olacağının güvencesiydi.

Hindistan'ın işgal edilmesine ilişkin Japon hayalleri 1944 yılının ilk yarısında Imphal'de ezilmiş olsa da, Burma'nın geri alınması ve Çin'e bir yol açılmasına ilişkin Müttefik emelleri hâlâ gerçekleştirilmeyi bekliyordu. On Dördüncü Ordu'nun İngiliz, Hint ve diğer Britanya İmparatorluğu askerleri, esas ilerleyişini Burma'nın merkezine yaparken, kıyı boyunca ikinci bir harekât gerçekleştirilmişti. Aynı zamanda Çin, Amerikan ve İngiliz kıtalarının bir teşekkülü, Çin'e kara ikmal güzergâhı açmak için daha kuzeyde ve iç bölgelerde savaştı.

Ledo Yolu

General Joseph Stilwell de (ABD'nin 1944 yılı Ekim'inden itibaren Çin'deki üst düzey askeri yetkilisi) dahil olmak üzere ABD liderleri, eğer Müttefikler tarafından yeterince teçhiz edilirlerse Çin milliyetçilerinin Japonya'nın yenilgisinde önemli bir rol oynayabileceğine inanıyorlardı. Her ne kadar Hindistan ve Çin arasındaki sıradağların "Hörgüç"ü üzerinden ikmal maddelerinin uçakla nakliyesi için büyük gayret gösterilmiş olsa da, asıl büyük miktarlar ancak kara yoluyla teslim edilebilirdi.

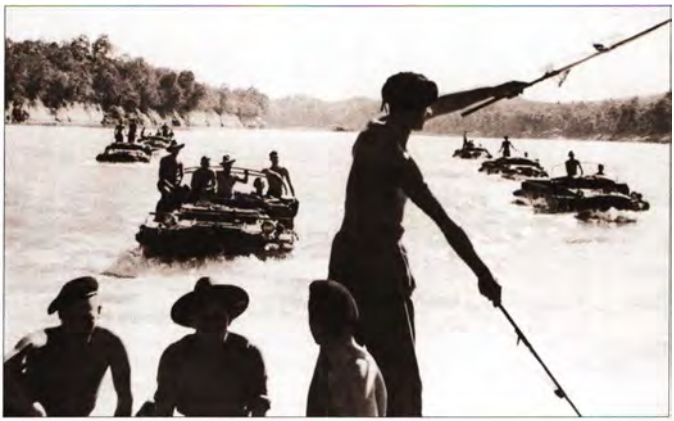
Seçilen güzergâh, Hint demiryolu sisteminin kuzeydoğu ucundaki Ledo'dan başlayıp daha sonra Japonya'nın elinde bulundurduğu toprakları geçerek, Pearl Harbor'dan önce Çin ikmal hattı olarak kullanılan eski Burma yoluyla birleşmek üzere güneye yöneliyordu. İnşaat, 1942 yılının sonlarında başladı ve güzergâhın Japonlardan temizlenmesini sağlayan ilerlemeyle birlikte el ele yürüdü. Nihayetinde hat, 1945 yılı Ocak ayında açıldı.

İngiliz piyadeleri Meiktila'ya yaklaşan Hindistan Ordusu'nun Sherman tanklarını izliyorlar, Mart 1945.

BURMA SEFERİ 1943–1945
Japonların Imphal ve Kohima'daki yenilgileri ve Burma'yı özgürlüğüne kavuşturacak Müttefik hücumu.

1944 yılının sonlarında ilerleme başlangıcında Chindwin Nehri'ni geçen İngiliz askerleri.

Bu bölgedeki esas muharebeler, 1943 yılının sonlarından 1944 yılı Ağustos'una kadar devam etti, özellikle Myitkyina şehri civarındakiler çok şiddetliydi. Muharebeye dahil olan Müttefik kuvvetleri, Hindistan'daki Çin ordusu denilen birlikleri, Merrils Marauders [Merrill'in Haydutları, Frank Merrill komutasında Chindit benzeri bir birlik] olarak bilinen bir Amerikan birliğini ve birincisinden çok daha büyük ikinci Chindit keşif grubunu kapsıyordu.

Slim'in Şaheseri

İngiliz liderler, Çinli milliyetçilerin Müttefiklerin savaş çabalarına geniş çapta katkısı olabileceği yolundaki (daha gerçekçi çıkan) kuşkucu yargılarını bir kenara bırakıp, Burma'nın içine kadar ilerlemeyi ve daha güneyde denizden bir harekât planlamayı tercih ettiler.

Japonlar, Burma'daki kuvvetlerini Imphal felaketinden sonra önemli ölçüde tahkim etmiş olsalar da, şimdi daha açık biçimde oyunun dışında kalmışlardı. On Dördüncü Ordu'nun askerleri kendilerini "unutulmuş ordu" olarak tanımladılar, çünkü hem anavatandan çok uzaktaydılar hem de Müttefiklerin öncelik sırasında gerilere düşmüşlerdi. Bununla birlikte eğitim kaliteleri, taktikleri ve silahlarının onları muharebede Japonlardan daha üstün kıldığından şüpheleri yoktu. Ayrıca geniş bir hava desteğine sahiptiler ve her şeyin ötesinde General Slim'in şahsında becerikli ve tümüyle güvenilir bir komutanları vardı.

1944 yılının sonlarında ilerleme başladığında hileli bir plan, Müttefiklerin asıl hedefinin Mandalay (Burma'nın geleneksel başkenti) olduğu konusunda Japonları ikna etti. Aksine General Slim'in asıl planı, Mart ayı başlarında alınmış güneydeki Meiktila'nın hayati önem taşıyan iletişim merkezini ele geçirmekti. Meiktila'daki kuvvet birkaç hafta boyunca Japonların genel karşı taarruzlarıyla tecrit edildi, fakat Mart'ın sonu itibariyle bunlar da yenilmişti – ve On Dördüncü Ordu'nun diğer unsurlarının sürekli baskısı, Mandalay'ı da fethetmişti.

Japonlar şimdi topyekûn geri çekiliyor, bununla birlikte zaman zaman bu son çırpınışlarda hâlâ sert bir şekilde çarpışıyorlardı. Hızla yaklaşan Muson sezonuyla birlikte Rangoon'da bir kıyı taarruzu gerçekleştirildi. Bu taarruzda, şehir (Japonlar tarafından tahliye edilmişti) On Dördüncü Ordu'nun kuzeyden ulaşmasından kısa bir süre önce alındı.

Kıyı bölgesini savunan Japon askerlerinin diğerleriyle bağı şimdi kesilmişti ve doğuya kaçmayı deniyorlardı. Japonların nihai teslimiden önce, çok az sayıdaki Müttefik kaybına karşılık bu askerlerin binlercesi seferin son çarpışmasında öldürüldü.

GENERAL WILLIAM SLIM

Slim (1891-1970), savaş boyunca Burma'daki en önemli İngiliz generaliydi. 1940-1941 yıllarında Doğu Afrika ve Suriye'de daha alt düzeydeki komutanlıklarından sonra Slim, büyük geri çekilme sırasında 1942 yılı Nisan'ında Burma'ya geldi. Yeni kurulan On Dördüncü Ordu'nun komutanlığını 1943 yılı Ekim'inde üstlendi ve savaşın sonuna kadar büyük bir beceriyle ordusunu idare etti. Sıra dışı bir üst düzey komutan olarak son derece alçak gönüllü bir adamdı. İdaresi altındakiler tarafından çok sevilen ve saygı duyulan Slim'e askerleri "Bill Amca" diyorlardı.

General Slim'in karakteristik kararlı bir pozu.

Nakliye Uçakları ve Planörler

Tümüyle yeni ölçekteki hava ikmal operasyonları II. Dünya Savaşı sırasında Burma'da, Çin'de ve diğer yerlerde mümkün hale geldi. Uçak ve planörler kullanılarak binlerce askeri aniden çarpışma bölgesine getiren toplu hava indirme operasyonları da başladı.

Hava nakliyatının önemli rol oynadığı ilk savaş, II. Dünya Savaşı'ydı. Ayrıca paraşüt ve planör kıtaları kullanılarak, önemli muharebelerde hava indirme rekabetinin yaşandığı da ilk savaştı.

Nakliye Uçakları

Savaşın ilk yıllarında en iyi bilinen nakliye uçağı, Almanya'nın Junker 52'siydi. Geçmişi 1930'lu yılların başına uzanan ve üç motorlu sıra dışı konfigürasyonuyla Ju 52, sınırlı bir uçuş performansına sahipti ve tam teçhizatlı 18 askeri taşıyabilirdi. Almanya'nın ilk seferlerinde paraşüt kıtalarını ve çekili planörleri atmıştı, fakat Stalingrad'da kuşatılan Altıncı Ordu'ya ikmal malzemesi götürmede bir kargo taşıyıcısı olarak o kadar başarılı değildi.

Bir Ju 52 Rus havaalanında, 1941-1942. Ju 52, aynı yılın kış aylarında kuşatılmış pek çok kıtaya ikmal malzemesi taşıdı, fakat 1942-1943 yıllarında aynı beceriyi gösteremedi.

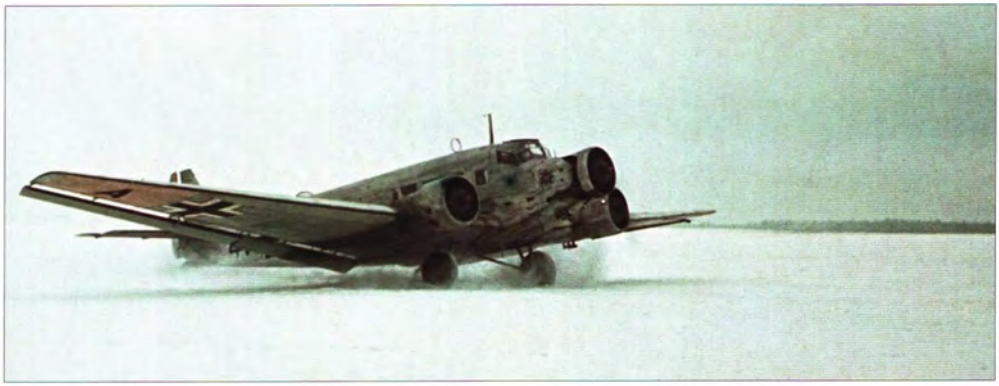

1943 yılındaki tatbikatta, (dönüştürülmüş Whitley bombardıman uçakları taralından) havada çekilen Horsa planörlerinin uçuşu.

Almanya'nın aynı zamanda bir planörden dönüştürülen altı motorlu devasa Messerschmitt 323'ü vardı, 21 ton ağırlığındaki emsalsiz bir kargoyu taşıyabilirdi, fakat çok yavaş ve avcı uçaklarının saldırılarına karşı savunmasızdı.

Britanya, nakliye uçaklarında esas olarak Amerikan tasarımlarına bağımlıydı, fakat bu görev için dönüştürülmüş bazı ağır bombardıman uçaklarını istihdam etti. Whitley, Stirling ve Halifax'lerin hepsi planör çeker ve paraşüt kıtalarını atardı. Lancaster'dan dönüştürülen Avro York'lar, 10 ton kargo taşıyabilirdi. Armstrong Whitworth Albemarle başlangıçta bir bombardıman uçağı olarak tasarlanmıştı, ama planör römorkörü olarak en çok hizmet veren tür olmuştu.

ABD, nakliye uçaklarını diğer ül-

kelerden çok daha yoğun olarak kullanmıştı ve bunların büyük bir bölümü Müttefiklerin kullanımına sunulmuştu. En eski tasarım, 1930'lu yılların ortasının Douglas DC-3 yolcu uçağını temel alan C-47 Skytrain'di (ya da Britanya'nın hizmetindeki adıyla Dakota). 10.000 adedin üzerinde üretildi ve bütün savaş bölgelerinde her türlü nakliye görevinde hizmet etti (paraşüt indirme birliklerini taşımak için düzenlendiğinde resmi olarak C-53 Skytroopers olarak biliniyordu).

Genellikle Japonya'ya karşı hizmet veren ikinci bir çift motorlu tasarım Curtiss C-46 Commando'ydu. C-47'den daha hızlı olmasına ve daha fazla kargo taşıyabilmesine karşın sadece 3.300 adet üretildi. Pek çoğu, meşakkatli "Hörgüç Üzerinden" Çin'e ikmal malzemesi taşımak için kullanıldı. Son olarak Birleşik Devletler'in savaş öncesi Douglas DC-4 yolcu uçağını esas alan C-54 Skymaster'ı vardı. Bu model 50 personel ya da buna eşit miktarda kargo taşıyabilirdi ve daha çok ABD'deki üsleri kullanarak faaliyet gösterdi.

Birleşik Devleller paraşütçüleri C-53 Skytrooper'a biniyorlar. Ortalama yükü 15-18 asker ve onların leçhizalıydı.

C-54 SKYMASTER

Savaş öncesinin yolcu uçağı Douglas DC-4'ten geliştirilen C-54, ilk uçuşunu 1938 yılında gerçekleştirdi. İlk C-54, hizmete 1942 yılında girdi ve toplamda 1.170 adet imal edildi. Ayrıca Birleşik Devletler Donanması'nda ve diğer Müttefik ülkelerde R5D olarak hizmet etti. Bazı C-54'ler, Başkan Roosevelt dahil olmak üzere VIP yolcuların seyahatleri için kullanıldı.

MOTORLAR: 4 x 1, 450 beygir gücü Pratt&Whitney R-2000 Cyclone radyal
SEYİR HIZI: 310 km/sa (190 mph)
MENZİL: 6.400 km (4.000 mil)
MÜRETTABAT: 4
KAPASİTE: 50 yolcu ya da eşdeğer ağırlıkta kargo.

PLANÖRLER

İlk bakışta askeri kullanım için tehlikeli olarak görünseler de, planörler, onların etkili bir savaş görevi yapmalarına yardım eden pek çok niteliğe sahipti. Muharebe sahasına çok sayıda askeri taşıyabilir ve yükünü birliğin bulunduğu yere indirebilirdi (paraşüt kıtaları uzak ve geniş bir alana dağılabilirdi). Sessizce uçar ve bunun yanı sıra çok isabetli şekilde yere ya da hedefin üstüne bile inebilirdi (1940 yılında Almanlar tarafından Eben Emael'de ve muhtelif İngiliz birliklerince D-Günü'nde yapıldığı gibi); taşıdıkları askerlerin dikkatle seçilmesine ya da özel paraşüt eğitimi verilmesine gerek yoktu. Önemli sayıda planör kullanan ülkeler Britanya, Almanya ve ABD'deydi.

Almanya'nın ana planörü DFS 230'du. Pilot dahil on asker taşıyabilirdi. (Bütün ülkelerde planör pilotlarının karaya indikten sonra araçtan çıkmaları ve muharebeye katılmaları beklenirdi.) Daha büyük modeller içinde Gotha 242 ve daha sonra Me 323'e örnek teşkil edecek olan Me 321 Gigant bulunuyordu. Gigant onu havada çekmesi için üç Me 110 ya da özel olarak düzenlenmiş Heinkel 111'e ihtiyaç duyuyordu, bu nedenle başarılı olamamıştı.

İngiliz planörleri arasında bulunan Airspeed Horsa, 30 asker ya da bir tanksavar topu ya da buna benzer kargoyu taşıyabilirdi ve daha büyüğü General Aircaft Hamilcar hafif bir tankı kaldırabilirdi. Esas Amerikan planörü 15 asker ya da buna eşit ağırlıkta kargo taşıyabilen (12.000 adedin üzerinde üretilen) CG-4A Waco'ydu. İngiliz ve Amerikan planörleri Sicilya ve Normandiya'nın işgalinde ve diğer önemli hava harekâtlarında etkili görevler yapmışlardı.

İvo Cima ve Okinava

Japon anavatanının önemli bölgelerinin işgalinden önce bu iki adaya yapılacak çıkarmalar, planlanan son büyük harekâtlardı. Büyüklük ve arazi olarak önemli farklılıklarına rağmen her iki ada, Amerikan kuvvetleri kontrolü sağlayıncaya kadar şiddetli muharebelere tanıklık etti.

Amerikalı planlamacılar, 1945 yılı itibariyle savaşın kazanılmasının Japonya'nın işgalinin harekat üssü olacak üslerin temin edilmesine bağlı olduğu konusunda net fikirlere sahiptiler.

İvo Cima, Tokyo'nun avcı uçakları menzili içerisinde kaldığı havaalanları olanağı sağlıyordu; Okinava'da ise, nihai işgal harekâtında ihtiyaç duyulan büyük kuvveti desteklemek için uygun sığınak bölgeleri ve üsler vardı.

TEMEL VERİLER-OKİNAVA

YER: Okinava, Ryukyu Adaları

TARİH: 1 Nisan–21 Haziran 1945

SONUÇ: Her iki tarafın verdiği çok ağır zayiattan sonra Birleşik Devletler, Japonya'nın işgali için son üssü ele geçirdi.

İvo Cima

Pasifik haritası üzerinde bir noktadan büyük olmayan, yaklaşıldığında armut biçimli İvo Cima adası, 8 km (5 mil) uzunluğunda ve maksimum 3 km (2 mil) genişliğindedir. 1945 yılında üç adet pisti mevcuttu, fakat güneydeki 150 m yüksekliğindeki (500 ft) sönmüş volkanıyla –Suribaçi Dağı– birlikte çorak volkanik kayalarla doluydu. 1945 yılında belki de savaş tarihinin en güçlü şekilde tahkim edilmiş alanıydı; General Kuribayaşi Tadamiçi komutasında 21.000 kişilik garnizon onu sonuna kadar savunmaya hazırdı.

Kuribayaşi'nin savunması, başlangıçtaki yoğun hava ve deniz bombardımanında ayakta kaldı – ateş açmadan ve mevzilerini açığa çıkarmadan önce müteakrızların karaya çıkmasına izin vermeyi planlamıştı. Çıkarmalar, 19 Şubat'ta ilk gün kıyıda ilerleyen V. Amfibi Kolordusu'nun 30.000 deniz piyadesiyle başladı. Kısa zamanda deniz piyadeleri bütün adayı delik deşik etmiş her yöndeki karmaşık siper, tünel ve diğer tahkim noktalarından darbe yedi. Çarpışmanın sonucundan asla şüp-

OKİNAVA'NIN FETHİ
Japon kuvvetleri, sadece adanın güneyini güçlü bir şekilde savunmayı tercih ettiler.

Roket Silahlı Çıkarma Gemisi –LSM(R) Landing Ship Medium (Rocket)– Okinava kıyılarını bombalıyor. 1 Nisan 1945.

Birleşik Devletler Deniz Piyade amfibi birlikleri kıyıya yaklaşırken, İvo Cima'dan dumanlar yükseliyor.

he edilmedi, fakat muharebe vahşi ve kanlı oldu.

Savunmacıların yok edilmesi 26 Mart'ı buldu ve bunun deniz piyadelerine maliyeti yaklaşık 6.000 ölü ve 17.000 yaralı oldu. O andan itibaren P-51 Mustang avcı uçakları adadan faaliyet göstermeye başladı ve ayrıca Mariana Adaları'ndan uçan B-29 kuvvetinin acil inişlerinin zemini oldu.

Okinava

Sonraki hedef farklı ve çok daha büyük bir işti. Her ne kadar Okinava en yakın Japon Anavatan Adaları'ndan 560 km (350 mil) uzaklıkta olsa da, Japon "anakarası"nın bir parçasıydı (tıpkı İvo Cima gibi). Bu nedenle en şiddetli biçimde savunulacaktı.

General Uşijima Mitsuru komutasında adayı savunan Otuz İkinci Ordu, 120.000 kişilik bir kuvvetti. Generalin kıyılarda çarpışmaya niyeti yoktu, çünkü Amerikan ateş gücüne gereğinden fazla saygı duyuyordu.

Bir kamikaze Okinawa yakınlarında muharebe gemisi *Missouri*'ye çarpmak (ve hafif bir zarar vermek) üzere, 17 Nisan 1945.

Bunun yerine, askerlerini adanın göreli olarak küçük, fakat çok sıkı tahkim edilmiş güney bölgesinde topladı; bu bölgedeki engebeli arazi savunmaya her açıdan yardımcı olacaktı.

Tamamı yaklaşık yarım milyon Birleşik Devletler askeri ve 1.200'ün üzerinde savaş gemisi (önemli sayıda İngiliz askeri birliğini de kapsıyordu) Okinava ve çevredeki daha küçük adalara yapılan saldırılarda yer aldılar.

Deniz kuvvetleri, 400'ün üzerinde gemiyi batıran ya da tahrip eden kamikaze fırtınasında büyük kayba uğradı, fakat Müttefik planları asla kesintiye uğramadı. Devasa muharebe gemisi *Yamato*, bir intihar gemisi olarak kullanıldı, Japonya'dan sadece Okinava'ya ulaşacak kadar yakıtla denize açılmıştı – daha fazla yaklaşamadan, hava taarruzlarıyla 7 Nisan'da denizin dibine gönderildi.

Amerikan çıkarması 1 Nisan'da başlamıştı ve ay ortasında göreli olarak kolayca kuzeye doğru adanın üçte ikisini istila etmişti. O tarihte güneydeki Shuri Hattı'nda çok sert çarpışmalar başlamıştı. Japonların direnişi sönmeden önce çok sert geçen yakın mesafe muharebe iki ay daha sürdü.

Amerikan kuvvetleri, kara ve denizde 12.500 askerini kaybetti ve 35.000 askeri yaralandı. Bunlar çok daha büyük bir iş olan Japonya'nın kendisinin işgal edilmesi dikkate alındığında korkutucu toplamlardı.

Bununla birlikte savaşın Japon tarafına maliyeti hesaplanacak gibi değildi. Neredeyse bir o kadar siville birlikte bütün askerler öldürülmüştü. Çok sayıda sivil intihar etmişti. Asıl korkunç olan, kendilerine anlatılan Amerikan vahşetine çocuklarının maruz kalmasını istemeyen anne ve babalar tarafından yaşamlarına son verilen yüzlerce çocuğun da öldürülenler arasında bulunmasıydı.

Amerikan askerleri bir Sherman tankı üzerinde yavaş yavaş muharebe cephesine ilerliyor. Okinava, 5 Mayıs 1945.

Destroyerler

Destroyerler çok amaçlı savaş gemileriydi, torpil ve su bombalarıyla suüstü gemilerin ve denizaltıların süratli ve acımasız avcılarıydı. Savaşta yüzlercesi görev yaptı ve savaşın her harekâtında sayısız muharebeye tanıklık etti.

Destroyerler, muharebe filolarını torpil saldırılarından korumak ve bu türden saldırıları kendilerinin gerçekleştirmesi için geliştirildiler. Bunlar, II. Dünya Savaşı'nda asıl işlevleri olmaya devam etti, şüphesiz bu tarih itibariyle torpil saldırılarının suüstü araçlardan geldiği kadar denizaltılardan da gelmesi mümkündü.

II. Dünya Savaşı destroyerlerinin genellikle 1.500-2.000 ton deplasmanları ve 127 mm (5 inç) ve buna yakın kalibrede 4-6 topları, 8-10 adet torpil tüpleri (TT) vardı, azami hızları aşağı yukarı 35 mildi. Tamamında su bombası donatımı ve çok sayıda hafif uçaksavar topu mevcuttu. Savaş boyunca genellikle bu iki türden silahlar ve bunlarla birlikte radar ve sonarların yeni gelişmiş türleri eklendi. Britanya, ABD ve Japonya'nın her biri savaşa, hizmetteki 100'ün üzerinde destroyerleriyle başladı, mücadele süresince daha fazlası inşa edildi – ve her biri 100'den fazlasını savaşta kaybetti.

Avrupa Tasarımları

Avrupa donanmaları içinde Britanya, iki savaş arası dönemde göreli olarak daha küçük destroyerler inşa etti. Sınıfları A'dan I'ya kadar giden ve bu şekilde tanınan (1930'lar boyunca her yıl yaklaşık 9'arlı gruplar halinde inşa edildiler) bu 1.400 tonluk gemilerin, 4 x 4.7 inçlik (119 mm) topları ve 8 ya da 10 adet torpido tüpleri mevcuttu. Bununla birlikte 4.7 inçlik top, uçaksavar olarak kullanılamıyordu, bu nedenle bu gemiler hava taarruzlarına karşı koyamayacak kadar zayıf bir teçhizata sahipti. Britanya ayrıca, 8 x 4.7 inçlik topları ve azaltılmış torpil silahlarıyla daha büyük Tribal sınıfı destroyerlere sahipti. Fransa ve İtalya, Fantasque ve Navigatori sınıflarının da dahil olduğu son derece büyük destroyerler inşa ettiler; bunlar, büyük ve çok hızlı gemilerdi, fakat denize dayanıklılık ve güvenilirlikte bunun bedelini ödediler.

Kagero sınıfı *Yukikaze*'nin Ocak 1940'la çekilmiş bir fotoğrafı. *Yukikaze*, sınıfındaki 19 gemi arasında savaştan sağ çıkan tek gemiydi.

HMAS *NESTOR*

Britanya'da inşa edilen ve 1941 yılında hizmete giren *Nestor*, *Bismarck*'ın avlanmasına katıldı ve 1942 Haziran'ında Malta'daki bir konvoy harekâtında batırıldı. *Nestor*, İngiliz ve Müttefik Donanmaları için 1937-1942 yılları arasında inşa edilen benzer nitelikteki 24 adet J, K ve N sınıfı gemiden biriydi. Bir Avustralya gemisi olsa da, *Nestor*, Avustralya'yı asla ziyaret etmedi.

Deplasman: 1.770 ton standart, 2.300 ton tam yüklü
Mürettebat: 180
Hız: 36 deniz mili
Menzil: 5.500 deniz mili (10.200 km) 15 deniz miliyle (27.8 km/sa)
Uzunluk: 111.4 m (356.5 ft)
En geniş yeri: 10.9 m (35.75 ft)
Silahlar: 6 x 4.7 inç (119 mm) top + 5 x 21 inç (533 mm) torpido tüpü, 1 x 4 inç (102 mm) uçaksavar ve çok sayıda hava savunma silahı.

USS *Fletcher* 1942 yılı Temmuz'unda. Fletcher sınıfı, 177 gemiyle en çok sayıda üretilen deslroyer tipiydi.

Alman destroyeri *Z14* ya da *Friedric Ihrl*'in 1942 yılındaki fotoğrafı. 1934A sınıfı 12 gemiden biri.

Almanya'nın savaş öncesi ve savaş zamanı gemileri, "destroyer" olarak sınıflandınlan daha büyük gemilerin ve daha küçük "hücumbotların" bir karışımıydı. Destroyer ya da *Zerstörer* türleri tipik olarak 2.400 tondu ve 5 x 12.7 cm'lik (5 inç) topa sahipti. Britanya'nın savaş zamanı destroyerleri, W'ya kadar harfle belirlenmişti, daha iyi uçaksavar kapasitesiyle öncüllerinden biraz daha büyüktü. Bazılarının ana silah olarak 4.7 inçlik silahlar yerine 4 inçlik (102 mm) uçaksavar topları mevcuttu.

Pasifik Donanmaları

Japonya ve ABD, savaş öncesi modellerinde İngilizlerden biraz daha büyük gemileri tercih ettiler ve bunların çift maksatlı suüstü/uçaksavar toplarla silahlandırılmasının avantajına sahip oldular. Japonya ayrıca, Müttefiklerin hizmetindekilerden oldukça üstün olan 610 mm'lik (24 inç) "Uzun Mızrak" torpiline sahipti. İlave olarak Japonlar, gemilerine çarpışmada kullanılabilen otomatik torpil yükleme aracı yerleştirmişlerdi ki, bu çok sayıda saldırı yapılmasını mümkün kılıyordu.

USS *Wilson*, Birleşik Devleller Donanması'nın 10 adel Benham sınıfı destroyerinden biriydi. 1941 yılı Ocak ayı.

Japonya'nın Fubiki sınıfı (1932 yılı itibariyle 24 adet tamamlanmıştı), dünyanın en güçlü destroyerleri olarak inşa edildi (1.800 ton, 6 x 127 mm, 9 torpido tüpü); çok dayanıksız olduklan kanıtlandığında hizmetlerinin ilk dönemlerinde yeniden yapılandırıldılar. Diğer dikkat çekici bir sınıf, Fubiki'lere benzer silahları olan 2.000 tonluk Kagero'ydu.

Birleşik Devletler Ordusu en iyi çift maksatlı ana topa sahipti: 5 inç/38 kalibre Mark 12, Farragut sınıfından (1934, 1.400 ton, 5 x 5 inç, 8 torpido tüpü) itibaren Amerikan destroyerlerinin çoğuna yerleştirilmişti. 1936-1937 yıllarının Porter sınıfı daha büyüktü (1.850 ton, 8 x 5 inç). Büyük Japon tasarımlarıyla boy ölçüşmek için yapılan bir girişimdi, fakat bu destroyerlerin tamamının denize dayanıklılık ve denge problemi vardı.

Yine de Birleşik Devletler Donanması'nın savaş zamanı inşa edilen modelleri, zamanının en iyi destroyerleriydi. Fletcher sınıfı (2.100 ton, 5 x 5 inç, 10 torpido tüpü, 35 deniz mili) ateş gücünün, dengenin, hızın, ilave uçaksavar topu yerleştirme kapasitesinin ve savaş zamanı deneyimiyle gerekli olduğu görülmüş diğer donanımın mükemmel bir uyumuna sahipti. Sonraki Allen M. Sumner ve Gearing sınıfındakiler biraz daha büyükçeydi, fakat genel olarak çok benzerdi: Fletcher'ın 5 tekli 5 inçlik kaidesinin 3 adet ikiz taretle değiştirilmiş olması istisnaydı.

Kitle İmha Silahları

I. Dünya Savaşı'nda zehirli gazın etkisiyle binlerce kişi ölmüş olsa da, II. Dünya Savaşı'nda şehirler konvansiyonel bombardıman taarruzlarında yerle bir edilse de, 1945 tarihi itibariyle geliştirilen atom silahlarının yanı sıra, kimyasal ve biyolojik silahlar yeni ve çok daha korkunç bir tehditti.

Bilim insanları, 1930'lu yılların sonu itibariyle bazı tür bombalarda kullanılması mümkün olabilecek çok büyük miktardaki enerjinin belirli türdeki elementlerin zincirleme reaksiyonuyla yaratabileceği fikrine aşinaydılar.

Japonya ve SSCB'deki bilim insanları bu olasılığı idrak edenler arasındaydılar, fakat bu ülkelerin hiçbiri, o aşamada bu fikrin takipçisi olmadı ve o tarihteki Amerikan araştırmaları da yoğun sayılmazdı.

Her nasılsa Britanya biraz daha ilerleme sağladı. Naziler nedeniyle ülkelerinden iltica eden Yahudilerden olan Rudolph Peierls ve Otto Frisch, büyük bir adım atarak, göreli olarak çok küçük miktardaki 235 saf uranyum izotopunun bir bomba için yeterli olacağını hesapladılar. (Bu ikilinin sadece bu alanda çalışması ironikti, çünkü "daha hayati" elektronik ve radar araştırmalarında İngiliz bilim insanlarına katılmaları konusunda onlara tam olarak güvenilmedi.) Britanya ve Almanya'daki diğer bilim insanları,

General Leslie Groves (sağdaki) ve J. R. Oppenheimer, sırasıyla Manhattan projesinin askeri başkanı ve baş bilim insanı.

"bomba yapımı"nın ikinci yöntemi üzerinde durdular. Bu yöntem, uranyum 238 izotopundan yeni bir elementin –plutonyum– elde edilmesine dayanmaktaydı.

İlk Atom Bombaları

Britanya'daki gelişmeler, 1941 yılının sonlarında bu konuda daha ciddi çalışmaya başlayan Amerikalılarla paylaşıldı. Bu çalışmalar kısa zaman sonra İngiliz bilim insanlarının da transfer edildiği Manhattan Projesi'ne dönüştü. 1945 yılının başlarında yeterli miktarda U 235 ve plutonyum üretiliyor ve iki türdeki bomba tasarımı sonuçlanıyordu.

Plutonyum bombası, 16 Temmuz 1945 tarihinde New Mexico eyaletinin Alamogordo bölgesindeki denemede patlatıldı. Açığa çıkan enerji en azından 15.000 tonluk TNT'ye eşit olarak hesaplandı; patlama 275 km (170 mil) uzaktan görülebiliyor ve duyulabiliyordu. Nagasaki'ye bırakılan bomba "Fat Man" [Şişman Adam] olarak biliniyordu ve bu bomba ikinci plutonyum silahıydı. Hiroşima bombası "Little Boy" ise [Küçük Oğlan], U 235 izotop esasına dayanıyordu.

Araştırmayı başlatan en büyük motivasyon Almanya'nın benzer silahlar geliştirmesinin önüne geçmek olsa da, ABD'li liderler kısa zamanda atom silahlarının öngörülmemiş gücünün uluslararası ilişkileri dönüştüreceğini anladılar. Kullanımdan önce bombanın gücünün Japonlara gösterilmesiyle ilgili düşünceler asla ciddiye alınmadı. Tehlikede olan Müttefik yaşamları göz önüne alındığında bombanın mümkün olan en kısa sürede savaşta kullanılacağına ilişkin hiçbir şüphe yoktu.

Gaz ve Zehir

II. Dünya Savaşı kimyasal ve biyolojik savaş silahlarının gelişimine de tanıklık etti. Neyse ki bu tür silahlar çok az kullanıldı, bunun temel nedeni, bu tür silahların kullanılmasının benzer bir misillemeye neden

1945 yılında Japonya'ya karşı kullanılan iki atom bombası. "Little Boy" (sağdaki) Hiroşima'ya, "Fat Man" (soldaki) Nagasaki'ye atıldı.

"Kimyasal silahları def etmek için hazır ol" – II. Dünya Savaşı'ndan bir Sovyet posteri.

olacağı ve sonuçta hiçbir şey kazanılmayacağı korkusuydu. Bununla birlikte Almanların V-silahlarının sadece konvansiyonel savaş başlıkları taşıyor olması, Müttefik liderleri oldukça rahatlatmıştı.

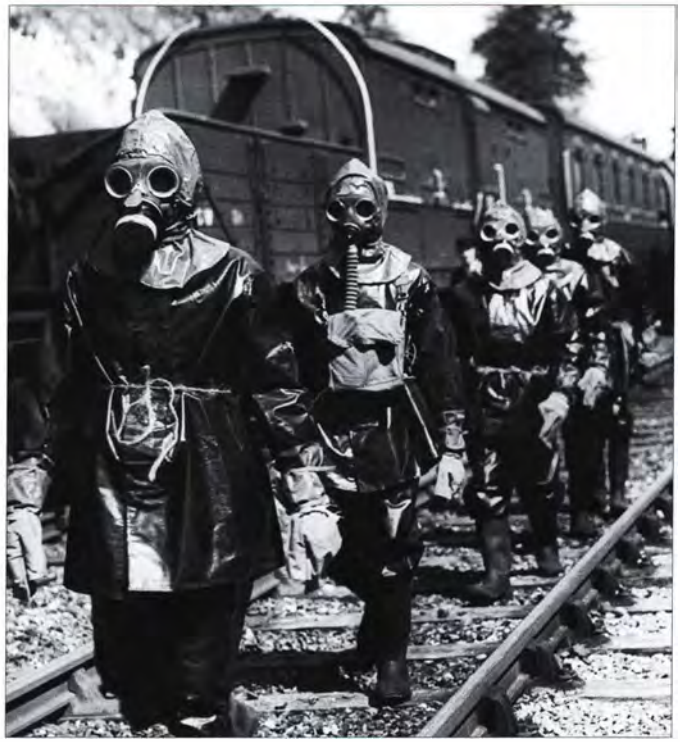
Bütün uluslar, zehirli gaza karşı I. Dünya Savaşı'ndaki gibi önlemler aldı. Sivillere ve askerlere gaz maskeleri dağıtıldı; genellikle hardal gazı ve fosgen gibi gazlar misilleme için stoklarda hazır durumdaydı. İtalya, Habeşistan'ı işgal ettiği sırada hardal gazı kullandı, fakat bu türden silahlar II. Dünya Savaşı'nda kullanılmadı. Almanya, sinir gazı –tabun ve sarin– geliştiren tek ülkeydi, fakat bunları kullanmadı. Bu araştırma 1945 yılında Sovyetler'in eline geçti.

Az sayıdaki ülke biyolojik maddelerle ilgili deneyler yaptı ve kullanımı amacıyla silah üretti, fakat Hitler bu türden araştırmaları Almanya'da nedense yasakladı. Britanya ve ABD, savaşın sonu itibariyle şarbon ve botülin silahlarını hazırlamışlardı, fakat bu türden bir silahı sadece Japonya kullandı. Japon araştırmacılar (Birim 731 olarak bilinen ve General Işii Şiro tarafından komuta edilen), yüzlerce Çinli savaş tutuklusunu bu alandaki deneylerde öldürmüşlerdi. Özellikle 1942 yılında Kiangsi eyaletinde kolera, tifo ve veba gibi hastalıkları yaymak için başarılı girişimlerde bulunmuşlardı.

Işii ve takımı 1945 yılında Amerikalılar tarafından ele geçirildi, araştırmaları ile ilgili bilgi vermeleri karşılığında yasal kovuşturmadan muaf tutuldular.

AĞIR SU

Plutonyum üretme yöntemlerinden biri "ağır su" (önemli öğesi hidrojen izotop döteryum) denilen bir birleşim kullanılmasıydı ki, bunun için Almanya denetimi altındaki en iyi kaynak, Norveç'teki Rjukan'da bulunan bir hidroelektrik santraliydi. İngiliz ve Norveç özel güçleri 1943'te tesise sabotaj düzenledi ve 1944 yılında ürünün Almanya'ya ulaşmasına engel oldular. O tarihte bomba için gereken U 235 miktarının yanlış hesaplanmış olması nedeniyle Almanya'nın atom araştırmaları son bulmuştu, fakat bundan Müttefikler haberdar değildi.

1943 yılındaki bu İngiliz tatbikatının gösterdiği gibi, hükümetler kimyasal silah tehdidini ciddiye aldılar.

Japonya'nın Teslimi

Japonya 1945 yılı Ağustos'unda zaten büyük bir acı içindeydi, fakat o tarihten itibaren bir dizi balyoz darbesi yedi: Nagasaki ve Hiroşima'ya atılan atom bombaları, Sovyetlerin savaş ilanı ve ardından Mançurya'daki ezici kara saldırıları.

Kazablanka Konferansı'ndan (Ocak 1943) beri resmi İngiliz-Amerikan politikası, Japonya'nın koşulsuz teslim olması yönündeydi. Savaş ortası dönemde Japonya'nın etrafını çevirmek için uzun bir mücadele verileceği gerçeğiyle karşılaşan ABD ve Britanya, Sovyetler'i Uzakdoğu'da savaşa katılmaya ikna etmek için yoğun bir çaba içindeydiler. Toprak ve başka ayrıcalıklar önerilen Stalin, 1943 yılının sonlarında gerçekleşen Tahran Konferansı'nda, Avrupa'daki savaş kazanıldığında Japonya'ya savaş ilan edeceğine usulünce söz vermişti.

Müttefik liderler, 1945 yılı Temmuz'unda Potsdam'da yeniden buluştuklarında çok şey değişmişti: Hitler, Berlin'in yakınındaki yıkıntılar arasında ölmüştü; Japonya kısa zamanda yenilmeye daha öncesine göre çok daha yakındı ve konferansın başlamasından bir gün önce dünyanın ilk nükleer bombası New Mexico'da test edilmişti. Bombanın gücüyle ilgili haber, Potsdam'da bulunan Birleşik Devletler'in yeni başkanı Harry Truman ve İngiliz liderlere aceleyle yetiştirildi.

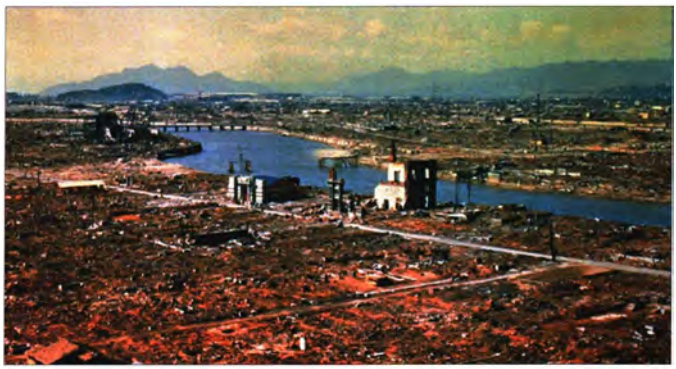

Harabeye dönmüş Nagasaki şehri üzerinde oluşan manlar biçimli karakteristik atom bombası bulutu.

Halihazırda Japon hükümeti, Moskova büyükelçiliği vasıtasıyla barış için ön görüşmelere başlamıştı, fakat bu ön görüşmelerde İmparator Hirohito'nun konumunun riske edilmemesi için güvence istedikleri ortaya çıktı. Müttefikler bunu kabul edemezlerdi, öyle hareket etmenin bir zayıflık işareti olarak görüleceğini, bunun da uzun süreli bir direnci teşvik edeceğini hissediyorlardı.

Bunun yerine, imparatordan söz etmeyen, fakat sadece koşulsuz teslimiyet talebini yineleyen ve koşulun gerçekleşmemesi durumunda belirsiz bir "kesin yıkım"dan söz eden "Potsdam Deklarasyonu"nu açıkladılar. Bu arada Stalin'e, Japonya'ya karşı kullanılmak üzere ABD'nin yeni ve güçlü bir silaha sahip olduğu resmen iletildi (o bu konuda casusları aracılığıyla zaten bilgi sahibi olmuştu) ve bu silahın çok kısa bir süre içinde Japonya'ya taarruz etmek için hazır olacağı teyit edildi.

Japonya Başbakanı Amiral Suzuki Kantaro, deklarasyona aleni bir yanıt verdi ve konuyla ilgili o an için yorum yapmayacağını ifade etti; fakat yaptığı açıklama, Japonya'nın deklarasyonu dikkate almayacağı şeklinde yanlış anlaşıldı. Bunun üzerine Truman, bombanın kullanılması için talimat verdi.

Hiroşima'nın merkezi. Sadece sağlam inşa edilmiş birkaç bina saldırıdan sonra hâlâ ayakta duruyor.

Atom Saldırıları

Birinci atom bombası, 6 Ağustos 1945 sabahı Hiroşima'ya Tinian Adası'ndan havalanan bir B-29 bombardıman uçağı tarafından atıldı. Bomba yaklaşık 80.000 kişiyi hemen öldürdü, tahmini 50.000 kişi daha kısa ve uzun dönemli radyasyon etkisiyle öldü. Nagasaki de

Hayatta kalan pek çok kişi, Hiroşimalı bu kadın gibi, atom saldırılarında aldığı korkunç yaralardan dolayı acı çekti.

benzer bir kaderi paylaştı, fakat 9 Ağustos'taki zayiat oranı biraz daha azdı.

Truman'ın bombanın kullanılması yönündeki kararını, Japonya'nın teslim olmasını sağlayarak pek çok yaşamın kurtulacağı beklentisiyle aldığına şüphe yoktur. Bununla birlikte tarihsel kayıtlar göstermektedir ki, bu kararın bir gerekçesi de Sovyetler'e gözdağı vermek ve savaş sonrası dünyaya damga vurmaktır.

Sovyetler, söz verdikleri savaş ilanını ayın sekizinde tebliğ ettiler ve kuvvetleri ertesi gün sınırlardan hızla geçerek Japonya'nın elinde tuttuğu Mançurya'ya girdi. Japonya'nın sözde seçkin Guandong Ordusu, sayıca ve silah varlığının her kategorisinde yetersiz kaldı ve dağıldı. Mançurya ve Kuzey Kore birkaç gün içinde istila edildi.

Teslimiyet

İmparator Hirohito, hükümetindeki iflah olmaz militaristlere savaşın sona erdirilmesi gerektiğini söyleyerek müdahale etti. Yine de Japonya'yı her şeyden önce büyük bir yıkıma sürükleyen Japon hükümetinin kalbinde, gerçeklerle yüzleşmek için aynı tereddüt ve güçsüzlük vardı. Bunun örneği Hirohito'nun halkına seslendiği radyo konuşmasında yumuşak bir dille dile getirildi: "Savaş koşulları ne yazık ki Japonya'nın avantajı doğrultusunda gelişmedi."

Neticede aynı gün, 15 Ağustos, Müttefikler tarafından VJ-Günü olarak kutlandı. Japonya'nın resmi teslimiyeti, Tokyo Körfezi'ndeki Birleşik Devletler muharebe gemisi *Missouri*'de 2 Eylül'de imzalandı.

General MacArthur, arkasına sıralanan bir dizi Müttefik temsilciyle teslim töreninde.

JAPONYA'NIN İŞGALİ

Japonya'nın Müttefikler tarafından işgali, tarihteki en büyük çıkarma harekâtı olacaktı. İki aşama olarak düşünülmüştü. 1945 yılı Kasım'ında Kyuşu Adası'na yapılacak Olympic Harekâtı ve orada kazanılan üslerin kullanılmasıyla yapılacak Coronet Harekâtı; 1946 yılı Mart ayını hedefleyense, Tokyo yakınındaki Honşu üzerindeki Kanto Ovası'na yapılacak nihai taarruzdu. Zayiat tahminleri çok değişkendi, fakat ortalama 400.000 Müttefik (sadece Amerikalıları değil, Britanya İmparatorluğu kuvvetlerini de kapsıyordu) ve bu sayının on katından fazla Japon'un ölmesi bekleniyordu.

Yeni Ülkeler Hindistan'ın bağımsızlık öncesi son günlerinde Amritsar'daki mülteciler.

Mağluplarla Hesaplaşmak Nazi liderleri Nürnberg mahkemelerinde sanıklara ayrılan bölümdeler.

Soğuk Savaş 1948 yılında kurulan hava köprüsü sırasında Berlin'de yüklerini boşaltan Amerikan nakliye uçakları.

SAVAŞIN MİRASI

Hiç kimse 1945 yılında II. Dünya Savaşı'nın "bütün savaşları bitiren savaş" olacağını iddia etmemişti; fakat o, gelecekteki savaşların farklı saikleri olacağının kesin kanıtı oldu. 20. yüzyılın ilk yıllarından itibaren Almanya ve Japonya'nın karakterini biçimlendiren yayılmacı militarizm, hem Alman hem de Japon halkının büyük bölümünün gözünde kalıcı olarak değerini yitirdi, tıpkı ona eşlik eden cani ırkçılık gibi.

1945 yılından bir süre sonra ortaya çıktı ki, Birleşik Devletler'in atom tekeli (neticede sadece 1949 yılına kadar devam etti), ABD ve dostlarına saldırıları önleyecekti. Bununla birlikte, SSCB ve Batılı Müttefikler arasındaki karşılıklı kuşkular (bazılarının gerekçesi haklı, bazılarının değildi), Soğuk Savaş'ın artan gerilimine ve rekabetine neden oldu. Her ne kadar Soğuk Savaş yüzyıl sonuna kadar dayanamasa da, bıraktığı miras yeni binyılda da önemini korumaya devam ediyor.

Çağımızdaki çatışmalarda başvurulan ihtilaflı yöntemlerin çoğunun tarihi II. Dünya Savaşı'na dayanır. Savaştaki direniş hareketleri ve benzer örgütler, 60 yıl sonrasında özgürlük savaşçıları ve teröristlerin kullandığı taktikleri savaşta kullanmışlardı ve 21. yüzyılın hava kuvvetleri, bütün hassas silahlarına rağmen, hâlâ öncüllerinin yaptığı gibi düzenli bir şekilde ve endişe duymaksızın sivilleri bombalamayı sürdürmektedirler.

Yenilgiyle Başa Çıkmak Hiroşima'nın yıkıntıları üstüne kurulan geçici evler.

Soğuk Savaş Başkan Truman NATO Anlaşması'nı imzalayarak ABD'nin, Avrupa'nın savunmasını üstlendiğini laahhüt ediyor.

Parçalanmış Avrupa Yakacak ihtiyacı için dökünlü yığınları üstünde umulsuzca kömür toplamaya çalışan Alman siviller.

Zayiat ve Tahribat

II. Dünya Savaşı, daha önceki herhangi bir savaştan birkaç kat daha fazla ölü sayısıyla insanlık tarihinin en vahşi çatışmasıydı. Ölüm, tıpkı askerlere olduğu gibi, cepheden çok uzaktaki sivillere de daha önce asla düşünülmeyecek tam bir dehşetle geldi.

İnsani maliyet II. Dünya Savaşı'nda gerçekten çok büyüktü, fakat bu maliyetin büyüklüğünü tam olarak ölçmek hâlâ olanaksızdır. Hatta 21. yüzyılın başında kayıtların çoğunun tarihsel araştırmalara açılmış ve savaşların yarattığı acının büyük ölçüde dinmiş olmasına rağmen, hiç kimse gerçek rakamları hesaplayamadı ve bundan sonra da hesaplayamayacak. Makul sayılabilecek en düşük rakam yaklaşık 40 milyon ölüdür, fakat diğer tahminler 55 milyona kadar çıkmaktadır. İlave olarak, bu yüksek rakamın muhtemelen üç katı kadar yaralı vardı, bunların çoğu da yaşamlarının geri kalanını acı çekerek ve engelli olarak sürdürmek zorunda kalacaktı. Ayrıca bunlara da ek olarak, yaşadıkları tecrübeler ya da sevdiklerini yitirmeleri nedeniyle çok sayıda insan duygusal olarak yaralanmıştı. Acının getirdiği yük çok büyüktü.

Yürekleri Parçalayan Ölü Sayısı

En büyük kaybı Sovyetler Birliği'nin verdiğinden, Doğu Cephesi'nin en büyük çaptaki savaşın sahnesi olduğundan ve orada, ahlaki değerlerin en az dikkate alındığından kimsenin şüphesi yoktur. Sovyet silahlı kuvvetlerinden en az 10 milyon kişi öldü. Bunların büyük bir bölümü Almanya'nın elinde tutsak olarak kötü muameleden yaşamını yitirdi ve pek çoğu da, Alman tutsaklığından kurtulduktan ya da Batılı Müttefikler tarafından Sovyetler'e geri gönderildikten sonra doğrudan Gulag'a gönderilenleri kapsıyordu. Sovyet sivil ölümlerinin sayısı 10 milyon kadar ya da daha fazlaydı. Bunların büyük bölümü de Stalin rejimi tarafından öldürülmüştü.

1942 yılında Nazilerin yıktığı Çek köyü Lidice'de çocuklara ithaf edilen bir anıt.

Avrupa'daki sivil zayiat listesinin en tepesinde Avrupa'yı Yahudilerden arındırma hedeflerine çok yaklaşan Naziler tarafından katledilen 6 milyon Yahudi bulunmaktadır. Nazilerin egemenliği altındaki bölgelerde sadece yaklaşık 300.000 Yahudi hayatta kalmıştı.

SSCB'den sonra listedeki ikinci ülke Çin'dir, orada da hesabın doğru yapılması olanaksızdır. Ortalama tahminler 10-15 milyon civarında olup, bunun iki-üç milyonu şu ya da bu ordunun askeridir.

Büyük Mihver güçlerinin ikisinin de durumu kötüydü, bununla birlikte askeri zayiat, sivil zayiatın üzerindeydi. Muhtemelen 4,5 milyon Alman askeri ve 2 milyon sivil yaşamını yitirdi. Japonların toplam zayiatı yaklaşık 2 milyondu. Özellikle Polonya ve Yugoslavya da, büyük acılar çeken ülkelerdendi. Polonya, yaklaşık 4-4,5 milyon kişi kaybetti, bunların yarısından fazlası Yahudi'ydi ve Yugoslavya'da, ülkenin sert direnişi ve iç savaşında 1,5 milyon kişi öldü.

Büyük Müttefiklerden Britanya'nın kaybı 350.000 ölüydü, muhtemelen I. Dünya Savaşı'ndan daha azdı ve Britanya İmparatorluğu'ndaki ülkelerin kaybı ek olarak 120.000 kişiydi. Nüfusuna oranlandığında ABD'nin kayıpları herhangi bir muharipten oldukça düşüktü: Yaklaşık 275.000 kişinin neredeyse tamamı askeri personeldi.

Münih yakınlarında bulunan, o zamanki ismiyle Dachau toplama kampındaki anıt ilk açılanlardan biriydi.

İngiliz Savaş Mezarlıklar Komisyonu'nun El Alameyn'deki mezarlığı savaştan kısa bir süre sonra görülüyor.

Ölen ya da yaralanan milyonlara ilave olarak milyonlarca kişi de savaşı mülteci olarak tamamlamıştı. Hatta dönecek bir evi olanların çoğu da geri dönmeyi istemiyordu, çünkü savaş zamanı olayları ya da sonrasındaki politik değişiklikler, tehlikede olacaklarını ya da hoş karşılanmayacaklarını gösteriyordu. Savaşın sonunda Avrupa'da "yerinden yurdundan edilmiş" insan sayısı 30 milyon (bilindiği kadarıyla) kadar olmalıydı ve Çin'de milyonlarca kişi daha aynı durumdaydı.

Fiziki Tahribat

Savaşın insan maliyeti olduğu kadar fiziksel zararı da şok edicidir. Karşılaştırıldığında daha hafif bombardımana uğrayan ve kara savaşına tanıklık etmeyen Britanya'da bile yüz binlerce ev, savaşın verdiği zarardan etkilendi. Japonya ve Almanya'daki bütün şehirler, Müttefik bombardımanında neredeyse tamamen yıkıldı. Batı SSCB'de ev, fabrika ve diğer kaynakların kabaca üçte ikisi, çarpışmalarda ya da düşmana yararlı bir şey bırakmama politikası doğrultusunda önce Sovyetler, sonra da Almanlar tarafından geri çekilme sırasında yıkıldı.

Solda: Bir İngiliz askeri dört yıllık ayrılıklan sonra yeni prefabrik evlerindeki ailesine dönüyor.

Sağda: 1945 yılı Haziran'ında Berlin'de bir trene doluşan yerinden yurdundan edilmiş insanlar.

Mağluplarla Hesaplaşmak

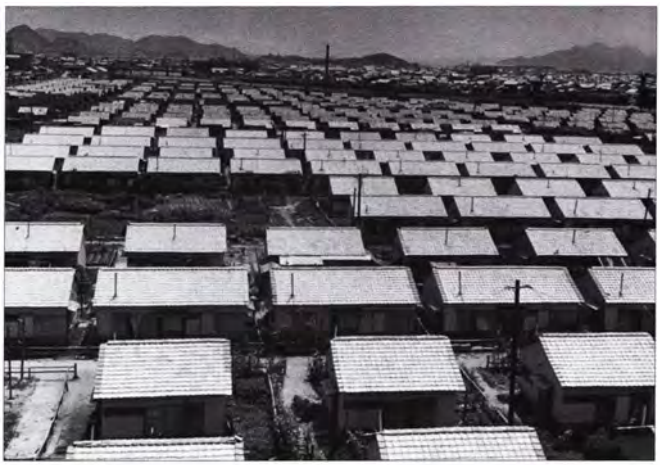
Müttefiklerin sadece Almanya'nın bir bölümünü işgal ettikleri I. Dünya Savaşı'ndan farklı olarak, 1945'te Almanya ve Japonya'nın her ikisi de Müttefikler tarafından tümüyle işgal edildi ve yönetimlerine el kondu. Uluslararası mahkemeler de, her iki ülkedeki savaş suçlularını yargıladı ve cezaya çarptırdı.

Kazablanka Konferansı'nda (Ocak 1943) Başkan Roosevelt, Müttefiklerin Almanya ve Japonya'nın koşulsuz teslimini isteyeceğini ilan etmişti (ve Başbakan Churchill de buna mutabık kalmıştı). Daha sonra 1943 yılında Britanya, ABD ve SSCB, Almanya'nın teslim koşullarını belirleyecek ve Almanya'nın (Müttefiklerin Almanya'dan tekrar ayrılması gerektiğine karar verdikleri Avusturya'nın da) ve daha küçük Mihver güçlerinin işgal düzenlemelerini yapacak Avrupa Danışma Komisyonu'nu kurdular. Bu planlar, neticede 1945 yılındaki Yalta ve Potsdam Konferanslarında hükümet başkanları tarafından kabul edildi.

İşgal altındaki ülkelerin idaresi için Müttefik Denetim Komisyonları kuruldu. Almanya örneğinde bu, ülkenin dört işgal bölgesine bölüneceği anlamına geliyordu –Fransa, SSCB, ABD ve Birleşik Krallık'ın her biri için bir bölge– ve Berlin de benzer şekilde bölünecekti.

Temmuz 1945, Berlin'de tipik bir sokak sahnesi. Şehrin sakinlerinden bir grup, üç beş parça eşyalarıyla yıkıntılar arasında yorgun argın ilerliyor.

Hiroşima'da atom bombasının yıktığı bölgede siviller için kurulan geçici evler.

Japonya için de, ülkenin Müttefik bölgelerine ayrılmasını da kapsayan muhtelif planlar düşünüldü. Fakat zamanı geldiğinde, General MacArthur işgal için Müttefik Yüksek Komutanlığı'na atandı. Bütün Japon Anavatan Adaları Amerikan denetimine girdi. MacArthur neredeyse saltanat süren bir kral gibi hareket ediyordu. Sovyetler, Kuril Adaları'nı ve Sahalin'in kuzey yarısını işgal ettiler (ve buraları daha sonra Sovyet toprağı olarak ellerinde tutacaklardı). Bu arada Japon Anavatan Adaları'nın işgal kuvvetlerine bir İngiliz askeri birliği de dahil oldu.

Suçluyu Cezalandırmak

1943 yılında Müttefikler, Nazi savaş suçlularının cezalandırılması yönündeki niyetlerini de duyurmuşlardı. 1945 yılındaki Potsdam Deklarasyonu'nda, süreç Japon liderlerini de kapsayacak şekilde genişletildi. Bu süreç, iki ayrı çok önemli uluslararası savaş suçları mahkemesiyle sonuçlandı; Nürnberg ve Tokyo'daki mahkemelerde üst düzey isimlerin bir kısmı yargılandı. Neticede 22 Alman ve 25 Japon mahkemeye çıktı (her iki duruşmadaki iddianameler ölen, savunma yapamayacak ya da çoktan intihar etmiş başka isimleri de sayıyordu. Ayrıca, münferit Müttefik güçler tarafından, sadece bir Müttefik ülkeyi etkileyen, cürümle suçlanan kişi-

ler için çok sayıda yargılama gerçekleştirildi.

Belli başlı davalardaki suçlamalar, uluslararası hukukta iki yeni kavramı da içeriyordu: Savaş tutsaklarına muamele gibi meselelerde daha önce mutabık kalınmış uluslararası standartlara aykırılık nedeniyle oluşan ve artık yerleşmiş savaş suçları kavramlarına ilave olarak, barışa karşı suçlar ve insanlığa karşı suçlar. Nürnberg'de üç kişi doğrudan aklanırken, Tokyo'da kimse aklanmadı. Bununla birlikte bazı sanıklar, kendilerine yöneltilen bazı suçlamalardan aklandılar. Cezalar, 19 idamı ve çok uzun süreli muhtelif hapis cezalarını kapsıyordu.

Kazanan Haklı mı?

Yargılamalar bazı yönlerden tatminkâr değildi. Kazananın haklı olduğu anlayışı kesinlikle mevcuttu – örneğin Stalin, 1939 yılındaki

Savaşın büyük bölümünde Japonya Başbakanı olan General Tojo, Tokyo duruşmalarından sonra idam edildi.

Polonya işgali ve sonrasında binlerce Polonyalının ölümünden herhangi bir Nazi kadar suçluydu. Ayrıca tamamıyla tarafsız bir mahkeme, İngiliz-Amerikan stratejik bombardıman seferlerini savaş suçu olarak düşünebilirdi.

Japonya'daki davada davalılar seçildi ve böylece kovuşturma kanıtlarına göz ucuyla bakıldı. Öyle ki, İmparator Hirohito ve ailesi temiz kaldı, çünkü bu Müttefik işgal politikasına uygundu.

Yargılamaların yasallığı ve adilliği hakkında o zamandan beri pek çok tartışma olsa da, ulusal liderlerin, uluslararası toplumun önünde mahkemeye çıkarılabileceği ve bütün ülkelerdeki askerlerin, yasal olmayan emirlere karşı çıkmalarının görevleri olduğu ilkesini kesinlikle yerleştirdi. Nürnberg'deki kanıtlar, Nazilerin 6 milyon Yahudi'yi öldürdüğünü bütün şüphelerin ötesinde kanıtlamıştır, her ne kadar pek çoğu o zamandan beri bunu inkâr etmeyi denemiş olsa da. Yapılan hatalar ne olursa olsun, bunlar çok değerli emsal kararlardı.

Naziler Nürnberg duruşmalarında sanık bölümündeler. Hermann Göring (soldaki) hâkim karşısına çıkan en üst düzey isimdi.

Bölünen Avrupa

Winston Churchill 1946 yılındaki ünlü söylevinde, Avrupa'nın bir Demir Perde'yle nasıl bölündüğünü tarif etti. Savaş zamanında Britanya, ABD ve SSCB arasındaki ittifakı zorlaştıran kuşkular giderek güçleniyordu.

Savaş, 1945 yılında Batılı ve Sovyet askerlerin Avrupa'nın kendi paylarına düşen yarısını denetimleri altına almalarıyla sona erse de, çok az insan bu durumun uzun süreli olmasını bekliyordu. Aslında öncü Müttefik güçler, Sovyetler de dahil, 1945 yılının başında Yalta Konferansı'nda Özgür Avrupa Deklarasyonu'nu yayımlamışlardı. Deklarasyonda, Almanya'nın kontrolünden kurtardıkları ülkelerde demokratik hükümetler ve serbest seçimler görmek istediklerini belirtmişlerdi.

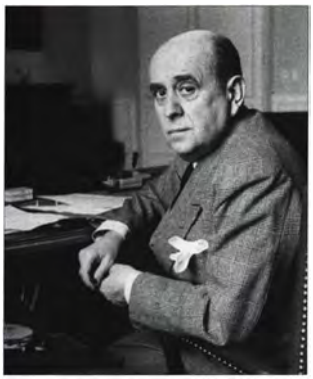

Kömür madeninden çıkan dökküntüler arasında umutsuzca yakacak bir şeyler arayan Almanlar.

Batı Avrupa

Bu taahhütlerin Batı Avrupa'da yerine getirileceğine ilişkin kimsenin kuşkusu yoktu. Müttefik güçler, savaş sırasında bu ülkelerin sürgündeki hükümetlerini desteklemişti. 1944-1945 yıllarında Almanların uzaklaştırılmasından kısa zaman sonra seçimler gerçekleştirilmişti. Alman işgaline karşı direnişte öne çıkan yerel komünist partiler, bu seçimlere tam olarak katılmışlar ve özellikle Fransa ve İtalya'da oyların önemli bir bölümünü kazanmışlardı.

Çek polilikacı Jan Masaryk, komünistler 1948 yılında iktidarı ele geçirdiklen sonra şüpheli şekilde öldü.

Doğu Avrupa'da koşulların çok daha farklı olacağı açıktı. Daha Yalta Konferansı devam ederken Sovyetler, komünistlerin Bulgaristan'da yönetimi ele geçirmesi için çalışıyordu ve 1945 yılında Romanya'da komünist bir hükümet kurdular.

Britanya (ve daha sonra ABD), savaşın ilk günlerinden itibaren Londra'da bulunan sürgündeki Polonya hükümetini desteklemişlerdi,

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

Birleşmiş Milletler'in (BM) tarihi, 1943 yılı Ekim'indeki Dört Güç Deklarasyonu'na (ABD, Birleşik Krallık, SSCB ve Çin) dayanmaktadır. Deklarasyonda bu ülkeler, "uluslararası barış ve güvenliği" korumak amacıyla savaştan sonra uluslararası bir örgüt kurma niyetlerini açıklamaktadırlar. Daha sonraki tartışmaların ardından, Birleşmiş Milletler 50 ülkeden delegelerin katılımıyla 1945 yılındaki San Francisco Konferansı tarafından kurulmuştur. Bu kuruluş aşamasında dahi bazı sorunlar mevcuttu. Polonya temsil edilmemişti, çünkü ABD ve SSCB meşru bir Polonya hükümetinin oluşumu konusunda anlaşamamışlardı.

Birleşik Devletler'in Bikini Alolü'ndeki atom bombası denemesi, 1946. Eski savaş gemileri, patlamanın gücünü ölçmek için adanın yakınına yerleştirilmiş.

fakat 1944 yılında Kızıl Ordu ilerlediğinde Sovyetler alternatif komünist bir grubu öne sürmüş ve yılın sonunda onları geçici hükümet olarak tanımışlardı. "Londra'daki Polonyalılar"dan bazıları 1945 yılında eve dönmüş, fakat hükümetten dışlanmışlardı ve bütün muhalefet 1947 yılı başlarında susturuldu. 1947 ve 1948 yıllarında komünistler, Macaristan ve Çekoslovakya'da yönetimi ele geçirdiler.

Komünizme Muhalefet

Bu gelişmelerle ilgili kaygılar ve Almanya'nın nasıl idare edileceğiyle ilgili anlaşmazlıklar, İngiliz-Amerikan kanadında kısa zaman sonra bazı değişikliklerin yapılmasına sebep oldu. 1946 yılının başında Truman, "Rusya'ya daha sert davranılması" gereğinden söz etti ve diğer üst düzey yetkililer "Rusya'nın yayılmacı eğilimlerine karşı sert ve uyanık bir çevreleme politikası" benimsenmesinde ısrarcı oldular. Bunu kısa zaman sonra Winston Churchill'in "Demir Perde" konuşması izledi ve her ne kadar o tarih itibariyle eski başbakan konumunda olsa da, İngiliz hükümeti de onunla aynı düşüncedeydi.

II. Dünya Savaşı sona erdiğinden beri Britanya komünistlerin çıkardığı iç savaşta Yunan hükümetine yardım etmişti, fakat 1947 yılının başlarında korkunç bir ekonomik krizin içine düşen Britanya, ABD'ye bunu daha fazla sürdüremeyeceğini bildirdi.

Stalin, savaş zamanı verdiği Yunanistan'a karışmama sözünü tutmasına rağmen Yunan komünistlerinin almakta olduğu dış yardım Yugoslavya'dan geliyordu. Bu, yardımın Moskova'dan gelmesiyle aynı şey değildi, fakat bu o tarihte Batı'da net olarak anlaşılamadı.

Bunun yerine ABD, Britanya'nın Yunanistan'daki rolünü üstlenme ve Türkiye'ye de yardım etme konusunda mutabık kaldı. Bu politika, 1947 yılı Mart'ında başkan Truman'ın yıkıcı faaliyetlere karşı direnen "özgür halklara destek" vaadiyle özetlendi. Bu, Truman Doktrini olarak bilinen sürecin başlangıcı oldu.

Avrupa ekonomileri, bir bütün olarak hâlâ savaş yıllarının tahribatının acısını çekiyordu ve 1946–1947 yıllarının gerçekten çok sert kışı da üstüne tuz biber ekti. 1946 yılında Britanya ve ABD, Almanya'dan tazminat almayı durdurma konusunda anlaştılar. 1947 yılı başı itibariyle Avrupa'yı refaha kavuşturacak ortak stratejinin bir parçası olarak Alman ekonomik kalkınmasını desteklemeyi düşünmeye başlıyorlardı. Bu, aynı zamanda yaratacağı piyasa vasıtasıyla Amerikan ekonomisine de yararlı olacaktı.

Batı ve Sovyet politikaları hızla birbirinden hiç olmadığı kadar uzaklaşıyordu.

Başkan Truman, 1945 yılı Haziran'ında Birleşmiş Milletler'in ilk toplantısında konuşma yapıyor.

Yeni Ülkeler

Asya'daki Japon egemenliği vahşi ve ırkçıydı, fakat Avrupa kolonilerinin eski durumlarına dönmesini olanaksız hale getirdi. Savaştan sonra Ortadoğu'daki büyük Yahudi göçü de, artık yeni koşulların hüküm sürdüğü anlamına geliyordu.

Japonların Büyük Doğu Asya Ortak Refah Bölgesi'nin savaş zamanı sloganı "Asya Asyalılarındır" olmuştu ve izleyen dönemdeki yönetimlerinin vahşiliğine rağmen 1941-1942 yıllarındaki Japon zaferleri, önceki kolonyal şefleri gözden düşürmüştü. 1941 yılındaki İngiliz-Amerikan Atlantik Antlaşması, Amerika'nın ısrarı üzerine açık bir biçimde dünyadaki bütün halkların kendi hükümetlerini seçme hakkını destekledi – ve savaş boyunca Amerikan politikası açıkça antikolonyaldi. Bu iki etken, milliyetçi güçlerin gelişimine destek verdi.

1951 yılında bir Fransız askeri, Çinhindi'ndeki Fransız egemenliğini korumaya yönelik nafile girişimi sırasında.

KOLONYAL MÜCADELELER

Örneğin Fransız Çinhindi'nde (şimdiki Laos, Kamboçya ve Vietnam) Amerikan Stratejik Servisler Ofisi, savaş sırasında komünist Ho Şi Min liderliğindeki milliyetçi Vietnam koalisyonunu desteklemişti. Ho'nun Viet Min kuvvetleri, Japonlara karşı savaşmış ve savaş sonrasında Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ilan etmişti. Fransa, bunun ardından (başarısız bir şekilde) kolonyal yönetimi yeniden dayatmak istedi. Böylece çok uzun süreli bir mücadele başladı; bu mücadele, 1975 yılında Kuzey Vietnam'ın Güney Vietnam'a karşı zafer kazanmasıyla sona erecekti.

Amritsar'daki mülleciler, Hindistan ve Pakistan bağımsızlıklarını kazandıklarında dinleri nedeniyle göç etmek zorunda kalan milyonlar arasındaydı.

Hollanda Doğu Hint Adaları'ndaki savaş öncesi kolonyal güç de, savaş sonrasında kendi egemenliğini yeniden kurmayı denedi ve başarısız oldu. Burada Japonlar, savaş sırasında milliyetçi lider Achmad Sukarno ile birlikte çalışmışlar ve 1944 yılında bağımsızlık sözü vermişlerdi. Japonların yardımıyla Sukarno, 1945 yılında Endonezya'nın bağımsızlığını ilan etti. Ülkenin bağımsızlığı, acımasız ve sert askeri mücadeleler neticesinde Hollanda tarafından tanındı.

Hollanda ve Fransa'dan farklı olarak Britanya'nın, 1945 yılında Japon kontrolü altında kalmış Malaya ve diğer toprakları işgal etmek için kullanabileceği büyük bir kuvveti vardı. Bununla birlikte, herhangi bir aşamada Japonlar tarafından işgal edilmiş olsun ya da olmasın, neredeyse Asya'daki bütün Britanya kolonileri, çok hızlı bir şekilde bağımsızlıklarını kazandılar. 1939 yılındaki yerleşmiş kısmi özerk yönetime rağmen Hindistan'daki Britan-

İngiliz Hint Ordusu askerleri, 1945 yılının sonlarında Cava'da Endonezya milliyetçilerine karşı savaşıyorlar. İngiliz kuvvelleri Japonya'nın teslimiden sonra Endonezya'nın kontrolünü ele geçirmişti.

ya valisi, tek bir Hintliye danışmaksızın ülkenin Almanya ile savaş halinde olduğunu ilan etmişti. 1945 yılı itibariyle şüphesiz bu günler geride kalmıştı ve 1947 yılı Ağustos'unda Hindistan ve Pakistan bağımsızlıklarını kazandılar.

İsrail ve Araplar

Avrupa, Ortadoğu'daki egemenliğinin sonuna gelmişti. Suriye'deki savaş öncesi Fransız mandası asla yeniden yürürlüğe konamadı ve ülke aslında 1944 yılında bağımsızlığını kazandı. Britanya'nın savaş öncesi Filistin'deki mandası, Yahudiler, Araplar ve İngiliz yetkililer arasındaki şiddet nedeniyle zor durumda kalmıştı; ortak ya da ayrı Yahudi ve Arap devletleri için muhtelif planlar önerilmişti.

Savaştan sonraki artan şiddet ortamında Britanya denetimi Birleşmiş Milletler mandası olarak devam etti. Yahudi göçü ve Holokost deneyimi, Siyonizm'e öncesine göre daha büyük destek sağladı; bu arada Araplarla Yahudilerin antlaşma yapmalarını isteyen Birleşmiş Milletler'in girişimleri sonuçsuz kaldı. 1948 yılında İngiliz mandası sona erdiğinde İsrail devleti ilan edildi; İsrail 1949 yılında kendini kabul ettirmişti. Yaklaşık 700.000 Filistinli Arap, ülkelerinden göçe zorlandı, bu durumdan geriye 21. yüzyılda da etkisini sürdürecek kötü bir miras kaldı.

Komünist Çin

Savaş sonrasında en büyük değişiklikler Çin'de gerçekleşti. Batı yardımı milliyetçilere yapılmış olmasına rağmen savaştan galip çıkan komünistler olmuştu. Onların silahlı kuvvetleri daha iyi örgütlenmişti ve 1945 yılında Japonların kontrolünde olduğu varsayılan pek çok bölgede oldukça etkiliydiler.

İzleyen yıllarda komünistler, ülkenin tamamında üstünlüğü ele geçirdi ve 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'ni ilan ettiler; mağlup milliyetçiler Tayvan'a geri çekildi. Batı'da bu, Moskova'dan yönlendiriliyormuşçasına dünya komünizmi adına önemli bir zafer gibi göründü. Gerçekte Çin komünistleri, kendi gemilerinin kaptanıydılar, fakat onların başarısı da bir süreliğine sadece Soğuk Savaş geriliminin artmasına katkı sağladı.

İsrail'in ilk başbakanı David Ben-Gurion.

Soğuk Savaş

1949 yılı itibariyle uluslararası ilişkilerin odak noktası artık II. Dünya Savaşı'nın etkileriyle uğraşmak değildi. Bunun yerine, nükleer silahlar çağında ABD, SSCB ve diğer ulusların zihni, yeni ve olasılıkla daha tehlikeli bir mücadeleyle, Soğuk Savaş'la meşguldü.

ABD ve SSCB arasındaki ilişkiler 1947 yılının ortasında en kötü durumundaydı. Her ikisi de savaş zamanı müttefiki olarak diğerine asla tam olarak güvenmemiş ve o zamandan beri her şey daha kötüye gitmişti. O an itibariyle ABD, hâlâ atom silahlarına sahip tek ülke konumundaydı ve kesinlikle emindi ki, kendisi ve dostları doğrudan bir askeri taarruza karşı bağışıklık kazanmıştı.

Bununla birlikte Avrupa ekonomileri, 1945 yılının feci koşullarından kurtulacak anlamlı bir gelişme göstermiyordu. Bu atmosfer içinde Amerikalı liderler, komünist düşüncelerin yaygınlaşmasından korkuyorlardı. İşin can alıcı noktası, Müttefik politikalarının aslında Almanya'nın yeniden yapılanmasını önlemiş olmasıydı. Aksine, Sovyetler'in öncülüğünde Müttefikler, Alman sanayiini ve diğer kaynakları soyup soğana çevirmişti.

Konrad Adenauer, yeni Batı Almanya ulusunun ilk şansölyesi, 1949 yılı Ağustos'undaki seçim zaferinden sonra bir destekçisi tarafından tebrik ediliyor.

Marshall Planı

Bütün bunlar, Marshall Planı'nın ilanıyla değişti. Koşulları itibariyle SSCB dahil, Avrupa'daki bütün ülkelere Amerikan yardımı teklif edilecekti. Başkan Truman ve danışmanları, yardım için koşulları sıralamışlardı – diğer şeylerin yanı sıra, yardım alan ülkeler parayı nasıl harcadıklarının hesabını Amerikan denetimine vermek zorundaydı ve bu koşulların Sovyetler'ce kabul edilmeyeceğini doğru hesaplamışlardı. Beklendiği gibi Sovyetler teklifi reddetti ve Doğu Avrupa'daki uydularının da aynı yönde hareket etmelerini sağladı.

Marshall Yardımı 1948 yılında gönderilmeye başlandı ve 1951 yılına kadar bir dizi ülkeye 12 milyar dolar yardım sağlanacaktı. Bu yıllar boyunca Avrupa ekonomileri önemli ölçüde büyüdü ve refah seviyesi, 1930'lu yılların sonundaki çizginin üzerine çıktı. Uluslararası ticaretteki canlanma, sadece Avrupalıların değil, Amerikan ekonomisinin de yararına oldu. Son olarak da, yardımın nasıl paylaşılacağı konusunda karar almak için birlikte çalışmak zorunda kalan Avrupalılar, günümüzde Avrupa Birliği'ne dönüşen Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun 1957 yılındaki kuruluşuna yol açan ekonomik işbirliği sürecini başlattılar.

Yeni Almanyalar

1948 yılı Mart'ında ABD, Fransa ve Britanya, Almanya'daki işgal bölgelerinin tek bir yapı içinde birleşmesi konusunda mutabakata vardılar. Haziran ayında bütün bölgelerde hâlâ kullanımda olan Hitler

Berlin Ablukası sırasında Tempelhof Havaalanı'nda yükünü boşaltan bir nakliye uçağı, Haziran 1948.

Başkan Truman, 1949 yılında NATO ittifakını kuran Kuzey Atlantik Antlaşması'nı imzalarken Müttefik ülkelerin diplomatları onu izliyor.

döneminin Reichs-Mark'ının yerine yeni bir para birimini dolaşıma soktular.

Savaştan sonra Avrupa'daki Sovyet politikasının ana amacı, Almanya'nın kıtaya tekrar egemen olamamasını sağlamak olduğundan Alman ekonomik canlanmasına yönelik her önlem bir tehdit olarak görüldü. Müttefiklerin parasal reformuna ve diğer önlemlerine Sovyetler'in yanıtı, Berlin'deki Müttefik bölgesine giden bütün kara ve demiryollarını kapatmak oldu. Berlin Ablukası, genellikle Soğuk Savaş'ın ilk açık inatlaşması olarak kabul edilir.

Sovyetler, muhtemelen Müttefiklerin Almanya planlarından geri adım atacağını umut ediyorlardı. Müttefiklerin, şehri hava yoluyla ikmal edebileceklerini tahmin etmemişlerdi. Yüzlerce Amerikan ve İngiliz uçağı, Berlinlilerin ihtiyaç duyduğu her şeyi şehre taşıyan günlük nakliye uçuşları gerçekleştirdi. Şehir, bu şekilde ikmal edilerek 1949 yılında Sovyetler geri adım atıncaya kadar ayakta kaldı.

İşte o tarihte Soğuk Savaş gerçek anlamda başladı. 1949 yılında Batı ve Doğu Almanya iki yeni ülke olarak kuruldu, Batı'da ilk seçimler Ağustos ayında gerçekleştirildi. Nisan ayında Britanya, ABD ve Kanada'nın da içinde bulunduğu on iki ülke, Kuzey Atlantik Antlaşması'nı imzaladılar. Bu ülkelerden herhangi birine gerçekleştirilecek taarruz, bütün ülkelere yapılmış sayılacaktı. Böylece NATO ittifakı, II. Dünya Savaşı öncesi hüküm süren tecrit politikalarına dönmeyeceğine ilişkin ABD tarafından verilen açık bir taahhüttü. Diğer taraftan, yeni bir tehdit belirmişti. 1949 yılı Ağustos'unda Sovyetler ilk atom silahını test etti ve 1950'lerde Sovyet bloğundaki ülkeler kendi askeri ittifaklarını, yani Varşova Paktı'nı kuracaklardı.

NATO ve Varşova Paktı arasındaki Soğuk Savaş yarışı ve beraberindeki nükleer denge terörü, gelecek 40 yıl boyunca uluslararası ilişkilere hâkim olacaktı. II. Dünya Savaşı'na sebep olmuş büyük ihtilaflar artık tarihe havale edilmişti.

GEORGE MARSHALL

General Marshall (1880-1959), 1939 yılından savaşın sonuna kadar ABD Kara Kuvvetleri kurmay başkanıydı. II. Dünya Savaşı'ndaki Birleşik Devletler zaferinin başlıca örgütleyicisi olarak kabul edildi. İlkin, 1939-1941 yıllarında birimlerini büyük ölçüde genişletti, modernize etti ve daha da büyümesi için zemin hazırladı. Bütün savaş boyunca, "önce Almanya" ilkesini gerçekleştirmek ve Almanya'nın Manş üzerinden doğrudan yapılacak bir işgalle yenilmesi için çok sıkı çalıştı. Savaştan sonra dışişleri bakanı olarak hizmet etti. Marshall Planı olarak bilinen Dış Yardım Yasası'nın planlanmasına ve uygulanmasına katkıda bulundu.

General George Marshall, savaşın son döneminde Birleşik Devletler Ordusu üniformasıyla.

A

ABD 12, 78-9, 242-3; 1920'ler 14-15; 1930'lar 20-21; Almanya, bombalanması 142-43, 172-73; Avrupa Savaşı 60-61, 75, 142-43, 172-73, 244; Batı Cephesi 189; Burma 228; Çin 227; deniz savaşı 35, 52, 53, 58, 61, 76-7, 84-7, 89, 90-1, 126-9, 211, 214-17, 220-23, 234-35; Filipinler 224-25; hava savaşı 39, 44-5, 84, 120-21, 126, 140-43, 146-47, 160-61, 172-74, 176-77, 204-5, 211-15, 227; Gilbert Adaları 206-7; İvo Cima 232-33; Japonya, bombalanması 142-43; Japon-Amerikalılar 79; Kuzey Afrika 179; Mariana Adaları 210-11; Marshall Adaları 207; Müttefikler, ilk destek 51, 60, 61; Normandiya 178-79; Okinava 209, 232-3; Ödünç Ver-Kirala 61, 67; Pasifik'te 72-5, 84-5, 88-9, 203, 206-7, 210-11, 214-15, 220-21, 224-25, 232-33; Pearl Harbor 74-5; savaş sonrası 246-47, 250-51; ve Soğuk Savaş 250-51; Solomon Adaları 203; tank savaşı 31, 132-33, 169; tarafsızlık 29, 60-1; *ayr. bkz.* Müttefikler; İngiliz-Amerikan kuvvetleri

Adenauer, Konrad 250

Akdeniz 54-5

Alam Halfa Muharebesi 112

Almanya 12-13, 36, 189, 242; 1920'ler 14; 1930'lar 22-23; ABD 61, 75; Avrupa nizamı 62-3; Ardennes 100, 188-89; Avusturya 19; Balkanlar 56; Baltık devletleri 166; Batı Cephesi 36-7, 152, 154-55, 158-59, 178-79, 188-89; Belçika 36-7; Berlin 139, 172, 198-99, 250-51; bombardıman 138-39, 142-43, 147, 172-73, 243; Danimarka 32-3; deniz savaşı 35, 50-1, 58-9, 61, 76-7, 91, 124-9, 216-17, 235; Doğu Cephesi 64-5, 68-9, 94, 96-7, 102-3, 106-7, 118-19, 148-49, 152, 166-67, 184-85; donanmanın yenilgisi 124-5; Fransa 36-7, 154-55, 158-59, 178-79; genişlemesi (1919-1939) 25; hava savaşı 28, 36-7, 39-42, 44-5, 48, 120, 126, 135, 141, 161, 172-73, 175-76, 190-91, 204-5; Hollanda 36-7; İtalya 134-35; Kuzey Afrika 55, 56-7, 112-13, 116-17; Luftwaffe'nin yenilgisi 172-73; Müttefik zaferleri 194-95; Normandiya 154-55, 158-9, 178-79; Norveç 32-3; Polonya 25, 28-9, 60, 98-9; Ren Bölgesi 18-9; savaş sonrası 242-45, 250-51; Sicilya 134-35; Sovyet kuvvetleri 184-85; SSCB 64-5, 96-7, 102-3, 106-7, 118-19, 148-49, 184-85, 198-99; Südetler bölgesi 24; tank savaşı 30-31, 108-9, 132, 169; teslimiyet 199, 244; totaliter yönetim 170-1; Ukrayna 148-49; ve Yahudiler 17, 62, 64, 68, 98-9, 170, 242, 245; Yunanistan 56

amfibi araçlar 157, 208-9

Anavatan Adaları 214

Antonescu, Marshal Ion 107

Anzio 134-35, 150

Ardennes 100, 188-89

Arnavutluk, ilhak 54

Asya 82-3, 200; 1930'lar 18-19

Atlantik Muharebesi 50-1, 123-6, 205, 216

atom bombaları 7, 236, 238-9, 247, 251

Attlee, Clement 131

Auschwitz-Birkenau 99

Avrupa 26, 94, 152, 240, 242; 1930'lar 18-19, 22-5; direniş 162-3; işbirliği 164-65; savaş sonrası 242-7, 250-1; zafer 121, 199

Avustralya: deniz savaşı 234; Yeni Gine 88, 202-3

Avusturya 12, 185-86; ilhakı 19

B

Baldwin, Stanley 22

Balkanlar 56

Baltık devletleri 12, 25, 32-3, 65, 166

Barbarossa Harekâtı 43, 64-5, 68, 107, 120, 169, 183

Batı Almanya 250-51

Batı Cephesi 36-7, 152, 154-55, 158-59, 178-79, 188-89

Belarus 166

Belçika 13-4, 36, 189; işgali 37; kurtuluşu 179

Ben-Gurion, David 249

Berlin: Muharebesi 139, 172; Ablukası 250-51; düşüşü 198-99; savaş sonrası bölünmesi 244

Beveridge Raporu 47

Birinci Dünya Savaşı, mirası 12-15

Birleşmiş Milletler 246

biyolojik silahlar 236-37

Bismarck 50-51, 77, 223

Bismarck Denizi Muharebesi 89, 202

Bletchley Park 123

Blitzkrieg 36-7, 48, 120

Bodenplatte Harekâtı 189

Bose, Subhas Chandra 219

Britanya 12-3, 28, 46; 1930'lar 22-3; Almanya 138-9, 147, 172-3, 244; anavatan cephesi 46-7; Batı Cephesi 178-9; Blitz 40-1, 46, 140; Britanya Muharebesi 40-2, 120; Burma 218-19, 228-9; Cava 249; deniz savaşı 34-5, 50-2, 55, 59, 61, 76-7, 86-7, 90-1, 124, 126-27, 129, 217, 222, 234-5; hava savaşı 38, 40-1, 44-5, 48-9, 55, 120-21, 138-41, 146-7, 160-61, 172-4, 176-77, 190-91, 204-5, 212; Kuzey Afrika 54-6, 112-13, 243; Londra 6, 40-1, 46, 187; Normandiya 158, 178-79; Polonya 25, 28-9; savaş sonrası 246-47; tank savaşı 30-1, 133, 168; zorunlu askerlik 25 *ayr. Bkz.* İngiliz-Amerikan kuvvetleri; İngiliz-Fransız kuvvetleri; Müttefikler

Buchenwald 7, 99

Bulgaristan 12, 166-67, 246

Bulge Muharebesi 109, 179, 185, 188-9, 194

Burma 70, 82-3, 93, 101; Japon yenilgisi 218-19, 228-9

C

Cava 249; Cava Denizi Muharebesi 83

cephe hatları: Batı Cephesi: 36, 152, 178, 189; Berlin (1945) 199; Doğu Cephesi 26, 64, 94, 97, 106, 148, 152; Fransa (1944) 152, 178; İtalya'daki 134, 152; Kuzey Afrika 54, 112; Pasifik'teki 89, 232

Cezayir 112, 116

Chamberlain, Neville 24-5

Chindit'ler 218, 229

Churchill, Winston 37, 47, 61, 130-31, 244, 246-47

Cunningham, Amiral Andrew 55, 130

Ç

Çekoslovakya 12, 107, 185-86, 199, 246; bölünme 24-5

çıkarma teknesi 208-9

Çin 200, 242; Burma 228; iç mücadeleler 226-7; Japon işgali 19, 92-3, 226-27; savaş sonrası 249

Çinhindi: işgal 73, 93; savaş sonrası 248

Çuykov, General Vasili 102

D

Danimarka 13; düşüşü 32-3
D-Günü 154-9, 208
Dachau 242
de Gaulle, General Charles 163
Demir Perde 246-47
denizaltılar, *bkz.* gemiler
direniş hareketleri 162-3, 166
Doğu Almanya 251
Doğu Cephesi 26, 64-5, 68-9, 94, 96-7, 102-3, 106-7, 118-20, 152, 166-67, 181, 184-85
Doğu Prusya 12, 24, 184
Doğu Solomonlar Muharebesi 89
donanma silahları 128-29
Doolittle, Albay James 83, 172
Dowding, Hava Mareşal Hugh 41
Dönitz, Amiral Karl 51, 125, 198
Dresden 173
Dunkerque 37

E

Eaker, General Ira 143
Eichmann, Adolf 99
Eisenhower, General Dwight D. 117, 130, 154, 179, 194-95, 198
El Alameyn Muharebesi 57, 112-13, 116, 243
Endonezya 248
Engano Burnu Muharebesi 221
Enigma kodlaması 122-23
Estonya 32

F

Fas 112, 116
Faşizm 14, 16
Filistin 249
Filistinli Araplar 249
Filipinler 6, 70, 80-1, 200, 203, 220-1; Filipinler Deniz Muharebesi 210; fethi 224-5; düşüşü 81
Finlandiya 25; SSCB'yle mütareke 166; işgali 32, 33
Foch, Ferdinand 12
Fransa 12-14, 28-9, 36, 152, 178; 1930'lar 22-5; Çinhindi 248; deniz savaşı 91, 236; direniş 162-3; düşüşü 36-7, 60; hava savaşı 38; kurtuluşu 178-9; ve Polonya 25, 28-9; savaş sonrası 244; tank savaşı 30-1; Vichy rejimi 62, 73, 99; *ayr. bkz.* İngiliz-Fransız kuvvetleri
Fransa-Prusya Savaşı (1870-1871) 12

G

Gariboldi, Mareşal Italo 57
gaz, zehirli 236-7
gemiler: denizaltılar 58-9, 214-17; denizaltı savunma refakat gemileri 52-3; destroyerler 52-3; hücumbotlar 58-9; kruvazörler 34-5, 90-1; muharebe kruvazörleri 76-7; refakat uçak gemileri 126-7; *U-boat*'lar 18, 50-1, 61, 124-5, 216-17; uçak gemileri 86-7, 212; zırhlılar 76-7
Gilbert Adaları 206-7
Goebbels, Josef 110
Göring, Hermann 245
Graf Spee 34, 51, 129
Guadalcanal 35, 88, 126; Muharebesi 89
Guam 210
Guderian, General Heinz 65,122

H

Habeşistan, ilhak 19, 23, 237
Halsey, Amiral William 88, 221
Harkov Muharebesi 118-19
Harris, Hava Mareşal Arthur "Bombacı" 138-39, 172-73
hava muharebesi 44-5, 120, 230-1
havanlar 137, 186
Heydrich, Reinhard 170
Himmler, Heinrich 17, 165, 170, 184
Hindistan 248-49; Burma 218-19, 228-29
Hirohito, İmparator 214, 238-39, 245
Hiroşima 7, 236, 238-39, 244
Hitler, Adolf 13, 16-7, 24-5, 28-9, 33, 36, 40-1, 56, 61, 63-4, 69, 75, 96-7, 103, 107, 118-19, 148-49, 166, 178, 184, 188, 190-91, 237; suikast girişimi 171; ABD'ye savaş ilanı 61, 75; intihar 125, 198
Hollanda 36; teslimiyet 37
Hollanda Doğu Hint Adaları 70, 200; düşüşü 82-3; savaş sonrası 248
Holokost 98-9
Hong Kong, işgali 93
Hood 50-1
Ho Şi Min 93, 248
Hull, Cordell 72
Hurricane'ler 40, 42, 44, 121
Husky Harekâtı 134

I

Ichi-Go Hücumu 227
Iida Shojiro 82
Imphal Muharebesi 218-19, 228-29
İvo Cima 211, 232-33

İ

İkinci Dünya Savaşı, mirası 240-51
İngiliz-Amerikan kuvvetleri: Avrupa'da 121, 154-55, 185, 198-99; Kuzey Afrika'da 113, 116-17; *ayr. Bkz.* ABD; Britanya
İngiliz-Alman Deniz Antlaşması (1935) 18, 22
İngiliz-Fransız kuvvetleri 33, 121 *ayr. bkz.* Britanya; Fransa
İngiliz-Leh ittifakı (1939) 25
İskandinavya 32-3
İspanya İç Savaşı 23, 45
İsrail 249
İsveç 99
işbirlikçiler 164-5
İtalya 134-5; Arnavutluk 54; Batı Cephesi 36; deniz savaşı 34, 55, 59, 76, 91, 234; Habeşistan 19, 23, 237; hava savaşı 49, 147; Kuzey Afrika 54, 55, 57, 113; Müttefikler 54, 134-5, 148, 195

J

Japonya 14, 200, 242; 1930'lar 22-23; ABD çıkarmaları 209, 232-3; biyolojik silahlar 237; bombardıman 142-43, 214-15, 236, 238-39, 243-44; Burma 70, 82; Çinhindi 73, 93; Çin işgali 19, 92-3, 226-7; deniz savaşı 34, 52-3, 59, 76-7, 84-90, 126-8, 211, 217, 220, 222-3, 234-5; Filipinler 6, 70, 80-1, 224-25; hava savaşı 39, 43, 49, 74-5, 80, 127, 141, 161, 175, 204-5, 211, 212-13, 221, 233; Hollanda Doğu Hint Adaları 70, 82-3; gemi kayıpları 214-15; Gilbert Adaları 206-7; Guadalcanal 89; Hiroşima 7, 236, 238-39, 244; Hong Kong 93; İvo

Cirna 232-3; Malaya 70, 80; Mançurya 18-19, 23, 226, 239; Mariana Adaları 210-11; Marshall Adaları 207; Nagasaki 236, 238-39; Okinawa 232-33; Pasifik 70, 74-5, 80-1, 84-5, 88-9, 200, 202-3, 206-7, 210-11, 220-21, 224-5, 232-33; Pearl Harbor 70-1, 74-5, 223; savaş sonrası 242-5; savaş tutsakları, muamele 92-3; Seylan 83; Singapur 80-1; Solomon Adaları 88-9, 203; SSCB 72, 238-39; teslimiyet 238-39; Tokyo 214-15, 244-45; vahşet 92-3; Yeni Gine 70, 88-9, 202-3
Jiang Jieshi 19, 226
Jukov, Mareşal Georgi 102, 119, 167, 184, 198-99

K

Kafkaslar 96-7, 106
kamikaze saldırıları 221, 233
Kanada 29; Batı Cephesi 178-79; deniz savaşı 51, 61; Normandiya 158, 178-9; *ayr. bkz.* Müttefikler
Kasserine Muharebesi 112, 117
Katyn 68, 69
Kesselring, Mareşal Albrecht 116
kimyasal savaş 236-37
King, Amiral Ernest 125
Kinkaid, Amiral Thomas 220
Kohima Muharebesi 218-19, 228
Konev, Mareşal Ivan 184, 198-99
konvoylar 51, 124-27
Krueger, General Walter 220, 224
Kursk Muharebesi 118-19, 181
Kuzey Afrika 54, 56-7, 112-13, 179-80; Müttefik zaferi 116-17

L

Leningrad 65, 97, 167; kuşatması 148-49
Letonya 32, 166
Leyte Körfezi Muharebesi 220-1, 224
Libya 54-6, 112
Litvanya 32, 166
Londra 40-1, 46, 187
Lord Haw-Haw 11
Luftwaffe, yenilgisi 172-73
Luzon, kurtuluşu 224-25

M

Macaristan 12, 107, 166-67; ve Çekoslovakya 24-5
MacArthur, General Douglas 81, 88, 202-3, 220, 224-25, 239, 244
McCampbell, David 45
Maginot Hattı 23, 36
makineli tabancalar 105
makineli tüfekler 136-37
Malaya 70; düşüşü 80; yeniden işgali 248
Mançurya: Japon yenilgisi 239; Japon işgali 18-9, 23, 226
Manhattan Projesi 236
Manila 225
Manstein, General Erich von 96, 103, 106, 107, 118-19, 149
Mao Zedong 226
Mariana Adaları 200, 210-11
Marshall Adaları 200, 207
Marshall, General George 251
Marshall Planı 250-51
Masaryk, Jan 246
Matapan Muharebesi 55
mayınlar 156-57, 197
Mercan Denizi Muharebesi 70, 84-5, 88
Messerschmitt'ler 40, 42, 141, 175
Mısır 54-6, 112
Midway Muharebesi 84-5, 202, 211
Mihail, Romanya Kralı 107, 167
Milletler Cemiyeti 13-5, 18-20, 22-3, 33
Monte Cassino 135
Montgomery, Mareşal Bernard 112-13, 117, 134-35, 158-59, 179, 188, 195
Moskova 167; Muharebesi 68-9
Mosquito'lar 39, 121, 141, 160
Mulberry Limanları 154-55
Mussert, Anton 164-65
Mussolini, Benito 16, 18, 24, 54, 99, 135
Münih Antlaşması 24
Müttefikler 12-13, 54, 94, 180; Almanya 194-95, 243, 244-45; Ardennes 100, 188-89; Batı Cephesi 36, 154-55, 158-59, 178-79, 188-89; Birleşik Devletler desteği 51, 60-1; Burma 218-19, 228-29; deniz savaşı 50-2, 83-4, 88, 124-25, 128-29, 134; Filipinler 224-25; Güneydoğu Asya 82-3, 218-19; hava savaşı 88, 124, 134, 160-1, 174-75, 191, 202; İtalya 134-35, 148, 195; Japonya 244; Kuzey Afrika 55-6, 112-13, 116-17; Normandiya 154-55, 158-59, 178-79; Pasifik 80-1, 84, 88-9, 200, 224-25; Sicilya 134-35; Solomon Adaları 88-9; *ayr. bkz.* ABD; Avustralya; Britanya; Fransa; Hindistan; Kanada; SSCB

N

Nagasaki 236, 238-39
Nanking Tecavüzü 93
NATO İttifakı 240, 251
Nazi-Sovyet Paktı 25, 28, 32
Nazizm 14, 16-17, 62-4, 98, 164-65, 242, 244-45
Nihai Çözüm 98-9, 170
Nimitz, Amiral Chester 202, 211
Normandiya 158-9, 169, 178-9, 182; Normandiya çıkarmaları 154-55, 158-59
Norveç, düşüşü 32-3
Nürnberg mahkemeleri/duruşmaları 244-45

O

Okinava 209, 232-3
Omaha Sahili 115, 159, 208
Oppenheimer, J. R. 236
Ortadoğu, savaş sonrası 248-49
Overlord Harekâtı 154-55, 158
Ozawa Jisapuro, Amiral 210-11

P

Paris, kurtuluş 179
Pasifik'teki savaş 70, 72-5, 82-9, 200, 202-3, 206-7, 210-11, 214-15, 220-21, 224-25, 232-2
Patton, General George 117, 178-79, 188-89
Paulus, General Friedrich 96, 103
Pearl Harbor 61, 70-1, 74-5, 80-1, 85-6, 123, 223
Percival, General Arthur 80-1
Pétain, Mareşal Philippe 37, 62
piyade 66-7, 104-5, 107, 136-7
Polonya 64, 68-9, 242; ve Çekoslovakya 24-5; direniş 162, 166; düşüşü 28-9; gettolar 98-9; Gleiwitz 29; işgal altındaki Polonya

25, 28-9, 60, 98-9, 245; Polonya Koridoru 12, 24; savaş sonrası 247; Varşova ayaklanması 166
Potsdam Konferansı 238, 244
Prien, Günther 50
propaganda 110-11

Q

Quisling, Vidkun 62-3

R

radar 128-29
Ren Bölgesi, Alman işgali 18-9
Ren Nehri 178-9, 185, 194
Ribbentrop, Joachim von 24
River Plate Muharebesi 34, 129
Romanya 12, 107, 166-67, 246
Rommel, General Erwin 39, 54-7, 112-13, 116, 155
Roosevelt, Franklin D. 20, 51, 60-1, 75, 116, 130-31, 244
Ruhr 14, 194-95
Rusya 12, 25, 64 *ayr. bkz.* SSCB

S

Sachsenhausen 171
Sahte Savaş 29, 46
Saipan 210
Samar Muharebesi 221
Santa Cruz Muharebesi 89
savaş suçları 244-45
savaş tutsakları 62, 68, 92-3, 107, 237
Savo Adası Muharebesi 88
Seylan, Japon taarruzları 83
Sicilya 134-35
Singapur: düşüşü 80-1
Slim, General William 219, 229
Soğuk Savaş 250-51
Solomon Adaları 88-9, 200, 203
Spitfire'lar 39-40, 42-4, 174-75
SSCB 12, 242; 1930'lar 20-2; Almanya 64-5, 68-9, 94, 96-7, 102-3, 106-7, 118-19, 148-49, 184-85, 198-99, 244; Baltık devletleri 166; Berlin 198-99; Finlandiya 32-33, 166; hava savaşı 39, 43, 120-21, 174-6; Japonya 72, 238-39; Komünist Parti 20-1; Mançurya'da zafer 239; Polonya 28-9; savaş sonrası 246-47, 250-51; ve Soğuk Savaş 250-51; Sovyet zaferleri 102-3, 106-7, 148-49, 166-67, 239; tank savaşı 31, 108-9, 168; totaliter yönetim 170-1; Ukrayna 148-49
Stalin, Josef 20-1, 25, 28, 61, 65, 97, 130-31, 149-50, 166, 184-85, 198, 238, 245, 247
Stalingrad 96-7, 106-7, 119, 167; Muharebesi 102-3
Stilwell, General Joseph 82, 226, 228
Sukarno, Achmad 248
Süveyş Kanalı 23

Ş

şifreler ve şifre kırma 122-3

T

tanklar 30-1, 108-9, 132-3, 157, 169-9; tanksavar silahlar 66-7, 192-93,196
Tassafaronga Muharebesi 89
tayın 47, 62, 124
Tinian 210
Tirpitz 50, 76
Tito, Josip Broz 163
Tobruk 57
Tojo Hideki, General 73, 245
Tokyo: bombardıman 214-15; Tokyo mahkemeleri 244-45
toplar: ağır toplar 150-1; kundağı motorlu 180-1; roketler 186, 187, 196; sahra topları 100-1; tanksavar toplar 66-7; uçaksavar toplar 144, 145 *ayr. bkz.* tüfekler
toplama kampları 98-9, 170-71, 242; kurtuluş 7, 99, 153
torpiller 128; torpil uçakları 222-3
Torch Harekâtı 113, 116-17
Toyoda Soemu, Amiral 210, 220
Trablus 112-13, 116
Treblinka 98
Truman, Harry 131, 238-39, 247, 250-51
Tunus 112-13, 116-17
Turing, Alan 123
tüfekler 104-5, 196
Türkiye 247

U

U-boat'lar, *bkz.* gemiler
Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi 14, 244-5
uçak: avcı-bombardıman uçakları 121; avcı uçakları 42-3, 121, 140-41, 174-75, 212-13; bombardıman uçakları 38-9, 48-9, 146-47, 160-61, 214-15; deniz destek uçakları 204-5; deniz uçakları 204-5; hafif nakliye uçakları 39; jet uçakları 190-91; kara taarruz uçakları 120-21; keşif uçakları 39; nakliye uçakları 230-31; planörler 231; torpil uçakları 222-23; uçak donanımı 176-77
Ukrayna, Alman geri çekilmesi 148-9
Utah çıkarmaları 155, 159

Ü

Üçlü Pakt 72-3

V

V-silahları 187, 237
Varşova: zaptı 28; Varşova gettosu 98
Varşova Paktı 240, 251
Vasilevski, Mareşal Aleksandr 119, 184
VE-Günü 199
Versailles Antlaşması 12-3, 22, 24, 35; ihlaller 18
VJ-Günü 239

W

Waffen-SS 62, 164-65
Wannsee Konferansı 98
Washington Deniz Antlaşması 13, 34, 76, 90
Wilson, Woodrow 13
Wingate, Orde 218

Y

Yalta Konferansı 244, 246
Yahudiler: ve Araplar 249; İsrail'de 249; kitlesel kıyım 64, 68, 98-9, 170, 242, 245; zulüm 17, 62
Yamamoto Isoroku, Amiral 75, 85
Yamaşita Tomoyuki, General 80-1, 224-25
Yeni Gine 70, 88-9, 101, 202-3
Yugoslavya 12, 242, 247; direniş 163
Yunanistan 56,167, 247

Z

zayiat rakamları 41, 242-43
zırhlı araçlar 108-9, 114-15, 156-57
zırhsız araçlar 182-83

Orijinal adı: The Complete Illustrated History of World War II

This edition is published by
Lorenz Books, an imprint of Anness Publishing Ltd
London, England

Web: www.hermeshouse.com; www.annesspublishing.com

Copyright in design, text and images & Anness Publishing Limited, U.K. 2008
Türkiye yayın hakları & 2012, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Bu kitabın hiçbir bölümü, yayıncının yazılı izni alınmaksızın herhangi bir elektronik ya da mekanik yöntem kullanılarak kopyalanamaz veya yayımlanamaz.

HARP TARİHİ

DONALD SOMMERVILLE
RESİMLİ HARP TARİHİ
II. DÜNYA SAVAŞI

İNGİLİZCE ÖZGÜN METİNDEN ÇEVİREN
ALİ ÖNSAN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2012
Sertifika No: 11213
Genel Yayın: 2402

EDİTÖR
GAMZE VARIM

SON OKUMA
M. TANJU AKAD

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASKI: OCAK 2012

ISBN 978-605-360-448-8

Uzakdoğu'da basılmıştır.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK
NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

FOTOĞRAF KAYNAKLARI

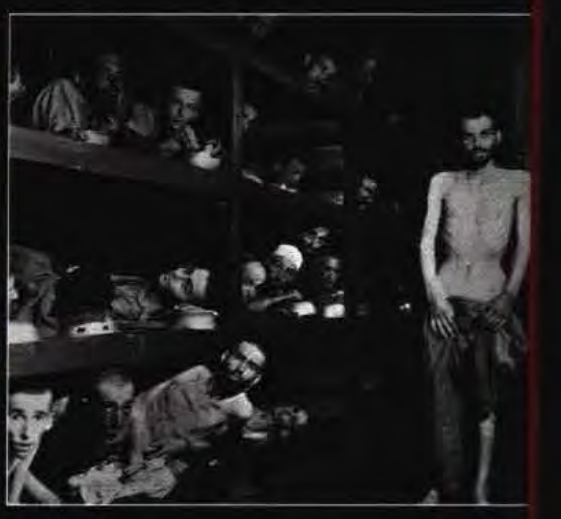
akg-images ön kapak yso ve ys, arka kapak as ve as, 5aos, 6y, 8s, 9yso, 10yo, 12y, 13y, 15a, 19a, 24a, 26yso, 27so, o ve s, 31y, 33y, 36t, 38a, 41s, 46a, 57a, 61y, 62y, 65y, 69aso, 71s, 78y, 96y ve a, 97ys ve a, 102s, 105y, 106y, 107aso, 110aso, 111yso, 119a, 123ys, 136a, 138y ve a, 152yso, 164y, 165y, 166a, 167y, 171y, 173a, 181a, 182y ve a, 184so, 226a, 239yso, 241a, 250a, 253, /ullstein bild arka kapak yos, 15y, 31a, 32y, 37y, 45a, 48y, 66s, 67a, 71s, 77y, 81a, 94yo, 95aso, 100, 103a, 104a, 108a, 109y, 119y, 132as, 133y, 135as ve as, 141yso, 151a, 156y, 165a, 174a, 176a, 179yso, 184s, 189a, 194y, 204s, 219y, Aviation-images.com 42s, 121yso, 222a, /H.Cowin 39so ve a, 49y, 140s, 141s, 147y, 190a, 191o, /P. Jarrett 43a, 48a, 49a, 160a, 161a, 175yso, /Royal Aeronautical Society 160y, /TRHP 175ys, /Mark Wagner 121ys, /R. Winslade 153so, 175a, CORBIS 4aoso, 9aoso, 24y, 28s, 42so, 74, 75a, 89a, 91aso, 92y, 101a, 123a, 129ys, 152yo, 156a, 159a, 170a, 171a, 182, 187so, 189y, 200yo, 201o, 206y ve a, 207y, 209y, 211y, 213ys, 215so, 216a, 220s, 224a, 231a, 233as, 241o, 247a, 251y, /Bettmann arka cep kapağı, 3ys, 4as, 8os, 9tos, 9aso, 12a, 14y, 18y, 20y, 20a, 21aso, 25y, 30so, 56y, 57y, 59a, 60y ve aso, 63y, 70yo ve ys, 73as, 79y, 82y ve a, 85a, 90, 91as, 94ys, 95o, 110s, 117s, 130a, 131a, 142s ve a, 149y, 152ys, 154y, 155ys, 158a, 162a, 167as, 179a, 185a, 191y, 194a, 201so, 203as, 210a, 214y ve aso, 217a, 218y, 222y, 224y, 225a, 238a, 240yso ve yo, 245y ve a, 248y ve a, 249a, 251a, /Stefano Bianchetti 8l, 11o, 16y, /The Dmitri Baltermants Collection 107s, 183yso, /DPA 99a, 102aso, 240ys, 246y, /EPA 239yso, /Christel Gerstenberg 4aso, 137a, /Godong/ Franois Gallve 5aso, 242a, /Hulton-Deutsch Collection ön cep kapağı, 5boso ve as, 17y, 18aso, 22yve a, 93yso, 98y, 117aso, 153s, 177y, 197y ve a, 198, 209a, 227a, 247y, 250y, /Minnesota Historical Society 61a, /Museum of Flight 202a, /Robert Harding World Imagery/Richard Nebesky 9as, 242y, /Scheufler Collection 10yso, 21as, /Swim Ink 2, LLC 46t, /Underwood & Underwood 92a, Getty Images /AFP 162y, /Hulton Archive ön kapak yoso ve yos, arka kapak yso, ys, aoso ve aos, 1o ve s, 3yso, 6so ve s, 8oso, 9yoso, 10ys, 11so, 13a, 14a, 16a, 17a, 18as, 23y ve a, 25aso, 27o, 28so, 29y ve a, 32a, 40y ve a, 41so, 43y, 44a, 47y, aso ve as, 50y ve as, 51a, 56a, 60as, 63as, 64as, 65a, 68y ve a, 69y ve aso, 72a, 73y ve aso, 75yso ve ys, 80y, 81y, 94yso, 97yso, 99y, 103y, 107as, 113aso, 14aso, 115ys, 118, 120aso, 120as, 130y, 131y, 139s, 140so, 143ys, 146a, 148y, 153o, 158y, 159y, 163y ve a, 164a, 166y, 170y, 173o, 174a, 176y, 185y, 192s, 194y, 195y, 196a, 199a, 201s, 205a, 208a, 213yso, 223a, 225yso, 229y, 230y, 231y, 232s, 236y, 236as, 237a, 238y, 243y ve aso, 244y, 256, /Roger Viollet 11s, 21y, 111ys, /Silver Screen Collection/Hulton Archive 111a, 254, /Time & Life Pictures 1so, 2, 7a, 9ys, 26yo ve ys, 45y, 66aso, 72y, 78a, 79a, 83a, 85yso ve ys, 88y, 116, 117as, 123yso, 135y, 139y, 143a, 146y, 150, 161y, 188a, 200yso, 202y, 203aso, 205y, 207a, 208y, 210y, 212, 218a, 221a, 223y, 225ys, 226y, 227y, 233aso, 235a, 241so, 243as, 244a, 246a, 255, Trustees of The Imperial War Museum, Londra. Ön kapak a MOI FLM 1531, arka kapak yoso TR 1402, 3yo A 30523, 30s E 1416, 351 A 6165, 44t C 1653, 52a FL 14721, 53a A 28203, 54y E 100, 55y CM164, 55a E 1376, 58a A 24047, 62a HU 1761, 67y H 23836, 71o A 30523, 76as A 30080, 80a HU 2762, 87y A 2298, 93ys A 30523, 101s SE 358, 105s B 15007, 113y E 14775, 114y BU 823, 115a H 36806, 122 MH 29100, 126aso FL 1204, 127y C 4050, 128y A 2003, 132so BU 2756, 133ys B 15229, 136y TR 1800, 137y H 25860, 143yso HU 4052, 145yso TR 450, 145ys H 34424, 147a TR 37, 151y TR 1402, 155yso B 5090, 157as H 37859, 172 CL 1756, 173y C 4919, 177a E (MOS) 1403, 179ys EA 44531, 181y BU 127, 183ys E 19296, 190y CL 2946, 217y A 21447, 219a IND 4723, 228s SE 3073, 230a COL 353, 234y A 9060, 236aso MH 6810, 249y SE 5661, Mirrorpix 229a, Photo12.com /Keystone Pressedienst 63aso, RIA-Novosti 167aso, The Tank Museum (www.tankmuseum.org.uk) 108y, 109ys, 109a, 114as, 115aso, 133a, 157y ve aso, 168s ve s, 169so ve s, 180so ve s, 181a, 188y, 192so, 193y ve a, 195a, Topfoto.co.uk sırt, 83y, 112, 113as, 124y, 155a, 235ys, /Alinari 91y, /Artmedia/HIP 3a, 104y, /Feltz 38y, /Keystone 187s, /Roger Viollet 144s, /Ullstein Bild 37a, 149a, US Army Signal Corps (www.history.army.mil) 144l, 203y, US Naval Historical Center 4aos, 9aos, 33a, 34so ve s, 35s, 51y, 52y, 53y, 58y, 59y, 70yso, 76so, 77a, 86y, 86a, 87a, 95s, 125y ve a, 126s, 127a, 128a, 129yso ve a, 200ys, 204so, 211a, 213a, 214as, 215s, 216y, 221y ve o, 233y, 234a, 235yso, 239s.

RESİMLİ HARP TARİHİ

II. DÜNYA SAVAŞI

500'Ü AŞKIN FOTOĞRAF, HARİTA VE SAVAŞ PLANI

TARİHİN EN KORKUNÇ SAVAŞLARINDAN BİRİNİN, BELİRLEYİCİ ÇARPIŞMALARIN VE ÖNEMLİ ANTLAŞMALARIN ANALİZİYLE BİRLİKTE ÇARPICI VE DETAYLI ANLATIMI

- Çatışmaya yol açan siyasi ve ekonomik faktörler, savaşın önemli dönüm noktaları ve yeni teknolojilerin etkisi üzerine uzman yorumları içeren, okunmaya değer bir harp tarihi örneği.
- Çeşitli askeri stratejilerin başarı ve başarısızlığının analiziyle birlikte, karada ve denizde meydana gelen bütün önemli muharebelerle ilgili açıklamaları tamamlayan renkli haritalar ve savaş planları.
- General Douglas MacArthur ve General Erwin Rommel'den Mareşal Bernard Montgomery'ye kadar savaşın gidişatını belirleyen komutanlarla Winston Churchill, Charles de Gaulle, Jozef Stalin, Adolf Hitler ve Franklin D. Roosevelt gibi siyasi liderler.
- Her bir silahla ilgili verilen teknik detaylarla, refakat uçak gemileri ve ağır kruvazörlerden roketlere ve atom bombasına kadar, savaşın iz bırakan silahları.

9 786053 604488